Materialet er digitaliseret af

ARBEJDER MUSEET

The Workers Museum

Titel: Typograf-Tidende
Udgiver: Dansk typograf Forbund
Udgivelsesår: 1875-1875

BRUG OG OPHAVSRET

Hele eller dele af materialet kan være beskyttet af ophavsretsloven og må kun benyttes til personlig brug. Har alle ophavere været døde i mere end 70 år, er materialet i public domain og kan anvendes frit. Husk at kreditere ophaverne.

USAGE AND COPYRIGHT

This document, or parts of this document may be copyrighted with usage limited to personal use. If all authors have been dead for at least 70 years, the document is in the public domain and may be used freely. Remember to credit the authors.

VIL DU VIDE MERE OM ARBEJDERHISTORIEN?

Besøg os på Arbejdermuseet

Søg i vores biblioteks- og arkivsamling

Arbejderbevægelsens
Bibliotek og Arkiv

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 1. København, den 8. Januar 1875. 2. Aarg.

1874.

Vort første Ord til „Typograf-Tidendes“ Læsere i det ny Aar bør være en Tak for det gamle Aar og et Ønske om Held og Lykke for enhver Typografiens Udøver i det ny. Det henrundne Aar har været et godt Aar for det typografiske Fag; Trykkeriernes Tal er blevet ikke lidet forøget, det har ikke manglet paa Adgang til Virksomhed for Nogensomhelst, og — hvad der er det Bedste — Konsumtionen har været i saadan Tiltagende, at maaske intet forudgaaende Aar kan maale sig med det. Medens vi i sin Almindelighed kunne give Aaret 1874 dette Lov paa sig, ledes vi til nogle helt andre Betragtninger ved at kaste et Tilbageblik paa de enkelte Begivenheder.

Der har indenfor Fagets Omraade været kæmpet mellem Principaler og Typografer om disses store Livsspørgsmaal: Tarifen; men er man end ikke i det forløbne Aar naaet længere end til Kampens Begyndelse, saa har det dog saa langt baaret Sejrens Frugt for Typograferne. Lad os skue tilbage paa Kampen! — Vel er der gaaet tre Aar, siden Typograferne første Gang fremkom med Forslag til en tarifmæssig Arbejdsordning, men det var dog først mod Slutningen af 1873, da Sagen paany blev bragt frem af „den typografiske Forenings“ Bestyrelse, at den fik Betydning. Først da fik mange Typografer Syn paa, hvad en Tarif egenlig er, og indtil den Gang vare forholdsvis endnu flere Principaler aldeles uvidende om dens Principer og Anvendelse. Hvad Under da, at man studsede over Alfabetberegning, Ombrækkerpenge, Erstatning for Tab af Tidsspilde o. s. v.! — Den 29. December 1873 forelagde Typograferne for Principalerne Udkast til en Sætter-Tarif, ledsaget af en særdeles imødekommende og meget ærbødig Skrivelse; Principalerne nægtede at træde i Underhandling med Typograferne, de afslog endog at deltage i en Sammenkomst den 5. December med disses Delegation — om Udkastets Vedtagelse eller Forkastelse var der slet ikke Tale i Skrivelsen —; Typograferne holdt sit store Møde (8. December) paa „Glacisholm“, hvor Principalernes fornærmende Afvisning gav sig Luft i en Resolution, der enstemmig vedtoges, og som med Energi udtalte sig for Tarifens Gennemførelse ved ethvert hæderligt Middel, hvorpaa Aaret 1873 sluttede med den bekendte Rigsdags-Strejke, der vel i Øjeblikket syntes mindre heldig og heller ikke blev støttet med tilstrækkelig Fasthed, men som dog blev af utvivlsom Betydning for Tarif-Sagen i det kommende Aar. Ved Aarskiftet 1874 stod derfor Typografernes Livssag meget vaklende; mange Kolleger begyndte at mistvivle om den, ja mangen en havde maaske helt opgivet den. Men „Typograf-Tidende“ stod frem, den rekapitulerede Striden, og ikke alene i København fremhjalp den Bevistheden om Sagens Retfærdighed og Holdbarhed, men snart begyndte Døninger fra Hovedstaden at spores i hver en Provinsstad. Der begyndte at røre sig noget hidtil Ukendt blandt de danske Typografer: én Mening, én Vilje gav sig til Kende, og selv den Lunkne, der gerne vilde give Mistvivlen Luft og gerne vilde vedblive at gaa i den gamle Døs, maatte forstumme. Principalerne kunde fornuftigvis ikke vedholdende underkende Typografernes Fordringer, og de indsaa Nødvendigheden af at forandre den afvisende Taktik, saafremt de skulde undgaa uheldvarslende Katastrofer. Rigsdags-Strejken havde afnødt Bogtrykkerieejeren Hr. Kancelliraad Schultz Tilsagnet om at gøre indledende Skridt til de Forhandlinger, man kort i Forvejen var saa ubesindig at afvise, men dog først i Maj Maaned blev det fyldestgjort af Kancelliraaden, efter at han paa Foranledning af Bestyrelsen indirekte havde faaet Nys om Typografernes Utaalmodighed og om, at disse vare fast bestemte paa ved given Lejlighed at hævde deres Resolution fra „Glacisholm“; ti Rigsdags-Trykkeriet var fremdeles det Tønder, der først maatte give Ild. I Forhandlingerne mellem Typografernes og Principalernes Delegationer vare disse tvungne til at akceptere Typografernes Tarif-Udkast som Forhandlingsgrundlag — andre Principer for en Arbejdsordning formaaede de ikke at opstille —, men at de ellers søgte at slippe med at gaa ind paa saa Lidt som muligt af Udkastet, er der vel Ingen, der fortænker dem i. Imidlertid afvristede Typografernes Delegation Principalerne saa Meget, at der fra disses Side forelaa saa store principielle Indrømmelser, at det lod sig forsvare at modtage dem foreløbig. Typograferne fik

derved Lejlighed til at vise deres Maadehold, de havde den Tilfredsstillelse at se Principalerne inde paa en Vej, som de faa Maaneder i Forvejen havde nægtet at ville følge, og samtidig kunde de paa en passende Maade lade dem vide, at Tarif-Sagen ikke var naaet længere end ud over det første Stadium. Vi regne det ogsaa som et af de bedste Tegn i Aaret 1874, at Typograferne kun modtog Principalernes Indrømmelser med en meget kneben Majoritet; det turde være en Antydning for Principalerne i det nu oprundne Aar og burde have sin Indflydelse paa, hvad det maatte bringe, uden at vi dermed paa nogen Maade ville mene, at ikke alle Typografer lige loyalt skulle finde sig i den nu vedtagne Tarif, indtil de tage anden Bestemmelse. Aaret 1874 bragte Begyndelsen til en tarifmæssig Ordning i de typografiske Arbejdsforhold; den 16. September vedtog baade Principaler og Typografer den i samtidige Møder. Den i Forbindelse med Tarif-Sagen staaende Voldgiftsret, der paa en saa pompøs Maade af Principalerne blev foreslaaet nedsat til Afgørelse af paakommende Stridigheder, er ikke Aarets mindst mærkelige Begivenhed, men den skulle vi nøjes med at erindre om som en Kuriositet.

Navnlig den sidste Del af det forløbne Aar har været af stor Betydning for „den typografiske Forening". Allerede ved den halvaarlige Generalforsamling i Juli Maaned stillede flere Medlemmer Forslag om et forhøjet Bidrag til Foreningen, og der var utvivlsomt megen Stemning herfor, men Bestyrelsen fraraadede den Gang Forslagets Vedtagelse, dels fordi Tarif-Udvalgets Forhandlinger endnu vare svævende, hvorfor man ikke gerne ved noget Skridt burde indvirke paa disse, og dels antydede ogsaa Bestyrelsen, at den inden Nyaar vilde benytte Tiden til at lade Foreningen undergaa en fuldstændig Reorganisation samtidig med Bidragsforhøjelsen. I den Anledning sammenkaldte Bestyrelsen en overordenlig Generalforsamling til den 9. December, hvor de foreslaaede Lovændringer saa godt som alle enstemmig vedtoges, ligesom ogsaa den betydelige Forandring skete med „Typograf-Tidende", at Foreningen selv overtog dens Udgivelse fra Nyaar. De forandrede Love stillede store Krav til Medlemmerne baade i pekuniær og andre Henseender, men den Beredvillighed, hvormed de ere gaaede ind paa at bringe Ofre for Foreningen, er et Tegn, der styrker Haabet og lader skue frejdigt ind i Fremtiden. Gid de store Ofre, som Typograferne i 1874 have bragt, maa blive dem til Gavn og Glæde! — Men ikke alene med Hensyn til Reorganisationen har Foreningen gjort Fremgang. Ved den halvaarlige Regnskabsopgørelse i Juli Maaned var Medlemstallet kun 336, medens det inden Aarets Udgang var steget til tæt ved 400, et Tal, der ikke lidet overstiger noget tidligere Medlemstal, og hertil kommer, at Foreningens indre Liv er tiltagen i en betydelig Grad — hvad der Altsammen hører hen til det henrundne Aars gode Tegn.

Skue vi tilbage paa Aarets Begivenheder udenfor Hovedstaden, ud over Provinserne, blive vi ogsaa betydelige Fremskridt vaer. Lønningsforbedringerne ere gaaede frem med Kæmpeskridt, og den kollegiale Aand og Kærlighed til Kunsten, som hidtil i tilstrækkelig Grad har manglet, synes at være bleven vakt; men hvis man var naaet til en endnu større Bevidsthed om, hvad Enhver skylder sig selv og sine Kolleger, turde det antages, at endel Mere vilde være vundet. To Lyspunkter i Aarets Løb er Dannelsen af de typografiske Foreninger i Aarhus og Aalborg. Det er Begyndelsen — men ogsaa kun Begyndelsen — til den Organisation af alle danske typografiske Arbejdere, der maa naas, om ellers den nuværende Tids Bestræbelser skulle blive af Varighed og til fremtidigt Held. Imidlertid ligger det fjærnt fra os at mistvivle om vore provinsielle Kolleger; deres Kollegialitet har mér end én Gang bestaaet sin Prøve, og mange hengivne Henvendelser til Formanden i København borge for, at de staa rede til at række deres hjælpsomme Haand til Opførelse af den typografiske Samfundsbygning, der skal huse Velvære og Tilfredshed, Oplysning og Intelligens.

Aaret er ikke gaaet hen uden Rivninger mellem Principaler og Typografer. Skærmydslerne i „Jyllandspostens" Trykkeri i Aarhus, i Schyttes Trykkeri i Præstø og i Jørgensens Trykkeri i Ringkøbing ere vel ubetydelige, men dog af en saadan Betydning, at de endnu meget mærkeligt genere disse Bogtrykkeriejere i deres Drift. Det hedder i et privat Brev til Formanden i København, at „selv de mest Mistroiske maa nu erkende, at Blokadetilstanden i „Jyllandsposten" er mere end et Mundsvejr, og at Trykkeriets Ejer endog har grundet paa, om han ikke kunde faa Formanden tiltalt for Næringstab". Her i København har det Beklagelige vist sig, at flere Bladsættere have sét sig nødsagede til at træde energisk op, forinden deres Forlangende om Reformer har faaet Ørelyd, men heldigvis er dog enhver Katastrofe hidtil undgaaet ved en paaskønnelsesværdig Imødekommen fra begge Sider. Derimod er der det Glædelige ved disse smaa Tvistigheder, at denne Vej, nemlig delvis og i Ly af den allerede bestaaende Organisation, viser sig bedst at føre til Maalet, naar der gaas systematisk frem.

Endnu er det værd at notere fra det forløbne Aar, at de københavnske Trykkere i et særligt Møde gjorde Begyndelsen til at varetage deres Interesser paa en selvstændig Maade og i Overensstemmelse med Sætternes Bestræbelser.

De danske Typografer gaa det ny Aar i Møde med den Overbevisning, at de for at føre

deres Sag fremad i det gamle Aar kun have brugt en Fremgangsmaade over for Principalerne, der lige saa meget har været præget af Velvilje som Hensynsfuldhed. De ere vel vidende om, at det oprundne Aar vil bringe fortsat Kamp, at Kampen kan trække endnu adskillige Aar ud, men de vide ogsaa, at medens de under Kampen efterhaanden ville vokse i Styrke og Selvbevidsthed, saa vil Sejren, naar den endelig en Gang vindes, blive desto mere afgørende. Typograferne have en frejdig Tillid til Fremtiden; den styrker dem til trofast Sammenhold.

Det typografiske Samfund.

1ste Januar 1875*).

Hvad gav Aaret, nu er vandret?
Hvad blev Nyaars Arv?
Eller staar det uforandret
Til med Slægtens Tarv?
Skal det svundne Antal Dage
Staa alt som en halvglemt Sage?
Eller bar det Tegn i Tiden,
Værd at mindes siden?

Det bar Tegn, vel værd at nytte,
Vink om bedre Tid;
Det gav Samfundslivet Støtte
I den fælles Id:
Een om Tanken, Een om Taget,
Samme Sind i Hjertelaget,
Fælles Gavn og Frugt af Tiden,
Værd at mindes siden!

Held da, Aar, vi se begynde!
Lykke med din Gang! —
Gid vi kunde det forkynde,
Naar Du bort Dig svang:
Det bar Tegn, som det opfyldte,
Gav den Arv, som Fortid skyldte,
Løfted' op vor Samfundsbolig
Mod en Fremtid rolig!

L.

Hr. Redaktør! I „Typ.-Tid." Nr. 50 & 51 har „en Kollega" fremsat nogle Bemærkninger om den sidst afholdte Generalforsamling og dens mulige Resultater. Da jeg ikke saa ganske kan dele den ærede Indsenders Betragtningsmaade, maa jeg anmode Dem om Plads for nedenstaaende Linier.

*) Nærværende Sang blev afsungen under Festmaaltidet ved „den typografiske Forenings" Nyaarsbal. Dens smukke og træffende Ord have Krav paa at blive kendt af saa Mange som muligt. Red.

At den ærede Indsender er en varm Ven af „Kunsten" og dens Udøvere og en ægte Fremskridtsmand, det sér man straks af det „Todesmuth", hvoraf hans i Grunden temmelig uskyldige Artikel sprudler. Jeg kan saa godt forestille mig, hvor dybt det maa have smertet ham, at „den travle Juletid" forhindrede ham i at være til Stede paa den sidste Generalforsamling (der trods den foreliggende Sags Vigtighed var tarvelig nok besøgt); ti jeg føler mig overbevist om, at han vilde have givet et værdifuldt Bidrag til Generalforsamlingernes Karakteristik. Den grumme Skæbne vilde imidlertid ikke, at han skulde følge sit Hjertes Tilskyndelse. Han maatte nøjes med i „Typ.-Tid." at nedlægge de Guldkorn, han havde opsamlet paa sine Tankers Mark, for at alle Ligesindede kunde fryde sig ved Synet deraf — oprigtig talt tror jeg, han havde gjort bedre i at spare det Blæk og det Papir, der har maattet taale at blive betynget med et sligt Produkt. — Naa, nu staar det der jo en Gang, og det kan ikke nægtes, at hans Slutningsord ere knusende. Lig en anden Jupiter slynger han sin Lynstraale ned over de Elendige, d. e. „de Principalvenlige", for at mane dem ned i „Skyggernes Rige". Hu! Gudskélov, at jeg ikke hører til de to dødsdømte „Kategorier"! Men jeg maa dog paa mine ulykkelige Kollegers Vegne anraabe ham om Barmhjærtighed; ti jeg tvivler ikke om, at de efter „eine so grausame Salbe" maa have tabt Maal og Mæle. — Ikke at være et Skud Krudt værd, ja det maa være haardt.

Jeg maa ret inderlig bønfalde den ærede Indsender om, at han ikke vil lade sin knusende Vrede ramme mig stakkels Dødelige, der nu en Gang ikke er nogen „radikal Fyr", ti jeg har Kone og Børn at forsørge; men jeg vil blot i al Spagfærdighed spørge: Er det, for at tale alvorligt, efter Sibberns Logik, at et Menneske, naar han kommer til at staa over for et Forhold eller en Tingenes Tilstand, der staar i Strid med hans Livsanskuelse, og som han derfor vender sig bort fra, af den Grund ophører at være Menneske? Ere vi Mennesker ikke højst forskellig indrettede? betragte vi ikke Tingene paa højst forskellig Maade? og kunne vi ikke trods denne Uoverensstemmelse i vor Opfattelse hver for sig være agtværdige Medlemmer af Samfundet og af den Stand, hvortil vi høre? Og endelig: Er det fornuftigt og retfærdigt at domfælde og brændemærke dem, som staa paa den anden Side, fordi de ikke ville gaa med os gennem Tykt og Tyndt? Jeg tror ikke, at det ret vel kan forsvares.

Dernæst tillader jeg mig at spørge den ærede „Kollega", om han ikke tror, at der iblandt os findes adskillige Familiefædre, som leve under saadanne Forhold, at de vel maa vogte sig for enhver nok saa ubetydelig For-

øgelse af deres ekstraordinære Udgifter (selv om det kun drejer sig om 5 Øre ugenlig). Det maa ikke glemmes, at Bidraget til „den typografiske Forening“ ikke er den eneste Ekstraudgift. For at være en lige saa god Kollega, som jeg antager den ærede Indsender er, bør man nemlig være Medlem af „Typografernes Sangforening“, Kasserne og Stiftelsen o. s. v., og er man en god Statsborger og en samvittighedsfuld Familjeforsørger, saa maa man naturligvis have sit Bo brandforsikret, og hertil kommer endnu Indkomstskat, Skolepenge o. s. v. o. s. v., kort sagt, der er en Mængde saadanne Smaaudgifter, der ved Sammentælling løber op til en for en Arbejder ingenlunde ubetydelig Sum. — Er min ærede „Kollega“ Ægtemand og har Børn — hvilket jeg for Øvrigt ikke har Grund til at tro —, saa vil han selv kunne besørge det ovennævnte Additionsstykke; befinder han sig derimod endnu i sin grønne Vaar — hvilket jeg har størst Grund til at tro —, saa er naturligvis al videre Drøftelse af den Materie unyttig.

I det Haab, at den ærede „Kollega“ vil angre den Skræk, han har indjaget de stakkels Filistre, som ikke forstaa deres eget Tarv, undertegner jeg mig

ærbødigst

En, der ikke vil melde sig ud.

Der er for mig Anledning til at gøre Kollegerne saavel i København som i Provinserne opmærksom paa, at de i denne Tid bør være meget varsomme med at modtage Engagementstilbud. Her i København er der Rørelse blandt Sætterne i flere Trykkerier, og de mange anonyme Avertissementer i Bladene for at faa Sættere tyde paa mistænkelige Forhold.

R. P. Jensen,
Formand i „den typ. Forening“.

Den typografiske Forening.

Repræsentantskabsmøde

afholdes Lørdag d. 16. Januar 1875, Aften Kl. 9.

Dagsorden:

1) Spørgsmaal om et Medlems Udelukkelse af Repræsentantskabet.
2) Den maanedlige Beretning i Henhold til Lovene gives af Formanden.
3) Optagelse af Medlemmer.
4) Eventuelt: Andragender.
5) „Typograf-Tidendes“ Budget forelægges af Bestyrelsen.
6) Kassererens Honorar bliver at fastsætte.
7) Valg af Revisorer.

Frederik Olsen,
Repræsentantskabets Formand.

Bestyrelsen er bleven gjort opmærksom paa, at flere Medlemmer have fundet det urigtigt at opkræve det første ugenlige Medlemsbidrag allerede Lørdag den 2. Januar, saa meget mere, som de ikke have faaet det Numer af Tidenden, der skulde gælde for første Indbetalingsuge. I den Anledning skal det bemærkes, at for at faa 13 Lørdage i hvert Fjerdingaar blev det nødvendigt at begynde med 2. Januar, og at det for den nu forløbne Uge manglende Numer af Tidenden i Løbet af Fjerdingaaret vil blive erstattet med et Dobbelnumer, naar Redaktionen maatte finde det hensigtsmæssig. Afslutningen af forrige Aargang tillod ikke at lade Tidendens første Numer for indeværende Aar udgaa allerede den 2. Januar.

Naar nærværende Numer af Tidenden ikke akkurat bliver omdelt til Medlemmerne Fredag, da bedes de undskylde dette. Der er nemlig med det første Numer forbundet flere hæmmende Omstændigheder baade med Hensyn til Trykning og Omdeling end med senere Numre.

Typograf-Tidende,

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Redigeret af Typograf **R. P. Jensen.**

„Typograf-Tidende“, der udgives af „den typografiske Forening“ i København, udkommer en Gang ugenlig. Tidendens fortrinsvise Opgave er paa enhver Maade at varetage Typografernes rent sociale Fag-Interesser; desuden indeholder den tekniske Meddelelser og i Øvrigt Alt, hvad der kan være af Interesse for Bogtrykkunstens Udøvere.

Kundgørelser indrykkes for en Betaling af 10 Øre pr. Petitlinie. For større og gentagende samt staaende Kundgørelser gives en betydelig Rabat. Pladssøgende Typografer betale altid kun halv Pris.

Abonnements-Prisen er 1 Kr. 25 Øre fjerdingaarlig. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder, i alle Bogladerne samt hos Hr. Boghandler J. Christensen Toldbodgade 16, Kristiania, og i Tidendens Ekspedition, der besørges af Hr. L. D. Berg, store Regnegade 17, 3. Sal.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf *R. P. Jensen*, for Ekspeditionen: *L. D. Berg*, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: *Den typografiske Forening* i København. Trykt hos *A. Guldbrandsen & Ko.*

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 2. København, den 15. Januar 1875. 2. Aarg.

Tarifens Indførelse.

Saa vidt vi kunne sé, og efter de Meddelelser, der ere os givne, er Tarifen nu fra Nyaar bleven indført i ethvert københavnsk Trykkeri, der ikke drives helt i det Smaa. I flere Trykkerier har man vel ogsaa før denne Tid arbejdet efter Tarifen — som t. Eks. i Sally B. Salomons, hvor der endog er givet et Tillæg af 5 pCt. til Satsprisen —, men det har dog været Undtagelser. Hensigten med en Tarif er saa nær som muligt at opnaa, at Udførelsen af de forskellige Arbejder bliver betalt efter deres Værdi, efter den Tid, der i Almindelighed kan antages at medgaa til deres Udførelse. Da nu Overgang til Alfabetberegningen, der viser et forskelligt Resultat for Antiqua og Fraktur, har skullet foregaa, og der tillige ved mange Arbejder har været at tage med i Beregningen blandet, spatieret og anden tidsspildende Sats, er der kommet en Værdi ud, der vel i de fleste Tilfælde staar over den hidtil ydede Betaling, men som dog ogsaa, efter den foregaaende slumpvise Maade at beregne paa, i andre Tilfælde er gaaet under denne Betaling. Her maa vi yde Principalerne vor Anerkendelse; de have vist Liberalitet mod Sætterne, saa at den mangelfulde Tarif i alt Fald ikke har bevirket nogen Tilbagegang i Satsprisen for noget Arbejde. Ligeledes bør det ogsaa fremhæves, at Principalerne i Almindelighed ikke have været karrige ved Tarifens Fortolkning, hvad der meget godt kunde være skét. Intet Steds har man, saa vidt os bekendt, forsøgt at knibe ud, og lægges nu dertil, at Sætterne selv over Alt have vaaget over Tarifens Principer og med Bestemthed fastholdt dem, skønt Fristelsen til i Øjeblikket at lade dem i Stikken har været til Stede, saa tør vi nu dristig notere, at den forældede Arbejdsordning har faaet sit Dommedagsslag.

Men det har straks vist sig, at Tarifens § 13 (om Oprømningsspørgsmaalet) ikke lader sig gennemføre; dertil er den tilsigtede Ordning for upraktisk. Det er vist ogsaa kun undtagelsesvis, at man har gjort Forsøget med at skille Sats og Aflægning ad, saaledes at Prisen gives særskilt for begge Arbejder. Vi faa her uomstødelig Ret i den Kritik, som vi i sin Tid gav af Tarifen (se denne Tidendes forrige Aargang, Nr. 37 & 38). Hvis denne Adskillelse — skrev vi — **skulde** finde Sted i alle Tilfælde, og det var jo Meningen, saa vilde den være upraktisk, og hvis den kun skulde gennemføres undtagelsesvis, var den uden Betydning for en Arbejdsordning. Vi udtalte selv, at den Tanke, der laa til Grund for denne Adskillelse, vel danner det egenlige Grundprincip for en praktisk gennemførlig Tarif, men at den kun lader sig anvende som en Abnormitet. Alligevel vare vi ikke egenlig misfornøjede med Paragrafen, der har bragt det Gamle til at vige, om end ikke formaaet at sætte noget Brugbart i Stedet for. Denne Bestemmelse er utvivlsomt den vigtigste i Tarifen, og hvad den ikke er, søgte man at gøre den til, idet det i Motiverne hed: „Den hidtil værende Ordning har i flere Trykkerier ikke sjælden medført store Ulemper, som Udvalget har ansét for sin Pligt at søge afhjulpne, og dette har man antaget for en væsenlig Del kunde naas ved det her stillede Forslag". Men man naaede saaledes ikke det store Maal, man havde sat sig: at befordre en indbringende Anvendelse af enhver Arbejdskraft, navnlig ved at forebygge Tidsspild fra Materialets Side, medens man dog ansaa det som sin Pligt at tragte derefter. Ved at § 13 ikke kan bringes til Udførelse falder den hele tilsigtede Arbejdsordning til Jorden, og Faget er ad denne Vej ikke kommet synderlig videre, end det var, før Tarifen blev vedtagen. Det er os magtpaaliggende at godtgøre denne Opfattelse hos Typograferne, medens vi paa samme Tid give Principalerne Skylden for de uheldige Følger, Paragrafen muligvis kan afstedkomme; ti saadanne umodne Afgørelser egne sig til at bringe Misforstaaelse til Stede om Hensigtsmæssigheden af en Tarif, og dennes Modstandere ville ogsaa utvivlsomt anføre dem som Bevis for deres Opfattelse, naar man ikke i Tide har forvaret sig derimod. Typograferne ville vi dog ikke raade til at stille sig fjendlig mod Paragrafen, men paa den anden Side gøre de vistnok rigtigst i at betragte den som en Kaprice, der betegner et overvundet Stadium i den hele Tarifsag.

Heller ikke § 10, der omhandler Korrekturen, og som er den anden vigtige Bestemmelse, kan gennemføres; men nogen Tid maa hengaa, inden Erfaringen tilstrækkelig har vist, hvad der er kommen ud af den, og først da kunne vi med noget Haab om Udbytte give os i

Lag med at undersøge Ruinerne af dette Kaarthus.

Som bekendt erklærede Tarif-Udvalget sig for inkompetent til at ordne Dagblads-Officinernes Forhold, men det betragtede det dog som ønskeligt, at der ved Sætning af daglig udkommende Aviser beregnes en højere Betaling pr. 1000 Bogstaver, og at de Sættere, der vente paa senere indløbne Depecher, Referater o. s. v., faa en passende Godtgørelse. Har det end været fornødent for Sætterne at indtage en fast Holdning, saa er dog denne Udtalelse nu skét Fyldest i alle Dagblads-Officinerne med Undtagelse af „Fædrelandets" og „Nyt Aftenblads", uden at der herved er bevirket nogle Rivninger. Dagblads-Sætterne have opnaaet større Fordele ved Tarifens Indførelse end Værk-Sætterne, og det kunne de takke enkelte dygtige og energiske Kolleger for.

Idet vi her kortelig have omtalt Tarifens Indførelse, skulle vi i Forbindelse hermed fremdrage en Ytring af „Skand. Bogt.-Tid." (December-Numret). Den ærede Redaktion henpeger paa Oprettelsen af et Reservefond, paa Udtalelser om Korrekturspørgsmaalets utilfredsstillende Løsning og om Tarifens videre Udvikling paa forskellige Punkter. „Der er altsaa — hedder det videre — fra de Ledendes Side kun Tale om yderligere Fordringer over for Principalerne, og inden Tarifen endnu er traadt i Kraft, gives der Anvisning paa ikke en Gang at betragte dens Vedtagelse som Vaabenstilstand." Vi bede Redaktionen erindre, at Typograferne betingede sig ethvert Forbehold, da de gav deres Ja til Tarifen, og dernæst henvise vi den til foranstaaende Udtalelse om Tarifens vigtigste Punkt. Forhaabenlig vil den ærede Redaktion da være enig med os i, at de Anskuelser om Tarifsagen, der ere raadende blandt Typograferne, forpligte ikke alene disse til at søge Sagen fremmet, men det vilde endog være en Fejl fra Ledernes Side, om de ikke gjorde deres Bedste, for at det kan ské paa en for Typograferne forsvarlig Maade. Der er ingenlunde fra Nogens Side givet Anvisning paa at bryde en indgaaet Overenskomst, men det er utvivlsomt Typografernes Agt loyalt at holde den saa længe, indtil de med samme Loyalitet opsige den. Imidlertid forhindrer det ikke til enhver Tid at give sin Mening uforbeholdent til Kende. At den nuværende Tarif kun har været gældende i et Tal af Dage, er ingen Hindring for os til i et af de første Numre af nærværende Tidende at fremsætte Typografernes Tarifforslag paa Ny. Den nugældende Tarif har slaaet sig selv i Hjel, endog forinden den traadte i Kraft, og Typografernes principielle Tarifforslag skal have Tid til at skaffe sig Indgang hos dets Modstandere.

Frakturtypernes Banlysning.

Under denne Overskrift leverer „Mittheilungen für den Verein Schweizerischer Buchdruckerei-Besitzer" en Opsats, der er skreven af Redaktionen og undertegnet H—G. „Annalen d. Typ." har tidligere omtalt, at Formanden i den schweiziske Lærerforenings Central-Udvalg havde henvendt sig til de schweiziske Bogtrykkeriejeres Direktion med Anmodning om, at Foreningen vilde gøre sit Bedste, for at Antiquatyperne for Fremtiden kunne faa udelukkende Anvendelse i Schweiz som Trykskrift. Hr. H—G. anbefaler dette Forslag paa det Varmeste til sine Kolleger. Vi leve — siger han — i en Tid, da Tendensen til de samme almengyldige Indretninger paa alle det praktiske Livs Omraader løbe paralelt med Bestræbelserne i Udviklingen af alle Individets Kræfter. Man vil Enhed i Maal og Vægt, i Møntfod, i Jernvejs-, Post- og Telegrafvæsenet. Ogsaa Bogtrykkerne stræbe i deres Virken efter Enhed; ens Kegle, ens Skrifthøjde, samme Papirformat, ens Tarif o. s. v. er Maalet. Et vigtigt Skridt er vel tillige Antagelsen af ensartede Bogstavtegn, men blandt alle saadanne ere to at ansé som mere fremherskende: Fraktur og Antiqua. Af Evropas ti Hovedsprog skrives og trykkes otte udelukkende med Antiqua og kun to fortrinsvis med Fraktur. Selv i Tyskland trykker man mange Bøger og næsten alle Akcidens-Arbejder med Antiqua. I Forbigaaende bør ogsaa nævnes den Tid i Skoleundervisningen, som vilde vindes ved, at der kun skulde læres én Skriftart. Det er overflødigt at erindre Bogtrykkeren om de Fordele, han vilde vinde, hvis han blot behøvede at indrette sit Trykkeri efter ét System.

Dette er i Korthed Artiklens Indhold. Forudsat at Flertallet af de schweiziske Bogtrykkere i Principet udtale sig for Frakturtypernes Afskaffelse, spørger Forfatteren nu: Hvad er der at gøre? Han foreslaar at sætte sig i Forbindelse med Forlagsboghandlerne og Skriftstøberierne for at bestemme en Termin, t. Eks. den 1. Januar 1880, fra hvilken Tid alle Tidsskrifter skulle sættes alene med Antiqua. Endvidere vil han have, at de tyske og østrigske Bogtrykkeres Mening skal indhentes.

Vi kunne ikke — tilføjer „Ann. d. Typ." afgive nogen Dom om den Styrke, som de schweiziske Bogtrykkeriejeres Pression i dette Tilfælde maa faa; med Hensyn til selve Sagen turde ofte i en mindre Kreds Meget være muligt, som ikke lader sig gennemføre i en større. Men at i Tyskland blandt Antiquaens mange Venner selv den mest Velsindede ikke paa en saa kategorisk Maade skulde forsøge at løse Skriftspørgsmaalet, tro vi paa Forhaand at kunne forsikre om. Skal overhovedet Spørgsmaalet virkelig en Gang blive løst, saa er det, ligesom ogsaa er skét i Schweiz, snarest Lærerstanden og der igennem Forfatterne og Forlæggerne, som bør tage Initiativet og gennem

Skolen sikre sig Statens Understøttelse. En Diskussion om Sagen i Tysklands og Østriges Bogtrykker-Kredse kan jo i alle Tilfælde ikke skade; dog er Øjeblikket næppe rigtig heldig valgt, ti for at tage fat paa saadanne Sager er fremfor Alt fornøden en større Tryghed og Ro saavel indad som udad, end Bogtrykkerne nu have.

Forfatterens Mening, at Østrige skal blive et taknemmeligt Omraade for en Agitation for Antiquaen, deler ogsaa „Annalen", uden at den alligevel i mindste Maade vil tro paa „nogle der herskende anti-germaniske Tendenser". Antiquaen er allerede langt mere hjemlig i Østrige end i Tyskland, hvortil mange nærliggende Grunde have været medvirkende.

Forskellige Meddelelser.

— Et af de betydelige Bogtrykfirmaer, der i sin Tid ikke tiltraadte Tarifen, var Firmaet Hoffensberg, Jespersen & Fr. Trap. Da Sætterne i dette Trykkeri endnu ikke til Nyaar havde modtaget nogen Meddelelse om Forandring i Arbejdsvilkaarene, indgav de for en halv Snes Dage siden til Ejerne et motiveret Andragende herom. De forlangte den nugældende Tarif indført med Henstilling om, at der ved Overgangen til Alfabetberegning ikke fandt nogen Tilbagegang Sted i den i Trykkeriet hidtil ydede Satspris, 16 Sk. pr. 1000 n, ligesom de tillige fordrede Huskorrektur og Betaling for uforskyldt Tidsspild (Mangel paa fuld Beskæftigelse, Sammenskraben af Materiale o. s. v.) med 40 Øre pr. Time. Af den Meddelelse, som vi i Slutningen af forrige Aar gav om dette Trykkeris Arbejdsforhold, vil det sés, at der var megen Anledning for Sætterne til at stille Fordringen om de to sidste Punkter, og de fremsatte den derfor ogsaa med megen Fasthed. Men disse Bogtrykkeriejere fandt ikke alene, at Indførelsen af Huskorrektur og Betalingen for uforskyldt Tidsspild var et berettiget Forlangende, som de opfyldte, men de indrømmede tillige Sætterne Tarifen med en Satspris af 28 Øre pr. Tusind Bogstaver for Fraktur og 30 Øre for Antiqua. Som det heraf vil sés, have § 20 og en Del af § 23 i Typografernes Tarifforslag, hvilke Paragrafer ere af stor Betydning, fundet Indgang i dette Trykkeri. Man vil nu forhaabenlig faa det Syn paa Sagen, at disse Paragrafer udmærket lade sig anvende til lige stort Held for begge Parter. — Med det Samme skulle vi notere, at alle Beregningssætterne med Undtagelse af én fremsatte deres Forlangende med solidarisk Forpligtelse over for hinanden. Om denne ene Sætter vil finde sig i de forandrede Arbejdsvilkaar, have vi vel ikke Ret til at paastaa.

— Adresseavisens Sættere ere i den forløbne Uge blevne indrømmede en Forhøjelse i Satsprisen af 25 pCt. Straks efter Nyaar indgav Sætterne til Bladets Direktion en Anmodning om at faa denne Forhøjelse, foruden at de tillige ønskede Ekstragodtgørelse for Korrektur efter Kl. 12 Midnat, hvilken Godtgørelse de mindre ønskede som en Indtægt end for at lægge en Presion paa Korrektørerne, saa at disse mere præcis end hidtil sørgede for Korrekturlæsningen. Faktoren, Hr. F. J. Henriksen, der er Trykkeriets egenlige Styrer og Leder, støttede Sætternes Forlangende over for Direktionen, og denne gik ogsaa straks beredvillig ind derpaa, dog med Undtagelsen af Korrekturgodtgørelsen. Fordringen om denne lod Sætterne imidlertid bortfalde, efter at der af Faktoren var givet dem bestemt Tilsagn om, at Korrekturlæsningen ikke for Fremtiden skal lægge unyttigt Beslag paa deres Tid ud paa Aftenen, men blive fremmet hurtigst muligt. — Dette Trykkeris Arbejdsordning er for Øvrigt af en ejendommelig Art, men da Sætterne nu have faaet deres Forlangende opfyldt, skulle vi ikke nærmere omtale den, uden medmindre der senere maatte blive givet os Anledning dertil.

— Samtidig med Tarifens Ikrafttræden i det Schultz'ske Trykkeri paa Gammelholm forlangte Sætterne her en Forhøjelse i Satsprisen paa alle Arbejder, som ikke lade sig beregne efter Tarifen, men betales efter Overenskomst, og af den Slags Arbejder findes der i dette Trykkeri som bekendt ikke faa. Paa et Par Undtagelser nær gik Bogtrykkeriejeren ind paa det hele Forlangende.

— I „Skand. Bogt.-Tid."s December Numer meddeler Hr. Ludvig V. Hansen et Bidrag til Kautschningens Historie, som er en Gengivelse af nogle af afdøde Bogtrykker Friberg efterladte „Erindringer fra Bogtrykkernes Fortid". I „Fortiden — hedder det — var det Skik og Brug, at naar en Lærling havde udstaaet sin Læretid (i Almindelighed 6 Aar), skulde han for at blive „rigtig Kunstfælle" kautsches, det vil sige: de i Trykkeriet arbejdende Sættere samlede sig om den vordende Typograf, der roligt stod ved sin Kasse; den ældste Svend gav ham et Spark, den næstældste en paa Siden af Hovedet, en tredje kastede en vaad Svamp paa ham og en fjerde holdt en Tale til ham, der i Almindelighed handlede om, at han fra dette Øjeblik, saafremt han var rede til at give Personalet Noget at drikke, ikke skulde taale en slig Behandling, hverken af Mestre eller Svende, hvorsomhelst han kom til at arbejde. Svarede han „Ja", gik man til et Værtshus, eller der blev sendt Bud efter en „Beskærelse"; svarede han „Nej, jeg kan ikke!" lød det i Kor: „Vi splejse!" (d. e. lægge sammen), og i dette Tilfælde blev Kautschningen gentaget, indtil Budet kom tilbage med Beskærelsen." — Hr. Hansen meddeler endvidere et Brev fra nu afdøde Typograf F. W.

König, hvori denne i Avgust 1845 bl. A. skriver fra Slesvig: „. . . For nogle Dage siden fik jeg Plads i Flensborg; jeg har godt Arbejde og staar for Øjeblikket i et dansk Værk, men det var rigtignok en besynderlig Modtagelse, jeg fik. Du maa vide, jeg staar og arbejder og tænker paa Fred og ingen Fare, da kommer der fire gamle Typografer hen til mig; den ene af dem spørger, om jeg er postuleret, og da jeg svarer nej, tager en af dem Svampen fra Fugtebæknet og kaster mig den i Ansigtet. Jeg blev baade forbløffet og vred derover og havde nær givet Vedkommende en Vinge; men da den ældste af dem begyndte at holde en Tale, forstod jeg Betydningen af Spasen og tog det med Koldblodighed. Jeg maatte da give Snapse, og vi drak Dus . . . .“ Det er kun om Kautschningen, som vistnok er en Levning af Postulationen, at König fra sine Rejser i Tyskland havde Noget at fortælle; men om selve Postulationen vidste han saa godt som Intet. Paa Hr. Hansens Spørgsmaal herom havde han kun svaret: „Det er ikke saaledes at blive postuleret, der hører meget Mere til, det er endnu værre end at blive kautschet; saavidt jeg har hørt, bliver man klædt ud, faar Prygl og skal endda betale Gildet.“

— „Jernbanebladet, Tidning för Sveriges, Norges och Danmarks Jernbanor“, er Titlen paa et nyt Maanedsblad, der fra dette Aars Begyndelse er begyndt at udkomme i Stockholm. Bladets Udgivelse er bevirket af „Jernvägsmannasällskapet“.

— Bladet „Thy“, der i nogen Tid er udkommet fra et eget Trykkeri i Thisted, er gaaet ind med det forløbne Aars Udgang. Ligeledes er „Skanderborg Avis“, der nok var en Slags Særtryk af „Jyllandsposten“, ophørt at udkomme fra samme Tidspunkt.

— De typografiske Forhold i Bergen synes ikke at være misundelsesværdige, eftersom Hr. Bogtrykker Beyer der Steds tror fra København at kunne faa dygtige Sættere til 7 à 8 Rd. ugenlig. Hr. Bayer har nemlig anmodet en hærværende Typograf om at skaffe ham et Par Sættere til denne Betaling. I Øvrigt maa vi beklage, at Kollegerne i en saa betydelig By som Bergen ikke følge mere med Udviklingen af de typografiske Forhold baade her og i Kristiania, hvor et saadant Tilbud noget nær vilde blive betragtet som en Fornærmelse.

Typografernes Sangforening.

Søndag den 31. Januar, Kl. 7, afholdes Foreningens 29de Aarsfest ved Koncert, Festmaaltid og Bal i Lokalet Østergade 15.

Medlemmerne bedes afhente deres Billetter i Foreningens Lokale, Farvergade 4, St., hvor en Liste til Paategning for Deltagere i Festmaaltidet (à la carte) vil være fremlagt. Særlige Damebilletter kunne faas à 2 Mk.

Bestyrelsen.

Den typografiske Forening.

Repræsentantskabsmøde

afholdes Lørdag d. 16. Januar 1875, Aften Kl. 9.

Dagsorden:

1) Spørgsmaal om et Medlems Udelukkelse af Repræsentantskabet.
2) Den maanedlige Beretning i Henhold til Lovene gives af Formanden.
3) Optagelse af Medlemmer.
4) Eventuelt: Andragender.
5) „Typograf-Tidendes“ Budget forelægges af Bestyrelsen.
6) Kassererens Honorar bliver at fastsætte.
7) Valg af Revisorer.

Frederik Olsen,
Repræsentantskabets Formand.

Førstkommende Lørdag efter endt Repræsentantskabsmøde afholdes **Prøvevalg** paa Bestyrelsen for det kommende Aar.

Den Forandring er truffet med Tidendens Abonnement, at Tegning af dette kun kan ské gennem Postkontorerne og Brevsamlingstederne samt Bogladerne, ogsaa for Københavns Vedkommende.

Typograf-Tidende,

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Redigeret af Typograf **R. P. Jensen.**

„Typograf-Tidende“, der udgives af „den typografiske Forening“ i København, udkommer en Gang ugenlig. Tidendens fortrinsvise Opgave er paa enhver Maade at varetage Typografernes rent sociale Fag-Interesser; desuden indeholder den tekniske Meddelelser og i Øvrigt Alt, hvad der kan være af Interesse for Bogtrykkunstens Udøvere.

Kundgørelser indrykkes for en Betaling af 10 Øre pr. Petitlinie. For større og gentagende samt staaende Kundgørelser gives en betydelig Rabat. Pladssøgende Typografer betale altid kun halv Pris.

Abonnements-Prisen er 1 Kr. 25 Øre fjerdingaarlig. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder, i alle Bogladerne samt hos Hr. Boghandler J. Christensen Toldbodgade 16, Kristiania.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf *R. P. Jensen,* for Ekspeditionen: *L. D. Berg,* st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: *Den typografiske Forening* i København. Trykt hos *A. Guldbrandsen & Ko.*

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 3. København, den 22. Januar 1875. 2. Aarg.

En Arbejdsstansning i Rigsdagens Bogtrykkeri.

Rigsdagstrykkeriets Arbejdsforhold have tidligere været omtalte her i Tidenden, og det er derfor ikke fornødent for os at gentage disse Udtalelser. Kun skulle vi erindre om, at der i Nr. 40 blev givet en Antydning af, at Sætterne gjorde rigtigst i ikke at tage Plads i dette Trykkeri, forinden der med Ejeren var opnaaet en fast Overenskomst, hvorved de paaklagede Ulemper kunde blive hævede for alle paakommende Tilfælde. I de første 5—6 Uger efter Rigsdagens Aabning fulgte ogsaa Sætterne den her givne Antydning om ikke at indtage Pladserne i Rigsdagstrykkeriet, og de Sættere, man havde Brug for, maatte tages fra Hovedtrykkeriet; men efterhaanden tog nogle Sættere fra Provinserne Plads tilligemed nogle enkelte her fra Byen, og Personalet voksede mod Slutningen af November saa meget i Tal, at Sætterne fra Hovedtrykkeriet kunde sendes tilbage paa et Par nær. Det saaledes skabte Personale var der intet Hold i; det bestod snart af Flere, snart af Færre, Sættere kom og gik, og denne Uholdbarhed i Personalet var den egentlige Grund til, at Rigsdagstidenden ikke kunde blive leveret Abonnenterne i rette Tid, hvad der førte til saa stærke Klager i „Dagbladet", at Trykkeriets Ejer maatte afgive beroligende Tilsagn. Ved Nyaarstid var Sætternes Tal indskrænket til en halv Snes Stykker, men siden er det gaaet op til seksten foruden Faktoren og en Militærarbejder, hvilken sidste har fundet Beskæftigelse fra Kl. 4—5 Eftermiddag til ud paa Aftenen.

Efter at tretten af samtlige Sættere i Fredags vare indgaaede paa fælles Ansvarlighed eller Forpligtelse — af de tre, der manglede, indtog de to en eksceptionel Stilling ved særlig Begunstigelse og den tredje var syg Dagen før og samme Dag —, indgav de til Trykkeriets Ejer, Hr. Kancelliraad Schultz, et Andragende om at faa Satsprisen forhøjet fra 80 Øre til 1 Kr. pr. Spalte, ligesom de androg om at faa forlangt Overarbejde og Søndagsarbejde særlig godtgjort saaledes: Aftenarbejde fra Kl. 8 til 10 med 25 Øre og fra Kl. 10 til 12 med 33 Øre pr. Time, Søndagsarbejde fra Kl. 9 til 3 med 25 Øre og fra Kl. 3 til 10 med 50 Øre. — selvfølgelig foruden Satsprisen. Aftrækkerens Løn bad de forhøjet fra 12 Kr. til 15 Kr. ugenlig. Sætterne motiverede deres Andragende ved at henvise til, at Livsfornødenhederne ere stegne i Pris, at Arbejdet er midlertidigt og afhængigt af politiske og andre Forhold, og at Manuskriptet er utydeligt og inkonsekvent. De sluttede deres Andragende med at udtale, at „da Hr. Kancelliraad Schultz vistnok vilde indse det berettigede i disse Fordringer, haabede de, at Kancelliraaden vilde vise Humanitet og Imødekommen". Endnu samme Dag svarede Hr. Kancelliraad Schultz Sætterne Følgende: „I Anledning af Deres ærede Skrivelse af Dags Dato skal jeg ej undlade at meddele, at jeg ej sér mig i Stand til at forhøje Arbejdsprisen ud over den ved Overenskomsten fra 1. Januar d. A. fastsatte Betaling."

Saa snart Sætterne havde modtaget Kancelliraadens Svar og alle vare blevne bekendte med dets Ordlyd, stansede de straks i Fredags Aftes deres Arbejde, hvorpaa de samme Aften gav Formanden Underretning herom.

I det Dagen efter (Lørdag) stedfundne Repræsentantskabsmøde i „Den typografiske Forening" udtalte Formanden sig saaledes:

„I de senere Dage have Sætterne i Rigsdagstrykkeriet fremført stærke Klager for mig over de derværende Arbejdsforhold. Jeg afviste dem, idet jeg fandt det urigtigt, at de havde taget Plads der, eftersom de nu vare misfornøjede, medens jeg tillige udtalte, at der ikke for Øjeblikket var Andet for dem at gøre end igen at forlade Pladserne som ikke værd at have. Dernæst gjorde jeg Sætterne opmærksom paa, at „Den typografiske Forening" ikke kunde støtte en Arbejdsstansning, der iværksattes paa Grundlag af Fordringen om en forhøjet Satspris, da dette vilde være stridende mod den Overenskomst, som fornylig er indgaaet mellem Foreningen og københavnske Principaler. Sætterne fastholdt imidlertid, at de vilde bevirke en Forandring, og for deres egen Skyld bad jeg dem da om, at de ikke vilde fremsætte nogen bestemt Fordring om Forhøjelse i Satsprisen; men det vilde de ikke gaa ind paa, de vilde holde paa Forhøjelsen, da de fandt, at kun den virkelig kunde forbedre Arbejdsvilkaarene. I Gaar indgav de til Hr. Kancelliraad

Schultz et Andragende om 25 pCt.s Forhøjelse i Satsprisen og Ekstragodtgørelse for Overarbejde; Kancelliraaden nægtede samme Dag at opfylde deres Forlangende, og Sætterne stansede deres Arbejde. Samtlige Sættere henvendte sig til mig. Jeg erklærede igen for dem, at Stansningen maatte være Foreningen uvedkommende, og at den Støtte, som de mulig vilde finde hos Typograferne, kun kunde blive aldeles privat. Paa Bestyrelsens Vegne skal jeg nu meddele det ærede Repræsentantskab, at Bestyrelsen ikke kan billige Arbejdsstansningen, at denne maa være Foreningen uvedkommende, og at Bestyrelsens Medlemmer fremdeles staa udenfor ethvert Skridt, der mulig af Typografer bliver foretaget i Sagen. Naar Sætterne over for Bestyrelsen have paaberaabt sig, at Sætningen af Rigsdagstidende bør betales som Avissats og med forhøjet Pris i Henhold til Tarifen, da er det en Anskuelse, hvorfor der kan anføres vægtige Grunde; men uden at udtale nogen Mening herom maa dog Bestyrelsen erklære for Repræsentantskabet, at den ikke for nærværende Tid kan støtte en Arbejdsstansning paa Grundlag af en Tariffortolkning. Jeg haaber, at Medlemmerne ville billige denne Handlemaade. Det er muligt, at nogle Principaler vente og tro at kunne fordre, at Bestyrelsen over for Medlemmerne skal optræde mod de arbejdsstansende Sættere. Jeg maa da udtale Bestyrelsens levende Beklagelse over, at den ikke sér sig i Stand dertil. Hvis Bestyrelsen skulde staa i dette Forhold til Arbejdsstansningen, maatte den fordre Gensidighed af Principalerne; disse maatte have en lignende Avtoritet som „Den typografiske Forenings" Bestyrelse, hvor vi Typografer kunne henvende os, hvis en Principal bryder en indgaaet Overenskomst. Som bekendt have Principalerne ikke oprettet en saadan Avtoritet, i alt Fald har Bestyrelsen ikke modtaget nogen Meddelelse derom. Hvilke Følger denne i Øvrigt meget alvorlige Sag end maatte faa, saa gør Bestyrelsen i Alt, hvad den foretager sig, Regning paa Medlemmernes energiske Tilslutning; den handler ikke uden nøje Overvejelse, og Medlemmernes Støtte gør den stærk. Jeg finder Anledning til denne Bemærkning, idet det af denne Sag er bleven mig bekendt, at der blandt Principaler indbyrdes bestaa visse Overenskomster, der tilsigte en Koalition mod Typograferne. Noget Saadant kan Bestyrelsen ikke roligt sé paa."

Til denne Beretning have vi ikke Videre at tilføje. Kun skulle vi meddele, at det tildels ved Formandens Hjælp er lykkedes de otte af Sætterne at faa anden Kondition.

* * *

Efterskrift: Bestyrelsen for „Den typografiske Forening" har i Dag modtaget følgende Skrivelse fra Hr. Kancelliraad Schultz:

København, den 22. Januar 1875.

Til
Bestyrelsen for „Den typografiske Forening".

Da det er blevet mig bekendt, at der, navnlig fra ældre Tid, blandt Typograferne hersker Misforstaaelse om Arbejdsbetingelserne i Rigsdagens Bogtrykkeri, skal jeg underrette Bestyrelsen om, at ingen af de Sættere, der have forladt deres Pladser i mit Trykkeri, nogensinde have manglet Arbejde, lige saa lidt som jeg heller ikke vilde have forlangt deres Arbejde ud over 10 Timer daglig uden en særlig Godtgørelse; Sætterne have faaet Betaling efter Tarif-Overenskomsten, der er traadt i Kraft fra 1. Januar d. A., og derudover sér jeg mig ikke i Stand til at gaa.

Endvidere skal jeg give Bestyrelsen den Underretning, at jeg foreløbig for indeværende Rigsdagssamling vil give Tilsagn om, at Sætterne i Rigsdagstrykkeriet for uforskyldt Tidsspild (Venten paa Manuskript, utilstrækkeligt Arbejde — hvis saadant maatte indtræffe — o. s. v.) faa en Betaling af 35 Øre pr. Time, og at der i Trykkeriet gælder otte Dages Opsigelse fra begge Sider.

Ved at give dette Tilsagn haaber jeg, at enhver Misforstaaelse maa være hævet for Fremtiden.

Ærbødigst
J. H. Schultz.

Til
Formanden for „Den typografiske Forening",
Hr. R. P. Jensen.
København.

Det er Redaktionens Mening, at Sætternes Forhold til Rigsdagstrykkeriet, efter at Hr. Kancelliraad Schultz har givet Bestyrelsen ovenanførte Tilsagn, bør være et andet end hidtil. Det er vor Overbevisning, at Arbejdsvilkaarne derved ere blevne saa betryggende for Sætterne, at de, snarere end at staa under, ere fuldt saa gode som i noget andet af Hovedstadens Trykkerier. Forhaabenlig vil Arbejdet i Løbet af i Morgen igen blive optaget af de Sættere, der endnu ikke have faaet anden Kondition. *Red.*

Svar til min Ven i Bergen.

Saa Du er bleven Faktor, lille Peter! — Jeg gratulerer Dig af mit ganske Hjerte, og det glæder mig saa meget mere at gøre dette, som jeg véd, at Du er et grundskikkeligt Menneske; jeg haaber ogsaa, at Du paa en human Maade

vil vide at vinde dine Medarbejderes Tillid og Agtelse ved at optræde med Selvstændighed og ikke bære Kappen paa begge Skuldre, — vær derfor lige retfærdig mod alle dine Undergivne og ikke uretfærdig mod Nogen, ti i modsat Fald skaber Du et Klikevæsen og frembringer Spytslikkere, et Ukrudt, som kvæler ikke alene den gode Forstaaelse, der bør finde Sted mellem Arbejderne indbyrdes, men tillige hæmmer en sund Udvikling af Standens materielle Velvære, — og endelig maa Du følge med Tiden, naar den peger hen til en Forbedring af Arbejdernes Kaar, hvilke, som Du da ogsaa tidt og ofte har sagt mig, vare daarlige her oppe i det høje Nord mod, hvad Du fandt dem i Tyskland, Frankrige og England — det er sandt, i England har Du jo ikke været. At Typograferne i Bergen i det Mindste ikke ere til at misunde, derpaa afgiver din Anmodning til mig det bedste Bevis. Med Hensyn til denne din Anmodning, der gik ud paa at skaffe Dig et Par Sættere til 7 à 8 Rd. om Ugen og fri Rejse paa 2den Plads, var jeg i Tvivl om, enten det var Alvor eller Spøg. Ved en Henvendelse til Formanden med den oplyste han, at han havde flere Pladser til 9 og 10 Daler om Ugen, men af Sættere kunde han ingen skaffe, og i Øvrigt fandt han din Anmodning mildest talt urimelig. Jeg tænkte mig da Muligheden af at kunne skaffe et Par rejselystne og for Fjelde og Fjeldluft sværmende Naturer; men ogsaa dette strandede, uagtet jeg omgav dine 7 Daler med alt det romantiske Skær, som jeg kunde hitte paa. De mente, som sandt var, at de ikke kunde leve af Fjeldluft alene, og at de med en saadan Ugeløn maatte resikere at faa Bergfisk og Sildesuppe hver anden Dag. Du véd jo nok, at Danskerne ere nogle grulig vittige Mennesker, der ogsaa gøre sig Umage for at være det, derfor lod jeg dem rask væk more sig over dit Tilbud, som de fandt lugtede endnu værre end af Bergfisk. — Som Du sér, har det ikke været mig muligt at faa nogen Sætter til denne Ugeløn, selv om det blev ham tilbudt at rejse paa 1ste Plads, og, oprigtig talt, min gode Ven, det skulde da heller ikke have glædet mig meget, om det var lykkedes. Du vil maaske heraf slutte, at Forholdene her nede ere udmærkede for Typograferne — dette ere de strængt taget just ikke —, men man sporer dog Virkningerne af den Smule Sammenhold, som det hidtil er lykkedes at tilvejebringe blandt dem. Enkelte Rivninger kan man vel endnu høre Tale om i Trykkerierne, men den Tid, tror jeg nok, vil komme, da „Svendene“ igen, ligesom i gamle Dage, ved festlige Sammenkomster først drikke „Mesters“ Skaal; — foreløbig maa de nu drikke den selv. — Jeg kunde have en hel Del at fortælle Dig, men det vilde saa blive en Gentagelse af, hvad der allerede har staaet i Tidenden, og dette tillader Redaktøren ikke. Derimod vil jeg anbefale „Typograf-Tidende“ baade til Dig og dine Kolleger i Bergen, da jeg forudsætter, at den vil interessere Eder, ligesom jeg er sikker paa, at Redaktøren med den største Beredvillighed modtager Bidrag fra Bergen, som kunne belyse Forholdene der oppe og navnlig opklare, hvorledes en Bogtrykkersvend, der er gift og har Familje at forsørge, kan slaa sig igennem med 7 Rd. om Ugen. Som Du sér, koster Bladet kun omtrent $2^1/_2$ Sk. norsk, saa det er jo ingen Herregaard. — Jeg slutter hermed mit Brev i det Haab, at Du ikke er i Tvivl om, hvorfor jeg har ønsket det optaget i Tidenden: rimeligvis vil det bevirke, at din Principal ikke oftere beder Dig om at forskrive Typografer fra København for 7 Rd. om Ugen; ti naar man, som Du, har et godt Hjærte, maa man blive ilde tilmode ved at skulle opfylde en saa urimelig Anmodning.

Lev vel, min Ven! *C. Wold.*

P. S. Jeg har den Anmodning til Dig fra Formanden om godhedsfuldt at besørge de medfølgende Numre af Tidenden omdelte i forskellige Trykkerier i Bergen, saa langt de strække.

D. S.

Til Faktor *D. Pedersen,*
Beyers Trykkeri i Bergen.

Til Hr. „En, der ikke vil melde sig ud“!

Maa jeg bede Dem, Hr. Redaktør! om Plads for følgende Linier:

Jeg kan naturligvis ikke finde nogen egenlig Anledning til at imødegaa Hr. „En, der ikke vil melde sig ud“. Naar jeg ikke desto mindre fremkommer med dette Indlæg, er det kun for, at ikke Tavshed skal blive udlagt som Samtykke til hans Bemærkninger, der i Grunden synes at være afleverede efter en fejl Adresse; de have noget vist „Figaro“agtigt ved sig.

Naar Hr. „En“ mener, at en gift Typograf maa vogte sig for Udgifter, selv om de ere nok saa ringe, maa jeg dog gøre ham opmærksom paa, at Udgiften til „Den typografiske Forening“ er af den Beskaffenhed, at den for Tiden bør stilles over alle de Udgifter, han anfører. De Fremskridt, Typograferne særlig i pekuniær Henseende have gjort i de sidste Par Aar, skyldes — det behøver jeg vist ikke fortælle den ærede Indsender — udelukkende det Sammenhold, „Den typografiske Forening“ har vakt. Er det nu for Meget forlangt, at alle Typografer skulle vedblive at være Medlemmer af den Forening, der har bedret deres Stilling saa betydeligt? Er det for Meget sagt, at den, der nu melder sig ud, ikke er et Skud Krudt værd? Og det bør særlig gælde dem, der ikke have Raad (!) til at være Medlemmer, ti Foreningen tilsigter jo netop at skaffe dem Raad dertil. Jeg vil udtale det Haab, at der blandt Typograferne kun findes En, der er i saa stor Grad

filosofisk dannet; var der Flere, da frygtede jeg for, at „Den typografiske Forenings“ nu saa kraftige Virken kun blev til bare filosofisk Visvas.

Til Slutning en lille personlig Henvendelse. Det forekommer mig, at De er ironisk, Hr. „En“! Eller er De maaske beskeden? De henregner dem til Arbejdsklassen; jeg tvivler om, at det er deres oprigtige Mening; en Mand med et saadant Hoved, som deres Indlæg røber at være udsprungen af, er vist kommen paa den fejle Hylde. *En Kollega.*

Det er fra flere Sider blevet mig fortalt som et Rygte, der er i Omløb, at Rigsdagstrykkeriets Faktor, Hr. Reusch, har gjort sig til Befordrer af en Meddelelse om, at jeg skulde have skikket Bud efter den Militærarbejder, der har faaet Beskæftigelse i Rigsdagstrykkeriet, og at jeg efter at have kaldt ham til mig skulde have truet ham med, at han ingen Plads vilde faa, dersom han fortsatte sit Arbejde i dette Trykkeri. Jeg tror dog, at Rygtet tager fejl, at Hr. Reusch ikke, forinden han var vis paa Sandheden, vilde gøre sig til Overbringer af en Meddelelse, der, hvis den var sand, maatte bringe mig i Konflikt med Kriminalloven. Imidlertid skal jeg give den Oplysning, at jeg hverken har skikket Bud efter eller ønsket nogen Samtale med Militærarbejderen, og at jeg lige saa lidt — det vilde have været at lægge for megen Indskrænkethed for Dagen — har anvendt en Trusel som den ovennævnte, om en slig Udtalelse fra mig for Øvrigt kunde kaldes en Trusel. Det er vel sandt, at Militærarbejderen har indfundet sig hos mig — jeg tror, at han vilde føre en Slags Underhandling med mig —, men jeg afviste hans personlige Forhold til Rigsdagstrykkeriet som mig uvedkommende. Han gav mig et Billede af sin Stilling som Soldat, hvad der afnødte mig nogle Udtalelser, som jeg gjorde ham med al den Velvilje, jeg formaaede at nære for ham.

R. P. Jensen.

* * *

Et nærgaaende Rygte mod „Den typografiske Forenings“ Formand og navnlig mod Hr. Faktor Reusch giver os Anledning til følgende Erklæring. Det er ikke alene en fuldstændig Usandhed, at Formanden har skikket Bud efter Militærarbejderen, men det er endog aldeles sandt, at denne uden nogen som helst Opfordring fra nogle af os Rigsdagssættere har indfundet sig i Formandens Hjem. Det er Sandhed, at Militærarbejderen gerne vilde tale med Formanden, men at han ikke uden Videre vilde gaa til ham. Vi talte derfor hans Sag og bad Formanden om at unde ham og en anden Sætter en Samtale; men da Formanden nærede megen Uvilje mod dem Begge og nødig vilde have Noget med dem at gøre, vilde vi ikke foraarsage ham den ringeste Ubehagelighed.

København, den 19. Januar 1875.

Vilhelm Jantzen. *C. C. T. Madsen.*

Typografernes Sangforening.

Søndag den 31. Januar, Kl. 7, afholdes Foreningens 29de Aarsfest ved Koncert, Festmaaltid og Bal i Lokalet Østergade 15.

Ved Koncerten er lovet velvillig Assistance af Dhrr. Bielefeldt, Faaborg, Th. Madsen, Nebelong, Th. Smith m. Fl.

Medlemmerne bedes afhente deres Billetter i Foreningens Lokale, Farvergade 4, St., hvor en Liste til Paategning for Deltagere i Festmaaltidet (à la carte) vil være fremlagt. Særlige Damebilletter kunne faas à 2 Mk.

København, den 20. Januar 1875.

Bestyrelsen.

Den typografiske Forening.

Repræsentantskabsmøde

afholdes Lørdag den 30. Januar, Aften Kl. 9.

Dagsorden:

Regnskabet foreligger revideret til Indstilling af Repræsentantskabet paa den forestaaende Generalforsamling.

Frederik Olsen,
Repræsentantskabets Formand.

Efter endt Repræsentantskabsmøde Lørdag den 30. Januar afholdes **Prøvevalg** paa Bestyrelse, hvis Valg for det kommende Aar nu skal foregaa.

Bestyrelsen.

Nærværende Numers Udgivelse er bleven noget forsinket, foranlediget af Arbejdsstansningen i Rigsdagstrykkeriet. *Red.*

Kundgørelser.

Hr. Typograf Fyrwald bedes at opgive sin Adresse til mig. Eller hvis en Kollega véd Adressen, bedes han godhedsfuldt om at tilsende mig den. *R. P. Jensen.*

---

10 à 15 Sættere

kunne straks faa Plads i Rigsdagens Bogtrykkeri, naar man henvender sig til mig. Jeg skal i den Anledning henvise til Redaktionens Bemærkninger foran i Tidenden. *R. P. Jensen.*

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening“ i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 4. København, den 29. Januar 1875. 2. Aarg.

Stillingen.

Forrige Uges Begivenheder blive vistnok af den mindre opmærksomme Iagttager betragtede som noget Forbigaaende, der, saaledes som Bestyrelsen stillede sig til dem, ikke vilde kunne komme til at berøre „Den typografiske Forening“ og derfor ogsaa maatte være uden Følger for denne. En saadan Betragtning er fejl. Herom skulle vi derfor nærmere udtale os.

Efter at flere Typografer privat havde fundet sig foranledigede til at yde de arbejdsstansende Sættere deres Støtte, stod Ejeren af Rigsdagstrykkeriet ikke over for disse Sættere alene, men over for mange Typografer, der gjorde Rigsdagssætternes Sag til deres, og sikkert maatte han særlig rette sin Opmærksomhed paa Medlemmerne af den Komité, der overtog Sagens Ledelse. Det turde ikke ventes, at Trykkeriets Ejer — og med ham flere Trykkeriejere — skulde lade en saadan Modstand uændset; tvertimod kunde der fra Principalernes Side imødesés Skridt, der tilsigtede at kue den, og som vilde tiltage i Styrke, saafremt de ved Arbejdsstansningen fremkaldte Forhold vedblev at være lige trykkende for Ejeren. En saadan ikke alene mulig men sandsynlig Udvikling af den hele Sag maatte opfordre Bestyrelsen til den største Agtpaagivenhed, ja den maatte forhindre den, hvis den kunde; ti blot et Par mindre vel overlagte Skridt fra Principalernes Side kunde stille den hele Aarsag til Striden i Skygge og give Sagen et Omfang og en Betydning, saa at den ikke længer alene vedkom Rigsdagssætterne og Komitéen, men enhver Typograf og dermed Foreningen. Medens saaledes Sagen vedblev at være Bestyrelsen — følgelig ogsaa Foreningen — uvedkommende, saa længe den holdt sig indenfor sine snævre Grænser, saaledes vilde ogsaa Bestyrelsen være berørt af den, saa snart den truede med at bryde ud over disse og derved forandrede Karaktér. Under Forudsætning af det Første maatte Bestyrelsen afgive sin Erklæring — der forelaa intet Andet, og den turde heller ikke antage Andet, før dette viste sig. Bestyrelsen stod saaledes i et korrekt Forhold til Begivenhederne; den kunde ikke lade sig inddrage i Arbejdsstansningen, saa længe den vedblev at være lokal, men den kunde paa samme Tid heller ikke undlade at varetage Typografernes Tarv i Almindelighed, hvis Begivenhederne maatte opfordre den til noget Saadant.

Arbejdsstansningen blev nu ikke virkningsløs, fordi den fandt Støtte ude fra, og derved skabtes en Stilling for Typograferne i det Hele, som det var Bestyrelsen om at gøre at drage sig til Nytte. Medens Bestyrelsen hævdede sin Erklæring: at den misbilligede Arbejdsstansningen, at denne maatte være Foreningen uvedkommende, og at Bestyrelsens Medlemmer fremdeles holdt sig udenfor flere Typografers private Handlinger, søgte den ogsaa at gøre, hvad den kunde, for at ikke Begivenhederne skulde tage en saadan Udvikling, at Foreningen blev draget med ind i Sagen, med andre Ord, Bestyrelsen bestræbte sig for at holde Arbejdsstansningen indenfor de snævre Grænser, som den havde fra Begyndelsen af, saa at det ogsaa kunde blive den muligt at bevare sin Nevtralitet. Det tør vel antages, at den Forbindelse, hvori Hr. Kancelliraad Schultz kom til at staa med Foreningens Formand, for en Del skyldtes disse Bestræbelser, og at Kancelliraadens Indrømmelser til „Den typografiske Forening“ ogsaa ere en Følge heraf. Hvad der saaledes blev vundet for „Den typografiske Forening“ derved, at Stillingen var denne gunstig, kan aldeles vist siges at berøre de arbejdsstansende Sættere og de Typografer, som havde taget sig af deres Sag; men dette turde ikke være bestemmende for Bestyrelsen, eftersom det her kom an paa at udrette Noget til det Heles Vel og at hævde Foreningens Avtoritet. Det er langt fra os, at vi skulle udtale nogen Fordømmelse først over de arbejdsstansende Sættere og dernæst over de Kolleger, som rakte dem en hjælpsom Haand i deres betrængte Omstændigheder, tvertimod, vi maa udtrykke vor Tilfredshed med den Gang, Begivenhederne fik, og det Resultat, disse have bragt. Stillingen kunne vi betegne ved at sige: ilde var det, men vel gik det.

Men foruden hvad vi om Stillingen have udtalt med Hensyn til Typograferne, kunne vi anføre, at i en endnu højere Grad end disse ere Principalerne blevne berørte af den. Det er i alt Fald ikke undgaaet vor Opmærksomhed, at to Strømninger hidtil have gjort sig gældende blandt Principalerne; den ene er gaaet i Retning af en Samarbejden med „Den typografiske Forening“, den anden har villet trodse sig frem i modsat Retning. Nu lader det til, at den for-

rige Uges Begivenheder have bragt begge Strømninger til at løbe én Vej, den Vej, der fører hen til en frugtbar Samarbejden med Foreningen. Principalerne have nemlig endelig besluttet at oprette en Forening for deres Vedkommende med det Formaal at varetage Bogtrykkeriejernes Interesse samtidig med at virke hen til et godt Forhold mellem Principal og Typograf. Et Udvalg til at udarbejde Foreningens Love er allerede nedsat og bestaar af Dhrr. Bogtrykkere Sally B. Salomon, O. C. Olsen og Græbe. Vi tør vel ikke bestemt paastaa, at den nydannede Forening vil stille sig i det Forhold til Typograferne, som vi her have antydet, og som er det ønskeligste, men ikke desto mindre ville vi hilse en saadan Forening som et Tidens Fremskridt, hvorved det bliver muligt at bringe det typografiske Arbejderspørgsmaal ind i en intelligent Gænge. Det kan vel saaledes næppe fejle, at den saa ofte omtalte Voldgiftsret bliver nedsat, ligesom det vel heller ikke kan vare længe, inden Tarifen bliver underkastet en fornøden Revision, og, hvad der er ikke mindre vigtigt, den paatænkte tekniske Skole vil ogsaa have langt bedre Udsigt for sig end tidligere. Dog maa man ikke gøre sig nogen Illusion om, at Striden mellem Principalerne og Typograferne dermed vil ophøre, ti det vil den ikke, den bliver fortsat, og begge Parter ville indenfor Fagets snævre Omraade ikke mindre end tidligere søge at aftvinge Udviklingen og Konjunkturerne saa Meget, som Faget i Almindelighed og egne Interesser i Særdeleshed have Krav paa. Men hvad der bliver forandret, det er Stillingen — den bliver en anden.

Arbejdsstansningen i Rigsdagstrykkeriet.

Jeg haaber, at den ærede Redaktør i Sagens Interesse vil optage nedenstaaende Linier i „Typograf-Tidende".

Ved omhyggelig at gennemlæse Artiklen „En Arbejdsstansning i Rigsdagens Bogtrykkeri", som findes i forrige Numer af dette Blad, og da navnlig den ærede Formands Henvendelse til Repræsentantskabet, vil man komme til at opdage to mærkelige Inkonsekvenser. Den ærede Formand siger nemlig, at han i en Samtale med Rigsdags-Sætterne har givet dem det velmente Raad, at de atter burde forlade deres Pladser, men samtidig udtaler han, at Sætterne ikke vilde kunne vente nogen Støtte eller Hjælp fra „Den typografiske Forening". Det falder mig noget svært at forstaa det Logiske heri, og maaske det Samme er Tilfældet med Andre; ti i samme Øjeblik som man opmuntrer Nogen til at ophøre med sit Arbejde, maa man dog samtidig dermed kunne indsé, at de Vedkommende maa have Subsistensmidler for at kunne holde en Strejke ud. Dernæst erklærer Formanden paa Bestyrelsens Vegne, at denne misbilliger Arbejdsstansningen, at den maa være Foreningen uvedkommende, og at den vil staa udenfor ethvert Skridt, der mulig af Typografer bliver foretaget i Sagen. Men kort efter meddeler den, at den har modtaget en Skrivelse fra Hr. Schultz, og gengiver dens Ordlyd; hertil slutter sig Redaktørens Erklæring: at det er hans Overbevisning, at nu ere Arbejdsvilkaarene saa betryggende, at de, snarere end at staa under, ere fuldt saa gode som andre af Hovedstadens Trykkerier. Hr. Redaktøren faar have denne sin Overbevisning for sig selv; jeg for mit Vedkommende kan i det Mindste ikke slutte mig til den, naar man gaar ud fra, at Rigsdagstidenden maa betragtes som Bladsats, og da man nu véd, at saa godt som alle Hovedstadens Dagblade have indrømmet Sætterne en Forhøjelse i Satsprisen udover den i Tarifen normerede, og da Rigsdagstidenden heri danner en Undtagelse, saa kan jeg ikke faa den Overbevisning, at Pladserne ere fuldt saa gode som andre Dagblades*). Men hvad jeg nærmest gik ud fra, var, at Bestyrelsen paa samme Tid, som den bestemt erklærer, at den ikke vil have Noget med den hele Sag at gøre, alligevel modtager Hr. Schultz's Skrivelse og afgjort stiller sig paa dennes Side, ja Redaktøren kundgør endog i samme Numer, at 10 à 15 Sættere kunne faa Plads i Rigsdagstrykkeriet ved at henvende sig til ham. Er en saadan Fremgangsmaade konsekvent og skikket til at indgyde vore Modstandere Agtelse? Jeg betvivler det. Saadanne Slingringer hæmmer kun endmere den fri Udvikling af vore Forhold, som Enhver maa ønske fremmet saa meget som muligt.

R. Foltmar.

* * *

Naar Hr. Foltmar finder Anledning til at optræde mod Formanden i den her omhandlede Sag, da skylder han denne, at det ogsaa skér paa en loyal Maade, og at Fremstillingen er korrekt. Men saaledes optræder Hr. Foltmar ikke. Han burde nemlig have skrevet saaledes: Skønt Formanden for lang Tid siden havde betydet, at ingen Sætter burde tage Plads i Rigsdagen, saa gjorde man det alligevel, og da nu disse Sættere kom til ham for at forlange alle Typografernes Understøttelse, saa at de kunde blive i Stand til at bevirke en Forandring i deres Arbejdsvilkaar, raadede han dem først og fremmest til at gaa deres Vej igen, ligesom de vare komne; det vilde de naturligvis ikke, men de vilde stanse deres Arbejde, hvis de kunde blive støttede; Formanden fandt dette tilraadeligt under visse Betingelser, deriblandt den, at de ikke i deres Fordring præciserede nogen Forhøjelse i Satsprisen, ti Foreningen kuude ikke gaa ind herpaa; Sætternes to Tillidsmænd lovede ham Saadant, men alligevel handlede samtlige Sættere stik herimod og stansede deres Arbejde paa Grundlag af Fordringer, som Formandeu havde udtalt sig aldeles bestemt imod. Naar Hr. Foltmar havde skrevet saaledes, saa havde han ikke faaet Brug for saadanne Ord som „Inkonsekvenser" og „Logik", og der havde da heller ikke

*) Hr. Foltmar mener vel Trykkerier og ikke Dagblade.
Red.s Anm.

blevet Plads til en saadan Nærgaaenhed som den, at „man opmuntrer Nogen til at ophøre med sit Arbejde“ uden at ville indsé, „at de Vedkommende maa have Subsistensmidler“. Hr. Foltmar synes at finde det mærkeligt, „at Bestyrelsen paa samme Tid, som den bestemt erklærer, at den ikke vil have Noget med den hele Sag at gøre, alligevel modtager Hr. Schultz's Skrivelse og afgjort stiller sig paa dennes Side“. Hr. Foltmar vilde gøre os en Tjeneste med at give Oplysning om, hvad der for Bestyrelsen var at gøre ved Skrivelsen, hvis den ikke skulde modtage den, og hvilken bedre Anvendelse der kunde gøres af den, end netop at lade den blive bekendt for Foreningens Medlemmer. Udtalelser som: „vore Modstanderes Agtelse“, „Slingringer“, som skulde „hæmme den fri Udvikling“ o. s. v., er der ingen Anledning for os til at tage Notice af; de ere kun blevne anvendte, fordi der dog skulde siges Noget. Hvad angaar vor Mening om Rigsdagstrykkeriets Arbejdsvilkaar, efter at Hr. Kancelliraad Schultz har gjort de sidste Indrømmelser, da have vi kun udtalt den efter den nøjeste Overvejelse, og hvis Hr. Foltmar vil indlade sig paa en Drøftelse med os herom, ere vi til Tjeneste. Man kan vistnok fremsætte mange Grunde for, at Sætning af Rigsdagstidenden bør beregnes som Avissats, men vi ere da bange for, at man med det Samme mod sin Vilje kommer til at svække de Grunde, der i det Hele tale for den højere Pris paa Avissats. Vi indskrænke os til disse Bemærkninger og henlede Hr. Foltmars Opmærksomhed paa den første Artikel i nærværende Numer. *Red.*

Forskellige Meddelelser.

— Af de otte Trykkere i det Thiele'ske Trykkeri have de fem for nogle Dage siden hver faaet 2 Kr.s Forhøjelse i Ugelønnen. Her findes dog endnu Trykkere med 18 Kr. om Ugen.

— I et foregaaende Numer have vi ved at omtale Ugelønnens Forhøjelse i de københavnske Dagbladsætterier nævnt, at „Nyt Aftenblads“ og „Fædrelandets“ Sætterier vare Undtagelser med Hensyn til denne Forhøjelse. Angaaende „Nyt Aftenblads“ Sættere have vi modtaget Meddelelse om, at disse ogsaa have faaet Forhøjelse fra Nyaar, nemlig Betaling efter Tarifen (Alfabetberegning 26 Øre). Tarifen vil rigtignok indrømme Avissætterne en højere Satspris end 26 Øre; men ere „Nyt Aftenblads“ Sættere tilfreds med denne Betaling, saa kunne vi ogsaa meget let blive det. At disse Avissættere — én Kollega maa undtages — ikke have „Raad“ til at være Medlemmer af Foreningen, faar en Slags Forklaring deraf, at de først maa paase at faa Raad til at arbejde nogle Øre billigere end deres Kolleger i alle andre Avissætterier. — Hvad „Fædrelandets“ Sættere angaar, da have de nok ogsaa faaet Forhøjelse i Satsprisen; saa vidt vi véd, faa de nu 30 Øre pr. Tusind Antiqua-Alfabet. Som bekendt kan „Den typografiske Forening“ heller ikke glæde sig ved disse Sætteres Tilslutning — én Undtagelse er dog ogsaa her —, men det har dog nok ikke forhindret dem i at paaberaabe sig deres Kollegers Bestræbelser gennem Foreningen. Da der var hengaaet en fjorten Dages Tid af det ny Aar, anmodede de nemlig om en forhøjet Satspris, hvilket de saa skulde have begrundet ved at henvise til den Betaling, der fra Nyaar blev ydet andre Bladsættere, og deres Anmodning blev da naturligvis ogsaa efterkommet, ti Bladets Udgivere fandt, at naar de andre Blade kunde give deres Sættere forhøjet Betaling, saa kunde de ogsaa. Det er jo en meget rar Ting saaledes at kunne paaberaabe sig Andres møjsommelige og opofrende Bestræbelser for at opnaa de samme Fordele som disse, Bestræbelser, som man endog indirekte har modarbejdet; men om det er — honorabelt, det tør vi ingenlunde paastaa.

Som Følge af den af Hr. Kancelliraad Schultz til Bestyrelsen for „Den typografiske Forening“ tilsendte imødekommende Skrivelse, og efter de Udtalelser, som Redaktionen af dette Blad har fremført desangaaende, have vi ansét det os betroede Hverv for endt; men forinden maa vi udtale vor Tak til Enhver, som ifølge vor Anmodning straks vare beredvillige til at støtte Rigsdagssætterne i deres Kamp for at opnaa bedre Vilkaar.

De indkomne Bidrag have beløbet sig til i Alt 79 Kr. 5 Øre, og der er i Alt medgaaet 78 Kr. Der er udbetalt i Rejsehjælp 22 Kr., endvidere til 5 ugifte Kolleger 8 Kr. hver, til 2 gifte 6 Kr. hver for en halv Uge, og til Trykningsomkostninger m. v. 4 Kr. I Øvrigt vil det specificerede Regnskab være fremlagt førstkommende Lørdag i „Den typografiske Forenings“ Lokale.

Paa Komitéens Vegne:
R. Foltmar.

Typografernes Sangforening.

Søndag den 31. Januar, Kl. 7, afholdes Foreningens 29de Aarsfest ved Koncert, Festmaaltid og Bal i Lokalet Østergade 15.

Ved Koncerten er lovet velvillig Assistance af Dhrr. Bielefeldt, Faaborg, Th. Madsen, Nebelong, Th. Smith m. Fl.

Medlemmerne bedes afhente deres Billetter i Foreningens Lokale, Farvergade 4, St., hvor en Liste til Paategning for Deltagere i Festmaaltidet (à la carte) vil være fremlagt. Særlige Damebilletter kunne faas à 2 Mk.

København, den 20. Januar 1875.

Bestyrelsen.

Den typografiske Forening.

Repræsentantskabsmødet den 16. Januar.

Forhandlingerne lededes af Viceformanden.

I Stedet for Niss og Rolund, der ønskede at udtræde af Repræsentantskabet, ere Suppleanterne J. F. Jensen og Charl. Thomsen indtraadte.

Theodor Sørensen havde ikke en eneste Gang givet Møde, siden han blev valgt, og desuden havde han de tre sidste Gange undladt at anmelde sin Udeblivelse. I Henhold til Lovene vedtoges det derfor enstemmig at udslette ham som Repræsentant.

Den maanedlige Understøttelse til Guldbrandsens Enke forhøjedes paa Andragende fra 2 Kr. til 4 Kr. Et lignende Andragende fra Corvinus nægtedes efter Bestyrelsens Indstilling.

Bestyrelsen forelagde „Typograf-Tidendes" Budget. Formanden oplyste, at Foreningens Medlemstal, efter at alle Udmeldelserne som Følge af Lovforandringerne vare skete, nu udgjorde over 360. Tidenden havde omtrent 100 Abonnenter. Udgifterne til Trykning, Redaktionshonorar (8 Kr. pr. Nr.) og Ombæring vilde for et halvt Aar beløbe sig til 852 Kr., Indtægterne (for Avertissementerne er dog Intet regnet) til 200 Kr. Efter en længere Forhandling, der navnlig drejede sig om Redaktionshonoraret, kom man overens med R. P. Jensen om at fortsætte Tidendens Redaktion for 8 Kr. pr. Numer. Sagen henvistes dernæst paa Dahlquists Forslag til et Udvalg paa tre Medlemmer.

Bestyrelsen indstillede, at Kassererens Honorar fastsættes til 100 Kr. halvaarlig. Denne Sag blev overgivet til samme Udvalg.

Til Revisorer valgtes Ewald, N. D. Hansen og Henriksen.

Følgende ny Medlemmer optoges: Cohens Tr.: Udbye, Anton Nielsen og J. Stevnsborg, Rigsdagstrykkeriet: N. F. Nielsen, V. Møller, E. Paasche, C. C. Petersen og V. Jantzen, Lunos Tr.: Villiam Christoffersen og J. V. Jensen, Ferslews Tr.: Gotschalck og Vilh. Tømmerup, Schultz's Tr.: Ludvig Petersen, A. V. Schmidt og A. Christensen, Guldbrandsens Tr.: Chr. Hansen og E. Vinblad, samt Niels Christensen (Salomons Tr.), A. H. Køster (Jørgensen & Larsens Tr.) og J. C. Holm (Schiellerups Tr.).

Udenfor Dagsordenen gav Formanden en Meddelelse om Arbejdsstandsningen i Rigsdagstrykkeriet.

Fraværende med anmeldt Forfald: J. F. Jensen (syg), P. M. Jørgensen (syg) og Fr. Olsen, uden anmeldt Forfald: Møller og Neye.

Mødet hævet Kl. $11\frac{1}{2}$.

Repræsentantskabsmøde

afholdes Lørdag den 30. Januar, Aften Kl. 9.

Dagsorden:

Regnskabet foreligger revideret til Indstilling af Repræsentantskabet paa den forestaaende Generalforsamling.

Frederik Olsen,
Repræsentantskabets Formand.

Efter endt Repræsentantskabsmøde Lørdag den 30. Januar afholdes **Prøvevalg** paa Bestyrelse, hvis Valg for det kommende Aar nu skal foregaa.

Bestyrelsen.

Den Forandring er truffet med Tidendens Abonnement, at Tegning af dette kun kan ské gennem Postkontorerne og Brevsamlingsstederne samt Bogladerne ogsaa for Københavns Vedkommende. Tidligere Abonnenter, der fik Tidenden tilsendt pr. Korsbaand direkte fra den forrige Udgiver, anmodes om at forny deres Abonnement paa den her angivne Maade, da Foreningen som Udgiver ikke kan paatage sig direkte Forsendelse. *Udg.*

Typografiske Kundgørelser.

20 Sættere

kunne straks faa Plads i Københavns, dels i Rigsdagstrykkeriet (se *Typ-Tid.* Nr. 3 for 1875) og dels i andre større Trykkerier. Arbejdsvilkaarene ere efter Tarifen. Man bedes at henvende sig til *R. P. Jensen.*

En Maskintrykker

ønsker Plads i et af Københavns Bogtrykkerier. Denne Tidendes Ekspedition besørger indlagte Billetter, mrkt. „Maskintrykker".

En dygtig Akcidenssætter søges af *R. P. Jensen.*

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Redigeret af Typograf R. P. Jensen.

Typograf-Tidende, der udgives af *den typografiske Forening* i Københavns, udkommer en Gang ugentlig. Tidendens fortrinsvise Opgave er paa enhver Maade at varetage Typografernes rent sociale Fag-Interesser; desuden indeholder den tekniske Meddelelser og i Øvrigt Alt, hvad der kan være af Interesse for Bogtrykkunstens Udøvere.

Kundgørelser indrykkes for en Betaling af 10 Øre pr. Petitlinie. For større og gentagende samt *staaende* Kundgørelser gives en betydelig Rabat. Pladssøgende Typografer betale altid kun halv Pris.

Abonnements-Prisen er 1 Kr. 25 Øre fjerdingaarlig. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder, i alle Boglader samt hos Hr. Boghandler *J. Christensen*, Toldbodgade 16, Kristiania.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i Københavns. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 5. København, den 5. Februar 1875. 2. Aarg.

Om Sætning med Logotyper.

Det er en Kendsgerning, at skønt over fire Hundrede Aar ere forløbne siden Indførelsen af rørlige Typer, er dog én Gren af Bogtrykkunsten i dette lange Tidsrum vedbleven at staa paa det samme Standpunkt, som var opnaaet allerede i Gutenbergs Tid. At hermed menes Sætningen, behøve vi ikke at forklare. I alle andre Grene af Typografien følger og følger endnu i Dag den ene Opfindelse efter den anden: Skriftstøberiet har naaet en høj Grad af Fuldkommenhed, i næsten alle større Etablissementer betragte vi med Beundring det Jættearbejde, som udføres af Maskinpressen, og tillige i andre Grene, der staa i Forbindelse med Bogtrykkunsten, er Alt, hvad Snille og Fremadstræben i vor Tid har kunnet udfinde, kommet til Gode. Alligevel foregaar Sætningen endnu paa den gamle Maade. Som det gik til for Aarhundreder siden, saaledes ogsaa i Dag; dette er visseligen haardt, men sandt. Om det end ikke kan benægtes, at den menneskelige Skarpsindighed har vidst at gøre Noget ogsaa i denne Retning, idet man med afvekslende Held har brudt Hovedet for at konstruere Sættemaskiner (vor Landsmand og Kollega Sørensen staar her i forreste Række), saa har dog Alt, hvad der er fremkommet, ikke været i Stand til i Praksis at vinde almindelig Indgang. Stundom hører man vel, at en Enthusiast, der har søgt at undertrykke sin Fordom mod Forandringer, udgiver sine Penge for at bringe en Sættemaskine i Stand, som skulde kunne arbejde for ti Mand; men næppe ere nogle Maaneder hengaaede, saa hører man, at det hele Projekt er gaaet i Vasken, at det endog overhovedet var bygget paa en meget løs Grund. Dette er en uomstødelig Sandhed. Tilvisse maa man beundre Opfindelsestalentet hos Konstruktørerne af saadanne Maskiner, men paa samme Tid maa man ogsaa tilstaa, at de hidtil opfundne have været altfor komplicerede og løst behandlede, saa at det ikke har været muligt at tænke sig deres almindelige Anvendelse i lang Tid; i hvert Fald er den hele Grundidé opstaaet i en sværmende Teoretikers Hjerne, som ikke har haft nogen Anelse om, hvad den praktiske Erfarenhed nu for Tiden fordrer. Det er langt fra, at vi med disse Ord paa nogen Maade ville forringe Terorien, tvertimod erkende vi, at den „sande Teori" maa gaa forud for Praksis. Heller ikke ville vi just bryde Staven over alle Forsøg med Sættemaskiner, ti iblandt dem findes dog nogle, som fortjene en vis Opmærksomhed. Her skulle vi t. Eks. nævne den af Mackin, Hattersley og Kastenbein konstruerede. Om de end ikke ville finde Anvendelse i Praksis, saa kan man dog ikke fragaa, at de under de nuværende Forhold fremvise et Resultat.

Der har ofte været Tale om andre Hjælpemidler, som skulle formindske Sætterens Arbejde, og disse have altid vakt Opmærksomhed. Vi mene Anvendelsen af Logotyper, Skrift med hele Ord eller Stavelser i Stedet for enkelte Bogstaver. Denne Idé er ingenlunde ny. Allerede for omtrent 80 Aar siden forsøgte John Walter, Grundlæggeren af „Daily Universal Register" (Forgængeren til „Times") at indføre Logotyper i sit Trykkeri. Hans Idé mislykkedes aldeles i Begyndelsen, men heraf lod han sig ikke afskrække, i hele sin Levetid kæmpede han for Sagen.

Efter Mr. Walters Død hørte man en lang Tid Intet om Logotyperne, indtil i London en Polak, Major Beniowsky, fremtraadte og forsøgte deres Indførelse, idet han indstillede Sagen til Underhusets Prøvelse. De fornemste og mest agtede Skriftstøbere og Bogtrykkere tog Notits af og overvejede Forslaget. En Sønnesøn af Logotypernes Opfinder var Medlem af den Komité, som nedsattes for at prøve Systemet, og en af de mest betydelige Sagkyndige, Mr. Rennie, bemyndigedes til at anstille Sammenligninger mellem Sætning med sædvanlig Skrift og Logotyper. Til en Prøve udtog denne for sit Vedkommende en Sætter fra Clays Officin, og Beniowsky tog en, som han havde oplært. Sætningen af 6000 Typer med sædvanlig Skrif optog en Tid af 2 Timer $20^1/_2$ Minuter, med Logotyper derimod kun 1 Time $26^1/_2$ Minuter. Sejren var saaledes ubestridelig paa Beniowskys Side, men med dette Udslag hvilede Sagen; vel blev der gjort mangehaande Forsøg, men det fremgik af disse, at Indførelsen af den ny Metode var ugørlig. Alt, hvad der gjordes for at bevare og udbrede Metoden, slog fejl, og Logografien fik et haardt Slag. Majoren døde, hans Trykkeri solgtes, og Sætningen med Logotyper ophørte indtil Videre.

I Følge „Archiv f. Buchdr." er Logografien nu pludselig dukket op igen, og den, der har

givet Anledning hertil, er en Irlænder, som har skænket Sagen hele sin Opmærksomhed. Efter aarlange Undersøgelser og betydelige Pengeudgifter fremtraadte han med en ny Metode for Trykning med Logotyper og viste ret gode Prøver paa, at de kunne lade sig anvende. Han godtgjorte, at en sædvanlig Sætter ved Hjælp af hans Metode paa en Time kan sætte 5000 Typer. Den bedste Sætter kan ikke sætte mere end 2500 paa en Time, ja 1800 beviser allerede stor Færdighed; det bliver saaledes mulig at spare 100 pCt. af Tiden. Dette ny System har nu en intelligent Engelskmand taget i sin Haand, og man kan — siger „Archiv f. Buchdr." — med Vished antage, at denne Gang noget Bedre eller Fastere, noget mere Praktisk end før vil opnaaes. Saaledes som Bogtrykkernes nuværende Stilling er, retfærdiggøres — mener fremdeles „Archiv" — Ønsket om, at der maa findes en Metode, som ved Sætningen kunde spare Tid og Penge, og Bladet vil gerne haabe, at den endnu i sin Begyndelse værende Sag maa saaledes udvikle sig, at der i denne Retning kan opnaas et noget fordelagtigt Resultat. — Nu ville vi se!

En Forespørgsel.

Hr. Formand!

Tør jeg paa egne og flere Kollegers Vegne anmode Dem, som Formand i „Den typografiske Forening", om at besvare efterfølgende Spørgsmaal:

Kan en Pricipal i Følge Tarifen systematisk lade det Ark, hvorpaa Titler o. s. v. findes, sætte af sine fastlønnede Folk, naar det Øvrige af Værket sættes af Beregnings-Sætterne?

Hvorledes skal man forholde sig, naar Principalen paa et Værk, der gennemgaaende sættes af Beregnings-Sætterne, borttager et Ark, hvori der findes 4—6 Kolumner Vers og Fagkolumne, og lader det sætte af „Huset"?

— Naar dette konsekvent gennemføres af en Principal, bør Sætteren da intet Andet sige dertil end at knytte Hænderne i Lommen, og bliver da ikke Paragrafen om Titler, Fagkolumner o. s. v. — Humbug? Deres

Sv. St.

* * *

Spørgsmaal I. Nej. Efter Tarifens § 12 kan Betalingen for Titler, Fagkolumner o. s. v. ikke forholdes Sætteren. Forekommer der t. Eks. et Værk paa 6 Ark, hvoraf „Huset" selv besørger Sætningen af 1ste Ark (med Titler, Fagkolumner o. s. v.), medens de andre 5 Ark sættes paa Beregning, da tilkommer der Beregnings-Sætteren $^5/_6$ af Satsprisen for Titlerne, Fagkolumnerne samt Begyndelseskolumnen, beregnede efter en Tekstkolumne af vedkommende Værk. Denne Fortolkning er vel stringent, men fuldt beføjet.

Spørgsmaal II. I Henhold til § 12 beregner man sig selvfølgelig en Fagkolumne, hvor i Værket (eller Arket) den saa end forefalder. Tarifen forbyder ikke en Principal at unddrage Beregnings-Sætteren Sætningen af Fordels-Sats som Vers o. Lign., der er spredt i et Værk, og der kan derfor ikke gøres nogen absolut Indvending derimod; men alt Saadant maa Sætteren opfatte som Chikane fra Principalens Side og til Gengæld gøre sig Umage for at lægge sig efter de mest udsøgte Chikanerier, aller helst naar det gælder Tariffortolkninger.

Spørgsmaal III. Sætterne bør paa ingen Maade tie til, at man bryder en indgaaet Overenskomst ved at bortforklare enkelte af dens Punkter; de ville holde deres Ord, indtil de tage anden Bestemmelse, ti nogen anden Adfærd vilde være dem uværdig. Nej, Hænderne af Lommen, og hold paa din Ret; den ene Kollegas Sag er den andens, og at forholde én Kollega sin Ret er det Samme, som om det skéte for alle fire hundrede. Den Principal, som ikke loyalt opfylder Tarifen, maa drives dertil ved de strængeste Midler. *Formanden.*

En Slutningsbemærkning.

Efter de Bemærkninger, som den ærede Formand og Redaktør har fremsat i dette Blads Nr. 4, kunde der være en Anledning for mig til grundig at gennemgaa den ærede Formands hele Virksomhed i „Den typografiske Forening", men jeg skal for ikke at trætte Læserne kun henpege paa det Faktum, som foreligger i den nærmeste Tid, nemlig at den ærede Formand alias Bestyrelsen efter at have bestemt erklæret ikke at ville have med Rigsdagssætternes Arbejdsstansning at gøre dog plejede Underhandlinger med Hr. Kancelliraad Schultz, som affødte den tidligere omtalte Skrivelse; men ogsaa efter Modtagelsen af denne var den ærede Formand med de 5 Sættere, som endnu ikke havde faaet Kondition, hos Hr. Schultz, ligesom han senere modtog den bekendte Bestilling paa Sættere til Rigsdagens Trykkeri. Naar den ærede Formand ikke heri kan sé en Inkonsekvens, da maa det blive hans Sag, men det tør efter det her Fremstillede ansés for tilstrækkelig konstateret.

Den ærede Formands Virksomhed i Foreningen har en mærkelig Lighed med den, som en af vore endnu levende „arbejdervenlige" Politikere har udvist overfor Arbejderne i Almindelighed. Han tog et stærkt Tilløb til at ville gøre Noget, noget ganske Overordenligt, men da han var kommen halv Vejs, betænkte han sig, han overvejede, om han ikke muligvis var gaaet for vidt, og der blev han staaende og lod sig Resultatet slippe ud af Hænderne. Da han saa ikke mere var med paa Spørgsmaalet, gik han over i Fjendens Lejr. Det Samme kan

gælde her: den ærede Formand er paa stærk Vej til at blive — „principalvenlig“.

R. Foltmar.

* * *

Hr. Foltmar! Spalterne staa aabne for dem til grundig at gennemgaa Formandens Virksomhed; men De gør det ikke, og hvorfor? — fordi De ikke kan gøre det grundigt. Hvad De ellers har skrevet, stod ogsaa at læse i forrige Numer, og vi skulle ikke gentage, hvad vi skrev forrige Gang. Kun findes det Ny, at Formanden er paa stærk Vej til at blive „principalvenlig“. Sikken en Forræder, den R. P. Jensen! *Red.*

Redaktøren af nærværende Tidende har modtaget følgende Skrivelse:

Kjøbenhavn d. $^{30}/_{1}75$.

Høistærede!

At undertegnede agter med det første at stifte en Forening, med det Formaal, at hjælpe og støtte, et hvært ærligt Foretagende, som Typografer maatte foreslaa, og som kan gavne Standen, men at holde al Strigevæsen, og alle private Intriguer udenfor Foreningen, undlade vi ikke at tilskrive Dem.

ærdbødigst

Hans Nielsen. *Reusch.*

Typografernes Sangforening.

Paa Grund af Generalforsamlingen i „De forenede Hjælpekasser“ afholdes intet Møde førstkommende Lørdag.

Lørdag den 13. Februar afholdes den halvaarlige Generalforsamling. Forslag, som ønskes fremførte paa denne, bedes indsendte senest den 9. Februar. *Bestyrelsen.*

Den typografiske Forening.

Generalforsamling.

Tirsdag d. 9. d. M., Aften Kl. 9, afholdes den halvaarlige ordenlige Generalforsamling i Hr. Thuns Locale, Hj. af Amaliegade og Sct. Annæ Plads.

Dagsorden:

1. Bestyrelsen giver en Udsigt over Foreningens Tilstand og Virken m. m. i det forløbne Halvaar.
2. Regnskabets Godkendelse.
3. Valg af Bestyrelse.

Kjøbenhavn, den 4. Februar 1875.

Bestyrelsen.

Ved Prøvevalget i Lørdags vedtoges det med alle Stemmer mod tre at genvælge den afgaaede Bestyrelse, nemlig:

R. P. Jensen (Formand),
L. D. Berg (Kasserer),
V. Grøndahl,
P. Jeppesen og
Stahrenberg.

Stemmesedler følge med nærværende Numer. Den, som ingen Stemmeseddel har faaet, kan afhente den hos Kassereren.

Bestyrelsen.

Brevkasse.

F. Simonsen i Hillerød. Deres tilsendte Indlæg angaaende Arbejdsstansningen i Rigsdagstrykkeriet skal blive optaget i næste Numer.

C. C. T. Madsen i Kjøbenhavn. Ligeledes.

X. Pladsen besat.

Den typografiske Forening.

Halvaaret 1. Juli—31. December.

Nye Medlemmer.

Th. A. Andersen. Amtrup. N. P. Andersen. C. A. Andersen. M. Borup. J. A. E. Bornemann. Bauer. P. A. Christensen. J. Christensen. J. P. Christensen. Joh. Eiby. C. Erichsen. B. Førster. Friberg. F. Gierløv. C. Hansen. Hammerich. Felix Herzberg. H. Hansen. Thorv. Hansen. M. Heymann. A. S. T. Jordan. A. Jensen. Carl Jensen. F. P. Jacobsen. A. E. Jensen. R. Jochumsen. A. Jørgensen. W. Jørgensen. J. F. Jacobsen. C. F. Jørgensen. C. L. Jørgensen. J. F. Jensen. Max Kraus. C. F. Kronstrøm. Th. Larsen. Oluf Lund. A. E. Larsen. C. C. A. Lassen. G. L. Lind. Hans Larsen. M. Mehn. E. Mogensen. T. A. Much. L. Møller. A. C. V. Madsen. J. Nehm. L. Nielsen. N. P. Nielsen. A. P. Nielsen. T. Philipsen. C. P. Petersen. J. C. O. Rasmussen. Rasmussen. M. Saak. F. Simonsen. J. P. Schneider. Emil Sørensen. E. Thomsen. Tronier. V. Thorsen. Uhrbach. P. Weise. W. Worm. — *Ialt 64.*

Udmeldte.

J. P. Appelgreen. O. L. E. Barnevitz. Chr. Birch. J. H. Bornemann. P. Børresen. Bjørnbak. Chr. Christensen. J. Davidsen. Carl Drechsler. Fibecher. V. Fremming. H. Falsen. V. Graby. C. H. Grunnert. E. Hansen. L. A. Hansen. Anton Hansen. M. Haudrup. F. G. Holders. A. Julius Johansen. L. Jørgensen. Frantz Jürgens. L. Chr. Kisling. H. C. Kyhn. E. Køhlertz. L. Larsen. H. Levison. J. Lundstrøm. J. P. Madsen. H. C. V. Nielsen. Fred. Ferd. Nielsen. H. P. Nielsen. N. P. Nielsen. A. Chr. Olsen. N. A. Olsen. O. C. Olsen & Co. Heinrich Olsen. Oettinger. L. T. V. Petersen. Heinrich Petersen. Rosenberg. Alexis Rasmussen. L. Schou. L. Schrøder. C. B. Schrøder. C. F. Sørensen. Emil Sørensen. Harald Schou. K. Sørensen. S. Trier. Tømmerup. Valentin. Vehage. C. C. L. Warberg. E. Winblad. — *Ialt 55.*

Udslettede med Restance.

J. H. Gemynthe. H. Jensen. Poul Larsen. C. C. Møller. C. C. Mortensen. C. Revel. H. M. Schou. — *Ialt 7.*

Døde.

C. Henrichsen.

Medlemsantal den 31. December 1874: **379.**

„Den typografiske Forenings“ Regnskabs-Oversigt for Halvaaret 1. Juli—31. December 1874.

Indtægt:

Medlemmernes Bidrag	Rd.	441.	16.
Renten af 850 Rd.	—	17.	„
Indkøbt en Østifternernes Kreditforeningsobligation .	—	50.	„
Indtægt			Rd. 508. 16.
Foreningens Inventar (foruden Fanen 225 Rd.)			70 Rd.

Udgift:

Faste Understøttelser:

P. Jensens Enke, 3 Rd. mdlg.	Rd.	18.	„
Guldbrandsens Enke, 1 Rd. ml.	—	6.	„
Michelsens Enke, 2 Rd. mdlg.	—	12.	„
M. Køpping, 48 Sk. mdlg. .	—	3.	„
Andersen 3 Rd. i 5 Md., 3 Rd. 48 Sk. i 1 Md.	—	18.	48.
Eisner, 48 Sk. mdlg.	—	3.	„
Grundtvig, 1 Rd. 48 Sk. mdlg.	—	9.	„
Busch, 1 Rd. 48 Sk. mdlg. i 3 Md., 2 Rd. i 3 Md. . . .	—	10.	48.
Madsens Enke, 80 Sk. mdlg.	—	5.	„
Flamand, 2 Rd. 40 Sk. i 4 Md.	—	9.	64.
Brincks Enke, 1 Rd. mdlg. .	—	6.	„
Veickerts Enke, 1 Rd. i 1 M.	—	1.	„
Veickerts Enke, 48 Sk. mdlg.	—	3.	„
Juel 48 Sk. i 5 Md., 1 Rd. 1 Md.	—	3.	48.
Neyes Enke 1 Rd. 48 Sk. i 4 Md., 2 Rd. i 2 M.	—	10.	„
Barnevitz's Enke, 48 mdlg. .	—	3.	„
Møller 48 Sk. 5 M., 1 Rd. 1 M.	—	3.	48.
Helsings Enke, 1 Rd. mdlg.	—	6.	„
Teudt, 2 Rd. i 5 Md., 2 Rd. 48 Sk. i 1 Md.	—	12.	48.
Corvinus, 48 Sk. mdlg. . . .	—	3.	„
Peter Petersen, 2 Rd. mdlg.	—	12.	„
Duus, 2 Rd. mdlg.	—	12.	„
Basse, 5 Rd. i 2 Md. 3 Rd. i 4 M.	—	22.	„
V. Schous Børn, 3 Rd. i 3 Md.	—	9.	„
Risenberg, 48 Sk. i 1 Md. .	—	„	48.
			Rd. 201. 64.

Andre Understøttelser:

Chr. Birch, Rejseunderstøtts.	Rd.	5.	„
W. Fremming, do.	—	3.	„
Vinblad, do.	—	2.	„
L. Christensen, do.	—	1.	„
Sørensen, do.	—	5.	„
E. F. Køhlert, do.	—	5.	„
Carl Drechsler, do.	—	5.	„
W. G. Larsen, do.	—	2.	„
August Kaiser, do.	—	2.	„
Heinrich Petersen, do.	—	3.	„
At overføre . .	Rd.	33.	„ Rd. 201. 64.
Overført . . .	Rd.	33.	„ Rd. 201. 64.
L. E. Hansens Enke	—	4.	„
C. V. Nielsens Kone	—	2.	„
			Rd. 39. „

Forskellige Udgifter:

Leje af Lokalet paa Gimle i Sommerhalvaaret	Rd.	24.	„
Do. af do. hos Kücker fra $^{15}/_{9}$ til $^{31}/_{12}$	—	20.	56.
Do. af do. til Generalforsamlingen den 19. Avgust . . .	—	2.	„
Do. af do. til Forsamlingen den 15. September	—	5.	24.
Do. af do. i Farvergade flere Gange (til Udvalget) . . .	—	5.	„
Do. af do. til Generalforsamlingen den 9 December . .	—	5.	„
Tilskud til „Typ.-Tid.“ for Juli-December.	—	35.	„
Tidskrifter og Bladhold . . .	—	3.	48.
Bogtrykkerarbejde	—	65.	24.
Budløn	—	6.	64.
Bogbinderarbejde	—	25.	48.
Inventar	—	4.	80.
Avisernes Afhentning	—	7.	„
Underbalance ved Gildet paa Gimle	—	4.	24.
Fanens Assurance	—	„	30.
Flytning af Inventariet til Vinterlokalet	—	1.	32.
Stempl. af 48 Dagfortegnelser	—	„	77.
Indkøbt en Østifternes Kreditforeningsobligation st. 50 R.	—	48.	8.
Kassererens Honorar for det forløbne Halvaar	—	15.	„
I Tidsrummet fra 1. Januar 1873 til 30. Juni 1874 ere de af Strøm gjorte Indbetalinger posterede paa fejlagtig Maade og føres derfor til Udgift i dette Halvaar	—	81.	24.
			Rd. 360. 59.
Udgift			Rd. 601. 27.
Indtægt			— 508. 16.
Underbalance . .			Rd. 93. 11.
Kassebeholdning f. f. Halvaar			— 1104. 40.
			Rd. 1011. 29.

Kassebeholdning den $^{31}/_{12}$ 74:

Obligationer	Rd.	850.	„
Strøms Bevis.	—	143.	92.
Kontant Beholdning .	—	17.	33.
			Rd. 1011. 29.

Bestyrelsen.

Ovenstaaende Regnskab er af Undertegnede revideret og befundet at være i Orden. Kassebeholdning samt Værdipapirer eftersete.

København, den 29. Januar 1875.

Chr. Ewald. **N. D. Hansen.** **J. C. Henriksen.**

Typografiske Kundgørelser.

20 Sættere

kunne straks faa Plads i København, dels i Rigsdagstrykkeriet (sé *Typ-Tid.* Nr. 3 for 1875) og dels i andre større Trykkerier. Arbejdsvilkaarene ere efter Tarifen. Man bedes at henvende sig til *R. P. Jensen.*

Kristiania.

10 Sættere kunne straks faa Plads i *Jensens* Trykkeri. Betalingen er *41 Øre* pr. Tusind (ingen Ombrækning, Slutning eller Revision, og Ventetid betales). 20 Kr. udbetales i Rejsepenge. Pladserne besættes ved *R. P. Jensen.*

P. Andersen,

Snedker.

Smedegade 6, 4de Sal. Nørrebro.

Anbefaler sig herved til Dhrr. Bog- & Stentrykkeriejere med Forfærdigelsen af Alt til Bog- & Stentrykkeriinventarium henhørende Sager.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening“ i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 6. København, den 12. Februar 1875. 2. Aarg.

Flere Bemærkninger angaaende Arbejdsstansningen i Rigsdagstrykkeriet.

Med stigende Forbavselse har jeg sét paa den videre Udvikling og Ledelse af Rigsdags-Strejken efter min Bortrejse fra København, og med Harme har jeg sét det Uheldige i Hr. Formandens Optræden i en Sag, der efter den Maade, hvorpaa han har stillet sig til den, var og maatte være ham aldeles uvedkommende i sin Egenskab af Formand. Naar Hr. Schultz ønskede at indlede Underhandlinger med de Strejkende, da var det nedsatte Strejkeudvalg jo her den rette Vedkommende, og til dette burde Hr. Formanden da have henvist Kancelliraaden og ubetinget have afslaaet selv at forhandle med denne. Naar først Hr. Formanden, dernæst Bestyrelsen og til Slutning Repræsentantskabet nægtede at have Noget med Strejken at gøre, hvad havde da været naturligere eller mere parlamentarisk — jeg forudsætter, at Hr. Formanden tilfulde kender dette Ords Betydning — end aldeles at holde sig borte fra alle Underhandlinger og at lade det nedsatte Udvalg i Et og Alt handle efter eget Skøn. Ti da er jeg fuldstændig overbevist om, at Strejken vilde have faaet et ganske andet Udfald, hvilket allerede maa ligge klart for Alle i det Øjeblik, at Hr. Schultz — den mest stivsindede af alle vore Principaler — søger at indlede Underhandlinger og begynder med at gøre Indrømmelser, Indrømmelser, der dog i mine Øjne kun have ét Værd = 0. Og jeg spørger endnu en Gang: Med hvilken Ret har Hr. R. P. Jensen turdet vove paa egen Haand at gaa i Underhandlinger med og modtage Indrømmelser af Hr. Schultz og derpaa at sige til de Strejkende: Nu kunne I igen optage Arbejdet, ti nu ere Forholdene i Rigsdagssætteriet meget forbedrede. Ti Enhver maa dog vel kunne sé — uden at have Briller paa — at Forholdene faktisk ere de Samme som tidligere, og — Bah! her staa vi, atter spildt Ulejlighed, og det i et Øjeblik, da der virkelig kunde være gennemført store Reformer i dette Sætteri. Jeg kan kun hertil med Hr. Foltmar sige som i Nr. 4: „Er en saadan Fremgangsmaade konsekvent og skikket til at indgyde vore Modstandere Agtelse? Jeg betvivler det. Saadanne Slingringer hæmme kun endmere den fri Udvikling af vore Forhold, som Enhver maa ønske fremmet saa meget som muligt".

Hillerød, den 3. Febr.

F. Simonsen.

* * *

Da jeg i „Typograf-Tidende" Nr. 3 sér den Erklæring fra Hr. Schultz, at „ingen af de Sættere, der have forladt deres Pladser i mit Trykkeri, ingensinde have manglet Arbejde", kan jeg ikke tilbageholde den Oplysning for mit Vedkommende, at jeg fra den 2. til den 5. Januar kun erholdt Manuskript til 5 Spalter — siger og skriver 5 Spalter i 4 Dage — og i den Tid, hvor jeg Intet havde at sætte, maatte jeg altsaa lægge af paa Forhaand, hvorved jeg Intet tjente, eftersom Aflægning — mærkeligt nok, da Hr. Schultz bestandig taler om Overenskomster (sé Betænkn. § 14) — ikke bliver betalt for sig og Sætning for sig, hvilket i Rigsdagens Officin vil have stor Betydning, da man i Reglen lægger Mere af, end man kan sætte op, samt undertiden erholder Aflægning, man aldeles ikke kan være tjent med.

Tillige ønskede jeg gerne en Erklæring fra Hr. Schultz, om mit Navn er udslettet af den sorte Tavle, som Kancelliraaden har været saa venlig at præsentere for samtlige „københavnske Bogtrykkeriejere"; hvis dette ikke allerede er skét, haaber jeg, at Hr. Schultz efter denne Opfordring vil sørge for, at det bliver udslettet, saaledes at der ikke senere i Tiden skal lægges mig Hindringer i Vejen for at erhverve mit Brød paa en ærlig og retmæssig Maade.

København, den 25. Januar 1875.

C. C. T. Madsen.

* * *

Vi have gjort Rede for Formandens, Bestyrelsens og hele Foreningens Stilling til Arbejdsstansningen, og enhver viderere Forklaring er derfor ufornøden. Kun skulle vi bemærke til Hr. Simonsen, at Hr. Schultz's Indrømmelser dog ere saadanne, at det ikke for et Aar tilbage lykkedes at opnaa dem ved en Arbejdsstansning; — Hr. Simonsen var selv med som en brav Kollega. *Red.*

Forskellige Meddelelser.

Typografernes Sangforening afholdt den sidste Dag i forrige Maaned sin Aarsfest ved Koncert, Festmaaltid og Bal. I Festen deltog som sædvanlig ikke faa Medlemmer, hvoraf en Del dog forlod denne, saa snart Koncerten var forbi. Hvad vi skulle sige om Koncerten, ere vi i Forlegenhed med, og Noget skulle vi dog gerne sige. En Digter, der red sin Pegasus til Foreningens Pris, besang Sangpræstationerne i følgende berømmelige Toner:

— — — et Kor, der er uden Lige!
Det synger fra Bladet, endskønt det ej kan
En Node og Takt; — men det maa vi sige,
At prægtigt det lyder,
Og ret man sig fryder,
Hver Gang vor Forening en Sang for os byder
Ved en Koncert.

Vi tør ikke gøre Digterens Ord til vore; men vi ville blot sige det Samme, som en dybsindig Tilhører bemærkede: Koncerten gik „efter Omstændighederne" ret godt. — Ved Festmaaltidet herskede en ret munter Stemning, om just ikke saa munter og fri, som vi ved tidligere Lejligheder have været Vidne til. Til en Sang af $(a+b)^2$ talte Bogtrykker Th. Nielsen for Foreningen. Han erindrede om den Gang, da den stod i forreste Række af Københavns Sangforeninger, det var den gode Tid; vel talte den endnu mange Medlemmer, havde mange Penge og en god Dirigent, men Interessen for Sang var ikke stor, det var nu en daarlig Tid. Men, som man har sét, veksle de gode Tider med de daarlige, og man kunde vel nu vente, at den gode Tid snart igen vil indtræffe, hvortil han vilde bede alle gode Kræfter at medvirke. Dernæst talte Ryssel for Kvinden (Sangen: „Til min danske Pige", af L.). Bogtrykker Valentin mindede om Sangforeningens Stifter, afdøde Thisted, hvorfor dennes Søn, Edv. Thisted, takkede. Kemph udbragte de Assisterendes Skaal, og R. P. Jensen Dirigentens, hvorfor denne udtrykkede sin Tak. Auener sen. præsiderede ved Bordet. Dansens Glæder dyrkedes nu en Tid, indtil man igen samledes om „Bollen". Her indtog Auener atter Forsædet (virkelig med et smittende Lune), og Skaalernes Række begyndtes af Læssøe med Principalernes, især for „Syvstjernen", der havde beæret Festen med dens Nærværelse. Bogtrykker Valentin takkede for denne Skaal, idet han udtalte Ønsket om, at Principaler og Typografer ret ofte maatte komme sammen, da derved mangen Bitterhed vilde forsvinde og mangon Misforstaaelse klares. Fremdeles udbragte Olsen („Dagbladets" Tr.) en smuk Skaal for Foreningen og Bestyrelsen, Valentin igen en for Dirigenten, hvorfor denne humoristisk takkede og sluttede med at udbringe Æresmedlemmet Aueners Skaal. Tilsidst talte Læssøe for Digterne, suppleret af Auener. Og nu fortsattes Dansen med Liv til Kl. 5. — Vi benytte Lejligheden til at henlede Opmærksomheden paa omstaaende Kundgørelse angaaende Generalforsamlingen, og der vil forhaabenlig efter denne for os blive Anledning til en nærmere Omtale af Foreningen.

Højstærede Hr. *R. P. Jensen!*

I Anledning af den i sidste Numer af „Typograf-Tidende" optagne Skrivelse med mit og Reusch's Navn under angaaende Dannelsen af en Forening med det Formaal at hjælpe og støtte ethvert ærligt Foretagende, Typografer maatte foreslaa, tillader jeg mig at anmode Dem om i det først udkommende Numer, for mit Vedkommende, at oplyse, at jeg ikke har underskrevet nævnte Skrivelse og endnu mindre tænkt paa at danne en Forening.

H. P. Nielsen.
Rigsdagens Trykkeri.

Frits Jakobsen har nylig som Typograf taget Kondition her i København og igen forladt denne, efterladende sig „Surkaal", hvorpaa han nu konditionerer i Elvius' Trykkeri. Bemeldte Jakobsen forlod i Oktober f. A. sin Lære hos Hr. Bogtrykker F. V. Backhausen i Holstebro, skønt han endnu havde to Aar tilbage af sin Læretid.

Med Anmodning om videre Meddelelse have vi modtaget de paagældende Aktstykker, som ere for vidtløftige at gengive. *Red.*

De forenede Hjælpekasser for Typografer afholdt sin halvaarlige Generalforsamling i Lørdags. Det vedtoges at fastsætte Bidraget efter Kronemønt til 34 Øre for hver 16 Skilling og Kvartalsbidraget henholdsvis til 12, 37 og 75 Øre. Desuden vedtoges en anden uvæsenlig Lovændring af Bestyrelsen. Af P. Bergenholz m. Fl. var stillet et Forslag om, at „de Typografer, hvis Koner ere Medlemmer af Pensions- og Ligkasseafdelingen", skulle have Ret til at lade deres Koner og Børn behandle frit af Kassernes Læge mod en lille Forhøjelse af Kontingentet, men dette Forslag bortfaldt, skønt Bestyrelsen ved sin Kasserer erklærede sig for det. Man vedtog nemlig paa J. F. Jensens Forslag med 15 St. mod 12 at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer til at revidere Lovene, hvis Valg vil blive at foretage skriftlig Trykkerierne rundt. P. Nielsen (Lunos Tr.) henledede Udvalgets Opmærksomhed paa det Ønskelige i, at alle de typografiske Foreninger kunne blive sammensmeltede til én Forening, hvorved de vilde blive billigere for Typograferne, og hvorved der i det Hele vilde skabes en Enhed i Virksomheden. Et tidssvarende Forslag af Thomsen m. Fl. om, at Kvinder ogsaa kunde blive Medlemmer, og om at udvide Medlemmernes Ret til ogsaa at faa fri Medicin, fremkaldte noget Ordskifte, men kom ikke til Afstemning. Endvidere valgtes V. Grøndahl, Bestyrer i „Den ypografiske Forening", ind i Kassernes Bestyrelse.

Den typografiske Forening.

Ordenlig Generalforsamling den 9. Februar.

Dirigent: N. Hansen, Sekretærer: Dahlquist og Ryssel.

Protokollen fra forrige Generalforsamling oplæstes og vedtoges.

Formanden gav den lovbefalede Udsigt over Foreningens Tilstand og Virken m. m. Med Hensyn til Regnskabet beklagede han den fejlagtige Postering, der i tre foregaaende Halvaar havde fundet Sted ved Afdragene af en Debitors Skyld til Foreningen, og hvorved denne havde modtaget over 81 Rd., som ikke retmæssig tilkom den; denne Sum var derfor paa nærværende Halvaars Regnskab ført til Udgift. Af andre Poster nævnede han de om udført Bogtryk- og Bogbinderarbejde, hvorom han oplyste, at naar de i det forløbne Halvaar vare blevne forholdsvis store, skyldtes dette de ekstraordinære Udgifter til Trykning af de ny Love og Bidragslister m. m. samt Anskaffelsen af ny Protokoller og Regnskabsbøger for Kassereren og Inkassatorerne. Hvad angik Foreningens Virksomhed erindrede han om Tarif-Udvalget, dettes Arbejder og den vedtagne Tarif, som er traadt i Kraft fra Nyaar. At alle Typografer var utilfreds med den nugældende Tarif, behøvede han ikke at nævne, men han skulde erindre om, at naar den desuagtet var bleven vedtagen af en kneben Majoritet, var det kun derfor, at man betragtede den som en Begyndelse til at faa Arbejdsforholdene tarifmæssig ordnede. Tarif-Sagen stod fremdeles paa Dagsordenen, og han ansaa det som givet og overensstemmende med enhver Typografs Ønske, at denne Sag vedvarende blev Genstand for Foreningens energiske Virken. Det maatte beklages, at Voldgiftsretten ikke kom i Stand, eftersom Forslaget var blevet fremsat for Typograferne, men herfor maatte han fralægge disse al Skyld. For Bestyrelsen havde det været tvivlsomt, om den skulde have lagt Hovedvægten for sin Virksomhed enten paa en udvidet Organisation af alle danske Typografer eller paa København alene. Endnu havde den indskrænket sig til dette sidste, men med det Samme maatte han hævde, at kun en varig Forbedring af Livsvilkaarene kunde naas, naar Provinserne fuldstændig bleve dragne med ind i Organisationen, og at man senere vilde komme til at fortryde en letsindig Forsømmelse heraf. Dernæst omtalte han Foreningens Reorganisation. Den Frygt, man havde næret for et Medlemstab, havde vist sig ugrundet, idet Medlemstallet nu var større end nogensinde, og det var at haabe, at dette vilde holde sig konstant, hvis Foreningen ikke ved Fejlgreb selv skulde bevirke en Forandring. Foreningens Magt var nu temmelig stærk; en betydelig Arbejdsstansning kunde den holde aldeles administrativt ved et forhøjet Skattepaalæg, ti han turde ikke tvivle om Medlemmernes Offerberedvillighed, naar Nødvendigheden krævede den. Foruden andre Enkeltheder nævnede han det Forsøg, der af flere Trykkere var gjort for særlig at varetage deres Interesser; han haabede paa et gunstigt Resultat, hvad der var saa meget ønskeligere, som det var hans Overbevisning, at det for Øjeblikket var mere nødvendigt for dem end for Sætterne, at de sluttede sig sammen til fælles Virken; ti medens Efterspørgslen af Sættere var meget betydelig, fandtes der nu Maskintrykkere uden Pladser. Efter at Taleren derpaa havde omtalt Arbejdsstansningen i Rigsdagstrykkeriet, henledede han sluttelig Opmærksomheden paa, at der nu viste sig Tegn til, at Principalerne vilde lade deres Modstand mod Foreningen falde for at give Plads for en imødekommende og frugtbar Samarbejden med Typograferne. En saadan Forandring vilde han hilse med stor Glæde, og den fortjente Paaskønnelse. Han opfattede nemlig Principalernes Beslutning om at danne en Forening for deres Vedkommende paa den Maade. Skulde denne Opfattelse imidlertid vise sig ugrundet, og man i Stedet for en velsindet Forening saa en Kampforening for sig, da maatte vi Typografer ogsaa finde os deri; vi maatte da optage Handsken, og med den Snille og Kraft, hvorover vi raadede, vilde vi stride med et godt Haab og fuld Fortrøstning til Fremtiden, ti vi gaa fremad paa Rettens og Intelligensens Vej.

Thomsen (Thieles Tr.) tog Anledning til at rette en Bebrejdelse mod Formanden, fordi han i det sidste Numer af Tidenden som Svar paa nogle Forespørgsler havde udtalt sig fjendlig mod Principalerne og opfordret til spidsfindig og ondskabsfuld Adfærd. Saadant skadede Foreningen, naar det fremkom fra dens fornemste Repræsentant. Formanden bad om, at han ikke skulde blive misforstaaet. Her havde man for sig et Tilfælde, hvor en Principal paa en chikanøs Maade vilde dels bryde en indgaaet Overenskomst og dels give den en forvansket Fortolkning. Hvad Andet var herved at gøre, end at betale med samme Mønt? Han maatte fastholde, at Overenskomster mellem Principaler og Typografer altid hvile paa Gensidighed, og at Principalerne, om fornødent, bringes til at holde dem ved de tilbørlige Midler. Thomsen fastholdt sin Bebrejdelse. Man burde ikke rokke ved det rette Forhold mellem Overordnede og Underordnede, men møde hinanden med gensidig Agtelse og Velvilje; ti ellers vilde man støde Flere i Foreningen fra sig. Formanden henviste til, at Foreningen ogsaa altid havde betjent sig af en saadan Fremfærd; men han maatte modsige, at der mellem Principaler og Typografer indbyrdes i Ordningen af deres Samfundsinteresser fandtes noget overordnet eller underordnet Forhold; Alt var her bygget paa fuld Gensidighed. Thomsen vilde paa ingen Maade underkende de Resultater, der ved Foreningen — og Formanden — var opnaaet for Typograferne, men han vilde kun advare mod at

udsaa Splid og Tvedragt. — Formanden takkede Thomsen for hans velmente Bemærkninger, og han skulde saa blot yderligere sige, at for faa Dage siden var han i Modsætning hertil bleven bebrejdet, at han var principalvenlig.

Heinemann vilde ikke stemme for Regnskabets Godkendelse, men indgive en Klage over Bestyrelsen til Repræsentantskabet, fordi Tidenden med Regnskabet ikke var kommet ham i Hænde før Mandag Formiddag i Stedet for tre Dage i Forvejen, som Lovene fastsætte. Der var paa denne Maade heller ikke blevet levnet ham fornøden Tid til at agitere mod Bestyrelsens Genvalg. Formanden beklagede, at Heinemann ikke havde faaet Tidenden i rette Tid, men da Bestyrelsen havde skaffet sig Underretning om, at den ellers i Almindelighed var kommet til Medlemmerne, saa at Generalforsamlingens Lovlighed ikke turde bestrides, kunde Bestyrelsen ikke tage hans Protest til Følge. Ved Prøvevalget stod det Heinemann frit for at agitere mod Bestyrelsens Valg. Hansen („Dagbladets" Tr.) fandt ikke denne Sag værd at tale om. Han vilde henstille til Styrelsen, om ikke Tidenden kunde indskrænkes til at udgaa hver 14de Dag. Løvgrén kunde ogsaa ønske denne Indskrænkning. Formanden var bange for, at Tidenden saa ikke vilde gøre Fyldest, da dens Indhold derved maatte blive noget forandret, saa at Mange, som nu komme til Orde, ikke vilde kunne opnaa det. Foltmar støttede Heinemann, og han kom derefter tilbage til, at Formanden virkelig af og til var principalvenlig. Thomsen ønskede Ordskiftet ført mere begrænset, hvornæst han talte mod Heinemann og Foltmar, da han fandt, at deres Anker vare intetsigende, og at Regnskabet var rigtigt. Kun ønskede han Posten angaaende Strøms Skyld noget klarere opført. Formanden erklærede paa Bestyrelsens Vegne, at Thomsens Ønske skulde blive efterkommet.

Regnskabet godkendtes med alle Stemmer mod én (Heinemann).

Til Bestyrelsesvalget var afgivet 183 Stemmesedler. Valgte blev:

R. P. Jensen (Formand) med 171 St.,
L. D. Berg (Kasserer) med 178 St.,
V. Grøndahl med 167 St.,
P. Jeppesen med 140 St. og
F. Stahrenberg med 129 St.

Derefter havde Fr. Olsen 27 St., N. Hansen 24 og J. C. Henriksen 19. De øvrige Stemmer vare meget spredte.

Efter at R. P. Jensen havde takket paa den genvalgte Bestyrelses Vegne, hævedes Generalforsamlingen.

Ekstraordinært Repræsentantskabsmøde den 30. Januar.

Den eneste Forhandlingssag var Indstilling af Regnskabet til Generalforsamlingens Godkendelse, hvilken enstemmig vedtoges, efter at Ewald (Revisor) havde givet nogle Oplysninger om en fejlagtig Postering af Strøms Afbetalinger. Foltmar ankede over, at Kassereren ikke var kommen til Stede under Forhandlingerne. Mødet hævedes efter en halv Times Forløb.

Fraværende med anmeldt Forfald: N. D. Hansen, Henriksen og P. M. Jørgensen (syg), uden Anmeldelse: Ingen.

Repræsentantskabsmøde

afholdes Lørdag den 20. Februar, Kl. 9.

Dagsordenen skal blive bekendtgjort i næste Numer.

Frederik Olsen,
Repræsentantskabets Formand.

Maskeraden

afholdes Søndag den 7. Marts i Hr. Trantels (forhen Vincents) Lokale paa Gammelholm, hvilket foreløbig bekendtgøres. *Bestyrelsen.*

Typografernes Sangforening.

Lørdag den 13. Februar afholdes den halvaarlige Generalforsamling, paa hvilken følgende Sager blive at forhandle:

1) Regnskabet forelægges.
2) Fastsættelsen af Kontingentet i Kronemønt.
3) Forslag af Foreningens Dirigent om Dannelsen af Kor for blandede Stemmer.
4) Valg af en Bestyrer og en Kasserer i Stedet for Dhrr. Alb. Christensen og R. Jacobsen, som fratræde efter Tur.

København, den 10. Februar 1875. *Bestyrelsen.*

Brevkasse.

Olaf Lund. Vi beklage, at vi først i næste Numer kunne meddele Deres Oplysninger angaaende Jensens Bogtrykkeri i Kristiania.

Typografiske Kundgørelser.

To Avispladser

i et af Københavns Dagblade ere ledige. Den omtrentlige Løn kan anslaas til 1200 à 1300 Kr. aarlig. Man henvender sig til *R. P. Jensen.*

To gode Provinspladser
kunne faaes ved *R. P. Jensen.*

20 Sættere

kunne straks faa Plads i København, dels i Rigsdagstrykkeriet (sé *Typ-Tid.* Nr. 3 for 1875) og dels i andre større Trykkerier. Arbejdsvilkaarene ere efter Tarifen. Man bedes at henvende sig til *R. P. Jensen.*

Kristiania.

10 Sættere kunne straks faa Plads i *Jensens* Trykkeri. Betalingen er *41 Øre* pr. Tusind (ingen Ombrækning, Slutning eller Revision, og Ventetid betales). 20 Kr. udbetales i Rejsepenge. Pladserne besættes ved *R. P. Jensen.*

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 7. København, den 19. Februar 1875. 2. Aarg.

Typografernes Sangforening.

Et Tilbageblik paa Sangforeningens Historie vil vise, at Foreningen har haft Perioder, der til sine Tider vare lyse og til andre mørke. Vi ville gaa tilbage lige til Stiftelsesdagen, til den 28. Januar 1846, da en Del Typografer samledes efter Indbydelse af Dhrr. Abrahamsen (†) og Thisted (†) og vedtog Foreningens Dannelse. Medlemstallet var Aaret efter over 100, et Pianoforte var snart anskaffet, og Alt gik godt, indtil i Begyndelsen af 1848, da Foreningens Tilværelse var stærkt rystet, saa stærkt, at den daværende Bestyrelse endog troede det nødvendigt at fremsætte Forslag om at faa Bistand fra de forenede Hjælpekasser. Den her attraaede Hjælp opnaaede Foreningen ikke, og den maatte fremdeles føre Livet ved egen Kraft. I 1849 var Medlemstallet sunket ned til 40, Kassebeholdningen var = 0; Foreningen maatte vedblivende føre et vegeterende Liv og vandt først Kræfter igen mod Slutningen af Halvtredserne (i 1862 var Medlemstallet over 100), indtil dens Styrke kulminerede i Jubilæumsaaret 1871 med 160—170 Medlemmer, men efter denne Tid er den igen aftagen, Medlemstallet er, som det sidste Regnskab udviser, nu kun lidt over 100. Et Særkende for Foreningens hele Tilværelse er, at det ikke er ved Typografernes egen Hjælp, at Foreningens holdtes i Live, men den er kraftig bleven tagen under Armene af Principalerne, hver Gang det kneb for den. Det skete lige i Begyndelsen, da Principalerne ydede store Bidrag — større end Typograferne selv — til Instrument o. s. v., og senere i 1854, da de med Hr. Bogtrykker, Kammerherre Berling (†) i Spidsen tegnede sig for aarlige Bidrag. Foreningens pekuniære Forhold sikredes fuldstændig ved Hr. Berlings Gave i 1872, stor 1200 Kr., saa at dens Formue nu udgør 1600 Kr.

Det tør ansés som utvivlsomt, at blot Sanginteresser have ledet til Foreningens Dannelse, og dens Virken for Sang har da ogsaa været ført med afvekslende Held, stærkt paavirket af de givne Forhold. Men Foreningen har ikke haft Betydning for Sangen alene, den var lige til „Den typografiske Forening“ dannedes i 1869 det eneste Samlingssted for Typografer, et Berøringspunkt for de typografiske Forholds Udvikling. Paa dette Omraade ere vi tilbøjelige til at tillægge Sangforeningens Virksomhed den største Betydning, og mange Enkeltheder vilde, om de vare bleve optegnede, i saa Henseende have fundet en uudslettelig Plads i den typografiske Histories Annaler. De mange skønne Minder, der for Medlemmer ere tilvejebragte dels ved Sympati for Sangen og dels ved en mér eller mindre bevidst Kollegialitet, og som vi til forskellige Tider have hørt mangen en ældre Kollega give Udtryk, tilskrive vi det Samliv, den personlige Berørelse, som Foreningen har givet Anledning til.

Den opmærksomme Iagttager vil have bemærket, at Sangforeningen nu er i en jævn Tilbagegang baade med Hensyn til Tilstand og Virken, og det uagtet den altid har været ledet paa en nidkær og tro Maade. Tiderne skifte. Indtil „Den typografiske Forening“ dannedes, maatte Tyngdepunktet for Typografernes indbyrdes Udvikling søges i Sangforeningen, men efter denne Tid har Udviklingen antaget ny Former, og den har nu sit Udspring helt og holdent fra „Den typografiske Forening“, ja, vi tage ikke i Betænkning at sige, at Sangforeningen ikke længere kan frigøre sig for „Den typografiske Forenings“ Hegemoni paa alle Omraader. Sangforeningen er ikke mere for Typograferne, hvad den før har været, og uden at man vil vide det, uden at man vil tilstaa det, berøres den af dette Hegemoni. Dette viste sig tydeligere end nogensinde paa den sidste Generalforsamling. Man beklagede sig over Mangel paa Interesse for Sangen, over den formindskede Tilslutning og det hensygnende Samliv; man søgte om Midler til at bringe Sagerne paa Fode, Sangdirigenten havde opfundet og fremkom med et, der for ham laa nær, men man fandt det ikke virksomt. Stiltiende gjorde vistnok Flere sig det Spørgsmaal: Hvorfra skal Hjælpen komme? „Den typografiske Forening“ blev fra én Side antydet som Hjælperen, og kun her tro vi ogsaa, at Hjælpen kan findes. En Tilslutning til „Den typografiske Forening“ maa ansés som ønskelig, men dog ikke nærmere, end at Sangforeningen beholder sin Selvstændighed som en Forening for sig. Helst burde den have sit Lokale hos „Den typografiske Forening“, der da maatte sørge for, at Sangøvelserne kunne foregaa uforstyrret, og, naar

de vare forbi, at Foreningslivet kunde plejes i Fællesskab; eller den burde forandre sin Mødeaften til en anden Aften i Ugen end Lørdag, saa at den ikke kom i Kollision med „Den typografiske Forening". Sangforeningen har nu ikke anden Opgave end den at virke for Sangens Udbredelse, og naar „Den typografiske Forening" bliver sat i Stand til at yde sin Medvirkning, vil det utvivlsomt lykkes Sangforeningen at samle en tilfredsstillende Del af de Sangkræfter, der findes blandt Typograferne. Vi behøve ikke at fremhæve, hvilken forædlende Nydelse og Adspredelse Sangen er i den menneskelige Tilværelse, og hvorledes den virker velgørende paa Sindet, naar den dyrkes paa rette Maade; men hvad vi ville bringe i frisk Erindring, er, at Sangforeningen er en Overlevering fra den foregaaende Slægt til den nuværende, som ingen Typograf, der har Stemme i Livet, uden særlig Grund kan frasige sig sine Forpligtelser imod.

Norge vedkommende.

Til Formanden for *den typografiske Forening!*

Nedenstaaende Oplysninger, der ere ligelydende med dem, jeg meddelte Hr. Formanden ved min Ankomst hertil, bedes De, da jeg ved Sygdom er forhindret fra at møde ved Generalforsamlingen, at bringe til Kundskab gennem Foreningens Blad.

I „Typograf-Tidende" Nr. 5 søges 10 Sættere til Bogtrykker Jensen i Kristiania, og der loves 41 Øre pr. Tusind (n?) m. m. Dette vil for en dansk Sætter kunne sé meget lovende ud, hvorfor Undertegnede, der for kort Tid siden har arbejdet i Kristiania og følgelig er kendt med Forholdene dér, tillader sig at give en orienterende Beretning om disse. Desværre tillader Tiden ikke at gøre det saa udførligt som ønskeligt; dog tror jeg, at nedennævnte Punkter maaské ville være tilstrækkelige til at borttage nogle af de Illusioner, et saadant Tilbud let kan fremkalde.

For det Første er Opholdet i Kristiania meget dyrt (Logi fra 14—20 Kr. maanedlig, med Kost 40—56 Kr.), ligesom alle smaa Nødvendighedsgenstande ere meget dyre.

Af Arbejde har der i den sidste Tid været tilstrækkeligt, men det er for største Delen Stortings-, religiøst eller Skolebogsarbejde, og det Bedre af det bliver i Reglen udført af fastlønnede Sættere og Drenge.

Naar Hr. Jensen lover Betaling for Ventetid, kan han det saa meget lettere, som han altid har forskellige Værker i Arbejde, der, naar Mangel paa Stortingsarbejde indtræffer, fordeles blandt de Ledige. En Sætter kan saaledes let faa snart 4 Kolumner hist, snart 4 Kolumner her, ti Alting skal dér være hurtigt færdigt.

Aflægningen betales særskilt (fradrages Satsprisen med $^1/_5$). Der er derfor i Reglen altid fulde Kasser, og disse ere, efter hvad jeg under et kort Ophold i nævnte Trykkeri har sét, og efter hvad jeg har hørt af Andre, næsten altid fulde af Støv og Zwibelfisk, det sidste vel en Følge af den Jensenske Trafik med kvindelige Sættere, hvoraf han har en Del. At dette meget vil forringe Sætterens Fortjeneste, er indlysende, og det har i den Tid, jeg opholdt mig i Kristiania, heller ikke lykkedes ham at beholde nogle af de danske Sættere, han fik derop, i synderlig lang Tid, med Undtagelse af to, der her bleve bevægede til at tage Arbejde paa $^1/_4$ Aar.

Naar nu hertil kommer, at der, i det Mindste indtil forrige Sommer, ikke i flere Maaneder af Aaret er synderlig at bestille deroppe, at der ikke er nogen tarifmæssig Arbejdsordning, saa der ikke i alle Tilfælde ydes Korrekturgodtgørelse, vil det sés, at Arbejdsforholdene dér ikke ere glimrende. Vore norske Kolleger tænke derfor ofte paa ved gunstig Lejlighed at skaffe sig bedre Vilkaar, men skrækkes ofte tilbage ved Ytringer af Principalerne (Hr. Jensen skal navnlig bruge dem) som: at vil de Norske ikke, saa skal han nok faa sit Trykkeri fuldt af Danske.

Dette bedes mine Kolleger overveje, før de beslutte sig til at tage Plads hos Hr. Jensen.

Ærbødigst

Oluf Lund.

* * *

For at klare enhver Misforstaaelse skulle vi kun hertil bemærke, at naar Broderforeningen i Kristiania er vaagnet op af den Dvale, hvori den synes at befinde sig, og ved Handling har vist en vaagen Tilstand, tør vi borge for enhver dansk Typografs Kollegialitet. Men det vilde dog være ufornuftigt at anke over, at en Principal søger sin manglende Arbejdskraft dér, hvor han tror, at den kan faas. *Red.*

De forenede Hjælpekasser for Typografer.

Paa sidste Generalforsamling fremkom to Forslag, ét fra Hr. Bergenholz, der gik ud paa at udstrække Lægehjælpen til de Interessenters Koner, der ere i Lig- og Pensionskassen, samt deres Børn, og et andet fra Hr. C. Th. Thomsen, der ménte, at alle Interessenters Koner og Børn skulde erholde Lægehjælp og Medicin, men kun for saa vidt Konen ikke var over 45 Aar gammel og kunde fremvise Attester for, at hun og hendes Børn vare raske og sunde.

Der forlanges altsaa i Hr. Thomsens Forslag en Aldersgrænse for Konen og Sundhedsattest for hende og Børnene, hvis de skulde kunne optages, og dette ikke blot for tilkommende, men ogsaa for alle nuværende Med-

lemmers Koner og Børn. Er det Hensigten, at man samtidig med Lovenes Forandring vil fastsætte en Overgangstid, hvori alle Medlemmers Koner og Børn kunne blive optagne, uansét deres Alder og øjeblikkelige Sundhedstilstand? Eller vil man ikke tillade Optagelse af nogen Kone, hvis Alder er over 45 Aar, eller af en Kone eller et Barn, for hvem der ikke i Øjeblikket kan præsteres Sundhedsattest?

Resultatet af Generalforsamlingen blev som bekendt at nedsætte et Udvalg paa fem Medlemmer til at omarbejde Lovene, og da Interessenterne nu have modtaget Stemmesedler til dette Valg, har jeg, der er Interessent i Kasserne, raadført mig med flere Medinteressenter, om det ikke vilde være heldigt ved Valget at tage Hensyn til, hvorvidt vedkommende Kandidat indrømmer alle nuværende Medlemmers Familier Lægehjælp, hvilket efter Kassererens gentagne Oplysninger med en ubetydelig Opofrelse lader sig gøre, og som efter det ringe Familieantal i Forhold til det store Apparat af 3 Læger maa ansés for det Naturligste. Denne Anskuelse er tiltraadt af 4 Kolleger, som jeg har henvendt mig til, og disse Linier ere derfor fremkomne i den Tanke at henlede Opmærksomheden paa denne Sag og mulig i Foreningslokalet paa Lørdag at faa Lejlighed til at høre forskellige Udtalelser og enes om Stemmegivningen. *F. S.*

* * *

Endel Typografer ere i Anledning af det til at revidere Lovene besluttede Udvalgs Nedsættelse blevne enige om at stemme paa Følgende:

O. P. Bergenholz,
P. Børresen,
A. E. Falch,
J. F. Jensen og
C. T. Thomsen.

Flere Typografer.

Forskellige Meddelelser.

— Det lader ikke til, at Rigsdagens Trykkeri endnu kan præstere det Arbejde, som det kontraktmæssig skal udføre. Under Forhandlingerne i Folketingets Møde i Mandags henstillede et af Tingets Medlemmer til Formanden, om det ikke skulde være muligt at fremskynde Trykningen af Rigsdagstidenden. Hertil bemærkede Formanden, at da Rigsdagen havde overdraget Arbejdet til en Entreprenør, stod denne Rigsdagen til Ansvar for Arbejdets Udførelse. I Betragtning af den i Trykkeriet stedfundne Arbejdsstansning havde Entreprenøren, Hr. Schultz, faaet indrømmet nogen Tid, for at han igen kunde faa Sagerne bragt i Orden, men denne Tid var nu forløben, og den antagne Entreprenør vilde herefter blive tilholdt nøjagtig at følge sin Kontrakt med Hensyn til Tiden for Leveringen af Tidenden og i Mangel heraf at erlægge de kontraktmæssige Bøder. — Trykkeriet skal nok have paataget sig at levere seks Numre af Tidenden daglig foruden at besørge alt forefaldende Arbejde, som Betænkninger o. s. v., trykt samtidig hermed, ja vistnok to Timer efter, at Manuskriptet er leveret Trykkeriet, og naar disse Forpligtelser ikke overholdes, skal Entreprenøren bøde med 10 Kr. pr. Time. Vi kunne til Nød forstaa, at en Bogtrykker kan afslutte en saadan Kontrakt; men hvad vi ikke kunne forstaa, er, at han har kunnet tænke sig Muligheden af vedblivende at faa Typografer til at hjælpe sig med Kontraktens Udførelse paa de af ham opstillede Arbejdsvilkaar — Vilkaar, han haardnakket har fastholdt trods al Rimelighed —, og at paa den anden Side Typograferne have været saa skikkelige at yde deres Assistance i saa lang Tid, som de virkelig have gjort det, uden at sige det ubetvingelige „Stop!“ Det kan ikke gaa an at sætte sig paa den høje Hest, det gaar kun til en Tid, og Hr. Kancelliraad Schultz — det kan ikke nægtes — maa nu haardt føle sin Fejl; ti Hr. Schultz har forsét sig mod Typograferne. Der er fra „Den typografiske Forenings“ Side vist ham megen — maaske formegen — Imødekommen; men hvis der ikke i en nær Fremtid bliver gjort Foreningen yderligere Indrømmelser, ere vi bange for, at det tilsidst bliver Hr. Schultz en Umulighed at opfylde sin Kontrakt med Rigsdagen. Naturligvis maa Foreningen opsige Tarifen, før den kan fordre Indrømmelser ud over dennes Bestemmelser.

— Hvem har ikke læst Hr. Bogtrykker Louis Kleins staaende Avertissement i Adresseavisen om, at „unge Mennesker, som have fyldt deres 18de Aar og have Lyst til at uddanne sig som Sættere, kunne straks paa kortere Læretid antages“ o. s. v.! — Skønt Manden har en 6—7 Stykker af Læredrenge, hvis Uddannelse han har paataget sig (i Trykkeriet beskæftiges vel en halv Snes Sættere), saa har han dog ogsaa villet overkomme at besørge „unge Mennesker“ lavet til Typografer. Dette er dog kun tildels lykkedes ham. Der skal have meldt sig en Del af disse attraaede „unge Mennesker“, men efter en halv eller nogle Dages Forløb ere de blevne kede af det, „Lysten“ har tabt sig. Kun to „Unge“ paa et Par og tyve Aar har Manden beholdt, og deres „Uddannelse“ besørges vedvarende ufortrødent, skønt det ikke er let for ham at ave dem. Enten den ene „Unge“ nu tabte „Lysten“ til „Louis Kleins Bogtrykkeri“ eller han fik andre „Lyster“, det kunne vi ikke sige, men vist nok er det, at efter et halvt Aars Forløb paakom der ham en pludselig „Lyst“ til S. L. Møllers Trykkeri, og dér tog han da uden Videre hen og optraadte som en vel „uddannet“ Typograf. Saadanne „Lyster“ syntes Hr. Klein formodenlig ikke om, hin „Unge“ maatte kun have „Lyst“ til hans Trykkeri, og „Typografen“ blev derfor ubarmhjertig hentet tilbage og maatte igen finde sig i at være den „Unge“ med „Lyst“ til videre

„Uddannelse“ som Sætter. Nu bliver denne „Unges“ „Uddannelse“ desværre snart afbrudt, da han til Sommeren skal være Soldat, hvilket vi have sét af Sessionslisterne, hvor han figurerer som „Typograf“. Den anden „Unge“ er optraadt som „Typograf“ i den offenlige Politiret, skønt hans „Uddannelse“ kun endnu havde varet 4—5 Uger. Det bør nemlig ikke være uoplyst, at den „Typograf“, hvorom Aviserne i disse Dage have fortalt, at han forleden Nat dansede og sang paa Ridebanen, var den „Unge“ Nr. 2. Sé, hvorvidt han til forskellige Tider vil danse eller synge, bliver hans egen Sag, naar han blot ikke udgiver sig for Typograf, før han har lært at kende Kassen. — — — Jo-o — Respekt for Hr. Louis Kleins Bogtrykvirksomhed!

— „Korrespondent“, det tyske Typograf-Forbunds Organ, er fra Nyaar begyndt at udkomme tre Gange ugenlig i Stedet for som hidtil to Gange. Bladets Format er uforandret det samme. Som Grund til denne Udvidelse anføres, at Bladet mere end hidtil vil beskæftige sig med de almindelige Arbejderforhold. „Korrespondent“ er grundet i Aaret 1863 af Uddannelsesforeningen for Bogtrykkere i Leipzig, men Udgivelsen overtoges straks efter af det tyske Forbund. I 1863 og 1864 lededes Redaktionen af Kollegerne Julius Hecht og David Greszner, 1865 af J. Hecht alene, 1866 af Carl Heinke (†), indtil den i 1867 overtoges af Richard Härtel, Forbundets Præsident, der endnu er Bladets Redaktør. Vore tyske Kollegers Organ trykkes i et Oplag af 2800 Eksemplarer. En Medarbejder slutter sin Beretning om Bladets tolvaarige Virksomhed med følgende kraftige Opraab: „. . . Derfor, Kolleger, understøt Organet for det tyske Typograf-Forbund af alle Kræfter, baade i Ord og Gerning, til Nytte og Fremme for os selv og til Ærgrelse for vore Fjender!“

Typografernes Sangforening

afholdt i Lørdags Aftes sin halvaarlige Generalforsamling. Det sidste Aars Regnskab forelagdes og godkendtes. Foreningens Indtægter have i 1874 udgjort 270 Rd. 26 Sk. og Udgifterne 283 Rd. 39 Sk.; Kassebeholdningen var ved Regnskabets Afslutning 802 Rd. 51 Sk., Medlemstallet 109 (18 ere indmeldte, 15 udmeldte og 3 døde). Foreningens Dirigent havde til Bestyrelsen indsendt et Forslag om Dannelsen af Kor for blandede Stemmer, ledsaget af en skriftlig Motivering. Han klagede heri over, at Foreningen ikke havde haft den ønskelige Tilgang af 1ste Tenor'er og 2den Bas'er, hvorfor Sangpræstationerne heller ikke havde været saaledes, som de burde, og han vilde derfor foreslaa at danne Kor af blandede Stemmer derved, at Medlemmernes Damer deltage i Sangøvelserne og medvirke ved Koncerterne, saa at deres Sopran- og Altstemmer kunne supplere de mandlige Stemmer. Bestyrelsen kunde dog ikke lige straks tiltræde dette Forslag, og flere Medlemmer erklærede sig enig med den, idet de mente, at det vilde være tvivlsomt, om Forslaget kunde fremhjælpe Sangen, og at saadanne blandede Kor vilde indvirke forstyrrende paa Foreningens Liv i det Hele taget. Af Hensyn til Dirigenten vilde man dog ikke hélt afvise Forslaget, men vedtog at overlade til Bestyrelsen, hvorvidt den nærmere vilde overveje Sagen med Dirigenten. Dernæst vedtoges det at omsætte Kontingentet i Kronemønt og at forhøje det til 50 Øre maanedlig (forhen 16 Sk.). Sluttelig valgtes Bogtrykker Th. Nielsen og Axel Rasmussen til Bestyrere, den Første som Kasserer, i Stedet for R. Jacobsen og Alb. Christensen, der fratraadte efter Tur.

Den typografiske Forening.

Repræsentantskabsmøde

afholdes Lørdag den 20. Februar, Kl. 9.

Dagsorden:

1) Optagelse af Medlemmer.
2) Andragender.
3) Meddelelse fra det til at afslutte en Kontrakt med „Typograf-Tidendes“ Redaktør nedsatte Udvalg.

Frederik Olsen,
Repræsentantskabets Formand.

Maskeraden

afholdes Søndag den 7. Marts i Hr. Trantels (forhen Vincents) Lokale paa Gammelholm. Fra Lørdag den 27. Februar vil Entré-Billetter kunne faas hos Bestyrelsens Medlemmer. Det udførlige Program vil findes i næste Numer.

Bestyrelsen.

Rettelse. Forrige Numer var fejlagtig givet „Nr. 7“, men det skulde være Nr. 6. Datoen var derimod rigtig.

Typografiske Kundgørelser.

Et Eksemplar

af *Typograf-Tidendes* første Kvartal 1874 ønskes til Købs. Det betales med dobbelt Pris af

R. P. Jensen.

To gode Provinspladser

kunne faas ved *R. P. Jensen.*

Kristiania.

10 Sættere kunne straks faa Plads i *Jensens* Trykkeri. Betalingen er *41 Øre* pr. Tusind (ingen Ombrækning, Slutning eller Revision, og Ventetid betales). 20 Kr. udbetales i Rejsepenge. Pladserne besættes ved

R. P. Jensen.

P. Andersen,

Snedker.

Smedegade 6, 4de Sal. Nørrebro.

Anbefaler sig herved til Dhrr. Bog- & Stentrykkeriejere med Forfærdigelsen af Alt til Bog- & Stentrykkeriinventarium henhørende Sager.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening“ i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 8. København, den 26. Februar 1875. 2. Aarg.

Firmaet J. G. A. Eickhoff i København.

Blandt Nutidens Hurtigpressefabriker indtager Eickhoffs her i København en saa meget mere respektabel Stilling, som den har udviklet sig fra den mest beskedne til en efter vore Forhold endog særdeles betydelig og omfangsrig Virksomhed. Saaledes kunde Firmaet den 12. September f. A. mærke en forfærdiget Hurtigpresse med Nr. 200.

Hr. J. G. A. Eickhoff er født i Mölln i det Lauenborgske, kom allerede i sine yngre Aar til København, lærte der Maskinbyggeriet og byggede allerede som Mesterstykke en Hurtigpresse.

I Aaret 1848 grundede han, gift og Fader til 5 Børn, uden tilstrækkelige Midler sin Fabrik. At denne under disse Omstændigheder kun kunde anlægges efter den mindste Maalestok, er forklarligt, men den flittige og stræbsomme Mand havde Lykken med sig. Idet han heldig fik solgt sine første Hurtigpresser, og disse gav Bevis for, at han kunde levere noget virkelig Godt, indkom der stadig talrigere Bestillinger, saa at han allerede i 1860 havde leveret Nr. 50, 1869 Nr. 100, 1872 Nr. 150 og i September 1874 Nr. 200. Foruden disse Hurtigpresser byggede Eickhoff i Løbet af de nævnte Aar endnu 167 Haandpresser for Bog- og Stentryk, 47 kaloriske og Dampmaskiner samt over 700 forskellige andre Maskiner for Bog- og Stentryk, Skriftstøberi og Bogbinderi. Af de indtil Udgangen af forrige Aar forfærdigede 209 Hurtigpresser ere 80 i Drift i Danmark (det Schultziske Trykkeri i København har alene 10), 78 i Sverige (A. L. Normans og P. A. Norstedt & Söners Trykkerier have hver 5), 26 i Norge og 25 i Rusland og Finland; — helt oppe i det russiske Asien findes Eickhoffs danske Fabrikat.

Ved Konstruktionen af de Eickhoff'ske Hurtigpresser er hovedsagenlig anvendt Cylinderfarvning samt Kreds- og Jernbanebevægelse. En original Opfindelse er en Farvebordsmaskine med simplificeret Jernbanebevægelse og Selvfratager. De Eickhoff'ske Maskiner glæde sig ved det bedste Renommé i Henseende til solid Bygning, sikker Gang og Varighed, og Fabriken kan derfor fremvise flere Fortjenstmedailler: 1ste Klasses Medailler fra de tre nordiske Industriudstillinger i Malmø, Stockholm og København, Bronce-Medaille fra den i 1873 afholdte internationale Udstilling i Moskou og nu sidst Medaille fra Wiener-Udstillingen i Fjor.

Siden 1873 har Hr. Eickhoff optaget sin ældste Søn som Deltager i Firmaet, og det skyldes navnlig denne, at Virksomheden Dag for Dag udvides. Fabriken er nu indrettet efter de nyeste Mønsterfabriker, forsynet med de mest forskelligartede Værktøjsmaskiner af nyeste og bedste Konstruktion, og den beskæftiger daglig over 100 Arbejdere. Det varede 12 Aar, inden Fabriken kunde levere det første halve Hundrede Hurtigpresser, nu leverer den flere paa ét Aar, hvoriblandt Færdigtryksmaskiner med 2 og 4 Cylindre, og den kan nu optage Konkurrencen paa Verdensmarkedet med enhver større Fabrik i Udlandet. Et Besøg i Fabriken lønner Umagen; ti man faar her tydeligere end paa noget andet enkelt Sted et Begreb om, hvor rastløs en Udvikling der gaar for sig i Bogtrykindustrien.

Alle Maskiner og Utensilier henhørende til Bog- og Stentryk, Bogbinderi samt nærmest beslægtede Fag faas i den Eickhoff'ske Fabrik, om det saa er Farve, og de mest gangbare Ting haves altid paa Lager. Vort lille Land kan være stolt af, at det i sin Fabriksdrift tæller et Etablissement, der som Specialitet kan udfolde en saa stor Virksomhed, som det Eickhoff'ske i Virkeligheden gør.

Hr. Oluf Lund
contra
Hr. Bogtrykker Jensen i Kristiania.

Tillad mig, Hr. Redaktør, at føje et Par Bemærkninger til de Oplysninger, som Hr. Oluf Lund i Nr. 7 af „Typograf-Tidende" giver af det Jensenske Bogtrykkeri i Kristiania. — Hr. O. L. siger, at han for kort Tid siden har arbejdet i Kristiania, og at han er nøje kendt med Forholdene dér; det Første kan være meget sandt, men det Sidste maaské mindre — i alt Fald hvad Bogtrykker Jensen angaar. Undertegnede, der har arbejdet hos ovennævnte Principal under to Stortings-Samlinger, tror at kunne bedømme Hr. Jensen og hans Trykkeri lidt anderledes.

Hr. O. L. siger, at der i den sidste Tid har været tilstrækkeligt Arbejde — dette maa jo glæde enhver Typograf, der vil arbejde. Det har vel mindre at betyde, om det er „Stortings-, religiøst eller Skolebogsarbejde", man udfører; men at „det bedre af det" i Reglen bliver sat af de fastlønnede Sættere og Lærlingene, turde maaské ikke saa ganske stemme med Sandheden; i den Tid, jeg var hos Hr. Jensen, forefaldt disse Tilfælde i det Mindste ikke.

Det er en Selvfølge, at i den Tid, Stortinget er samlet, har Principalen Brug for alle de Kræfter, han kan opdrive. Indtræffer imidlertid det Tilfælde — og det kan vel ské ved ethvert som helst andet Arbejde —, at der skulde være Mangel paa Stortingsmanuskript, er det jo saare heldigt, at Sætteren kan faa Mellemarbejde. At dette kan være „4 Kolumner hist og 4 Kolumner her", er maaské ogsaa en mindre korrekt Opfattelse af Hr. O. L.; ti det er ikke mange 4 Kolumner, man kan stikke mellem Stortingsarbejdet paa én Gang. At Mellemarbejdet skal være hurtigt færdig, kan kun være til Sætterens egen Fordel.

Hr. O. L. siger dernæst, at Aflægning betales særskilt med $^1/_5$ af Satsprisen, og at der derfor i Reglen altid er fulde Kasser — dette er jo Noget, der omtrent følger af sig selv; men det, at disse Kasser tillige ere fulde af Støv og Zwibelfisk, maa jeg paa det Bestemteste protestere imod. Jeg har ikke sét mange Trykkerier (og jeg her sét en Del), der kunne stilles ved Siden af Hr. Jensens hvad Orden og Rénlighed angaar. At Hr. Jensen har kvindelige Sættere er uheldigt, men kan tildels forklares; men at disse ere Skyld i den formentlige Zwibelfisk, kan jeg ikke betragte som andet end en meget uheldig Betegnelse. Da jeg var hos Hr. Jensen, havde de kvindelige Sættere et særskilt Lokale; de havde deres eget Arbejde, og man saa dem kun, naar de skulde bruge en eller anden Skrift, der stod i det Lokale, hvori Typograferne arbejdede, og dette skete ikke ofte. At de danske Sættere i Reglen ikke blive gamle hos Hr. Jensen, kan forklares paa mange Maader — men ikke paa den, at Principalen og Trykkeriforholdene ere Skyld deri.

Hvad Hr. O. L. oplyser, at der forrige Sommer i flere Maaneder ikke var Synderligt at bestille, kan jeg ikke sige noget imod, da jeg den Gang var i København. At der ikke findes nogen tarifmæssig Arbejdsordning, er derimod mindre stemmende med Sandheden. Der findes virkelig en Tarif (sé „Skand. Bogtrykker-Tid." for September forrige Aar), og jeg kan fortælle Hr. O. L., at jeg aldrig har rettet nogen uforskyldt Korrektur gratis. At den norske Tarif har væsenlige Mangler, er en Kendsgerning; men det er at haabe, at disse Mangler om ikke altfor lang Tid ville blive afhjulpne. Den Luftning, der er faret gennem de typografiske Forhold hernede, maa absulut være en mægtig Drivfjeder for de norske Kolleger. At Principalerne (Hr. O. L. vil ogsaa her gøre Bogtrykker Jensen til den værste) skulde skræmme dem med, at de ville fylde alle Trykkerierne med danske Sættere, forekommer mig at være et Par Tænder af en Bjørn, der er lænket til en Klippeblok. Vore norske Kolleger har vistnok saa megen Tillid til os, at de ikke frygte saadanne Trusels-Tænder.

Sluttelig skal jeg bemærke, at af Hr. Oluf Lunds lille Statistik over Opholdet i Kristiania kan det Første (om Logi) maaské være meget rigtigt, hvorimod det Sidste nok er beregnet efter en Del Behageligheder, som just ikke ere saa ganske nødvendige. Hvad endelig Hr. Jensen som Principal angaar, da tror jeg, at han hverken er bedre eller værre end andre baade her og i Norge.

Julius Nehm.

Forskellige Meddelelser.

— Som det sés af en Bekendtgørelse fra Bestyrelsen for „Den typografiske Forening", afholder denne sit tredje Maske-Bal Søndag den 7. Marts. Efter hvad der forlyder for os, lader det til, at dette Maske-Bal ikke i nogen Henseende vil komme til at staa tilbage for de to foregaaende. Selvfølgelig tør vi ikke sige Alt, hvad vi véd, men dog saa Meget, at der Intet bliver sparet med Hensyn til elegant Arrangement, og Diskretionen forbyder os heller ikke allerede nu at oplyse, at der samme Aften vil udkomme en Fremtidsavis. For Øvrigt synes Deltagernes Tal at blive betydeligt større i Aar end de foregaaende Aar.

— Den af os tidligere bebudede Principalforening er dannet i Torsdags otte Dage og tilsigter at omfatte alle danske Bogtrykkeriejere. Til Bestyrelse er valgt Dhrr. Bogtrykkeriejere Sally B. Salomon (Formand), J. C. Dreyer (Firma: Bianco Luno), Græbe jun. og O. C. Olsen (Firma: O. C. Olsen & Ko.). I næste Numer af Tidenden forvente vi at være i Stand til at give Foreningen en udførlig Omtale fra vort Standpunkt.

— Et nyt Bogtrykkeri er oprettet her i København (Nørrebros Fælledvej 8) af Maskintrykker S. Chr. Simonsen. Dette Trykkeri vil specielt beskæftige sig med Akcidens- og Farvetryks-Arbejder samt Illustrations-Arbejder i mindre Oplag og har sat sig som Maal en elegant og smagfuld Udførelse — kort sagt: Trykkeriets Specialitet er Udførelsen af luksuriøst Bogtrykarbejde. Hr. Simonsen selv er som bekendt en fortrinlig uddannet Trykker.

— En almindelig Forsamling af Bogtrykkeriejere fandt Sted i Wien den 5. Januar, men efter „Vorwärts" var Forsamlingen dog

ikke mere „almindelig“ end at kun 25 af alle Wiens Bogtrykkere gav Møde. Disse 25 Bogtrykkere besluttede med alle Stemmer mod 2 at opsige Normaltarifens Lokaltillæg fra den 1. April. Foranlediget af denne Beslutning afholdt derpaa Typograferne den 31. Januar et almindeligt Møde, der var besøgt af 7—800, hvoriblandt nogle „Løsgængere“ (Ikke-Forbundsmedlemmer). Her vedtoges følgende Forslag: 1) Til Tarif-Udvalget bør Typograferne kun anbefale saadanne Kandidater, der ikke ville gaa ind paa en Nedsættelse af Lokaltillægget. 2) Forsamlingen sér i Nægtelsen af Betaling for Helligdage et Brud paa Normaltarifen og kan ikke indlade sig paa denne Sag med Tarifudvalget. 3) Tarifudvalget skal anmodes om at opbyde Alt for at opnaa en Overenskomst med Principalerne om: a) at modarbejde Smudskonkurrencen, b) at faa Normaltarifen indført i Provinserne, og c) at faa ordnet den i 1876 stedfindende Revision af Normaltarifen. — Det er tydeligt at sé, at nogle Principaler ville benytte de for Typograferne ugunstige Konjunkturer til at bryde indgaaede Overenskomster før Tarifrevisionen i 1876, og de finde hertil villige Redskaber i flere Faktorer, som igen trække nogle Wiener-Typografer med sig, men det er at haabe, at enhver saadan Udskejelse vil blive vist tilbage af de tyske Kollegers jernhaarde Organisation. De østrigske Principalers Organ, „Oesterr. Buchd. Zeit.“, er heller ikke i synderlig godt Humør. Organet beklager det Resultat, der er fremkommet i Typografernes Møde, og kaster Skylden over paa den ny Berliner-Forening, der bestaar af Principaler og Typografer, idet det mener, at denne Forening ikke har gjort det Mindste for at lette Principalerne deres vanskelige Stilling, ligesom det ogsaa frygter for, at den Modstand, der er vist mod et Afslag i Lokaltillægget, vil bevirke, at Forhandlingerne afbrydes.

— Tarifspørgsmaalet staar ogsaa paa Dagsordenen i Schweiz. I Følge „Korresp.“ ville de schweiziske Kolleger have den tyske Normaltarif indført, men Principalerne modsætte sig denne. Først opstillede disse en énsidig Tarif med afvigende Bestemmelser fra Normaltarifen, og dernæst fremkom en Delegation fra Typograferne med et Forslag, der i det Væsensenlige sluttede sig til Normaltarifen. Dette førte dog til, at Principalerne erklærede sig rede til at forhandle med Typograferne om de foreliggende Forslag, forudsat at Delegationsvalget blev foretaget baade af Forbunds- og Ikke-Forbundsmedlemmer — dette Spilfægteri turde naturligvis ikke udeblive. Det schweiziske Forbunds Central-Komité foranstaltede nu herover en Afstemning, hvilken gav det Resultat, at 128 stemte mod enhver videre Forhandling og 201 derfor, men af disse vilde 82 have Forhandlingerne ført kun med Forbundsmedlemmer. Paa dette Punkt staar nu Tarifsagen i Schweiz.

— Fra Kiel skrives i Slutningen af forrige Maaned til „Korresp.“, at siden 1. Januar er den tyske Normaltarif bleven respekteret, og at der bliver prompte betalt efter den.

— I New-York beskæftigedes i Midten af December f. A. 2300 Sættere, 20 Trykkere og 250 Maskinmestre. Paa 250 nær hørte de Allesammen til New-Yorker-Forbundet.

— Forrige Aar meddelte vi, at der i den typografiske Forening i Stockholm var oprettet en „Cirkel“ med det Formaal at øve dens Medlemmer i at holde Foredrag, føre Diskussioner o. s. v. Det meddeles nu i „Nord. Bokt.-Tidn.“, at „Cirkelen“ har ophørt med sine Øvelser.

— I Rom formere Arbejdsnedlæggelserne sig, og det gaa mest ud over den katolske Gejstlighed, der aabenbart har til Hensigt ved en Lønningsformindskelse at udøve en Pression til Bedste for Selskabet for de katolske Interesser. Trykkeripersonalet i Jesuiterbladet „Voce della veritàs“ Trykkeri har saaledes fornylig nedlagt Arbejdet, fordi man vilde formindske Lønnen. Personalet havde forresten forlangt en Lønningsforhøjelse.

— „Vorherre bevare os Alle for Erfurt, Jena og Halle!“ Saaledes lyder et endnu ikke gammelt tysk Bogtrykkerordsprog. Sætterne have nok haft Respekt for at komme i de tre Universitetsbyer med sine mange Professorer.

— En Sætter til Taffels hos Kongen! — Ved det første Rigsdagsgilde under Frederik den 7de kendte de Valgte ikke hverandre. Som Følge heraf var der Ingen, der med Sikkerhed kunde afgøre, om alle de Indtrædende vare Rigsdagsmænd eller ikke. Denne Omstændighed benyttede en Sætter i Rigsdagens Trykkeri. Han iførte sig sorte Klæder og hvide Handsker, hvorefter han blandede sig mellem Rigsdagsmændene. Alt gik godt, indtil han blev kendt, men saa fik han et Vink om at træde af.

(Z. Folketid.)

Den typografiske Forening.

Repræsenantskabsmødet den 20. Februar.

Følgende ny Medlemmer optoges: Bogtrykkerierejerne Lund, Ziirsen, Lydicke og Th. Nielsen samt Sætterne Hamann og Axel Jensen (Lund & Zirsens Tr.), Aagaard (Ferslews Tr.), Fremming (Volkersens Tr.), Milne (Bordings Tr.), E. Lindahl (Kleins Tr.) samt Erhard Hansen og Thorv. Petersen (Berlingske Tr.).

Efter Andragende fritoges Basse for Kontingent i Henhold til Lovene, indtil vedkommende Inkassators Indstilling maatte bevirke en Forandring heri. Et Andragende fra Dederdings Enke blev efter Bestyrelsens Indstilling lagt til Side, for at Bestyrelsen kan indhente nærmere Oplysninger.

Det i Anledning af „Typograf-Tidendes“ Redaktion og Kassererens Honorar nedsatte Udvalg meddelte, at Forholdet mellem Foreningen og Redaktør R. P. Jensen var kontraktmæssig ordnet saaledes, at han

mod et Honorar af 8 Kroner pr. Numer forpligter sig til at lede Tidendens Redaktion og at besørge denne og Trykningen i Reglen til Fredag Middag, undtagelsesvis Fredag Aften, medens en Undladelse heraf i saa Tilfælde bødes med 3 Kr. Der var Meningsforskellighed om, hvorvidt Kontrakten burde afsluttes med Bestyrelsen eller Repræsentantskabet; men da Jensen erklærede dette Spørgsmaal for at være formelt, naar Kontrakten paa Foreningens Vegne kun kunde opsiges ved Bestyrelsen, og saaledes ikke gjorde Indvending mod en Afslutning med Repræsentantskabet, vedtoges dette. Derimod havde Udvalget ikke bragt Sagen til Ende med Kassereren, med hvilken det fordrede Kontraktsforhold. Navnlig af N. Hansen gjordes Indvending mod Honorarets Størrelse, der forsvaredes af Udvalget og Formanden. Det blev fremdeles overdraget Udvalget at ordne denne Sag.

Dernæst meddeltes, at Suppleanten J. F. Jensen ikke havde modtaget Valg.

Udenfor Dagsordenen gav Formanden sluttelig nogle fortrolige Meddelelser om den ny oprettede Principalforening, hvori han præciserede „Den typografiske Forenings" Stilling til denne og udbad sig Repræsentantskabets faste Tilslutning og Understøttelse i Raad og Daad.

Fraværende med Anmeldelse: Th. Jørgensen (syg) og P. M. Jørgensen (syg), uden Anmeldelse: Muhle og Emil Thomsen.

Bestyrelsesmøde i Foreningslokalet i Morgen Aften Kl. 10.

Formanden.

Typografiske Kundgørelser.

MASKE-BAL

i

Den typografiske Forening.

Søndag den 7de Marts afholdes Maske-Bal i Hr. Trantels (forhen Vincents) Lokaler paa Gammelholm.

Entré: 2 Kr. for en Herrebillet, 1 Kr. for en Damebillet, 1 Kr. for en Tilskuerbillet og 50 Øre for en Barnebillet.

Entré-Billetter kunne faas hos Bestyrelsens Medlemmer fra Lørdag Aften den 27. Februar indtil Lørdag Aften den 6. Marts. — Der udstedes kun 50 Billetter for Tilskuere.

Besøgende kunne deltage, men kun faa Billetter ved et Medlem, som, hvis det forlanges, maa opgive Vedkommendes Navn.

Bestemmelser.

1) Indgangen aabnes Kl. 8. Entré-Billetten forevises ved Indgangen til Balsalen og beholdes for at kunne tjene som Legitimation.
2) Enhver Deltager maa være maskeret indtil Kl. 11½.
3) Kl. 8½ tager Dansen sin Begyndelse under Ledelse af Balletdanser ved Nationalteatret Hr. Walbom. Orkestret (12 Musici) dirigeres af Hr. Carl Lumbye.
4) Kl. 11½ finder Demaskeringen Sted.
5) Kl. 12 Fællesspisning à la carte til 1 Kr. pr. Kuvert.
6) Kl. 5 Afslutning.

Bestyrelsen.

Maskeraden.

Til Maskeraden i „Den typografiske Forening" udlejes *elegante Kostumer* og *Silkedominoer*.

Bestillinger paa ny Dragter modtages.

Min Garderobe er til Stede i Trantels Lokaler Maskeradeaftenen.

C. M. Henrichsen.
Nikolajgade 7.

---

2 Trykkere,

der kunne deltage i Sætning, ønske Plads. Anvises af R. P. Jensen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Redigeret af Typograf R. P. Jensen.

Typograf-Tidende, der udgives af *den typografiske Forening* i København, udkommer en Gang ugenlig. Tidendens fortrinsvise Opgave er paa enhver Maade at varetage Typografernes rent sociale Fag-Interesser; desuden indeholder den tekniske Meddelelser og i Øvrigt Alt, hvad der kan være af Interesse for Bogtrykkunstens Udøvere.

Kundgørelser indrykkes for en Betaling af 10 Øre pr. Petitlinie. For større og gentagende samt *staaende* Kundgørelser gives en betydelig Rabat. Pladssøgende Typografer betale altid kun halv Pris.

Abonnements-Prisen er 1 Kr. 25 Øre fjerdingaarlig. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder, i alle Boglader samt hos Hr. Boghandler *J. Christensen*, Toldbodgade 16, Kristiania.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 9. København, den 5. Marts 1875. 2. Aarg.

Principalerne og „Den typografiske Forening".

Hr. Redaktør! Det lader til, at hvad Generalforsamlingen i December ikke vilde beslutte sig til, det have Principalerne nu selv fundet sig beføjede til at gøre. Som det vil erindres, blev der i den nævnte Forsamling af en Kollega stillet et Ændringsforslag til de ny Loves § 1 om, at Principaler ikke skulde kunne optages i Foreningen; Forslaget blev stærkt imødegaaet fra flere Sider, og det blev derfor taget tilbage, men for at give Plads for et andet, lidt mere moderat Forslag, hvis Indhold, saa vidt jeg erindrer, var, at „Principaler, som, naar der gøres eventuelle Forsøg paa Forbedringer i Typografernes Kaar, stille sig afgjort fjendlig over for disse, kunne ikke være Medlemmer af Foreningen". Naar man sér nøje paa dette Forslag, da forekommer det mig at staa klart for Enhver, at det er udgaaet fra et Princip, som man maa respektere; den ærede Kollega har villet gøre Skridtet fuldt ud, og dette er efter min Overbevisning bedre end at stanse paa Halvvejen og tænke: dertil, og længere tør jeg ikke gaa, — ti man kan jo dog umulig vide, om ikke den anden Halvdel af Vejen skulde bære i sig netop de Goder, som det var tilsigtet at opnaa. Og det forekommer mig ogsaa underligt, at en Principal vil være Medlem af en Forening, som i sine Love giver Bestyrelsen Myndighed til i ekstraordinære Tilfælde, f. Eks. Strejker, at udskrive forhøjede Bidrag, hvormed man har til Hensigt at give en Aarsag Virkninger, en Anledning Følger eller — for at tale tydeligere — støtte en Sag, der er rettet mod Principalen selv; ti at det ad mindelig Vej, ved Samarbejden med Principalerne, vil lykkes at opnaa et Resultat, som vi Typografer kunne være tilfreds med, er Noget, som jeg for mit Vedkommende ikke tror kan lade sig opføre. Her vilde altsaa den ene Principal komme til at staa over for den anden. Jeg kan ikke tilbageholde et Smil, naar jeg tænker herpaa. Kan man da virkelig for Alvor tro, at Principalerne som Medlemmer af „Den typografiske Forening" ville opfylde deres Forpligtelser mod denne, naar det kommer til Stykke? Nej, jeg er overbevist om, at i det Øjeblik, Foreningen t. Eks. hævder sin Avtoritet over for en Strejke og moralsk og materielt støtter denne, saa svigter den Slags Medlemmer — i alt Fald for største Delen, om jeg end ikke kan sige dem alle —, de fordufte som Dug for Solen. Jeg maa saaledes give den nævnte Kollega Ret, naar han i sit Forsvar for Forslaget fremhævede, at skønt „Den typografiske Forening" ikke har villet underordne sig Centralbestyrelsen for de københavnske Fagforeninger, saa var den dog efter det Spor, hvorpaa den er traadt ind, i Princip et en Fagforening, der skulde varetage Typografernes Interesser paa en alene for dem hensigtsmæssig Maade. Som en saadan Forening bør den ikke have nogen Principal i sin Midte; ti Principalerne ville vel gøre Brug af vor Arbejdskraft, men paa den anden Side ville de ogsaa paa enhver Maade modarbejde vore, mod dem kontrære Interesser, og i den nu oprettede Principalforening sér jeg kun det første praktiske Skridt i saa Henseende. Jeg tilstaar derfor gerne, at det mere glæder mig at sé, at Principalerne udtræde af Foreningen, end at de indmelde sig i den; ti ingen usund Byld, ingen raadden Del maa findes paa Typografernes Samfundslegeme. Det er nemlig vist, at Principalerne — de være nok saa middelmaadige Personligheder — undertiden kunne udøve et Tryk paa Typograferne, det vilde Mange kunne faa Bevis paa ved blot at gribe i sin egen Barm. Hvor ofte er det saaledes ikke hændet, at en Typograf af Frygt for sin Principal enten har afgivet sin Stemme i Foreningen stik mod sin Overbevisning eller — og det er skét oftest — har valgt den nemmere Udvej slet ikke at afgive sin Stemme? Dette maa ikke vedblive. Vi ere Mænd, som ikke behøve nogen Hjælp fra Principalerne for at danne os en Mening om dette eller hint, om hvad der er Ret eller Uret, og det bør vi holde fast paa i alle Sager, hvor det gælder vore Interesser. Lad os derfor for Alvor sige: Med Principalerne eller uden dem!

Med Agtelse Deres ærbødige

S—n.

Hr. Jensens Bogtrykkeri i Kristiania.

I de to sidste Numre af „Typ.-Tid.“ have to ærede Indsendere udtalt deres Betragtninger over Forholdene i Hr. Jensens Bogtrykkeri i Kristiania og ere komne til Resultater, der, sælsomt nok, ere hinanden stik modsatte. Medens den Første anker over Forholdene, hæver den Sidste dem saa at sige til Skyerne; med al Agtelse for den sidste ærede Indsenders Skarpsyn forresten, ere vi dog tilbøjelige til at tro, at hans Syn paa og Bedømmelse af de nævnte Forhold ikke er uhildet og upartisk. Vi have imidlertid ingen som helst Grund til at tage Parti hverken for eller imod Hr. Jensen og skulle derfor indskrænke os til at belyse Sagen ved en kort, men faktisk Fremstilling af, hvorledes Forholdene vare i 1873, da Hr. Jensen ligesom nu søgte Sættere i København.

Hr. Bogtrykker Steen i Kristiania havde i en længere Aarrække indtil 1873 indehaft Stortingsarbejdet, og dette betaltes af ham med 1 Sk. pr. 1000 n over den almindelige Satspris, fordi det var forbundet med Natarbejde. Da Sætterne i Kristiania i Slutningen af 1872 havde faaet Satsprisen forhøjet med 1 Sk. pr. 1000 n — fra 10 til 11 Sk. norsk —, er det højst rimeligt, at Hr. Steen i sit Anbud paa Stortingsarbejdet i 1873 har taget nævnte Omstændighed med i Betragtning og stillet sine Priser saaledes, at Sætterne som sædvanlig kunde erholde en Skilling mere, altsaa 12 Sk. — Hr. Jensen, der trykker billigere end alle andre Bogtrykkere i Kristiania, har sandsynligvis fundet, at Sætterne slet ikke behøvede denne Skilling mere, og gjorde derfor sit Anbud saa lavt, at han absolut maatte erholde Arbejdet, hvilket ogsaa skéte.

Hr. Jensen rejste da straks til København for at hverve Sættere til 11 Sk. pr. 1000 n, og de, han fik, maatte, før de rejste, underskrive en Kontrakt, hvori de forpligtede sig til at arbejde for 11 Sk. pr. 1000 n med 3 Maaneders Opsigelsestid; de vare saaledes afskaarne fra at forlange Forhøjelse, naar de bleve bekendte med de virkelige Forhold. Hr. Jensen var selv til Stede i „Den typografiske Forening“ her i Byen, hvor han fremstillede Forholdene i et glimrende Lys. Der var saaledes, efter hans Sigende, en Masse „Svinesteg“ i Stortingsarbejdet, og navnlig „Dokumenterne“ vrimlede af Fagkolumner, Spidskolumner etc., hvorfor Sætterne fik fuld Betaling.

At disse „Dokumenter“ ogsaa indeholdt en hel Del Fagkolumner, Spidskolumner etc., er ganske vist; men lige saa vist er det ogsaa, at hver eneste Linie „Svinesteg“ blev frataget Sætterne. Hr. Jensen lod nemlig Beregningssætterne stable Teksten op spaltevis og beskikkede en af sine faste Folk til Ombrækker, hvorved al „Speck“ tilfaldt „Huset“. Naar Formene vare trykte, foregik der saa en Ombrækning Nr. 2, idet Ombrækkerens kyndige Haand omkalfatrede Satsen saaledes, at hver Form kom til at indeholde Spalter med fuldt Linieantal til Aflægning — ti Sats og Aflægning blev jo betalt hver for sig.

Paa et Sted, hvor Smaaligheden saaledes systematisk gennemføres i det Hele, tro vi ikke, at nogen Sætter med en Smule Æresfølelse i Livet vil kunne sige: „Her er godt at være!“

Hvad Stortingstidendens Ekspedition angaar, saa er denne ingenlunde ordnet saaledes som f. Eks. Rigsdagstidendens her. Manuskriptet kommer ikke paa én Gang, men i Sendinger paa 20—30 Blade, som af Ombrækkeren fordeles vilkaarligt til de Sættere, der for Tiden nyde hans Gunst; de Andre kunne vente til næste Gang. Tingets Forhandlinger fra den ene Dag skulle, for saa vidt Stenograferne kunne levere Manuskriptet, være i Korrektur til den følgende Dag, og en Bydreng er derfor hele Dagen beskæftiget med at løbe mellem Trykkeriet og Stortingsbygningen efter Manuskript, der leveres i ovennævnte smaa Portioner. At der som Følge deraf hyppig bliver Ventetid for Sætterne, er naturligt; ti ikke Mange have Lyst til for en halv eller hél Times Skyld at begynde paa andet Arbejde. Manuskriptet til Tidenden gennemlæses ikke af Redaktionen, før det overgives til Trykkeriet; som Følge deraf foretages der i Korrekturen en hél Del Forandringer, som Sætterne maa rette uden Godtgørelse, fordi Hr. Jensen, efter eget Sigende, ikke har Raad til at betale nogen Godtgørelse, da han faar saa lidt for Trykningen. Største Delen af Manuskriptet indtræffer i Reglen efter Kl. 8 om Aftenen, og vé den Sætter, som vægrer sig ved at arbejde til Midnat! Eder og Forbandelser (som „Dævvelen schjærrra mæ!“ o. lign.) flyve ham da om Ørerne som Hagl ledsagede af Næveslag i Brædder og Kasser. Vi anmærke kun dette for de Sættere, der ikke sé saa Meget paa Lønnen som paa en god Omgang.

Vi kunne anføre endnu mange Anker, men det Foranførte tør være nok. Vi skulle kun til Slutning tilføje et Par Ord til den sidste ærede Indsender, Hr. Julius Nehm.

Hr. Nehm bemærker, at naar et Arbejde „skal være hurtig færdigt, saa kan dette kun være til Sætterens egen Fordel“. Hr. Nehm burde til Læsernes Belærelse have motiveret denne Paastand lidt; ti det forekommer os, at naar et Arbejde skal være hurtig færdigt, altsaa deles paa flere Hænder, hvorved Sætteren erholder „4 Kolumner hist og 4 Kolumner her“ — hvilket virkelig var Tilfældet med næsten alt Værkarbejde i Hr. Jensens Trykkeri —, saa kan dette kun være til Gêne for Sætteren.

Hr. Nehm indrømmer, at de danske Sættere ikke blive gamle hos Hr. Jensen, og mener viseligen, at dette „kan forklares paa mange Maader“; dette betvivle vi heller ikke; men naar Sætterne af dansk Nationalitet den ene efter den anden forlade Trykkeriet, saa turde dette forklares paa den Maade, der er mest

sandsynlig, nemlig ved at tillægge Trykkeriforholdene Skylden.

Sluttelig bemærker Hr. Nehm, at den første Indsender, i sin „Statistik over Opholdet i Kristiania maa have regnet en Del Behageligheder med, som just ikke ere saa ganske nødvendige". Vi skulle villig indrømme, at man kan leve paa mange Maader, og at Nogle kunne undvære Meget, som Andre ikke kunne undvære, og derved lægge Penge til Side. At spise sig mæt, naar man er sulten, er saaledes vistnok en stor Behagelighed, og at der gives Folk, som kunne undvære en saadan, uden at være nødt dertil, er ogsaa vist, om end disses Tal ikke er stort. Vi erindre saaledes i Kristiania Dampkøkken at have sét to ærede Kolleger, der „vare enige" om én Portion Middagsmad til 8½ Sk., og Pengemangel kunde dog ingenlunde forudsættes at være Grunden til denne Økonomi. At det vilde have været en Behagelighed for disse Herrer at nyde en hél Portion hver, ere vi overbeviste om; men — de kunde nu undvære en saadan Behagelighed, og „hony soit qui mal y pense"! *O. & S.*

Korrespondance.

Paris, i Januar. Aarsagen til den daarlige Forretningsgang, som er herskende i de herværende Trykkerier, maa hovedsagelig søges i den høje Papirtold, især paa Avispapir. Denne Told beløber sig til 10 Frks. for Papir til Trykning af Bøger o. s. v., men til Journaler er den 30 Frks. mere, altsaa 40 Frks. pr. 100 Kilogr. Papir. Regner man nu 100 Frks. som den sædvanlige Pris for 100 Kilogr. Avispapir, saa beløber Tolden sig til omtrent det Halve af Papirets Værdi. Under disse Omstændigheder er det intet Under, at de smaa Aviser forsvinde. Bogtrykkeriejerne opbyde Alt for at faa denne Told afskaffet, men der er desværre ikke synderlig Udsigt til noget heldigt Resultat. — En Korrespondance her fra Paris til „Tipografo" i Rom vedrørende „Société typographique" vækker ikke ringe Opsigt. Man beskylder heri den parisiske Forening for Raadvildhed og Dorskhed. Den Tarif, som i 1868 blev vedtagen, eksisterer endnu uden at være underkastet nogen Forandring eller Revision; kun en enkelt Beslutning fra 1871 skal her nævnes, nemlig den, at et Trykkeri ikke lukkes, fordi det ikke har antaget Tarifen, og at den Typograf, som ikke er Medlem af Foreningen, kun tilstedes Plads mod at arbejde under Tarifens Betaling. Endvidere føres der Klage over, at der ingen Forsamlinger afholdes, og at der rundtom i Trykkerierne foretages Aftemninger over Sager, som de Stemmegivende enten ikke eller i det Mindste kun meget lidt véd Besked om, ja, det er knapt nok, at man faar Kundskab om Komiteens Beslutninger. Man beskæftiger sig ogsaa meget med Afskaffelsen af Mettører (allerede i 1867 angreb man dem) og Indførelsen af Kommandite for alle Arbejder, men uden at være kommen til noget Resultat. Det menes, at Præsident Baraguet har været for længe ved Roret og burde erstattes af yngre og dygtigere Kræfter. Sluttelig giver Artiklens Forfatter Italienerne det Raad, at de ikke skulle rejse til Paris, da over Halvdelen af Sætterne her er uden Arbejde. „Société typographique" har endnu ikke svaret paa denne Korrespondance; kun „L'Imprimerie" har foreholdt Korrespondenten, at han er ukendt med Sagernes rigtige Sammenhæng, og at hans Fremstilling er overdreven. — I Fordelingen af Medailler og andre Æresbevisninger gennem alménnyttige Selskaber til Arbejdsgivere, Arbejdere og Lærlinge tage Bogtrykkerierne levende Del. Saaledes har Bogtrykkeriejer A. Chaix faaet en Æresmedaille i Anledning af de virksomme Forholdsregler, han har truffet for at beskytte sine Arbejdere mod Ulykker ved Maskinerne; ligeledes ere Principalerne Claye og Oberthür for Oprettelsen af Lærlingeskoler blevne hædrede med Medailler, medens Arbejdere og Lærlinge erholdt Medailler og Sparekassebøger. — Den af Maskinfabrikant Marinoni i Wien udstillede Maskine har ogsaa fundet Vej til Glasgow (Skotland); „Evening Citizen", der udkommer i denne By, bliver trykt paa denne Maskine, og Ejeren er saa tilfreds med den, at han nu har bestilt en anden Maskine, som kan trykke 40,000 Eksemplarer i Timen. Marinoni selv opgiver, at hans Maskine kun kan trykke 18,000 Eksemplarer pr. Time; Prisen for denne er henved 50,000 Frks. — Et af Frankrigs største Trykkerier er blevet et Rov for Luerne. Den 7. December f. A. nedbrændte det Danel'ske Bogtrykkeri i Lille (med Undtagelse af Skriftstøberiet og Papirmagasinet). Skaden er bleven anslaaet til 1½ Mill. Frks., hvoraf der kun var brandforsikret for 700,000 Frks., og 370 Arbejdere ere blevne brødløse.

(Efter *Korres.*)

Forskellige Meddelelser.

— Hr. Ludv. V. Hansen har i „Skand. Bogtr.-Tid." under Overskriften: „Hvad er der vundet ved Tarifens Indførelse i de københavnske Officiner?" leveret en længere Opsats, der gaar ud paa at besvare dette Spørgsmaal, og han begynder da sin Besvarelse med de uforbeholdne Ord, at „Ønsket om at faa en bestemt Norm for Arbejdets Ordning og Betaling er opnaaet ved den nu indførte Tarif"; dette betegner han som et Fremskridt, skønt han nok mener, at den ikke er fuldkommen. Hr. Hansens videre Fremstilling er nærmest en orienterende Udsigt over Tarifens Bestemmelser sammenholdt med det af Typograferne i 1873 forelagte Tarif-Forslag. Naar Hr. Hansen mener, at man bør være „glade" over Tarifen, saa

skulle vi dog gøre ham opmærksom paa, at der kun ere meget faa Kolleger, som dele denne „Glæde“ med ham; ti den er kun gledet ned som en bitter Pille; og naar han tillige stadig kan faa ud, at dens forskellige Bestemmelser ere en Gevinst for Sætterne, saa har han kun for saa vidt Ret, som at de for disse gunstige Konjunkturer hjælpe til en fordelagtig Fortolkning af dem; men vare de gunstige Omstændigheder ikke til Stede, da vilde Virkningerne af Tarifen i Hovedsagen kun vise sig paa Papiret, og den er saaledes kun meget lidt i Stand til at værne Sætterne mod Overgreb fra Administrationens Side, naar Tiderne blive dem ugunstige. Nej, det er meget langt fra, at Ønsket om Arbejdets Ordning og Betaling er opnaaet; Tarifen er i kategorisk Henseende meget mangelfuld, og Værdiangivelsen af de forskellige Arbejder ere — alt eftersom de staa i Forhold til hverandre med Hensyn til Tiden, der medgaar til deres Udførelse — kun lidet fyldestgørende, medens det egentlige Fundament for en tarifmæssig Arbejdsordning, nemlig Ombrækkerpenge og Betaling for Tidsspild samt en fastsat Normal-Arbejdstid med Betaling for Helligdags- og Overarbejde, aldeles mangler. Hr. Hansens Sammenstillinger og Slutninger, der — det være sagt — ikke røbe nogen Uvilje mod Sagen, skulle vi ikke nærmere belyse, da der kun vil hengaa føje Tid, inden Tarifsagen kommer til at foreligge paany og saaledes bliver Genstand for Drøftelse her i Tidenden.

— „Skand. Bogt.-Tid.“ meddeler i Numeret for Januar, at Hr. Mekanikus E. A. Hammel er gaaet i Forvejen for J. G. A. Eickhoff's Etablissement ved at konstruere en Farvekasse til Iristryk, der aldrig har trængt til nogen som helst Forandring. Fra aldeles „kompetent“ Side ere vi blevne underrettede om, at denne Meddelelse ikke er rigtig. Firmaet Eickhoff har nemlig konstrueret og taget Patent paa den nævnte Farvekasse, før Hr. Hammel kendte noget til den, og det har før den Tid leveret en Hurtigpresse til Stockholm, hvorpaa en saadan Farvekasse er anbragt.

— Valglisterne henligge i disse Dage, fra 1. til 8. Marts, til Eftersyn i hver Kommune — her i København paa Raad- og Domhuset —, for at enhver Vælger kan eftersé, om hans Navn findes paa dem. Det kan ikke nytte, at Nogen, der har Valgret, beklager sig over ikke at findes paa Valglisterne, naar han, hvis hans Navn er udeladt, ikke selv sørger for at faa det opført. Mulige Indsigelser maa indgives senest den 11. Marts til vedkommende Kommunalbestyrelse eller Sogneraad.

— „Nordisk Boktryckeri-Tidning“, der med et Numer maanedlig udgives i Stockholm af J. G. Nordin, er fra 1. Januar begyndt at udkomme paa syvende Aar. I Januar-Numeret klager Redaktionen over, at Abonnementet hos Fagmænd ikke hidtil har været saa stort, som den havde gjort Regning paa, og den søger derfor paa bedste Maade at anbefale „Organet“, der nu er bleven en Nødvendighed for Enhver, som vil „følge med Tiden“. Vi finde det aldeles i sin Orden, at de svenske Kolleger ikke støtte et Blad, der kun har Principalernes Interesser for Øje, og hvis Indhold paa det Nøjeste er afpasset derefter. Af den svenske Fagtidende ville derfor Typograferne sikkert ikke lære at „følge med Tiden“.

Typografiske Kundgørelser.

Maske-Bal i „Den typografiske Forening“.

Søndag den 7de Marts afholdes Maske-Bal i Hr. Trantels (forhen Vincents) Lokaler paa Gammelholm.

Entré: 2 Kr. for en Herrebillet, 1 Kr. for en Damebillet, 1 Kr. for en Tilskuerbillet og 50 Øre for en Barnebillet.

Entré-Billetter kunne faas hos Bestyrelsens Medlemmer fra Lørdag Aften den 27. Februar indtil Lørdag Aften den 6. Marts. — Der udstedes kun 50 Billetter for Tilskuere.

Besøgende kunne deltage, men kun faa Billetter ved et Medlem, som, hvis det forlanges, maa opgive Vedkommendes Navn.

Bestemmelser.

1) Indgangen aabnes Kl. 8. Entré-Billetten forevises ved Indgangen til Balsalen og beholdes for at kunne tjene som Legitimation.
2) Enhver Deltager maa være maskeret indtil Kl. $11\frac{1}{2}$.
3) Kl. $8\frac{1}{2}$ tager Dansen sin Begyndelse under Ledelse af Balletdanser ved Nationalteatret Hr. Walbom. Orkestret (12 Musici) dirigeres af Hr. Carl Lumbye.
4) Kl. $11\frac{1}{2}$ finder Demaskeringen Sted.
5) Kl. 12 Fællesspisning à la carte til 1 Kr. pr. Kuvert.
6) Kl. 5 Afslutning.

Bestyrelsen.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening“ i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 10. København, den 12. Marts 1875. 2. Aarg.

De forenede Hjælpekasser for Typografer.

(Af *C. Th. Thomsen.*)

Man hører ikke sjælden Typografer udtale, at de forenede Hjælpekasser ere for dyre, og at man ikke kan være tjent med at være Medlem af en Sygekasse, der er saa dyr som den. Denne Mening, hvor fejlagtig den end er, synes at være meget almindelig, i det Mindste maa man antage det, da Medlemsantallet ikke er større end lidt over 200, ikke nær Halvdelen af de i København arbejdende Typografer. Det vilde være mig kært, om jeg kunde bidrage til at hæve denne Anskuelse, der er meget til Skade for Foreningen og endnu mere for dem, som nære saadan Tro, idet de derved unddrage Kasserne den Understøttelse, som unge og raske Mennesker skylde denne Institution, og fordyre Indtrædelsen for dem selv, naar de som Ældre føle Trang til at sikre sig i Sygdomstilfælde eller deres Familje en Pengesum til Begravelse eller Lignende.

Sagen er, at de forenede Hjælpekasser, som Navnet siger, er en Samling af Syge-, Understøttelses-, Pensions- og Ligkasser, og det Bidrag, der betales til hver enkelt Afdeling, er i Virkeligheden meget ringe i Forhold til, hvad der ydes, og vilde langt fra strække til, hvis ikke Foreningen var saa heldig at have en betydelig opsparet Kapital, som Fortidens mere sparsomme Medlemmer have efterladt os, og som vi burde bestræbe os for at vedligeholde, om ikke just at forøge. Der er nu taget Beslutning om Udarbejdelsen af ny Love, og uagtet jeg endnu ikke har hørt, at vedkommende Udvalg har konstitueret sig, saa tør det vel antages, at det saa vidt muligt vil arbejde saaledes at det kan blive færdig i Løbet af et Par Maaneders Tid, og dette Udvalg vil jeg tillade mig at anbefale særlig at have sin Opmærksomhed henvendt paa en bestemt Adskillelse af de forskellige Afdelingers Regnskab, ikke alene, som tidligere, Udgifterne, men ogsaa Indtægterne, for at det kan staa klart for Enhver, at han betaler til forskellige Formaal, og fornemmelig for at det tydeligere kan sés, hvilke Afdelinger der give Underskud; ti det tør vel kaldes saaledes, naar Regnskabet kun kan vise Ballance ved Hjælp af de betydelige Beløb, som den opsparede Kapital indbringer i Rente.

At de forenede Hjælpekasser ere en billig Institution i Forhold til, hvad der ydes, skal jeg tillade mig at bevise ved at anføre nogle Oplysninger om de sidste otte Aars Udgifter og Indtægter tilligemed de Resultater, der fremgaar deraf. Jeg har kun disse otte Aars Regnskaber, men de ere ogsaa tilstrækkelige:

Indtægt: Interessenternes Bidrag:		*Samlet Udgift:*	
1866—67 . .	2481 ℔	1866—67 . .	3446 ℔
67—68 . .	2551 -	67—68 . .	4343 -
68—69 . .	2431 -	68—69 . .	4032 -
69—70 . .	2430 -	69—70 . .	3171 -
70—71 . .	2496 -	70—71 . .	3510 -
71—72 . .	2696 -	71—72 . .	4315 -
72—73 . .	2698 -	72—73 . .	4646 -
73—74 . .	2689 -	73—74 . .	6971 -*
Ialt	20,472 ℔	Ialt	34,434 ℔

Man sér her, at Medlemmerne have erholdt langt Mere, end de have ydet, Noget, der vist ikke finder Sted ved ret mange Sygekasser, og dette beviser noksom det Fejlagtige i den ovenfor nævnte Anskuelse, ti naar man fradrager Udgiften til en Obligation stor 3000 Rd. og de nødvendige Administrationsudgifter, der ere meget ringe, takket være vor sparsommelige Kasserer, saa have Medlemmerne faaet Alt udbetalt, dels som Sygehjælp, Pension eller Lignende.

Vil man betragte de enkelte Afdelinger og de til hver saadan henhørende Indtægter, træder dette Forhold endnu tydeligere frem. I Sygehjælp er saaledes aarlig i de sidste otte Aar i Gennemsnit udbetalt c. 1221 Rd., og Indtægten til denne Afdeling har aarlig været c. 840 Rd. Pensionerne have andraget aarlig 1311 Rd., Indtægten c. 700 Rd. (laveste Udgift 1089 Rd., højeste 1470 Rd.), foruden at der er udbetalt Legater til Beløb af 200—340 Rd. aarlig. Ligkasse-Afdelingen og Understøttelses-Afdelingen have derimod et Overskud (den første dog kun et meget ringe), og uden dette vilde Kassernes Regnskab ikke have fremvist nogen god Ballance.

Jeg tror nu allerede at have paavist, at de forenede Hjælpekasser ere en billig og fordelagtig Institution; ti det maa de vel være, naar

*) Dette Aar er for 2816 Rd. købt Obligationer til et paalydende Beløb 3000 Rd. for Hr. Kammerherre Berlings Legat, som altsaa egenlig bliver at fradrage Udgiften.

Medlemmerne faa langt Mere udbetalt, end de svare i Medlemsbidrag. Men ogsaa i Sammenligning med andre Kasser vil dette kunne bevises. I de fleste mere udviklede Sygekasser betales der 3 Sk. ugenlig for hver Daler ugenlig Understøttelse. „Kasserne“ betale 5 Rd. ugenlig i Sygdomstilfælde, men beregne kun 2 Mk. maanedlig Bidrag til denne Afdeling, det er altsaa 1 Mk. 12 Sk. maanedlig sparet for dens Medlemmer.

Man glemmer saa let de andre Formaal, naar man taler om „Kasserne“, og bryder sig Pokker ikke om at være i nogen Pensionskasse, der højt regnet lover sine Pensionister 52 Rd. aarlig, idet man lader, som om man fuldt og fast tror, at man inden sit 58de Aar — det Tidspunkt, da Pensionen indtræder — er død og begraven. Ganske vist opnaa de fleste Typografer ikke denne Alder, men i Tidens Løb er der dog Mange, der have høstet Gavn af yngre Aars Forsynlighed. Og „Kassernes“ Virksomhed er mangesidig, deres Understøttelser have tillige lindret megen Nød og Elendighed hos ulykkelige gamle Enker, der ved deres Hjælp have sét Fremtiden i Møde med mere Fortrøstning og Haab. Jeg véd med Sikkerhed, at Mange have velsignet de Mænd, der have oprettet og vedligeholdt denne Institution, der nu er overladt til vor Omsorg, og som det er vor Pligt at efterlade den næste Slægt lige saa blomstrende og kraftig, som vi have modtaget den fra vore Forfædre.

Tarifsagen.

Hr. Redaktør! De i Deres ærede Blad Nr. 9 meddelte kritiske Bemærkninger angaaende min i Januar-Heftet af „Skandinavisk Bogtrykker-Tidende“ skrevne Artikel foranlediger mig til følgende Udtalelse, som jeg beder dem venligst optage.

I Begyndelsen af Januar d. A. stillede jeg mig til Opgave at udfinde, hvad den ny Tarif havde bragt os i Forhold til den i 1873 udarbejdede og de gamle Forhold. Jeg kom derved til den Slutning: 1) at Udvalget ikke kunde bebrejdes, at Tarifen ikke var saa god, som den burde være, 2) at der for Sætternes Vedkommende var skét en Forhøjelse af omtrent 10 pCt.; 3) at der ved Tarifen var indført en hidtil haardt savnet Norm for Arbejdets Ordning, og 4) at dette under enhver Omstændighed maatte betragtes som et Fremskridt, skønt ikke stort nok til at kunde kaldes fuldkomment.

Naar jeg her har brugt Udtrykket, „at Sætterne bør være glade over Tarifens Indførelse“, saa maa denne „Glæde“ forstaas og ikke misforstaas, som det lader til, at Kritikeren har gjort. Glæden var nemlig motiveret dermed, at man ved Tarifens Indførelse i de københavnske Officiner dels havde givet Arbejderen en hidtil ukendt Regel at gaa frem efter ved Betalingen af Arbejdet, dels at vi havde faaet et Grundlag, hvorpaa vi kunde bygge videre, en Arbejdsordning, som kunde forbedres i mange Retninger, men ikke forringes i en eneste. Denne Glæde tror jeg en stor Del af mine Kolleger vil dele med mig. At jeg stadig kan faa ud af Tarifens Bestemmelser, at de ere Gevinst for Sætterne, er ganske naturligt; ti enhver Sætter maa indrømme, at vi tidligere i mange forskellige Punkter — hvilke jeg næsten alle har anført i Artiklen — vare undergivne en vis Vilkaarlighed fra de Overordnedes Side og en pinlig Usikkerhed fra vor egen, som ved Tarifens Indførelse for en stor Del er ophævet. At Kritikeren i Deres ærede Blad har overført Tarifens Fordele paa de for Sætterne gunstige Konjunkturer, røber en saa stor Stupiditet, at jeg af Hensyn til, hvad der er udtalt i „Typograf-Tidende“ Nr. 2 for dette Aar om Overholdelse af Tarifen, ikke skal indlade mig paa nærmere at omtale dette Spørgsmaal. At Tarifen er meget mangelfuld, og at Hovedbetingelserne for en varig og for Typograferne tilfredsstillende Løsning af Arbejdsforholdene ikke ved den er bragt til Stede, er Noget, som tydelig er paavist i Artiklen, og det er derfor smukt, at Kritikeren bemærker, at „mine Sammenstillinger og Slutninger ikke røbe nogen Uvilje mod Sagen!“

Ludv. V. Hansen.

* * *

Hr. Hansen har Ret i, at det ikke kan bebrejdes Udvalget, naar Tarifen ikke er bleven saa god, som den burde, — det har utvivlsomt gjort sit Bedste; han har Ret i, at Tarifen gav Sætterne en Forhøjelse af omtrent 10 pCt., og at dens Tilblivelse er et Fremskridt, — ikke et „fuldkomment“, det har han ogsaa Ret i; — men saa har han heller ikke Ret længere. Det er aldeles fejl at fremsætte en saa positiv Mening som den, „at der ved Tarifen er indført en hidtil haardt savnet Norm for Arbejdets Ordning“. Hvor er den „Ordning“ bleven af? Den findes intet andet Steds end paa Papiret. Vi Typografer have faaet Alfabet- i Stedet for n-Beregningen; denne Systemforandring i Beregningsmaaden er bleven ledsaget af nogle Beregningsbestemmelser med Hensyn til spatieret, blandet og Tal-Sats, og dermed Punktum. Hr. Hansen vil dog vel næppe paastaa, at de to famøse Paragrafer om Korrektur og Oprømning skulle faa nogen anden praktisk Betydning, end at de have bragt os bort fra den gamle Slendrian; ti de blive ikke gennemførte i noget eneste Trykkeri i hele København og have saaledes med Hensyn til en „Ordning“ ikke bragt noget Nyt og Holdbart i Stedet for det Gamle. Hertil skulle vi føje, at Hr. Hansen kan være forsikret om, at den nuværende Bestyrelse for „Den typografiske Forening“ ikke i den nugældende Tarif anerkender noget Grundlag for en Arbejds-

ordning, og at den aldrig gaar ind paa Forhandlinger paa dette Grundlag; den betragter Tarifen som et — maaské nødvendigt — tilbagelagt Stadium, hvorved Typograferne i Tarifsagen vandt en principiel Sejr over Principalerne, men heller ikke som Mere, — Spørgsmaalet kunde ellers let blive forkludret. Endvidere — det er vor faste og bestemte Overbevisning, at naar Tarifen har faaet en saa gunstig Fortolkning, som den virkelig har, og derved kommer til at tjene som et brugbart Overgangsled til en hensigtsmægtig Tarifordning, saa skyldes det Konjunkturerne i Forbindelse med dygtige Kollegers Paavirken; vi kunne desværre dokumentere Eksempler paa, at Udskejelser ere forsøgte, men kun Konjunkturerne have trængt vedkommende Principal tilbage, ti i Tarifen laa ingen Sikring eller Værge. Og læs saa vor Artikel om „Tarifens Indførelse“ i Tidendens Nr. 2 om igen, Hr. Hansen, og De vil da sé, at den Ord til andet stemmer med disse Par Bemærkninger; — vi kunne nemlig ikke gøre ved, at Principalerne, da de skulde bringe det i Udvalget skabte Palliativ i Anvendelse, maaské selv have haft en Følelse af dets Mangel paa hjælpende Kraft og derfor saa sig opfordrede til at bøde lidt paa det. Hvis De nu gør Dem den Ulejlighed at gennemlæse nævnte Artikel, saa spørge vi Dem: Hvorledes har De faaet Brug for Ordet „Stupiditet“? Det er et for nedsættende Ord at nævne uden Begrundelse. — Med disse Par Bemærkninger vil Hr. Hansen formentlig lade sig nøje for Øjeblikket. *Red.*

Kristiania vedkommende.

To Indsendere, der skjule sig under det anonyme Mærke O. & S., have i forrige Numer af „Typ.-Tid.“ givet et lille Bidrag til Bedømmelsen af Hr. Jensen Bogtrykkeri i Kristiania og paa en Maade taget til Genmæle mod mine Bemærkninger til Hr. Oluf Lunds Omtale af samme Trykkeri. Idet jeg holder fast ved, hvad jeg har skrevet, maa jeg beklage, at de to Herrer ikke have navngivet sig, en Omstændighed, der foranlediger mig til ikke at svare dem, hvorvel Sagen nok kunde være det værd.

Julius Nehm.

Forskellige Meddelelser.

— „Den typografiske Forenings“ tredje Maske-Bal, der afholdtes i Søndags, var ikke alene talrig besøgt, men baade elegant og overgiven lystig. Ved Indgangen til Balsalen blev den Indtrædende kontrolleret af to i rødt Liberi klædte Domestiker, og endnu inden han havde betraadt Dørtærskelen, brusede Tonerne ham i Møde fra Orkestret under Hr. Lumbyes egen Ledelse. Hvilken broget Vrimmel! — Ved Siden af den elegante Ridderskikkelse sjokkede en sællandsk Bonde fra forrige Aarhundrede, der med den sølvbeslagne Pibe i Haanden forundret saa paa Stadsen; et Postbud havde travlt med at finde Brevenes rigtige Adressat, ofte forulempet af en snakkesalig Bondekarl; en Neger spadserede gravitetisk omkring med sin Dame under Armen, medens to andre Typer paa den sorte Race — den ene helt korrekt med store Ringe i Ørene — gjorde Spektakel nok; en stadselig balklædt „Dame“ vakte Herrernes Forundring ved sine fri Manerer, og Sidse Madsen i „Lucifers Minister“ havde denne Aften forladt Kasino for at vise sin Forslagenhed paa Maske-Ballet. Polakker, Skotter, Tyrkere, Kinesere o. s. v. myldrede omkring, og igennem denne Vrimmel snoede sig den udsøgt høflige og smidige Diplomat. Og nu Damerne! Lutter kvikke, forførende Skikkelser lige fra den flinke Amagerpige til „En Undtagelse“. I Anledning af Dagen udkom der et Blad betitlet „Vejr-Hanen“. Dette aparte Organs hele Indhold og typografiske Udstyrelse havde en paafaldende parodisk Lighed med et andet „herværende“ Organ; det havde Avertissementer paa For- og Bagsiden, ledende Artikel, Udland, Feuilleton, Nyheder o. s. v., og adskillige Principaler havde maattet afgive Emnet til flere vittige men uskyldige Morsomheder. Kl. 11½ faldt Masken fra alle Mummeskikkelserne, og kort Tid efter samledes man til Fællesspisning i Vinterhaven og tilstødende Lokaler, omtr. 280 i Tal. Under Formandens Ledelse udbragtes Skaaler for Foreningens tredje Maskerade (af J. C. Henriksen), for Foreningen (af en Besøgende, Farmaceut Lassen), for Damerne (af Carl Madsen), for de Besøgende og Visedigterne (af Bogtrykker Valentin) o. s. v. Ved Bordet var Stemningen særdeles livlig, og da Ballet igen fortsattes, var det med en Iver og Lystighed, der ingensinde tidligere er overtruffen. Det samlede Antal Deltagere beløb sig til henved halvfjerde Hundrede.

— Fra London skrives til „Korresp.“: „I det sidste Aar er Arbejdet i Almindelighed gaaet temmelig godt, og der har langt fra været saa mange Sættere brødløse som de foregaaende Aar. Dette maa vel hovedsagenlig tilskrives en Nedsættelse af Arbejdstiden fra 60 til 54 Timer ugenlig saa vel som en indrømmet Godtgørelse for Overarbejde af 3 d. pr. Time, hvorved det har været muligt for flere Sættere end ellers at finde Beskæftigelse. Ogsaa Sundhedstilstanden synes at have forbedret sig. Til henimod Jul havde Trykkerierne Masser af Arbejde, da ikke alene mange illustrerede og andre Blade bringe Bilag, men ogsaa mange Børne- og andre Skrifter udkomme, som især ere beregnede paa Juletiden („the old Father Christmas“), og hvis Omslag som oftest er langt bedre end Indholdet, der for det Meste kun bestaar af intetsigende Levnets-

beskrivelser, fyrgterlige Røver- og Spøgelse-historier o. s. v. At der selvfølgelig ogsaa ydes ret respektable Ting, behøver ikke at bemærkes. Fra Jul til Parlamentets Sammentræden i Februar er Arbejdet noget flaut. Flere Blade ere begyndte at udkomme med dette Aars Begyndelse, og nogle Dagblade, hvoriblandt „Daily Telegraph“ og „Daily News“, ere betydeligt udvidede. Som det hedder, skal der ogsaa ské store Forandringer i „Times“s Trykkeri. Det vil nemlig selv støbe Skriften til sine Sættemaskiner (?), og for at spare den Umage, der er forbunden med Aflægningen og Fyldningen af Sættemaskinernes Skriftbeholdere, skal Skriften omstøbes hver Gang. Resultaterne herpaa ville vi dog rolig afvente; ti endnu er ikke nogen Sættemaskine i almindelig praktisk Brug, og den Mackie'ske Damp-Sættemaskine er meget for dyr til, at den kan blive almindelig indført (med de dertil nødvendige Perforators koster den henved 3000 £). Fornylig er her konstrueret en ny Sættemaskine, men den kan dog ikke præstere mere end 3000 Bogstaver i Timen. — De Herrer Richardson, Koolman & Isge i Fleet-Stret have for kort Tid siden taget Patent paa en ny Opfindelse, der kan blive af megen Vigtighed for Trykningen af illustrerede Blade og Bøger, som paa Grund af deres store Oplag maa trykkes paa den Hoe'ske eller Walter'ske Dampmaskine. De have nemlig opfundet bøjede Elektrotyper, der som andre Stereotypplader kunne befæstes paa Skriftcylinderen og trykkes uden den mindste Ulempe. — Papirforbruget er i meget stort Tiltagende i England. I Aaret 1861 beløb Indførselen af Skriv- og Trykpapir sig kun til 6,106 Centner af Værdi £ 171,500, medens den i 1873 var stegen til 195,193 Ctr. af Værdi £ 593,000. At Bogtrykkerierne for største Delen have forbrugt dette Papir og ville forbruge endnu mere, er indlysende, og dog leve de fleste Bogtrykkeriejere her kun ved — Tilsætning!

— Som et Bevis paa, i hvilken betydelig Grad Bogtrykvirksomheden er tiltagen her i Landet, skulle vi efter Industriforeningens Maanedsskrift („Danmarks Skriftstøberier“ af Hr. C. Nyrop) anføre, at medens der i Finantsaaret $18^{70}/_{71}$ og nærmest foregaaende Aar kun indførtes henved 30,000 Pd. Skriftstøberiarbejde i hvert af dem, steg Indførselen $18^{71}/_{72}$ til 39,703 Pd. og $18^{72}/_{73}$ til 42,312 Pd.

— „Fremtidens“ Karneval, der afholdtes i Kasino i Gaar Aftes, havde et eget Organ betitlet „Nattens Nyheder“. Bladudgiverne have taget Eksempel efter „Den typografiske Forening“ og parodieret „Dags-Telegrafen“ navnlig i typografisk Udstyrelse, men man har ikke været heldig i saa Henseende, skønt Bladet er „trykt med S. Triers Viktoriapresse“. „Nattens Nyheder“ udgik kun med to Sider, og dette undskylder Udgiverne med følgende Bemærkning i Spidsen af Bladet: „De ærede Læsere bedes undskylde, hvis Bladet muligvis kun udgaar i halvt Format, da det undertiden hænder, at Viktoriasætterne gaa hen og lægge Bladets bedre Halvdel.“

Den typografiske Forening.

Repræsentantskabsmøde

afholdes Lørdag den 20. Marts, Aften Kl. 9.

Dagsordenen skal blive bekendtgjort i næste Numer.

Frederik Olsen,
Repræsentantskabets Formand.

Fundne Genstande fra Maske-Ballet.

Følgende Genstande ere endnu ikke afhentede: En brun Skosløjfe med Spænde, en blaa Silkesløjfe, et blegrødt Baand, en sort Brosche, en Dolk-Vifte, et klart broderet Lommetørklæde, mrkt. „Marie“, et Par hvide Handsker, et Lærreds-Lommetørklæde, mrkt. „F. S. 2.“, et do. uden Mærke og en Sølvnaal i Form af en Pil.

Desuden savnes et Staal-Bæltespænde og et hvidt Lommetørklæde, hvorpaa er broderet „Ida“.

Typografiske Kundgørelser.

Sættere
kunne fremdeles faa Pladser dels i Kristiania, dels i København og dels i Provinserne. R. P. Jensen.

En Sætter,
der ved Siden af sit Arbejde i Trykkeriet kan paatage sig nogen Redaktionsvirksomhed, og som sympatiserer med „Venstre“, kan faa Plads i en Provinsby. R. P. Jensen.

En Faktor
kan faa Plads i Jylland. Man henvender sig til R. P. Jensen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Redigeret af Typograf R. P. Jensen.

Typograf-Tidende, der udgives af *den typografiske Forening* i København, udkommer en Gang ugenlig. Tidendens fortrinsvise Opgave er paa enhver Maade at varetage Typografernes rent sociale Fag-Interesser; desuden indeholder den tekniske Meddelelser og i Øvrigt Alt, hvad der kan være af Interesse for Bogtrykkunstens Udøvere.

Kundgørelser indrykkes for en Betaling af 10 Øre pr. Petitlinie. For større og gentagende samt *staaende* Kundgørelser gives en betydelig Rabat. Pladssøgende Typografer betale altid kun halv Pris.

Abonnements-Prisen er 1 Kr. 25 Øre fjerdingaarlig. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder, i alle Boglader samt hos Hr. Boghandler *J. Christensen*, Toldbodgade 16, Kristiania.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening“ i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 11 & 12. København, den 19. Marts 1875. 2. Aarg.

Til de danske Typografer!

Det maa nu være kommet til enhver dansk Kollegas Kundskab, at nogle københavnske Bogtrykkeriejere have dannet en Forening, der tilsigter at samle alle danske Bogtrykkeriejere og saaledes at forgrene sig over hele Landet. Et saadant Skridt have vi længe imødesét, og medens det derfor ikke er kommet os uventet, saaledes er det os heller ikke uvelkomment; ti det er kun ved at slaa ind paa denne Vej, at begge Parter indenfor Fagets snevre Omraade kunne udfægte deres modstridende Interesser med Udsigt til heldbringende Resultater, saa at der derved lader sig skabe saadanne varige Tilstande, som kunne betrygge en sund og kraftig Udvikling af de typografiske Forhold baade indad- og udadtil. Hvorledes den nydannede Forening vil stille sig over for Typograferne, vide vi endnu ikke; den er maaské en Kamp-Forening, hvad vi dog nødig ville tro, eller den er en Forening, der vil bestræbe sig for en frugtbar Samvirken med Typograferne, men i begge Tilfælde er Typografernes Stilling given, nemlig at møde Foreningens Virksomhed paa det Felt, som den selv maatte bestemme. I hvilken Retning Foreningen nu end vil gaa, er det en lige stor Nødvendighed, at alle danske Typografer slutte sig fast sammen under det prøvede Valgsprog: *„En for Alle og Alle for En!“* — ti kun derved kan den Enkelte finde Beskyttelse for sine truede Interesser. Enighed gør stærk!

Det er vor Hensigt i de nærmeste Dage at forelægge til Prøvelse i „Den typografiske Forenings“ Repræsentantskab et Forslag til en Organisation af alle danske Typografer. Københavner-Kollegerne have forlængst organiseret sig ved „Den typografiske Forening“, og denne vil fremdeles kunne bestaa som Lokalforening; men alle de andre danske Kolleger i Provinserne, hvis Tal er fuldt saa stort som i København, staa udenfor og ere uden Beskyttelse. Naar der derfor om føje Tid skér Henvendelser fra os her i København til ethvert Trykkeri i Danmark, da ville vi allerede nu særlig forberede vore Provins-Kolleger herpaa, medens vi samtidig opfordre dem til den livligste Deltagelse, idet deres egne Interesser gør en saadan til Pligt for dem. Hvad der saaledes baade i den ene og den anden Henseende maatte blive nødvendigt til en saadan Plans Iværksættelse, vil udgaa fra den københavnske Forening. Lad os derfor, Kolleger, nu berede os paa at flokkes om en almindelig dansk Forening, der kan understøtte sine Medlemmer med Raad og Daad, og som er i Stand til at optræde som vort vel bevidste og berettigede Hjælpemiddel! —

Først og fremmest er vor Organisation nødvendig, men dernæst maa vi ogsaa have klaret for os selv, hvad det er, vi ville. Vort Program er da dette: at virke for Opnaaelsen af en tarifmæssig Arbejdsordning, der kan betrygge os mod en vilkaarlig og hæmmende Trykkeri-Administration, at virke for Fastsættelsen af en til Konjunkturerne stedse svarende Pris for Arbejdets Udførelse, og at medvirke til Nedsættelsen af en Voldgiftsret til at dømme i alle opstaaende Tvistigheder, uden at vi glemme, at Opnaaelsen af Rettigheder ogsaa byder Pligter fra vor Side. Det maa endvidere være vor Opgave at skabe for os selv indbyrdes saadanne Institutioner, der ved Tilskud fra os selv i den kraftige Alder blive satte i Stand til at yde os Understøttelse i Sygdomstilfælde og Alderdom, om mulig endog i Tilfælde af Arbejdsløshed; ti paa enkelte Undtagelser nær kunne vi ikke vente Andet end at skulle fortjene vort Udkomme hele Livet igennem som Arbejdere.

Med indeværende Aars Begyndelse traadte vel i Kraft en efter Overenskomst mellem Principaler og Typografer fremkommen Sætter-Tarif, men dens vigtigste Bestemmelser have vist sig at være upraktiske, endog uigennemførlige, og den egner sig derfor ikke til at danne Grundlaget for nogen praktisk Arbejdsordning. Derimod vil et brugbart Grundlag findes i den almindelige tyske Bogtrykker-Tarif, der har været gældende siden 1873, og som paa det Nærmeste er overensstemmende med Typografernes Tarif-Udkast, der for 15—16 Maaneder siden forelagdes Principalerne. Med nogle Ændringer, der dog især kun vedrøre Avissats, fremsættes den tyske Normal-Tarif derfor her som de danske Typografers Program med Hensyn til en Arbejdsordning. Denne Tarifs Hensigtsmæssighed og praktiske Nytte ogsaa for vore Forhold kan ikke afvises; den blev i Fjor antaget af de østrigske Bogtrykkeriejere, og den staar paa Dagsordenen i Schweiz, hvor Bogtrykkeriejerne ikke have turdet forkaste den som et brugbart Grundlag til Forhandling med Typografferne. Vi rette Tarifen til et dansk Tarif-Forslag og fremsætte den dristigt og med Sikkerhed; ti vi sé os i Stand til at træde i Skrankerne til dens Forsvar paa ethvert Punkt.

Forslag
til
Almindelig dansk Sætter-Tarif.

De i Tarifen opstillede Satspriser gælde som Minimal-Priser.
Som System for Satsberegningen gælder det lille Alfabet.
Alle i Tarifen indeholdte Procent-Tillæg referere sig til Alfabet-Tusindprisen for Fraktur-Sats.

I. Om Sætningen og de dermed i Forbindelse staaende tekniske Arbejder i Almindelighed.

§ 1.

Satsberegningen skér pr. Ark efter det lille Alfabet af den Skriftsort, hvormed vedkommende Værk sættes. Opstillingen af Alfabetet er saaledes:

Fraktur:

abcdefghijklmnopqrsſtuvwxyzæ abcdefghijklmnopqrsſtuvwxyzæ abc'

Antiqua:

a bcdefghijklmnopqrstuvxyzæ abcdefghijklmnopqrstuv'

Græsk:

αβγδεζηθικλμνξοπρσστυφχ αβγδεζηθικλμνξοπρσστ

Naar der efter Rækkefølgen i Alfabetet ikke er tilstrækkelig Plads i Linien for det sidste Bogstav, men dog Plads selv for det smalleste Skrifttegn, saa regnes dette for det følgende Bogstav.

Ethvert begyndt Hundrede Bogstaver regnes for et fuldt Hundrede.

§ 2.

Satsprisen. Dansk Sats med Fraktur Skrift er pr. 1000 Bogstaver:

Petit-, Bourgeois-, og Korpus-Kegle	00 Øre.
Kolonel-Kegle	00 —
Nonpareille-Kegle	00 —
Perle-Kegle	00 —
Cicero-Kegle	00 —
Mittel-Kegle	00 —

Ved Antiqua Skrift forhøjes disse Priser med 10 pCt.

Prisen for Græsk er pr. 1000 Bogstaver 00 Øre.

Hebraisk og anden orientalsk Sats regnes efter Overenskomst.

Sats i fremmede Sprog betales med $16^2/_3$ pCt. mere, naar Manuskriptet er skrevet, og med 10 pCt. mere, naar det er trykt. Trykt Manuskript i fremmede Sprog regnes som skrevet, naar mere end en Ottendedel af Arket er skrevet.

§ 3.

Skydelinier. Ethvert Stykke Skydelinie tælles for to Bogstaver. Skydelinier under Kvartpetit saa vel som hver Reglet tælles for tre Bogstaver.

§ 4.

Kolumnetitel. Pagina regnes for én Linie, levende Kolumnetitel for to Linier, inkl. Underslaget. I særlige Tilfælde, f. Eks. ved mange Abbreviaturer, Tal, Kapitæler o. s. v., blive levende Kolumnetitler at regne for tre Linier. Naar den levende Kolumnetitel først indsættes ved Korrektur, beregnes Satsen med Pagina, men Kolumnetitlen godtgøres som Korrektur.

§ 5.

Spalte-Sats beregnes efter gennemgaaende (hel) Brede, dog forbeholdes Godtgørelse for smalt Format.

§ 6.

Blandet Sats. Naar en eller flere Skriftsorter tilsammen foruden Tekstskriften indtager mindst den 32te Del af et Ark, regnes Satsen for blandet. Enkelt blandet Sats regnes, naar en anden Skrift, — dobbelt blandet, naar en tredje Skrift, — tre Gange blandet, naar en fjerde Skrift hver for sig i Ord spredt i Teksten udgør den 32te Del af et Ark, og Prisen forhøjes da pr. 1000 Bogstaver ved enkelt blandet Sats med 10 pCt., ved dobbelt blandet med 15 pCt., ved tre Gange blandet med 20 pCt.; naar de nævnte Skrifter spredt i Ord i den løbende Tekst udgør den 16de Del af et Ark, er Forhøjelsen for enkelt blandet Sats 15 pCt., for dobbelt blandet 20 pCt., for tre Gange blandet 25 pCt. pr. 1000 Bogstaver.

Naar flere Skrifter spredt i Ord tilsammen udgør den 32te Del af et Ark, regnes saadan Sats for enkelt blandet.

Fire og flere Gange blandet Sats beregnes efter Overenskomst.

Disse Bestemmelser finde dog ikke Anvendelse paa orientalsk blandet Sats, men denne er særlig at godtgøre.

§ 7.

Sats af matematiske Værker beregnes dobbelt. Er mere end $^1/_{16}$ af et Ark glat Sats, trækkes herfra en forholdsvis Del af Prisen. Matematisk Sats spredt i et Værk beregnes mindst tre Gange. Særdeles vanskelige eller tidsspildende Formler beregnes forholdsvis højere.

Forlanges det af Sætteren, at han selv skal oprømme den matematiske Sats, tages der Hensyn dertil i Sætteprisen.

§ 8.

Tabellarisk Sats med eller uden Streger beregnes i Reglen efter den i samme fremherskende Skriftsort (kompres) dobbelt, men under vanskelige Omstændigheder — naar f. Eks. Klammer, besværlige Hoveder, Indfatningsstreger o. s. v. forekomme, eller naar Sætteren selv skal skære Stregerne til — beregnes den forholdsvis højere.

Skal Sætteren selv oprømme Tabellerne, tages Hensyn hertil ved Fastsættelsen af Prisen.

§ 9.

Tal-Sats bliver særlig at godtgøre, saasnart Tallene spredt udgør $^1/_{16}$ af et Ark, og da med 10 pCt.; udgør de $^1/_8$ af et Ark, er Godtgørelsen $16^2/_3$ pCt. pr. 1000 Bogstaver. Rén Tal-Sats eller saadan Sats, hvor Tallene udgør den overvejende Del af Satsen, beregnes dobbelt.

§ 10.

Abbreviatur-Sats er, alt eftersom de enkelte Ord ere mere eller mindre forkortede, at godtgøre.

§ 11.

Spatieret Sats, enkelt eller gennemløbende, beregnes dobbelt.

§ 12.

Poesi regnes som Prosa.

§ 13.

Ved *Sats med Tredjedelsgevierter* eller ogsaa ved *Korpus-Kegle med Halvpetit-Udslutninger* indtræder et Tillæg af 5 pCt.; ved *Sats med Kvartgevierter* følger et Tillæg af 10 pCt., med *Spatie-Sats* et Tillæg af 15 pCt. pr. 1000 Bogstaver.

§ 14.

Marginalier (ogsaa Linietæller) indtil 2 Cicero Brede beregnes gennemgaaende (sammen med Kolumnens Brede). Bredere Marginalier regnes efter deres Skriftsort og Linieantal dobbelt, medens der samtidig bliver at tage Hensyn til det smalle Format.

§ 15.

Ved enkelt *Underlægning* tælles vedkommende Linie for to, ved dobbelt Underlægning for tre Linier.

§ 16.

Node-Sats beregnes efter Overenskomst.

§ 17.

Mindre Skriftsort. Enhver i et Værk forekommende mindre Skriftsort, f. Eks. Anmærkninger og Noter, beregnes særlig efter deres Satspris. Ved Værker af mere end én Skriftsort regnes hvert Ark efter den fremherskende Skriftsort, og efter Omstændighederne finder saa enten Tillæg eller Formindskelse Sted.

§ 18.

Ved *smalt Format* forhøjes Satsprisen pr. 1000 Bogstaver saaledes:

med	100	pCt.,	naar	10—14	Bogstaver gaa i Linien,
„	50	„	„	15—19	„ „ „
„	25	„	„	20—24	„ „ „
„	$16^2/_3$	„	„	25—30	„ „ „
„	10	„	„	31—35	„ „ „
„	5	„	„	36—40	„ „ „

§ 19.

Ombrækning. Naar der i et Værk beskæftiges to eller flere Sættere, eller naar første Korrektur trækkes af i Stykker, godtgøres Ombrækningen ved Folio med 00 Øre, ved Kvart med 00 Øre, ved Oktav med 00 Øre, ved Duodez med 00 Øre, ved Sedez (32 Kolumner) med 00 Øre, ved Oktodez (64 Kolumner) med 00 Øre pr. Ark.

I spaltet Sats regnes hver Spalte for en Kolumne.

Naar Ombrækningen vanskeliggøres ved Noter, smaa Træsnit, ved Katalog-Sats o. s. v., bliver dette at godtgøre.

Ved uforandrede Aftryk, d. v. s. naar Side gaar paa Side, finder ingen Godtgørelse Sted.

§ 20.

At *ombrække Satsen i et andet Format* beregnes med Halvdelen af Satsprisen eller efter Tid.

§ 21.

Korrektur. Sætteren er kun forpligtet til at rette egne Fejl i første Korrektur eller saadanne Fejl i anden Korrektur, som han har oversét i første. For omvendte Bogstaver, for at indsætte Træsnit efter at Teksten er sat, for at udskyde til Korrektur flere end to Gange eller at slutte Formen til denne flere end én Gang, for at lave Format, for at skyde ind og ud til Trykning, for at løse op og for at rette særdeles tidsspildende Presserevisioner godtgøres Sætteren.

§ 22.

Manuskriptet bør med Hensyn til Interpunktion og Ortografi være affattet efter Forfatterens Ønske før Sætteren modtager det. Naar Manuskriptet er utydeligt, uordenligt eller væsenlig forvansket ved Rettelser, er Sætteren berettiget til Godtgørelse.

§ 23.

For *Titler*, *Fagkolumner*, *Begyndelses-* og *Udgangskolumner* samt *Træsnit* fradrages Intet, og samme maa ikke unddrages den beregnende Sætter. Dog er det overladt til Principalen at lade en ny Hovedtitel sætte af en Anden og herfor beregne sig en Kolumne.

§ 24.

Sammenskraben af Materiale, *Ilægning af Skrift* i ny, ligesom *Aflægning* i hélt tomme (udraflede) Kasser beregnes efter Tid.

Endvidere gives Godtgørelse for Aflægning af Skrift, der kun lader sig skille ad med Besvær (oksyderer).

§ 25.

Ved *usystematisk Materiale* godtgøres Sætteren hans deraf flydende Tidstab.

§ 26.

Oprømning efter Slutningen af et Værk forlanges i Reglen ikke af Sætteren, men fordres Oprømningen, maa Sætteren særlig godtgøres derfor. Sætteren er dog forpligtet til at bringe i Orden alt Tilsidesat af Former, hvis Aflægning han har paabegyndt, hensynsvis at aflevere det udbundet, og tilsidesatte Rubriker o. s. v. maa han aflægge.

De nødvendige Kasser leveres Sætteren i god Stand, efter at alle Bogstaver, Tegn, Skydelinier o. Lign., der ikke tilhøre Kassen, ere tagne ud, og han er forpligtet til at aflevere dem igen i samme Stand.

§ 27.

For *midlertidig Hjælp* ved et Arbejde faar Sætteren en Godtgørelse af 00 Øre, naar han i den Anledning

er nødt til at lægge af eller rømme op, og saafremt Prisen for vedkommende Arbejde ikke beløber sig til mere end 00 Kroner.

II. Om Avis-Sats i Særdeleshed.

§ 28.

Ved Sætningen af daglig udkommende Aviser beregnes Satsprisen mindst 00 pCt. højere.

Avertissementer beregnes efter den Plads, de indtage, og efter den Skriftsort, som almindelig bruges til Avertissementer i vedkommende Avis. Komplicerede Avertissementer godtgøres ekstra.

Tabeller og tabellarisk Sats godtgøres i Henhold til § 8, men den over og under Tabellen forekommende Sats regnes enkelt efter Avertissementsskriften.

De beregnende Sættere i en Avis have udelukkende Krav paa al Fordelssats: Digte, Klichés, Uge-, Vejr- og Markedsberetninger, Handelstelegrammer, Kurser o. s. v.

Sidste Posts Sættere — d. e. saadanne, som maa vente paa de mulig senere indløbne Depescher, Referater etc. for at sætte disse — have Krav paa Ekstragodtgørelse.

I Øvrigt ere alle i nærværende Tarif forekommende Bestemmelser at anvende, men kunne dog med Hensyn til dette Afsnit modificeres ved privat Overenskomst eller efter Stedets Skik og Brug.

III. Almindelige Bestemmelser.

§ 29.

Den daglige Arbejdstid er 10 Timer, iberegnet Tiden til Frokost og Vesper.

Enhver Typograf har Ret til fuld Beskæftigelse og Ret til Godtgørelse for Tidsspilde ved utilstrækkelig Beskæftigelse. Han er forpligtet til at overholde den brugelige Arbejdstid. Han svarer for Brugbarheden af det af ham leverede Arbejde.

Minimum af visse Penge er 00 Kroner.

Godtgørelse for Ekstratimer, naar saadanne af Principalen forlanges, udgør for Sættere paa visse Penge, foruden det i Forhold til deres Løn udkommende Beløb, og for Sættere paa Beregning, foruden deres tarifmæssige Fortjeneste, indtil Kl. 9 Aften 00 Øre, fra Kl. 9 til 11 Aften 00 Øre pr. Time, og efter Kl. 11 Aften saa vel som paa Søn- og Helligdage indtræder dobbelt Betaling. (Disse Bestemmelser om Ekstragodtgørelse have ikke Anvendelse for Avis-Sats).

Til Grund for Betalingen af Godtgørelse for Korrektur, uforskyldt Tidsspilde, Oprømning o. s. v. lægges den ugenlige Gennemsnitsfortjeneste, eller der gælder en Timebetaling af 00 Øre.

Udbetaling af Arbejdslønnen skér ugenlig, og Afregningen opgøres efter Principalens Bestemmelse.

Den gensidige Opsigelsestid er otte Dage, saafremt der ikke herom er truffet nogen særlig Overenskomst. Opsigelsen kan kun ské en Lørdag, og er denne en Helligdag, gælder den nærmest foregaaende Arbejdsdag.

Denne Tarif bør ophænges i ethvert Sætter-Lokale.

I Bestyrelsen for „Den typografiske Forening", den 17. Marts 1875.

R. P. Jensen,
Formand.

L. D. Berg. *V. Grøndahl.* *P. Jeppesen.* *F. Stahrenberg.*

Foreningen af danske Bogtrykkere.

Denne Forening, der som tidligere meddelt dannedes den 18. Februar, og til hvis Bestyrelse er valgt: som Formand Hr. Sally B. Salomon og som Medbestyrere Dhrr. F. Dreyer, Græbe jun. og O. C. Olsen, har vedtaget følgende Love:

Foreningens Formaal er:

§ 1. At varetage Principalernes og Arbejdernes Interesser samt at repræsentere Bogtrykkerstanden lige over for Staten og Publikum.

Formaalet søges opnaaet ved:

§ 2. Konsekvent Gennemførelse af Overenskomster, der ere trufne mellem Arbejderne og Principalerne; fast Sammenslutning imod Overtrædelse deraf fra hvilken som helst Side.

§ 3. Ordning af Lærlingeforholdet, grundet paa retsgyldige Kontrakter; medens Principalen paa den ene Side forpligter sig til i Virkligheden at lære Eleven, skal denne paa den anden Side ogsaa være pligtig til at udstaa sin Læretid; ingen af Foreningens Medlemmer kan saaledes modtage en anden Principals Lærling uden med dennes Samtykke.

§ 4. Foreningen vil, naar dens Midler tillade det, støtte Oprettelsen af en Fagskole og et Fagbibliotek.

§ 5. Foreningen udvælger sin Del af en Voldgiftsret, der har at afgøre de mellem Typografer og Principaler opstaaede Stridsspørgsmaal; Foreningens Medlemmer ere forpligtede til uvægerligen at efterkomme den samlede Voldgiftsrets Kendelser.

Medlemmer.

§ 6. Enhver Ejer af et Bogtrykkeri eller den juridisk Ansvarlige for et saadant kan blive Medlem af Foreningen, ligeledes Enker, der drive Bogtrykkeri; Anmeldelse skér skriftlig, idet Vedkommende anerkender Foreningens Love. Flere Interessenter i et Firma kunne være Medlemmer, men kun én har Stemmeret. Stemmeantallet bestemmes i Forhold til det Antal Typografer, Vedkommende beskæftiger, nemlig for indtil 6 én Stemme, fra 7 til 12 to Stemmer o. s. fr., dog at Ingen kan afgive flere end 6 Stemmer. Enker kunne paa Generalforsamlinger stemme ved et af Foreningens Medlemmer.

§ 7. Kontingentet fastsættes til 12 Kr. aarlig, der betales halvaarsvis forud; i Indskud betales 4 Kr. Ethvert Medlem har Ret til at overvære Foreningens Møder og Generalforsamlinger.

§ 8. Udmeldelse af Foreningen kan kun ské én Gang aarlig, inden den 31. December.

§ 9. Restancer af 2 Halvaars-Kontingenter har Udslettelse til Følge.

§ 10. Ingen for Restancer Udslettet kan atter indtræde, forinden Restancen er dækket og nyt Indskud betalt.

§ 11. For Overtrædelse af Bestemmelser, som Generalforsamlingen eller Styrelsen under særegne Forhold, med Ansvar til Generalforsamlingen, har taget, og som ere Medlemmerne meddelte, betales en Mulkt i Forhold til Overtrædelsens Natur, fra 20 Kr. til 200 Kr., der bestemmes af Generalforsamlingen.

§ 12. Udslettelse af anden Grund end Restance kan kun ské paa en Generalforsamling, paa Styrelsens Forslag, eller naar en Tredjedel af Foreningens Medlemmer fordre det og tre Fjerdedele af de Tilstedeværende stemme derfor.

§ 13. Provinsbogtrykkere kunne blive Medlemmer af Foreningen ved at tiltræde dens Love; paa Generalforsamlingen kunne de enten personlig afgive Stemme eller ved et af Foreningens Medlemmer.

§ 14. *Generalforsamlingen*, der selv vælger sin Ordstyrer, har den øverste Myndighed i alle Foreningens Anliggender; kun den kan give og ophæve Love. Den afholdes aarlig i Januar-Februar; Bekendtgørelse herom udstedes af Styrelsen 3 Uger forinden ved en Løbeseddel, der giver en kort Underretning om Forhandlingsgenstandene; inden 8 Dage før Generalforsamlingen maa Medlemmer, der ønske Forslag fremsatte, meddele disse skriftlig til Styrelsens Formand; paa selve Generalforsamlingen kunne Forslag diskuteres med de Tilstedeværendes Billigelse. Formanden fremlægger Budget for det løbende Aar; Kassereren giver Beretning om Status.

Alle Afstemninger afgøres ved simpel Stemmeflerhed, dog med Undtagelse af Lovforandringer, der fordre to Tredjedele af de Mødendes Stemmeantal. Ingen Bestemmelse kan tages, naar ikke det halve Antal af Foreningens indenbys Firmaer er repræsenteret.

I Tilfælde af lovligt Forfald kan et Medlem afgive Stemme, enten skriftligt eller ved et andet mødende Medlem.

Generalforsamlingen vælger aarlig Styrelse og Revisor. Styrelsen bestaar af 4 Medlemmer; der vælges særskilt paa Formand, derpaa de 3 andre Medlemmer, der fordele Forretningerne indbyrdes. I Tilfælde af Stemmelighed i Styrelsen gør Formandens Stemme Udslaget.

Overordenlige Generalforsamlinger kan Styrelsen indkalde med 24 Timers Varsel, naar den finder det nødvendigt, eller naar en Tredjedel af Foreningens Medlemmer fordrer det.

Det vilde være en Fejl, om vi Typografer ikke vare fuldstændig paa det Rene med os selv i, at Principalforeningens Dannelse nærmest skyldes Ønsket om at faa en Modvægt mod „Den typografiske Forening" bragt i Stand, og Principalerne have i saa Henseende gjort Skridtet fuldt ud, idet deres Forening er bestemt til at omfatte alle danske Bogtrykkeriejere. Typografernes Forhold til Foreningen er angivet af „Den typografiske Forenings" Bestyrelse ved den uforbeholdne Erklæring, at Typograferne maa „møde Foreningens Virksomhed paa det Felt, som den selv maatte bestemme", medens den for Øvrigt udtaler sig for en afventende Holdning og henvender sig til alle danske Kolleger, hos hvem den vil søge Styrke og Mod til at møde enhver Eventualitet.

Som det sés af Lovene, vil Foreningen opnaa sit Formaal ved at hævde trufne Overenskomster med Typograferne mellem Principalerne indbyrdes — det kan nok behøves — og ved at slutte sig sammen mod Overtrædelser fra Typografernes Side; den vil ordne Lærlingeforholdet, medvirke til Oprettelsen af en Fagskole og et Fagbibliotek samt være delagtig i at danne en Voldgiftsret; — „Skand. Bogtr.-Tid." sér sig allerede i Stand til at meddele, hvorledes denne Institution skal indrettes: Principalforeningen vælger to, Typografforeningen to Medlemmer, og endvidere udnævnes en Opmand, men efter hvad vi tro at vide, vil der fra Typografforeningens Side kræves nogle forudgaaende Underhandlinger, forinden Voldgiftsretten træder i Virksomhed, og det er vel endvidere et Spørgsmaal, om den saadan indrettet er praktisk. Den betydelige Mulkt, som et Medlem kan idømmes for Overtrædelse af Bestemmelser, der endog kun behøve at være trufne af Betyrelsen for straks at træde i Kraft, taler tydeligt for, at Principalerne mene det alvorligt med deres Forening. Vi have ogsaa mærket os den Bestemmelse, at Enker ikke kunne lade sig repræsentere ved en Faktor eller Forretningsstyrer, men kun ved en anden Bogtrykkeriejer, der ogsaa er Medlem. Med Hensyn til en Fagskole og et Fagbibliotek vil begge Foreningers Virksomhed paa det Nøjeste kunne falde sammen, og hvad de øvrige Lovbestemmelser angaar, ere de saadanne, at de have fuld Berettigelse fra Principalernes Standpunkt, om end flere af dem for os synes uheldige og upraktiske. Men i denne Dom maa vi gøre en Undtagelse med selve Formaalsbestemmelsen. „At varetage Principalernes og Arbejdernes Interesser samt at repræsentere Bogtrykkerstanden lige over for Staten og Publikum" bliver virkelig en hel Umulighed for Principalforeningen, medmindre Typograferne skulde faa i Sinde at give den Fuldmagt dertil, og det tror den dog ganske sikkert, at de ikke gør. Mon Principalerne virkelig mene, at de ere bedre Statsborgere end Typograferne og derfor have mere Vægt end disse over for Lovgivningsmyndigheden? Umuligt! Hvis t. Eks. „Den typografiske Forening" fattede den Beslutning at indgive en Adresse til Rigsdagen om en Toldnedsættelse paa Papir og Bogtrykutensilier, medens Principalforeningen, som tæller flere Medlemmer, der ere interesserede i en Papirfabrik, indsendte en Modadresse, vilde det være uretfærdigt at tro Andet, end at Rigsdagen tog lige saa meget Hensyn til Typografernes Adresse som til Principalernes. Og hvilken Slags Repræsentation for den hele Bogtrykkerstand tør Principalforeningen paatage sig over for Publikum? Vi skønne ikke rettere, end at Principalerne for sig ikke have anden Repræsentation over for Publikum end den, der gælder deres Forretning over for deres Kunder. — Nej, det er en Misforstaaelse af Forholdene, naar Principalerne tro, at de kunne repræsentere Andre end dem selv; Typograferne behøve de ikke at sørge for, de skulle nok selv besørge deres Repræsentation, naar en saadan bliver fornøden. Men forresten har Affattelsen af Formaalsparagrafen ikke synderlig at betyde; ti saasnart

Principalforeningen vil udstrække sin Myndighed ud over de Grænser, hvor den naturlig har hjemme, er den intetsigende.

Tarifsagen.

Fra Hr. Bogtrykker Sally B. Salomon, Formand for „Foreningen af danske Bogtrykkere", have vi modtaget Følgende:

Hr. Redaktør!

I Deres Kritik over Hr. Ludv. V. Hansens Artikel om Tarifen siger De i Nr. 10 af „Typ.-Tid.", at den ved Overenskomsten indførte Tarif ikke er en „Ordning", men vedgaar, at Sætterlønnen for almindelig Sats er forhøjet med 10 pCt., og at der nu betales t. Eks. for spatieret og blandet Sats. „Ordningen" er kun til paa Papiret", siger De. Det er en grov Beskyldning, som jeg i det Mindste ikke vil lade uimodsagt og derfor opfordrer Dem til at bevise. Jeg tror og er berettiget til at tro, indtil det Modsatte bevises, at mine Kolleger samvittighedsfuldt opfylde Tarifens Bestemmelser i Et og Alt, og kan derfor ikke forstaa Yttringen om Korrektur og Oprømning, hvilke to Bestemmelser ikke skulle være gennemførte i et eneste Trykkeri. Her gælder det Samme, som jeg ovenfor har sagt, „at bevise" det. Og det er jo yderst let, naar det er Tilfældet. De behøver jo blot at navngive, hvor det er, saa kan man vel nok faa Vedkommende til at svare.

Men det Værste synes mig dog at være, naar De siger, at „den nuværende Bestyrelse" for „Den typografiske Forening" ikke i den for 2—3 Maaneder siden indførte Tarif, hvortil den havde udnævnt sine Delegerede, og som er bleven til ved en Overenskomt mellem dem og Principalernes Delegerede, anerkende noget Grundlag for en Arbejdsordning og aldrig vil gaa ind paa Forhandling paa dette Grundlag. Jeg opfordrer Dem herved til da at fremkomme snarest med et Forslag til en „Ordning", for at den i Tide kan drøftes. Jeg skal ikke nægte, at hele den af Dem fremsatte Anskuelse har forundret mig i højeste Grad; man skulde dog tro, at naar to Parter indgaa en Overenskomst efter langvarige Forhandlinger, saa er man i Virkeligheden kommen til en Overenskomst „ikke blot paa Papiret" men i Virkeligheden. Det vilde være saare sørgeligt, om det skulde være „Den typ. Forenings" Bestyrelses Maade, at saasnart én Overenskomst er truffen, da straks efter begynde med Indsigelser mod dens Brugbarhed (hvortil den selv har medvirket) og arbejde paa at faa en ny Overenskomst bragt i Stand og saa fremdeles.

Idet jeg udbeder mig Plads for Ovenstaaende i et af de første Numre af „Typ.-Tid.",

tegner jeg

Den $^{14}/_{3}$75. ærb.

Sally B. Salomon.

Efterskrift. Jeg har allerede for en 14 Dage siden skrevet om Hr. Hansens Artikel til „Skand. Bogtr.-Tid." og havde vendet den optagen i det sidste Nr.

* * *

Af Hensyn til den højtærede Formand for Principalernes Forening skulle vi ikke straks i nærværende Numer give Svar, men lade hans Indsigelser faa saa megen Virkning som muligt, og i næste Numer skulle vi da udtale os udførligt. *Red.*

Principalerne og „Den typografiske Forening".

Under denne Overskrift findes der i Nr. 9 af nærværende Blad en Artikel, undertegnet S—n., til hvilken vi skulle knytte et Par Bemærkninger. Hr. S—n. begynder med den Udtalelse, at „hvad Generalforsamlingen i December ikke vilde beslutte sig til, det have nu Principalerne selv fundet sig beføjede til at gøre". Hvad Generalforsamlingen ikke vilde vedtage, var et Forslag af en Kollega, som karakteriserede sig selv som en „radikal Fyr", om, at Principaler ikke skulde kunne optages i Foreningen, og heri handlede Generalforsamlingen efter vor Formening fuldkommen rigtigt. Principalerne have, fra Foreningen blev stiftet, kunnet blive optagne som Medlemmer, og det forekommer os ikke, at der var Grund til at gøre en Forandring i dette Forhold. Hvorvidt Principalerne nu selv ville melde sig ud, efter at en Principalforening er dannet, har Hr. S—n. aldeles ingen Bemyndigelse til at udtale, det vil Tiden vise; vi skulle dog i den Anledning henvise til Referatet af sidste Repræsentantskabsmøde, af hvilket det fremgaar, at flere Principaler fornylig have indmeldt sig, som ganske vist høre til de mindre Bogtrykkeriejere, men derfor alligevel ere Principaler og have samme Interesser som de større. Selv om det imidlertid med Tiden skér, at Principalerne efterhaanden melde sig ud, bliver Forholdet et ganske andet, end om Typograferne selv havde nægtet dem Optagelse; ti at en Principal melder sig ud af en Forening, som bl. A. virker for Oprettelsen af et Reservefond, der kan være til Hjælp for Typograferne ved givne Lejligheder og derfor til en vis Grad kan benyttes mod Principalerne selv, er der Ingen, som kan fortænke ham i; men vil en Principal være Medlem af en saadan Forening, vilde det dog være en besynderlig Opførsel, om Foreningen vilde nægte ham det. Det er jo nemlig ikke utænkeligt, at flere af Principalerne ere i Foreningen for bl. A. at støtte trængende Typografer og ved deres moralske og materielle Støtte bidrage til at naa de andre i Foreningens Formaal udtalte Op-

gaver, og vi skulle gøre opmærksom paa, hvilken begrundet Indvending for Mangel paa Imødekommenhed, der kunde rejses imod Foreningen, hvis den forménte dem dette. — Der gives dem, som mene, at det er rigtigst at nære Mistro til Alle, at tro, at Alle ere Kæltringer, og til disse synes Hr. S—n. at høre, idet han efter et ikke tilbageholdt Smil spørger: „Kan man da virkelig for Alvor tro, at Principalerne som Medlemmer af „Den typografiske Forening" ville opfylde deres Forpligtelser mod denne, naar det kommer til Stykket?" Der gives imidlertid ogsaa dem, som tro godt om Folk, indtil de ved Beviser nødes til at skifte Tro; til disse høre vi, og hvorvel vi ikke driste os til at besvare Spørgsmaalet med et bestemt Ja, finde vi dog heller ingen Grund til at besvare det med Nej. Vi have nemlig den Tro, at de Principaler, der vedblive at være i Foreningen, nære et oprigtigt Ønske om en fredelig Samvirken mellem Principaler og Typografer; selv om imidlertid ved en Strejke „den Slags Medlemmer svigte, forducfte som Dug for Solen", har dette i Virkeligheden mindre at sige, naar kun Typograferne selv alle som én holde sammen og ikke ogsaa agere Dug. Foreningen har da i den forudgangne Tid nydt godt af „den Slags Medlemmers" Medvirkning, hvorfor den kun har Grund til at være dem Tak skyldig. Vi ere enige med Hr. S—n. i, at „ingen usund Byld, ingen raadden Del maa findes paa Typografernes Samfundslegeme", men kunne ikke betragte Principalerne som en saadan usund Byld. Vi ville finde det beklageligt, hvis nævnte Kollega havde Ret i, at det ofte er hændet, at en Typograf af Frygt for sin Principal har afgivet sin Stemme stik imod sin Overbevisning eller slet ikke afgivet sin Stnmme, ti dette vilde vidne om en utilgivelig Svaghed, og saadanne Typografer kunne snarerc betragtes som „usunde Bylder". Vi have dog den Tro til vore Kolleger, at de stemme efter deres Overbevisning, at de, naar de stemme, føle, at det er deres Sag, det gælder. Slutningsbemærkningen kunne vi ganske tiltræde: Med Principalerne eller uden dem; men vi indsé ikke rettere, end at Hr. S—n. i Overensstemmelse med sin Artikels hele Indhold burde have indskrænket sig til at sige: Uden Principalerne.

F. O.

Kristiania vedkommende.

Paa mine i Nr. 7 givne Oplysninger om Forholdene i Kristiania har Hr. Julius Nehm taget til Genmæle i en Artikel, der jo omtrent vil sige: „min større Erfaring og overlegne Opfattelsesevne har befundet, at der er godt at være." Men der forekommer i Hr. N.s Forsvar for Jensens Trykkeri den Bemærkning: „at naar de danske Sættere i Reglen ikke blive gamle hos Hr. Jensen, kan det forklares paa mange Maader — men ikke paa den, at Principalen og Trykkeriforholdene ere Skyld deri." Da der nu i den Tid, jeg opholdt mig i Kristiania, ikke var nogen dansk Sætter (Hr. Nehm naturligvis undtagen), som havde Lyst til at arbejde i nævnte Trykkeri, vil Hr. Nehm maaské gøre Standen en Tjeneste ved at oplyse de mange Maader, hvorpaa det lader sig forklare. I Øvrigt vil jeg henstille til de Herrer Kolleger, der samtidig og senere have arbejdet der, om de ikke kunde finde dem beføjede til at indlægge et Ord i Sagen.

Oluf Lund.

Korrespondance.

Hillerød, 19. Marts. I „Frederiksborg Amts Avis"s Trykkeri, der bestyres af Hr. Faktor Drakenberg, ere Forholdene ingenlunde saa gode, som de burde være, eller saaledes, at de ere tilfredsstillende for en Beregningssætter, skønt her betales 27 Ø. pr. Tusind Alfabet. Arbejdet er nemlig saa knap tilmaalt, at man ikke et Øjeblik maa „falde af", hvis man vil naa en Fortjeneste af henved 3 Kroner daglig, og saa bliver det endda nødvendigt at nøjes med en halv Time eller højst tre Kvartér Middag. Dersom man ikke nøje iagttager disse Betingelser, da er man sikker paa, at „Huset" selv sætter et Par Spalter af Bladet med, og Fortjenesten svinder derved let ind til et Par Kroner eller lidt over. For nogen Tid siden forsøgte derfor vi tre Beregningssættere at faa en Forhøjelse i Satsprisen, idet vi indsendte et Andragende til Trykkeriets Ejer, Hr. Folketingsmand Berg, om at faa 29 Øre i Stedet for 27, men han henviste os til Trykkeriets Bestyrer. Vi havde mellem os selv forud bestemt, at vi ikke vilde lade et Afslag bevirke en Arbejdsstansning, men dersom vi henvendte os til Bestyreren, maatte vi være beredt paa en saadan Eventualitet, da vi ellers ikke kunde vente den fornødne Hensynstagen til vort Forlangende, og vi lod derfor Sagen bero for denne Gang. — Det fortjener stor Dadel, at Trykkeribestyreren har antaget et Monstrum af en Lærling eller Forbundter, hvad man nu vil kalde ham, som er en af de værste Krøblinge baade i legemlig og aandelig Henseende, jeg endnu er truffet paa. Før han kom her til Trykkeriet, havde han været i Bogtryklære paa forskellige Steder i et Par Aar, og nu har han drevet det saa vidt, at han med stort Besvær kan faa opstablet 100—150 Linier Zwibelfisk om Dagen. Selvfølgelig er en saadan Arbejdskraft ikke til den mindste Fordel for „Huset" — ja, maaské for Bestyreren —, men til Skade for Avissætterne. Dette Menneske skal, saa vidt vides, om et Par Maaneder have udlært, og Bestyreren tør altsaa paatage sig at give denne „Typograf" Attest for at være ud-

dannet som Sætter, — det er „et stift Stykke“, men saaledes tør man bære sig ad i Provinserne.

—*n.*

Forskellige Meddelelser.

— I Spidsen af Adresseavisens blandede Bekendtgørelser læses nu igen hver Dag det famøse Avertissement om „nogle konfirmerede Drenge“ og „unge Mennesker“, som kunne antages i Louis Kleins Bogtrykkeri, og det er nu yderligere blevet indrykket i „Berlingske Tidende“, formodenlig for at forsøge, om der ikke i det ganske Land skulde findes En eller Anden, der vilde bide paa Krogen. Det har sine særlige Grunde, at der netop i disse Dage sættes en saadan Kraft paa Avertering. I Hr. Kleins Trykkeri findes foruden fire Drenge og to „unge“ Mennesker kun en halv Snes Sættere, men forleden Dag var han saa uheldig, at fem af disse paa en Gang gav ham en Opsigelse. Grunden hertil var dobbelt: dels havde Hr. Klein gjort sig skyldig i Tarifbrud, og dels havde en Sætter vist en saadan ukollegial Opførsel, at ingen af de fem Sættere vilde arbejde sammen med ham. Med Hensyn til Tarifbruddet forholder det sig saaledes: En Sætter havde faaet det Arbejde at sætte Indholdsfortegnelsen og Titlen til „Fædrelandet“, i Alt seks Foliokolumner, hvorpaa var Indholdstekst med Petit paa de fem Kolumner og Titlen paa den sjette, og han beregnede Indholdskolumnerne efter Petit, medens han kun forlangte Titlen betalt efter Korpus, som er „Fædrelandets mest almindelige Tekstskrift; Hr. Klein vilde ikke give fuld Betaling for Titlen efter Tarifen, men tilbød en Daler, omtrent en Tredjedel af den Pris, Sætteren tilkom; denne paakaldte nu Tarifens § 12, der tilsiger ham den forlangte Betaling, men hertil svarede Hr. Klein: „Jeg bryder mig ikke om Tarifen!“ — og han betalte heller ikke, hvad der tilkom Sætteren for hans Arbejde. Hr. Klein er blandt de Principaler, der med Navns Underskrift have forpligtet sig til at holde Tarifen. Hvorledes vil Principalforeningen, hvoraf han er Medlem, stille sig til et saadant Tarifbrud? — Vi Typografer véd, hvad vi ville: **Kamp mod Vilkaarligheden!** — Hold blot fast sammen, Kolleger!

— Den 1. April ophører Dagbladet „Dagen“ at udkomme. Fra samme Dag vil „Dagens Nyheder“, som nu trykkes hos Dhrr. Lund & Ziirsen, blive trykt hos Hr. Calberg. Hr. Calberg trykkede som bekendt „Dagens Nyheder“ fra dets Stiftelse indtil for et Aars Tid siden, da et Konsortium afkøbte ham Avisens Trykning tilligemed Avissætteriet. Dhrr. Lund & Ziirsens Bogtrykkeri vil samtidig med disse Forandringer blive udvidet.

Den typografiske Forening.

Repræsentantskabsmøde

afholdes Lørdag den 20. Marts, Aften Kl. 9.

Dagsorden:

1) Eventuelt: Andragender.
2) Optagelse af Medlemmer.
3) Kontrakt med Kassereren forelægges af det nedsatte Udvalg.
4) Meddelelser fra Bestyrelsen.

Frederik Olsen,
Repræsentantskabets Formand.

Fundne Genstande fra Maske-Ballet.

Følgende Genstande ere endnu ikke afhentede: et blegrødt Baand, en sort Brosche, en Dolk-Vifte, et klart broderet Lommetørklæde, mrkt. „Marie“, et Par hvide Handsker, et Lærreds-Lommetørklæde, mrkt. „F. S. 2.“, et do. uden Mærke.

Desuden savnes et Staal-Bæltespænde og et hvidt Lommetørklæde, hvorpaa er broderet „Ida“.

Typografiske Kundgørelser.

En Sætter,

der ved Siden af sit Arbejde i Trykkeriet kan paatage sig nogen Redaktionsvirksomhed, og som sympatiserer med „Venstre“, kan faa Plads i en Provinsby. R. P. Jensen.

Tre Sættere

kunne faa Plads, en i Præstø, en i Frederiksborg og en i Ringsted.
R. P. Jensen.

En Sætter

kan straks faa Plads i Elvius' Bogtrykkeri i København. Man henvender sig til Faktor Sophus Løvgrén.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Redigeret af Typograf R. P. Jensen.

Typograf-Tidende, der udgives af *den typografiske Forening* i København, udkommer en Gang ugenlig. Tidendens fortrinsvise Opgave er paa enhver Maade at varetage Typografernes rent sociale Fag-Interesser; desuden indeholder den tekniske Meddelelser og i Øvrigt Alt, hvad der kan være af Interesse for Bogtrykkunstens Udøvere.

Kundgørelser indrykkes for en Betaling af 10 Øre pr. Petitlinie. For større og gentagende samt *staaende* Kundgørelser gives en betydelig Rabat. Pladssøgende Typografer betale altid kun halv Pris.

Abonnements-Prisen er 1 Kr. 25 Øre fjerdingaarlig. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder, i alle Boglader samt hos Hr. Boghandler *J. Christensen*, Toldbodgade 16, Kristiania.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening“ i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 13. København, den 26. Marts 1875. 2. Aarg.

De forenede Hjælpekasser for Typografer.

(Af *C. Th. Thomsen.*)

II.

I min forrige Artikel har jeg væsenlig søgt at bevise det Fejlagtige i den almindelige Tro, at „Kasserne" vare dyre, og jeg anførte dér nogle Tal, som vistnok have bragt Adskillige til at ryste paa Hovedet af Angst over, at „Kasserne" i Fremtiden ikke skulde kunne være i Stand til at fyldestgøre de stedse stigende Krav. Uagtet der nu ganske vist ikke for Øjeblikket er nogen saadan Fare, saa maa man dog være betænkt paa, enten at skaffe forøget Tilgang af raske unge Mennesker eller ogsaa at finde Midler til at spare; ti som det er gaaet i de senere Aar, kan det ikke blive ved at gaa, uden at vi dog en Gang maa komme til at gøre et alvorligt Skridt for at undgaa et Forbrug af Kapitalen.

Det kunde maaske have Interesse at sé nogle Aars Regnskaber samlet, de ville i alt Fald bevise Rigtigheden af mine Udtalelser, og jeg skal derfor tillade mig at anføre Regnskaberne for Aarene 1866—1874:

Aar.	Udgifter til												I Alt Udgift.		I Alt Indtægt.	
	Syge.		Pensioner.		Begravelser.		Rejsende og Understøttelser.		Forskelligt.		Legater.					
	ℛ𝔇	ß	ℛ𝔇	ß	ℛ𝔇	ß	ℛ𝔇	ß	ℛ𝔇	ß	ℛ𝔇	ß	ℛ𝔇	ß	ℛ𝔇	ß
1866—67	1001	10	1089	48	480	„	531	„	145	„	200	„	3446	58	3882	12
1867—68	1409	24	1235	„	780	„	561	„	158	43	200	„	4343	67	3890	9
1868—69	1140	34	1244	„	770	„	535	„	152	73	190	„	4032	11	3763	65
1869—70	819	16	1291	48	350	„	340	48	159	80	210	„	3171	„	3760	36
1870—71	1109	22	1347	„	320	„	371	48	163	8	200	„	3510	78	3944	2
1871—72	1636	18	1392	„	550	„	326	48	180	32	230	„	4315	2	4122	30
1872—73	1384	72	1470	48	920	„	321	„	209	80	340	„	4646	8	4218	36
1873—74	1276	90	1445	48	630	„	298	„	174	18	330	„	4154	60	7377	65
I Alt	9776	94	10515	„	4800	„	3284	48	1343	46	1900	„	31619	92	34958	63
I Gennemsnit	1222	12	1314	36	600	„	410	54	167	89	237	48				

Indtægten i Alt . . . 34,958 Rd. 63 Sk.
Udgiften i Alt . . . . 31,619 - 92 -
Overskud . . . 3,338 Rd. 67 Sk.

Beholdning 1866 33,235 Rd. 60 Sk.
Beholdning 1874 36,574 - 31 -

Herved maa dog erindres Hr. Kammerherre Berlings Gave, stor 3000 Rd., og en Gevinst af 183 Rd. 5 Sk. ved Indkøb af Obligationer for disse 3000 Rd., saa at Overskudet i Virkeligheden kun udgør 155 Rd. 62 Sk. i Løbet af 8 Aar.

Hvorfor man især maa være betænkt paa at tilvejebringe et bedre Resultat, er væsenlig begrundet i Pensionsbyrden, der i de sidste 4 Aar har været større end Gennemsnittet, og vil man tage endnu flere end de sidste 4 Aars Regnskaber med, stiller Forholdet sig endnu ugunstigere. Sygeunderstøttelserne ere ogsaa større end ønskeligt; Bestyrelsen har haft sin Opmærksomhed henvendt herpaa og gjort, hvad den formaaede i saa Hensende. Udgiften til Begravelser frembyder ikke noget Mærkeligt, den er variabel, men holder sig nær til Gennemsnittet. Udgiften til Rejsepenge og Understøttelser er derimod i en glædelig Tilbagegang: i de senere Aar langt under Gennemsnittet. De forskellige Udgifter ere derimod blevne lidt større, og denne Post vil nu stige med mindst 200 Kr. aarlig, idet der er ansat 2 nye Læger, der i Forening med den tidligere Læge skulle behandle de syge Medlemmer. Legatudgifterne ere ogsaa blevne større, men til Dækning heraf har Foreningen Obligationer.

En Bemærkning i Diskussionen.

Man hører ofte af virkelig hæderlige Karakterer blandt Typograferne, Saadanne, der have valgt Maadehold og Imødekommen til deres Valgsprog, Udtryk af Beklagelse over, at Formanden, „Den typografiske Forening“ og dermed Typografernes Organ træde for skarpt op lige over for Principalerne, ja synes at betragte Strejker som et ikke aldeles forkasteligt Middel til at sætte en Fordring igennem. Skønt vi have al Agtelse for disse Herrers Anskuelse, tillade vi os dog at nære en fra deres noget afvigende Mening.

Det er ikke i det typografiske Samfund alene, at den Kamp, man kalder: „Kampen mellem Kapital og Arbejde“, føres; hvert Fag fører den og fører den maaske heftigere end vi Typografer. Det er ikke vor Tid alene, der frembyder Scener af denne Kamp, Striden er ført i Aarhundreder, og den er saa nøje forenet med den menneskelige Natur og alle Tiders Samfundsforhold, at den vist har en lige saa lang Fremtid for sig, ja, at det vel bliver lige saa vanskeligt at skabe den en Afslutning, som det nu er at bestemme dens Begyndelse.

Nationaløkonomerne have erklæret Arbejdernes Arbejdsevne for en Vare, hvis Salgsværdi som enhver anden Vares er afhængig af de i Øjeblikket herskende Tilbud og Efterspørgsler. Intet Menneske vil bebrejde en Købmand, at han forhøjer Prisen paa en Vare, naturligvis indenfor den Grænse ud over hvilken det vil virke hindrende paa Varens Afsætning, naar Efterspøgslen af denne giver ham en Slags Anledning, ligesom man vist vil finde det ganske naturligt, at en Køber nægter at give Mere for den, end han er nødt til.

Betragtet fra Standpunktet af disse almindelig bekendte Sætninger antage baade Principalernes og Typografernes Stillinger, trods det, at disse ere kontra hinanden, en bestemt Berettigelse; — men vi ere Typograferne, og saa længe vore Fordringer ikke true med at skade den hele Stands Tarv, skylde vi os selv kun at tage Hensyn til vore egne Interesser, ligesom vi vist med Sikkerhed tør paastaa, at Principalerne ville vide at værge deres Fordele. Vi erkende Principalernes Ret til at søge at faa deres Arbejde udført saa billigt, som det er dem muligt; men vi fordre Ret for os selv til at stræbe efter at faa det størst mulige Udbytte af vor Arbejdsevne, selv om Midlerne, vi maa anvende for at naa dette, ikke ere de lempeligste.

Alle ere nu ogsaa enige om, at vi have en saadan Ret; men Maaden, hvorpaa denne skal gøres gældende, derom ere Meningerne delte. Maadeholden og imødekommen skal man være — sige de Maadeholdne og Imødekommende — saa faa vi nok, hvad vi ønske; men denne Paastand har aldrig holdt Stik og vil aldrig holde Stik, saa længe Principalerne hverken som Mennesker eller Principaler ere saa gode, som de kunne være! — Man erindre, at vi bedømme Principalerne fra vort Standpunkt. Betragtet i Højde med dem selv have vi allerede indrømmmet, at de have ikke blot juridisk men endog en Del moralsk Ret til ikke at give os en Øre mere for vort Arbejde, end vi sé os i Stand til at tvinge dem til. Det er jo nemlig en Kendsgerning, man i det daglige Liv hvert Øjeblik kan iagttage, at Menneskene — naturligvis her kun i Almindelighed og aldeles bortsét fra vore Principaler — ikke forøge deres Nødvendighedsudgifter med en Øre ud over, hvad de ere nødte til, og mindst af alt til Saadant, som man ellers teoritisk er villig til at indrømme en bedre Betaling. Man giver maaské gerne af Barmhjærtighed, Medlidenhed og andre lignende Følelser, men kun meget nødig af Humanitet og Billighed. Dette Sidste er jo kun en Pligt, hvis Værdi som Dyd er for solid til at glimre, en tilstrækkelig Grund til at gøre den kun lidet eftersøgt. — At vore Principaler ikke ere meget bedre end Folk i Almindelighed, derpaa ere Eksemplerne mange.

Da vi Typografer i Slutningen af Aaret 1873, efter at et af Kolleger bestaaende Udvalg havde skabt en Tarif, som vi fandt, at begge Parter kunne være tilfredse med, søgte vi ikke at tvinge den igennem; vi vilde være maadeholdne og appellerede derfor til vore Principalers Imødekommenhed, men vi fik et Svar, som er for bekendt, til at vi her nærmere skal omtale det. — Da vi saa ved Hjælp af Rigsdagsstrejken havde tvungen Hr. Kancelliraad Schultz til at give et Løfte om Imødekommenhed fra Principalernes Side, der skulde føre til en Tarif, holdt Hr. Kancelliraaden dette Løfte, men først efter at have faaet Nys om, at Bestyrelsen for „Den typografiske Forening“ muligvis vilde tvinge ham til at erindre det. — Og endelig, da dette Løfte var traadt i Kraft, da et Udvalg var nedsat for at udarbejde en Tarif for typografisk Arbejde, fik vi ved Hjælp af gensidig Imødekommenhed og til Glæde for Hr. Ludvig V. Hansen en saadan Tarif. Det kan imidlertid vist neppe forundre nogen Kollega, der kender denne Tarifs afvigende Bestemmelser fra det oprindelig Udkast, om Formanden for „Den typografiske Forening“ sikkert paa hele denne Forenings Vegne ikke kan dele Hr. Hansens beskedne Fryd.

Dette ere de to Hovedbegivenheder i vore senere Kampe for en forbedret Arbejdsordning, hvori vi have haft Lejlighed til at øve vort Maadehold og vor Imødekommenhed; men mange ere de smaa Hverdagsoptrin, hvor disse Dyder blive paaberaabte af Principalerne og — misbrugte af dem. Vi have vist Maadehold og Imødekommenhed, men Resultatet, der unægtelig har en ikke ringe Lighed med det anvendte Middel, det er blevet en Tarif bygget paa gensidig Overenskomst, og den have vi mærkelig nok næsten maattet tiltvinge os.

Vi for vort private Vedkommende have ikke

det Mindste mod en moderat Optræden, mod Maadehold og Imødekommenhed i og for sig; vi indrømme, at det vilde være skønt, naar Principaler og Typografer kunne mødes i inderlig Forstaaelse med hinanden, men vi have opgivet Haabet om en saadan Mulighed. — I vore Øjne ere Maadehold og Imødekommenhed blevne Stikord, hvormed Principalerne søge at indjage os Frygt for Berettigelsen af vore Fordringer, og hvormed de af Naturen fredelige Kolleger lægge et hæmmende Baand paa de mere dristige, et Baand, som endnu ikke har gavnet men ofte forhalet Resultaterne af vore Bestræbelser for at forbedre vor Stilling. — Sandt nok, ville vi blot være maadeholdende og imødekommende, da vil der ikke stille sig flere Hindringer i Vejen for et idyllisk Samliv mellem os og vore Principaler, — kun maa vi da med det Samme opgive ethvert Haab om en yderligere Forbedring af vore Arbejdsforhold. *E. V.*

Tarifsagen.

Hr. Redaktør! De bedes venligst om at optage Følgende i Deres ærede Blad: Saafremt De ikke havde været saa venlig at opfordre mig til at gennemlæse Deres Artikel i „Typ.-Tid." Nr. 2 endnu en Gang, saa skulde jeg gerne have ladet Deres Indsigelser passere og modtaget den mig givne Irettesættelse for at bruge et saa stærkt Udtryk som „Stupiditet", men — om Forladelse — jeg troede ikke, at Red. af et Blad vilde, for at finde en Knage til at hænge sin Hat paa, udrive et Ord af sin Tankeforbindelse, citere og spartiere det, og jeg var af den Tanke, at en eller anden mig fjendligsindet Kritiker havde gjort sig skyldig i denne Fejl. Jeg har nu læst og atter læst Artiklen i Nr. 2 og kan kun i en meget ringe Grad finde, at den har Noget tilfælles med den Forklaring af den, som De har givet den i Nr. 10. Det vilde være for udførligt her at gennemgaa hele Artiklen Punkt for Punkt, det overlader jeg til Læseren, men De begynder med at fortælle, at „vi maa yde Principalerne vor Anerkendelse, fordi de have vist Liberalitet mod Sætterne", og fremhæver, at „Principalerne ikke have været karrige ved Tarifens Fortolkning, hvad meget godt kunde være sket", samt noterer dristigt, „at den forældede Arbejdsordning har faaet sit Dommerdagsslag". Dernæst gaar De over til at omtale de Hovedpunkter, som gør Tarifen uholdbar, og derefter fremdrager De en Ytring af „Skand. Bogt.-Tid.", som De til Slutning besvarer med følgende Ord: „Der er ingenlunde fra Nogens Side givet Anvisning paa at bryde en indgaaet Overenskomst, men det er utvivlsomt Typografernes Agt loyalt at holde den, indtil de med samme Loyalitet opsige den. Imidlertid forhindrer det ikke til enhver Tid at give sin Mening uforbeholdent til Kende". Jeg for min Part kan ikke faa anden Mening ud af Deres Artikel i Nr. 2, end at Tarifen er en Overenskomst mellem Principal og Arbejder, som begge Parter ere pligtige at overholde, indtil den fra en af Siderne bliver lovlig opsagt, og at den altsaa ikke i fjærneste Maade har Noget med Konjunkturerne at gøre. Vil — hvad De jo mener at kunne bevise — en Principal gøre Forsøg paa at bryde Overenskomsten, saa bør han fremdrages til Gavn for Standen og til Advarsel for Ligesindede. At Red. i Øvrigt uforbeholdent udtaler sig om Tarifspørgsmaalet, giver den dog ingen Grund til at underkende den Overenskomst, der — om end med alt muligt Forbehold — er modtaget af Typograferne. Saadanne Vendinger føre let til en ugunstig Dom fra Publikums Side, og det skal man fremfor Alt vogte sig for. Jeg har nu læst Artiklen i Nr. 2 om igen; jeg opfordrer enhver af mine ærede Kolleger til at gøre det Samme og derpaa at sammenligne den med de Udtalelser, „Typ.-Tid."s Red. i sin „Opsats", for at retfærdiggøre sig paa min Bekostning, har fremsat i Nr. 10, og hermed maa jeg for mit Vedkommende ansé dette Spørgsmaal for afsluttet.

Den 22. Marts 1875. Ærbødigst
Ludvig V. Hansen.

* * *

Det er aldeles ikke rigtigt, at vi have villet „retfærdiggøre" os paa Hr. Hansens Bekostning, og det af den simple Grund, at vi ikke have gjort Noget, hvorfor vi skulle søge Retfærdiggørelse. Vi opfordre fremdeles Hr. Hansen til at bevise, hvor vi have gjort os skyldige i Modsigelser eller foretaget „Vendinger"; — han kan eftersé vor udførlige Kritik, som vi gav af Tarifen straks efter dens Vedtagelse forrige Aar. Hvorledes Hr. Hansen faar ud, at vi ville tilraade at bryde Overenskomsten med Principalerne, véd vi ikke; det er grebet ud af Luften. Vi underkende ikke Overenskomsten, men vi underkende Tarifen, der ikke duer til Noget — og det have vi jo altid gjort. *Red.*

Forskellige Meddelelser.

— Under Finanslovens første Behandling i Landstinget i Mandags blev der igen hentydet til den uregelmæssige Trykning af Rigsdagstidenden. Statsrevisor Fischer begik i sit Foredrag den Fejl at angive Lønningstillægets Opførelse paa Finansloven, saaledes som det var vedtaget ved tredje Behandling i Folketinget, aldeles urigtigt, og da han rettede denne Fejl, var det med den Anke, at han den nærmest forudgaaende Lørdag Eftermiddag forgæves havde søgt det paagældende Numer af Tidenden paa hans Plads. Kammerherre Jessen henkastede

ironisk den Ytring, at der i Aar var skét et stort Fremskridt, idet Trykningen af Finanslovens tredje Behandling i Folketinget aldeles manglede i Fjor ved Lovens første Behandling i Landstinget, medens man dog i Aar var kommet saa vidt, at der var blevet forelagt dette Ting halvtredje Numer af Forhandlingerne i Folketinget.

Den typografiske Forening.

Repræsentantskabsmødet den 20. Marts.

1. Et Andragende fra Dederdings Enke om Understøttelse blev afslaaet. Ligeledes nægtedes J. C. M. Møller Forhøjelse i hans faste Understøttelse, hvorimod det vedtoges at yde ham en midlertidig Hjælp af 4 Kr. Trykkeren J. C. Larsen havde anmodet om at maatte nøjes med kun at betale halvt Kontingent, 20 Sk. maanedlig som forhen, men Repræsentantskabet nægtede ham denne Nedsættelse af Principhensyn, hvorvel det ellers ikke fandt hans Anmodning uden Begrundelse. Alle tre Sager afgjordes i Overensstemmelse med Bestyrelsens Indstilling.

2. Følgende ny Medlemmer optoges: A. Christensen (Schultz's Tr.); L. W. Larsen (Rigsdags Tr.); R. Jensen og Nehm (Bordings Tr.); Fibecker, N. P. Nielsen, C. R. Schrøder og Oluf Darum (O. C. Olsen & Ko.s Tr.); J. M. Bornemann og J. J. Wolff (Cohens Tr.); J. W. Hansen (Calbergs Tr.); Bogtrykker Petersen og Emil Petersen (Petersens Tr.); J. C. N. Heje, R. V. Koch, J. F. Budtz, C. A. Vehage, F. Jørgensen og P. L. Hess (Kleins Tr.). Chr. F. Andersen (Kleins Tr.) **nægtedes** Optagelse som Medlem af Foreningen.

3. Paa det i Anledning af „Typograf-Tidendes" Udgivelse nedsatte Udvalgs Vegne forelagde N. D. Hansen til Vedtagelse en med Hr. Kasserer L. D. Berg oprettet Kontrakt, hvorefter denne forpligter sig til, saafremt han senest Fredag Aften har modtaget Tidenden fra Trykkeriet, at besørge Destributionen til samtlige Medlemmer inden Lørdag Eftermiddag Kl. 2, medens en Undladelse heraf har en Bøde af 3 Kr. til Følge. Kontrakten vedtoges uden Forandring enstemmig.

4. Foreningens Formand gav nogle Oplysninger om adskillige Udgiftsposter i det forløbne Fjerdingaar, hvoraf det fremgik, at Foreningen havde haft 26 Kr. 50 Øre i Underskud paa Nyaarsballet, medens Maskeballet havde givet et Overskud af 104 Kr. 50 Øre, hvilke Summer henholdsvis vilde blive ført til Udgift og Indtægt paa Regnskabet. Endvidere udtalte han sig i Fortrolighed om Principalforeningen med Henvisning til den af ham som Redaktør givne Kritik af denne i „Typ.-Tid." og gav nogle supplerende Meddelelser til Bestyrelsens Opraab i Tidendens sidste Numer, idet han stillede en Agitationsrejse til Landets større Byer i Udsigt.

5. Suppleanten Rud. Nielsen var tiltraadt som Repræsentant i Stedet for J. F. Jensen.

Fraværende med anmeldt Forfald: P. M. Jørgensen (syg), uden anmeldt Forfald: P. Christensen, Foltmar, N. Hansen, J. Henriksen, Møller, Neye, Charl. Thomsen og Mortensen.

Til Typograferne!

Foruden det Klein'ske Trykkeri, der ved Tarifbrud er kommet til at staa i et fjendligt Forhold til Typograferne og deres Forening, men som enhver Kollega dog véd at tage sig i Agt for, er der her i København andre Trykkerier, navnlig Avissætterier, hvor det ønskelige Forhold mellem Principal og Sætter ikke er herskende. Jeg maa derfor opfordre enhver Kollega til Agtpaagivenhed navnlig over for de mange anonyme Avertissementer om Sættere, for at han ikke mod sin Vilje skal komme til at gøre Brud paa Kollegialiteten.

R. P. Jensen,
Formand i „Den typ. Forening".

Rettelse: I forrige Nre. (11 & 12) staar Side 6, første Sp., 10. L. f. n: Maade, skal være Maal.

Typografiske Kundgørelser.

En Sætter,
der ved Siden af sit Arbejde i Trykkeriet kan paatage sig nogen Redaktionsvirksomhed, og som sympatiserer med „Venstre", kan faa Plads i en Provinsby. R. P. Jensen.

Tre Sættere
kunne faa Plads, en i Præstø, en i Frederiksborg og en i Ringsted.
R. P. Jensen.

En Sætter
kan straks faa Plads i Elvius' Bogtrykkeri i København. Man henvender sig til Faktor Sophus Løvgrén.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Redigeret af Typograf R. P. Jensen.

Typograf-Tidende, der udgives af *den typografiske Forening* i København, udkommer en Gang ugenlig. Tidendens fortrinsvise Opgave er paa enhver Maade at varetage Typografernes rent sociale Fag-Interesser; desuden indeholder den tekniske Meddelelser og i Øvrigt Alt, hvad der kan være af Interesse for Bogtrykkunstens Udøvere.

Kundgørelser indrykkes for en Betaling af 10 Øre pr. Petitlinie. For større og gentagende samt *staaende* Kundgørelser gives en betydelig Rabat. Pladssøgende Typografer betale altid kun halv Pris.

Abonnements-Prisen er 1 Kr. 25 Øre fjerdingaarlig. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder, i alle Boglader samt hos Hr. Boghandler *J. Christensen*, Toldbodgade 16, Kristiania.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 14. København, den 2. April 1875. 2. Aarg.

De forenede Hjælpekasser for Typografer.

(Af *C. Th. Thomsen.*)

III.

(Sidste Artikel.)

Naar man nu vilde spørge, hvilke Principer „Kasserne" i Fremtiden skulle følge for bedre end hidtil at blive et Tilflugtssted for alle i København arbejdende Typografer, saa tror jeg rigtignok, at man maa gaa ud paa at lette Indtrædelsen for unge Mennesker, det vil sige: lade dem indtræde i Sygekasseafdelingen alene. Naar de saa senere ere komne til Erkendelse om, at de skylde sig selv og deres Familier at sikre sig ogsaa i andre Retninger, da er allerede det første Skridt gjort til en almindelig Tilslutning, og det vil derefter falde forholdsvis let for dem at betale det højere Bidrag, der vil gøre dem delagtige i de Goder, som Pensions- og Ligkasseafdelingerne tilbyde.

For at dette imidlertid skal kunne ské, bliver det dog nødvendigt at omarbejde Lovene, hvad man jo nu ogsaa har bestemt sig til, og jeg tillader mig at henlede det eventuelle Udvalgs Opmærksomhed paa mine her anførte Bemærkninger, idet jeg dog udtrykkelig maa udtale, at det ikke er min Mening at splitte „Kasserne" ad, men tvertimod min Bestræbelse at samle Alle under deres beskyttende Vinger, ligesom jeg ogsaa tror, at Frihed til at sikre sig i én eller i flere Afdelinger vil være gavnligt.

For Øjeblikket betales der et Kontingent af 1,70 Kr. maanedlig, fordelt saaledes:

Sygekasseafdelingen . .	0,68 Kr.
Understøttelses-do. . .	0,17 —
Rejsekassen (Viatikum)	0,17 —
Pensionsafdelingen . .	0,34 —
Ligkasse-do.	0,34 —
	1,70 Kr.

Kontingentet maatte naturligvis fordeles anderledes, da det har vist sig, at den Afdeling, der mést vilde blive benyttet, nemlig Sygekassen, ikke selv kan bære sig med det beregnede Kontingent. At Udgiften til denne Afdeling har været saa høj, som den virkelig har, kan vistnok tilskrives flere Aarsager, men forhaabenlig ville de nu ansatte faste Læger bidrage til, at der for Fremtiden indtræder et bedre Forhold. I alt Fald ere flere Sygekasser komne til det Resultat, at det er besparende, naar Kassen selv betaler Lægen til Medlemmerne, og Dr. Ulrik, der i 1867 har udgivet et prisbelønnet Værk om saadanne selvhjælpende Foreninger som vor, tilraader netop fast ansatte Læger, hvad der over Alt har vist sig fordelagtigst. Jeg kan ikke her undlade at henlede Opmærksomheden paa, at Dr. Ulrik omtaler „De forenede Hjælpekasser" som en af de bedst grundlagte af denne Art Selvhjælpsforeninger, men han fremhæver dog som en væsenlig Mangel ved dem, at de enkelte Formaals Indtægter ikke paa Regnskabet ere opførte særligt, medens hele Indtægten staar anført under Ét, hvorved man ikke er i Stand til at bedømme, hvilke Afdelinger, der give Underskud, og hvilke ikke.

Til Sygekassen burde henlægges maanedlig 1,08 Kr., og derfor maatte man have 10 Kr. i ugenlig Sygeunderstøttelse. De sidste 8 Aars Udgifter til denne Afdeling, der endvidere have været ualmindelig store, vise vel, at 1 Kr. maanedlig vilde være tilstrækkelig, men dertil kommer Udgift til Læge, og hvis det paa den sidste Generalforsamling indbragte Forslag om fri Lægemidler ogsaa skulde gennemføres, hvad jeg vilde ansé for meget heldigt, ligesom jeg ogsaa vil anbefale Hustruernes Optagelse i Sygekassen, vilde Bidraget til denne Afdeling blive 1,25 Kr. maanedlig. Regnskabet for denne Afdeling vilde derefter med det nuværende Medlemsantal omtrent stille sig saaledes:

Indtægt:		*Udgift:*	
220 Medl. à 1,25 Kr.	3300 Kr.	Rejseunderstøtt. Gennemsnit af 8 Aar	2444 Kr.
Rente af 4000 Kr. (Rolffske Leg.)	160 —	Medicin (efter Dr. Ulrik Gennems. 1,33 Kr. aarlig)	330 —
		Administration .	635 —
		Overskud	51 —
I Alt . . .	3460 Kr.	I Alt . . .	3460 Kr.

For de Medlemmer, som ere i alle Afdelingerne, skal efter min Formening Bidraget da forhøjes med 15 Øre maanedlig, altsaa til i Alt 1,85 Kr., og som Vederlag for Forhøjelsen erholdes fri Lægemidler. Men Fordelingen til de forskellige Konti vilde da blive saaledes:

Sygekassen og Administration	1,25 Kr.
Pensions- og Understøttelsesafdelingen	0,30 —
Ligkasseafdelingen	0,30 —
	1,85 Kr.

Sygekassen kan bære sig med det anførte Beløb, det tror jeg at have bevist foran. Det Samme tror jeg ogsaa, at Ligkassen vil kunne; i de sidste 8 Aar er der nemlig udbetalt gennemsnitlig 1200 Kr.; et Medlemsantal af 370, som det har været i de senere Aar, giver et samlet Kontingent om Aaret af 1332 Kr. Pensions- og Understøttelsesafdelingerne faa derimod langt Mindre end tidligere; men jeg har tænkt mig, at disse to Afdelinger høre nøje sammen, eftersom selv de nuværende Love paa saa mange Maader blande dem sammen, og derfor har jeg troet at burde foreslaa, at hele Renten af Foreningens Formue overføres til denne Konto. Hvis Saadant skér, vil dette i Forbindelse med 30 Øre Bidrag vistnok være tilstrækkeligt til at dække denne Afdelings Udgifter.

Udgiften har gennemsnitlig i 8 Aar	
været til Pension	2628 Kr.
Do. har do. - Rejsende og Understøtt.	820 —
	3448 Kr.

Indtægten (efter det her foreslaaede): Renten af Foreningens	
nuværende Formue	2104 Kr.
Bidragene fra c. 300*) Medlemmer	
à 30 Øre maanedlig	1080 —
	3184 Kr.

Her viser sig altsaa en Underballance; men jeg tror, at man vil kunne faa denne dækket ved at stryge Rejseunderstøttelserne. Den Tid er nu forbi, da „Kasserne“ repræsentere de københavnske Typografer. „Den typografiske Forening“ er det rette Sted, hvor de Rejsende bør henvende sig; den er langt talrigere, og dens Medlemmer bestaa af flere unge Mennesker, der nyde Godt af Viatikum i andre Byer og Lande, men i Reglen ikke melde sig ind i „De forenede Hjælpekasser“. Udgiften til Rejsende har gennemsnitlig været 280 Rd. aarlig; naar denne Sum trækkes fra Udgiften 3448 Kr., faa vi til Resultat 3168 Kr., hvad der omtrent svarer til Pensions- og Understøttelsesafdelingens foreslaaede Indtægt. Skulde Indtægten alligevel ikke være tilstrækkelig, maa Afdelingen laane hos den Afdeling, som har Overskud, og skulde det gentage sig i længere Tid, ja, da maa vi forhøje Bidraget nogle Øre maanedlig.

Jeg har nu gjort Rede for, hvorledes jeg har tænkt mig „Kasserne“ ordnede; det skulde glæde mig, om jeg havde Meningsfæller. Hvad jeg her har foreslaaet, er vel kun et løst Udkast, som kan trænge til Ændringer, men efter min Formening har jeg paavist den vigtigste Forandring, der kan og bør foretages. Forandringer i Bestyrelsens Sammensætning eller i Forretningsgangen ere mindre væsenlige. I mange Aar have vi været glade ved at have en nidkær Bestyrelse, der aldrig har paaført os noget Tab, og jeg for mit Vedkommende ansér derfor ikke Forandringer her for nødvendige*). Paa Detaillerne har jeg ikke villet gaa ind, dels for ikke at trætte Bladets Læsere, og dels ogsaa derfor, at min Tid er saa ringe. Min Hensigt har alene været at fremkalde Interessen for „De forenede Hjælpekasser“ og bidrage, hvad jeg kunde, til at klare Meningerne om dem, medens jeg paa samme Tid har villet forsøge at paavise den heldigste Maade, hvorpaa „Kassernes“ Virksomhed kan ordnes, saa at man, naar nogle Aar ere forløbne efter Omordningen, kan danne sig en sikker Mening om, hvorvidt de kunne tilfredsstille de Krav, der stilles til dem.

*) Det er umuligt af Regnskabet at sé, hvormange Medlemmer der betale til denne Afdeling. Jeg antager, at dette Tal omtrent vil passe, idet ikke Faa have udbetalt hertil.

En typografisk Turnering.

I Amerika, hvor der hyppig finder Kapsætninger i større Dimensioner Sted, var der til den 5. December berammet en saadan i Washington. Herom giver „Printers Cirkular“, hvis Redaktør, Hr. Menamin, var indbudt som Voldgiftsdommer, følgende Beretning:

Den tilsigtede Turnering havde allerede to Maaneder før den store Dag sat hele Vashingtons typografiske Verden i Bevægelse, og da Dagen endelig oprandt, indfandt der sig et anséligt Antal af Gutenbergs Sønner i „Republicans“ fortræffelig indrettede Sætterlokale, hvor Kampen skulde finde Sted. De Herrer, der skulde tage aktiv Del o: „Velocipederne“, syntes alle opfyldte af den sikreste Sejersbevidsthed, — Ingen ventede mindre end den gyldne Pris.

Kapsætningen bestod af tre forskellige Afdelinger; i den første konkurrerede 8 Sættere, i den anden 9 og i den tredje eller Long-Primer-Klasse (Korpus-Klassen) 5. For hver Klasse gaves der tre Præmier: for 1ste en Guld- og en Sølv-Vinkelhage samt Harpel's „Typograph“, for 2den en Sølv- og en Nysølv-Vinkelhage samt et Eksemplar af Menamin's „Encyclopædia of Printing“ og for tredje Klasse en Guld-Brystnaal i Form af en Vinkelhage, et Eksemplar af

*) Her ere vi uenige med den ærede Forfatter. Bestyrelsens Sammensætning er for Tiden i formel Henseende aldeles meningsløs — om dens Ulovlighed ville vi ikke tale —, og i Realiteten bør den forandres saaledes, at Bestyrelsesmedlemmerne vælges ved et frit Valg uden noget særligt Paabud i Lovene. Lige saa vigtigt, som det er, at „Kasserne“ blive underkastede tidssvarende Reformer med Hensyn til deres Virksomhed, lige saa paatrængende nødvendigt er det, at Styrelsen af dem faar en Ordning, der ikke er stødende mod den fri personlige Selvbestemmelsesret — med andre Ord: Typograferne — eller rettere Medlemmerne — maa selv styre deres „Kasser“; ti lægger man dem Hindringer i Vejen herfor, gaar Tiden hen med at rydde saadanne til Side, og „Kassernes“ Virksomhed for det Heles Vel svækkes.
Red.

„Encyclopædia of Printing“ og et smukt Termometer.

Kl. 10 Formiddag traadte 2den Klasse og Long-Primer-Klassen an, grebe Vinkelhagerne og førte Sættekampen i halvanden Time, da der blev kommanderet „Holdt!“ En halv Time blev nu helliget Forberedelserne til Hovedkampen mellem Medlemmerne af 1ste Klasse; de 8 Pris-Konkurrenter stillede sig op ved Kasserne, — take up sticks! (griber Vinkelhagerne!) lød Kommandoen —, kampberedt stod Enhver og ventede paa det tolvte Klokkeslag; saa snart det var forstummet, lød det: commence composition! (begynder Sætningen!), og samtidig strakte otte sunde Arme sig, Fingrene fore ned i Fagene.

Med Sætningens Begyndelse blev saa vel ved den første som ved den anden Væddekamp Salen rømmet af alle Ikke-Aspiranter, alene med Undtagelse af Hr. Menamin, der blev tilbage som Dommer; de Kæmpende maatte ikke paa nogen tænkelig Maade forstyrres eller deres Opmærksomhed bortvendes. Derpaa hørtes der ingen anden Lyd end det skarpe Klik! Klik! af Typerne, der med forbavsende Hurtighed ledsagede hverandre ned i Vinkelhagen.

Et Par Minuter før Kl. 3 bleve alle Prisdommere igen kaldte ind i Salen; de stillede sig saaledes op, at de nøje kunde eftersé, hvorvidt enhver af de Kæmpende paa Signalet „Holdt“ ophørte med Sætningen. Paa Slaget 3 lød Kommandoordet, alle Vinkelhager sattes ned, og Sætterne forlode deres Kasser, efter at de i tre Timer havde arbejdet saa kraftigt og fægtet saa tappert for Maalet, som det vistnok sjelden er blevet sét i noget Trykkeri. Dommerne udfyldte derpaa de ufuldendte Linier med Kvadrater og sluttede dem ud, Satsen blev trukken af, og Aftrykkene vandrede til Korrektørerne.

1ste og 2den Afdeling havde til Løsning af deres Opgave at levere kompres Nonpareillesats, 3dje eller Long-Primer-Afdelingen satte af den Skrift, efter hvilken den var betegnet, nemlig „Long-Primer“ eller Korpus. Deltagerne i denne Afdeling tilhørte alle Regeringstrykkeriet.

I Løbet af Eftermiddagen var det Dommernes Opgave at maale og beregne den leverede Sats, prøve Korrekturerne og endelig afgøre, hvem der havde vundet Sejren. Selve Præmierne skulde om Aftenen ved en Banket gennem Voldgiftsdommeren, Menamin, overrækkes de lykkelige Kæmper. Disse vare:

I 1ste Afdeling (3 Timer, Skriften Nonpareille):

S. N. Bennermann med 5070 m — en Guld-Vinkelhage.
R. A. M'Lean med 4998 m — en Sølv-Vinkelhage.
W. W. M'Collum med 4727 m — en Harpel's „Typograph“.

I 2den Afdeling ($1^1/_2$ Time, Skriften Nonpareille):

W. W. Maleney med 2278 m — en Sølv-Vinkelhage.
T. A. M'Gill med 2251 m — en Nysølvs-do.
H. W. Hartman med 2187 m — „Encyclopædia of Printing“.

I 3die Afdeling ($1^1/_2$ Time, Skriften Korpus):

I. R. M'Bride med 2128 m — en Guld-Brystnaal i Vinkelhageform.
G. J. S. Hunnicutt med 2037 m — en „Encyclopædia of Printing“.
H. C. Tarleton med 1988 m — et Termometer.

Det bemærkes, at et m er lig en Gevirt eller to Halvgevirter af vedkommende Skrift.

Til Slutning kan endnu nævnes, at Korrekturerne kun indeholdt faa Fejl; M'Collum havde kun 8, og Tarleton blev af Dommerne rost for sin rene Sats. Udslutning og Rumfordeling betegnes som bedre end den i Morgenbladene sædvanlige.

Om Agitationsrejsen.

Hr. Redaktør! I sidste Numer af „Typograf-Tidende“ findes i Referatet af Repræsentantskabets Møde en Hentydning til, at der i den nærmeste Tid skal foretages en Agitationsrejse til Landets Købstæder for at tilvejebringe en Centralisation af alle Fagets Udøvere. Ihvorvel jeg villig skal anerkende det Gavnlige og Rigtige i en fast Organisation, som under mulige Eventualiteter kunde være af overordenlig Betydning for Hævdelsen af vore sociale Interesser, saa er det dog min ufravigelige Mening, at de Resultater, som opnaas derved, ikke vil svare til de Udgifter, som ere forbundne med en saadan Rejse. — Naar man tager Forholdene i de fleste Købstæder i Betragtning, vil man lægge Mærke til, hvor højst variable de ere; det ene Bogtrykkeri etableres efter det andet, men det er de færreste, som har en Fremtid for sig. I lige Maade med Typograferne; man søger saa vidt muligt at drage Fordel af Konjunkturerne, og tilbyder der sig en mere lønnende Plads end den, man for Øjeblikket er i Besiddelse af, saa tager man den, hvis ikke andre Forhold stille sig hindrende i Vejen. Kort sagt, Forholdene ere saa fluktuerende, at en Agitationsrejse i vort Fag for nærværende Tid vil være af højst problematisk Karaktér.

Det, som der med faa Midler og i forholdsmæssig kort Tid kan lade sig realisere, er: at opstille et Program og derefter sammenkalde til en Kongres af Typografer, som samles paa et belejligt Sted i Landets Midtpunkt, saaledes at hver Købstad sender en Repræsentant, forudsat at der er mindst 3 Typografer beskæftigede paa Stedet. Med Hensyn til Tiden, da kunde Pintsedagene muligvis benyttes hertil. Jeg frem-

sætter dette Forslag til Kollegers nærmere Overvejelse, idet vor Forening derved vil spares for større Udgifter, og Resultatet vil opnaas langt lettere. Deres

—r.

* * *

Det er dog maaské nødvendigt for os at gøre opmærksom paa, at vi saa godt som ikke kunne anerkende Rigtigheden af en eneste af de af Hr. —r. fremsatte Sætninger. Bestyrelsen og Repræsentantskabet ville nok vide at iværksætte Organisationen Landet over paa en hensigtsmæssig og forsvarlig Maade. *Red.*

I Referatet af Repræsentantskabsmødet den 20. Marts ere Undertegnede anførte som „fraværende uden anmeldt Forfald". Dette kunne vi dog ønske at give en noget nærmere Forklaring. I Forretningsordenen for Repræsentantskabet staar, at „saafremt der ikke inden $^1/_2$ Time efter den til Mødet fastsatte Tid er mødt det tilstrækkelige Antal Medlemmer (10), suspenderes Mødet". Den 20. Marts mødte vi som sædvanlig til den fastsatte Tid, Kl. 9, men Repræsentantskabets Formand overholdt ikke Forretningsordenens Suspendering, efter at den givne Tidsfrist var udløben. Først Kl. $10^3/_4$, altsaa $1^3/_4$ Time efter den fastsatte Tid, vare 10 af Repræsentantskabets Medlemmer til Stede, og Formanden kaldte til Møde; men vi fjærnede os da for om muligt at forhindre, at Tiden for Mødet saaledes blev afhængig af Formandens Vilkaarlighed uden Hensyn til, hvad Forretningsordenen i saa Henseende foreskriver; ti hvis det bliver til Regel, at Møderne afholdes til en hvilkensomhelst senere Tid, naar det tilstrækkelige Medlemsantal kommer til Stede, vilde dette efter vor Formening let have til Følge, at de Medlemmer, der møde til den bestemte Tid, tilsidst blive kede deraf og maaské udtræde af Repræsentantskabet. Den ærede Formand burde i alt Fald sørge for, at Referatet af et saadant Møde, hvor Medlemmer, der have været til Stede før og længe efter den fastsatte Tid, blive anførte som fraværende uden anmeldt Forfald, blev tilføjet en Bemærkning om, at Mødet var afholdt over 1 Time efter den Tid, Forretningsordenen tillader. — For Øvrigt skulle vi bemærke, at ved Forretningsordenens Vedtagelse fremkom der Forslag om Fastsættelse af en senere Mødetid, hvilket Forslag den ærede Formand modsatte sig, ligesom det, saa vidt os bekendt, var ham selv, der foreslog Bestemmelsen om Mødernes Suspendering, naar der ikke inden den givne Tidsfrist mødte det Antal Medlemmer, som var nødvendigt for at tage Beslutninger.

N. Hansen. *P. Christensen.*

Den typografiske Forening.

Repræsentantskabsmøde

afholdes Lørdag den 10. April Aften Kl. 9.

Dagsordenen skal blive bekendtgjort i næste Numer.

Frederik Olsen,
Repræsentantskabets Formand.

Til Typograferne!

Foruden det Klein'ske Trykkeri, der ved Tarifbrud er kommet til at staa i et fjendligt Forhold til Typograferne og deres Forening, men som enhver Kollega dog véd at tage sig i Agt for, er der her i København andre Trykkerier, navnlig Avissætterier, hvor det ønskelige Forhold mellem Principal og Sætter ikke er herskende. Jeg maa derfor opfordre enhver Kollega til Agtpaagivenhed navnlig over for de mange anonyme Avertissementer om Sættere, for at han ikke mod sin Vilje skal komme til at gøre Brud paa Kollegialiteten.

R. P. Jensen,
Formand i „Den typ. Forening".

Typografiske Kundgørelser.

En Sætter
kan straks faa Plads i Elvius' Bogtrykkeri i København. Man henvender sig til Faktor Sophus Løvgrén.

En dygtig Sætter
kan straks faa en stadig Provinsplads. Lønnen er 20 Kr. ugenlig. Hvis den Reflekterende ikke er personlig kendt af mig, gør han rigtigst i at lade sig anbefale af en mig kendt Kollega.
R. P. Jensen.

To Sættere
kunne fra Midten af denne Maaned faa Plads i København. Lønnen kan blive visse Penge, 18 à 20 Kr. ugenlig.
R. P. Jensen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Redigeret af Typograf R. P. Jensen.

Typograf-Tidende, der udgives af *den typografiske Forening* i København, udkommer en Gang ugenlig. Tidendens fortrinsvise Opgave er paa enhver Maade at varetage Typografernes rent sociale Fag-Interesser; desuden indeholder den tekniske Meddelelser og i Øvrigt Alt, hvad der kan være af Interesse for Bogtrykkunstens Udøvere.

Kundgørelser indrykkes for en Betaling af 10 Øre pr. Petitlinie. For større og gentagende samt *staaende* Kundgørelser gives en betydelig Rabat. Pladssøgende Typografer betale altid kun halv Pris.

Abonnements-Prisen er 1 Kr. 25 Øre fjerdingaarlig. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder, i alle Boglader samt hos Hr. Boghandler *J. Christensen*, Toldbodgade 16, Kristiania.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 15. København, den 9. April 1875. 2. Aarg.

Svar til Formanden for „Foreningen af danske Bogtrykkere", Hr. Sally B. Salomon.

Den højtærede Formand beærede „Typograf-Tidendes" Redaktion med et lille Indlæg i Anledning af nogle fra den fremkomne polemiserende Bemærkninger over for Hr. Typograf Ludv. V. Hansen. Jeg skal give Svar for Redaktionen og vil indskrænke det til en simpel Imødegaaen af hans Paastande.

De Udtalelser, at den nugældende Tarif ikke kan indføre nogen Arbejdsordning i Trykkerierne, og at den tilsigtede „Ordning" ikke er kommen længere end paa Papiret, kalder den ærede Formand „en grov Beskyldning", hvorfor han fordrer Bevis. „Jeg tror," siger han, „og er berettiget til at tro, indtil det Modsatte bevises, at mine Kolleger samvittighedsfuldt opfylde Tarifens Bestemmelser i Et og Alt, og kan derfor ikke forstaa Ytringen om Korrektur og Oprømning, hvilke to Bestemmelser ikke skulle være gennemførte i et eneste Trykkeri." Det er ubestridelig sandt, at det indtil Dato ikke har været muligt for noget Trykkeri at gennemføre de to nævnte Bestemmelser, saaledes som de foreskrives i Tarifen, og fremdeles vil det vise sig, at de ikke **kunne** gennemføres, fordi de ere upraktiske. Den ærede Formand leverer selv Beviset herfor i Marts-Numret af „Skand. Bogtr.-Tid." Om Oprømningsspørgsmaalet (Paragrafen om Sats og Aflægnings Adskillelse) skriver han:

„Hr. *L. H.* (Ludv. V. Hansen) er meget fornøjet med, at Sats og Aflægning nu er skilt ad; jeg *var* det ogsaa, men er det ikke mere. Jeg skal sige, hvorfor. Jeg har hidtil betalt 1/4 af Satsprisen for Aflægning, det ansaa nu *jeg* for en retfærdig Fordeling; efter Tarifen **kan** jeg det ikke mere, men Følgen er, at den Sætter, jeg nu byder (ikke befaler men tilbyder) Aflægning, nødig vil dertil; han tjener mindre nu end forhen; de Sættere, man sætter mest Pris paa, søger man derfor saa vidt muligt at fritage for Aflægning: man giver den til Andre; men hvilken Garanti har man da for forsvarlig Aflægning? Sætte-Sætteren siger saa, naar der er mange Bogstavfejl i hans Sats: det er ikke mig, men N. N., der har lagt af. Det kan give Anledning til megen Diskussion, som dog ikke fører til Noget!"

Hr. Formanden bemærker om Paragrafen, der vedrører Korrekturen:

„Korrekturspørgsmaalet er ikke endnu løst paa en tilfredsstillende Maade, det indrømmer jeg, men ikke i den Mening, som Hr. *L. H.* antager. Jeg tror, at saaledes som Forholdene nu ere, bliver Sætteren naar der er mange Forfatter-Ændringer, *aldeles fri for sine egne Fejl*, og det er dog ikke Meningen med, at han skal have Betaling for *Andres* Fejl. Jeg haaber, at det skal lykkes mig at faa et Arrangement i Stand, hvorved (Beregnings) Sætteren aldeles fritages for at korrigere Forfatter-Ændringer, men derimod kommer til at rette sine egne Fejl."

Uden at jeg nu helt og holdent kan gøre Hr. Formandens Ord til mine, er jeg dog fuldstændig tilfreds med at kunne anføre dem som „Bevis" for begge Tarifbestemmelsernes Ubrugelighed. Dertil vil jeg udtale aldeles bestemt, at Tarifens § 13: „Prisen for Sats og Aflægning skilles ad", ikke finder konsekvent Anvendelse i et eneste Trykkeri, og at § 10 (om Korrektur) nu staar som en „saga blott", Ingen bryder sig om. Disse to Paragrafer ere de eneste i Tarifen, der gribe ind i et Trykkeris Administration og saaledes ville „ordne" Arbejdet; alle de øvrige Paragrafer indeholde kun Værdiangivelser for Arbejdets Udførelse uden synderlig at berøre Administrationen, der i meget høj Grad indfluerer paa Sætterens Fortjeneste og — ja, hvorfor undlade at sige det? — Moralitet. Men, som citeret, den ærede Formand selv er enig med mig i at erklære disse to Paragrafer for ubrugelige, og jeg vil derfor rette det Spørgsmaal til ham: Kan De, Hr. Formand, nu finde det besynderligt, at „Den typografiske Forenings" Bestyrelse ikke i den „indførte" Tarif vil „anerkende noget Grundlag for en Arbejdsordning og aldrig vil gaa ind paa Forhandling paa dette Grundlag" (to anerkendt forfejlede Bestemmelser)? — Det vilde vistnok ved nærmere Eftertanke „i højeste Grad forundre" den ærede Formand, om Bestyrelsen ikke indtog en saadan Stilling til Tarifen; ti derved vilde den vise en afgjort Uduelighed til at føre Typografernes Sag.

„Naar to Parter indgaa en Overenskomst, saa er man i Virkeligheden kommen til en Overenskomst", — ja, naturligvis! Hverken fra min, Bestyrelsens eller nogen anden Typografs Side er der paastaaet Andet. Overenskomsten maa naturligvis holdes i Hævd, indtil den af en af Parterne bliver opsagt; men den ærede Formand vil sikkert ikke benægte, at enhver af Parterne har fuld Ret til at opsige den, hvilken

Dag det skal være, og mindst af Alt er der for Principalerne Grund til at tro, at Typograferne ret længe ville vente med at gøre et saadant Skridt, især naar de genkalde i Erindringen de Omstændigheder, hvorunder Tarifen blev vedtagen.

Den ærede Formand skriver, at „det vilde være saare sørgeligt, om det skulde være „Den typografiske Forenings" Bestyrelses Maade, at saa snart én Overenskomst er truffen, da straks efter begynde med Indsigelser mod dens Brugbarhed (hvortil den selv har medvirket) og arbejde paa at faa en ny Overenskomst bragt i Stand og saa fremdeles". Det er vistnok en Skrivfejl, at der er kommet til at staa „Overenskomstens" Brugbarhed — i den fremsatte Ordforbindelse er denne Sætning meningsløs —, og jeg tror at træffe den ærede Formands Mening, naar jeg i Stedet for „Overenskomstens" Brugbarhed sætter Tarifens Brugbarhed, hvorimod han ikke ønsker, at der lige straks skal gøres Indsigelse. Som mér end én Gang bemærket ovenfor, har den ærede Formand virkelig selv straks gjort Indsigelse mod Tarifens Brugbarhed, og han kan da umuligt finde det „sørgeligt", at Bestyrelsen gør det Samme og arbejder paa Tilvejebringelsen af en ny Overenskomst, efter at det har vist sig, at det Grundlag, hvorpaa den gamle blev afsluttet, er uholdbart. Den højtærede Formand kan have Ret, naar han siger, at Bestyrelsen medvirkede til Overenskomstens Tilvejebringelse, ja, i al Beskedenhed tør jeg vel tilføje, at uden dens Medvirkning var der maaské ikke kommet en Overenskomst i Stand, som skét er, ti dertil havde Typograferne for mange begrundede Indvendinger at gøre mod Tarifen; men det vil jeg sige aabent og ligefrem, at jeg havde aldrig villet tilraade mine Kolleger at vedtage den nugældende Tarif, hvis jeg ikke i Forvejen havde vidst aldeles bestemt, at lige saa snart den traadte i Kraft, maatte den slaa sig selv i Hjæl. Jeg maa være saa ondskabsfuld nu at erindre om den „Ikke-Arbejdende". Hvilken stor Tjeneste gjorde man ham ikke ved at tilsidesætte ham! Medens begge Delegationer med Møjsommelighed fik frembragt Noget, der kunde faa Navn af „Tarif", stod den „Ikke-Arbejdende" udenfor for at give Sagen de Vendinger, som vare i Typografernes Interesser, uden at han var bundet af Andet end disse. For mig er det en Glæde, at den højtærede Formand for Bogtrykkerne befinder sig i samme Stilling over for hans Kolleger.

I den ærede Formands Indlæg forekommer der to Opfordringer til mig. Han forlanger, at jeg skal bevise det, hvis hans Kolleger ikke samvittighedsfuldt opfylde Tarifen; — jeg skal her bringe Hr. Louis Kleins eklatante Tarifbrud i Erindring. Han opfordrer mig til „at fremkomme med et Forslag til en Ordning, for at den i Tide kan drøftes"; — her skal jeg henvise til det af „Den typografiske Forenings" Bestyrelse under 17. Marts fremsatte Tarifforslag.

Den ærede Formand bedes om at modtage Tarifforslaget med den størst mulige Velvilje. Hvis man ikke synes om dette Forslag, skal jeg anmode den højtærede Bestyrelse for Principalforeningen om at fremkomme med et andet, der kan danne et antageligt Grundlag for ny Forhandlinger, og jeg tør forsikre, at der fra „Den typografiske Forenings" Bestyrelses Side skal blive vist al rimelig Imødekommen. Men Sagen maa ordnes! *R. P. Jensen.*

Principalerne og „Den typografiske Forening".

I „Typograf-Tidendes" Nr. 11 & 12, har en Indsender under Mærket F. O. paataget sig at kritisere forskellige Udtalelser af mig i et af Tidendens tidligere Numre, hvad jeg ikke kan lade gaa upaatalt hen, da dette jo vilde være noget nær det Samme som fuldstændig at indrømme hans Kritiks Rigtighed, hvilket jeg under ingen som helst Omstændigheder kan gøre. Jeg skal da først tillade mig at gøre Hr. F. O. opmærksom paa, at det, at Principalerne fra Foreningens Stiftelse have kunnet blive optagne som Medlemmer, aldeles ikke udelukker den Betragtning, at det kunde blive en Nødvendighed at faa denne Bestemmelse forandret; eller — hvad jeg ogsaa nu kan sige — det kunde forresten være ligegyldigt, om Principalerne udelukkes eller ikke, da de, som rigtigt er, selv have sluttet sig sammen og dannet en Forening. I Hovedsagen taler dette Sidste tilstrækkeligt for Rigtigheden af min Betragtning, at Principalernes Interesser indenfor Fagets Omraade ikke falde sammen med Typografernes; ti ellers var der for Principalerne ingen Anledning til at danne nogen Forening for dem selv. — Hvad Principalernes pekuniære Støtte over for „Den typografiske Forening", som Hr. F. O. i høj Grad paaberaaber sig, angaar, da forekommer det mig, at naar en Principal har Hjertet paa det rette Sted, og naar han virkelig vil gavne den Stand, hvortil han hører, saa kan dette ské, hvad enten han er Medlem af Foreningen eller ikke. Forresten bærer Hr. F. O.s Artikel, efter min Opfattelse, altfor meget Spor af at være en Kritik ikke af det Forslag, som jeg har forsøgt at forsvare, nemlig Udelukkelse af de Principaler, som ved eventuelle Forsøg fra Typografernes Side paa en Forbedring af deres Kaar stille sig fjendtligt over for disse, men snarere en Kritik af det Forslag, som en Kollega paa Generalforsamlingen i December fremsatte, nemlig alle Principalers Udelukkels af Foreningen, og for saa vidt berøres jeg ikke af Hr. F. O.s Bemærkninger. —

Hr. F. O. mener, at jeg hører til dem, som tro, at alle ere Kæltringer; og som nære Mistro til Alle, — altsaa: min Artikel skulde være dikteret af Mistro til Principalerne. Dette er aldeles fejl, saa meget mere, som jeg naturligvis maa respektere ethvert Menneske — saaledes ogsaa enhver Principal —, som ikke giver sig ud for at være Andet, end hvad han er; men naar jeg faar Beviser i Hænde for det Modsatte, har Mistroen skaffet sig Raaderum. Med Hensyn til Principalernes og Typografernes gensidige Stilling er jeg gaaet ud fra, at her er din Plads og dér er min Plads, og lad saa hver Part for sig arbejde for at naa det satte Maal; begge Parter ere vistnok lige interesserede i, at Maalet naas, og de kunne arbejde hen derimod i god Forstaaelse, men der er for mange Beviser, som tale mod dette Sidste, og lidt Mistro vil derfor Hr. F. O. undskylde mig. Skulde min Mistro imidlertid for Fremtiden vise sig ugrundet — ja, da maa Principaler og Typografer række hinanden Haanden som gode Venner til fælles Id og Virken. — Endvidere skal jeg udtale, at naar Hr. F. O. mener, at min Slutningsbemærkning ikke staar i Samklang med de af mig foran fremsatte Bemærkninger, da er dette heller ikke ganske rigtigt. „Med eller uden Principalerne" synes mig at være en konsekvent Slutning af hele min Betragtningsmaade af Typografernes Stillling til disse. — Da jeg tror at vide, at Hr. F. O.s Forhold til „Den typografiske Forening" er et saadant, at han har Ret til at træde op og forsvare sine Anskuelser paa Omraader, hvor han tror det at være til Foreningens Gavn, tør jeg ingenlunde fordriste mig til at miskende hans gode Vilje, og jeg skal være med til at hævde ham Adkomst dertil, selv ogsaa paa mine Vegne, — lad det saa ogsaa ské med en lille Uoverensstemmelse. Enighed, Enighed og fremfor Alt Enighed, — saa kunne vi med fuld Fortrøstning sige: „Med eller uden Principalerne!" — Principalforeningen er dannet, Anledningen til Striden er kun formel, og vi Typografer ville gaa fremad i sluttede Rækker til Kamp for vor gode og retfærdige Sag. Leve Kunsten, leve Typograferne!

S—n.

Forskellige Meddelelser.

— Principalforeningen omtales af „Skand. Bogtr.-Tid." for første Gang i Marts-Numret. Tidenden er ikke rigtig fornøjet med de vedtagne Love, men den undskylder dem paa bedste Maade; de ere „en Fane", der er rejst „for at samle Kræfterne", og „kunne kun være af provisorisk Natur". Især lægger den alle Landets Bogtrykkeriejere „indtrængende" paa Hjærte, at „Ingen maa holde sig tilbage". „Livlig Tilslutning! Det maa være Løsenet" — siger den. For Øvrigt udtaler Redaktionen til Slutning: „Lad Bogtrykkerstanden vise, at den har forstaaet Tiden, ti kun ad den Vej, der her er anvist, kan ikke alene Typografien her hjemme, som Virksomhed betragtet, faa en god og heldig Udvikling, men ogsaa Arbejderspørgsmaalet (indenfor Typografiens Omraade) blive løst — for saa vidt det kan løses." Ja, lad os nu først sé! Principalerne have Vanskelighed ved at følge med Tiden.

— Fra Præstø have vi modtaget Meddelelse om, at samtlige Sættere i Jul. Stillings Trykkeri have opsagt deres Pladser, fordi de fandt det stridende mod Kollegialiteten at arbejde sammen med Kvinder, hvoraf Principalen har antaget flere som Sættesker.

— Det Louis Klein'ske Bogtrykkeris Standpunkt til Typograferne er vedblivende det samme.

— En Sætter ved Navn Raben har taget Plads i Kleins Trykkeri. Det er den samme Raben, som beholdt sin Plads i Rigsdagens Trykkeri under den sidste Skærmydsel.

Skønt det selvfølgelig ikke kan være min Pligt at svare paa, hvad der maatte fremkomme angaaende min Ledelse af Repræsentantskabet, har jeg dog troet det rigtigt i Anledning af det i forrige Nr. indrykkede Stykke, undertegnet af to Repræsentanter, at sige et Par Ord, dels fordi det er den første Sten, man offenlig kaster paa mig i Henseende til min Virksomhed som Formand, dels fordi man beskylder mig for Brud paa Forretningsordenen; til Bedømmelsen af dette „Brud" maa man nemlig tage alle Omstændigheder med i Betragtning. Sagen er den, at den omtalte Aften, Lørdag den 20. Marts, Kl. $9^1/_2$, den Tid, til hvilken Mødet skulde begynde, vare 9 Medlemmer til Stede; der manglede altsaa kun 1, hvilket jo kunde komme hvert Øjeblik. Imidlertid var det saa uheldigt, at det tiende Medlem først kom $10^3/_4$, og jeg aabnede nu Mødet; de to klagende Herrer, der havde ventet lige til Mødets Begyndelse, fandt det da passende at forlade Lokalet. Samtidig kom nu imidlertid to andre, saa at det lovbefalede Antal var til Stede. Mødet tog da sin Begyndelse og varede til $11^3/_4$, efter hvilken Tid de to Herrer atter indfandt sig i Lokalet. Det var selvfølgelig paa Tale at suspendere Mødet og ansætte et nyt til den følgende Lørdag; dels ønskede Bestyrelsen imidlertid gerne at faa de paa Dagsordenen værende Sager, hovedsagelig administrative, afgjorte, dels var den følgende Lørdag Paaskelørdag, og Erfaring fra tidligere Tid har vist, at det er vanskeligt at samle Medlemmer paa denne Aften. Paaskelørdag var den sidste Lørdag i Marts Maaned, og ifølge Lovene skal Repræsentantskabet holde ordenligt Møde en Gang hver Maaned. Jeg kunde ganske vist have sammenkaldt et Møde en anden Aften i Ugen; dels

vilde dette imidlertid volde Foreningen Udgifter til Lokalet, og dels havde man ingen Garanti for, at der da til den fastsatte Tid vilde møde det lovbefalede Antal Medlemmer. Jeg valgte derfor at afholde Mødet nævnte Aften og troede, ja tror endnu, at jeg derved handlede i Foreningens Interesse. At de to Herrer kom til at staa som fraværende uden anmeldt Forfald, var ganske i sin Orden; det havde været dem en let Sag at melde Forfald, da de forlode Lokalet. Jeg trænger ikke til de to Herrers Belærelse om, hvorledes jeg bør stille mig som Formand for Repræsentantskabet, derom er jeg paa det Rene; er man imidlertid misfornøjet med min Ledelse, finder man, at min Fremgangsmaade er vilkaarlig, nu vel, saa vil der snart være Lejlighed til at raade Bod herpaa, idet det nuværende Repræsentantskab, for hvilket jeg er valgt til Formand, kun har tre Møder tilbage at samles i, og har man fundet sig i „Vilkaarligheden" de 9 Maaneder, saa kan man vel nok „vente Dyrehavstiden med".

Frederik Olsen.

Forhenværende Typograf C. P. Duus og Hustru fejre Søndag otte Dage (den 18. d. M.) deres Guldbryllupsdag, henholdsvis 70 og 87 Aar gamle. Denne for Typografer sjældne Højtidelighed have vi troet ikke burde gaa aldeles upaaagtet hen, saa meget mere, som de hæderlige Gamle ere i meget trange Kaar og kun med Kummer sé hver Dag i Møde. Lad alle os Andre, der have Evne dertil, hver give sin Skærv, saa at vi kunne berede deres Guldbryllupsdag til at være en virkelig Højtidsdag for dem.

Vi have tænkt os at faa saa mange Pengebidrag ind, at Kollegerne kunne forære de Gamle en Sparekassebog, lydende paa en passende Sum. Derfor ville vi bede Inkassatorerne eller en anden Kollega om at indsamle Bidrag i de forskellige Trykkerier og aflevere dem til medundertegnede Kasserer L. D. Berg senest Lørdag Aften den 17. d. M. Fra Provinserne kunne Bidragene sendes til „Typograf-Tidendes" Ekspedition.

København, den 8. April 1875.

L. D. Berg. V. Grøndahl. R. P. Jensen.
P. Jeppesen. F. Stahrenberg.

Typografernes Sangforening.

Fra Lørdag den 3. April er Foreningens Lokale hos Hr. Restavratør Nærum, St. Købmagergade Nr. 52, 1ste Sal.

Søndag den 11. April agtes i ovennævnte Lokale afholdt Aftenunderholdning og Assemblé fra Kl. 8 til Kl. 2. For Medlemmer koster en Herrebillet 75 Øre og 1 Damebillet 25 Øre; Besøgende indtegnes à 1 Kr. for en Herre og 25 Øre for en Dame. Spisning à la carte à 1 Kr. pr. Kuvert, Øl og Brændevin iberegnet. Tegning kan ské enten i Foreningens Lokale eller hos Dhrr. Bestyrere Hansen, Adresseavisens Sætteri, og Axel Rasmussen, Adelgade Nr. 41, 3die Sal.

Bestyrelsen.

Den typografiske Forening.

Repræsentantskabsmøde

afholdes Lørdag den 10. April, Aften Kl. 9.

Dagsorden:

1) Andragender.
2) Optagelse af Medlemmer.
3) Fastsættelse af Kassererens Honorar efter Indstilling fra det nedsatte Udvalg.
4) Foreløbig Behandling af en Organisationsplan for hele Landet.

Frederik Olsen,
Repræsentantskabets Formand.

Rettelse: I Referatet af forrige Repræsentantskabsmøde staar der bl. A. som fraværende uden anmeldt Forfald: I. F. Møller og Rudolf Nielsen; dette er en Fejltagelse. I Skrivelser, dateret 20. Marts, som imidlertid først ere komne Formanden i Hænde sidste Lørdag, have de begge anmeldt Forfal.

Rettelser. I Nr. 14 er indløbet nogle meningsforstyrrende Fejl. Side 1, Sp. 2, L. 17 f. n., staar „Rejseunderstøttelse", læs „Sygeunderstøttelse"; Side 2, Sp. 1, L. 17 f. n., staar „280 Rd", læs „280 Kr."; Side 4, Sp. 1, L. 11 f. o., staar „Forretningsordenens Suspendering", læs „Forretningsordenens Bestemmelse om Mødets Suspendering".

Typografiske Kundgørelser.

En Haandpressetrykker
kan straks faa Plads i København. Denne Tidendes Ekspedition anviser.

En Sætter
kan straks faa Plads i Elvius' Bogtrykkeri i København. Man henvender sig til Faktor Sophus Løvgrén.

En dygtig Sætter
kan straks faa en stadig Provinsplads. Lønnen er 20 Kr. ugenlig. Hvis den Reflekterende ikke er personlig kendt af mig, gør han rigtigst i at lade sig anbefale af en mig kendt Kollega.
R. P. Jensen.

P. Andersen,
Snedker.
Smedegade 6, 4de Sal. Nørrebro.
Anbefaler sig herved til Dhrr. Bog- & Stentrykkerieiere med Forfærdigelsen af Alt til Bog- & Stentrykkeriinventarium henhørende Sager.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 16. København, den 16. April 1875. 2. Aarg.

Foreningsmeddelelse.

Dhrr. Inkassatorer anmodes om paa Bidragslisterne for April Maaned nøjagtig at opføre de Typografers Navne, der ikke ere Medlemmer af Foreningen, saaledes som Lovene foreskrive, og jeg vil med det Samme udbede mig, at det i Fortegnelsen baade over Medlemmer og Ikke-Medlemmer bemærkes, hvem der er Trykker. Endvidere ønsker jeg anført paa Listerne Lærlingenes Tal i de forskellige Trykkerier med særlig Angivelse af Sætter- og Trykkerlærling, ligesom man ogsaa bedes om at notere Tallet paa de Kvinder, der mulig ere beskæftigede enten som Sættersker eller Trykkersker.

Det er mig af Vigtighed at faa disse Oplysninger saa hurtigt som muligt, og derfor forventer jeg, at Indbetalingerne vil ske præcis.

R. P. Jensen.
Formand.

Fra London.

Siden det i Begyndelsen af Aaret 1872 stedfundne Røre blandt de londonske Sættere, som gav til Resultat en Prisforhøjelse af $^1/_2$ d. pr. 1000 n og en Nedsættelse i den ugenlige Arbejdstid fra 60 til 54 Timer, er der af Sætterne i Almindelighed ikke stillet yderligere Fordringer før i April f. A. Det var da Avissætterne, der stillede en Del Fordringer til Principalerne, hvorved de tilsigtede at komme paa lige Fod med Værk- og Akcidenssætterne; ti i 1872 fandt de sig ikke foranledigede til at slutte sig til deres andre Kolleger, der have en særskilt Tarif. Skønt dette Forlangende i og for sig var retfærdigt og billigt, maatte det dog være let at forudsé, at det vilde møde en haardnakket Modstand fra Principalernes Side, ligesom det paa Grund af den lunkne Holdning, Avissætterne i 1872 indtog til Værksætterne, ikke kunde ventes, at disse vilde yde deres Kolleger i Avistrykkerierne en saa eftertrykkelig Understøttelse, som ellers sikkert vilde have været Tilfældet. Avissætterne troede nemlig i 1872, at de af Værksætterne møjsommelig tilkæmpede Fordele af sig selv vilde komme dem til Gode, men heri gjorde de Regning uden Vært, fornemmelig med Hensyn til de Trykkerier, hvori ogsaa andre Arbejder end Aviser bleve trykte. Da Tiden efter den daglige Arbejdstids Forløb (9 Timer) for Værksats skulde godtgøres med 3 d. pr. Time, hvilket ikke fandt Sted i Avissats, saa indrettede mange Principaler det saaledes (især ved Ugeblade), at Avissætteren blev beskæftiget med presserende Værksats eller andre Arbejder om Dagen for saa senere om Aftenen at kunne faa den Fornøjelse at sætte Avis uden derfor at erholde saa Meget som en Øres Godtgørelse, og dertil kom nu ogsaa det, at i mange Ugeblade uddeltes „Svinestegen", Tabeller o. s. v. til Visse-Penge-Sættere, Lærlingene og „Tunovers" (d. e. Drenge, der ere løbne af Læren, og som kun faa Halvdelen eller to Tredjedele af den fulde Satspris 3 sh. 7 d. pr. „Skib" (galley) paa 5000 n), saa at kun den kompresse Sats tilfaldt de egenlige Beregningssættere. Disse og mange andre Misligheder foranledigede Avissætterne til at stille de her anførte Fordringer. Principalerne gav straks Sætterne et Afslag, og det havde til Følge, at Dagbladssætterne frafaldt Forlangendet om $^1/_2$ d.s Forhøjelse pr. 1000 n og 6 d. pr. Time i Godtgørelse for Søndagsarbejde; men Ugebladssætterne fortsatte deres Agitationer. Det blev da endelig bestemt, at den hele Sag skulde afgøres i en Konference mellem Principaler og Sættere, og her opnaaedes en Overenskomst, der vel ikke tilvejebragte nogle ny Tilstande, men dog medførte adskillige Fordele for Sætterne. Den ved Konferencen tilvejebragte Overenskomst indeholder i det Væsenlige følgende Punkter: 1) Ingen beregnende Sætter maa udføre mere end 6 Timers Overarbejde i én Uge, og derfor faar han 3 d. pr. Time ekstra. Den egenlige Arbejdstid er 54 Timer, men de 6 Overarbejdstimers Godtgørelse indtræder først, efter at der er arbejdet 60 Timer. Disse 6 Timer kunne enten arbejdes i én Nat eller fordeles paa forskellige Aftener, eftersom Principalen bestemmer; dog skal ingen Sætter præstere Arbejde efter Kl. 12 Nat uden at faa en yderligere

Godtgørelse af 3 d. pr. Time. — 2) Uden gensidig Overenskomst skal ingen Sætter trække mindre af end 1/4 galley („Skib") ny Sats, og heller intet „Skib" vedkommer ham, naar mindre end 1/8 „Skib" ny Sats bliver sat til, saafremt han ikke derfor faar 1 d. for den derved foraarsagede Tidsspild. — 3) Sættere paa visse Penge saa vel som Lærlinge, der have staaet 4 Aar i Lære, skulle tage Manuskript med Paketsætterne i en bestemt Rækkefølge; dog undtages herfra Avertissementer, som helt og holdent tilfalde Sætterne paa visse Penge og Lærlingene. Minimum af visse Penge er 36 sh. pr. Uge paa 54 Timer, og de 6 Timer dér udover indtil 60 Timer godtgøres med ikke mindre end 11 d. pr. Time. — 4) Korrigering, Slutning o. s. v. betales med 10 d. pr. Time foruden et Tillæg af 3 d. for Overarbejdstimerne. — 5) Sættere, som maa afgive Hjælp til Avissats, faa, naar de arbejde timevis, ikke Betaling for under 4 Timer à 10 d., og naar de arbejde pr. Stk., ikke for under et „Skib". (Dette angaar de Sættere, som ikke i Almindelighed arbejde i Trykkeriet; de Sættere, der have stadigt Arbejde i Forretningen, og som afgive Hjælp til Aviser, kunne kun gøre Fordring paa en Fjerdedel af ovennævnte Minimum eller paa Betaling efter den Tid, de ere beskæftigede paa denne Maade.) — 6) Søndagsarbejde regnes fra Lørdag Nat Kl. 12 til Søndag Nat Kl. 12 og godtgøres ekstra med 6 d. pr. Time, men i hvert Fald skal Sætteren have mindst 2 sh. 6 d. ekstra, naar Søndagsarbejde forlanges. (Naar en Avis i Almindelighed kræver Søndagsarbejde for at blive færdig, kan der ikke fordres nogen Ekstragodtgørelse.) — Det mest Mærkelige ved disse Tarifbestemmelser er, at Paketsætteren tvinges til at arbejde 6 Timer længere om Ugen end Sætteren paa visse Penge eller Lærlingene, uden at han derfor faar Ekstragodtgørelse. Naar hertil regnes, at Principalen har Ret til tage al „Svinestegs"-Sats (Avertissementer o. s. v.), og at der er Bagdøre nok aabne for den mindre samvittighedsfulde Principal, ligesom at Avissætterne ogsaa straks maatte opgive Fordringen om 1/2 d.s Forhøjelse, saa er det indlysende, at Avissætterne ikke i 1872 handlede klogt ved at skille sig fra Værksætterne. For Øvrigt viser denne Tarif, at de londonske Sættere ikke staa paa et saa intelligent Standpunkt som deres tyske Kolleger, ja selv i New-York er man kommen en Del videre, og derfor kan der vel heller ikke være Tvivl om, at dette Kompromis ikke har nogen lang Fremtid for sig.

Korrespondance.

Aarhus, 12. April. I Gaar var der i den herværende typografiske Forening sammenkaldt en ekstraordinær Generalforsamling, foranlediget ved, at to af Bestyrelsens hidtilværende Medlemmer, Hr. Emil Petersen, der var Formand, og Hr. Sørensen, ere fratraadte paa Grund af Bortrejse. De herværende Kolleger ere delte i to Lejre, og dette viste sig navnlig ved Formandsvalget, idet det ene Parti havde foreslaaet Faktor Langemark i „Jyllandspostens" Trykkeri og det andet Parti Sætteren Hansen i samme Trykkeri. Ved den skriftlige Afstemning valgtes Hansen til Formand med 10 St. mod 9, der faldt paa Langemark. I Stedet for Sørensen valgtes Andersen i „Amtstidendens" Trykkeri med 16 St. (nogle faa Stemmer vare spredte). Med dette Resultat betragtede man Generalforsamlingen for sluttet, men Sætteren J. Christensen fra „Amtstidenden" rettede det Spørgsmaal til Bestyrelsen, om der ikke, forinden Forsamlingen hævedes, kunde stilles Forslag til Behandling. Dette Spørgsmaal fik et bejaende Svar, og Christensen fremkom derpaa med det Forslag, at der i Foreningens Formaalsparagraf skulde indskydes Følgende som 1ste Passus: „At fremme og støtte det kollegiale Sammenhold". Forslagsstilleren motiverede udførligt dette Forslag, idet han gjorde opmærksom paa, at den typografiske Forening i Aarhus hidtil havde indskrænket sin Virksomhed til at spare nogle Skillinger sammen til en kommende Tid. Han vilde helst overlade til Bestyrelsen selv at bestemme, hvorledes Foreningen burde virke til Fremme af det her nævnte Formaal, men det vilde han dog udtale, at der burde gøres Noget for at fremkalde en bedre kollegial Aand end den, der i den senere Tid havde gjort sig gældende blandt Typograferne i Aarhus. Kollegialitet var her Noget, man kun kendte af Navn. Bestyrelsesmedlem Lind indvendte, at da Foreningen blev stiftet, var det væsenlig med det Formaal, at den skulde virke som Rejse- og Sygeunderstøttelseskasse, og man har hidtil troet, at den ikke kunde indlade sig paa nogen større Virksomhed. J. Christensen stillede dernæst Forslag om, at Rejseunderstøttelsen forhøjedes fra 4 til 6 Kr. I det sidste Halvaar var der af Foreningen blevet udbetalt Rejseunderstøttelse til 6 Kolleger, altsaa 24 Kr.; efter hans Forslag vilde Summen være gaaet op til 36 Kr., og det kunde Kassen taale, eftersom det sidste Halvaars Regnskab alligevel vilde have vist et Netto-Overskud af 42 Kr. Det var dog vist Meningen, at Foreningen ikke skulde spidse de Rejsende af, naar den ikke havde det nødig. Det afgaaende Bestyrelsesmedlem Sørensen udtalte sig mod denne Forhøjelse, benyttende sig af temmelig strænge Udtryk over for den rejsende Kollega, men mod hvilke Christensen nedlagde en bestemt Protest. Det viste sig ogsaa i Forsamlingen, at Sørensen stod omtrent ene med sin Fordømmelsesdom. Efter at der endnu var vekslet et Par Bemærkninger, tildels af personlig Natur, mellem Sørensen og Christensen, lovede Bestyrelsen, at den vilde tage begge Forslag under Overvejelse. Derpaa hævedes General-

forsamlingen. En Bolle Punsch kom nu paa Bordet, og der udbragtes selvfølgelig en Del Skaaler i al Gemytlighed, men det var tydeligt at mærke, at for at tilvejebringe et godt og enigt Samfundsliv blandt Typograferne i Aarhus, maatte der oftere finde nogle Sammenkomster Sted, saa at man derigennem kunde lære hinanden personlig at kende, hvad der vel nok ogsaa har været det, J. Christensen eftertragtede med sit Forslag om Forandring i Foreningens Formaalsparagraf. At han ikke stod ene med sine Bestræbelser, talte saavel Valget og Forhandlingerne som Stemningen ved Bollen tilstrækkeligt for. ×

Forskellige Meddelelser.

— „Typografernes Sangforening" havde i Søndags Aftes foranstaltet en Aftenunderholdning med Assemblé, hvori henved et halvt Hundrede deltog. Der var Oplæsning og Sangnumere samt Koncert af en Pianist og en Violinist (der — i Parenthes sagt — begge daglig Dags dyrke Gutenbergs Konst). En Fællesspisning med Sang og Taler fandt Sted, og man dansede lige til Kl. 3. Det Hele var en gemytlig Sammenkomst, som enhver Deltager havde Grund til at være tilfreds med.

— Det hedder i „Korresp.": „Over Alt staar Tarifsagen paa Dagsordenen: i Wien, i Schweiz, i Tyskland, i Danmark. I Wien Lokaltillægsreform med „Nedsættelse"; i Schweiz den foreløbig i Vandet faldne Normaltarif; i Tyskland Ophævelser over den store Betaling til Typograferne og andre Forberedelser i Retning af den forestaaende Tarif-Revision; i København, hvor der, mærkværdig nok, ikke mangler Beskæftigelse, og hvor der siden Nyaar er traadt en almindelig Tarif i Kraft, desuagtet Arbejdsnedlæggelse i Rigsdagstrykkeriet paa Grund af ikke tarifmæssig Betaling. Det er Altsammen Begivenheder, som mér end nogensinde lader det synes ønskeligt med det Første at indrette en universel Forening af alle typografiske Arbejdere, d. e. at stifte et internationalt Typografforbund."

— En Festforestilling for Typografer. Komponisten Jacques Offenbach, der er meget sindrig i Opfindelsen af alle Arter Reklamer, havde fornylig indbudt samtlige Sættere, Trykkere og øvrige Medhjælpere ved Pariserbladene til en privat Forestilling i Gaité-Teatret, for at de kunde faa Lejlighed til med egne Øjne at overtyde sig om Berettigelsen af de Lovtaler, der fra alle Sider ere regnede ned over hans nyeste Opus „Genoveva af Brabant". Komponisten var selv til Stede med sin Familie og overtog endog Dirigentposten under Opførelsen af 2den Akt. Der er for Øvrigt ingen Tvivl om, at Pariser-Kollegerne have moret sig fortræffeligt.

— Bogtrykkerforeningen i Rom foranstaltede den 14. Marts en Banket til Ære for Garibaldi. Neapels Bogtrykkerforening sendte gennem dens Ærespræsident Frihedshelten et Telegram, hvori han lykønskedes for sin Ankomst til Rom, og hvori Foreningen indbød ham til at beære sig med et Besøg.

— Nogle londonske Blade have en meget stor Udbredelse. Saaledes er „Daily Telegraph" i Tidsrummet fra 1. Januar til 31. Oktober (altsaa 10 Maaneder) blevet trykt i 45,981,405 Ekspl. eller gennemsnitlig pr. Dag 176,174, og dette uhyre Oplag, der trykkes paa Hoe-Maskiner, er færdig i mindre end to Timer (100,000 leveres færdigtrykt pr. Time). Udgivelsen af saadanne Aviser indbringer naturligvis meget betydelige Summer, men den største Profit giver dog Avertissementerne, der i Reglen indtage 3—4 tættrykte Siders Plads, hver Side paa 7—8 Spalter. Den største Bekendtgørelse, som vistnok nogensinde er forekommen i et Blad, fandtes fornylig i et Dobbeltnumer af „Hour"; den fyldte ikke mindre end 40 tættrykte Spalter og var et Aftryk af „London Sun"s Udgave, hvilket Blad paa denne Maade vilde gøre sig bemærket. Det samme Numer af „Hour" indeholdt 75 Spalter Avertissementer.

— Fra Bryssel skrives til „Ann. d. Typ.": Trods Striker, som ogsaa her ere forsøgte, er Arbejdslønnen lavere end i de større tyske Stæder. Her beregnes endnu efter Firkanter, og i de bedre Trykkerier betales 1 Frk. 50 Cent. (1 Kr. 7 Ø.) pr. Tusind Firkanter. Antallet af Sættere i Bryssel skal løbe op til 600—700. Fortjenesten for dem, som arbejde paa Beregning, varierer mellem 3 Frks. 50 Cent. og 6 Frks. for 10 Timers Arbejde. Aviser sættes for Ugepenge. „Indépendance Belge", som beskæftiger henved 30 Sættere, betaler for omtrent 7 Timers Arbejde 5 Frks. pr. Dag; „l'Écho du Parlament", „l'Étoile Belge" og „l'Écho de Bruxelles" give for 9 Timers Arbejde ligeledes 5 Frks. Natarbejde, enten det saa indtræffer før eller efter Midnat, betales med 10 Cent. pr. Time. Aviser stereotyperes ikke; Korrekturen afklappes i Spalter med en Børste, med Undtagelse i „l'Écho du Parlaments" Trykkeri, hvor der findes en lille Korrekturpresse. Herværende Aviser udkomme sædvanlig 3 Gange daglig. Man benytter sig af de franske og belgiske 4-Cylinder-Maskiner, der kunne trykke 4—5000 Ekspl. i Timen; en af Jullien i Bryssel forbedret Maskine skal kunne levere 6—7000 Ekspl. pr. Time.

— Det Louis Klein'ske Bogtrykkeris Standpunkt til Typograferne er vedblivende det samme.

Naar vi her fremsætte et kort Svar i Anledning af Hr. Fr. Olsens Bemærkning i forrige Numer, er det ikke for at give den ærede Formand for Repræsentantskabet nogen Belærelse, ti til en saadan trænger han jo (efter eget Sigende) ikke, og vi nære ingen Frygt for, at vi, idet vi fremsætte vor personlige Mening, i nogen Maade skulle rokke ved det Ufejlbarhedsdogme, han har proklameret for sig selv, men vor Mening er den, at Forretningsordenens Bestemmelser gælde lige saa meget Formanden som de andre Medlemmer af Repræsentantskabet, og at han af Alle burde være den Sidste til at overskride dem. Han kan sætte Mødet til hvad Tid han vil, men videre strækker hans Magt sig ikke. Hr. Olsen paaberaaber sig, at det omtalte Brud paa Forretningsordenen skéte i Foreningens Interesse; men selv om det kan synes i Foreningens Interesse en enkelt Gang at omgaa Lovene, er det dog vor bestemte Mening, at Foreningen i det Hele er bedst tjent med, at dens Lovbestemmelser til enhver Tid overholdes. Det er jo netop Sløvhed og Slendrian, man ønsker at modarbejde, og naar Medlemmer, hvis Navne have saa god Klang i Foreningen som Hr. Olsens, sætte sig udenfor eller over Lovene, vilde dette (efter vor ringe Mening) være at arbejde Sløvheden i Hænderne, hvorved bliver givet et daarligt Eksempel. Hr. Olsens ironiske Slutningsbemærkning, at hvis man i Maaneder har fundet sig i Vilkaarlighed, saa kan man vel nok vente Dyrehavstiden med, ansé vi for aldeles overflødig; ti lige saa lidt som der hidtil er vist os nogen Vilkaarlighed, hvori vi stiltiende skulde have fundet os, lige saa lidt ville vi finde os i nogen Vilkaarlighed for Fremtiden, selv om den maatte komme fra den ærede Formand for Repræsentantskabet, der jo, som han selv siger, er paa det Rene med, hvorledes han bør stille sig.

P. Christensen. *N. Hansen.*

Den typografiske Forening.

Repræsentantskabsmødet den 10. April.

1. Andragender. Mad. L. E. Hansen bevilgedes som tidligere 8. Kr. i Huslejehjælp, og Mad. C. V. Nielsen tilstodes der en øjeblikkelig Hjælp af 4 Kr. Mad. Andersen bevilgedes med 9 St. mod 2 en maanedlig Understøttelse af 5 Kr.

2. Som ny Medlemmer optoges: C. C. Büncke og Lefévre (Lunos Tr.) samt J. Kaaber og J. Stuhr (Jørgensen & Ko.s Tr.).

3. Kassererens Honorar vedtoges det at fastsætte til 100 Kr. halvaarlig. Et af Charl. Thomsen stillet Ændringsforslag om at nedsætte Summen til 75 Kr. forkastedes.

4. Kassereren gav en kort Udsigt over Foreningens finansielle Status i det sidst forløbne Kvartal. Endvidere henledede han Opmærksomheden paa Bekendtgørelsen i Bladet angaaende Guldbryllupsparret, og udbad sig Bevilling af Repræsentantskabet til af Kassen at afrunde den indkomne Sum til mindst 40 Kr., hvilket blev enstemmig tilladt.

5. Den sidste Sag, der vedrørte Organisationsplanen, kom ikke til Forhandling, da Formanden var forhindret i at være til Stede.

Fraværende med Anmeldelse: P. M. Jørgensen (syg), Neye, Scharnowsky og Emil Thomsen, uden Anmeldelse: N. D. Hansen, Henriksen, Mortensen og Wold.

Ekstraordinært Repræsentantskabsmøde
afholdes Lørdag den 17. April, Aften Kl. 10.

Dagsorden:

1) Foreløbig Behandling af en Organisationsplan for hele Landet.
2) Forslag af Hr. Foltmar angaaende Karetmagernes Arbejdsnedlæggelse.

Da det er vigtige Sager, der foreligge, har jeg ansat Mødet til Kl. 10, for at saa Mange som muligt kunne komme til at deltage i Forhandlingerne.

Frederik Olsen,
Repræsentantskabets Formand.

Typografiske Kundgørelser.

En Sætter
kan faa Plads hos Bogtrykker *Jensen* i Korsør. Løn 16 Kr. ugenlig eller 10 Kr. samt Kost og Logi.
R. P. Jensen.

En Hurtigpresse
brugt men god, ønskes til Købs. Billet med Angivelse af Pris indlægges paa dette Blads Kontor.

En Maskin-Trykker
kan faa Plads, naar han Lørdag eller Søndag (den 17. og 18. d. M.) henvender sig til R. P. Jensen.

En ung rask Sætter
ønsker Plads i Københavnn, Billet, mrkt. I. M., modtages paa „Typograf-Tidendes" Ekspeditions-Kontor.

En god stor Haandpresse
af Eickhoffs Fabrik er til Salgs hos Stilling i Præstø.

Sætter Schrøder, nylig udlært fra Cohens Bogtrykkeri, blev i Lørdags opsagt til Fratræden om 8 Dage; senere har han ikke ladet sig sé; han efterlader Surkaal og Korrekturer.

D. 14. April 1875. *Sally. B. Salomon.*

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i Københavnn. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 17. København, den 24. April 1875. 2. Aarg.

Ashley's mekaniske Paalægger.

I et af denne Tidendes Numre fra forrige Aar anmeldte vi et af Amerikaneren Ashley konstrueret Apparat for Paalægning af Arkene ved Trykning paa Maskine. Efter „Ann. der Typ." skulle vi om samme Sag meddele Følgende:

Det kan ikke nægtes, at den nu brugelige Maade, hvorpaa Paalægningen ved Maskintrykning foregaar, er en Hindring for, at man kan tilvende sig al den Fordel, som Maskinen ellers vilde være i Stand til at yde; ti Hurtigheden for Paalægning har for Tiden en Grænse, som ikke uden Fare for Ophold kan overskrides. Tid og Penge vilde spares, dersom der kunde opnaas saadanne Forbedringer ved Maskinen, at den kun behøvede en fuldstændig mekanisk Betjening. Men Opfindelsen af en Selvpaalægger vilde ikke alene derved være velkommen, den vilde ogsaa befri Maskintrykkeren for en stundom upaalidelig Medhjælperske, hvoraf hans Arbejde er afhængigt, og den vilde afhjælpe den nu stedfindende Tilstand, saa at de kummerlig lønnede Maskinpiger kunde finde en bedre og mere passende Beskæftigelse.

Der er gjort mange Forsøg paa at afhjælpe Ulighederne ved Paalægningen, men de opnaaede Resultater have hidtil været ufuldstændige. Saa vel i England som Amerika er der udtaget mange Patenter herpaa — i det sidste Land er disses Tal endog gaaet op til 60 —, men de fleste Forsøg ere dog blevne staaende ved Modellen, og kun nogle faa ere komne til Udførelse. Flere Forsøg opfylde kun den ene Halvdel af Opgaven, nemlig paa en fyldestgørende Maade at føre Arket til Griberne; men den anden, eller rettere sagt første, Halvdel af Opgaven: at løfte sikkert hvert enkelt Ark fra Bunken, uden at der medfølger den ene Gang to og den anden Gang slet intet Ark, er endnu ikke bleven løst. Dersom det kunde opnaas at faa begge disse Forretninger samtidig udført ordenlig, maatte Problemet ansés for at være løst.

Efter hvad der berettes, skal Amerikaneren J. F. Ashley i Brooklyn (New-York) nu have løst Problemet. Hans Apparat er allerede i Amerika blevet modtaget med meget Bifald, og i det sidste Fjerdingaar har det i London arbejdet paa Prøve med det bedste Resultat. I Bridgewater Garden, Fannstreet City, er der opstillet to Maskiner, en saakaldet Campbell-Presse, en i Amerika meget, i Særdeleshed til bedre Arbejde, anvendt Maskine med en stor Trykcylinder, og en saakaldet Lilly's Horisontal-Presse, en engelsk Maskine med en lille Cylinder. Begge disse Maskiner betjenes afvekslende af Apparatet, som paa nogle Minuter kan anbringes enten paa den ene eller anden Maskine og efter Omstændighederne indrettes for et stort Ark eller for et Visitkort.

Apparatet har sin Plads paa det samme Sted, hvor Paalægningsbordet sædvanlig er placeret, og det optager ikke mere Plads end dette. Papiret ligger i en Slags Kasse. Ved en mekanisk Indretning holdes den øvre Del af Papirbunken altid jævnt lige, saa at det øverste Ark bestandigt beholder samme Afstand fra Sugerørene, som skulle løfte Arket i Vejret. Dette sker, idet Luften ved Hjælp af Slanger, der staa i Forbindelse med Dampledningen, udsuges af Rørene, der udmunde over Arket, — det samme Eksperiment, hvorved et lufttæt Rum tilvejebringes, som naar man med Munden løfter et Drikkeglas fra Bordet ved at drage Aanden til sig. For at ikke flere Ark i Følge Adhæsionskraften skulle paa én Gang opløftes, virker en Luftstøm mellem det øverste og de andre Ark i Bunken og skiller dem ad paa samme Maade, som naar man blæser paa Kanten af en lukket Bog for at adskille Bladene. Det af Rørene opløftede Ark føres, efter at Luften igen er sluppen ind i Rørene og Arket saaledes ved Sugekraftens Ophør er faldet ned, mellem tvende Cylindre til den heldende Del af Bordet. Arket glider nu, ført i den rigtige Retning af Sidelinialer og mod Bordet af elastiske Holdere, til Griberne, som paa sædvanlig Maade modtage det.

Den Hurtighed, hvormed Apparatet kan arbejde, beror paa Maskinens Hurtighed, og denne maa igen rette sig efter Arbejdets Beskaffenhed og Papirets Styrke. I London arbejdes med en Hurtighed af 1200 Eksemplarer i Timen. For at gøre Prøven fuldstændig, har man anvendt meget svagt Papir og med Hensyn til Registrets Nøjagtighed taget et stort Kvartformat med fine Linier i Randen, hvorved den ringeste Afvigelse i Registret maatte komme til Syne ved Wiedertrykket; men Registret stod

fortræffeligt, og selv ved at lade Arket gaa tre Gange gennem Maskinen fremkom der ingen Difference. Apparatets Mekanisme skal heller ikke være indviklet.

Patentet for Kontinentet er købt af R. P. Füller. I Wien er man betænkt paa at gøre Forsøg med Apparatet, og man kan vel saaledes gøre sig Haab om at faa nærmere Underretning om dets praktiske Brug derfra.

* * *

Tidligere have vi omtalt et lignende Apparat, der er konstrueret af en svensk Ingeniør Norelius, og som har været bragt i Anvendelse hos Bogtrykker J. A. Granberg i Göteborg. Dette Apparat har hidtil vist sig upraktisk, men Hr. Granberg, som har ofret mange Penge paa det, skal dog nu, efter hvad „Nord. Boktr.-Tidn." vil vide, i Forening med Hr. Ingeniør Pehrson være sysselsat med at forandre Konstruktionen saaledes, at Apparatet vil kunne lade sig anbringe paa Eickhoff's Maskiner. Hr. Granberg ansér nemlig det Norelius'ske Apparat for at være meget lovende.

Forskellige Meddelelser.

— En smuk Højtidelighed fandt Sted i Søndags. Paa denne Dag fejrede fhv. Typograf P. Chr. Duus og Hustru deres Guldbryllup, Manden 70 og Hustruen 85 Aar gammel. Henad Middag besøgte Provst Hall de Gamle, og i Overværelse af den nærmeste Familie modtog de Nadverens Sakramente. Det gamle Ægtepar, hvis Kaar ikke ere de blideste, modtog i Dagens Anledning forskellige Gaver, saaledes 60 Kr. fra Kongen og 130 Kr. fra Typografer, og en betydelig Del Vin og Kager var dem tilsendt. Desuden modtog Guldbryllupsparret Lykønskninger fra Mange, hvoriblandt bemærkedes Dhrr. Bogtrykkere Bording og W. Herdahl samt „Den typografiske Forenings" Bestyrelse. — Det bør nævnes, at den næste Dag havde Duus indbudt til sig de gamle og svage Typografer, som have Ophold i Almindeligt Hospital og Frelserens Arbejdshus, for at de kunde blive delagtige i hans Guldbryllupsglæder.

— Vi henlede Opmærksomheden paa omstaaende Opfordring til at understøtte Karetmagernes Arbejdsnedlæggelse.

— Det Louis Klein'ske Bogtrykkeris Standpunkt til Typograferne er vedblivende det samme.

Som Medlemmer af „Den typografiske Forenings" Repræsentantskab finde vi os foranledigede til at udtale vor Beklagelse af, at to ærede Kolleger have troet i „Typograf-Tidende" at burde fremkomme med en dadlende Kritik i Anledning af Formandens Fremgangsmaade i en Sag, der paa Grund af sin udelukkende administrative Beskaffenhed nærmest turde være egnet til at finde sin Afgørelse for selve Repræsentantskabets Forum. Vi skulle dernæst bemærke, at skønt vi nære en ubetinget Agtelse for Repræsentantskabets Vedtægter, der synes at være det Eneste, til hvilket Dhrr. N. Hansen og P. Christensen føle sig opfordrede til at tage Hensyn, er det ikke desto mindre vor Anskuelse, at et Velvilliens og Fordragelighedens Forhold maa betragtes som den vigtigste Betingelse for en gavnlig Samvirken i Foreningens Repræsentantskab. At de to Herrer ikke i nogen særdeles høj Grad skatte et saadant Forhold, fremgaar formentlig med tilstrækkelig Klarhed af den af Repræsentantskabets Formand i Numer 15 af „Typograf-Tidende" afgivne Erklæring, og idet vi i Et og Alt kunne slutte os til denne, bede vi Nærværende nærmest betragtet som en Modvægt til den af de nævnte to ærede Medlemmer udtalte Dadel.

Chr. Ewald. N. D. Hansen. J. C. Henriksen.
J. F. Møller. Rudolf Nielsen. Vilh. P. S. Neye.
Scharnowsky. Th. Sørensen. Emil Thomsen.

Den typografiske Forening.

Ekstraordinært Repræsentantskabsmøde den 17. April.

Hr. Muhle bragte paa Valdemar Skous Børns Vegne Foreningen en Tak for den hidtil ydede Understøttelse. Børnene ere nu optagne i Vajsenhuset.

Først paa Dagsordenen stod forløbig Behandling af en Organisation af alle Landets Typografer.

Formanden motiverede Sagen i et udførligt Foredrag. Han forklarede først, hvorfor han ikke nu havde forelagt for Repræsentantskabet et udarbejdet Forslag, men blot var fremkommet med Sagen til „foreløbig" Behandling. Grunden hertil var den, at der var to Hovedretninger, paa hvilke man kunde slaa ind. Man kunde straks bringe en helstøbt Plan i System ved udførlige og omfattende Love, hvorefter der skulde gaas frem, eller man kunde nøjes med straks at give den hele Plan en foreløbig Karakter ved blot at give nogle midlertidige Bestemmelser, med andre Ord, man kunde som Begyndelse simplificere Planen. Herom vilde han vide Repræsentantskabets Mening. I sine første Overvejelser af Sagen havde han været mést stemt for den første Fremgangsmaade, men senere var han kommet til den Anskuelse, at den sidste vistnok vilde være at foretrække

som den hensigtsmæssigste. Men selv om man nu bestemte sig for at iværksætte blot noget Foreløbigt, saa maatte man dog være aldeles paa det Rene med, hvilket Maal det var, man tragtede efter at naa, og derfor vilde han forklare, hvorledes han tænkte sig en helstøbt Organisation i Virksomhed. Til den Ende maatte der over Alt i Landet, i saa mange Byer som muligt, bestaa stedlige Foreninger; det vilde ikke være af Vejen, om enhver By, der talte mindst 5 Kolleger, ogsaa havde sin Forening med dertil hørende Selvstyrelsesapparat. Disse stedlige Foreninger skulde indordnes kredsvis og undergives særlige Kredsstyrelser, saaledes at Jylland havde 2—3 Kredse, at Fyn med Langeland udgjorde en Kreds, Lolland og Falster en Kreds, Bornholm en Kreds, Sælland udenfor København én eller to Kredse og København alene en Kreds. Byer, hvori der ingen Forening fandtes enten paa Grund af Kollegernes Faatallighed eller paa Grund af Ikke-Tilslutning, vilde lige fuldt være undergivene den vedkommende Kredsstyrelses Opsigt og Avtoritet. Som Legitimation skulde for ethvert Foreningsmedlem tjene en Kontrabog, hvoraf det altid vilde kunne sés, om Vedkommende stod i det rette Forhold til Foreningen og derved til sine Kolleger, idet den stadig modtog Paategning snart fra en stedlig Bestyrelse og snart fra en Kredsstyrelse; en Kollega, der ikke havde sin Bog i Orden eller, hvis den var i Uorden, ikke søgte at bringe den i Orden, maatte derved komme i et misligt Forhold til ethvert Foreningsmedlem. Over det Hele skulde staa en Overbestyrelse, bestaaende af en Formand og en Kasserer, Formanden som den egenlige Leder og Styrer af Typografernes Anliggender i Almindelighed og Kassereren som den finansielle Styrer, og denne Overbestyrelse, hvis Sæde maatte være i København, skulde være undergivet Kontrol af et staaende Udvalg, der altid kunde gribe ind, naar Overbestyrelsen ikke paa en forsvarlig Maade udførte sit Hverv. En Bogtrykkerdag, hvortil enhver Kreds beskikkede sine Delegerede, vilde finde Sted periodevis (hvert andet eller tredje Aar), og navnlig dens Beslutninger maatte være mést bestemmende for den hele Forenings Virksomhed, idet den drøftede Kollegernes Interesser i deres Almindelighed og satte Opgaver for fremtidige Bestræbelser. Hvad den finansielle Side angik, da vilde Medlemsbidraget blive at indbetale i den stedlige Forening for at oversendes til Kredsens Kasserer, der igen hvert Fjerdingaar indsender Beløbene til Hovedkassereren, ledsagede af Skemaer, som særlig ere indrettede saaledes, at de give betryggende Sikkerhed for, at en Revision kan finde Sted med Nøjagtighed, ligesom der ogsaa fra Kredsstyrelsen maa afgives fjerdingaarlige Beretninger til Offenliggørelse i Organet, Beretninger, der give Oplysninger om Af- og Tilgang, Indtægt og Udgift og for Øvrigt om Alt, hvad der er forefaldet i Kredsen, og som berører Foreningen i Almindelighed eller særlig dennes Underafdelinger. Strikeanliggender o. s. v. skulde finde deres Afgørelse hos Overbestyrelsen og det kontrollerende Udvalg i Forbindelse med vedkommende Kredsstyrelse. Det var for Øvrigt en Selvfølge, at de stedlige Foreninger kunde give sig Love, som de selv syntes, og i det Hele maatte det overlades til dem selv at føre en lokal og selvstændig Virksomhed med flere eller færre Opgaver, kun maatte de ikke virke i Modstrid med, hvad der er vedtaget af en Bogtrykkerdag og saaledes bragt i Udførelse af Overbestyrelsen. Dette er — fortsatte Formanden — i korte Hovedtræk en Organisation, som nemt lader sig indrette paa Papiret men vilde støde paa store Vanskeligheder, naar den skulde bringes i Udførelse. For at naa et saadant Maal som det, der af ham var antydet og forklaret, maatte der først foregaa en Udvikling, og derfor var det, at han i Overensstemmelse med de fremsatte Principer var stemt for foreløbig at give Organisationen den mindst mulig komplicerede Indretning og de midlertidige Love den mést simple Affattelse. Først og fremmest maatte Kredsinddelingen foreløbig falde væk, og dernæst vilde det blive en Nødvendighed, at den københavnske Forening for længere Tid fik en afgjort Overvægt, saa at Provinsforeningerne nærmest kom til at staa som Filialer af Københavner-Foreningen og med et Administrationsapparat, der saa nær som muligt nærmede sig til den af Taleren udkastede Plan, men dog beholdt en stor Simpelhed, selv om der vilde kunne paavises nogle Huller og Ufuldstændigheder. Hvis Repræsentantskabet nu vilde give sin Tilslutning til en saadan Fremgangsmaade, skulde han udarbejde et dertil passende Lovforslag, som det var hans Ønske, at Repræsentantskabet først vilde prøve ved et Udvalg, inden det tog det under endelig Forhandling. Taleren bemærkede dernæst, at det vilde være forbundet med betydelige Omkostninger, at bringe Planen til Udførelse; ti der maatte en Agitationsrejse til, og en saadan ud over det hele Land vilde komme til at koste henved 400 Kr., en Sum, der dog stod i et forsvindende Forhold til de store og betydelige Interesser, som det nu var bleven vor Pligt at varetage over for den nylig dannede Principalforening, der allerede omfatter hele Landet. Her galdt det ikke den enkelte Kollega, men os Alle som en Helhed, og han skulde som Bevis for Interessernes Betydning anføre, at der blot her i København aarlig udbetaltes til det samme Antal Kolleger mindst 100,000 Kr. mere i Ugeløn end for 2—3 Aar siden, et Udbytte af Produktionen, som ikke vilde være kommen Typograferne i fuldt Maal til Gode som skét er, dersom de vare vedblevne at sidde rolig med Hænderne i Skødet. Spørgsmaalet blev fremdeles, om der ved en saadan Rejse vilde tilvejebringes et Resultat, som svarede til Hensigten. Herpaa kunde kun svares tilfredsstillende, naar Forsøget var gjort, men

det tog han ikke i Betænkning at udtale, at vi her i Kjøbenhavn havde ingen Grund til at tvivle om vore Provinskollegers Kollegialitet, og der var til ham kommet saa mange Henvendelser, saa mange bestemte Udtalelser fra Kolleger i Provinserne, at det vilde være uforsvarligt, om vi et eneste Øjeblik opsatte at medtage disse i vore Rækker, da det dog var vist, at vi Kjøbenhavnere ikke formaaede at føre den typografiske Arbejdersag til noget endeligt Maal uden deres Tilslutning og Hjælp. Med disse Udtalelser vilde han anbefale Sagen til Repræsentantskabets Overvejelse, idet han bad om, at det vilde lade den nyde hurtig Fremme; ti det var hans Hensigt, at den nu paatænkte Organisatio skulde være tilendebragt saaledes, at den kunde være virksom fra førstkommende 1. Juli.

Foltmar gjorde flere Indvendinger og var særlig mod en Agitationsrejse, hvortil Formanden svarede, at det var den eneste Maade, hvorpaa Sagen lod sig realisere; han betvivlede, at Foltmar formaaede at paavise nogen anden. Hvad det forresten mest kom an paa nu, var personlig Paavirkning, og kunde det rundt omkring lykkes at finde Kolleger, der med Interesse for den typografiske Samfundssag forenede fornøden Dygtighed, var han vis paa at kunne føre det paatænkte Værk igennem. I Overensstemmelse med Formanden talte derimod N. D. Hansen, der hævdede, at hvis ikke „Den typografiske Forening" paatog sig denne Sag, saa kunde han ikke vide, hvem der skulde gøre det, og ligeledes Henriksen, der fremhævede Nødvendigheden af at paaskynde Sagen, hvis heldige Gennemførelse kun kunde blive til Gavn for de danske Typografer. Endvidere havde N. Hansen Ordet og henstillede til Formanden, om man ikke, forinden Rejsen foretoges, skulde forberede Provinskollegerne ved udsendte Skrivelser. Formanden fandt dette meget hensigtsmæssigt og gav Anvisning paa det eventuelle Udvalg, der herom kunde tage Bestemmelse.

Organisationsplanens hurtige Fremme vedtoges enstemmig, og følgende Fem valgtes til at prøve Formandens Forslag: Foltmar, N. Hansen, Henriksen, Møller og Fr. Olsen.

(Sluttes.)

Opfordring!

Vore ærede Kolleger ere sikkert komne til Kundskab om, at der i denne Tid er en Strejke (lock out) i Gang iblandt Karetmagerne. Dette Fags Arbejdere, omtrent 100, have udarbejdet en Priskurant, som de med alt tilbørligt Hensyn have søgt at faa anerkendt, men Arbejdsgiverne have ikke villet indrømme Noget, ja har endog fordret en Nedsættelse i Prisen paa det Arbejde, som er mest gængs i Faget, med 10 à 16 pCt. Enhver Bestræbelse for at bringe en Overenskomst i Stand er strandet, og de fortsætter derfor Strejken paa 6te Uge, alene henvist til deres egne Hjælpekilder og hvad andre Fags Arbejdere ville forunde dem. Formandsforeningen har udtalt sin fulde Sympati for deres Sag, og saa godt som alle Lav og Korporationer have ydet dem materiel Understøttelse. Vi stille derfor en venlig Opfordring til dem af vor Kolleger, som have et aabent Blik for den Stilling, enhver Arbejder maa indtage for at bevare sin Eksistens, om at yde et Bidrag, alt efter Enhvers Evne, som Undertegnede ere villige til at modtage og senere aflægge Regnskab for.

Bidrag modtages ogsaa i Foreningens Lokale førstkommende Lørdag Aften.

R. Foltmar. Schiellerups Tr. — *J. F. Møller.* Lund & Ziirsens Tr. — *Ch. Thomsen.* Ferslew & Ko.s Tr.

Til Guldbryllupsparret Duus er indkommet følgende Bidrag:

Berlingske Trykkeri 17 Kr. 25 Øre, Kleins Tr. 5 Kr., Ferslews Akcidenstrykkeri 3 Kr. 50 Øre, „Dagstelegrafens" Sætteri 5 Kr. 80 Øre, Carl Lunds Tr. 3 Kr. 50 Øre, Bordings Tr. 2 Kr., Jørgensen & Ko.s Tr. 4 Kr. 50 Øre, Salomons Tr. 7 Kr., Rigsdagens Tr. 3 Kr. 50 Øre, Schultziske Tr. 10 Kr. 65 Ø., Lunos Tr. 10 Kr., Cohens Tr. 3 Kr. 33 Øre, Calbergs Tr. 5 Kr., Henriksens Tr. 2 Kr., Thieles Tr. 2 Kr. 66 Øre, Bladet „Dannevirkes" Officin i Haderslev 7 Kr. 82 Øre, Sætter F. Simonsen i Roskilde 1 Kr., Bogtrykker W. Herdahl 10 Kr., Bogtrykker Muhle 2 Kr., Kasserer L. D. Berg 2 Kr., Formand R. P. Jensen 2 Kr. samt „Den typografiske Forenings" Bidrag 20 Kr. 29 Øre. Ialt **130 Kr.**

Vi aflægge vor Tak til Giverne for de ydede Bidrag.

L. D. Berg. V. Grøndahl. R. P. Jensen. P. Jeppesen. F. Stahrenberg.

Paa Grund af Helligdagen i Gaar vil nærværende Numer blive omdelt lidt senere i Dag. *Red.*

Typografiske Kundgørelser.

En yngre *Typograf* fra Provinserne søger Plads straks i Hovedstaden. Man henvender sig til J. Eilersgaard, Aalborg Stiftsbogtrykk.

En god stor Haandpresse
af Eickhoffs Fabrik er til Salgs hos Stilling i Præstø.

Maskin-Trykker.
En Saadan kan faa Plads ved at henvende sig til *R. P. Jensen.*

En Sætter
kan faa Plads hos Bogtrykker *Jensen* i Korsør. Løn 16 Kr. ugenlig eller 10 Kr. samt Kost og Logi.
R. P. Jensen.

En Hurtigpresse
brugt men god, ønskes til Købs. Billet med Angivelse af Pris indlægges paa dette Blads Kontor.

En ung rask Sætter
ønsker Plads i København, Billet, mrkt. I. M., modtages paa „Typograf-Tidendes" Ekspeditions-Kontor.

En Maskin-Trykker
kan faa Plads, naar han Lørdag eller Søndag (den 24. og 25. d. M.) henvender sig til R. P. Jensen.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i Kjøbenhavn. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 18. København, den 30. April 1875. 2. Aarg.

Foreningsmeddelelse.

Fra Formanden for „Foreningen af danske Bogtrykkere", Hr. Sally B. Salomon, har jeg modtaget Meddelelse om, at Dhrr. Bogtrykkere Lauritzen og Valentin ere udnævnte til Voldgiftsmænd, og Hr. Salomon stiller endvidere den Anmodning til Bestyrelsen for „Den typografiske Forening", at den vil skride til Valg af sin Del af Voldgiftsretten, der i Forening med Principalernes Delegerede skal „afgøre mulige Stridsspørgsmaal om Tarifen o. desl. og udnævne Opmanden". — Denne Sag vil fra Bestyrelsens Side foreligge til Afgørelse i Repræsentantskabsmødet næste Lørdag.

Under 27. April har jeg fra Berlin modtaget et Brev, hvori jeg underrettes om, at Bogtrykkerfirmaet Thiele søger Sættere i Tyskland, og at det er Hr. Mekanikus Auerbach, der har faaet en saadan Kommission. Man vil hos mig have at vide, om denne Kommissionssag er en Følge af et Tarifbrud fra nævnte Bogtrykkers Side eller af Mangel paa Arbejdskraft, da der — skriver vore Kolleger — naturligvis ikke kan være Tale om, at Sættere ville afgaa derfra i første Tilfælde. I Dag har jeg afsendt Svarskrivelsen, indeholdende fornøden Oplysning og med Anmodning om at gøre den bekendt i Berliner-Foreningen. Denne Sag har endvidere givet mig Anledning til en fortrolig Skrivelse til Præsident Härtel i Leipzig.

R. P. Jensen.

„Den typografiske Forening" og dens udvidede Organisation.

(Af *J. C. H.*)

I.

„Den typografiske Forening" har i de seks Aar, den nu snart har bestaaet, ført en udpræget fredelig Tilværelse. Det galdt, da den blev stiftet, om at samle alle Hoveder under én Hat, at bringe de københavnske Typografer til i den at sé en Repræsentant for Standen, og det maatte derfor være en Hovedopgave for dens vekslende Bestyrelser indenfor det lokale Omraade at skaffe den den størst mulige Indgang, en Opgave, der selvfølgelig kun lod sig realisere ved Anvendelsen af Midler, der gik i afgjort fredelig Retning. Og Ingen vil med Føje kunne paastaa, at Foreningen ikke har holdt sig denne Opgave efterrettelig; den har bestandig vidst at holde sig indenfor de Grænser, den fra Begyndelsen har afstukket sig, ja, der findes blandt os ikke Faa, der hælde stærkt til den Anskuelse, at den har haft en altfor konservativ Karaktér. Dette være nu, som det vil; det tør ansés for afgjort, at denne Omstændighed, hvis den er til Stede, i alt Fald kun kan tjene til en Anbefaling under en eventuel Brydning til Hævdelsen af modstridende Interesser.

Men nu har vor Forening konsolideret sig; det Stadium, den fra sin Fødsel af har gennemgaaet, bør af Alle kun betragtes som en nødvendig Forberedelse til den Gerning, der maa være dens Hovedformaal, da dens heldige Udførelse er en nødvendig Betingelse for alle andre Formaals Realisation, nemlig vor sociale Udvikling; og til dennes Gennemførelse i en mere udviklet Skikkelse tro vi nu at Tiden er kommen.

Enhver, der med nogen Opmærksomhed har fulgt Foreningslivet i den senere Tid, vil have modtaget Følelsen af, at vi staa ved et afgørende Vendepunkt i vor Organisation. Vi have hidtil som Forening ført en fra Provinserne fuldstændig isoleret Tilværelse; trods den Kommunikation af typografiske Kræfter, der stadig finder Sted mellem København og de forskellige Provinsbyer, have vi hidtil maattet indskrænke os til at tage os af vore egne lokale Sager og lade vore Kolleger i den øvrige Del af Landet selv røgte deres Interesser, hvilket er identisk med en fuldstændig Ignoreren af disse; ti selvfølgelig er det en Umulighed for Typografer, der uden nogen som helst Forbindelse med hverandre ere fordelte i 50—60 Byer, at gennemføre endog blot den ufuldstændigste Arbejdsordning. Dette Misforhold er det nu den søger hævet ved Dannelsen af en almindelig dansk Typografforening, og det skulde netop træffe sig saaledes, at det er selve Principalerne, der ved Oprettelsen af en Forening for alle danske Bogtrykkeriejere ere komne os i Møde som hjælpende Engle, idet de ved at udstrække deres Foreningsomraade over hele

Landet have bragt os i den Nødvendighed at maatte gøre det Samme, ligesom de næppe uden en stor Mangel paa Logik ville kunne fordømme en Virksomhed, der staar i en saa skøn Harmoni med deres eget System. Men uanset dette gives der vægtige Grunde nok, der tale for en Forgrening af „Den typografiske Forening“ over hele Landet, og navnlig finder man en saadan Grund i Hensynet til dens egne Medlemmer; de Fleste ville dog sikkert — for at anføre et Eksempel — indsé det Mislige og Uretfærdige i, at Medlemmer, der i flere Aar have tilhørt „Den typografiske Forening“, der have støttet den i materiel Henseende ved deres Kontingent og tillige ydet den den moralske Understøttelse, uden hvilken en Forening vel en Tid kan vegetere, men tilsidst nødvendigvis maa hendø, — at saadanne Medlemmer, hvem Foreningen altsaa skylder det Liv, den udfolder, skulle til Løn herfor være henviste til, alene fordi de maaské forlægge deres Virksomhed nogle Mile bort, at give Afkald paa enhversomhelst Forbindelse med den.

„Den typografiske Forening“ og „Typografernes Sangforening“.

Vi ville i Dag for et Øjeblik vende os bort fra de brændende Spørgsmaal, der staa paa Dagsordenen, og beskæftige os med et andet, der tidligere har været drøftet her i Tidenden; det frembyder den Fordel, at det kan drøftes i al Ro, uden at Lidenskaberne sættes i Bevægelse. Hvad vi ville gøre til Genstand for et Par Betragtninger, er Forholdet mellem „Den typografiske Forening“ og „Typografernes Sangforening“, og i al Beskedenhed anbefale vi vore Betragtninger til rette Vedkommendes Overvejelse.

De to Foreninger have begge til Mødeaften Lørdagen, hvilket i sig selv er ganske naturligt, da denne Aften vistnok formaar at samle flest Typografer, hvad enten nu disse ere Bog- eller Bladsættere. Det er imidlertid ikke heldigt, at Kræfter, der i Virkeligheden høre sammen, spredes paa den eneste Samlingsaften, og dette skér jo netop, som Forholdene nu ere. De, som have Interesse for Sang, som selv have Sangstemme, og som bestræbe sig for at ophjælpe Sangen i Sangforeningen, møde naturligvis dér, og heri kan Ingen fortænke dem, tvertimod fortjene de Ros derfor; men paa den anden Side maa man her erindre, at det saa godt som bliver umuligt for dem at komme i „Den typografiske Forening“ og tage Del i det Liv, som hersker i denne; naar Øvelserne ere forbi i Sangforeningen, i Reglen $11^1/_2$, hører der Lyst til at ombytte dennes Lokale med en anden Forenings og tilbringe Tiden dér til henad Morgen; Vejen til Hjemmet falder ganske naturligt langt lettere. For at raade Bod paa et saadant Forhold kunde man gribe til den Udvej at forandre en af de to Foreningers Mødeaften til en anden Aften end Lørdag; denne Udvej forekommer os imidlertid ikke heldig, og vi tro ikke, at den vilde bringe noget praktisk Resultat, nogen Forandring til det Bedre. Det er nemlig vanskeligt nok at samle Typograferne én Gang om Ugen; flere Aftener vilde vise sig endnu vanskeligere. Derimod er der en anden Udvej, som er foreslaaet, og som vi tro vilde vise sig gennemførlig og praktisk, nemlig et fælles Lokale for de to Foreninger, saaledes, at Sangforeningens Øvelser kunde foregaa i et særligt Værelse uden nogen som helst Forstyrrelse, og naar disse da vare endte, kunde Foreningerne samles i den egentlige Forsamlingssal. Det maatte paa ingen Maade være Meningen med en saadan Foranstaltning, at Sangforeningen herved skulde bringes til at gaa op i „Den typografiske Forening“. Sangforeningen er en langt ældre Forening end hin, og den har fuldt Krav paa selvstændig Bestaaen; endvidere skal man huske paa, at de to Foreningers Formaal ere vidt forskellige; ti ligesom Sangforeningens Formaal hidtil kun har været at vække og vedligeholde Interessen for Sang hos Typograferne, at værne om Sangen og derved uvilkaarlig om Selskabeligheden, saaledes maa vi holde fast paa, at dette Formaal bibeholdes i Fremtiden; det gør aldeles Intet til Sagen, om Sangforeningen i visse Aar er opholdt ved Principalers Bidrag og endnu støttes af disse; i denne Forening spørges kun om Interesse for Sang; Enhver, som føler en saadan, er velkommen; det Sociale ligger udenfor dens Virksomhed; dette er netop „Den typografiske Forenings“ Specialitet. Af disse Grunde ville vi modsætte os en Gaaen op i hinanden af de to Foreninger, fordi Formaalene hver for sig ere betydelige og værdige for en Forening at stræbe hen til. Det, der altsaa vilde naas ved et saadant fælles Mødested, var, at de Kræfter, der have Interesse for Foreningernes Formaal, kunde samles alle og dyrke Foreningslivet sammen, og vi fejle vist ikke ved at udtale, at dette vilde have sin Betydning, fordi de Kræfter, der have saa megen Interesse for Foreningslivet, at de hellige sig dette én Aften om Ugen, utvivlsomt ere de bedste Kræfter i Foreningerne. Vi tro at vide, at „Den typografiske Forenings“ Bestyrelse stiller sig meget imødekommende overfor et saadant Forslag; hvorledes Sangforeningens Bestyrelse stiller sig hertil, vide vi derimod ikke, nærmest af denne Grund fremkomme vore Bemærkninger — som ovenfor antydet i al Beskedenhed — til Overvejelse for rette Vedkommende. *F. O.*

Korrespondance.

† *Odense,* 26. April. Forleden havde vi en lille Højtidelighed her i Stiftstrykkeriet, idet Ipsen fejrede sit 25 Aars Jubilæum som Sætter i dette Trykkeri. Om Morgenen tidlig var en Deputation hjemme hos ham for at overrække ham en smagfuld Lampe og Pibe samt en af os Alle undertegnet Lykønsknings-Adresse. I Trykkeriet var hans Kasse smykket med Flag og Grønt. Om Aftenen bleve vi Alle indviterede ind til Kancelliraaden*) paa et Glas. Her maatte Propperne springe paa adskillige Flasker Champagne. Kancelliraaden, der er en lige saa elskværdig som opmærksom Vært, fyldte først en Sølvpokal — 8—10″ høj, forgyldt indvendig, udvendig indgraveret „Julius Ipsen 1850—1875" paa den ene Side og „For 25 Aars tro Tjeneste" paa den anden Side —, overrakte den til Jubilaren og holdt en Tale til ham, hvori han takkede ham for den lange Tid, han havde arbejdet i Fyns Stiftsbogtrykkeri. Der blev desuden udbragt en Mængde Skaaler: for „Stiftstidenden", for „det gode Forhold mellem Arbejdsgiver og Arbejder", for „Kancelliraad Dreyer med Familje" o. s. v. Det er jo nu den Anden, der har holdt et saadant 25 Aars Jubilæum i den Tid, Hr. Dreyer har været Ejer af Trykkeriet, og der staar snart Flere for Tur. — Her i „Huset" have vi været enige om at lægge en Mindestén paa vor fælles Ven Fred. Nielsens Grav; det er en i Sandstén indlagt Marmorplade, hvorpaa er indhugget:

HER HVILER
TYPOGRAF
NIELS FREDERIK NIELSEN,
født den 11. August 1843,
død den 17. Maj 1874.
HANS VENNER SATTE HAM DETTE MINDE.

Det er ogsaa blevet besluttet at frede om og vedligeholde Gravstedet — hans Familje har nemlig forladt Odense — og at lade Udgifterne dertil udrede af „Gildekassen", hvoraf han var Medstifter.

— 27. April. (Af et Brev.) . . . Men jeg kan tænke mig, at Du længes efter at høre noget Nyt fra det gamle Stiftstrykkeri, og jeg er denne Gang saa heldig at kunne meddele Dig Et og Andet. Lad mig begynde fra oven af (øverste Etage), da det vel sagtens er det Sted, hvor dine Tanker nærmest søge hen. Her har P. H....., som jeg tidligere har omtalt for Dig, forladt os og arbejder nu hos Fred. Thillerup & Tychen, og i hans Sted have vi faaet — en Lærling, der nu er Nr. 5 i den Etage; her oppe ere vi altsaa 5 Sættere og 5 Lærlinge. I Avissætteriet er Personalet det samme, som da Du forlod os: her staar dog kun én Lærling blandt de 9 Sættere; men Trykkerne beklage sig over, at Drengene nede hos dem ere de Dominerende. Trykkerlærlingenes Tal er nemlig siden din Bortrejse bleven forøget med to, saa at her nu er 4 Lærlinge til de 2 Trykkere . . . . . nej, om Forladelse, jeg maa korrige 4 til $3^1/_2$, ti i Følge et cirkulerende Dekret fra Faktoren er den ældste Lærling paa Grund af sin Alders 21de Aar allernaadigst bleven forfremmet til „Forbundter"; skønt han ikke skal rangere med „virkelige" Typografer, stod der dog anført i Dekretet, at vi herefter skulle tiltale ham med „De". Hvis de københavnske Principaler ikke kende denne Fremgangsmaade, saa skulde Du anbefale den til dem; ti den har ikke alene den Fordel, at „Forbunderen" — som man maa forudsætte erstatter en Typograf — kun faar halv Gage, men sét fra et moralsk Standpunkt, saa have de unge Mennesker jo ikke altid godt af straks at faa en lige saa stor Løn, som de ville opnaa i deres 50de Aar. Da jeg nu en Gang er kommen til at omtale Lærlingene, maa jeg ikke glemme vore to Aspiranter (Bydrenge), saa at Summa Summarum bliver tolv Drenge mod seksten Typografer. Du vil heraf kunne sé, at ogsaa vi her have god Grund til at tale med om Lærlinge-Holdet og Lærlinge-Forholdet.

V. H. *Vejle,* 25. April. Vi ville dog lade høre fra os her i Vejle, selv om det, jeg kan meddele, ikke just er noget Nyt. Jeg vil begynde med Byens Højreblad „Vejle Amts Avis" — Ære den, som ære bør. Bogtrykkeriets Ejer, Hr. Hertz, er en stor Ven af Arbejderen og især af Typografen, hvem han gerne vilde hjælpe, naar det blot ikke kostede Penge. Trykkeriets Personale er ikke fri for at være lidt ulige sammensat, idet det bestaar af 3 Typografer (en Trykker, en Sætter og en —?) og 6 Drenge foruden et 7de Eksemplar, der arriverer med det Første. Foruden disse 9 à 10 Mennerker skal Hr. Hertz endnu have tilbudt at ville oplære en kvindelig Typograf, dog ikke for selv at drage Nytte af hende siden; Skumlere paastaa nemlig, at Hr. Backhausen i Skanderborg uhyre gerne vilde have kvindelige Typografer, men han kan ikke selv besørge dem oplært, — en Historie, der for Øvrigt ikke er utrolig. „Madspørgsmaalet" er forlængst lagt paa Hylden; Beregningssystemet er nemlig indført. I Byens andet Trykkeri, „Folkebladets", arbejder fire Typografer (ingen Drenge, og der bliver næppe antaget nogen i Lære). Her arbejdes paa „visse Penge", der er 18 Kr. foruden Ekstrabetaling for Overarbejde. Arbejdstiden er omtrent ens i begge Trykkerier. Hr. A. K. Jensen er en særdeles forekommende Principal; han sér gerne, at begge Trykkeriers Typografer søge hinandens Selskab, men dette er saa langt fra Tilfældet med Hr. Hertz, at han endog vil forbyde sine Typografer at søge Omgang med deres andre Kolleger i Byen saa vel som disse sidste at betræde hans Officin.

*) d. e. Principalen. Red.

Forskellige Meddelelser.

— I Wien synes der at være en svær Kamp forestaaende mellem Principalerne og Typograferne. Som kekendt gælder nu i Wien den tyske Normaltarif med et Lokaltillæg af 33$^1/_3$ pCt.; dette Tillæg ville Principalerne have nedsat i alt Fald til 25 pCt., og de have for at opnaa dette dannet en formelig Koalition mod Sætterne. Disse ville imidlertid ikke give efter, men prøve Kræfterne. I et den 19. April afholdt Møde fattede Wiener-Kollegerne nemlig enstemmig den Beslutning, at saafremt Principalerne ikke straks vilde gaa ind paa 30 pCt.s Tillæg, vilde Sætterne fastholde 35 pCt. og føre Kampen derom til det Yderste.

— Som et Supplement til Artiklen „Fra London“ i et foregaaende Nr. kunne vi efter en Londoner-Korrespondance til „Korresp.“ meddele, at Avissætterne dér have haft mere Skade end Gavn af den trufne Overenskomst, idet der fra alle Sider klages over, at Principalerne omgaa Tarifen, og at det derfor ikke vil være til at undres over, om en ny Agitation blandt Sætterne bliver sat i Gang.

— I Antwerpen have omtrent 120 Sættere faaet en Lønningsforhøjelse af fra 25 til 50 Cent. daglig. Den daglige Gennemsnitsfortjeneste kan nu anslaas til 4—4$^1/_2$ Frks.

— Fra Bryssel skrives bl. A. til „Korresp.“: „Alt her kunde være saare godt, naar Beregningssætterne ikke vare undergivne en slet Arbejdsordning: snart mangler der Manuskript, snart Aflægning, og vor Tarif indeholder Intet om Godtgørelse for uforskyldt Tidsspild; men vi haabe at faa denne Sag ordnet saaledes, som Tyskerne have den.“ Ligesaa hos os!

Opfordring!

Vore ærede Kolleger ere sikkert komne til Kundskab om, at der i denne Tid er en Strejke (lock out) i Gang iblandt Karetmagerne. Dette Fags Arbejdere, omtrent 100, have udarbejdet en Priskurant, som de med alt tilbørligt Hensyn have søgt at faa anerkendt, men Arbejdsgiverne have ikke villet indrømme Noget, ja har endog fordret en Nedsættelse i Prisen paa det Arbejde, som er mest gængs i Faget, med 10 à 16 pCt. Enhver Bestræbelse for at bringe en Overenskomst i Stand er strandet, og de fortsætter derfor Strejken paa 6te Uge, alene henvist til deres egne Hjælpekilder og hvad andre Fags Arbejdere ville forunde dem. Formandsforeningen har udtalt sin fulde Sympati for deres Sag, og saa godt som alle Lav og Korporationer have ydet dem materiel Understøttelse. Vi stille derfor en venlig Opfordring til dem af vor Kolleger, som have et aabent Blik for den Stilling, enhver Arbejder maa indtage for at bevare sin Eksistens, om at yde et Bidrag, alt efter Enhvers Evne, som Undertegnede ere villige til at modtage og senere aflægge Regnskab for.

Bidrag modtages ogsaa i Foreningens Lokale førstkommende Lørdag Aften.

R. Foltmar. Schiellerups Tr. — *J. F. Møller.* Lund & Ziirsens Tr. — *Ch. Thomsen.* Ferslew & Ko.s Tr.

Den typografiske Forening.

Ekstraordinært Repræsentantskabsmøde den 17. April.

(Sluttet.)

Af Foltmar var der stillet et Forslag om at understøtte Karetmagernes Arbejdsnedlæggelse af Foreningens Kasse med 50 Kr. Henriksen og N. D. Hansen fraraadede Forslaget. Formanden sluttede sig til dem, men tilraadede Foltmar at sætte sig i Spidsen for en Indsamling, hvortil der var megen god Grund, og som ogsaa burde vises Velvilje. Forslaget forkastedes med alle Stemmer mod én.

Fraværende med anmeldt Forfald: Ewald, P. M. Jørgensen (syg), Scharnowsky og Wold.

Repræsentantskabsmøde

afholdes Lørdag den 8. Maj, Aften Kl. 10.

Dagsordenen skal blive bekendtgjort i næste Numer.

Frederik Olsen,
Repræsentantskabets Formand.

Det i Anledning af Organisationsplanen nedsatte Udvalg anmodes om at at møde i Foreningslokalet i Morgen (Lørdag) Aften Kl. 10.

Formanden.

Bestyrelsesmøde indvarsles til i Morgen Aften Kl. 10$^1/_2$. *Formanden.*

Typografiske Kundgørelser.

To flinke og paalidelige Sættere kunne faa Plads i „Frederiksborg Amtstidendes“ Trykkeri. Nærmere Aftale kan træffes i Morgen Aften (Lørdag) i „Den typografiske Forenings“ Lokale med

Laur. Madsen.

En Hurtigpresse brugt men god, ønskes til Købs. Billet med Angivelse af Pris indlægges paa dette Blads Kontor.

En god stor Haandpresse af Eickhoffs Fabrik er til Salgs hos Stilling i Præstø.

Maskin-Mester.
En Saadan kan faa Plads ved at henvende sig til *R. P. Jensen.*

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening“ i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 19. København, den 7. Maj 1875. 2. Aarg.

Voldgiftsretten.

Det var i Fjor, i November Maaned, at Budskabet lød til os Typografer fra en Principalforsamling: nu skal der nedsættes en Voldgiftsret. Vi Typografer ere godtroende nok; vi troede virkelig derpaa, og i al Hast skyndte vi os med at give en Tarif-Delegation Fuldmagt til at forhandle med Principalerne derom. Men, ak! — Glæden var kun kort. Da det kom til Stykket, havde man rént glemt, hvad det var, man vedtog hin Aften. Og hvorfor skulde man ogsaa huske derpaa? Typograferne vare jo blevne satte et Begplaster for Munden i Form af Tarifen; denne var en Overenskomst, som maatte staa ved Magt, indtil de (Principalerne) en Gang maatte faa i Sinde at opsige den, og hvad skulde de saa med en Voldgiftsret? Nej, de vilde være „Herre i deres eget Hus". Og derved blev det. Havde Principalerne endda vist Typograferne den simple Skyldighed og meddelt disse, at de havde betænkt sig, men det gjorde de ikke en Gang, — der var Ingen af dem, der havde med den Sag at gøre! — Men saa kom den ulyksalige Rigsdagsstrejke, den var slem! Det Schultziske Officin var nær blevet mat; det gik ikke an at lade Typograferne saadan frit Spillerum længere, og hvad der var det Værste, man kunde ikke faa fat i noget Holdepunkt, hvorved man kunde bevirke, at Typograferne opretholdt Disciplinen i deres Rækker. Det var en Fatalitet, hvorpaa der maatte raades Bod. Principalforeningen oprettedes, og i den opsteg Voldgiftsretten som en Fugl Phønix af sin Aske. Der gik nogen Tid, Voldgiftsretten kom ikke længere end til at danne en Passus i Principalforeningens Love, indtil „Den typografiske Forenings" Formand fandt Lejlighed til i et af Københavns Dagblade at give en faktisk Fremstilling af Principalernes Forhold til Nedsættelsen af en typografisk Voldgiftsret. Om det nu skéte ved et tilfældigt Sammentræf, kunne vi ikke afgøre, men nok er det, at lige i de samme Dage overraskedes Typograferne af den Efterretning, at Principalforeningen havde indrettet en saadan Ret, at den havde valgt sine Medlemmer, og at nu havde Typograferne ikke Andet at gøre end ogsaa at vælge deres, — ti de vare nemlig ikke gaaede saa vidt i deres Realisationsplan, at de ogsaa havde foretaget Valget for Typograferne.

Saaledes er der nu endelig blevet etableret en Voldgiftsret, hvorom „Den typografiske Forenings" Formand har modtaget en direkte Meddelelse. At Voldgiftsretten er kommen til Typograferne som en Oktroi, vilde med Hensyn til Typografernes Tilslutning have haft en meget stor principiel Betydning: hvis — vel at mærke: hvis — den nu nedsatte Ret — Forholdene tagne vel i Betragtning — egnede sig til at blive en saadan Institution, som den bør være for Faget; men det kan den umulig blive. Der hører noget ganske Andet til en Voldgiftsinstitution end det, at den blot bliver vedtaget; den maa indrettes saaledes, at den ogsaa er i Stand til paa en fyldestgørende Maade at dømme de stridende Parter imellem, at den ikke er noget Pjank, men virkelig en Ting, der er indrettet af tænksomme Mænd. En Voldgiftsret, der skal kunne optræde med fornøden Avtoritet, maa være fyldigere repræsenteret fra begge Sider; den maa give sig Love, der sikrer begge Parter en sideordnet Indflydelse, og endelig maa den danne sig et Retsgrundlag at staa paa, ti man kan ikke dømme saadan i Ny og Næ, eftersom det maaské i Øjeblikket kunde falde ind. Altsaa kan der ikke være Andet at gøre for den nu etablerede Ret end at arbejde paa Indrettelsen af en brugbar Voldgiftsret, og saa er det vor Formening, at Typograferne skulle sé bort fra, hvad der nu er etableret, og gaa ind paa at sende to Repræsentanter, der med al mulig Imødekommenhed kunne modtage de Forslag, Principalernes Repræsentanter maatte have at gøre. Vi behøve vel ikke at gøre opmærksom paa, at Tarifsagen nødvendigvis maa komme ind under dette Omraade.

Som det sés af Repræsentantskabets Dagsorden, vil Sagen blive taget under Overvejelse i Morgen Aften. Repræsentantskabet vil forhaabenlig fremme den og tage under nøje Overvejelse, hvilke Kolleger der bør udpeges til at hævde „Den typografiske Forenings" Standpunkt. Her gælder det om, at Dygtighed forenes med Bestemthed og en fast Opfattelse af Typografernes Interesser.

„Den typografiske Forening“ og dens udvidede Organisation.

(Af *J. C. H.*)

II.

(Sidste Artikel.)

Naar man fremsætter en Plan, om hvis Realisation man ikke selv har nogen praktisk Erfaring at støtte sig til, ledes Tanken ganske naturligt hen paa de Erfaringer, Andre i saa Henseende maatte have gjort. Da „Den typografiske Forening“ nu med Hensyn til en almindelig Organisation ikke har nogen Virksomhed at skue tilbage paa, vil det staa klart, at det tyske Typograf-Forbund nærmest maa ansés for egnet til at tjene os som Mønster. Vi skulle her paapege de vigtigste Bestemmelser i det nævnte Forbunds Statuter, idet vi gøre den ikke uvæsenlige Bemærkning, at der drages strengt Omsorg for deres Overholdelse.

Som Forbundets Formaal opstilles en Forbedring af Medlemmernes materielle og aandelige Vilkaar ved alle til Raadighed staaende lovlige Midler og som ledende Grundsætninger til Opnaaelsen af dette Formaal: Typografernes Sammenslutning — eventuelt med Principalerne — til Standens Opsving og Fremme, Fastsættelse og Hævdelse af tidssvarende Arbejdspriser, Sikring mod ubeføjet og ubegrænset Konkurrence og Afskaffelse af alt regelmæssigt Søndagsarbejde, grundig Regulering af Lærlingevæsenet, Oprettelse og Understøttelse af Produktionsforeninger, Anskaffelse af Biblioteker, Indførelse af Undervisningstimer, videnskabelige og tekniske Foredrag, fast Sammenhold under alle Forhold og Farer samt gensidig Understøttelse. — Forbundet optager alle i Tyskland værende Typografer og inddeles i Kredse; Udtrædelse af en bestaaende Kreds er ikke tilladt. Ethvert Medlem er forpligtet til punktlig at udrede de af Bogtrykkerdagen eller i ekstraordinære Tilfælde af Forbundspræsidiet udskrevne Bidrag. — Medlemmerne have ikke alene Ret til at tage Del i alle Forsamlinger, Raadslagninger og Beslutninger, men de kunne i særdeles vigtige Tilfælde under Tab af Medlemsskab forpligtes til praktisk Udøvelse af denne Ret. — Ethvert Medlem erholder ved sin Optagelse en Bog med Forbundets Grundstatuter saa vel som Kvitteringstabel for dets tre Hovedkasser (Forbundskasse, Viatikumkasse og Forbunds-Invalidekasse). Denne Bog tjener som eneste Dokumentering til Hævelse af Rejse- og Invalideunderstøttelse, og kun den sikrer Indehaveren den Gensidighed og de Rettigheder, der tilkomme et Medlem. Ved Modtagelsen af denne Bog har den Vedkommende ved egenhændig Underskrift at bevidne, at han anerkender Forbundets Statuter som bindende for sig; vægrer han sig herved, kan han ikke optages. — Forbundets Ledelse udøves af: a) en Bogtrykkerdag — der ordenligvis finder Sted hvert 3dje Aar — som lovgivende og besluttende Forsamling; den sammensættes af Repræsentanter fra de forskellige Kredsforeninger, der i Forhold til deres Medlemsantal vælge én eller flere Delegerede; b) en lønnet Præsident, der strengt har at paasé de af Bogtrykkerdagen fattede Beslutningers Udførelse, og som repræsenterer Foreningen saa vel indad som udad til; i fornødent Fald er han berettiget til at drage Kredsforeninger til Regnskab; c) en staaende Komité paa 5 Medlemmer, og d) en Kasserer, der afgives af Foreningen i den By, hvor Præsidiet befinder sig.

Vi have adskillige Gange hørt den Paastand fremsat, at det vilde være en Umulighed for os at danne en almindelig dansk Typografforening; man har sagt, at Beviset for det Modsatte ikke lod sig hente i de tyske Typografers Organisation, ti de havde en langt større Udviklingsperiode at sé tilbage paa og vare i Øvrigt i Besiddelse af et ganske andet Natural end vi; intet Under da, at de kunde udrette Noget. Hele denne Paastand er imidlertid uholdbar; man maa nemlig vel erindre, at da de tyske Typografer dannede deres Forbund, maatte de optræde som Banebrydere; de maatte selv undfange Ideen, selv skrabe alt til Dannelsen af en saadan Institution nødvendigt Materiale sammen, fra ingen Mønsterforening kunde de forsyne sig med Nogetsomhelst, der kunde tjene som Holdepunkt, og saa galdt det om at sammendrage Tusinder af Typografer til en fælles Virken. Og vi! Ja, vi ere stillede ganske paa det modsatte Standpunkt; vi skulle ikke bryde nogen Bane, vi skulle kun slaa ind paa den samme; det tyske Forbunds Statuter kunne med nogle nødvendige Modifikationer og Ændringer indføres hos os, Fremgangsmaaden er os anvist, og medens Organisationen dér skulde omfatte Tusinder, har man her kun med Hundreder at gøre. Og nu Udviklingen! Tror Nogen, at Tysklands Typografer have udviklet sig i højere Grad end netop efter at de havde dannet deres Forbund? og tror man, at vi, naar vi lade Sagerne gaa, som de gaa, om 10 Aar ville være mere „udviklede“? Ja, maaske, men ganske vist i en anden Retning. Det gælder blandt os som over Alt: kun ved Hjælp af enkelte kraftige og energiske Personligheder lader en Plan sig realisere; muligt, at der om 10 Aar vil fremtone sig Saadanne, men findes de nu, hvorfor i al Verden da vente paa andre Tider? Man gør et Forsøg; mislykkes det, ja da maa vi trække os tilbage, indtil vi have samlet friske Kræfter; lykkes det derimod, da komme vi til den Erkendelse, at vi ere i Besiddelse af saadanne Kapaciteter, som netop kun ved et stort Forsøg faa Lejlighed til at aabenbare sig. Og lad os endelig ikke stadig med en Ihærdighed, der er en bedre Sag værdig, søge at bilde hverandre og hele Verden ind, at disse Typografer ere nogle jammerlige, indifferente Stakler, nogle daarlige Subjekter, med hvem der ikke er Noget at stille op; de, der

hylde denne moderne Pessimisme, ere dog altid saa elskværdig beskedne at undtage sig selv, og jo flere Pessimister, desto flere Undtagelser — hvad, om Undtagelserne bleve til Regel?

Idet vi slutte disse Refleksioner, skulde det være os særdeles kært, om en eller anden æret Kollega, der mulig i enkelte Punkter nærer en afvigende Mening, maatte føle sig foranlediget til at fremsætte denne. Det skulde, sige vi, være os særdeles kært; uendelig kærere vilde det selvfølgelig være os, om en af de forannævnte højtærede Undtagelser, der næsten høre til Reglen, vilde bære os med et Par Ord — Undtagelserne ere jo nutildags saa søgte·

Korrespondance.

Kolding, 1. Maj. Hr. Redaktør! Alt et Par Gange tidligere have Trykkeri-Forholdene her i Kolding været Genstand for Omtale i „Typograf-Tidende“, og ingen af Gangene have de just været fremstillede i noget særdeles glimrende Lys. Det være imidlertid langt fra, at jeg agter at imødegaa de fremsatte Klager — tværtimod, jeg billiger dem fuldkommen; men der er siden den Tid, i alt Fald i to af de herværende Trykkerier, gjort kæmpemæssige Fremskridt i Retning af en bedre Ordning af Arbejdsforholdene, og for at vore ærede Kolleger ikke skulle vedblive at tro, at vi her i Byen have det saa meget usselt, skal jeg tillade mig at udvikle Tingene, som de nu ere, idet jeg haaber, at De, Hr. Redaktør, vil give min Fremstilling Plads i Bladet.

Først vil jeg nævne „Folkebladets“ Trykkeri, der ejes af Hr. Folketingsmand Berg, eftersom det ubetinget er Nr. 1 — i alt Fald naar man som jeg betragter det fra en Typografs Synspunkt. Lokalet er propert og behageligt, der hersker en særdeles god Orden, og Typograferne blive i Et og Alt humant behandlede. I 1874 blev her, som i de fleste andre Provinsbogtrykkerier, givet fast Løn; skønt denne ikke var stor, saa var den dog taalelig god, og desuden havde man en væsenlig Hjælp i en temmelig stor Del Ekstraarbejde, som blev godt betalt; men fra Nyaar 1875, da Faktoren, Hr. Thuge, indrømmedes fuldstændig Ret til at ordne Lønnigsspørgsmaalet efter eget Ønske, indførtes Beregning med Tarifen som Grundlag, saa at Sætterne i dette Trykkeri nu ikke have Anledning til Andet end at være fuldkommen tilfredse. En Ting endnu fortjener at fremhæves, og det er, at Beregningssætterne faa udbetalt 1 Krone for hver Helligdag, der indtræffer paa en Dag, hvor Bladet ellers skulde have udgaaet, som en Slags Erstatning for, at de paa en saadan Dag Intet kunne faa at sætte til Bladet. Der er her givet et Eksempel — og det er saa meget mere paaskønnelsesværdigt, som det er fremkommet uden Anledning fra Typografernes Side —, som efter mit Skøn fortjener Efterfølgelse i ethvert Avissætteri; ti det er dog ikke saa ganske rigtigt, at Beregningssætterne skulle være nødsagede til uden Godtgørelse at lade være med at arbejde, medens „den faste Stok“ ganske roligt kan spadsere og alligevel faa fuld Betaling for den eller de Dage, da Bladet ikke udgaar, og der altsaa Intet er at bestille.

Det Møllerske Bogtrykkeri („Kolding Avis“) har tidligere staaet om end ikke øverst saa dog foran i Rækken blandt Provinsbogtrykkerierne, hvorfor det var meget beklageligt, at det var begyndt at komme i Miskredit i den sidste Tid. Nu rejser det sig imidlertid rask igen, og om man end ikke her er kommen just saa vidt som i „Folkebladet“, saa følger man dog godt efter. For cirka en Maaned siden overtog den forhenværende Formand for den typografiske Forening i Aarhus, Hr. Emil Petersen, Bestyrelsen af bemeldte Trykkeri, og denne, der lader til at være i Besiddelse af en Del Energi, har allerede faaet indført Beregningen — rigtignok kun en Beregning til 14 Sk. pr. 1000, men det maa dog betragtes som et stort og vigtigt Skridt fremad, og efterhaanden vil der jo nok blive gjort noget Mere. Rom byggedes ikke paa én Dag!

Nu kommer jeg til det tredje og sidste Trykkeri, „Koldingpostens“. Ejeren af dette, Hr. Hejmann, er temmelig godt bekendt i en vid Kreds af Typografer, men just ikke paa den allerheldigste Maade — i alt Fald er han aldrig blevet henregnet til „1ste Klasses Principaler“ —, hvorfor han ofte har stor Vanskelighed ved at faa Folk, og i nogen Tid maatte han hjælpe sig med et Par Damer af Familjen, 1 Typograf, „noget af en Trykker“ og en tysk „Sætter“, hvis højre Arm var aldeles lam og ubrugelig, foruden Drengene, hvis Tal er højst forskelligt og meget ubestemmeligt. Imidlertid er Personalet nu blevet forøget, saa at det for Tiden bestaar af 4 Typografer (inkl. en Søn). Der gives fast, men ingenlunde stor Løn, naar man da undtager Maskinmesterens, som er meget respektabel; men Nød bryder Love, og naar man ingen Trykker kan faa gratis, saa maa man finde sig i at betale for det.

Som det sés, ere vi Typografer altsaa heldigvis saa nogenlunde godt stillede her ovre, at vi ikke behøve at tænke paa at gøre Strejke; ti en saadan vilde have al mulig Udsigt til at ende med Forskrækkelse for vort Vedkommende — det har Hr. Hejmann sørget for! Om det er af Interesse for Typografien eller af Frygt for en mulig Strejke (ti for egen Fordel kan det umulig være!), at ovennævnte Bogtrykker har indviet et saa stort Antal af Almueskolens Elever i Kunstens Mysterier, kan jeg ikke sige; men vist er det, at en hel Del af disse Drenge har lært „at sætte“ hos Hr. Hejmann paa forskjellige Tider, og lige saa vist er det, at han

til Tak for sin gode Vilje er bleven belønnet med sort Utaknemmelighed fra Drengenes Side; ti de have alle været temmelig hurtigt færdige. Rimeligvis er der nu ikke flere Skoledrenge, som have Lyst til at blive u(d)dannede i Typografien; men det har mindre at sige — Hr. Hejmann er ikke raadvild: han hylder Læren om Kvindens Emancipation og begynder med Skolepigerne! Hvorfor skulle de Stakler ikke lige saa godt som deres Søskende af det andet Køn have den Glæde og Fornøjelse at stifte Bekendtskab med den skønne Kunst? For Øjeblikket befinder der sig saaledes i „Koldingpostens“ Trykkeri en 10—12 Aars Pige, der gaar i Skole om Formiddagen og om Eftermiddagen „sætter Bogstaver“, hvorfor hun faar en Betaling af vel sagtens et Par Skilling om Dagen. Meget faar hun næppe, ti for ikke lang Tid siden henvendte hendes Fader sig paa et af de andre herværende Trykkerier og forespurgte, om hun ikke kunde blive anbragt dér, ti efter hans Mening fik hun en altfor lille Betaling, hvor hun var, da hun allerede havde opnaaet en saa mageløs Færdighed, at hun kunde sætte 10 — siger og skriver ti — Linier Avis fra Kl. 1—7 Eftermiddag. Historien er fast utrolig, men paalidelig; ti jeg har selv hørt Manden udtale, at hun kunde sætte, og da der blev spurgt (med lidt Forbavselse), hvor meget, svarede han: aa, en 10 Linier paa en Eftermiddag. Naa ja, naar hun blot kan sætte, saa gør det jo ogsaa mindre til Sagen, hvor meget eller hvor godt, og desuden har hun maaske siden den Tid lært en hel Del mere. Heldigvis var man alt for fornuftig til at modtage det gjorte Tilbud, og jeg tror næppe, at der var mange Typografer, som vilde arbejde i et Trykkeri, hvor noget Saadant fandt Sted (der, om det end ikke skader Typografien, i alt Fald aldrig kan gavne den), og under alle Omstændigheder kender jeg En, som vilde betakke sig, og det er

Deres o. s. v.

—l—

Opfordring!

Vore ærede Kolleger ere sikkert komne til Kundskab om, at der i denne Tid er en Strejke (lock out) i Gang iblandt Karetmagerne. Dette Fags Arbejdere, omtrent 100, have udarbejdet en Priskurant, som de med alt tilbørligt Hensyn have søgt at faa anerkendt, men Arbejdsgiverne have ikke villet indrømme Noget, ja har endog fordret en Nedsættelse i Prisen paa det Arbejde, som er mest gængs i Faget, med 10 à 16 pCt. Enhver Bestræbelse for at bringe en Overenskomst i Stand er hidtil strandet, og de fortsætter derfor Strejken paa 7de Uge, alene henvist til deres egne Hjælpekilder og hvad andre Fags Arbejdere ville forunde dem. Formandsforeningen har udtalt sin fulde Sympati for deres Sag, og saa godt som alle Lav og Korporationer have ydet dem materiel Understøttelse. Vi stille derfor en venlig Opfordring til dem af vor Kolleger, som have et aabent Blik for den Stilling, enhver Arbejder maa indtage for at bevare sin Eksistens, om at yde et Bidrag, alt efter Enhvers Evne, som Undertegnede ere villige til at modtage og senere aflægge Regnskab for.

Bidrag modtages ogsaa i Foreningens Lokale førstkommende Lørdag Aften.

Indsamlingen sluttes Mandag den 10. Maj, Aften.

R. Foltmar.	*J. F. Møller.*	*Ch. Thomsen.*
Schiellerups Tr.	Lund & Ziirsens Tr.	Ferslew & Ko.s Tr.

Til Karetmagernes Strejke er indkommet følgende Bidrag:

Schultz's Tr. 8 Kr. 85 Øre, Hoffensberg & Ko.s Tr. 3 Kr. 75 Øre, Lunos Tr. 3 Kr. 50 Øre, Adresseavisens Tr. 1 Kr. 50 Øre, Foltmar, R. P. Jensen, Møller og Rosberg hver 50 Øre, F. Nielsen 25 Øre. Ialt 19 Kr. 85. Øre.

Den typografiske Forening.

Ordenligt Repræsentantskabsmøde

afholdes Lørdag den 8. Maj, Aften Kl. 10.

Dagsorden:

1. Optagelse af Medlemmer.
2. Andragender.
3. Behandling af Forslag fra Bestyrelsen angaaende Nedsættelsen af en typografisk Voldgiftsret.

Frederik Olsen,
Repræsentantskabets Formand.

Typografiske Kundgørelser.

5 à 6 Sættere og 1 Maskinmester, der er øvet i Illustrationstryk, og som har Lyst til at rejse med Undertegnede til Kristiania, kan henvende sig i Laksegade 31, 1. Sal. Fri Rejse.

J. Emil Meyer,
fra 1. Juni Bestyrer af „Det Mallingske Bogtrykkeri“ i Kristiania.

En Maskin-Trykker, der kan assistere ved Sætningen, søger Plads. Billet, mrkt. „Maskin-Trykker 0643“, bedes tilsendt *Aug. J. Wolff & Ko.s Annoncebureau,* Skindergade 2.

En Sætter kan faa Plads i en af Københavns nærmeste Provinsbyer. Lønnen er høj. *R. P. Jensen.*

En god stor Haandpresse af Eickhoffs Fabrik er til Salgs hos Stilling i Præstø.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening“ i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 20. København, den 14. Maj 1875. 2. Aarg.

Nogle spredte Bemærkninger.

Hvilken betydelig Udvikling er der ikke navnlig i de sidste 2—3 Aar foregaaet i det typografiske Fag? — Hver Dag stige Kravene til Bogtrykpressen, fra Haandværkets, Handelens, Literaturens Side; den forældede Maskine maa vige Pladsen for den ny og i Konstruktionen forbedrede, og det er glædeligt nok, at Bogtrykkeriejerne saaledes vide at hæve den typografiske Industri til en stedse større Højde og forstaa at drage sig de gode Konjunkturer til Nytte. Kort sagt: Dag for Dag kommer man bort fra det Gamle, og i umærkelige Overgange danner sig det Ny; Tiden fordrer Fremskridt.

Men kan det undgaas, at der med denne sukcessive industrielle Omvæltning i det typografiske Fag ikke ogsaa indenfor dette skulde foregaa en social Udvikling? Umuligt. Der foregaar en social Udvikling, som Typograferne vel véd at drage nogen Fordel af, men det er hidtil skét altfor enkeltvis, altfor instinkmæssig, altfor famlende, og derfor have de heller ikke endnu aftvunget Udviklingen noget afgørende Resultat paa Fremskridtes Vej. Hvorfor er det saaledes? Mangler Typograferne Intelligens? Forstaa de ikke, mærke de ikke Udviklingen? Aa — jo. De holde Skridt med andre Fags Arbejdere i Oplysning og Dannelse, og de véd ogsaa særdeles godt, hvad det vil sige at være Typograf nu mod for 2—3 Aar siden. Dette er jo altid Noget; men er det Nok? Nej og atter Nej. Endnu den Dag i Dag er det kun det for Typograferne heldige Forhold, der skærmer dem mod de værste Følger af en administrativ Vilkaarlighed; Søndagsarbejdet bestaar endnu i sin hele Vederstyggelighed; og Vederlaget for den daglige Gerning er ikke naaet dertil, at det, Lokalforholdne tagne i Betragtning, kan staa ved Siden af det Vederlag, der ydes andre Steder. Mene vi Typografer, at vi skulle blive staaende paa det Standpunkt, vi nu indtage, blot sørge for at holde det Hele gaaende og saa lade den Dag i Morgen sørge for sig? Der er Mange — de Fleste —, som ikke mene det, men Somme ville helst have den Mening, det er saa mageligt, saa rart, saadan at kunne slaa sig til Ro. Til disse Somme ville vi da sige: Huske I, hvorledes vi Typografer havde det for 2—3 Aar siden? Naar en Sætter den Gang forlangte Korrekturgodtgørelse, fik han ingen, og var han saa fripostig at holde paa sin Ret, saa fik han det Svar, at han kunde gaa sin Vej; — naar en Sætter den Gang manglede Materiale til sit Arbejdes Udførelse, fik han det vel anvist, men det kostede ham først et Par Dages gratis Arbejde, og vilde han ikke udrette dette, saa kunde han spadsere saa længe, indtil Tilfælde gjorde, at Materialet kom til Stede; — naar en Sætter den Gang fordristede sig til at mene, at hans Arbejde besværliggjordes med Tal, spatieret og blandet Sats o. s. v saa meget, at han havde et billigt Krav paa Godtgørelse, maatte han lade sig nøje med den Snak, at Principalen fik ikke selv Godtgørelse og derfor heller ikke kunde give nogen. Ja, der er altfor mange af saadanne Eksempler at drage frem, og vi ville derfor kun endnu sige til disse Somme: Husk den Gang, hvorledes vare vi Typografer da ikke forkuede, hjælpeløse, afmægtige? Hvorledes gik det den Kollega, der forsøgte at have en Vilje, at vise sig selvstændig? Hvorledes gik det vore to Kolleger i Thieles Bogtrykkeri, der ikke vilde skatte til en Trykkerikasse, men kun til „Den typografiske Forening“? Vi behøve ikke at svare, Alt er endnu i frisk Erindring. Maaské disse Somme ville sige: Ja, det var den Gang; nu er det anderledes, vi ere ikke længere forkuede eller afmægtigede, men blive ordenlig behandlede og faa rimelige Fordringer opfyldte. Der kan være nogen Ret heri, og vi noterer gerne, at den dygtige Sætter for Tiden kan stille betydelige Fordringer, som Principalen ikke finder sig foranlediget til at afvise. Men der er Noget, som disse Somme ikke huske paa, og det er, at Tiderne for 2—3 Aar siden ville komme igen, og vé da Typograferne! Have de ikke lært at holde sammen i den gode Tid, forstaa de det endnu mindre i den ugunstige; ti kun ved Sammenhold og Opofrelse kunne de forebygge de forrige Tiders Vilkaarlighed. Derfor skulle vi Typografer komme med, saa at den industrielle Omvæltning ikke skal finde os lige søvnige, lige sorgløse og lige pjaltede i Opførsel, men indordnet i et solid dannet Samfund med faste Grundsætninger.

Den Organisationsplan, som „Den typo-Forening“ nu staar i Begreb med at realisere, leder os til disse Bemærkninger. En vel ud-

tænkt og praktisk gennemført Organisation af alle danske Typografer er det Bolværk, der alene er i Stand til at dæmme op mod forrige Tiders Elendigheder, og uden den er det, efter at Prinpalerne nu have indrettet deres store Forening, helt umuligt at faa gennemført de Reformer, som Typograferne have bragt i Forslag. Om det nu vil lykkes Formanden at bringe dette Værk til Udførelse, er en anden Sag — det vil vise sig —, men uden at være ubeskeden tør vi dog nok sige saa Meget, at Sagen fortjener enhver god Typografs Understøttelse, at intet Offer er for stort til dens Iværksættelse, og at selv de „Somme" maa skamme sig ved at lade den vederfares Andet end fuld Respekt. Hvis det endelig bestemmes at bringe Sagen til Udførelse, hengaar der kun en kort Tid, inden de københavnske Typografers Afsending staar midt iblandt Provins-Kollegerne. Ville de skuffe den Tillid vi her i København sætte til dem? Det er uretfærdigt at tro det; — men Tiden vil vise det.

Organisationsplanen og Agitationsrejsen.

I Referatet af Repræsentantskabets Forhandlinger, som findes i Tidendens Nr. 17, og hvori Organisationsplanen omtales, er kortelig anført: at jeg gjorde nogle „Indvendinger" og var særlig imod Agitationsrejsen. Da jeg nu i Erkendelsen af denne Sags store Betydning for vort Fag gerne ønsker at staa i et saa klart Lys som vel muligt, saa skal jeg tillade mig i al Korthed at udvikle mit Standpunkt saa vel til Organisationsplanen som til Agitationsrejsen.

At en Organisation over hele Landet af alle Fagets Udøvere maa ansés for meget ønskelig, er indlysende, ja den er ligefrem bleven til en Nødvendighed ved Etableringen af Principalforeningen, der optager i sig „alle danske Bogtrykkere"; naar vi derfor ville hævde vor Stilling og Avtoritet, maa vi opstille noget Tilsvarende. Men det gælder her som for Øvrigt med enhver Ting, der skal føres ud i Livet, at gribe Sagen an paa den rette Maade, at ikke det Værk, man ofrer Tid og Kræfter, atter inden føje Tid skal skrinlægges, og derfor er det heldigt for Sagens Realitet, om enhver Meningsforskel angaaende denne Genstand kommer til Orde.

Naar den ærede Formand i sin Motivering af Organisationsplanen udtaler, at der er to Hovedretninger at slaa ind paa, enten at bringe en fuldstøbt Plan i System eller ogsaa blot at give nogle midlertidige Bestemmelser, og tilføje at han efter nøjere Overvejelse er mest stemt for den sidste, da kan jeg ikke heri være enig med ham. Ved at gaa denne Vej ville de vundne Resultater være temmelig illusoriske; ti under en midlertidig eller provisorisk Tilstand vil det være forbunden med en overordenlig Vanskelighed at føre en blot nogenlunde god Administration, og den Tilslutning, der kan vise sig i Begyndelsen som Følge af Agitationen, vil efterhaanden tabe sig, naar man ikke sér sine Ønsker og Fordringer snarlig opfyldte; naar hertil kommer den betydelige Sum af 400 Kr. at ofre paa en saadan interimistisk Forfatning, saa er den i Sandhed dyr købt. — En fuldstøbt Plan, som paa en klar og fyldig Maade viser, hvilke Formaal og Interesser der stræbes hen efter, hvilke Forpligtelser man har overfor Samfundet, hvilke Fordele det tilbyder, og tillige gør det klart for Enhver, hvilken Stilling man vil komme til at indtage, hvis man unddrager sig Organisationen og gør Brud paa Kollegialiteten, — da netop en af Hovedbetingelserne er den fuldstændigste Solidaritet, eller, som det hedder i Militærsproget: „Disciplin i Rækkerne" — en saadan Plan kan jeg være med til.

Med Hensyn til Kredsstyrelsen, da kan jeg fuldstændig samstemme med den ærede Formand, dog tror jeg, at det vilde være mere praktisk, om man kun oprettede én Kreds for hver af Øerne, saa at Jylland fik én Kreds (Aarhus eller Aalborg), Fyn med Ærø én (Odense), Lolland, Falster, Møn og Bornholm én (Nakskov) og Sælland én (København), for at gøre Administrationen saa simplificeret som mulig og undgaa al Intrigeren og Rivaliseren, som let kunne opstaa ved Dannelsen af flere Kredse. Ligeledes kunde det være heldigt, om hver Kredsstyrelse indsendte maanedlige Beretninger til Hovedstyrelsen, hvori blev angivet Trykkeriernes Antal, hvor stort Antal Typografer disse beskæftigede, Arbejdsforhold o. Lign.

Hvad dernæst angaar Agitationsrejsen, da har jeg ovenfor antydet, at en Sum af 400 Kr. er for stor for at bringe en midlertidig Organisation til Veje, og ligeledes vil være det for Etableringen af en fuldstøbt; i det Hele taget forekommer det mig, at en Rejse til Landets forskellige Købstæder ikke er saa nødvendig. Det gælder kun at sikre sig Kræfter, som med fornøden Dygtighed og Interesse for Sagen vil paatage sig det Hverv at styre en Kreds, hvilket kun gælder 3 à 4 Stæder, og dertil behøves ikke saa stort pekuniært Offer. Jeg ansér det ligeledes heldigt for Sagens Fremme, om der fandt en Sammenkomst Sted af Delegerede, hvad enten man vil kalde denne en Kongres eller en Bogtrykkerdag, ti uagtet en Agitationsrejse vel kan øve sin Indflydelse, saa tror jeg dog, at den ikke vil være tilstrækkelig til at bringe en saa omfangsrig Plan sin Fuldendelse nær. Naar den ærede Formand tvivler paa, at jeg formaar at paavise nogen anden Vej, at ordne Sagen paa da vil jeg bede ham erindre mine Udtalelser paa nævnte Repræsentantskabsmøde og sammenholde disse med nærværende Artikel; han vil da sikkert indrømme mig, at der kan gives flere Maader for en saadan Sags Ordning. Sluttelig skal jeg endnu kun bemærke, at jeg

tror mig i Besiddelse af saa megen Selvkritik, at jeg ikke ansér Alt, hvad jeg her har fremført, for at være det „eneste Rigtige“; det overlader jeg til mine Kolleger at tage under Overvejelse og Bedømmelse, og finde de, at der i disse Udtalelser er noget Begrundet, Noget, som man ikke kan lade ude af Betragtningen ved Realiseringen af Organisationsplanen, da vil jeg føle mig tilfredsstillet ved at have bidraget efter ringe Evne til at føre denne for det typografiske Samfund saa vigtige Sag sit Endemaal nærmere.

Rudolf Foltmar.

* * *

Det vilde kede vore Læsere, om vi nu gav os i Diskussion med Hr. Foltmar om den hele Plan, da den meget fyldig kommer til at foreligge i næste Numer, ledsaget af flere Bemærkninger. Hr. Foltmar er for Øvrigt ikke rigtig med i Sagen; han har ikke rigtig sat sig ind i, hvad en Organisation er, og hvorledes den kan gennemføres, ti havde han det vilde han ikke have foreslaaet Nakskov som Sæde for en Kredsstyrelse, der skulde omfatte ikke blot Lolland og Falster, men ogsaa Møn og Bornholm, — nej, kan endda Nakskov styre sig selv, det er store Ting, end sige, at den ogsaa skulde styre andre, langt større Byer. Hvad Udgifterne angaar, da har Hr. Foltmar vist næppe gjort dem til Genstand for nogen virkelig Overvejelse; ti det skulde da vel ikke være Meningen med de herom gjorte Udtalelser at mistænkeliggøre Formanden? Sligt kan umulig lykkes, dertil er — undskyld, vi maa sige det — Formandens uegennyttige Forhold til Foreningen i et forholdsvis langt Tidsrum tilstrækkelig Borgen. Men, som sagt, i næste Numer foreligger Planen, og i Repræsentantskabsmødet paa Tirsdag kommer Hr. Foltmar og Formanden til at tales ved om den.

Red.

Korrespondance.

Odense, 5. Maj. Højstærede Hr. Redaktør! Tør jeg udbede mig Plads for efterfølgende Linier i Deres meget ærede Blad: Da der blandt mine Kolleger i Fyns Stiftsbogtrykkeri cirkulerer det Rygte, at jeg skulde være den Brevskriver, som i et af de sidste Numre af „Typ.-Tid.“ drager til Felts mod Forholdene i dette Trykkeri, saa erklærer jeg herved dette for usandt. Der har før været visket i Krogene om, at det ikke var rigtigt med alle de mange Drenge, og at Sligt burde i „Typograf-Tidende“. Nu, da det nævnte „Drenge-System“ er kommet frem i Bladet, er man imidlertid ikke længere med; der har nemlig i de sidste Dage hersket stærk Bevægelse for at faa vedkommende Brevskriver opdaget, hvad der imidlertid ikke er lykkedes. Da jeg er en af de yngste Typografer i Trykkeriet og kun har opholdt mig her en kort Tid, hvorimod Resten af Personalet næsten udelukkende hører til den „gamle Skole“ *), hvad er da mere rimeligt end at tro, at jeg skulde være Synderen. Som det synes, ønsker vedkommende Brevskriver imidlertid at være ukendt blandt sine Kolleger, hvilket han ogsaa hidtil har opnaaet, og dette lættes ham jo ogsaa for en Del ved at sætte et sligt Rygte i Omløb. — Med særdeles Agtelse.

N. J. Rasmussen,
Typograf.

* * *

Det synes som om Hr. Rasmussen finder det urigtigt, at vor Brevskriver ønsker at være ukendt; det er fuldkommen i sin Orden, at denne vil være ukendt da han ellers, at dømme efter de Forfølgelser, Hr. R. selv har været udsat for, kunde vente sig det Værste. Lige saa urigtigt er det at fremsætte en Antydning af, at vor Brevskriver skulde have udbredt Rygtet om Hr. R. som Brevskriveren for at lede Opmærksomheden bort fra sig selv; Sligt maa vi vise tilbage som ubeføjet. I Øvrigt skulle vi gøre vedkommende Principal eller Faktor, hvem det nu er, der sætte den Slags Forfølgelser i Gang, opmærksom paa, at vi bære Ansvaret for Korrespondancens Indhold, og at det er til os, man maa henvende sig, hvis der er Noget, der har afstedkommet en ilde Berørelse. Endnu mindre end Korrespondancens Indhold taler slige Forfølgelser til Fordel for Stiftstrykkeriets Virksomhed, og man opnaaer ikke Andet derved end at gøre sig selv — latterlig.

Red.

Forskellige Meddelelser.

— Som bekendt blev der i sin Tid i „Dags-Telegrafens“ Sætteri indført den Bestemmelse, at der for Sætningen efter Kl. 10 om Aftenen betaltes et særligt Honorar af 75 Øre, idet man antog, at dette Middel vilde egne sig til at forhindre, at der lagdes et uforholdsmæssigt stærkt Beslag paa Personalets Tid og Arbejdskraft, — et Eksempel, der i Øvrigt fandt Efterlignelse i de fleste andre københavnske Bladsætterier. Det viste sig imidlertid nødvendigt at skærpe dette Middel, da de Sættere, der udtoges til saadanne Ekstrature oftere maatte arbejde til Kl. 2 om Natten, altsaa til en Godtgørelse af knapt en Snes Øre for Timen. Man sillede altsaa Forslag om, at de ovennævnte 75 Øre kun skulde ansés som et Vederlag for Arbejde indtil Kl. 12, medens der ud over denne Tid ydedes en yderligere Godtgørelse af 75 Øre pr. Time. Paa dette Forslag gav Hr. Ferslew et bestemt Afslag, men gav det tillige en Fortolkning, som Sætterne ikke kunde andet end finde akceptabel;

*) Hermed mener jeg de, som have lært her i Trykkeriet og aldrig været andre Steder.

da de nemlig besluttede at realisere deres Forslag ad praktisk Vej, fik de den forønskede Godtgørelse udbetalt, og begge Parter havde altsaa den Fornøjelse at kunne ordne Sagen til gensidig Tilfredshed: Hr. Ferslew fulgte sit Hjertes Tilbøjelighed, der bød ham at afvise Sætternes Forlangende, og Sætterne erholdt paa deres Side, hvad de attraaede. I Øvrigt fattedes der ikke ved denne som ved tidligere Lejligheder en — heldigvis dog temmelig ubetydelig og afmægtig — Minoritet, der med stor Konsekvens afholdt sig fra enhver som helst kollegial Samvirken, men som ganske vist ikke vil findes uvillig til at deltage i Udbyttet.

— I typografiske Kredse har der i de sidste Par Dage cirkuleret et Rygte om, at i Følge telegrafisk Meddelelse hertil er den tyske Normal-Tarif opsagt fra Principalernes Side. Dette Rygte bekræfter sig ikke helt. „Ann. d. Typ." meddeler vel, at de tyske Principaler ville opsige Tariffen til næste Aar, men hermed tilsigtes dog nærmest en Tarifrevision i Retning af at komme Smudskonkurrencen til Livs. Arbejdsordningen vil man ikke røre ved, og Prissatserne synes man heller ikke at ville nedsætte, men derimod vil man have hævet al „Svinesteg" som Fordel for Sætteren.

Den typografiske Forening.

Repræsentantskabsmødet den 8. Maj.

Som ny Medlemmer optoges: O. W. Wridt og C. Chr. Petersen (Henriksens Tr.); H. Olsen, N. Hansen og J. J. Nielsen (Hoffensberg Tr.); Almind, N. Jensen og Wetterstén (Salomons Tr); C. F. F. Voss (Lunos Tr.); P. Brusen, V. J. Christensen, E. T. Glies, V. V. Hansen, V. Lund og M. Strøm (Sivertzens Tr.); L. Larsen (Triers Tr.); A. Hansen („Folk. Av."s Tr.); Wm. Petersen og Ludvig Ludvigsen (Cohens Tr.); P. Gravesensen (Rigsdagens Tr.); A. Christensen (Carl Lunds Tr.), samt Valdemar Glies (Nielsen & Lydickes Tr.). Med Hensyn til Hr. Valdemar Glies oplæste Formanden en i Form og Indhold mindre passende Skrivelse, hvori Hr. Glies anmodede denne om Optagelse, og beklagede sig over at maatte være udsat for Fornærmelser ogsaa fra Kollegers Side under Udførelsen af sin Gerning. Henriksen, N. Hansen og Charl. Thomsen dadlede Hr. Glies' Optræden, medens Wold talte undskyldende om den. Hr. Glies optoges enstemmig, idet man misbilligede en slig Opførsel. — Otto Altenburg, der ikke havde sine Papirer i Orden som tysk Forbundsmedlem, og som havde taget Plads i Kleins Trykkeri trods Forbud derimod nægtedes Optagelse.

Et Andragende om Understøttelse fra Corvinus blev enstemmig afslaaet.

Formanden gav Meddelelse om Voldgiftsretten. Han karakteriserede denne Sag som saa umoden fremsat fra Principalernes Side, at den maatte forbedres, før den kunde blive til det, man tilsigtede med den. Det var rigtigst at sende to Delegerede, da man i modsat Fald vilde beskylde os for ikke at være imødekommende, og forresten maatte vi indtage en afventende Holdning. Han bad Repræsentantskabet om at bringe to Kolleger i Forslag til dette Hverv, da Sagen havde en meget stor Vigtighed. Henriksen m. Fl. vare fuldstændig enige med Formanden, og Wold sluttede sig ogsaa tilsidst til denne, efter at han med megen Virkning havde fremhævet, at en Voldgiftsret uden en brugbar Tarif som Retsgrundlag for ham stillede sig som en Umulighed, en Udtalelse, der fik Alles fulde Samstemning. Med Enstemmighed sluttede Repræsentantskabet sig til Bestyrelsen og udpegede R. P. Jensen og Frederik Olsen som Delegerede. Formanden erklærede, at Valget vil blive foretaget om en fjorten Dages Tid.

Dermed var Dagsordenen udtømt.

Fraværende med Anmeldelse: N. D. Hansen og P. M. Jørgensen (syg), uden Anmeldelse: Muhle, Neye og Rud. Nielsen.

Overordenlig Repræsentantskabsmøde
afholdes Tirsdag den 18. Maj, Aften Kl. 10.
Dagsorden:
Indstilling fra Udvalget angaaende Organisationsplanen.

Frederik Olsen,
Repræsentantskabets Formand.

Overordenlig Generalforsamling
indvarsles eventuelt til Lørdag den 22. Maj. Nærmere ved Løbeseddel.

Bestyrelsen.

Foreningslokalet er lukket i Morgen Aften.

Bestyrelsen.

Typografernes Sangforening.

Lokalet hos Hr. Nærum er lukket i Morgen Aften.

Bestyrelsen.

Typografiske Kundgørelser.

2 Sættere ønskes til **Kristiania** paa fordelagtige Betingelser. I Olufsens Bogtrykkeri i Aalborg er der en Sætterplads (14 Sk. pr. 1000 n Alfabet). En Sætter kan træde i Kondition paa Tirsdag i Folketingsmand Bergs Trykkeri i Frederiksborg (Tarifen). Hos Mohr i Præstø er der Plads for en Maskintrykker.

R. P. Jensen.

Til Stockholm

søges **1 á 2 Maskintrykkere** til god Løn. Pladserne ere stadige.

R. P. Jensen.

1 a 2 Sættere

kan faa en varig Plads ved Avissats i Ringkjøbing Amtsbogtrykkeri, enten paa Beregning efter Tarifen eller paa Ugeløn.

2 à 3 Sættere og 1 Maskinmester, der er øvet i Illustrationstryk, og som har Lyst til at rejse med Undertegnede til Kristiania, kan henvende sig i Laksegade 31, 1. Sal. Fri Rejse.

J. Emil Meyer,
fra 1. Juni Bestyrer af „Det Mallingske Bogtrykkeri" i Kristiania.

En god stor Haandpresse
af Eickhoffs Fabrik er til Salgs hos Stilling i Præstø.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 21. København, den 21. Maj 1875. 2. Aarg.

Almindeligt dansk Typograf-Forbund.

Det af „Den typografiske Forenings“ Formand forelagte Udkast til Forbundslove er, efter at være behandlet i det af Repræsentantskabet nedsatte Udvalg og dér blevet underkastet Ændringer, endelig blevet vedtaget saa lydende:

Organisation.

§ 1.

„Almindeligt dansk Typograf-Forbund“ omfatter alle de i den danske Stat oprettede typografiske Lokalforeninger.

Formaal.

§ 2.

Forbundets Formaal er at fremme tidssvarende Forbedringer i Faget, baade i aandelig og materiel Henseende.

§ 3.

Forbundets fornemste Opgave er dog indtil videre at fuldstændiggøre og fæstne Organisationen af alle danske Typografer.

Midlertidige Love.

§ 4.

Enhver stedlig Forening er berettiget til at opstille saadanne Statuter, som findes at være i Overensstemmelse med de tilstedeværende ejendommelige Forhold, dog gaar forud for disse Forbundets Love og de Bestemmelser, som for Øvrigt maatte træffes af dettes Styrelse, — ingen Indskrænkning heri kan finde Sted.

§ 5.

Ledelsen bliver udøvet ved Præsidentskabet: a) en Præsident, b) en Hoved-Kasserer.

Præsidentens Plads indtages af „Den typografiske Forenings“ Formand i København. Han optræder i Forbundets Sted og repræsenterer det saavel indad som udad til: han har Ret til at fordre en streng Udøvelse af de gældende Love, for hvis Overholdelse det paaligger ham at drage Omsorg.

Hoved-Kassererens Forretninger besørges af „Den typografiske Forenings“ Kasserer. Samtlige Indtægter og Udgifter maa kun ské med Præsidentens Samtykke.

§ 6.

Til at vaage over Forretningsførelsen og til Assistance bliver der at nedsætte et permanent Udvalg paa 5 Medlemmer, hvilket vælges af den københavnske Forenings Repræsentantskab blandt dettes Medlemmer.

Dette Udvalg modtager hver Maaned fra Præsidentskabet en Beretning om Forbundets Virksomhed o. s. v., hvorom det kan tage Beslutning, hvis det finder Saadant ønskeligt. Udvalgets øvrige Anliggender ere: Vedtagelsen af Rejser paa Kassens Bekostning, Prøvelse af Fjerdingaars-Regnskaberne samt Modtagelse af Klager over Forvaltningen.

Formanden i Udvalget undertegner i dettes Navn.

§ 7.

Et Medlem af en stedlig Forening bliver, naar han flytter til et andet Sted, at betragte som ligeberettiget med de øvrige Medlemmer, naar han blot har opfyldt sine Forpligtelser mod den Forening, hvoraf han sidst har været Medlem.

§ 8.

Ethvert Forbundsmedlem modtager ved Optagelsen et Eksemplar af Lovene og ved sin Afrejse en Bog med Kvitteringstabeller for Medlemsbidrag og Viatikum, ligesom ogsaa for Sygekassebidrag. Denne Bog tjener i enhver Henseende som Legitimation og sikrer fuldstændig Gensidighed hos de bestaaende stedlige Foreninger. Bogen udstedes af den Forening, hvor Medlemmet først er optaget, og han maa paa et bestemt Sted i Bogen underskrive en Erklæring om, at han ansér Forbundslovene som gældende for sig. Naar han tiltræder en ny Plads, maa han levere Bogen til vedkommende Forenings Formand eller Kasserer, som da eftersér eller opbevarer den.

§ 9.

Det ordenlige Bidrag fastsættes til 10 Øre ugentligt og maa af enhver Forenings Formand indsendes til Præsidiet hvert Fjerdingaar (inden Slutningen af Januar, April, Juli og Oktober Maaneder).

Arbejdsløshed og Sygdom fritager for ethvert Bidrag.

§ 10.

Naar der stilles Krav til Kassen, som de ordenlige Bidrag ikke ere tilstrækkelige til at udrede, er Præsidenten i Forening med Udvalget bemyndiget til at udskrive det hertil fornødne overordenlige Bidrag, og enhver stedlig Forening har punktlig at efterkomme Udskrivningen.

§ 11.

Saa snart der paa ét Sted findes fem Medlemmer, danne de en Stedforening og udnævne den fornødne Styrelse. Tilrejsende Forbunds-Medlemmer ere forpligtede til at tiltræde den bestaaende Stedforening.

§ 12.

Det er ikke tilladt at oprette flere end én Forening paa hvert Sted.

§ 13.

Steder med færre end fem Medlemmer have at overdrage Forretningernes Førelse til en Tillidsmand og slutte sig derpaa til en nærliggende Stedforening.

§ 14.

Som Grundsætninger for de forskellige Foreningers Virksomhed nævnes: Arbejdspriser, Arbejdstid (i Særdeleshed Helligdags- og Overarbejde), Lærlingevæsenet, Understøttelsesvæsenet o. s. v. Desuden have de at henvende Opmærksomheden paa Kollegialitetens Fremme, paa et fast Sammenhold i alle Forhold, gensidig Understøttelse o. s. v., ligesom de ere forpligtede til at beskytte Medlemmerne mod en hvilken som helst Undertrykkelse.

§ 15.

Den stedlige Forenings Bestyrelse har at sørge for Bidragenes regelmæssige Indsendelse, ligesom den er forpligtet til hvert Fjerdingaar at indsende til Præsidenten en Beretning om Alt, hvad der maatte have særlig og almindelig Interesse. I det Hele er den stedlige Bestyrelse ansvarlig for Præsidentskabet.

§ 16.

Ved Optagelsen af Medlemmer maa der tages Hensyn til, om Vedkommende har afviklet sine Forpligtelser over for den Forening, hvoraf han sidst var Medlem, og bevislig ikke har gjort sig skyldig i nogen Mislighed, hvorfor han allerede maatte være udelukket.

§ 17.

Naar et Medlem udtræder, har han ved Genindtrædelsen at efterbetale de indtil den Tid til Forbundskassen resterende ordenlige og overordenlige Bidrag. Medlemmer, der forlade Landet, danne selvfølgelig herfra en Undtagelse.

§ 18.

Direkte Udelukkelse af Forbundet kan kun ské som Følge af bevislige grove Forseelser imod dets Grundsætninger o. s. v. Vedkommende Stedforening har Ret til at vedtage Udelukkelsen ved Stemmeflerhed, men maa dog først indhente Præsidentens Indvilligelse. Bliver en Udelukkelse besluttet, maa Vedkommendes Navn offenliggøres i Organet og Grunden dertil anføres.

§ 19.

Genoptagelsen af en Udelukket kan kun ské efter en skriftlig Ansøgning fra denne og da ved simpel Stemmeflerhed; Præsidentens Indvilligelse hertil er ligeledes fornøden. Den Genoptagne har at efterbetale sin Gæld til Kassen samt det ordenlige og overordenlige Bidrag for den Tid, i hvilken han har været udelukket.

§ 20.

Naar et Medlem enten paa Grund af sin Fastholden ved Forbundets Love eller ved hvilken som helst Forurettigelse samt i Tilfælde af, at en Konflikt angaaende Arbejdspriser, en tarifmæssig Arbejdsordning o. s. v. udbryder, nødsages til at nedlægge Arbejdet, har Vedkommende Krav paa Understøttelse af Kassen, forsaavidt hans Fremgangsmaade billiges af den stedlige Bestyrelse. Ingen Arbejdsnedlæggelse, der omfatter Flere, tør dog finde Sted uden Præsidentskabets Samtykke; indhentes dette ikke, kan der ikke gøres Fordring paa nogen Understøttelse.

Paa Grund af det Midlertidige ved Forbundets hele Ordning, finder enhver Tvivl, som maatte opstaa paa Grund af denne Paragraf, en administrativ Afgørelse ved Præsidentskabet.

§ 21.

Uenighed af en hvilken som helst Art, f. Eks. mellem Præsident og Udvalg eller mellem begge de sidste og enkelte Foreningers Bestyrere, afgøres foreløbigt af „Den typografiske Forenings“ Repræsentantskab i Henhold til dettes Forretningsorden.

§ 22.

Præsidentskabets Løn bestemmes af Udvalget.

§ 23.

Naar Præsidenten maatte finde det hensigtsmæssigt, dog inden 1. Juli 1876, sammenkalder denne en grundlovgivende Typografforsamling, for hvilken Præsidiet fremlægger Udkast til Forbundslove. Afsendingene vælges af Foreningerne, en for hver 40 Medlemmer, dog saaledes, at Foreninger paa over 20 Medlemmer hver vælge en Delegeret, medens saa mange mindre Foreninger, som udfordres for at repræsentere 40 Medlemmer, i Fællesskab vælge en saadan. Præsidiet har før Valget nærmere at angive Sammensætningen af de mindre Foreninger, der vælge i Fællesskab.

Valget skér ved absolut Stemmeflerhed, og eventuelt kan der finde Omvalg Sted mellem de to Kandidater, der havde de fleste Stemmer.

De Afsendtes Rejseomkostninger bestrides af Forbundskassen og Diæterne bæres af de enkelte Foreninger.

Mindst en Maaned før Forsamlingens Afholdelse offenliggøres Dagsordenen. Præsidenten leder Forhandlingerne. Forsamlingen prøver Gyldigheden af sine Medlemmers Valg, bestemmer sin Forretningsorden samt udnævner en Vicepræsident og to Sekretærer for den Tid, Forhandlingerne vare. Beslutningerne vedtages med simpel Majoritet.

§ 24.

I Tilfælde, hvor nærværende Bestemmelser paa Grund af deres provisoriske Beskaffenhed skulde vise sig mangelfulde, kan Præsidentskabet træffe Afgørelsen.

§ 25.

Alle Forordninger, der blive udstædte, offenliggøres af Præsidenten i Forbundets Organ, „Typograf-Tidende“ — hvoraf hver Stedforening er forpligtet til at holde mindst 1 Exemplar, hvis Abonnementspris udredes af den stedlige Forenings Kasse —, og disse Forordninger have dermed bindende Kraft.

Forbundslovene ville faa Stadfæstelse i det i Aften afholdte Repræsentantskabsmøde, og Generalforsamlingen i Morgen Aften vil fatte den endelige Beslutning i Sagen ved en Afstemning blandt Medlemmerne. Dermed gaar Sagen ind i et nyt Stadium og kommer til at foreligge for Provinskollegerne. En Meddelelse fra Formanden herom tør vi bebude i næste Numer.

Organisationen er vor Livssag.

Naar man i disse Dage lægger Mærke til de paa Trykkerierne faldende Udtalelser angaaende Organisationsplanen, kan man spore en vis nedtrykt Stemning med Hensyn til Udredelsen af de i den Anledning nødvendige Pengeofre. Mærkelige, men velbekendte, ere de Indvendinger, man hører. En mener, at Organisationen ikke kan iværksættes, en Anden, at der kan befrygtes en Masseudmelding af Foreningen, dersom Pengebevillingen bliver givet, Andre — og det er d e m, der helst maatte melde sig ud af Foreningen, da de kun udsaa Mistro og Uenighed, — mene, at vi aldrig kunne blive enige om betydelige Sager, og at vi derfor helst maa „gøre Holdt“ med Anskaffelsen af et Bibliotek og saa for Resten lade Foreningen være en selskabelig Forening og dermed lade fem være lige.

Det er selvfølgelig den letteste Sag af Verden at imødegaa disse Indvendinger. 1) En Masseudmelding kan der ikke blive Tale om, naar kun hver Mand gør sin Pligt, — og hvem skulde ikke gøre det? 2) Et godt Resultat af Organisationsrejsen er ikke vanskeligt at forudsige; Provinskollegerne ville vist heller end gerne slutte sig til os. Den tredje af de noterede Indvendinger kan man rettest besvare ved at henvise til Foreningens tidligere Virksomhed.

Man fejler ikke ved at kalde Organisationsplanen en Livssag! Enhver maa jo kunne indsé, at efter Principalforeningens Stiftelse er det en absolut Nødvendighed for os at have en fast Organisation over hele Landet. Man maa jo ogsaa nemt kunne indsé Hensigtsmæssigheden af at staa i umiddelbart Forhold til Provinskollegerne under eventuelle Tvister her i København og omvendt. Dersom Organisationen

ikke kommer i Stand, vil „Den typografiske Forening“ umulig kunne virke med tilbørlig Kraft; det vilde være Daarskab at forlange Noget af dens Bestyrelse, og vi kunne lige saa gerne straks drikke Gravøllet!

Man kan passende sammenligne vor Forening med en Bygning, som ikke er fuldt færdig; Kransen er ikke hejst, men — Organisationen kunne vi kalde Kransen! Naar en Bygning er saa nær færdig, plejer man dog sjelden at rende fra den og lade den staa hen til Rotter og Mus; nej, man hejser Kransen og gør den derefter beboelig. Lad os ogsaa give vor Bygning en Krans! Lad os modtage Budskabet om Organisationen med uskrømtet Glæde, og lad os beredvilligt yde ethvert Offer, uden hvilket vi ikke kunne naa det store Maal, og uden hvilket vor Forenings Betydning med Tiden vil svinde ind til lig 0. Og hvor stort er det Offer, der forlanges? Højt regnet en Krone eller to for hvert københavnsk Foreningsmedlem. — Skade, at Formanden ikke er Kapitalist; ti ellers fik vi ham nok selv til at bekoste det Hele, — det har han for en stor Del gjort hidtil Dags.

Alt, hvad vi til Dato have foretaget os, har kun været et halvt Skridt; lad os nu gøre det helt ud! Lad os nu vise, at vi ere os vort Værd bevidste, og at vi vide, at kun ved Enighed og Sammenhold, men ogsaa kun derved, vil der blive taget Notits af os. Lad os erindre, hvilke usle Forhold vi før have arbejdet under, og lad os ikke blive blændede af det falske Skin, Øjeblikkets heldige Konjunkturer kaste over Arbejdsforholdene i vort Fag; den gunstige Tid vil naturligvis ikke holde sig, og naar de magre Aar komme, og vi i de fede ikke have forsynet os med Andet end Bøger, Selskabelighed og en barnlig Tillid til Principalernes arbejdervenlige Hjerter, da ville vi faa Øjnene op — for sént!

Kunne vi end ikke være naive nok til i samme Sekund, som vi sukke ved Tanken om vor karrige Fortjeneste, at være glade og taknemmelige for den trykte Pjece, der kaldes Tarif, saa kunne vi dog nok have Anledning til at takke Principalerne, fordi de ved at stifte deres Forening have givet et Stød til vor Organisation, hvis Udførelse ellers med vor vanlige Sendrægtighed rimeligvis vilde have ligget en Menneskealder frem i Tiden. Altsaa — næst Formanden bliver det Principalerne, vi ere Tak skyldige, fordi vi dog nu have faaet begyndt paa Organisationen, — selv have vi saamæn endnu ingen Meriter at rose os af i denne Henseende.

Det er let at skumle i Krogene over, at „Den typografiske Forening“s Bestyrelse ikke foretager noget Overordenligt i Standens Interesse, men — hvis er Skylden? Bestyrelsens? Nej, det var Synd at sige; den arbejder ufortrødent, og man glemme ikke, at paa samme Tid, som den skal føre Typografernes Sag fremad, har den Sagens værste Fjende at bekæmpe i sin egen Lejr: Indifferentismen. Men lad nu Ligegyldigheden og Lunkenheden fare sin Vej, lad os kalde Bevidstheden og Alvoren til Live, lad os afføre os den gamle Skikkelse og iføre os en ny, en Skikkelse, som vi kunne være bekendt at vise os i, og som passer for vor Tid, Selvhjælpens Tid!

Vi have saa længe talt om, at vi ikke kunne blive enige; jeg vil ikke indlade mig paa dette saa meget omtvistede Spørgsmaal, men kun tillade mig at henstille til nærmere Overvejelse, om ikke de, der nu unddrage vor Livssag deres Støtte, ere de Uenige!

J. F. M.

Naar bliver Søndagsarbejdet afskaffet?

For nogen Tid siden udtalte et Par ærede Kolleger sig i „Typograf-Tidende“ angaaende Avissætternes Arbejdsforhold, og det fremhævedes da fra den ene Side som Grundbetingelse for Forbedringen af Avissætternes Kaar, at Søndagsarbejdet afskaffedes, det vil sige, at Mandagsnumeret blev inddraget. Jeg vil ikke udtale mig hverken for eller imod Rigtigheden af denne Sætning; det er saa lidt min Agt at indlade mig paa Arbejdsforholdene i Aviserne og specielt paa Søndagsarbejdet dér, som jeg mener, at d'Hrr. Avissættere, naar de kun ville, meget godt selv kunne „klare deres Ærter“.

Ihvorvel Søndagsarbejde kun kan siges at være fordømmeligt, kan det dog i Aviserne undskyldes, saa længe alle Bladene ikke kunne blive enige om at bortkaste det ene Numer. Men idet jeg nærer det Haab, at en nær Fremtid vil vise glædelige Forandringer med Hensyn til Avis-Søndagsarbejdet, vil jeg tillade mig et Par Udtalelser om Bog-Søndagsarbejdet.

Det er vel bekendt, at der er en Forskel mellem Avis- og Bog-Søndagsarbejde som mellem Nat og Dag; i Aviserne bliver der arbejdet lige saa flinkt om Søndagen som paa enhver Søgnedag, — men med Hensyn til Bogsætterierne vilde det være en Skam at tale om Søndagsarbejde, da der i Reglen bliver mødt om Søndagen kun for at spise Frokost, slaa en lille Passiar af etc., kort sagt, i Aviserne vil der kunne være Tale om at faa Søndagsarbejdet afskaffet, hvorimod der paa Bogsætterierne kun kan være Tale om at lade være at give Møde.

Det er tidt nok omtalt, at denne „Stillen“ paa Trykkeriet Søndag Formiddag burde ophøre, men til Dato har der ikke været videre Fremgang at spore i saa Henseende. Enkelte Sættere have vel taget Mod til sig og have kastet en af vort Fags mange latterlige — Udtrykket er ikke for strængt — Uskikke over Bord, idet de ikke møde om Søndagen, men én Svale gør ingen Sommer, og saa længe Søndagsarbejdet ikke konsekvent afskaffes, eksisterer det, — Trykkerierne bør være lukkede om Søndagen. Nu kan man maaske sige, at den Sætter, der ikke har Lyst til at møde om Søndagen,

kan blive borte, og at den Sætter, der vil møde, jo har Lov til det, men det er kun let sagt; man kan være overbevist om, at de Ikke-Mødende (i Reglen) om Mandagen blive modtagne med „skæve Øjne“ af Principalen, selv om de paa de seks Dage tjene betydeligt Mere end dem, der ikke kunne afsé Trykkeriet paa den virkelige „Hviledag“, og de paa disse Trykkerier arbejdende „Vissepenge-Sættere“ ere selvfølgelig — paa faa Undtagelser nær — pligtige at møde.

Jeg er bleven foranlediget til disse Linier ved at erfare, at en Del af de mange smaa Trykkerier, der i den senere Tid have sét Dagens Lys, af Frygt for Tarifen udelukkende drives ved „Vissepenge-Sættere“, og paa hvilke de vedkommende Principaler stille det som en bestemt Betingelse, at der arbejdes Søndag Formiddag; „det bliver jo gjort andet Steds!“ lyder Svaret paa Sætterens Indvendinger.

Da „Den typografiske Forening“ som bekendt for Øjeblikket er beskæftiget med den omfattende Organisationsplan, og da denne Søndags-Uskik maaské netop bedst lader sig behandle ad privat Vej, er det mit Haab, at disse Linier kunne blive overvejede af d'Hrr. Bogsættere og bringe dem til alle som én at lade „Trykkeri være Trykkeri“ om Søndagen og hellere, da Sommeren nu har bredet sin Dug, spise Frokost i „det Grønne“, saa bliver der da ikke arbejdet noget Steds!

J. F. M.

Forskellige Meddelelser.

— „Rand. A. Av.“ har fortalt, at „Aalborg Stiftstidende“ med tilhørende Bogtrykkeri skulde være solgt til Dr. Gert Winther for 200,000 Kroner. Hr. Winther erklærer denne Efterretning for at være en „And“.

— Redaktøren af det østrigske Principalorgan, Hr. Friedrich Jasper, er bleven indstævnet for Retten af den social-demokratiske Principel Hr. Wilh. Jacobi, fordi han har gjort sig skyldig i Æresfornærmelser mod denne.

Den typografiske Forening.

Det overordenlige Repræsentantskabsmøde

i Tirsdags var ikke beslutningsdygtigt i Henhold til Forretningsordenen; kun 9 Repræsentanter vare mødte. Fraværende med anmeldt Forfald: P. M. Jørgensen (syg), Fr. Olsen og Thorv. Sørensen, uden anmeldt Forfald: Dahlquist, N. D. Hansen, Henriksen, Neye, Charl. Thomsen, Emil Thomsen og Scharnowsky. Et nyt overordenligt Møde berammedes til Fredag.

Overordenlig Generalforsamling

indvarsles i Henhold til tidligere Bekendtgørelse i „Typ.-Tid.“ og Løbeseddel til i Morgen (Lørdag) Aften, Kl. 9½, i Hr. Thuns Lokaler, Hj. af Amaliegade og Sct. Annæplads.

Dagsorden:

1) Valg af to Afsendinge til den af Principalerne indrettede Voldgiftsret.

2) Forslag til Beslutning i Anledning af Organisationen.

Bestyrelsen.

Dhrr. Bladsættere indvarsles til et særligt Møde, der finder Sted i Morgen Aften straks efter Generalforsamlingens Slutning, omtr. Kl. 11. Forhandlingsgenstandene ere Søndagsarbejdets Ophævelse fra 1. Juli og eventuelt Bestemmelse om hvert Blads Repræsentation i en Konference med Dhrr. Bladudgivere.

Formanden.

Til Karetmagernes Strejke er endvidere indkommet følgende Bidrag:

Schultz's Tr., 2det Bidrag, 2 Kr. 95 Øre, „Dags-Telegrafens“ Sætteri 5 Kr. 20 Øre, Ferslew & Kos. Tr. 1 Kr. 50 Øre, „Dagens Nyheders“ Sætteri og Calbergs Tr. 2 Kr. 25 Øre, N. N. 50 Øre. Ialt 14 Kr. 40 Øre; med det tidligere Indkomne: 19 Kr. 85 Øre, i det Hele 34 Kr. 25 Øre, som er afleveret til Karetmagernes Udvalg.

Idet vi paa ovennævnte Udvalgs Vegne takke vore Kolleger for deres velvillige Imødekommen, skulle vi kun tilføje, at Kvittering for Bidragene vil være fremlagt i Foreningens Lokale den førstkommende Mødeaften.

R. Foltmar. J. F. Møller. Ch. Thomsen.

Typografiske Kundgørelser.

Til Stockholm

søges **1 á 2 Maskintrykkere** til god Løn. Pladserne ere stadige.

R. P. Jensen.

1 a 2 Sættere

kunne faa en varig Plads ved Avissats i Ringkøbing Amtsbogtrykkeri, enten paa Beregning efter Tarifen eller paa Ugeløn.

2 à 3 Sættere

kunne faa særdeles gode Pladser i Kristiania, naar de henvende sig til

R. P. Jensen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Redigeret af Typograf R. P. Jensen.

Typograf-Tidende, der udgives af *den typografiske Forening* i København, udkommer en Gang ugentlig. Tidendens fortrinsvise Opgave er paa enhver Maade at varetage Typografernes rent sociale Fag-Interesser; desuden indeholder den tekniske Meddelelser og i Øvrigt Alt, hvad der kan være af Interesse for Bogtrykkunstens Udøvere.

Kundgørelser indrykkes for en Betaling af 10 Øre pr. Petitlinie. For større og gentagende samt *staaende* Kundgørelser gives en betydelig Rabat. Pladssøgende Typografer betale altid kun halv Pris.

Abonnements-Prisen er 1 Kr. 25 Øre fjerdingaarlig. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder, i alle Boglader samt hos Hr. Boghandler *J. Christensen*, Toldbodgade 16, Kristiania.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening“ i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 22. København, den 28. Maj 1875. 2. Aarg.

Organisationsrejsen.

Som det vil sés af Generalforsamlingens Forhandlinger i Lørdags Aftes, tog „Den typografiske Forening“ endelig Beslutning om at iværksætte en Organisation af alle danske Typografer, og samtidig blev jeg beskikket til i den Hensigt at foretage en Rejse hele Landet over. For at give mig fuld Adkomst til at optræde i mine københavnske Kollegers Navn, er den Resolution, hvori Foreningen gav sine Beslutninger Udtryk, for mig udfærdiget saaledes:

„Idet Generalforsamlingen godkender de af Bestyrelsen og Repræsentantskabet udarbejdede Love for „Almindeligt dansk Typograf-Forbund“, beslutter den at iværksætte Forbundets Organisation over hele Landet og i den Anledning at udnævne Foreningens Formand som Afsending til Provinskollegerne. Vi københavnske Typografer give vor Afsending uindskrænket Myndighed til at handle paa vore Vegne, og vi nære den sikre Forventning, at Kollegerne over Alt ville give ham deres Tilslutning. Vi række Provinskollegerne vor Haand og betragte kun den som Kollega, der modtager den.“

Saaledes enstemmig vedtaget paa den overordenlige Generalforsamling den 22. Maj 1875. *N. Hansen.*
Dirigent.

Det er mine ærede Provinskolleger bekendt, at Oprettelsen af „Foreningen af danske Bogtrykkere“ fornemmelig skyldes den Omstændighed, at Principalerne ville paa organisatorisk Vis modarbejde Typografernes Reformbestræbelser, og de véd tillige, at denne Forening er forgrenet over hele Landet. Dette byder mig at ile med min Rejse, og min Hensigt er, at „Almindeligt dansk Typograf-Forbund“ for største Delen af Landets Vedkommende skal kunne træde i Virksomhed fra 1. Juli. Forbundets Organisation maa, efterhaanden som jeg drager frem i Landet, staa som en Kendsgerning alle Steder, hvor der findes Typografer, og for at dette kan ské, medbringer jeg foruden Forbundslove Mønsterlove for de stedlige Foreninger, Regnskabsskemaer, Forbundsbøger o. s. v., saa at den stedlige Forening kan blive dannet under min Nærværelse. Det har været min Bestemmelse at begynde Rejsen først i næste Uge, men dette er ikke sikkert, da Bevægelsen i Anledning af Søndagsarbejdets Afskaffelse gør Krav paa min Nærværelse i København, saalænge der ikke herpaa foreligger noget Resultat, og jeg kan derfor ikke endnu, hvad jeg ellers vilde have kunnet gøre, opgive Tiden, paa hvilken jeg vil indtræffe paa de Steder, jeg først agter at besøge. Min Rejseroute begynder med Kolding; derpaa rejser jeg gennem Jylland over til Fyn (Odense og Svendborg), til Rudkøbing og tilbage til København for straks efter at berejse Falster og Lolland samt Sælland. Kollegerne i de Byer, jeg ikke kan naa at besøge, ville under Vejs modtage Skrivelser fra mig, og de ville da have at underordne dem den stedlige Forening, som jeg opgiver for dem, eller i enkelte Tilfælde selv at danne deres Forening, ligesom de meget hurtigt maa give mig de Meddelelser, jeg forlanger. Paa denne Maade vil ikke en eneste Kollega i hele Landet blive forbigaaet. Men hvis man paa de Steder, hvor jeg ikke personlig henvender mig, undlader at give mig enhver forlangt Meddelelse og sendt til det Sted, som jeg opgiver, bliver det mig ikke muligt at medbringe hjem fra min Rejse et saadant Kendskab til Trykkeriforholdene i Detaillen, saadanne paa Tal støttede Oplysninger, som det er uødvendigt at være i Besiddelse af for at kunne varetage Typografernes Interesser paa tilbørlig Maade.

Jeg vil nu haabe, at jeg intet Steds skal komme „bag paa“, men være ventet, og at den Sag, jeg har at forebringe, heller ikke maa være Nogen ubekendt. Derfor tør jeg vel ogsaa vente, at man med en Dags Varsel eller to er beredt til at samles med mig og kan skaffe et Lokale, hvori vi uforstyrret kunne træffe Aftale med hverandre. Mit Ophold hvert Sted maa naturligvis indskrænke sig til at være meget kort, og Hindringer af den ene eller anden Art kunne derfor let bringe Forstyrrelse i Rejseplanen.

Man maa nu ikke tro, at den Rejse, jeg staar i Begreb med at foretage, er besluttet i den Hensigt at vække Splid og Tvedragt mellem Typograferne og Principalerne ved at føre ophidsende og æggende Tale, — nej, slet ikke. Jeg kommer for at bringe en Hilsen fra Kollegerne i København til Kollegerne rundt om i Provinserne, tale fortroligt med disse om vor Samfundssag, fortælle dem, hvor haardt vi

Alle trænge til hverandre, og med det Samme knytte vi et Baand — Kollegialitetens Baand — saa fast, at Tiden ikke skal have anden Indflydelse paa det, end at den kan gøre Knuden fastere og fastere. Hvis Principalerne ville gøre Typograferne den Fornøjelse at deltage i Sammenkomsterne, da skulle de ikke faa at høre Avind eller Fjendskab, men blot de Principer, der ere ledende for Typograferne i deres Reformbestræbelser, og erfare, at de for dem have et Fags Arbejdere, der med urokkelig Tro til egen Kraft ville hæve sig op til at indtage en oplyst og selvstændig Samfundsstilling. Enhver Principal, der vil tage Del i denne Gerning, er velkommen, og den Principal, der vil træde aabent op mod saadanne Bestræbelser, skal ikke møde Modvilje men vel Modsigelse.

Hvad jeg her har anført, er kun skét for at orientere Provinskollegerne, forinden jeg begynder paa Udførelsen af min Mission til dem. Jeg nærer et godt Haab om Resultatet, og hvad der giver mit Haab Styrke, er, at den danske Typograf findes ikke, der tør tillade sig at kaste Sten paa den Samfundsbygning, hans Kolleger ere i Færd med at rejse; — vil han løbe den Resiko, der er forbunden med at bo udenfor den, da bliver det en anden Sag. *R. P. Jensen.*

Søndagsarbejdets Afskaffelse.

Det vil erindres, at Typograferne for halvandet Aar siden anstrængte sig for at faa Søndagsarbejdet afskaffet, navnlig i Dagbladssætterierne, men den Gang strandede Sagen, ikke just paa Grund af en manglende Imødekommenhed fra Bladudgivernes Side i Almindelighed, men fordi Typograferne ikke ved en tilstrækkelig fast Optræden trængte Spørgsmaalet fremad til en Løsning. For en halv Snes Dage siden genoptog „Den typografiske Forenings" Formand Sagen paa Dagsordenen. Efter at han havde konfereret med nogle af Dagbladssætterne og forsikret sig om, at Sagen ikke ligesom sidst vilde falde, fordi den mødte nogen Modstand, men at den vilde blive baaren fremad med Energi og en fast Vilje, forsøgte han privat at erfare, hvorledes Bladudgiverne vilde stille sig til den, naar den kom til at foreligge for dem, og ogsaa her fandt han Betingelserne til Stede for Muligheden af dens Gennemførelse.

Idet Spørgsmaalet saaledes er rejst paa Ny, vedkommer det direkte Dagbladene „Dags-Telegrafen", „Dagens Nyheder", „Folkets Avis", „Berlingske Tidende", „Dagbladet" og tildels „Nyt Aftenblad"; i „Morgenbladet", „Social-Demokraten" og „Fædrelandet" finder intet Søndagsarbejde Sted, og „Adresseavisen" benytter det kun undtagelsesvis. De tre førstnævnte Blade berøres for saa vidt mest af Spørgsmaalet, som de udgaa hver Dag hele Ugen igennem, medens „Dagbladet" kun behøver at lade sit Mandagsnumer udgaa om Søndagen og „Berlingske-Tidende" at ordne sin Administration derefter under Hensyn til sit Privilegium. Sagen lod sig let ordne, naar Udgiverne kunde blive enige om at inddrage det syvende Numer (Mandagsnumeret), men „Dags-Telegrafens" Udgivere, Dhrr. Ferslew & Komp., mene, at de ikke ere i Stand til at gøre dette uden Fare for deres Blads Eksistens, og det ligger udenfor Typografernes Kompetence at udøve noget Tryk i saa Henseende. Dette Firma fastholder derfor bestemt sit Mandagsnumer og som en Følge deraf noget Søndagsarbejde, selv om det kun er ganske lidt, hvorimod de øvrige Bladudgivere ere tilbøjelige til at ophæve det hélt, hvis Dhrr. Ferslew & Komp. ville inddrage deres Mandagsnumer. Det er altsaa Dhrr. Ferslew & Komp., der paa en Maade staa kontra de øvrige Bladudgivere i en Ordning mellem de paagældende Bladudgivere indbyrdes.

Disse Differencer berøre vel Typograferne, men de tør ikke blande sig ind i dem. Typografernes Standpunkt kan i Principet kun være Søndagsarbejdets Afskaffelse hélt og holdent, fordi dette er det eneste Standpunkt, som det er muligt for Typograferne at hævde, og kun ved at gøre dette konsekvent kunne de undgaa at gøre Uret mod Nogen. Indrømmelser fra Typografernes Side kunne derfor næppe ské, uden at samtlige Bladudgivere først ere enige indbyrdes om en Ordning, men ere disse da ogsaa blevne enige, kunde det let være uforsvarligt at afvise Tilbud fra dem om en mindelig Overenskomst. Hvad kunne da Typograferne gaa ind paa? Meget lidt Søndagsarbejde, saa meget, en Sætter kan præstere i 2, 3 eller 4 Timer, men fremfor Alt saa meget begrænset, at man ikke kommer ind paa en Skraaplan og igen glider tilbage til de nuværende Tilstande; ti faa Typograferne ikke Garanti herfor, vil ethvert Forslag til en Overenskomst være uantageligt for disse. Det er meget tvivlsomt, om Bladudgiverne kunne komme overens om en fælles Indstilling til Typograferne, og kunne de ikke det, **da maa Typograferne føre Sagen igennem fra deres principielle Standpunkt,** — deres Ære byder dem det.

Denne Fremstilling af Parternes Forhold til hverandre er korrekt. Hertil maa vi knytte et Referat af de sidste Dages Begivenheder.

I et Møde i Lørdags Aftes forelagde Formanden Sagen for Bladsætterne. Han udviklede, at den største Hindring for Søndagsarbejdets Afskaffelse fandtes hos Dhrr. Ferslew & Komp., og at Tyngdepunktet for denne Reforms Gennemførelse saaledes i Særdeleshed laa hos „Dags-Telegrafens" Sætterpersonale, hvorfor dette, forinden man gik videre, maatte erklære sig villigt til at nedlægge Arbejdet, hvis det gjordes fornødent. Nu opstod der en lille Tvist, en Familietvist, men en saadan Tvist, der stundom er nødvendig for at give en Sag Alvor

og for at man kan lære sig selv ret at kende, og tilmed en Tvist, der aldeles tydeligt og klart viste, hvorledes „Den typografiske Forening“ som et brugbart Redskab til Fremme af Samfundsinteresserne har fæstnet sig i Bevidstheden hos det store Flertal af Københavns Typografer; men Alt vedrørende denne Tvivst ville vi vente med at omtale til en anden Gang. Straks undertegnede 14 af „Dags-Telegrafens“ 23 Sættere Erklæringen om at nedlægge Arbejdet, naar Bestyrelsen bød det, 2 (Natsætterne) vare forhindrede i at være til Stede, men deres Tilslutning ansaas straks som given (de have ogsaa senere undertegnet), og de manglende 7 Sættere sluttede sig næste Dag til deres Kolleger i en skriftlig Erklæring til Formanden. I Mødet deltog vistnok over halvandet Hundrede Kolleger, og der herskede en ypperlig og fast Stemning. Derpaa meddelte Formanden, at de paagældende Bladudgivere vilde blive anmodede om at deltage i en Konference, hvis Afholdelse skulde finde Sted snarest muligt, og til denne Konference udbad han sig Understøttelse af en Repræsentant for hvert af Bladenes Sætterpersonaler. Konferencen fandt Sted i Tirsdags Eftermiddag, og herom skulle vi kun meddele, at der ikke opnaaedes noget endeligt Resultat, men at Typografernes Forlangende om Søndagsarbejdets Afskaffelse modtoges med megen Imødekommenhed af Bladudgiverne. Et Møde blandt disse indbyrdes blev berammet til i Dag.

Efterskrift. Efter hvad vi tro at vide, have Udsigterne til at faa Sagen ordnet i Mindelighed tabt sig siden Bladudgivernes indbyrdes Møde. Vi kunne forsikre om, at i Aften (Fredag) staa Sætterne lige saa faste, som de have gjort det fra Begyndelsen af, og at de ikke — som man, uvist af hvilken Grund, saa smaat har begyndt at udbrede — ville lade sig forlede til at indgaa paa seperate Overenskomster, men holde fast ved Foreningen. Bestyrelsen staar ligeledes fast paa sit indtagne Standpunkt. Derfor maa Alle afvente Begivenhederne med Ro og Tillid.

Forskellige Meddelelser.

— Hr. Bogtrykker S. L. Trier er nylig efter længere Tids Svagelighed afgaaet ved Døden. Han har været Forlægger af flere Oversættelser og nogle Tidsskrifter, men som fagmæssig Bogtrykker har han ikke formaaet at hæve sin Virksomhed ud over det Almindelige.

— Netop i disse Dage, hvor Afskaffelsen af alt regelmæssigt Søndagsarbejde staar paa Dagsordenen hjemme hos os, bringer „Kölnische Zeitung“ sine Læsere den Meddelelse, at fra 1. Juli vil Bladets Formiddagsudgave om Mandagen blive inddraget for at skaffe Sætter- og Redaktionspersonalet den tilbørlige Fridag.

Den typografiske Forening.

Overordenligt Repræsentantskabsmøde d. 21. Maj.

Den eneste Sag paa Dagsordenen var Organisationsplanen. Paa det nedsatte Udvalgs Vegne indstillede N. Hansen til Repræsentantskabets Vedtagelse Lovudkastet angaaende „Almindeligt dansk Typograf-Forbund“. Efter at et Par uvæsenlige Ændringer vare foretagne, skéte Udkastes Vedtagelse en bloc og med Enstemmighed. Derimod rejste der sig et længere Ordskifte om Sagens pekuniære Side. Henriksen anbefalede 400 Kr. som den mindste Sum, man kunde eller burde stille til Raadighed for Rejsen, og disse Penge vilde han ansé for vel udgivne. Det maatte betragtes som en Selvfølge, at hvis Formanden ikke kunde øjne noget Resultat paa sin Rejse, vilde han snart vende Vejen hjemad igen, og kun en mindre Del af de 400 Kr. vilde derfor medgaa, saafremt der ikke opnaaedes noget af det tilsigtede Resultat. Foltmar foreslog 300 Kr., hvilken Sum han syntes var stor nok. Forresten var han mod Formandens hele Plan, som han havde tænkt sig anderledes. Henriksen spurgte Foltmar, hvad det var, at han da havde tænkt sig; ti som Udvalgsmedlem havde han endnu ikke givet Meddelelse derom. Foltmar havde tænkt sig, at det var nok at oprette en Kreds paa hver af Øerne, og dertil skulde Formandens Rejse indskrænke sig. Han syntes, at Formandens hele Fremgangsmaade i denne Sag ikke havde noget bestemt Udgangspunkt. Han fastholdt de 300 Kr., og kunde de ikke slaa til, maatte Formanden besøge færre Byer. Formanden havde megen Vanskelighed ved at fatte, hvad det egenlig var, at Foltmar havde „tænkt sig“; der forelaa Intet fra dennes Side, hverken Forslag eller noget som helst Andet, og det var derfor lidt besynderligt at høre fra den Kant, at han (Formanden) skulde mangle et bestemt Udgangspunkt, al den Stund, Foltmar selv ikke havde formaaet at rokke ved den af ham forelagte Plan, men kun at henkaste nogle forblommede Antydninger uden reel Værd. I Foltmars Bestræbelser saa han kun en negativ Modstand mod Alt, hvad han foretog sig. Han henstillede til Repræsentantskabet, hvorvidt det vilde bevilge de 400 Kr. Til en fyrgetyve Dages Rejse vilde vistnok en saadan Sum medgaa. Det, han forlangte, var Dækning af alle hans Udgifter paa Rejsen; ti kun de seks Uger, den optog af hans Tid, formaaede han gratis at afsé. Paa Spørgsmaal af Charl. Thomsen fastholdt Formanden Bevillingen af 400 Kr., idet han dertil føjede, at kunde der ellers spares Noget, da blev det en anden Sag. For Øvrigt gjorde han opmærksom paa, at de Summer, der nu medgik til Sagens Realisation, kun ere et Forskud, som „Den typografiske Forening“ staar i til Forbundet, og de skulle følgelig tilbagebetales af dette. Wold ménte, at Sagen var bleven taget lidt forhastet, men det skulde dog ikke afholde

ham fra at stemme for de 400 Kr. N. Hansen støttede ligeledes denne Sum; ti bestemte vi os til at udrette Noget, saa maatte vi ogsaa gøre det til Gavns. Christensen tog heller ikke i Betænkning at stemme for de 400 Kr. Naar Formanden kan ofre den betydelige Tid, som Rejsen vil medtage, kunne vi Andre med stor Lethed bære Rejseomkostningerne. Efter at der endnu vare vekslede nogle korte Bemærkninger, forkastedes Foltmars Forslag med alle Stemmer mod hans egen, hvorpaa det vedtoges at bevilge 400 Kr. til Bestridelse af Rejseudgifterne. Sluttelig vedtog Repræsentantskabet enstemmig at være Forslagstiller paa Generalforsamlingen af Resolutionen angaaende Organisationsrejsen og valgte Henriksen til Ordfører.

Fraværende med anmeldt Forfald: Ewald, Thorv. Sørensen og Emil Thomsen, uden anmeldt Forfald: N. D. Hansen, Muhle og Scharnowsky.

Overordenlig Generalforsamling den 22. Maj.

Dirigent: N. Hansen, Sekretærer: Chr. Christensen og Rosberg.

Den første Sag paa Dagsordenen var Valg af to Afsendinge til den af Principalerne indrettede Voldgiftsret. Der var afgivet 208 gyldige Stemmesedler (4 vare ugyldige). Valgte bleve:

R. P. Jensen (198 St.) og
J. C. Henriksen (185 St.).

De øvrige Stemmer vare spredte.

Den anden og sidste Sag, der forelaa, var Forslag til Beslutning i Anledning af Organisationen. J. C. Henriksen motiverede Sagen som Repræsentantskabets Ordfører, idet han fremhævede Forbundslovenes midlertidige Karaktér. Organisationen — bemærkede han — trængte sig frem som en uafviselig Nødvendighed, og den skulde være Typografernes Modvægt mod den nydannede Principalforening, der omfatter hele Landet. Det kunde synes naturligt, at begge Parter havde fælles Interesser, og dette var vel ogsaa Tilfældet udad til, men i indre Spørgsmaal vare de stik modsatte. Den paatænkte Rejse af en Afsending til Provinserne var det Middel, hvorved man vilde iværksætte Organisationen, og der var vistnok kun én Mening om, at Formanden kunde foretage denne Rejse med størst Udbytte. Efter at han havde lagt Kollegerne paa Sinde at benytte de gode Tider for at skaffe sig Beskyttelse mod de slette og ugunstige, anbefalede han den foran i nærværende Numer citerede Resolution, hvis Vedtagelse eller Forkastelse maatte være bestemmende for den hele Sags Afgørelse. Der var Ingen, der yderligere begærede Ordet. Ved Afstemningen vedtoges Resolutionen enstemmig. Derpaa takkede Formanden for det ny Tillidshverv, Kollegerne her havde givet ham. Den hidtil ukendte Enstemmighed, der om denne Sag viste sig at være til Stede i den talrige Forsamling, var ham et glædeligt Varsel om et heldigt Resultat. I alt Fald skulde han ikke forsømme at gøre sit Bedste.

Derpaa hævedes Generalforsamlingen.

Repræsentanterne for Bladsætterierne i Anledning af Søndagsarbejdets Afskaffelse anmodes om at give Møde i Foreningslokalet i Morgen (Lørdag) Aften før Kl. 11. *R. P. Jensen.*

Fra 1. Juni og indtil Organisationsrejsen er tilendebragt overtager min Medbestyrer, Hr. V. Grøndahl, Posten som Formand. Redaktionen af „Typograf-Tidende" besørges i samme Tidsrum af mine Kolleger Dhrr. J. C. Henriksen og Fred. Olsen. Baade i Foreningsog Redaktionsanliggender er Brevadressen: St. Regnegade 17, 3. Sal. *R. P. Jensen.*

Som Svar paa et Par venlige og kollegiale Breve, der fra Provinserne ere komne til mig i Anledning af min Organisationsrejse skal jeg meddele, at der af „Den typografiske Forenings" Kasse er mig anvist et saa tilstrækkeligt Beløb, som det tør antages, at Rejseudgifterne ville udgøre. Jeg takker for de venlige Tilbud, som man gør mig. N. N. i K. skal især have Tak; jeg skal nok i Forvejen tilskrive om min Ankomst eller i alt Fald telegrafere derom.

En kollegial Hilsen sendes fra *R. P. Jensen.*

Rettelse: I Regnskabet over indkomne Bidrag til Karetmagernes Strejke i forrige Numer staar Schultz's Tr. opført med 2 *Kr* 95 *Øre*, skal være 4 *Kr* 95 *Øre*. Noteringen af det ialt Indkomne var rigtig.

Typografiske Kundgørelser.

Til Stockholm

søges **1 á 2 Maskintrykkere** til god Løn. Pladserne ere stadige.
R. P. Jensen.

En Maskintrykker, der har Natarbejde, kan for Lejrtiden faa en daglig Beskæftigelse af 5—6 Timer, ligegyldig paa hvilken Tid af Dagen disse skulle falde. R. P. Jensen.

2 à 3 Sættere

kunne faa særdeles gode Pladser i Kristiania, naar de henvende sig til
R. P. Jensen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Redigeret af Typograf R. P. Jensen.

Typograf-Tidende, der udgives af *den typografiske Forening* i København, udkommer en Gang ugenlig. Tidendens fortrinsvise Opgave er paa enhver Maade at varetage Typografernes rent sociale Fag-Interesser; desuden indeholder den tekniske Meddelelser og i Øvrigt Alt, hvad der kan være af Interesse for Bogtrykkunstens Udøvere.

Kundgørelser indrykkes for en Betaling af 10 Øre pr. Petitlinie. For større og gentagende samt *staaende* Kundgørelser gives en betydelig Rabat. Pladssøgende Typografer betale altid kun halv Pris.

Abonnements-Prisen er 1 Kr. 25 Øre fjerdingaarlig. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder, i alle Boglader samt hos Hr. Boghandler *J. Christensen*, Toldbodgade 16, Kristiania.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 23. København, den 4. Juni 1875. 2. Aarg.

Typografernes „Kollegialitet".

Denne Overskrift benytter „en Provinssætter" til et længere Stykke, som findes i Maj-Numret af „Skand. Bogtr.-Tid.". Vi nære Tvivl om, at „Provinssætteren" virkelig er den, som han udgiver sig for at være — den Sofisme har man sét anvendt før, at en Principal, der selv maa tage fat paa Vinkelhagen, ogsaa regner sig for Sætter —, men det gør nu mindre til Sagen, hvad der her er kommet frem, er imidlertid saa betegnende, at det bør kendes af saa mange Typografer som muligt, og derfor skulle vi gengive hans Stykke Ord til andet. Han skriver:

Den Kamp, der nu overalt føres mellem Kapitalen, Arbejdsgiveren, paa den ene Side og Arbejderen paa den anden, gør sig ikke mindst gældende i det typografiske Fag. Vi, som leve her ude i Provinserne, mærke vel mindre til den, men vi følge den med stor Interesse. Fra først skal jeg ikke nægte, var min Sympati ganske paa mine Kollegers, Typografernes, Side; der var i vore tidligere Kaar Meget, som gav gyldig Grund til Klage, og som det var fuldt berettiget at søge forandret ved Hjælp af de Midler, som stode til Raadighed. Og det skal indrømmes, at Adskilligt endnu kunde trænge til Forbedring, men i det Hele taget maa det siges, at Typografernes Kaar i de seneste Aar ere blevne saaledes, at de kunne regnes at staa paa lige Fod med de bedre stillede Arbejderes. Imidlertid er det jo ikke mere end menneskeligt, at Enhver søger at bringe saa Meget som muligt ud af sit Arbejde, og jeg kan saa godt forstaa, at de københavnske Typografer nu, da Tiden er dem gunstig, ville føre sig de heldige Omstændigheder til Nytte; men hvad jeg ikke kan sympatisere med, hvad der har stødt mig bort fra dem, det er den Tone, som gaar igennem næsten alle Udtalelser, man sér fra deres Side.

Jeg er en stadig Læser af „Den typografiske Forenings" Organ, „Typograf-Tidende", og jeg kan ikke tilbageholde den Bemærkning, at hvad jeg der sér henført til og fordret som „Kollegialitet", er temmelig meget. Gøre Sætterne i et Trykkeri f. Eks. Skrue og nogle enkelte af dem ikke finde sig beføjede til at tage Del i dette Skridt — straks blive de stillede i Gabestokken, deres Mangel paa „Kollegialitet" bliver revet dem i Næsen, og der bliver peget Fingre ad dem til Skræk og Advarsel for alle Ligesindede. Straffeloven tager sig af Enhver, som ved fysisk Tvang vil bevæge Andre til at nedlægge Arbejdet; men den moralske Tvang, som udøves mod En derved, at han bliver haanet af sine Kolleger, er den ikke meget værre? Jeg læste forleden en Notits om, at et københavnsk Bogtrykkeri skulde have gjort sig skyldig i „Tarifbrud", og derfor er ikke alene Principalen bleven sat i Ban; men enhver Typograf, som tager Arbejde i Trykkeriet, er ikke nogen god Kollega! Samme Trykkeri havde desuden gjort sig skyldig i den utilgivelige Forbrydelse at have kvindelige Sættere, af hvilken Aarsag „Kollegialiteten" bevægede flere mandlige dito til at opsige deres Pladser, hvilket ogsaa har været Tilfældet i et Provinsbogtrykkeri. Naar man sér Sligt, skulde man tro sig sat tilbage til de gamle Lavsforhold, saa lidt stemmer det med den friere Aand, som dog nu skulde være den herskende. Jeg har sét selve Formanden for „Den typografiske Forening" advare sine Kolleger imod at reflektere paa anonyme Bekendtgørelser, fordi der „i København er Trykkerier, hvor det ønskelige Forhold mellem Principal og Sætter ikke er herskende", og fordi Sætterne ved at tage Plads i et saadant Trykkeri let kunde komme til at gøre Brud paa „Kollegialiteten". Er det „Kollegialitet" at ville lægge et saadant Baand paa den Enkeltes frie Vilje, at ville formene ham at tage Arbejde paa Betingelser, som h a n maaske finder tilfredsstillende? Jeg kalder det Tyranni. Og saaledes kunde jeg opregne mangfoldige Udtalelser, som have bidraget til at drage min Sympati bort fra den Sag og fra dem, hos hvem den naturligst hørte hjemme.

Ville Typograferne paa en besindig Maade gennem maadeholdne Udtalelser arbejde frem mod deres Maal, og ville de lade det offenlige Angiver-System fare, som langt fra gør deres Sag Ære, da kan jeg være med dem, ellers ikke. Paa den anden Side kan man være berettiget til at fordre, at den nysdannede Principalforening nøje vaager over, at intet Kontraktbrud eller lignende Handlinger fra nogen af dens Medlemmers Side give Typograferne en idetmindste tilsyneladende Berettigelse til at optræde paa en Maade, som kun er skikket til at udvide Kløften mellem Principal og Arbejder. Blev der saaledes fra begge Sider loyalt og med gensidig Velvilje arbejdet henimod et Punkt, hvor begge Parter kunde mødes, da er jeg vis paa, at der vilde opstaa et langt bedre Forhold end nu. Skal Striden derimod fremdeles føres i samme Spor som nu, da kan det ikke føre til noget Godt; for Øjeblikket ere Forholdene gunstige for Arbejderen, og derfor føre disse det store Ord, men Tiderne skifte, og naar en Gang Forholdet bliver omvendt, da kommer Principalernes Tid til at tage Revanche.

Endnu kun en lille Bemærkning. Den københavnske Forening vil sætte en Agitation i Gang for at hidføre en Organisation over hele Landet. Jeg har den Overbevisning, at det langt overvejende Flertal af Provinsarbejderne, der ikke ere komne i saa umiddelbar Berørelse med Bevægelsen som deres københavnske Kolleger, i højere Grad end disse ere i Besiddelse af den Besindighed, som fordrer en mere moderat Optræden for at kunne være med.

At jeg ikke underskriver disse Bemærkninger med mit Navn, skér af Grunde, som staa i nær Forbindelse med det Ovenskrevne; jeg holder af Fred og Ro og vil ikke udsætte mig for at udpeges for mine Standsfæller som en Forræder imod „Kollegialiteten", hvorfor jeg nøjes med at betegne mig som

en Provinssætter.

„Provinssætterens" Sympati var fra først af ganske paa Typografernes Side; han finder, at der i deres tidligere Kaar var Meget, som gav

gyldig Grund til Klage, og han indrømmer, at Adskilligt endnu kunde trænge til Forbedring; „men hvad han ikke kan sympatisere med, hvad der har stødt ham bort fra de københavnske Typografer, det er den Tone, som gaar igennem næsten alle Udtalelser, man sér fra deres Side". Ja, vel have Typograferne gjort nogle Fremskridt; de taale ikke længere den samme Hensynsløshed og Vilkaarlighed, som tidligere hørte til Dagens Orden i Trykkerierne, og de have ogsaa opnaaet en højere direkte Betaling for deres Arbejde; men er det endnu lykkedes dem at faa en eneste virkelig betydningsfuld Reform gennemført? Hvad der er opnaaet, har straks stødt paa den heftigste Modstand fra Principalernes Side, og denne er først falden, efter at Typograferne havde gjort dem Helvede hedt, de have saa givet noget efter; men indtil Dato staa endnu Typografernes principielle Fordringer uopfyldte. Har „Provinssætteren" nu et virkeligt Kendskab til disse? Det er meget tvivlsomt. Her i København begynde Principalerne at faa noget Kendskab til disse Fordringer. I private Samtaler kunne Principalen og Typografen blive enige om Tilstandens Slethed; den Første kan ikke undlade at indrømme, at den typografiske Arbejdsordning er uholdbar og demoraliserende, ja endnu stundom meget vilkaarlig for Typografen, og denne paa sin Side maa nødes til at tilstaa, at Typograferne som oftest have en svækket Pligtfølelse og mangle en noget bedre Arbejdsevne, og selvfølgelig bliver man paa begge Sider enige om, at der bør gøres Noget. Men skal der saa i Virkeligheden udrettes Noget, da møde Typograferne straks Principalernes: Vi ville ikke. Her har „Provinssætteren" Nøglen til den Tone, som gaar igennem næsten alle de københavnske Typografers Udtalelser, og med hver Dag, der hengaar under en saadan Tilstand, maa Tonen blive mere og mere bitter. Det er vist, at der er flere Principaler, som ere en Undtagelse fra Reglen, men saa længe de ikke gøre sig gældende som en Undtagelse, da er det ikke muligt for Typograferne i deres Kritik i Almindelighed at tage Hensyn dertil. Imidlertid kan „Provinssætteren" ikke i „Typograf-Tidende" finde en eneste Udtalelse, som det med Rette er muligt at stemple som raa eller uhøflig; for at finde noget Saadant maa han søge andre Steder i Bladliteraturen.

„Provinssætteren" beskæftiger sig dog navnlig med Begrebet „Kollegialitet". Han giver ingen Definition af dette Begreb. Hvad er Kollegialitet? Det er, at Typograferne, som i deres Helhed have fælles Interesser, i Erkendelsen heraf slutte sig oprigtigt og tro sammen for at naa et af dem selv sat Maal, og under deres Arbejden herfor hjælpe de hverandre, fordi de hver for sig ere magtesløse, de Mange antage sig den Undertryktes Sag og skaffe ham den Oprejsning, som han selv er for svag til at opnaa, kort sagt, de slutte en Broderpagt, omvunden af Kærlighedens og Samdrægtighedens Baand. For at Typograferne kunne øve deres Kollegialitet paa en virksom Maade, maa denne Sammenslutning nødvendig ské paa organisatorisk Vis, ved en Forening, i et Samfund, et Forbund. Tilslutningen er selvfølgelig en aldeles frivillig Sag, men den kan kun ské med den aldeles bestemte Forpligtelse at underkaste sig en saadan Organisations Formaal og Vedtægter, og Loyaliteten mod denne Organisation byder da aldeles uvægerlig at støtte den med al den Kraft, som den Enkelte formaaer at yde, saa at den kan blive stærk i sine Sammenføjninger og derved et praktisk Redskab til Formaalets Opnaaelse. Ligesom et politisk Parti i Staten danner sig med et bestemt Program, saaledes danne Typograferne ogsaa et Forbund indenfor det typografiske Fags Omraade med et bestemt Formaal; ligesom det politiske Parti vælger sine Førere, saaledes vælger det typografiske Forbund ogsaa sine Førere; ligesom Disciplinen maa opretholdes i det politiske Parti, hvis det skal bestaa og udrette Noget, saaledes maa ogsaa det typografiske Forbund være gennemsyret af en stærk Disciplin, o. s. fr., — det kan endog siges, at et typografisk Forbund bør have en mere skærpet Organisation end et politisk Parti, fordi et typografisk Forbunds Dele have aldeles materielle Interesser i Fællesskab, hvad der formentlig sjeldnere kan siges om et politisk Parti. Og nu kommer hertil, at et saadant faktisk bestaaende Typograf-Forbund er — for at bruge „Provinssætterens" egne Ord — „fuldt berettiget" til at faa det Meget, som giver gyldig Grund til Klage, forandret „ved Hjælp af de Midler, som staa til Raadighed".

Denne vor Opfattelse kan vistnok „Provinssætteren" forstaa, og derved bliver en hel Del Andet ham vistnok ogsaa meget forklarligt og viser sig for ham som følgerigtigt. Vil t. Eks. Forbundet sætte en Skrue igennem i et eller flere Trykkerier, maa de Sættere, der ere en Hindring for Skruens Gennemførelse, eller som tage Parti for Principalen, lige saa vel bekæmpes som Principalen selv; — naar en Principal gør sig skyldig i Brud paa den Tarif, som er afsluttet mellem ham og Forbundet, maa han bekæmpes; — naar en Principal antager kvindelige Sættere enten for at befordre en Smudskonkurrence eller for at skabe en billig Arbejdskraft paa Bekostning af Forbundets Medlemmer, maa han bekæmpes; — naar det er Forbundets Ledere bekendt, at man søger Arbejdskraft blandt Forbundsmedlemmerne gennem Bekendtgørelser, der ere anonyme, fordi det ikke vilde være muligt at faa nogen til at agte paa dem, hvis Firmaet stod anført, maa Saadant bekæmpes. Og i alle Tilfælde maa Forbundet kæmpe „ved Hjælp af de Midler, som staa til Raadighed". Endvidere: enhver Typograf, der t. Eks. ikke er Medlem af Forbundet, har Ret til (naturligvis!) at tage Arbejde paa de Betingelser, som han finder tilfredsstillende; Forbundet eller dets Medlemmer have selvfølgelig ogsaa Ret til kun

at tage Arbejde paa de Betingelser, som de finde tilfredsstillende, selv om de ogsaa betinge sig ikke at arbejde i samme Trykkeri som Ikke-Forbundsmedlemmer. Noget Andet vilde vi kalde Tyranni. — „Provinssætteren" giver et Sted Anvisning paa Straffeloven! Mener han maaske, at den Principal, der „moralsk" vil tvinge En til ikke at staa sin Kammerat bi, ikke skulde være saa strafskyldig som den, der „moralsk" vil gøre det Modsatte? Nej, lad heller den Snak om Straffeloven fare, den hører ikke hjemme her.

Vi protestere imod den Udtalelse, at Typograferne ikke „paa en besindig Maade gennem maadeholdne Udtalelser arbejde frem mod deres Maal". Det skal indrømmes, at Maaden kunde være mindre bestemt, end den er, og Udtalelserne mere vage, end de ere; men hvad blev saa det Hele til? Nej, skulle Typograferne faa Ørelyd, saa maa de raabe højt, og de maa trække Sløret bort, saa at Sagen kan blive sét i hele sin Nøgenhed. Det kan være, at en saadan Fremgangsmaade er smertefuld for Mange, men disse ville vi trøste med, at Typograferne netop paa Grund af „Maadehold" have holdt Meget tilbage, som kunde give en udmærket Illustration til den sociale Kamp i det typografiske Fag. Enten nu den ærede „Provinssætter" er mod eller med Typograferne, saa kommer han til at finde sig i, at de gøre en virksom Brug af „de Midler, som staa til Raadighed", — at følge ham vilde gøre samme Virkning, som naar man slaar Vand paa en Gaas. — Det er rigtigt, at Tiderne ville skifte, at der efter de for Tiden gode Konjunkturer for Typograferne maa komme nogle mindre gode, maaske meget ugunstige, og at Principalerne saa ville tage Revanche, — fuldkommen rigtigt! Men netop derfor er det, at Typograferne af al Kraft ville gøre sig skikkede til at kunne staa imod, naar den Tid kommer. Sé hen til de tyske Typografer! Trods en formelig Arbejdsløshed staar det tyske Typograf-Forbund og værner om sine Medlemmer med en herkulisk Styrke.

Hvad nu angaar den „Overbevisning", som „Provinssætteren" har om „Provins-Arbejderne" med Hensyn til den paatænkte Organisation, saa lad den forblive in mente. Herom kan man ret snart faa Vished. Forresten skulle vi henvise „Provinssætteren" til „en Stemme fra Provinserne", der lyder nedenfor i nærværende Numer. Med den Forsikring skulle vi imidlertid slutte vore Bemærkninger, at det vil glæde Formanden, om det paa hans Rejse maatte blive ham forundt at stifte den meget ærede „Provinssætters" nærmere Bekendtskab.

Søndagsarbejdets Afskaffelse.

Da vi sluttede forrige Numer af Tidenden, vare vi i Referatet om denne Sag naaede til at meddele, at der efter Konferencen mellem Typograferne og Bladudgiverne paafulgte et Møde af disse indbyrdes i Fredags. Samme Dag modtog Formanden en Skrivelse fra Hr. Ferslew, hvori denne meddelte, at Bladudgiverne i Dagsmødet havde valgt Hr. Redaktør Topsøe og Hr. Ferslew selv til at træffe nærmere Aftale med „Den tyografiske Foreniugs" Bestyrelse angaaende Spørgsmaalet om Søndagsarbejdets Afskaffelse, og indbød i den Anledning Formanden tilligemed en af hans Medbestyrere til et Møde næste Dag (Lørdag). Her blev truffet Aftale om følgende Bestemmelser:

1. Der arbejdes fra 1. Juli om Søndagen i Dagbladssætterierne af en Sjettedel af Personalet, dog ikke over to af Sætterne.
2. Klokkeslettet for Mødetiden er senest Kl. 11. Indenfor denne Grænse bestemmes Mødetiden af Redaktionen for de respektive Blade.
3. Arbejdstiden om Søndagen er tre Timer.
4. Denne Overenskomst er bindende for et Aar, men kan efter denne Tidsfrist af begge Parter opsiges med et Fjerdingaars Varsel.

Paa Bladudgivernes Vegne blev Overenskomsten undertegnet af Dhrr. Ferslew og Topsøe, paa Sætternes af Dhrr. Grøndahl og R. P. Jensen.

I Lørdags Aftes meddelte Formanden dette Resultat til Bladsætternes Repræsentanter. Der var blandt dem Uenighed om, hvorvidt Sætterne skulde gaa ind paa denne Overenskomst. Ved en derpaa følgende Afstemning svarede „Berlingske Tidendes", „Dagbladets", „Dags-Telegrafens" og „Nyt Aftenblads" Repræsentanter Ja, hvorimod „Dagens Nyheders" og „Folkets Avis"s Repræsentanter svarede Nej. I Tirsdags underrettede Dhrr. Ferslew og Topsøe Formanden om, at Sagen var bragt i Orden fra Bladudgivernes Side, og anmodede ham tillige om at bringe den til Forhandling i „Den typografiske Forening".

Endnu samme Dag (Tirsdag) indvarslede Formanden en Forsamling. Her forelagde han Sagen for Typograferne, særlig Dagbladssætterne, idet han gav en Resumé af Forhandlingerne. Endvidere bemærkede han, at Bestyrelsen ikke havde ansét det for forsvarligt at afvise den Overenskomst, som nu forelaa. Efter denne vilde ingen Dagbladssætter komme til at arbejde mere end hver sjette Søndag og da højst i tre Timer, og Halvdelen af Sætterne vilde endog kunne nøjes med at arbejde hver tiende Søndag. Han vidste vel, at mange ønskede Søndagsarbejdet hélt afskaffet, og at de for at opnaa dette vare beredte til at gøre de yderste Skridt — disse sympatiserede han med —, men paa den anden Side havde Bladudgiverne nu gjort betydelige Indrømmelser, som, hvis de bleve modtagne, unægtelig vare et stort Fremskridt. Der kunde næppe være Tale om at forkaste Overenskomsten og holde paa den bestaaende Ordning, og altsaa blev Spørgsmaalet, om man skulde gaa ind paa Overenskomsten eller forkaste den for at gennemføre Søndagsarbejdets Afskaffelse helt og holdent ved Arbejdsnedlæggelser. Dette vilde han aldeles henstille

til Sætterne selv. Men Et maatte han udtrykkelig fordre, og det var, at ligesom Nejsigerne kunde forlange, at Jaerne skulde bøje sig, dersom de kom i Mindretal, saaledes kunde disse ogsaa forlange det Samme af hine. Han betragtede nu rigtignok dette som en Selvfølge, men han havde dog skellig Grund til i dette Tilfælde at gøre en saadan Fordring. Der udviklede sig nu et længere Ordskifte. Heinemann, Mathiesen Trolle og Wold fremkom med vægtige Grunde mod Overenskomsten; de ménte, at Skridtet nu burde gøres helt ud, saa meget mere, som Søndagsarbejdet i Dagbladene var indført af spekulative Hoveder og ikke noget Sted havde Hævd. J. C. Henriksen og N. D. Hansen forsvarede Overenskomsten, som de tillagde megen Værd, og fremhævede, at der var forbundet saa meget Tab ved Arbejdsnedlæggelser, at det i dette Tilfælde ikke kunde veje op mod den Gevinst, der yderligere kunde faas. I samme Retning talte Formanden. Fra alle Sider blev det desuden ogsaa erkendt, at der naturligvis ikke kunde være Tale om Andet, end at Enhver loyalt burde finde sig i den Afgørelse, som blev truffen af Foreningen, hvad der lige kraftigt fandt Udtryk baade fra Henriksens og Trolles Side. Der blev foretaget en Afstemning i Forsamlingen, og den viste omtrent lige mange Stemmer for og imod Overenskomsten; men som det egentlige Resultat vedtoges med alle Stemmer mod 8 følgende Resolution: „Forsamlingen beslutter, at Bestyrelsen fremdeles overlades Afgørelsen af Sagen i Henhold til en af samtlige Dagbladssættere foretagen skriftlig Afstemning."

Denne Afstemning har givet følgende Resultat:

„Berlingske Tidendes" Sætteri	15 Ja.	2 Nej. *)
„Dagbladets" Sætteri	9 —	„ —**)
„Dags-Telegrafens" Sætteri . .	21 —	2 —
„Dagens Nyheders" Sætteri . .	„ —	11 —
„Folkets Avis"s Sætteri	„ —	6 —
	45 Ja.	21 Nej.

De øvrige Dagblades Personaler, som heller ikke direkte berøres af Spørgsmaalet, have ikke stemt, hvorfra dog undtaget „Social-Demokraten", som har afgivet 4 Nej (En er ikke Medlem).

Overenskomsten er saaledes vedtagen, og dermed er Sagen afsluttet.

Fra Dhrr. Ferslew & Komp. har Bestyrelsen modtaget Meddelelse om, at den ny Ordning vil træde i Kraft i dette Firmas Blad-Sætteri fra næstkommende Søndag.

En Stemme fra Provindserne.

Den Bevægelse, der finder Sted blandt Hovedstadens Typografer, maa af Kollegerne i Provinserne hilses med Tilfredshed, saa vist som det er rigtigt, i gode Tider at samle sig for at kunne modstaa de kommende Tiders bølgende Strøm. Det har derfor forundret mig en Del, at „en Provinssætter" i „Skandinavisk Bogtrykker-Tidendes" sidste Nr. har udtalt sig mod den Organisation, som tænkes iværksat over hele Landet af den københarnske Typograf-Forening. Den ærede „Provinssætter" er vistnok ogsaa kun en Undtagelse; ti de typografiske Arbejdere i Provinserne, af hvilke i Reglen kun faa ere samlede paa ét Sted, have som Følge heraf, og fordi de ikke virke i Fællig med de københavnske Kolleger, ikke hidtil kunnet udrette Synderligt for at bedre deres Kaar. „Provinssætteren" i „Bogtr.-Tid." taler saa meget om en altfor vidt dreven „Kollegialitet" blandt Typograferne og omtaler i saa Henseende blandt Andet, at naar Sætterne i et Trykkeri gøre Skrue og enkelte af dem holde sig tilbage, saa blive disse strax stillede i „Gabestokken" for Mangel paa Kollegialitet. Maa jeg spørge den ærede Sætter: Er der Spor af Kollegialitet hos nogen Arbejder, der, naar en Skrue sættes i Gang, ikke følger sine Kolleger, men vedbliver at arbejde paa de samme Vilkaar, og skader han ikke derved disse meget mere, end han gavner sig selv? Kan der i saa Tilfælde siges Noget imod, at han udpeges som en Modstander af samtlige Arbejderes Interesser i Faget? Nej, Meningen med Artiklen er i Korthed denne: „Væk med al Kollegialitet; lad os arbejde, hvor der er Arbejde, og ikke sé paa, om den Ene eller den Anden forurettes!". Hvis dette Raad fulgtes, hvorledes vilde saa Typografernes Stilling med Tiden blive. Enhver vil kunne tænke sig det. For at kunne opretholde en god Stilling udfordres som sagt et godt Sammenhold, men for at naa dette maa man ikke sé igennem Fingre med, at enkelte af Arbejderne, naar der skal gøres Skrue „ikke finde sig beføjede til at tage Del i dette Skridt". Den ærede „Provinssætter" siger, at det kun stemmer lidt med den friere Aand, „som dog nu skulde være den herskende", naar de mandlige Sættere i et Trykkeri opsige deres Pladser paa Grund af Antagelse af kvindelige dito. Hertil være det mig tilladt at bemærke, at hvis det blev almindeligt at oplære Kvinder som Sættere, vilde det selvfølgelig i ikke ringe Grad svække de mandlige Sætteres Stilling, og naar saa disse nægte at arbejde sammen med hine, kan saadant kun kaldes for en Kollegialitet, som ikke strider mod den „friere Aand", saa vist som den virker hen til at gøre Typografernes Stilling bedre og mere uafhængig.

Endnu kun dette. Der har som bekendt dannet sig en Forening for Bogtrykker-Principaler hele Landet over. Naar man mærker sig dette, hvad er da naturligere og rimeligere, end at Typograferne ogsaa søge at organisere sig? Og det kan med Billighed fordres, at man ikke heri sér et fjendligt Foretagende, men kun et Middel til med Fasthed at kunne staa paa sin Ret under Tidernes Omskiftelser. Man kan saaledes kun være de københavnske Kolleger taknemlig for, at de have taget Initiativet til den omtalte Ordning, og det kan næppe betvivles, at den ærede Formand vil være velkommen herude i Provinserne, endskønt „Provinssætteren" i „Bogtr.-Tid." mener det Modsatte og ikke er langt fra at ville give ham en Advarsel om at blive borte. *En Provinskollega.*

*) En frav. paa Rejse, en syg og en Militær.
**) En syg, to ikke Medlemmer.

Den typografiske Forening.

Fra Lørdag den 12. Juni indtil videre har Foreningen sammen med Sangforeningen Sommerlokale hos Hr. Restavratør *Nielsen*, Aagade Nr. 14 (Indgang fra Stien ved Ladegaardsaaen, tæt ved Dosseringen).

Ordenligt Repræsentantskabsmøde
afholdes Lørdag den 12. Juni, Aften Kl. 10, i Sommerlokalet.

Dagsordenen skal blive bekendtgjort i næste Numer.

Frederik Olsen,
Repræsentantskabets Formand.

I Morgen Aften (Grundlovsdagen) er Foreningslokalet i Krystalgade lukket. *Bestyrelsen.*

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 24. København, den 11. Juni 1875. 2. Aarg.

I Onsdags afrejste „Den typografiske Forenings“ Formand herfra til Kolding. Denne By danner, som bekendt, Udgangspunktet for den Agitationsrejse, der, hvis Alt gaar godt, vil danne et Vendepunkt i „Den typografiske Forenings“ Historie, idet det da for Fremtiden ikke alene bliver de københavnske Typografer, der handle, men almindeligt dansk Typografforbund, forgrenet over hele Landet. Det er med en sjelden Enstemmighed, Typograferne have samtykket i hele denne nye Plan saavelsom i at bevilge de til Agitationsrejsen fornødne Udgifter. Repræsentantskabet nedsatte, som bekendt, et Udvalg for at drøfte Planen i Forening med Formanden, og Indstillingerne fra dette Udvalg vedtog Repræsentantskabet saagodtsom enstemmig, hvorefter Generalforsamlingen forleden Lørdag vedtog, ligeledes enstemmig, en Resolution, ifølge hvilken der gives den Rejsende, i dette Tilfælde Formanden for „Den typografiske Forening“, fuld Myndighed til at handle paa samtlige københavnske Typografers Vegne, eller maaské rettere paa „Den typografiske Forenings“ Vegne. Ikke desmindre er der ved denne Sag som ved alle andre flere Tvivlere, der egenlig ikke bryde sig om at sætte sig ind i selve Sagen, men som erklære, at det hele ikke vil blive til noget, og naar man da af let forklarlige Grunde ønsker en Forklaring over, hvad de støtte deres Anskuelse til, faaer man oftest Svaret: „Vi kende Provinssætterne!“ Vi kunne ikke undlade at gøre disse ærede Kolleger opmærksomme paa, at der er andre end dem, der kende Provinssætterne, og at særlig Formanden saa godt som nogen har Kendskab til dem, og han nærede ingen Mistro til dem, han nærede god Tro til den Sag, han skulde til at virke for, han var næsten vis paa, at Kollegerne i Provinserne ikke vilde støde den Haand tilbage, som de københavnske Typografer ved denne Lejlighed paa en Maade rækker dem; at antage dette, vilde ogsaa efter vor Mening være at sætte Provinssætterne for lavt, at stille dem paa et Standpunkt, hvorover de forhaabenlig forlængst have hævet sig; det er jo klart, at det ikke alene er de københavnske Typografer, der ville vinde ved en saadan nøjere Sammenslutning, nej, Provinssætterne ville saagodtsom nogen komme til at drage Gavn af den nye Ordning, hvad Fremtiden upaatvivlelig vil vise. For os Andre, der blive tilbage her i København, er der heller ingen Grund til for Øjeblikket at nære Tvivl om et heldigt Resultat; ved denne som ved alle Sager maa man først og fremmest have Tro og Tillid til selve Sagen; dette er aldeles nødvendigt for at føre den igennem, og efter hvad der til Dato er kommet frem fra Provinserne, maa det stille sig saaledes for os, at Provinssætterne paa mange Maader ere misfornøjede med de Kaar, under hvilke de arbejde, og at de ønske en Forbedring; for at opnaa denne trænge de til Støtte, og denne Støtte ere de københavnske Typografer beredte til at yde dem, naar de ville slutte sig sammen med os; i modsat Fald bliver Forholdet som det er nu, saa maa de klare Sagerne selv. Det glæder os, at „en Provinskollega“ i „Typograf-Tidende“ har taget til Genmæle imod „en Provinssætters“ Bemærkninger, hvilke denne, mærkeligt nok, havde tilsendt Principal-Organet „Skandinavisk Bogtrykkertidende“, uagtet man maa forudsætte, at han véd, hvor faa Typografer der læse sidstnævnte Organ; thi vi nære rigtignok samme Tro som „Provinskollegaen“, at Provinserne med Velvillie ville modtage vor Udsending, som er godt hjemme i de typografiske Anliggender og véd, hvor Skoen trykker, samt hvilke Skridt der bør gøres for at mildne Trykket. Vi nære det Haab og det Ønske, at naar „Den typografiske Forenings“ Formand atter viser sig i vor Midte, han da medbringer gode Efterretninger, medbringer en Luftning fra Provinssætterne, der varsler om, at de ere med i Bevægelsen, og at de ville værne om hele det typografiske Samfund. Vi ønske Formanden Lykke paa sin Rejse, vore bedste Ønsker ledsage ham. Gid dette Foretagende maa bringe Held over hele den typografiske Stand.

Almindeligt dansk Typograf-Forbund.

De Love, som Formanden paa Organisationsrejsen forelægger Stedforeningerne som Mønster for deres Indretning, og hvis midlertidige Karaktér er øjensynlig, ere saalydende:

§ 1.

Den typografiske Stedforening for N. N. slutter sig til „Almindeligt dansk Typograf-Forbunds“ Formaal og ledende Grundsætninger.

§ 2.

Foreningen bestyres af en Formand, der vælges

ved simpel Stemmeflerhed for et Aar ad Gangen fra 1. April at regne. Han ordner Foreningens særlige Anliggender samt meddeler Medlemmerne Forbundets Beslutninger og sætter disse i Kraft.

§ 3.

Enhver Udøver af Typografien kan blive Medlem, naar han ikke tidligere er udelukket andet Steds (sé Forbundslovene).

Medlemmerne samles mindst en Gang hvert Fjerdingaar for at udveksle Meninger om Forbunds- og andre almindelige Fag-Anliggender.

§ 4.

Medlemmernes Pligter og Rettigheder ere:

a) et Bidrag af 60 foruden Forbundsbidraget udredes hver Uge;
b) Bidrag ydes til Stedforeningens Viatikumskasse, naar en saadan findes, eller ogsaa ydes et personligt Viatikums-Bidrag til ethvert gennemrejsende Forbundsmedlem.
c) nylig Udlærte eller nylig i Kondition Ankomne blive straks at underrette om Foreningens Bestaaen og dens Bestræbelser for at bevirke deres Indtrædelse i Forbundet;
d) Medlemmerne ere til enhver Tid forpligtede til at opretholde Forbundets Grundsætninger.

Enhver Typograf, der ikke ved sin Ankomst straks træder ind i Stedforeningen, maa ved Optagelsen efterbetale Foreningsbidrag for den Tid, han har opholdt sig i Byen. Naar et Medlem udtræder og alligevel forbliver paa Stedet, maa han ved Genindtrædelse betale for den Tid, i hvilken han har været udtraadt.

Ved en punktlig Opfyldelse af disse Pligter har ethvert Medlem fuld og lige Adkomst til Foreningens og Forbundets Understøttelse i paakommende Tilfælde ligesom til alle i Lovene hjemlede Rettigheder.

§ 5.

Indtrædelsespenge fordres i Reglen ikke til Foreningskassen, men derimod til Forbundskassen i Henhold til Forbundslovenes § 17.

§ 6.

Tilrejsende Forbundsmedlemmer have at betale de efter den sidst noterede Dato i deres Kvitteringsbog forfaldne ordenlige Bidrag.

§ 7.

Indsendelsen af Forbundsbidragene har Formanden at besørge fjerdingaarlig, nemlig 1. April, 1. Juli, 1. Oktober og 1. Januar (sé Forbundslovene). Enkelte konditionerende Medlemmer have at indsende deres Bidrag til Stedforeningens Formand otte Dage forinden Fjerdingaarets Udløb.

§ 8.

Foreningskassen tjener til Dækning af Foreningens særlige Udgifter.

§ 9.

Enkelte konditionerende Medlemmer kunne kun faa deres Forbundsbøger udleverede mod at indsende en Attest fra Principalen om Til- og Fraflytning.

§ 10.

Som Organ for Foreningens Bekendtgørelser tjener Forbundsorganet, og Stedforeningen selv ligesom de enkelte konditionerende Medlemmer ere forpligtede til at abonnere paa samme, for at Bekendtgørelserne kunne finde Udbredelse til Alle.

§ 11.

For Øvrigt henholder Foreningen sig til Forbundslovene.

Forbundsbogen (eller Kvitteringsbogen) har følgende Anmærkninger som Ledetraad for dens Benyttelse:

1) Kvitteringsbøgerne blive afgivne til de stedlige Foreningers Bestyrelse af Præsidenten, som forinden forsyner dem med sin Underskrift samt med det løbende Numer af de af ham udleverede Bøger tilligemed Forbundets Stempel.

2) Til ethvert afrejsende Forbundsmedlem udstædes en saadan Bog fra den stedlige Forenings Side, hvor hans Optagelse er skét, men den maa ikke udleveres, før Modtageren har underskrevet deri. Paa Forlangende skal der tillige udleveres denne et Eksemplar af Forbundslovene.

3) Naar Bogen er skreven fuld, udstæder Præsidenten en ny Bog, og paa dennes Titelside maa da bemærkes: „Anden Bog“. Den første Bog bliver at opbevare af Ejeren. Ved Udstædelsen af en anden Bog skal der paa første Side noteres, hvorfor en saadan Udstædelse har været nødvendig.

4) Den, som mister sin Bog, har øjeblikkelig at anmelde dette for den stedlige Forenings Bestyrelse, som da sørger for, at Bogens Bortkommen bliver offenliggjort. Omkostningerne ved Udstedelsen af en anden Bog, hvilket skér fra den stedlige Forenings Side, hvor Vedkommende har faaet den første udleveret, maa i dette Tilfælde bæres af Modtageren.

5) Paa Rejsen maa Ihændehaveren paa alle de Steder, hvor han modtager Viatikum, forlange skriftligt Bevis for sin Gennemrejse.

6) Naar Arbejde igen faas, skal Bogen overgives til Opbevaring hos den stedlige Forenings Bestyrelse.

7) Bogen maa ikke af sin Ejer benyttes til nogen som helst Privatnotits.

8) Ved Udtrædelse eller Udelukkelse af Forbundet bliver Bogen at indsende til og opbevare af Præsidenten for atter i Tilfælde af Genindtrædelse at kunne udleveres, forsynet med Bemærkning paa Side 2 angaaende vedkommende Medlem.

Om Kvittering over Understøttelseskasser indenfor Forbundets Omraade anmærkes Følgende:

1) For enhver Kasse maa Ugeantallet, i hvilket der er blevet ydet Bidrag, opføres. Man anfører selv saadanne Kasser, som ikke her ere angivne. Findes der ingen Sygekasse paa Stedet, eller, hvis en saadan er oprettet, Bogens Ihændehaver ikke har bidraget til den, bliver den at overstrege.

2) Som Indtrædelsesbidrag bliver ogsaa for Forbundskassens Vedkommende at indføre *den Efterbetaling, som i Følge de for Tiden gældende Love er fastsat for Genindtrædelse.*

3) Restancer maa ikke indføres i Bogen.

4) Hvis Forvaltningen af Forbundskassen er skilt fra Understøttelseskasser, har Udstæderen af denne Bog (Formanden, Kassereren o. s. v.) kun at kvittere efter den ham forelagte Anvisning, hvilken han beholder.

Beregning eller „visse Penge“.

Spørgsmaalet om Hensigtsmæssigheden af Sætning paa Beregning eller paa visse Penge er blevet meget forskjellig besvaret; medens den mindre arbejdsdygtige Sætter sér sine Interesser bedst betryggede ved det „Visse“, der ligger i en fast Ugeløn, den være større eller mindre, er den Sætter, der véd sig i Besiddelse af en større Arbejdskraft, i Reglen mest tilbøjelig til at foretrække Beregningen, fordi han finder, at denne har den Fordel, at den lader ham høste Frugten af sin Dygtighed. En Indsender betragter i et af de sidste Numre af „Korresp.“ Sagen fra et andet Synspunkt og kommer til det Resultat, at saavel Sætter som Principal ubetinget vinde ved en Arbejdsordning, baseret paa visse Penge. Vi meddele her et lille Udtog:

„Paa visse Penge eller Tidsberegning erholder jeg alle Arbejder: Oprømning, Korrektur, Udskydning, Udbinding af Sats etc. betalt; paa Beregning maa jeg tage alle disse Arbejder, der

dog optage en vis Tid, med i Kjøbet. Nu sige Mange: Naar jeg staar paa visse Penge er jeg ikke længer nogen fri Mand, ikke længer min egen Herre. Dette er urigtigt; thi vi ere i begge Tilfælde ufri, vi staa Alle i Kapitalens Tjeneste, vi arbejde for vor Løn. Ophører ikke med Indførelsen af visse Penge ligesom al Konkurrence, al Misundelse, denne farlige Fjende blandt Kolleger? Undgaa vi ikke derved alle Stridigheder, som enhver Tarif stedse fører med sig? Og videre: Bliver ikke herved et stort Onde under daarlige Konjunkturer, nemlig Arbejdsløshed, bragt ud af Verden eller i det Mindste formindsket, naar Arbejdstiden i et passende Forhold indskrænkes? Jeg paastaaer: at enhver Tarifering efter den hidtil brugelige Fremgangsmaade (baade n- og Bogstavberegning) er en Uting og foruden at hidføre mange Stridigheder tillige er skadelig. Kun Tiden alene formaar at angive den rette Værdi af en Arbeidsydelse. Vil man paastaa, at den, der paa Beregning tjener et Par Kr. mere end en anden, derved forurettes, kan der i saare mange Tilfælde svares, at den Paagjældende da som oftest skylder et eller andet særdeles godt Stykke Arbejde denne Mer-Fortjeneste. Jeg paastaar endvidere, at lige Arbejdsbetingelser i en Forretning, hvorved altsaa Alle ere i lige høj Grad interesserede, ville have et bedre Hold og føre til større Samdrægtighed og Magt blandt Kollegerne.

Hvad den praktiske Nytte af visse Penge i selve Trykkeriet angaar, er det en Kendsgerning, at der da finder en langt bedre Orden Sted og at „Huset“ i egen Interesse vil holde paa den mest mulige Oprømning af Materiale, da der herved opnaas en saa meget desto snarligere Besørgelse af saadanne Arbejder, der kræve hurtig Udførelse. De tomme og hyppig meget smudsige Kasser, den hos flere Kolleger næsten til Mani grænsende Tilbøjelighed til at rapse Materiale, i Særdeleshed Kvadrater — alle disse uheldige Forhold ville ved Indførelsen af Tidsberegning forsvinde.

Ogsaa moralske Hensyn tale til Fordel for visse Penge: Lad os engang betragte den gamle Sætter, hvis Kræfter svinde og som ikke længere er istand til at præstere det Gennemsnitlige. Har denne Sætter ikke i sine unge, kraftige Aar overalt ofret sin Arbejdskraft i sin Principals Tjeneste, og er det ikke dennes moralske Pligt at gøre ham hans Livs Aften saa let som mulig, idet han udbetaler ham den fulde Løn? Har denne Sætter ikke en vis Ret dertil? Desværre gives der her i Intelligentsens Metropol Tilfælde, hvor Sættere i et Trykkeri ere blevne gamle og graa og, naar Arbejdskraften har tabt sig, uden Barmhjertighed ere blevne viste Døren, — ja, maaske lader en filantropisk Arbejdsgiver dem blive staaende, men hvor ofte maa de da ikke føle deres servile Stilling!

Til Slutning endnu kun Et: En Lærling træder over i Typografstanden, men han er som Sætter kun en Stymper. Hvem bærer her den største Skyld? Særdeles hyppig Principalen. Enten er den unge Mand bleven slet oplært, hvad der desværre ofte er Tilfældet, eller han føler ingen Lyst til sit Kald; men herom bekymrer hans Læreherre sig i Reglen ikke. Saalænge han er i Lære, høster han altid nogen Fordel af ham, og har han udlært, ja da overlader han ham til sig selv og sine Kolleger. Men skulle vi undgælde for Arbejdskøbernes Synder? Naar en Sætter kan opfylde de Fordringer, man er berettiget til at stille til ham, kan han paa sin Side fordre sin Tid betalt; og gives der Sættere, der mangle alle Kvalificationer for at kunne sættes i Klasse med de brugbare Kræfter, da maa man ikke forglemme, at Ansvaret herfor som oftest paahviler Principalerne.“

Forskellige Meddelelser.

— Fabrikant J. G. A. Eickhoff, er i forrige Uge afgaaet ved Døden. Typograferne skylde ham Taknemlighed, fordi han bl. A. har skænket samtlige Ovne til Typografernes Stiftelse; ligeledes har han skænket Tegningerne af sine forskellige Maskiner til „Den typografiske Forening“ og under hver af disse staar: „Tilegnet den typografiske Forening i Københavns.“ Angaaende Hr. Eickhoffs Virksomhed henvise vi til Nr. 8 af denne Tidende, 1875, og skulle blot bemærke, at Forretningen fortsættes af hans ældste Søn, der siden 1873 har været Deltager i den.

— Maj-Numret af „Skand. Bogtrykker-Tid.“ bringer følgende Udtalelser efter at have meddelt Udfaldet af Principalernes Valg til en Voldgiftsret: „Foreningens Formand underrettede Dagen efter Formanden for „Den typografiske Forening“ herom, og i sin Skrivelse anmodede han samtidig Foreningen om at ville skride til Valg af sin Del af Voldgiftsretten. Det er nu ganske mærkeligt at sé, at „Typ.-Tid.“ bliver „overrasket“ herover, og endnu mærkeligere er det at sé, hvad den vil have behandlet af den eventuelle Voldgiftsret. Hvad det første angaar, skulle vi gøre opmærksomme paa, at det samme Blad i Januar d. A. (Nr. 4), efter at have omtalt Bogtrykkeriejernes Beslutning, om at ville danne en Forening, skrev: „Det kan vel saaledes næppe fejle, at den saa ofte omtalte Voldgiftsret bliver nedsat.“ Dengang betragtede man som en naturlig Ting, hvad man nu er „overrasket“ over. Med Hensyn til det andet Punkt skriver Bladet: „Tarifsagen maa nødvendigvis komme ind under dette Omraade“; noget saadant er imidlertid aldeles umuligt. Voldgiftsretten er jo noget andet end et Tarifudvalg. En Voldgiftsret kan, saavidt vi sé, gøre ikke ringe Nytte, men en nødvendig Betingelse herfor er, at den fra alle Sider støttes og holdes i Ære, men

har Typografernes officielle Organ gjort dette? Behøves der en fyldigere Repræsentation fra begge Sider i den end som af Principalerne antaget, nu vel, saa kan man stille Forslag herom, før man vælger sine Repræsentanter eller ogsaa vælge og give de Valgte en bestemt Instruks i den antydede Retning, og er det Alvor med Tanken om en Voldgiftsret — og vi have ingen Grund til at tvivle om „Typ.-Tid.“s gode Vilje paa dette Omraade — da er det formentlig urigtig at optræde saaledes, som Bladet har gjort i sit Nr. 19.“ — Vi skulle i næste Numer vende tilbage til denne Udtalelse.

— Paa en Henvendelse af 18de Maj fra „Dybbølpostforeningens“ Forretningsfører til Regeringen om, hvorvidt der i Næringsloven var Noget til Hinder for at antage udenlandske Typografer i „Dybbøl-Postens“ Officin, er der ifølge det nævnte Blad under 21de Mai gennem Politimesteren blevet meddelt det Svar fra Regeringen, at det ikke i og for sig selv er forbudt at antage Udlændinge, naar Forskrifterne om Anmeldelse osv. iagttages, men at Regeringen dog maatte forbeholde sig at undersøge det Spørgsmaal, om Udlændinge atter i Tilfælde af utilbørlig Opførsel eller Falden til Besvær (Lästigwerden) skulle bortvises. Herefter maa man antage, at det i forrige Aar udstedte Forbud imod at antage danske, svenske og norske Typografer i „Dybbøl-Postens“ Officin atter er hævet, da Regeringen neppe kan have den Anskuelse, at saadanne Typografer ubetinget falde til Besvær i Landet, naar de arbejde i „Dybbøl-Postens“ Tjeneste.

— Det tyske Bogtrykkerforbund trues af en frygtelig Fare, af en tilintetgørende Konkurrence! I Bladet „Tribune“ fandtes nemlig for kort Tid siden følgende Inserat fra „Bogtrykkeri-Aktieselskabet“ i Berlin: „Et stort Antal oplærte Sættersker yde Garanti for punktlig og prompte Udførelse af Ordres og sikrer de ærede Herrer Bestillere mod Strejker.“ „Korresp.“ føjer nogle ironiske Bemærkninger hertil og gratulerer Damerne til, at de ikke alene ere punktlige, men endogsaa prompte. Hvad Garantien mod Strejker angaar, tillader Bladet sig i al Beskedenhed at erindre om, at der hos det smukke Kjøn gives Momenter, der nødvendigvis medføre en Arbejdsstansning, medens det maa erkendes, at vi Mænd i denne Henseende ere fuldstændig til at stole paa.

— Medens vore Principaler herhjemme synes at ville ty til Præservativer mod den hos de unge Typografer in spe stigende Tilbøjelighed til at løbe af Læren for andet Steds at kunne med et større pekuniært Udbytte tage Plads som „Forbundere“, ere Berliner-Principalerne af den uforgribelige Anskuelse, at „Enhver er sig selv nærmest“, og optræde som den personificerede Elskværdighed ligeoverfor den haabefulde Ungdom. Det hører til Dagens Orden at læse Beskæftigelsestilbud som: „En Sætter-Lærling, der har staaet nogle Aar i Lære kan straks faa en behagelig og stadig Plads hos etc.“ Kunsten stiger!

Repræsentantskabsmøde

afholdes Lørdag den 12te Juni Aften Kl. 10 i Sommerlokalet (Aagade 14)

Dagsorden:

1) Optagelse af Medlemmer.
2) Andragender.
3) Valg af Revisorer.

Frederik Olsen,
Repræsentantskabets Formand.

Typografernes Sangforening.

Medlemmerne underrettes om, at Sangøvelserne ere ophørte indtil videre.

Fra Lørdag den 12te Juni indtil videre har Foreningen sammen med „Den typografiske Forening“ Sommmerlokale hos Hr. Restavratør *Nielsen*, Aagade Nr. 14 (Indgang fra Stien ved Ladegaardsaaen, tæt ved Dosseringen).

Saa længe min Rejse varer, bedes Breve o. s. v., der ere af et personligt Indhold, sendte til mig under min sædvanlige Adresse, hvorefter de da ville blive mig eftersendte pr. poste restante. Hvad der vedkommer Tidendens Redaktion, maa sendes enten til d'Hrr. *J. C. Henriksen* eller *Frederik Olsen* eller under Adresse: „Typograf-Tidendes“ Redaktion, st. Regnegade 17, 3. Sal. *R. P. Jensen.*

I R. P. Jensens Fraværelse redigeret af J. C. Henriksen og Fred. Olsen.

Typografiske Kundgørelser.

Til Stockholm
søges **1 á 2 Maskintrykkere** til god Løn. Pladserne ere stadige.
R. P. Jensen.

En Maskintrykker,
duelig og proper, kan faa en god Plads i et af Sjællands Bogtrykkerier. Billet mrkt. „**F. O. 860**“ modtager Aug. J. Wolff & Co.'s Annoncebureau, Skindergade 2.

2 à 3 Sættere
kunne faa særdeles gode Pladser i Kristiania, naar de henvende sig til
R. P. Jensen.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Redigeret af Typograf R. P. Jensen.

Typograf-Tidende, der udgives af *den typografiske Forening* i København, udkommer en Gang ugenlig. Tidendens fortrinsvise Opgave er paa enhver Maade at varetage Typografernes rent sociale Fag-Interesser; desuden indeholder den tekniske Meddelelser og i Øvrigt Alt, hvad der kan være af Interesse for Bogtrykkunstens Udøvere.

Kundgørelser indrykkes for en Betaling af 10 Øre pr. Petitlinie. For større og gentagende samt *staaende* Kundgørelser gives en betydelig Rabat. Pladssøgende Typografer betale altid kun halv Pris.

Abonnements-Prisen er 1 Kr. 25 Øre fjerdingaarlig. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder, i alle Boglader samt hos Hr. Boghandler *J. Christensen*, Toldbodgade 16, Kristiania.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening“ i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 25. København, den 18. Juni 1875. 2. Aarg.

Vi meddelte i forrige Numer et Par Udtalelser af „Skandinavisk Bogtrykkertidende“, som vi i Dag nærmere skulle behandle, fornemlig fordi vi derved faa Lejlighed til at fremsætte nogle Betragtninger, som det ærede Organ og Principalforeningen bør kjende. Da Principalforeningen oprettedes, lød der fra Typografernes Side kun anerkjendende Udtalelser om dette Skridt, fordi man følte, at det ved visse givne Lejligheder kunde have sin Betydning at have en bestemt Faktor at henvende sig til, og det blev tillige udtalt, at det beroede paa Principalforeningen selv, hvorledes Forholdet mellem den og „Den typografiske Forening“ for Fremtiden skulde blive; hvis førstnævnte Forening stillede sig venlig overfor sidstnævnte, vilde selvfølgelig Forhandlinger mellem Foreningerne let kunne føres med Haab om et gunstigt Resultat; stillede derimod Principalforeningen sig i et fjendtligt Forhold til vor Forening, da vilde vi Typografer ikke vige tilbage, men optage Kampen. Vi vare fuldstændig paa det rene med, at der ikke kunde være Tale om, at en af Foreningerne skulde underordne sig den anden; de to Foreninger skulde staa som to ligestillede Faktorer. Netop paa Grund af denne Opfattelse fra vor Side „overraskedes“ vi, ja overraskedes i høj Grad ved Principalernes Fremgangsmaade i Anledning af en Voldgiftsrets Nedsættelse. Vi gik nemlig ud fra, at i en saa vigtig Sag som denne var det af den yderste Vigtighed, at begge Parter forhandlede sammen om, hvorledes denne Ret skulde dannes; Principalerne derimod forhandlede for sig selv, de bestemte uden videre, at de skulde sende to og Typograferne to Delegerede til Voldgiftsretten, og dette meddelte de derefter os med Anmodning om, at vi vilde skride til Valget af vore Delegerede — de havde valgt deres.

Altsaa: Principalforeningen havde været saa venlig at besørge alle fornødne Arrangements; først besluttede man, at nu skulde endelig den saalænge imødesete Voldgiftsret bringes i Stand — vor ærede Samtidige vil tilgive os, at vi i vor menneskelige Skrøbelighed følte os lidt „overraskede“; vi vare saa naive at formene, at Principalforeningen betragtede Voldgiftsretsspørgsmaalet som snart „en saga blot“ —, og dernæst tog man — selvfølgelig efter grundig Overvejelse — den Beslutning, at Retten skulde tælle 4 Medlemmer. Hvorfor man ikke fastsatte 5 Medlemmer, af hvilke Principalerne skulde afgive de 3 og vi de 2, ere vi efter hele den forudgaaede Fremgangsmaade ikke i Stand til at fatte; men dette er maaské vor Fejl. Kun saa Meget synes os klart: enten har Principalforeningen næret den Anskuelse, at vi med den Tryghed, som en Protegé altid bør nære overfor en faderlig Velgører, vilde underordne os dens Beslutning og dermed gøre det første Skridt henimod Oprettelsen af det tidligere patriarkalske Forhold, eller har den aldeles ikke bekymret sig om vor Mening, og denne sidste Slutning turde muligvis være den korrekteste.

Dette var en af Principalforeningens første Handlinger, og skal man dømme efter Ordsproget: „Godt begyndt er halv fuldendt“, da ere jo Fremtidsudsigterne tydelige nok. Vi tage ikke i Betænkning her at sige, at denne Fremgangsmaade fra Principalernes Side var stødende for os i højeste Grad, den var et Slag i Ansigtet paa „Den typografiske Forening“, en utilladelig vigtig Opførsel fra Principalforeningens Side. Da Sagen blev forebragt Typograferne, hævede der sig ogsaa flere Røster for at give Svar paa Tiltale ved at afvise den hele Sag, og dette begrundede man ikke alene paa den Fremgangsmaade, der var udvist mod os fra Principalforeningens Side, men ogsaa paa, at en Voldgiftsret maatte have et Grundlag at forhandle paa, og hertil egnede den nu gældende Tarif, væsenlig baseret paa Overenskomst, sig ikke. Naar ikke desmindre Typograferne valgte deres to Delegerede i Overensstemmelse med Principalernes Ønske, da skete dette, fordi det ellers let kunde faa Udseende af, at vi vare imod en Voldgiftsrets Nedsættelse, og tillige fordi det turde vise sig, at Voldgiftsretten mere end nogen anden vilde komme til Klarhed om, at den nu gældende Tarif er meget mangelfuld, egenlig slet ikke egner sig til at danne Grundlag for en saadan Rets Forhandlinger, og vi mente tillige, at Voldgiftsretten da skulde tage Initiativet til en ny og bedre Tarif; derfor var det fra vor Side korrekt at udtale: „Tarifsagen maa nødvendigvis komme ind under dette Omraade“. Det ærede Organ mener, at vi kunde, hvis vi ønskede en fyldigere Repræsentation fra begge Sider i Voldgiftsretten, stille Forslag herom, inden vi valgte vore Repræsentanter, „eller ogsaa vælge og give de Valgte

en bestemt Instruks i den antydede Retning". Ganske vist kunde vi jo have gjort dette, men hvorfor forkludre Forholdet mere end nødvendigt? Har man et Forslag at stille i en Sag, maa man fornuftigvis kunne fremkomme dermed, før Sagen er afgjort; det vilde dog være absurd at optræde som Forslagsstiller, efter at den Part, til hvem man havde at rette sit Forslag, allerede havde truffet sin Afgørelse, og vi henstille desuden, om der var nogen Grund hertil efter den af Principalerne udviste Fremgangsmaade. Ønskeligheden af en Voldgiftsret har staaet klar for Typograferne, inden Principalforeningen kom til Verden; at vi endnu have denne Anskuelse, tro vi, hele vor Optræden har bevist, og vi udtale paa det bestemteste, at de af „Bogtrykkertidenden" anførte Udtalelser af os staa i fuld Samklang med hinanden. Vi have den faste Tro og den Overbevisning, at Typografernes Fremgangsmaade hidtil har været hensynsfuld i alle Maader, og vi svare for, at den skal blive bibeholdt i Fremtiden; men hertil kræves rigtignok en lignende Fremgangsmaade fra Principalernes Side; vi tage ikke imod mange saadanne Slag som det, vi sidst fik. Vi udtale her og bede Principalforeningen og „Skandinavisk Bogtrykkertidende" lægge Mærke dertil: vi underordne os paa ingen Maade og under ingen som helst Omstændigheder Principalforeningen, „Den typografiske Forening" staar som dens Ligemand, og tilsidesættes denne sidste af Principalerne, da skulle vi give Bevis for, at den eksisterer. Vi anse det til Slutning ikke for overflødigt at minde Principalerne om et Ordsprog, der indeholder en gylden Sandhed, og det lyder: „Lige for Lige, naar Venskab skal holdes"!

Min Organisationsrejse.

Horsens, 15. Juni.

Da jeg i Onsdags Morges rullede afsted fra Hovedstaden og var kommen nogenlunde til Sæde i Jernbanekoupéen, overlagde jeg ret nøje med mig selv, hvilket Hverv det er, at mine københavnske Kolleger have overdraget mig at udføre. Med bange Forventninger — det nægter jeg ikke — spurgte jeg mig selv, hvorvidt det vilde lykkes for mig at naa et tilfredsstillende Resultat. Jeg førte Tankerne tilbage til den Tid, da Typograferne med et bestemt og bevidst Maal for Øje begyndte deres sociale Udvikling; jeg lod Begivenhederne passere Revue, og med en vis Glæde, med en vis Tillid fandt jeg Styrke og Mod i mine Betragtninger. Hvorledes var ikke Typografernes sociale Stilling for blot et Par Aar siden, og hvorledes er den nu? Det ene Fremskridt har fulgt det andet lige indtil de sidste Dage; de have vel ikke været store, men der er dog bevirket Indførelsen af ret taalelige Tilstande. For mine Betragtninger stod imidlertid som et funklende Lysglimt, at medens jeg før stod saa temmelig ene i Bestræbelserne for den typografiske Arbejdersag, staar der nu ved min Side mægtige Kræfter, der med Sikkerhed vide at gaa fremad mod Maalet og hver for sig ere en Grundpille til Opførelsen af den typografiske Samfundsbygning. Saadanne Grundpiller maatte jeg ogsaa kunne finde blandt Provinskollegerne. Der har altid blandt Typograferne været nogle Tvivlere, som for et saa godt Køb som halsstarrig at fremsige deres umotiverede Tvivl om en Sag have hævet sig op til at influere paa den; deres Tal er vel nu meget indskrænket og bliver mindre Dag for Dag, men dog kunde det ikke undgaas, at disse Tvivleres Mukken og Pukken — jeg skal ikke nærmere karakterisere Sligt — susede mig ind i Ørene. Hvis jeg nu havde taget fejl af Provinskollegerne, hvad saa? Disse grundige og forudseende Tvivlere havde jo sagt mig det i Forvejen: „Vi kende Provinssætterne, — med dem er der saamæn ikke Noget at gjøre." Og min Uduelighed, min Uerfarenhed, for ikke ligefrem at sige, min Frækhed til at plyndre Kassen for 400 Kr. til en „Lystrejse" var dermed konstateret! — Nej, tre Skridt fra Livet med Tvivlerne; de kende dog i Virkeligheden ingen Ting, de have aldrig gjort sig den Ulejlighed at gøre Sagen til Genstand for virkelig Eftertanke. Lad Tvivlerne passe sig selv, og tab først og fremmest ikke selv Troen paa din Sags Retfærdighed og endelige Sejr! Ti, hvilken Kollega vil ikke række en hjælpsom Haand til at fremme sine Medarbejderes Interesser, der ogsaa ere hans egne? Hvilken Principal tør vel afvise Forsøg i Retning af at hæve den typografiske Arbejder aandeligt og materielt i Vejret ved egen Kraft, ved Selvhjælp? Derfor, giv Dig til Taals; Du har mange, mange Venner og Medkæmpere i Hovedstaden, og i Provinserne vil Du møde lutter Venner, der kun vente paa, at de ogsaa faa Plads i Geledderne for at kunne kæmpe med. Og jeg var endnu ikke kommen ret langt paa Rejsen til Kolding, før Alt hos mig sagde: Dine Provinskolleger ville det samme som Du og de Kolleger, der have udsendt Dig; men hvad Du skal lægge dem paa Sinde, er, at de skulle holde ud, ikke blive trætte, men vide, at naar man vil udføre en stor og god Gjerning, behøves der ikke blot Dage og Maaneder, men Aar, ja Aartier.

Paa Banegaarden i Kolding blev jeg modtagen af Emil Petersen, som havde indbudt mig til at tage Bolig hos sig. Næppe var Kl. 7, før jeg fik Lejlighed til at hilse paa samtlige Kolleger, der indfandt sig hos Petersen den ene efter den anden. Vort Møde var først berammet til næste Aften (Torsdag), og Onsdag Aften blev benyttet til en selskabelig Sammenkomst i den fri Natur. Det var ret en Fornøjelse at erfare, at jeg ikke behøvede at belære disse Kolleger; Begivenhederne i København fulgte de i alle Enkelthederne gennem Tidenden, og de vare glade ved, at der blandt Kollegerne i København, hvor der før havde været Splittelse og

Tvedragt, nu viste sig Sammenhold og Enighed. I Mødet Torsdag Aften vare samtlige Kolleger til Stede; desuden vare Bogtrykkeriejerne repræsenterede: Møllers Enke og Heimann ved deres resp. Sønner Hr. Redaktør B. Møller og Hr. Heimann samt Folketingsmand Berg ved sin Trykkeribestyrer Hr. Thuge. Mellem Hr. Møller og mig førtes et lille Ordskifte om Hensigten med Forbundets Dannelse, hvori ogsaa nogle Kolleger deltoge. Ligesom jeg bestemt hævdede Forbundets Principer og navnlig fremhævede, at man ikke i disse maatte sé noget fjendtligt Skridt mod Principalerne, saaledes erkendte Hr. Møller ogsaa det Berettigede i Maaden, hvorpaa Typograferne herved vilde varetage deres Interesser, og ytrede sig i det Hele taget med Velvilje om Sagen. Stedforeningen dannedes under Navnet „Typographia“ og valgte enstemmig Hr. Faktor Emil Petersen til Formand. Samtlige Typografer i Kolding (10) ere Medlemmer. Der blev straks nedsat en Komité til at revidere Lovene, hvilken kom til at bestaa af Sørensen (Maskintrykker), Løje (Sætter) og Formanden. Ribe (med 2 Typografer?) og Fredericia (en Typograf) ere underlagte „Typographia“, og Varde vil komme til at høre under denne Stedforening, hvis Byen ikke tæller 5 Typografer, hvad jeg senere vil faa at vide. — I Kolding findes tre Trykkerier. B. Møllers Enkes Trykkeri beskæftiger 3 Typografer og 3 Lærlinge, M. Heimanns Trykkeri 3 Typografer, ingen Lærlinge, men en kvindelig Sætter eller to samt undtagelsesvis en Skoledreng, og Bergs Trykkeri ved Thuge (i Parenthes sagt et Mønstertrykkeri) 4 Typografer og en Lærling. Hvert Trykkeri har en Hurtigpresse. Arbejdstiden er normal: 10 Timer, og Arbejde ud over denne Tid godtgøres ekstra. Søndagsarbejde finder saa godt som ikke Sted. Gennemsnitsfortjenesten er ikke under 18 Kr. ugenlig. I det Hele taget ere Forholdene i Kolding ret gode; her er i den senere Tid gjort store Fremskridt, og Alt tyder paa, at hvad der endnu maatte staa tilbage at forandre, ogsaa bliver det.

I Fredags Middag rejste jeg fra Kolding, og den øvrige Del af Dagen tilbragte jeg i Fredericia. Her er kun ét Trykkeri, Hr. Eibeschütz's, der beskæftiger en Typograf og 3 Lærlinge samt en Maskintrykker (en ældre Mand); Trykkeriet har Hurtigpresse, og for Øvrigt ere Arbejdsforholdene de samme som i Kolding Efter at have talt med Kollegaen, fik jeg ogsaa en Samtale med Hr. Eibeschütz, og det glædede mig da at høre, at det forholdsmæssig store Antal Lærlinge, som for Øjeblikket fandtes i Trykkeriet, ikke var almindeligt, og at Hr. Eibeschütz heller ikke fremdeles agtede at drive sit Trykkeri med saa mange Lærlinge.

Samme Aften (Fredag) ankom jeg til Vejle. I denne By er der tre Trykkerier: Hertz's, A. K. Jensens og Horstman's. Denne Sidste er nylig bleven Bogtrykkeriejer og har endnu ikke anden Arbejdskraft end sin egen; han har en Haandpresse. A. K. Jensens Bogtrykkeri beskæftiger 4 Typografer, men ingen Lærlinge; det har en Hurtigpresse. Fra dette Trykkeri udgaar som bekendt „Vejle Amts Folkeblad“ med flere Særtryk som Lokalblade, jeg tror 5. Gennemsnitsfortjenesten er 20 Kr. ugenlig. Arbejdsforholdene i dette Trykkeri ere mærkelige. Alle Sætterne, den ene dog tildels undtagen, have nemlig deres Kasser i deres Hjem, hvor de præstere Arbejdet; de hente i „Skibe“ Skriften til Aflægning og bringe den færdige Sats tilbage paa samme Maade, og ugevis efter Tur besørge de Korrigeringen. I Reglen besørges Akcidenserne ogsaa satte i Hjemmet. Denne Arbejdsmaade lader sig anvende i dette Trykkeri, eftersom Akcidensarbejdet er ubetydeligt, og den er unægtelig meget behagelig for Sætterne; men det Behageligste er dog den Samarbejden, der finder Sted mellem Hr. Jensen og hans Sættere, — jeg kan vidne om, at Sætterne véd at vurdere Hr. Jensen som Principal, og at denne ogsaa sætter Pris paa sine Sættere, og denne Gensidighed forekommer her paa en saadan Maade, at jeg tvivler om at finde det Samme noget andet Steds. I Hertz's Trykkeri ere Forholdene forresten ogsaa mærkelige, idet her findes kun 2 Typografer, men **8** — siger og skriver — **otte** Lærlinge. Otte Lærlinge! — Forbundet hverken kan eller vil i Længden rolig sé paa et saadant Misforhold, et saadant Uvæsen. De syv Lærlinge ere bestemte til Sættere, den ottende til Trykker. Jeg skal henlede Principalforeningens Opmærksomhed paa, at de tre af disse otte Lærlinge ere rendte af Læren — et Par Stykker nok endog flere Gange —, inden de kom til Hertz's Trykkeri i Vejle. Naar dette famøse Lærlingeuvæsen undtages, er der ikke Noget at laste paa Forholdene. Her er en normal Arbejdstid, ikke regelmæssigt Søndagsarbejde, og den ugenlige Løn for Typograferne er omtrent 20 Kr. Det saa meget omtvistede Madspørgsmaal er endvidere nu løst saaledes, at Lønningsmaaden „Kost og Logis“ er ophævet. (Jeg erfarer paa Rejsen, at Udtrykkene „Kost og Logis“ ere meget problematiske.) Endnu skal jeg kun nævne, at Trykkeriet har en Hurtigpresse. — Mødet afholdtes i Lørdags Aftes, og foruden samtlige Kolleger var ogsaa Bogtrykker Jensen til Stede. Stedforeningen dannedes, alle Kolleger ere Medlemmer tilligemed Bogtrykker Horstman (maaské ogsaa Bogtrykker Jensen), og til Formand er valgt D. V. S. Hansen (Sætter i „Vejle Amts Folkeblad“). — Forinden jeg forlader Vejle, vil jeg dog omtale, at Kollegerne her om Søndagen havde foranstaltet en Tur til Grejsdalen pr. Vogn, for at jeg kunde faa de mange tiltrækkende Naturskønheder at sé. Vi vare oppe paa „Skræderbakken“, og her ligger en Bog, hvori de Rejsende, som besøge denne skønne Plet, kunne notere deres Navne. Jeg noterede først mit Navn og hentydede til den Anledning, i hvilken jeg var kommen til Vejle, og efter

mig skrev alle Kollegerne deres Navne i Bogen. Dette er nu ikke meget mærkeligt, men — hvem véd? — maaske andre Kolleger besøge „Skræderbakken“, og de ville da sé en hel Side optagen af syv Typografers Navne, hvem Kollegialitetens Baand forenede.

I Gaar forlod jeg Vejle og ankom til Horsens. I Aftes tilbragte jeg Tiden i Selskab med Horsens-Kollegerne, og i Aften holde vi vort Møde. I Morgen rejser jeg til Aarhus, og til om Aftenen er der her indvarslet et Møde.

Over Alt træffer jeg kun Venner og sande Kolleger. Forbundet vil blive stort og mægtigt — naar vi give Tid. Kun fremad!

R. P. Jensen.

Den Mystifikation, som i Lørdags blev beredt Foreningens Medlemmer med Hensyn til „Sommerlokalet“ i Aagade Nr. 14, der ved denne Lejlighed har opnaaet et Ry blandt Typografer, som dets Ejer sikkert aldrig har havt nogen Anelse om, har givet Anledning til adskillige Skrivelser til os, af hvilke vi meddele nedenstaaende:

Undertegnede tillade sig herved at forespørge den ærede Bestyrelse for „den typografiske Forening“, hvorledes man skal forstaa den Bekendtgørelse, som findes i f. Nr. af Bladet, om at Foreningen har sit „Sommerlokale“ i Aagade Nr. 14. Hvis det virkeligt er Tilfældet, at det nævnte Sted skal huse Typograferne hele Sommeren, maa vi meget beklage, at den ærede Bestyrelse ikke bedre har sørget for Foreningens Medlemmer, da det „Lokale“, den har skaffet Foreningen, efter vor Formening i Virkeligheden intet Lokale er. I det Mindste var det da umuligt for os, der vare derude i Lørdags Aftes, at faa Andet at vide om det, end at det var i et aabent „Lysthus“ nede i Haven, som imidlertid lignede alt Andet end et Lysthus. Hvis den ærede Bestyrelse ikke har kunnet skaffe Foreningen andet Lokale end et saadant (Foreningens Medlemmer betale ved Kontingentet for et Lokale), hvor man ikke kan opholde sig, undtagen naar det er godt Vejr, og hvor man maa finde sig i at være sammen med Alle og Enhver, som, efter hvad vi saa, synes at have lige saa megen Berettigelse til at opholde sig i det omtalte „Lokale“ som Medlemmerne, forekommer det os at have været bedre, om den ærede Bestyrelse helt havde afholdt sig fra at skaffe Foreningen noget Sommerlokale, da den temmelig sikkert af alle Kolleger, der komme derud, kun vil faa ringe Tak for den Omsorg, den ved denne Lejlighed har vist Foreningens Medlemmer. At Sangforeningen, der har „Lokale“ sammen med den typografiske Forening (men samtidig underretter Medlemmerne om, at Sangøvelserne indstilles indtil videre) kan være tjent med Lokalet, er muligt, men hvorledes det ærede Repræsentantskab vil bære sig ad med at holde Møder, naar det er Regnvejr, kunde det nok interessere os at vide.

A. F. Decher. Alfred Jensen. J. Stuhr. Oluf Lund. Køster. J. F. Budtz. H. P. C. Nordlunde. P. Nielsen. Chr. Mathiesen. P. Larsen.

Repræsentantskabsmøde

afholdes Lørdag den 26de Juni Aften Kl. 10.

Dagsorden:

1) Optagelse af Medlemmer.
2) Andragender.
3) Valg af Revisorer.

NB. Stedet, hvor Mødet skal afholdes, vil blive bekjendtgjort i næste Nr.

Frederik Olsen,
Repræsentantskabets Formand.

Saa længe min Rejse varer, bedes Breve o. s. v., der ere af et personligt Indhold, sendte til mig under min sædvanlige Adresse, hvorefter de da ville blive mig eftersendte pr. poste restante. Hvad der vedkommer Tidendens Redaktion, maa sendes enten til d'Hrr. *J. C. Henriksen* eller *Frederik Olsen* eller under Adresse: „Typograf-Tidendes“ Redaktion, st. Regnegade 17, 3. Sal. *R. P. Jensen.*

I R. P. Jensens Fraværelse redigeret af J. C. Henriksen og Fred. Olsen.

Typografiske Kundgørelser.

Til Stockholm
søges **1 á 2 Maskintrykkere** til god Løn. Pladserne ere stadige.
R. P. Jensen.

En Maskintrykker,
duelig og proper, kan faa en god Plads i et af Sjællands Bogtrykkerier. Billet mrkt. „**F. O. 860**“ modtager Aug. J. Wolff & Co.'s Annoncebureau, Skindergade 2.

2 Sættere
kunne strax faa Plads til høj Løn hos Bogtrykker Willadsen i Holbæk.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Redigeret af Typograf R. P. Jensen.

Typograf-Tidende, der udgives af *den typografiske Forening* i Københavnn, udkommer en Gang ugenlig. Tidendens fortrinsvise Opgave er paa enhver Maade at varetage Typografernes rent sociale Fag-Interesser; desuden indeholder den tekniske Meddelelser og i Øvrigt Alt, hvad der kan være af Interesse for Bogtrykkunstens Udøvere.

Kundgørelser indrykkes for en Betaling af 10 Øre pr. Petitlinie. For større og gentagende samt *staaende* Kundgørelser gives en betydelig Rabat. Pladssøgende Typografer betale altid kun halv Pris.

Abonnements-Prisen er 1 Kr. 25 Øre fjerdingaarlig. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder, i alle Boglader samt hos Hr. Boghandler *J. Christensen*, Toldbodgade 16, Kristiania.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening“ i Københavnn. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 26. København, den 25. Juni 1875. 2. Aarg.

Er vort Samfundsliv bygget paa et sundt Grundlag?

Vi ville først bede vore Læsere om at kaste et Blik tilbage paa den Tid, der gik forud for „Den typografiske Forenings“ Dannelse; thi det turde sikkert være temmelig almindelig anerkendt, at naar et Samfund organiserer sig, ere sædvanlig Tidsforholdene i en væsentlig Grad bestemmende for dets Formaal og Virksomhed. Hvorledes vare vi da dengang stillede? Ja, vi indrømme gerne, at der kan være noget vist Vemodigt ved at tænke sig tilbage til en Tid, hvor Indifferentsen og Serviliteten vare de to dominerende Faktorer i den typografiske Stand, en Omstændighed, som d'Hrr. Principaler med en maaske enestaaende Dygtighed vidste at benytte sig af, men paa den anden Side er et saadant Tilbageblik tillige egnet til at stille Forskellen mellem før og nu frem i en Belysning, der i flere Henseender kun kan være os særdeles behagelig, for saa vidt som den lader os øjne en betydelig Fremgang i adskillige Retninger. De Fleste bevare endnu i frisk Minde, hvorledes vi vare situerede; den store Konkurrence af Arbejdskraft paa det typografiske Marked havde medført saa ugunstige Konjunkturer som vel muligt; Selvopholdelsesdriften, denne mægtige Drivfjeder, gjorde sig over Alt kun gældende i Egoismens Tjeneste, og ligesom den i ethvert vel organiseret Samfund er den bedste Støtte for Kollegialiteten, saaledes var den her, hvor Kræfterne vare spredte, kun skikket til at forhindre denne i at udvikle sig. Den typografiske Arbejder var derfor fuldstændig afmægtig i social Henseende; han havde intet som helst Støttepunkt, men stod i et trykkende Afhængighedsforhold til „Huset“, der paa sin Side kunde optræde med uindskrænket, diktatorisk Myndighed, og Guderne skulle vide, at det som oftest i fuldt Maal benyttede sig heraf. Ærede Kolleger, der nu høre til „Den typografiske Forenings“ respektableste Kræfter, og som havde den bedste Villie til at tale og handle selvstændigt, ville erkende, at de selv have maattet bøje sig for det Slavefogderi, der i enkelte af vore største og betydeligste Trykkerier herskede i en forsmædelig Grad. At man hos Faktorerne, der vare udsprungne af den typografiske Stand og af Erfaring kendte det Tryk, der hvilede paa denne, skulde møde nogen særlig Velvillie, var — derom havde man forlængst dannet sig en klar Bevidsthed — et altfor sangvinsk Haab; tvertimod, de syntes at besidde en vis, i Øvrigt let forklarlig Tendens til at optræde som et Slags absolute Vicekonger en miniature. Der laa nu engang noget forunderlig Tillokkende, magisk Tiltrækkende for dem i Tilbøjeligheden til, saa ofte det lod sig gøre, at benytte deres ophøjede, af den simple, jevne Typograf med uskrømtet Ærbødighed betragtede og Maalet for alle en Ærgerrigs Ønsker og Tanker værende Værdighed til at gøre en fordums Kammerat begribeligt, hvad en faktoratisk Magtfylde betød. Forholdene vare altsaa af den Beskaffenhed, at Typograferne, som saa mange Andre, saa sig henviste til, hvis de ønskede dem forbedrede, da at ty til egen Hjælp, og denne var, saaledes som Sagerne stod, foreløbig i høj Grad problematisk.

Saa dannedes da „den typografiske Forening“. Hvad den egentlige Hensigt med den Nyfødte var, eller om den overhovedet kom til Verden med nogen bestemt Hensigt, har, saa vidt vi kunne skønne, bestandig for Efterverdenen været en mere eller mindre uopløselig Gaade, som vi for vort Vedkommende forlængst have renonceret paa at finde ud af. Man skulde nu rigtignok antage, at naar Arbejdsforholdene vare i den Grad misserable, som Tilfældet var, da maatte det være den første og vigtigste Opgave for en ny oprettet Forening at faa dem forbedrede. Dette, fandt de Fleste nu, kunde være ganske rart, men paa den anden Side blev det stærkt gjort gældende, at Foreningen navnlig maatte karakteriseres som en Understøttelsesforening, altsaa uden noget egentligt socialt Præg, og det maatte derfor have sine Vanskeligheder at finde den røde Traad, der gik igennem Foreningen, for saa vidt den i det Hele taget kunde siges at være forsynet med nogen saadan.

Det tør altsaa ansés for givet, at Foreningens Virksomhed i Begyndelsen af dens Løbebane ikke stod i Samklang med Tidens Fordringer. Men efterhaanden som den er rykket fremad i Alder, efterhaanden som den har vidst at drage saadanne Kræfter til sig, der have et mere aabent og fordomsfrit Blik for de Krav, Standen har sin Berettigelse til at stille, i desto stærkere Grad er den bleven dragen hen imod det Stand-

punkt, hvor den dog egentlig hører hjemme. Det vil erkendes, at Foreningen i det sidste Par Aar har udfoldet en Virksomhed, der, om den end har været særdeles modereret, dog har gjort det tilstrækkelig klart, at den har fundet sin rette Plads.

Der blev i sin Tid i „Den typografiske Forening" stillet Forslag om en Tilslutning til de saakaldte „frie Fagforeninger". Dette Forslag blev forkastet med overvejende Majoritet, og det vil heraf fremgaa, at man ikke ønskede Foreningen udviklet i den Retning, der repræsenteres af Fagforeningerne. I Virkeligheden adskille disse sig ogsaa principielt en Del fra vort Samfund; de ere en Art social-politiske Foreninger, de kæmpe for Arbejderstandens politiske Indflydelse og synes at have sat sig til Opgave ved Hjælp af en saadan Indflydelse at bane Vejen for materielle og sociale Forbedringer. Vi ønske selvfølgelig ogsaa Arbejderstandens politiske Indflydelse gjort gældende, kun hylde vi ganske den modsatte Fremgangsmaade; vi kunne ikke erkende det Logiske i en politisk Magtstilling som en Betingelse for Opnaaelsen af andre Formaal, men hævde, at en Bedrestilling i materiel og social Henseende danner det sikreste Grundlag for Arbejderens politiske Magt. Til den Ende er det vor Hovedopgave at opnaa saa grundige sociale Reformer som muligt, og til Gennemførelsen af denne Opgave bygge vi trygt paa alle virkelig gode Kolleger; vilde vi derimod tillige give vor Forening et politisk Præg, vilde de forskellige divergerende politiske Anskuelser, der i den typografiske Stand som over Alt ere til Stede, kun føre til, at adskillige respektable Kræfter holdt sig borte, medens vi paa den anden Side, i Stedet for at gøre betydelige Fremskridt, vilde blive ude af Stand til at føre nogen betydelig Sag igennem. Vi hævde dernæst, at Arbejderstanden, som havende fælles politiske Interesser, ikke bør være henvist til at drøfte disse indenfor de skarpt afstukne faglige Grænser; her ville de kun saa saare let hidføre Adsplittelse og Afmagt, medens et eneste stort politisk Arbejderparti, der holder sig strengt paa Lovens Omraade, vil være selvskrevet til med den tilbørlige Vægt at bringe Partiets Anskuelser og Fordringer frem.

Just nu, da vi staa i Begreb med at organisere et typografisk Forbund over hele Landet, da vi søge at drage vore Kolleger i Provinserne til os i et saa stort Antal som muligt, have vi troet at burde fremkomme med ovenstaaende Bemærkninger. Naar en Bygmester bygger et Hus, maa Grunden være solid, for at Huset ikke skal styrte, og naar vi Typografer ville bygge videre paa den Grund, hvorpaa vor Foreningsbygning nu hviler, er det af Vigtighed for os at vide Grunden saa sikker, at vi uden Risiko kunne føje endnu en Etage til Bygningen. Er, hvad vi føle os forvissede om, den typografiske Stands store Flertal enigt med os i, at vi befinde os paa vort rette Standpunkt, da kunne vi med oprigtig Glæde slutte os til Formandens Fortrøstning om, at Forbundet i fuldt Maal vil komme til at svare til vore Forhaabninger.

Stenografien og Telegrafien i Forbund med Typografien.

Da den Arnim'ske Proces førtes for Retten i Berlin, havde „Kölnische Zeitung" sat sig til Opgave at levere en fuldstændig stenografisk Beretning om Procesforhandlingerne, saaledes at den første Del af Referatet meddeltes i Aftennumeret og Resten i Morgennumeret, hvorved Bladet saa sig i Stand til, trods 80 Miles Afstand, at meddele Processens Gang lige saa tidlig eller endnu tidligere end selve Berlinerbladene. Denne Opgave kunde kun løses ved, at de tre Faktorer: Stenografien, Telegrafien og Typografien gensidig ydede hverandre Assistance. Det stenografiske Bureau maatte være tilstrækkelig besat og saaledes organiseret, at det ved Hjælp af hyppig Afløsning allerede i Løbet af Retsmødet saa sig i Stand til at afsende Stenogramoversættelsen i Brudstykker; Telegrafkontoret maatte stille saa mange Apparater og et saa stort Personale til Disposition, at det af Stenograferne leverede Materiale uden nogen Forsinkelse kunde besørges telegraferet, og Trykkeriet maatte disponere over saa mange Arbejdere, at de ankomne Telegrammer kunde præsteres satte til det først udkommende Numer (Aften- eller Morgenudgave). Svigtede en af disse tre Faktorer, maatte begge de andre enten pausere eller arbejde til ingen Nytte. Administrationen af „Kölnische Zeitung" havde draget Omsorg for, at alle Dele af dette Komplex som et Hjulværk greb ind i hverandre. Den havde arrangeret sig saaledes med Telegrafforvaltningen, at den under hele Processen have mindst 2, om Natten derimod 6 Telegraftraade paa Strækningen Berlin—Køln til uindskrænket Raadighed. Om Organisationen af den stenografiske Virksomhed kom man overens med Bestyreren af Deputeretkamrets stenografiske Bureau, under hvis Ledelse 6 af de dygtigste Stenografer i Deputeretkamret og Herrernes Hus gengave Forhandlingerne. Overførelsen blev besørget i to Exemplarer; Duplikatet blev hver Aften pr. Post sendt til Køln og kunde den følgende Morgen i alt Fald tjene til Kontrol, men egentlig havde det et andet Øjemed: det var nemlig bestemt til strax pr. Jernbane at sendes til Køln, hvis Telegrafen paa Grund af en eller anden Forstyrrelse skulde se sig nødsaget til at nægte sin Bistand. Til den Ende stod der bestandig paa en af Banegaardene et Extratog beredt til øjeblikkelig Afgang, hvilket, saafremt det var blevet benyttet, vilde have kostet „Köln. Zeit." den smukke lille Sum af 2240 Kr.

Stenograferne skilte sig særdeles godt fra deres Opgave. Til Trods for, at deres Antal kun beløb sig til 6 (paa Grund af, at Rigsdagen var samlet, vare alle Kræfter i Brug), lykkedes

det dem dog i Løbet af Mødet at besørge lige saa Meget og endnu Mere, end Telegrafen kunde expedere; en eller højst 2 Timer efter Mødets Slutning var Alt afdikteret, og i Telegrafkontoret sendtes det sidste Telegram (til Morgennumret) ved Afbenyttelse af alle disponible Traade i Reglen afsted Kl. mellem 10 og 11 Aften. „Köln. Zeit." havde saaledes ved Stenografiens og Telegrafiens Hjælp paa en glimrende Maade løst sin Opgave. Kl. 7 Aften læste man i Køln ordret, hvad der i Berlin var forhandlet om Middagen i Arnimprocessen, og Morgenen derefter Resten af Forhandlingerne. At samtlige Medvirkende erholdt en rigelig Belønning, er det ufornødent at bemærke.

Agitationsrejsen.

Ifølge modtagen Meddelelse have Typograferne over Alt i Jylland sluttet sig til Organisationen, kun ikke i Randers. Her have Typograferne i Elmenhoffs Trykkeri (8) gjort Modstand, hvorimod de tre Kolleger, der have Plads hos C. Jensen, ere Forbundsmedlemmer; af denne Grund opnaaedes ikke nogen Stedforening i Randers, men Byen bliver indtil videre underlagt Aarhus. Organisationen i Jylland har tre Hovedpunkter: Kolding, Aarhus og Aalborg, som hver for sig ville komme til at danne et Supremati over de andre jydske Byer, i Særdeleshed de, som ikke have nogen Stedforening. I Morgen, Lørdag, vil Formanden være i Odense. En udførligere Korrespondance følger i næste Nr.

Sommerlokalet.

Vi se os i Stand til at meddele, at da Bestyrelsen for „Den typografiske Forening" traf Bestemmelse med Bestyrelsen for „Typografernes Sangforening" om et fælles Sommerlokale i Aagade Nr. 14, da var det førstnævnte Bestyrelses Mening med dette Arrangement, at det kun skulde gælde de almindelige Mødeaftener, Repræsentantmøderne skulde som tidligere vedblivende holdes i Krystalgade. Dette maa Foreningens bortrejste Formand imidlertid have glemt; thi det var paa Foranledning af ham, at det til den 12te Juni berammede Repræsentantmøde blev bestemt at skulle holdes i Sommerlokalet. — Vi henvise i Øvrigt til nedenstaaende Meddelelse fra Bestyrelsen, hvoraf det fremgaar, at Lokalet hos Restauratør Kücker i Krystalgade i Fremtiden er aabent for Medlemmerne hver Lørdag Aften til sædvanlig Tid.

Forskellige Meddelelser.

— Efter „Skand. Bogtrykkertid." optages Nedenstaaende, der ikke er uden Interesse for Nutiden, fordi det paa en Maade karakteriserer Datidens Typografer:

De Bevægelser, der i 1835 gik igennem Københavns typografiske Verden, førte til Oprettelsen af en typografisk Forening; denne Forening etablerede Udgivelsen af et Blad. Den 7de August 1835 udkom Nr. 1 af Bladet „Concordia", et Ugeblad af almeninteressant Indhold, udgivet og forlagt af den typografiske Forening, men redigeret af — Claudius Rosenhoff. „Den typografiske Forening, der er stiftet for at understøtte trængende Typografer og disses Enker", skriver Rosenhoff i et Forord, „har troet, at Udgivelsen af et Ugeblad vilde være et virksomt Middel til at knytte en mere levende Deltagelse og Interesse til dette Foretagende. Man anmodede derfor mig om at paatage mig Redaktionen af et saadant Blad, der foruden at tjene Medlemmerne til et Slags Paamindelse eller allenfals som Kvittering for Kontingentet tillige skulde skaffe et Publikum udenfor Selskabet, hvor da Overskuddet skulde føjes til Selskabets lille Kapital." Saa udkom da Bladet i 1835, 1836, 1837, 1838 og noget af 1839. Den 28de Juni 1839 udkom Bladet for sidste Gang med femte Aargang Nr. 26, og i den Henvendelse, Rosenhoff her gør til Bladets Abonnenter, udtales det omtrent, med rene Ord, at Bladet har været forfejlet. „Fra den Kant, hvor jeg havde ventet det," skriver han, „mødte man mig snart med Indsigelser og Korrektioner, der aldeles nedslog min Lyst til at fortfare i den begyndte Plan. Enkelte Artikler nu og da fraregnet kom Bladet blot til at indeholde Digte, Fortællinger, Anekdoter og humoristiske Opsatser etc., men manglede vistnok stedse egenlig Basis." Typograferne holdt sig tilbage som Medarbejdere. „Da de, der mest burde interessere sig for Bladets Udbredelse, størstedels ere blevne kolde (de have vel aldrig været stort mere end lunkne), og da endelig Typografernes Arbejdsvilkaar i det Mindste for Øjeblikket ere blevne tilsyneladende bedre, saa vilde det være urigtigt at anvende en Del af sine Kræfter paa at opretholde et Blad, der ikke kan give noget synderligt Udbytte i det Øjemed, hvortil det sigtede", — og saa ophørte det da . . . . Bladet, der først var 4 tospaltede Sider i Folio og senere (fra 1ste Januar 1837) 8 tospaltede Sider i Kvart, kostede 3 Mk. Kvartalet.

— Det liverpoolske Trykkerimaskine-Kompagni „Victory" har fuldført en Maskine, som hver Time kan levere 6000 Aftryk af et Værk paa 24 Sider, heftet og klistret, uden at der anvendes Haandarbejde til Sammenfoldning, Syning og Heftning. Maskinen ordner selv sin Forsyning, saa at et Blad hvidt Papir, som tages ind af den ved den ene Ende, lidt over et Sekund efter kommer ud ved den anden i Skikkelse af en trykt, beskaaren og heftet Bog. (Illustr. Tid.)

— Den Web'ske Hurtigpresse. Ejerne af „Edinbourgh Evening Neros", som trykke deres Blad paa den Webske Presse, paastaar, at den i Timen leverer 15,000 Eksemplarer med

kun én Stereotypform, hvilket hidtil ikke har været præsteret af nogen anden Maskine. Tillige er der i den senere Tid indført adskillige væsenlige Forbedringer. Pressens Form er trekantet. De færdige Eksemplarer komme ud i Dusinvis paa to Borde, og hele Betjeningen bestaar kun af en Maskinmester og to Drenge.

— Storartet Forretning i Frankrig. Mame & Søn, Boghandlere og Bogtrykkere i Tours, beskæftige i alle Grene af deres Etablissement umiddelbart over 7000 Arbejdere. Det bekendte Firma Hachette i Paris sysselsætter 5 til 6000.

— Nationalt Normal-Bogtrykkeri i Italien. I Italien skal man være i Færd med at grunde en typografisk Kunstanstalt, hvilken paa en Maade maa betragtes som et Akademi for Bogtrykkeri og Skriftstøberi. Blandt Andet skal det have sat sig til Opgave at opstille en for hele Landet gældende Skrifthøjde og Skriftkegel. Saa hensigtsmæssig nu end denne Plan kan være, siger „Archiv für Buchdruckerkunst", saa maa det dog befrygtes, at den vil støde paa store Vanskeligheder i Italien, hvor man hidtil i saa Henseende har ligget stærkt paa den lade Side.

— Typografien i Florens befinder sig ifølge en Korrespondance til „The Printers Register" i fuld Blomstring, medens den i Rom og Mailand ikke ret vil trives. Antallet af Sættere i Florens er 240, hvoraf omtrent 100 ere beskæftigede i Blade. Med en 9 Timers Arbejdstid er Fortjenesten 3—4 Kr. daglig. De i Florens udkommende Blade have ingen store Oplag; de mest udbredte ere: „Gazetta d'Italia" med 8000 Expl. (16 Sættere), „La Nazione", 4000 Expl. (20 Sættere), „Gazetta del Popolo", 3000 Expl. (10 Sættere), og „l'Epoca", 3000 Expl. (16 Sættere). Det samlede Abonnent-Antal for Florens's 8 Dagblade er 24,000.

— I Schweiz har der dannet sig et Selskab med det Formaal at hæve Papirhandelen, og først og fremmest vil det arbejde hen til at faa en nøjagtig Norm opstillet for Papirets Størrelse og Aftælling. Størrelsen skal indrettes i 14 Grader, fra 34—44, indtil 68—97 Centim.

— Det tør ansés for givet, at Lærlingeuvæsenet i Kønigsberg lader denne By staa med Palmer i Hænderne. Ved Siden af 83 Typografer findes der nemlig her 53 Lærlinge! Forholdet mellem Forbunds- og Ikke-Forbundsmedlemmer stiller sig derimod særdeles gunstigt; de Førstes Tal er 77, de Sidstes derimod kun 6.

— En sjelden Bibel blev fornylig stillet til Salg af en Boghandler i New York. En der boende Englænder, J. Gibbs, der er Antikvar og Bogbinder, har tilbragt en stor Del af sit Liv med Kompositionen af denne Raritet. Bogen indeholder Texten til flere af de sjeldneste Udgaver af Bibelen, omhyggelig paaklæbet, og er illustreret med henimod 30,000 Afbildninger, Originaler i Olie- og Aqvarelfarver, Kobberstik, Udsnit af gamle, sjeldne Trykarbejder etc. Det Hele omfatter 60 kolossale Bind og solgtes for 10,000 Dollars.

— „Et Geni véd at hjælpe sig!" tænkte den bekendte amerikanske Redaktør, der i sin Avis engang „paa Grund af Mangel paa Nyheder, opstaaet ved, at et Tog var forulykket", aftrykte et Kapitel af Bibelen, „da mange af vore Abonnenter vel ikke i lang Tid have læst denne Bog". De spanske Blade „Diempo" og „Epoca" minde En om denne Historie, idet de i deres Langfredagsnumer bragte lange Skildringer af Jesu Lidelse og Død.

Den typografiske Forening.

Til Underretning for Medlemmerne tjener, at Foreningens Lokale hos Restauratør Kücker, Krystalgade Nr. 4, 1ste Sal, i Fremtiden er aabent hver Lørdag Aften. *Bestyrelsen.*

Repræsentantskabsmøde

afholdes Lørdag den 26de Juni Aften Kl. 10 i Foreningens Lokale hos Restauratør Kücker, Krystalgade 4.

Dagsorden:

1) Optagelse af Medlemmer.
2) Andrægender.
3) Valg af Revisorer.

Frederik Olsen,
Repræsentantskabets Formand.

Saa længe min Rejse varer, bedes Breve o. s. v., der ere af et personligt Indhold, sendte til mig under min sædvanlige Adresse, hvorefter de da ville blive mig eftersendte pr. poste restante. Hvad der vedkommer Tidendens Redaktion, maa sendes enten til d'Hrr. *J. C. Henriksen* eller *Frederik Olsen* eller under Adresse: „Typograf-Tidendes" Redaktion, st. Regnegade 17, 3. Sal. *R. P. Jensen.*

I R. P. Jensens Fraværelse redigeret af J. C. Henriksen og Fred. Olsen.

Typografiske Kundgørelser.

En dygtig og paalidelig Sætter, helst en, der har lært i en Provinsby og senere arbejdet i København, kan straks faa en god og stadig Plads i Jylland. Mulig kan han blive Faktor i vedkommende Bogtrykkeri, naar han viser sig egnet dertil. R. P. Jensen besætter Pladsen.

En Maskintrykker, duelig og proper, kan faa en god Plads i et af Sjællands Bogtrykkerier. Billet mrkt. „**F. O. 860**" modtager Aug. J. Wolff & Co.'s Annoncebureau, Skindergade 2.

Til Stockholm søges **1 á 2 Maskintrykkere** til god Løn. Pladserne ere stadige.
R. P. Jensen.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 27. København, den 2. Juli 1875. 2. Aarg.

Forbundsmeddelelse.

Der er nu tilvejebragt Enighed mellem Ejeren af „Dagens Nyheders" Trykkeri og dettes Sættere, hvorfor Blokaden af Trykkeriet hæves.

I Præsidiet for „Almindeligt dansk Typograf-Forbund", den 1. Juli 1875.

R. P. Jensen.

„Dagens Nyheders" Sætteri.

Som bekendt af den i Mandags omsendte Løbeseddel og Forbundspræsidiets Bekendtgørelse ved Ekstranumer i Tirsdags, have „Dagens Nyheder"s Sætterpersonale erklæret Bladets Udgivere, at det om 14 Dage (altsaa næste Lørdag) ophører med sin Virksomhed. Grunden hertil er, som ligeledes meddelt, at en af Sætterne opstillet ny Arbejdsordning, der bl. A. indeholder Fordring om en Forhøjelse i Satsberegningen af 2 Øre pr. 1000 Bogstaver — motiveret ved, at Antagelsen af en Sætter mere til Bladet som Følge af, at Størstedelen af Satsen til Mandagsnumeret for Fremtiden vil blive sat i Ugens Løb, vil bevirke en Nedgang i Personalets ugenlige Fortjeneste —, er bleven mødt med et Afslag fra Udgivernes Side. Som det vil sés, tilsigtes der altsaa her ikke nogen egenlig Lønningsforhøjelse; man søger kun ved seks Dages ugenligt Arbejde at sikre sig omtrent den samme Fortjeneste, som man hidtil med en noget længere Arbejdstid har haft, og Ingen kan fortænke vedkommende Sættere i, at de, naar de dog skulle arbejde strængt hver Søgnedag, ikke føle sig synderlig oplagte til at lade den Indtægt beskære, som de hidtil have haft. „Dag. Nyh."s Personale er her gaaet særdeles humant frem; det havde ved en øjeblikkelig Arbejdsstansning med Lethed kunnet sætte sin Fordring igennem, men foretrak, ikke mindst paa Grund af det særdeles gode Forhold, der stedse har fundet Sted mellem Sætterne og Bladets Redaktion, at følge den sædvanlige Vej: fjorten Dages Opsigelse, idet det følte sig overbevist om, at i hvert Tilfælde intet godt Foreningsmedlem vilde melde sig til Tjeneste i Bladet, naar Foreningen billigede dets Optræden. Tiltrods herfor, kunde Bladets Udgivere dog ikke nægte sig den, som det forekommer os, temmelig barnlige Fornøjelse, at sende Sætterne en Kontraopsigelse, skøndt denne selvfølgelig var ganske overflødig.

De af „Dag. Nyh."s Sættere opstillede Punkter vare følgende: 1) den ovennævnte Forhøjelse i Satsprisen af 2 Øre pr. 1000 Bogst. (fra 28 til 30 Øre); 2) for Arbejde til Kl. 12 Nat ydes et Ekstra-Honorar af 1 Kr., til Kl. 2 2 Kr.; 3) den ordinære Sættetid begynder Kl. 11 og ender Kl. 9; 4) Korrekturgodtgørelse betales med 50 Øre pr. Time; 5) spatieret Sats og Tabelsats betales dobbelt; 6) blandet Talsats godtgøres særligt eller sættes paa visse Penge; 6) Venten eller Tidsspilde godtgøres med 50 Øre pr. Time. — Punkt 3 blev senere paa Udgivernes Initiativ ændret derhen, at der i Stedet for en Godtgørelse af 1 Kr. for Natarbejde fra 12 til 2 fastsættes en Betaling af 50 Øre pr. halve Time efter Kl. 12. Hvad de øvrige Punkter angaar, vare Udgiverne i Onsdags Middags gaaede ind paa de fleste af dem, medens de derimod ikke troede at kunne tage imod Punkt 3, der bestemmer, at Sætningen varer fra 11—9; da Sætterne imidlertid lægge en ikke ringe Vægt paa dette Punkt, hvis Hensigt er at betrygge dem mod det højst generende Aften- eller Natarbejde, er det at haabe, at man ogsaa med Hensyn hertil vil opnaa et tilfredsstillende Resultat. I alt Fald vil man af det Ovenanførte klart sé, at de Fordringer, Sætterne i „Dag. Nyh." have stillet, i enhver Henseende have deres Berettigelse; ti det er en Selvfølge, at kun i dette Tilfælde kunde Foreningen eller Forbundet yde dem sin Understøttelse.

Efterskr. Som vi senere have erholdt Meddelelse om, er Sagen nu bragt i Orden, idet man ogsaa er gaaet ind paa Fordringen om Fastsættelsen af en normal Sættetid fra 11—9. Paa den anden Side ere Sætterne gaaede ind paa at stryge Bestemmelsen angaaende Godtgørelse for Venten og Tidsspilde, en Bestemmelse, de ikk efandt sig foranledigede til at holde stærkt paa, da den forhaabenlig sjælden vilde have faaet praktisk Betydning, eftersom der jo her er Tale om Bladarbejde.

Saaledes er da denne Sag bragt til en Afslutning, der af det typografiskę Forbund kun kan betragtes med udelt Tilfredshed; Sætterne i „Dag, Nyh." have lagt en Bestemthed og Forstaaelse af egne Interesser for Dagen, som gør dem Ære, ligesom det er vor Anskuelse, at Ud-

giverne af „Dag. Nyh.“ ved denne Lejlighed have tilkendegivet et Blik for deres virkelige Interesser, der er al Anerkendelse værd. Hvad vi imidlertid tillægge en afgjort Betydning, er den Omstændighed, at det typografiske Forbund, skøndt endnu ikke fuldt organiseret, allerede nu har vidst at øve sin Indflydelse paa de Sagers Afgørelse, som det tager i sin Haand.

Min Organisationsrejse.

Aarhus, d. 17 Juni.

Først da jeg kom her til Aarhus, fik jeg et bedre Overblik paa Bogtrykindustrien i Jylland, end jeg hidtil havde haft Lejlighed til at forskaffe mig; Benævnelserne „Lærlingeuvæsen“, „Smudskonkurrence“, „Fyrtøjsbedrift“ o. s. v. passede paa altfor mange Trykkerier, og kun i forholdsvis faa Stæder var der Betingelser til Stede for Dannelsen af Stedforeninger. Hele Vestkysten op (Ribe, Varde, Ringkjøbing og Lemvig) drives Trykkerierne fortrinsvis med Lærlinge og tildels Kvinder, medens kun faa Typografer finde Beskæftigelse her; Nord for Aalborg (som Hjørring og Frederikshavn) herske lignende Forhold, og Trykkerierne i Øst- og Midtjylland ere for det Meste „Fyrtøjer“, som opretholdes ved Aviser (Partiorganer), og hvis Arbejdskraft hovedsagenlig tilvejebringes ved, at de have indrettet sig som Dannelsesanstalter for vordende Typografer à la Hertz i Vejle. At skaffe detaillerede Oplysninger om alle disse smaa Trykkerier, var selvfølgelig uoverkommeligt, kun et overfladisk Kendskab til dem var det muligt at faa, men jeg har forberedt en Statistik, skaffet til Veje ved Organisationen, saa snart den er iværksat over Alt. Et saadant Overblik maatte have Indflydelse paa Organisationsplanen for Jyllands Vedkommende, og det var mig om at gøre at faa faste Støttepunkter for Organisationen. Saadanne ere nu forresten enhver Stedforening, da ethvert Ikkeforbundmedlem her vil finde en Anstødssten, men i Særdeleshed vil Aarhus Stedforening udbrede sit Overherredømme, dernæst „Typografia“ i Kolding og Stedforeningen i Aalborg, hvilke tre stedlige Foreninger alle de mindre jydske Stæder ere underlagde, og de danne derfor ogsaa paa en Maade en Slags Kredsinddeling.

Efter denne lille Indledning vil jeg optage min Rejsebeskrivelse, idet jeg forbeholder mig mogle Reminiscentser til senere, da de bedst kunne fremkomme i en anden Sammenhæng.

I mit forrige Brev var jeg kommet til Horsens. Denne By har to Trykkerier: H. Foghs og Arnold Jørgensens. Hr. Jørgensen indskrænker sin Virksomhed til, hvad der kan udrettes med en Lærling og en Haandpresse, hvorimod Hr. Fogh beskæftiger 6 Typografer og 3 Lærlinge. Med en Arbeidstid af 9—10 Timer og uden regelmæssigt Søndagsarbejde er Gennemsnitslønnen mindst 18 Kr. Hr. Foghs Trykkeri er et af de bedste Provinstrykkerier; det har en Hurtigpresse og et for provinsielle Forhold særdeles rigt og ret smukt Udvalg af Skrifter, og hertil kommer, at der er noget solidt Fagmæssigt ved Trykkeriets Virksomhed, som kontrasterer med det „Fyrtøjagtige“, man træffer paa. At jeg tilbragte nogle behagelige Timer i Selskab med Horsenskollegerne, og at Stedforeningen for Horsens blev dannet med alle Kollegerne som Medlemmer, behøver jeg kun at notere og dertil føje, at Mønsterlovene bleve vedtagne og Hr. A. E. Kihl valgt til Formand.

Til Aarhus indtraf jeg i Aftes (den 16de). Her er 5 Trykkerier. „Stiftstidendens“ Trykkeri (H. F. Elmquist) har 9 Typografer og 2 Lærlinge samt 2 Hurtigpresser, „Amtstidendens“ Trykkeri (L. Bjørnbak) 7 Typografer, 3 Lærlinge og 1 Hurtigpresse (en Hurtigpresse til faar dette Trykkeri om en 14 Dages Tid), „Jyllandspostens“ Trykkeri (Kand. Hoffmeyer) 7 Typografer, 3 Lærlinge og 1 Hurtigpresse, P. Nielsens Trykkeri 1 Typograf og 2—3 Lærlinge samt 1 Hurtigpresse, og endelig beskæftiger Backhausens Trykkeri 3 Typografer og en Lærling samt har en Hurtigpresse og en Digeltrykmaskine („Minerva“). I Aarhus er saaledes 27 Typografer mod 11—12 Lærlinge, et Forhold, der er misligt nok. Arbejdstiden er aldeles normal i de to mindste og „Amtstidendens“ Trykkerier (10 Timer), men i „Jyllandspostens“ Trykkeri strækker Arbejdet sig ud paa Aftenen i Lighed med, hvad der skér i de københavnske Morgenblade, ti „Jyllandsposten“ er nemlig et Morgenblad. Arbejdstiden i Stiftstrykkeriet er vel ogsaa paa en Maade normal, men her finder den slemme Uskik Sted, at der gives ingen Middagstid, da Middagsmaden nydes ved Sætterkasssn, „af Kvadratfaget“, som det hedder. At en saadan Uskik for Lærlingenes Vedkommende er forbudt i Fabrikloven, er Bevis nok for, at den er sundhedsnedbrydende og saaledes fordømmelig ogsaa for Sætternes. Gennemsnitslønnen er i alle Trykkerierne 18—20 Kr.; Stiftstrykkeriet lønner sine Typografer daarligst, naar en enkelt undtages. I „Amtstidendens“ Trykkeri er Alfabet-Beregningen nylig indført med 27 Øre pr. Tusind; i „Jyllandsposten“ er Satsprisen, saavidt jeg erindrer, kun 26 Øre. I det Hele ere Trykkeriforholdene københavnske, men Aarhus er ogsaa næst København den By i Danmark, der udfolder den største Bogtrykvirksomhed. Det er værd at lægge Mærke til, at Backhausens Virksomhed er aldeles lig med det Ferslew'ske Etablissement i København: Bog- og Stentrykkeri, Gravøranstalt, Butik med Etiketter paa Oplag o. s. v., men Backhausens Forretning er naturligvis i det Smaa mod Ferslews. — I „Kystpavillonen“ havde jeg i Aftes Møde med Aarhus-Kollegerne, som alle paa faa Undtagelser nær vare til Stede, og jeg kunde glæde mig til en enstemmig Tilslutning til Forbundet,

hvis noget strænge Love og faste Grundsætninger man gav sit Bifald som aldeles nødvendige, hvis det skulde være i Stand til at løse sin Opgave. Da her imidlertid bestaar en typografisk Forening som Sygekasse og tildels med et socialt Formaal, var der nogle formelle Hensyn at tage til denne Forening, og Kollegerne og jeg bleve derfor enige om, at jeg paany skulde komme til Aarhus, naar jeg vendte tilbage fra Nordjylland. I denne Mellemtid vilde man da ved en Generalforsamling indskrænke den bestaaende Forenings Virksomhed ret og slet til en Sygekasses for at skaffe Plads for den i Realiteten vedtagne Dannelse af en Stedforening under Forbundet. — I Dag rejser jeg videre til Randers.

R. P. Jensen.

* * *

Af Mangel paa Plads nødsages vi til at afbryde Formandens Korrespondance her, og den øvrige Del følger i næste Numer. Vi meddelte i forrige Numer, at det var hans Agt at være i Odense i Lørdags, men heri blev han forhindret, da han af den herværende Forenings Bestyrelse pludselig kaldtes hjem i Anledning af Stridsspørgsmaalet i „Dagens Nyheders" Sætteri. Her finde vi Anledning til en Bemærkning. Hvorvidt Formandens Hjemkaldelse har været nødvendig, skulle vi ikke afgøre, men vi ville dog gøre opmærksom paa, at Alvorligheden af denne Strid ikke bør undervurderes, da Sagen meget let kunde antage større Dimensioner, foraarsaget ved Principalforeningen. Imidlertid sé vi i enhver Strid en Principal-Koalition som en nærliggende Mulighed, og noget Saadant har nok heller ikke været Bestyrelsen fremmed, hvorfor den ønskede Formandens Nærværelse.

* * *

I Mandags afrejste Formanden fra Aarhus, hvor han, som over Alt i Jylland paa en ganske enkelt Undtagelse nær, har kunnet glæde sig ved at møde stor Kollegialitet. Ved Afskeden sendtes der os følgende Telegram, som det er os en Fornøjelse her at kunne gengive:

Aarhus, den 28. Juni, Kl. 3,7". I dette Øjeblik tage vi Afsked med Formanden. Naar han betræder København og atter samles med vore Kollegerne der, bede vi ham medbringe Ønsket fra os Alle om, at Københavns Typografer maa være lige saa enige som vi. Faktor Rasmussen fra Thisted er iblandt os og bringer en Hilsen fra Thistedkollegerne. Leve Forbundet! Enighed gør stærk!

Forbundskollegerne i Aarhus.

Desuden afsendtes der Telegrammer i samme Aand til Kollegerne i Horsens, Kolding, Aalborg og Thisted.

Red.

Korrespondance.

§ Skanderborg, den 26. Juli. I Søndags samledes her i Byen Horsens-Typograferne med en Del af Typograferne fra Aarhus, til hvilken Sammenkomst var indbudt af disse sidste, og hvortil var mødt 20 Kolleger. Der var udstedt Indbydelse ogsaa til Silkeborg-Kollegerne om at møde, men de vare forhindrede. Tillige havde vi glædet os til Forbundspræsidentens Nærværelse, og han havde ogsaa halvt givet os Løfte herom, men Lørdag Aften telegraferede han til Aarhus, at Aalborg-Kollegerne holdt paa ham Søndag over. Oprindelig var Meningen med Sammenkomsten, at den skulde være en festlig Tur, uden anden Bestemmelse end den at more sig sammen og gøre hinandens Bekendtskab, men den fik dog en vis Betydning, da der efter en livlig Frokost i Vestermølle Skov blev talt varme og hjertelige Ord for vor Forbundssag, som Alle vare enige om at støtte af al Kraft. Da nu Efterretningen om Udfaldet af Hr. R. P. Jensens Rejse til Randers, hvor kun 2—3 Kolleger havde sluttet sig til Forbundet, blev Alle bekendt, foreslog en Kollega fra Horsens følgende uden Diskussion og enstemmigt af Forsamlingen vedtagne Resolution: „*Forsamlingen misbilliger og beklager Flertallet af Randers-Typografernes Holdning til Forbundssagen.*" Denne Resolution skulde været sendt Fr. R. P. Jensen pr. Telegraf, hvis det ikke havde været Skik i den gode Skanderborg By at lukke Telegrafstationen Kl. 2 om Helligdagene. — Den øvrige Del af Dagen tilbragtes i den bedste Stemning, og ved Bordet om Aftenen, hvor nedenstaaende smukke Sang af en Kollega, Hr. H. F. Andersen, blev afsungen, udtaltes det gentagne Gange, at denne lille Sammenkomst maatte lægge Grunden til en større og mere omfattende næste Aar, da man af den havde faaet Indtrykket af, at det vilde være et meget væsenligt Bindemiddel mellem Kollegerne, om saadanne Sammenkomster kunde komme i Stand efter en større Maalestok. At der blev udbragt Skaaler for Forbundssagen, for Hr. R. P. Jensen, for den kollegiale Aand og for Kollegerne i København, er en Selvfølge. Hr. Andersens Sang „ved Typograf-Sammenkomsten i Skanderborg den 20. Juni 1875" er saa lydende:

Vi har en Kunst med herligt Ry,
Som Gutenberg os lærte,
Vi har en Magt i Friheds Ly
I Type og i Sværte,
En Magt, som spreder Aandens Lys
Trindt over Jordens Lande,
En Magt, som skrækker Nattens Gys
Og sprænger Dvaskheds Pande.

Men derfor ej vi dog maa tro,
At Alt staar paa det Bedste,
Ti vil vi slaa os trygt til Ro,
Os Søvnen let kan gæste.
Saa staa paa Vagt hver Kunstens Søn,
Som værner om sin Ære,
Da skal vor Forbunds-Bygning skøn
Snart Sejerskransen bære.

Da snart skal runge trindt om Land
En Pris til Kunstens Ære,
Naar Alle trofast som én Mand
Sin egen Sag vil bære;
Naar Alle vil gaa Retfærds Sti,
Ej Nogen forurette
For Sagens Skyld, samt og fordi
Vort Skjold vi ei maa plette.

Saa staa i trofast Enighed
Til Værn om Kunsten Alle,
Som Gutenberg os skænkede,
Med Hædersnavn lod kalde.
Saa rejs din Pande, bliv ej træt,
Men freidig kast din Tærning,
Du Gutenbergs den stolte Æt,
For Aandens Magt at værne.

F. H. Andersen.

Forskellige Meddelelser.

— Som det fremgaar af nedenstaaende Referat af sidste Repræsentantskabsmøde, ønskede tre Typografer fra Kleins Trykkeri sig optagne som Medlemmer af „den typografiske Forening" og anførte i deres Begjæring om Optagelse, at de havde arbejdet paa nævnte Trykkeri, før Uenigheden udbrød. Grunden til, at de havde anført dette, maa nærmest søges i, at en Typograf fra samme Trykkeri for kort siden nægtedes Optagelse i Foreningen, saalænge han beholdt sin Plads der. De tre Herrer mene sandsynligvis derfor, at den Omstændighed, at de have arbejdet der, inden Uenigheden udbrød, hjemler dem Ret til vedblivende at arbejde der og tillige Ret til Optagelse i Foreningen. Vi kunne ikke erkende en saaden Betragtning for rigtig; nævnte Trykkeries Ejer var blandt dem, der underskrev Tarifen, hvilket imidlertid ikke forhindrede ham i kort efter i Anledning af en Uoverensstemmelse at udtale: „Hvad bryder jeg mig om Tarifen?" Følgen heraf er, at Tarifen ikke overholdes. Det kan være, at Principalforeningen rolig sér paa et saadant Brud fra Hr. Kleins Side, men naar Typografer vedblive at arbejde paa et saadant Sted, støtte de ham i dette Brud og gøre sig selv skyldige deri, og det er dette, Foreningen ikke kan forsvare at lade passere, den kan ikke optage slige Typografer, og den kan ikke sé paa, at Medlemmer af Foreningen gøre sig skyldige i et saadant Brud. De Medlemmer af Foreningen, der tage Plads paa nævnte Trykkeri, eller som vedblive at arbejde der, maa finde sig i at blive stillede udenfor „den typografiske Forening".

Repræsentantskabsmødet
Lørdagen den 26. Juni.

Følgende nye Medlemmer optoges: Gredsted, Kruse og J. K. Rasmussen (Rigsdagstrykkeriet); J. C. Jørgensen (Fritz Møllers Tr.); Eisner og P. Hansen („Dagstel.s" Tr.); A. Christensen (Hoffensbergs Tr.); Zirwes (Salomons Tr.); V. E. Didrichsen, Eiby, Th. Kummerfeldt og E. Køhlerth (Thieles Tr.); A. J. Johansen, G. V. Mockwitz, Carl de Recharté og L. Schrøder (Quist's Tr.); Th. Frederiksen (Elvius' Tr.); Chr. Svendsen (Cohens Tr.); Carl Petersen (Th. Nielsens Tr.); O. W. Wridt (Henriksens Tr.); P. Eilersgaard, Francke, J. Hansen og H. A. Hansen (Schultz's Tr.). Fra Kleins Trykkeri havde Dhrr. C. Rosenberg, C. Madsen og L. Jørgensen begæret Optagelse, begrundet i, at de før Indtrædelsen af det nuværende Forhold mellem Foreningen og det nævnte Trykkeri havde arbejdet i dette. Efter en kort Diskussion, der væsenlig førtes af Foltmar, N. Hansen, Henriksen og Stahrenberg, vedtoges enstemmig følgende Resolution:

„Repræsentantskabet bemyndiger Bestyrelsen til overfor de nævnte tre Typografer i Kleins Trykkeri at erklære, at de, først naar saadanne Forhold ere tilvejebragte i det vedk. Trykkeri, at den af Bestyrelsen paabudte Blokade bør ophæves, kunne optages som Medlemmer."

Tillige henstilledes det til Bestyrelsen at gøre et i ovennævnte Trykkeri arbejdende Medlem opmærksom paa, at det, saafremt det, uden at andre Forhold indtraadte, fortsatte sin Virksomhed i det Kleinske Trykkeri, vilde blive udslettet af Foreningen.

— Fra Buschs Enke var der indkommet Andragende om at maatte bibeholde den hendes afdøde Mand tilstaaede Understøttelse af 4 Kr. maanedlig. Bevilgedes med 5 St. mod 1. — Et Andragende fra Marie Valentin afsloges. — Hr. Kalby, der er 72 Aar gammel, blev paa derom gjort Indstilling fritaget for Kontingent.

— Til Revisorer af det forløbne Halvaars Regnskab valgtes Foltmar, N. D. Hansen og Henriksen.

Udenfor Dagsordenen gav den fung. Formand en Beretning om Bevægelsen i „Dag. Nyh."s Sætteri.

Fraværende med anmeldt Forfald: P. Christensen, Muhle og D. Hansen; uden anmeldt Forfald: Scharnowsky, R. Nielsen, Neye og F. Møller.

Spørgsmaal vedrørende Forbundet.

— Kunne de til en Stedforening hørende udenbys Typografer optages i en Sygekasse, hvis en saadan oprettes? — Ja. Men læg Mærke til, at Sygekassen skal have særlige Statuter og sin egen Konto i Stedforeningens Regnskab. *R. P. Jensen.*

Saa længe min Rejse varer, bedes Breve o. s. v., der ere af et personligt Indhold, sendte til mig under min sædvanlige Adresse, hvorefter de da ville blive mig eftersendte pr. poste restante. Hvad der vedkommer Tidendens Redaktion, maa sendes enten til d'Hrr. *J. C. Henriksen* eller *Frederik Olsen* eller under Adresse: „Typograf-Tidendes" Redaktion, st. Regnegade 17, 3. Sal. *R. P. Jensen.*

☞ Et Uheld i Trykkeriet har forsinket dette Numers Trykning.

I R. P. Jensens Fraværelse redigeret af J. C. Henriksen og Fred. Olsen.

Typografiske Kundgørelser.

En dygtig og paalidelig Sætter, helst en, der har lært i en Provinsby og senere arbejdet i København, kan straks faa en god og stadig Plads i Jylland. Mulig kan han blive Faktor i vedkommende Bogtrykkeri, naar han viser sig egnet dertil. R. P. Jensen besætter Pladsen.

En Maskintrykker,
duelig og proper, kan faa en god Plads i et af Sjællands Bogtrykkerier. Billet mrkt. „F. Q. 860" modtager Aug. J. Wolff & Co.'s Annoncebureau, Skindergade 2.

En Sætter søges til et Trykkeri i Sælland. „Typ. Tid."s Ekspedition anviser.

En Sætter
kan faa en stadig Plads i et københavnsk Trykkeri. Tidendens Ekspedition anviser.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 28. København, den 9. Juli 1875. 2. Aarg.

Vi haabe, at det ikke vil trætte Læserne, naar vi idag fremkomme med et Par Bemærkninger angaaende den nys tilendebragte Agitationsrejse i Jylland, vi haabe det saameget mere, fordi denne Sag har Krav paa alle vore Kollegers Interesse og, saavidt vi have havt Lejlighed til at bemærke, ogsaa af disse følges med Opmærksomhed. Det er med udelt Tilfredshed, vi have hørt Efterretningerne fra Kolding, Vejle, Horsens, Aarhus, Skanderborg og Aalborg, Efterretninger, der i høj Grad tale til Fordel for Typograferne i nævnte Byer; det har glædet os at høre, at de nøje fulgte Begivenhederne her i Hovedstaden paa det typografiske Omraade, at de nøje vare bekjendte med, hvad der havde tildraget sig her; thi dette vidner om, at de ikke lægge Ligegyldighed for Dagen, at de ikke ere sløve for, hvad der dog egenlig angaar dem ligesaa meget som os, og det er en stor Fordel, naar man er med i en Bevægelse og kan slutte sig til den, da at vide, hvorledes den efterhaanden har udviklet sig, og kjende, hvad der er fremkommet paa de forskjellige Stadier af den.

Hvad der i de nævnte Byer er vist „den typografiske Forenings“ Formand af Opmærksomhed, Velvillie og Imødekommenhed, er ikke vist ham som Person, men netop som Repræsentant for de kjøbenhavnske Typografer; hvor man derfor har hædret ham, der har man hædret alle dem, der have Interesse for den typografiske Sag, og af denne Grund kunne vi ikke undlade at udtale vor Anerkjendelse af vore jydske Kollegers Stilling til hele denne Sag. Vi udtale dog samtidig det — maaske overflødige — Haab, at den nu vakte Bevægelse i Jylland ikke maa tabe sig, men vedblive at holde sig, thi derpaa kjendes det bedst, at der er Alvor med i Spillet.

Det forundrer os ikke, at nogen Modstand er fremkommen; hvor den imidlertid i saa ringe Maalestok kommer frem som her, er den jo saa godt som intetsigende, og den Omstændighed, at det er lykkedes at organisere Jyllands væsenligste Byer med Undtagelse af Randers, maa dog unægtelig kaldes et heldigt Resultat. Oprigtig talt forstaa vi ikke ret de Herrer Randers-Typografer; vi nære Agtelse og Respekt for enhver Modstander af vor Sag, naar han kun har Grunde at støtte denne Modstand paa, det er imidlertid disse, det efter vor Mening har skortet Randers-Sætterne paa. Gjennemlæser man nedenstaaende Korrespondance, maa man dog virkelig indrømme, at det er i høj Grad uholdbare Indsigelser, man i nævnte By er fremkommen med. Det vilde være at gjøre for meget Væsen af de Herrer, hvis vi her indlode os paa nærmere at kritisere deres Optræden; vi skulle blot tilbagekalde i Erindringen, at den Resolution, der enstemmig blev vedtagen paa sidste Generalforsamling, og som Formanden medbringer paa sin Rejse, slutter saaledes: „Vi række Provinstypograferne vor Haand og betragte kun den som Kollega, der modtager den.“ Hermed er Forholdet givet, vor udrakte Haand er af Randers-Typograferne ikke bleven modtaget, men afvist, og heri maa vi selvfølgelig finde os; Livet er jo imidlertid undergivet Omskiftelser — Forholdet kan vende sig, den Tid kan maaske komme, da de Herrer række Haanden til os; om den da modtages, bliver et Tidsspørgsmaal og kan ikke besvares nu, men ét kunne vi dog udtale, nemlig, at hvis den ikke modtages, da ere de Herrer selv Skyld deri, og hvad der da rammer dem, er kun Lige for Lige.

Vi skulle her omtale et andet mærkeligt Tilfælde i Jylland, fordi det ogsaa fortjener, at man skjænker det sin Opmærksomhed. Igjennem Hr. Typograf Sørensen i Kolding havde Formanden forespurgt sig om Forholdet i Varde, om der i denne By arbejdede saa mange Typografer, at en Stedforening kunde dannes. Hr. Sørensen forespurgte sig i Varde og modtog som Svar følgende Brev: „Socialdemokraten R. P. Jensens Hjemsøgelse af Varde anses for upassende og aldeles overflødig. De herværende Typografer ønske ikke og ville langtfra indtræde i nogen Forening, som er stiftet af bemeldte Herre. Dette til Typografernes Kundskab. Ulrik Petersen.“ — Det er en egen Tone, dette Brev er holdt i, en Tone, der tager sig dobbelt latterlig ud, fordi der bag den ligger den dybeste Uvidenhed om de virkelige Forhold. Her, hvor vi dog saagodtsom noget Steds kjende Hr. R. P. Jensen, kalder ingen ham Socialdemokrat, men Hr. Ulrik Petersen opfatter maaske denne Betegnelse anderledes end andre Dødelige; hvorvidt „bemeldte Herre“ taler paa Varde-Typografernes Vegne, vil Tiden vise; foreløbig betvivle vi det.

Ser man saaledes paa denne Jyllands Organisation, maa det indrømmes, at Skyggesiderne aldeles forsvinde for Lyssiderne, og heri ligger det glædelige Resultat, fordi denne Omstændighed varsler godt for Fremtiden. Vi ville kun haabe, at Formanden maa have samme Held med Øerne, saa kan det uden Overdrivelse siges, at Forbundet vil blive stort og mægtigt.

Min Organisationsrejse.

Randers, d. 19 Juni.

I Aftes holdt jeg Møde her. Alle Byens Typografer vare til Stede: 8 fra J. M. Elmenhoff & Søns Trykkeri og 3 fra Chr. Jensens. Hos de Elmenhoff'ske Typografer fandt Forbundssagen en afgjort Modstand, og denne foraarsagede et tre Timers Ordskifte, hvori jeg søgte at overtyde dem om Nødvendigheden af at danne et Forbund mellem Typograferne som Modvægt til Principalforeningen. De Herrer fremkom med en Mængde Urimeligheder mod mig, hvad der dog bør undskyldes; thi deres Kendskab til den typografiske Udvikling saavel her hjemme som i Udlandet var ikke større, end det kan forlanges af Typografer, der leve i Randers uden saa Meget som at læse et Fagblad. Deres Hovedindvending var den, at „de ikke kunde billige i mulig indtræffende Tilfælde ved Magt at gennemføre, hvad man ikke i Mindelighed kan opnaa", som der skrives i „Rand. A. Av.". Heri erklærede jeg mig for saa vidt enig med dem, som jeg heller ikke billiger Anvendelsen af Magt, naar det kan undgaas, men jeg udtalte aldeles bestemt, at dersom Forbundet ikke havde en saadan Eventualitet for Øje og veg tilbage, naar Nødvendigheden krævede Magtanvendelse, da blev det et Nonsens. De Elmenhoff'er-Typografer maatte naturligvis blive mig Svar skyldig. Jeg erklærede fremdeles for dem, at lunkne og upaalidelige Kolleger kunde Forbundet ikke omfatte; thi for at dette kunde være i Stand til at værne om og yde ethvert Medlem de Rettigheder, som det har Krav paa, maatte alle Forbundsmedlemmer til Punkt og Prikke opfylde deres Forpligtelser og være beredte til at tage mod alle Konsekvenser. Forinden jeg forlangte deres Erklæring om Tilslutning eller Ikke-Tilslutning, udtalte jeg i Henhold til min Fuldmagt fra København, at ligesom det naturligvis fra deres Side var en frivillig Sag, hvad enten de vilde slutte sig til Forbundet eller ikke, maatte jeg ogsaa for dette fordre Frihed til at indtage en Stilling overfor enhver Typograf, som ikke hørte til Forbundet, alt eftersom Tiden eller Øjeblikket krævede den. Samtlige 8 Typografer fra Elmenhoffs Trykkeri kunde ikke slutte sig til Forbundet, fordi — som de sagde — deres Principer ikke vare overensstemmende med Forbundets; blandt disse var der en 2—3 unge Mennesker, og da de erklærede, at de ogsaa havde „Principer" modsatte Forbundets, gjorde det mig næsten ondt for dem. Derimod gav de tre Typografer fra Chr. Jensens Trykkeri Forbundet deres Tilslutning. Den Modstand, Forbundssagen her fandt, kom mig ikke uventet, men jeg havde dog troet at kunne overvinde den, saa meget mere, som jeg vidste, at Typograferne i Elmenhoffs Trykkeri langt fra arbeide under de gunstigste Vilkaar; deres Løn er 60—64 Kr. maanedlig, hvortil for Nogles Vedkommende hører et Gratiale (Husleiehjælp) samt for dem Alle en Skovtur*) eller to. Naa, om de nu have Raad til at arbejde for den Betaling, eller om de formene, at de ikke vilde være i Stand til at tjene Mere andet Steds, faar være deres Sag. Kun vil jeg raade dem til at være à jour med, hvad der somme Tider staar at læse i „Typ.-Tid.", det er til deres Gavn. — Angaaende Trykkeriforholdene anføres, at i Elmenhoffs Trykkeri findes et Par Drenge og i Jensens tre Drenge, og begge Trykkerier have Hurtigpresse. Naar der skal sés hen til, hvilket Standpunkt de to Trykkerier indtage i teknisk Henseende, da staar Chr. Jensens Trykkeri ikke saa lidt over det Elmenhoff'ske Trykkeri, og det er kun et Tidsspørgsmaal, at dette bliver overfløjet af hint, for saa vidt det da ikke forstaar at følge bedre med Tiden, end det nu gør.

* * *

Aalborg, d. 21. Juni.

Lørdag Morgen rejste jeg fra Randers og naaede Aalborg op ad Formiddagen. Samme Aften var jeg sammen med Kollegerne i Aalborgs typografiske Forening. I denne var der paa min Anmodning, belært af de formelle Vanskeligheder, som jeg havde stødt paa i Aarhus, indvarslet en Generalforsamling, hvortil næsten alle Medlemmerne, hvis Tal er 15—16, havde indfundet sig. Foreningens Bestyrelse er Dhrr. L. Jensen (Formand), Geisler og Lauderborn. Efter at vi Alle havde deltaget i en Fællesspisning, forelagde jeg Forbundssagen og udbad mig Foreningens Tilslutning, hvilken blev given enstemmig, og det overdroges til Bestyrelsen at bringe de fornødne Lovændringer i Forslag. Af Udtalelserne, der faldt, har jeg faaet det Haab, at denne Stedforening, der er den næststørste i Jylland, vil gøre sit Bedste til Gavn for Forbundet; kun Tilbageholdenhed vil kunne indvirke hæmmende, ti Indsigt og Bevidsthed om Forbundets Grundsætninger manglede ikke her. — I Aalborg findes tre Bogtrykkerier. Stiftsbogtrykkeriet (Fru Marie Rée) beskæftiger 6 Typografer samt 4 mandlige og 4 kvindelige Lærlinge; Oluf Olufsens Trykkeri har 9 Typografer og 3—4 Lærlinge; i Bechs

*) Skovturene tager jeg netop med, fordi man undertiden, som t. Eks. her, henfører dem under Arbejdsvilkaarene; ja, undtagelsesvis tillægges en Skovtur eller et Spise- og Drikkegilde endog en saadan Værdi, at den kan tjene som Vederlag for et Par Dalers Mindreindtægt, ti man vil ikke være ved, at t. Eks. 60—64 Kr. maanedlig, inklusive Gratialer, Skovture o. s. v., er mindre end 18 Kr. ugenlig. Se, det maa være Elmenhoff'er-Typograf-„Principer"!

Trykkeri arbejder en Typograf, og en Kvinde passer Maskinen, der er af smaa Dimensioner. Alle tre Trykkerier have hver en Hurtigpresse. Arbejdstiden er regelmæssig ti Timer med kun undtagelsesvis Søndagsarbejde, og Gennemsnitsfortjenesten for Sætterne i alle Trykkerierne kan anslaas til henved 18 Kr. (Hr. Bogtrykker Olufsen viste mig de sidste 10—12 Ugeregninger for en af sine Sættere, og deraf saa jeg, at dennes Gennemsnitsfortjeneste havde været 27 Kr. pr. Uge med den sædvanlige Arbejdstid). Af Trykkeriforholdene her finder jeg ikke Anledning til særlig at fremhæve Andet end de kvindelige Typografer i Stiftsbogtrykkeriet. Vi Typografer bør jo ikke lægge Kvinden Hindringer i Vejen for at ernære sig, og kan hun det som Sætterske, da kunne vi ikke have Noget derimod; men vi maa ønske, at hendes Arbejde ikke bliver vurderet ringere end Mandens, ja ligefrem fordre det. Kvinderne i Stiftstrykkeriet have jo endnu ikke udlært, men det blev mig troværdig berettet, at Meningen med deres Uddannelse ikke er at skabe en billig Arbejdskraft, hvad jeg tør forsikre er Tilfældet de fleste andre Steder i Jylland, hvor Kvinden benyttes som Sætter. Hvis Kvinderne her havde staaet sondret fra Manden, i et særligt Lokale, da vilde disse fire Damers Anbringelse ved Sætterkassen have vist sig heldigere for Iagttageren, end det nu ret vel kan ské, og i en absolut Modsætning til de „Fyrtøjssteder", hvor hele hendes Virksomhed bliver noget Sjuskeri.

R. P. Jensen.

Nedenstaaende Digt, forfattet af en jydsk Kollega, er ikke uden Interesse for dette Blads Læsere; det viser, hvorledes man i Jylland opfatter Situationen:

Vort Forbund.

Nu er vor Forbunds-Bygning rejst
Paa Enighedens Arme,
Nu har vi Krandsen paa den hejst
Fra Brødrehjerter varme;
Nu Alle har sin Sten indsat
Og hjulpet til at tække,
Thi følte vi, vor Rigdoms-Skat
Et Hjem fik bag dens Vægge.

Nu fra dens Tinde hæver sig
Vort Forbunds stolte Fane,
Der stedse skal staa frank og fri
Og vise os vor Bane,
Den Vej, hvorpaa vi frem skal gaa,
Naar vi vor Ret vil kræve,
Af Syn dens Vink ej tabes maa,
Thi stolt den sig skal hæve.

Om true vil en Uvejrssky
Vort Forbunds ædle Kjærne,
Da rejse vi om den et Ly,
Med Enighed den værne.
Vor Sag staar fast til Værn om Dyd,
Om Rettighed og Pligter,
Vor Sag staar fast til fælles Pryd,
Naar selv vi den ej svigter.

F. H. Andersen.

Overenskomsten.

I Søndags skulde den af Bladudgivere og Bladsættere trufne Overenskomst angaaende en Indskrænkning i Søndagsarbejdet træde i Kraft, og saavidt vi have erfaret, ere dens Bestemmelser loyalt blevne indførte i de vedkommende Bladsætterier — paa en Undtagelse nær, nemlig „Dags-Telegrafens" Sætteri. Vi maa tilstaa, at vi have den største Møie med at tilbageholde vor Forbauselse over den — vi ville bruge et maaske for mildt Udtryk — Dristighed, hvormed man er gaaet frem netop i den Principals Sætteri, der selv var den egenlige Proponent af Overenskomsten, og tilmed paa selve Dagen for dens Ikrafttræden; thi skønt den med rene og klare Ord, der ikke ret vel kunne misforstaas, siger, at der om Søndagen kun maa arbejdes af 2 Sættere, har man ikke desto mindre i det nævnte Blad ladet sætte af 4. Vi skulle ikke afgøre, om det er Udgiverne, Redaktionen eller Sætteriets Administration, Hovedskylden for Bruddet paahviler — de Første ere i alt Fald de, der bære Ansvaret; kun saa Meget synes os indlysende, at en Administration i et Sætteri, der viser en saa iøjnefaldende Mangel paa de simpleste Retsbegreber, af det typografiske Forbund kun kan betragtes med den fuldstændigste Mistillid. Hvad den nævnte Administration angaar, skulle vi i et senere Numer paatage os den Ulejlighed at præsentere den for vore Læsere i dens fulde Glands; ligeoverfor D'Hr. Ferslew & Komp. indskrænke vi os til den Erklæring, at hvis de for Alvor ville Krig med det typografiske Samfund, da staa vi nu som altid til Tjeneste.

Forskellige Meddelelser.

— „Vejle Amts Folkeblad" skriver i Anledning af Organisationsrejsen bl. A. følgende:

En Sammenslutning af alle Danmarks Typografer forberedes i denne Tid, ved at Formanden for den typografiske Forening i København, Hr. R. P. Jensen, i denne Tid foretager en Rundrejse omkring i Landet for at organisere de spredte Kræfter til et samlet Hele. Formaalet med denne Sammenslutning er, sét fra et almindeligt Standpunkt, smukt og rigtigt, idet dette, foruden at varetage Typografsamfundets Interesser baade med Hensyn til Lønningsforhold saa vel som over for en i visse Provinsbogtrykkerier overhaandtagende Lyst til at uddanne Lærlinge, saa at Forretningen næsten drives alene med saadanne, — tillige agter at sætte Understøttelse i Sygdom og Alderdom som et af sine Formaal. Sammenslutningen vil, hvis man kan være heldig i Bestræbelserne, have en moralsk forædlende Indflydelse til Følge, og enhver udlært Typograf vil for Kollegialitetens Skyld blive nødt til at mælde sig ind i Samfundet. Vi tro, at denne Sammenslutning

vil virke til Gavn for dette snævre Samfund og ønske det til Lykke til at fuldføre alle de satte Opgaver i fuldeste Maal.

En Anmodning.

Der har allerede tidligere flere Gange været Anledning til Klage over de unøjagtige Referater af Repræsentantskabets Forhandlinger — f. Ex. Sagen angaaende en Bevilling i Anledning af Hr. Duus's Guldbryllup —, og i det sidste Referat findes der saaledes ogsaa et Punkt, der forekommer mig højligen at trænge til lidt nøjere Forklaring. — Der staar: „Hr. Kalby, der er 72 Aar gammel, blev paa derom gjort Indstilling fritaget for Kontingent." I Almindelighed vilde dette jo have været mere end nok, men i dette Tilfælde tror jeg, at Flere gerne ville have lidt Nærmere at vide desangaaende. Saa vidt mig bekendt, har Hr. K. nemlig i det sidste Aar ikke været Medlem af Foreningen; deri stikker Knuden. Der maa altsaa være bleven brugt en ganske særegen Fremgangsmaade for paa én Gang at kunne komme til et sligt Resultat, og da denne vistnok maa høre til de mere sjældne Tilfælde, synes jeg nok, at Medlemmerne burde kende Gangen i en saadan Sag, og jeg haaber, at rette Vedkommende ikke vil undslaa sig ved at efterkomme en saa ringe Anmodning. Thi jeg skulde da ikke tro, at den ærede Bestyrelse eller Repræsentantskabet stik imod Lovene aldeles glat væk har kunnet give en saadan Bevilling. Det vilde i alt Fald være højst urigtigt, i samme Aandedræt som man nægter tre Kolleger Optagelse som Følge af (formentligt) Brud paa „Loven" om Kollegialitet.

C.

Den ærede Indsender har anket over Unøjagtigheden af vore Referater, og da vi selvfølgelig ere ansvarlige for disse, skulle vi tillade os et Par Bemærkninger. Med Hensyn til Referatet af Hr. Duus's Guldbryllup turde det ikke være ubeskedent af os at fordre en Paavisning af den antydede Unøjagtighed, før vi finde os beføjede til at vise den skyldige Angergivenhed — alene Hensynet til Foreningens Medlemmer forekommer os at burde forpligte den, der er saa heldig at opdage Misligheder hos en af dens Funktionærer, til at fremkomme med sin Opdagelse. Hvad „Sagen Kalby" angaar, maa vi ganske vist tilstaa, at den ærede Indsender sætter os lidt i Forlegenhed; vi ere nemlig — lad os sige det rent ud — faktisk ude af Stand til at give vort Referat af „Sagen" en udførligere Skikkelse, end vi have gjort; for dets Nøjagtighed garantere vi derimod. Hr. C. er dog forhaabentlig enig med os i, at et Referat er et Referat, og naar f. Ex. Behandlingen af en Sag kun indeholder 20 Ord, bør man ikke af en samvittighedsfuld Referent forlange, at han skal gengive den med 30. I nærværende Tilfælde bleve Repræsentantskabets Medlemmer hurtig enige om, hvad de burde gøre, saa at der ikke gaves os Lejlighed til nogen anden Meddelelse, end at „Hr. Kalby, der er 72 Aar gl., blev" o. s. v. (se Referatet). At den nævnte Kollegas Restancer maatte stryges, for at han fremtidig kunde betragtes som kontingentfrit Medlem, var Noget, vi ansaa for en Selvfølge, som man ikke behøvede at læse sig til, og Repræsentantskabet var af den samme Anskuelse; imidlertid skulle vi, da vi, som det vil sés, foranlediges dertil, erklære: at Repræsentantskabet betragtede det som en Selvfølge, at de nævnte Restancer burde stryges. Mener Hr. C., at der herved er begaaet et Lovbrud, da maa vi opfordre ham til at indbringe en Anke af en saa alvorlig Karakter for den rette Domstol; hvad den sidste Passus af hans Skrivelse angaar, skulle vi henstille til ham, om han for Alvor troer, at „Nægtelsen" (?) af tre „Kollegers" Optagelse i Foreningen lader sig parallelisere med den Kalbyske „Sag".

Red.

Saa længe min Rejse varer, bedes Breve o. s. v., der ere af et personligt Indhold, sendte til mig under min sædvanlige Adresse, hvorefter de da ville blive mig eftersendte pr. poste restante. Hvad der vedkommer Tidendens Redaktion, maa sendes enten til d'Hrr. *J. C. Henriksen* eller *Frederik Olsen* eller under Adresse: „Typograf-Tidendes" Redaktion, st. Regnegade 17, 3. Sal.

R. P. Jensen.

I R. P. Jensens Fraværelse redigeret af J. C. Henriksen og Fred. Olsen.

Typografiske Kundgørelser.

Lawrence Brothers pat. engl. Valsemasse

sælges af Eneagent for Danmark og Norge, Bogtrykker H. J. Jensen, Christiania, for 40 Spdl. (160 Kroner) pr. 100 Pd. Større Partier frit Kjøbenhavn.

Typograf Adolf Madsen er uden Opsigelse bortgaaet fra det Schultziske Bogtrykkeri, efterladende sig en betydelig Gæld saavel til Trykkeriet som Andre. Enhver, der kan meddele Oplysninger om hans Opholdssted, bedes sende disse til Engelstrup, Schultziske Bogtrykkeri.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 29. København, den 16. Juli 1875. 2. Aarg.

Vi have modtaget følgende Skrivelse fra „Dags-Telegrafens“ Udgivere:

Under Overskriften „Overenskomsten“ findes der i „Typograftidende“ af 9de ds. en Artikel, hvori det bl. A. hedder: „Vi maa tilstaa, at vi have den største Møie med at tilbageholde vor Forbauselse over den — vi ville bruge et maaske for mildt Udtryk — Dristighed, hvormed man er gaaet frem“ i „Dags-Telegrafens“ Sætteri, hvor man, skøndt Overenskomsten siger, at der om Søndagen kun maa arbejdes af 2 Sættere, „ikke destomindre har ladet sætte af 4“. Dette betegnes som en „iøjnefaldende Mangel paa de simpleste Retsbegreber“ og Artiklens Forfatter lover i den Anledning at „paatage sig den Ulejlighed i et senere Numer at præsentere Administrationen af „Dags-Telegrafens“ Sætteri for „Typograftidendes“ Læsere „i dens fulde Glands.“

I Anledning af dette Angreb, der uden nærmere Forklaring mulig kunde bibringe vore Kolleger en urigtig Opfattelse af det virkelige Forhold, have vi troet at burde meddele følgende Oplysninger.

Paa Grund af det vanskeligere og betydeligere Arbejde, Afslutningen af „Dags-Telegrafens“ Forme kræver, idet de maa stereotyperes for at kunne benyttes i Bladets Maskine, har der været ansat to faste Afsluttere med særegne Betalingsvilkaar og en særegen Arbejdstid. Disse to Afsluttere, der skulle være tilstede i Sætteriet hver Nat, altsaa ogsaa i de Timer, i hvilke Søndagssætningen foregaar, have hidtil, forsaavidt deres Arbejde ved Formenes Afslutning tillod det, assisteret de to Natsættere ved Sætningen. De have gjort dette uden Vederlag og med den Virkning, at Sætterne som Regel have endt Arbejdet en fuld halv Time tidligere end til det ifølge Overenskomsten fastsatte Klokkeslet. Da der saaledes ikke Søndag Nat i „Dags-Telegrafens“ Sætteri er blevet sat et større Antal Linier, end de to Natsættere vilde kunne overkomme, hvis de arbejdede den fulde Tid fra Kl. 11 til 2, er der selvfølgelig ikke overfor D'Hrr. Bladudgivere begaaet noget Brud paa Overenskomsten fra „Dags-Telegrafens“ Side, og hvad Typograferne angaar, har den Haandsrækning, der af kollegial Velvilje er blevet givet Natsætterne, kun været til Fordel for disse ved at bevirke, at „Dags-Telegrafens“ Typografer, der forud vare friere stillede i Henseende til Søndagssætningen end Typograferne ved Blade med et mindre Personale, fik yderligere Frihed.

Da vi imidlertid erfarede, at Afslutternes Assistance ved Søndagssætningen havde fremkaldt Utilfredshed hos en Minoritet af „Dags-Telegrafens“ Sætterpersonale, underrettede vi den typografiske Forenings Formand, Hr. R. P. Jensen, under en personlig Konference, om, at denne Assistance herefter vilde ophøre. Til at afslutte Formene maatte vi tilvejebringe anden Arbejdskraft end den typografiske, eftersom den typografiske Uddannelse efter Forbudet mod at assistere ved Natsætningen ikke længer var nødvendig for Afslutterne, og de paagjældende Mænd have i flere Nætter været tilstede i Bladets Sætteri for at blive indøvede i deres Bestilling. Resultatet af Modstanden mod det tidligere Arrangement er altsaa simpelthen blevet, at Søndagssætterne maa arbejde i længere Tid end hidtil, at det Sætterarbejde, de to Afsluttere hidtil have udført hver Nat efter Kl. 11, nu maa fordeles blandt det hele Personale skiftevis i Form af Extrature, hvorved altsaa Typografernes Frihed bliver end mere formindsket, og at de to tidligere Afsluttere maa ombytte en Stilling, de frivillig havde modtaget, og som de satte Pris paa, med en anden, for dem ogsaa i pekuniær Henseende mindre gunstig.

Vore ærede Kolleger ville nu forhaabenlig vurdere den ovenfor citerede Artikel efter dens rette Beskaffenhed: Et Arrangement, der kun var til Gavn for Alle, hvem det berørte, og som ikke forurettede Nogen, er blevet gjort til Genstand for en vildledende og med fornærmelige Insinuationer mod Undertegnede spækket Fremstilling, og Artiklen er optagen af „Typograftidendes“ Redaktør, efterat han i Egenskab af Formand for den typografiske Forening var bleven underrettet af os om, at der var truffet Foranstaltninger til at lade den Assistance ophøre, hvorover man beklagede sig.

Skjøndt det i den ovenomtalte Konference mellem den typografiske Forenings Formand og Undertegnede blev anerkendt af den Førstnævnte, at de vedtagne Regler for Typografernes Stilling burde blive opretholdte overfor Forretningen, indtil Ensartethed i Betalings-

vilkaarene m. m. paa de forskellige Bladsætterier var opnaaet, havde der i den sidste Tid hersket en gjærende Bevægelse hos en mindre Del af „Dags-Telegrafens“ Sættere i Forening med et i høj Grad smaaligt og irriterende Prelleri, et formeligt Pengeafpresningssystem, som vi efter Formandens Udtalelser ikke kunde tro at være i Overensstemmelse med Aanden i den typografiske Forening, og da vi havde al Grund til at antage, at disse Agitationer bleve satte i Værk af Næstformanden for den typografiske Forening og den midlertidige Redaktør af „Typograf-Tidenden“, Typograf J. C. Henriksen, der er ansat i „Dags-Telegrafens“ Sætteri, laa det nær for os at antage, at den omtalte Artikel i „Typograf-Tidenden“ ligeledes skyldtes ham. Vi affordrede ham derfor strax en Erklæring i saa Henseende, og da han vedkendte sig Forfatterskabet til Artiklen, var det en Selvfølge, at vi ikke kunde finde os i i vor Tjeneste at have en Mand, der omtrent offentlig omtalte vort Firma paa en saadan Maade, hvorfor vi opsagde ham hans Plads. Vore Kolleger ville formentlig erkende, at vi have været i vor gode Ret ved at befri vort Hus for en Agitator, som ikke tillod Arbejdet deri at foregaa uforstyrret og endog har drevet det dertil, paa Tryk at fremsætte ærerørige Beskyldninger mod dem, i hvis Forretning han arbejdede.

Ærbødigst

C. Ferslew & Co.

København, d. 10. Juli 1875.

Vi behøve neppe at notere, at vi med oprigtig Glæde have optaget ovenstaaende Skrivelse. Vore Læsere have her en direkte Erklæring for, hvorledes „Dag.-Tel.“s Udgivere fortolke den indgaaede Overenskomst, hvad der ubetinget er at foretrække for Meddelelser paa anden eller tredie Haand, hvoraf der vanskelig lader sig drage nogen Slutning. Nu vide vi dog, hvorledes vi have at stille os, og Takken herfor har det ærede Firma gyldigt Krav paa.

Naar Overenskomsten siger, at der hver Søndag arbeides af ikke over 2 Sættere, og at Arbeidstiden er 3 Timer, saa have vi hidtil troet, at denne Bestemmelse var fuldstændig tydelig og klar, og at der aldrig derved kunde forstaaes, at man havde samme Ret til at lade arbeide af 3, 4 eller flere Sættere som af det bestemte Antal af 2. D'Hrr. Ferslew & Komp. ere imidlertid af en anden Mening, idet de urgere, at Hovedsagen er den, at der præsteres et saa stort Linieantal, som 2 Sættere i Løbet af 3 Timer kunne præstere, medens Antallet af de Sættere, der herved beskæftiges, er af mindre Betydning. Hvis denne Opfattelse var den rette, fatte vi rigtignok ikke, hvorfor Overenskomsten ikke nævner et bestemt Kvantum Sats som det Maximum, der om Søndagen burde præsteres, og til hvis Besørgelse det overlodes de vedkommende Sætteriers Administrationer at udtage saamange Sættere, som de fandt ønskeligt; thi da vilde Sagen være klar nok. Naar det ærede Firma erklærer, at der „selvfølgelig ikke overfor D'Hrr. Bladudgivere er begaaet noget Brud paa Overenskomsten fra „Dags-Tel.“ Side“, da maa dette blive en Sag mellem disse og Udg. af „Dags-Tel.“; hvad der derimod ikke er os ligegyldigt, er, at der overfor „den typografiske Forening“ er skét et saadant Brud, der, hvis det ikke blev paatalt og paatalt i Tide, vilde bringe os ind paa den saa meget frygtede Skraaplan. Om Natsættere eller Ikke-Natsættere have assisteret ved Sætningen, er os uden Forskjel, thi Sættere ere de jo Alle; nej, hvad vi maa tage i Betragtning, er den Omstændighed, at naar der i „Dags-Tel.“s Sætteri arbejdes af ud over det fastsatte Antal, vil man i andre Blade være fuldkommen beredt til ganske den samme Fremgangsmaade. Skal Overenskomsten forstaas saaledes, at der kan sættes et vist Linieantal uden Hensyn til, af hvormange Sættere dette præsteres, hvad er der da til Hinder for, at en eller anden Udgiver med fuld Berettigelse udtager en halv Snes af Sætteripersonalets Medlemmer for at lade disse sætte Referater, lange Telegrammer etc., der først indtræffe Kl. 1—$1^1/_2$, og som 2 Sættere ikke vilde være i Stand til at besørge indtil Kl. 2, men vel det 5—6-dobbelte Antal? Og hvad vilde vi da have naaet? Nej, heldigvis ere D'Hrr. Ferslew & Komp. ikke de Eneste, der have Ret til at fortolke.

Naar D'Hrr. Udgivere af „Dags-Tel.“ beklage sig over „smaaligt og irriterende Prelleri,“ „formeligt Pengeafpresningssystem“ etc., da skulle vi, skjøndt vi ikke fatte den Forbindelse, hvori disse Ting staa til det foreliggende Spørgsmaal, dog erklære, at D'Hrr. have fuldstændig Ret i, at Sætterne i „Dags-Tel.“ oftere have udøvet en Pression paa dem i saa Hensende, en Omstændighed, der simpelthen ligger deri, at et mindeligt Arrangement med D'Hrr. ikke synes tænkeligt eller muligt. Da Avertissementsformatet i „Dags-Tel.“ paany blev indskrænket — naturligvis uden at der herved fandt nogen „Pengeafpresning“ Sted overfor de taalmodige Averterende, idet den betydelig forøgede Avertissementsindtægt selvfølgelig maa tilskrives en ren Tilfældighed —, saa Bladets Sættere sig, navnlig af Hensyn til det Tidsspildende ved at sætte paa et Format, der ikke engang udgjør 10 Cicero, nødsagede til at fordre et Par Øre mere pr. 1000, end der gives i andre Sætterier, og en Fagmand vil erkende denne Fordring berettiget. Hvad Betalingen for Extrature angaar, da staa „Dags-Tel.“s Sættere tilbage for flere andre Blades Personaler — D'Hrr. Ferslew & Komp. reiste den stærkeste Modstand overfor Sætternes Forlangende om en Godtgjørelse af 35 Øre pr. Time for Arbeidet efter Kl. 12 Nat, medens Udg. af „Dag. Nyh.“ af egen Drift have tilbudt

deres Sættere 50 Øre pr. halve Time efter det nævnte Tidspunkt —, og med Hensyn til Betalingen for Søndagsarbejdet skulle vi kun nævne, at medens man i alle andre Blade oppebærer en Godtgjørelse af 2 Kr., har det ærede Firma indtil Dato ikke ad Mindelighedens Vej villet lade sig formaa til at yde en højere Godtgjørelse end $1^1/_2$ Kr. Hvad vil man nu sige hertil? Har den omtalte „mindre Del" af Personalet ikke vist en betydelig Moderation, og er den ikke, naar den ønsker at være stillet paa samme Fod som sine Kolleger, nødsaget til overfor Arbejdsgivere af D'Hrr. Ferslew & Komps Beskaffenhed at ty til et „formeligt Pengeafpresningssystem."

Det ærede Firma gaaer dernæst over til at omtale de „Agitationer", der af „Næstformanden*) for den typografiske Forening og den midlertidige Redaktør af „Typograf-Tid.", Typograf J. C. Henriksen", ere satte i Værk i „Dags-Tel."s Sætteri. Han betegnes som en „Agitator", der ikke tillader Arbejdet at „foregaa uforstyrret" (nei, ikke Søndagsarbeidet!) og endog paa Tryk fremsætter „ærerørige Beskyldninger". Føle Dhrr. Udgivere af „D.-T." deres Ære uforskyldt angreben, da findes der jo Lov og Ret her i Landet; thi at levere en Klagesang over tilføiede Æresfornærmelser uden tillige at søge sig renset for de „ærerørige Beskyldninger", har dog sandelig ikke Stort at sige. Hvad iøvrigt Opsigelsen angaar, skulle vi bemærke, at denne fandt Sted med den interessante Motivering, at Dhrr. Ferslew & Komp. ikke tillode, at de, der stode i deres Tjeneste, offentlig kritiserede dem og deres Forretning, uden i Forveien at have raadført sig med dem. Som man seer, svæver den Arbeider i den Ferslewske Forretning, der er saa naiv at mene, at han i sin Fritid ikke har større Forpligtelser overfor sin Principal end overfor nogen Anden, i en fuldstændig Vildfarelse.

Med Hensyn til de to „Afsluttere" (de, der slutte Formene, altsaa egentlig Slutterne) skulle vi bemærke, at skjøndt vi høist ugjerne ville tiltro dem noget Slet eller Misligt, kunne vi ikke ret fæste Lid til den „kollegiale Velvillie", de saa opofrende skulle have vist. Vi tro at have et ligesaa godt Kjendskab til Forholdene i „Dags-Tel."s Sætteri som selve det ærede Firma, og vi kunne forsikre, at hvis de nævnte „Afsluttere" om Søndagen kunde undgaa at deltage i Sætningen, vilde ingensomhelst „kollegial Velvillie" bevæge dem dertil. Sammenhængen forekommer os altsaa nærmest at være denne: De to Sluttere have hver en fast Ugeløn af 40 Kroner, en Omstændighed, der ikke er dem aldeles ligegyldig; de indse, at hvis de Søndag Nat ikke kunne assistere ved Sætningen, ere deres Pladser usikre, og af denne Grund og sandelig ikke af nogen „kollegial Velvillie" have de ydet deres Kolleger den omtalte „Haandsrækning". At denne Sammenhæng er den rette, konstaterer det ærede Firma ved i sin Skrivelse at erklære, at de to „Afsluttere" nu maa ombytte en Stilling, „de satte Pris paa, med en anden, for dem ogsaa i pekuniær Henseende mindre gunstig". Forøvrigt ville vi aldeles undlade at fælde nogen Dom over de nævnte to Sættere; denne overlade vi til Læserne.

Da Hr. R. P. Jensen for Tiden foretager Reiser i Provindserne for at organisere det almindelige danske Typografforbund, er det en Selvfølge, at han ikke kan have optaget den i det sidste Numer af Tidenden af os som Redaktører af samme under Hr. Jensens Fraværelse skrevne Notits. Naar vi have paatalt Brudet, da hævde vi heri at være i Overensstemmelse med Foreningens Medlemmer, og har dennes Formand havt Konferencer med Dhrr. Udgivere, der gaa i en anden Retning, da haabe vi, at han efter sin Hjemkomst vil bringe os Klarhed i Sagen. Før han selv har afgivet en Forklaring, indlade vi os selvfølgelig ikke paa at bedømme hans Fremgangsmaade; thi herved vilde vi begaa en Uretfærdighed imod ham, og en saadan har han sandelig ikke fortjent.

Sluttelig skulle vi udtale, at ligesom den ovennævnte Skrivelse i ingensomhelst Henseende vil forrykke den Dom, „Den typografiske Forenings" Medlemmer sikkert ville vide at fælde over Dhrr.s Fremgangsmaade, saaledes ville de øvrige Bladudgivere — thi vi have al Grund til at nære denne Anskuelse — vide at modtage den vellugtende Buket af liflige Ord og filantropiske Udgydelser, som Udg. af „Dags-Tel." med megen Kunstfærdighed have vidst at sammenbinde, med fortjent Forsigtighed. *Red.*

*) At J. C. Henriksen er Foreningens Næstformand, er en Oplysning, hvis Paalidelighed ikke lader os i Tvivl om Kilden. Henriksen er ikke Medlem af Bestyrelsen og som en Følge heraf heller ikke Næstformand.

Forskellige Meddelelser.

— Redaktionen af „Skandinavisk Bogtrykker-Tidende" har aabenbart været i godt Humør, da den skrev „Lederen" i Juni-Numret, allerede Overskriften „Præsidenten er Forbundet" fængsler Øiet; det er imidlertid en absolut Feil, at det, der under nævnte Overskrift præsenteres Læserne, er blevet en ledende Artikel; en Overskrift, som Typograf Klüglein i sin Tid jævnlig benyttede, medens han var Redaktør af „Bogtr.-Tid."; „Swibelfisk", vilde have været som selvskrevet hertil. Det er Formanden og hans Reise, det særlig gaar ud over; alt tages imidlertid fra den humoristiske Side, Alvor er der ikke Tale om, og det forstaar sig, en slig Fremgangsmaade er jo snild nok, den bevirker saa let, at vaklende Sjæle bringes til at se paa Forholdene med samme Øine og let ser det Hele fra den latterlige Side, men indrømmes maa det dog ogsaa, at en slig Fremgangsmaade kan Enhver anvende, og den vidner unægtelig ikke til Ens Fordel. Vi finde det forøvrigt ganske naturligt, at det ærede

Organ har søgt at servere nogen mere underholdende Læsning, end det hidtil har gjort; det har dog vist havt en dunkel Anelse om, at det var at trække vel store Veksler paa Læsernes Taalmodighed, stadig at udgrave gamle Sager, hvoraf enkelte — som f. Eks. „En Typografs Optegnelser“ — ere uden al Interesse; men det forekommer os, at det havde været heldigere, om der var taget et andet Emne for den Moro, man agtede at byde; der er saamænd komiske Ting nok at fremdrage netop hos dem, som Bladet nærmest er Udtryk for. Vi finde ikke Anledning til nærmere at gaa ind paa Artiklen, det er langtfra Umagen værd; det har sikkert moret Redaktionen at skrive den, og det har — oprigtig talt — ogsaa moret os at læse den. — Som en lille Prøve hidsætte vi følgende Slutning; den behøver ingen Kommentar: „Det kan herefter slet ikke nytte, at f. Eks. en Faktor vil søge at komme til Forstaaelse med sit Trykkeris Typografer om at fremme et Arbejde, der kan jo komme en „Forordning“ fra Præsidenten om, at de ikke maa fremme Arbejdet, og den er „bindende“, de have jo skriftlig erklæret, at de ville lyde den. Faktoren maa henvende sig til Præsidenten og bede om hans Tilladelse til at træffe Aftale med de paagjældende Typografer. Naar nogle Typografer i den én Gang vedtagne Arbejdstid finde paa at forsvinde en halv Formiddag for at spille nogle Potter Kegler, da maa han ogsaa i dette Tilfælde gaa til Præsidenten — denne Gang for at klage —, thi det kunde jo være, at vedkommende Typografer ikke gjorde andet end deres Pligt, den nemlig at efterkomme en „Forordning“, o. s. fr. Alle Danmarks Typografer ere i Færd med at gaa op i Præsidenten, at blive Kjød af hans Kjød og Ben af hans Ben, i alt Fald indtil 1ste Juli 1876. Han siger: „Vi alene vide“, og ingen kan modsige ham. — Herregud, at Danmark virkelig skal faa to grundlovgivende Rigsforsamlinger.“

Den typografiske Forening.

Som Følge af, at der i „Dags-Telegrafens“ Sætteri allerede er skét Brud paa den af „Den typografiske Forening“ med Bladudgiverne trufne Overenskomst idet der i det nævnte Sætteri er blevet præsteret Sats af et større Antal Sættere, end udtrykkelig bestemt, ligesom den ene af „Typograf-Tidendens“ midlertidige Redaktører, der er beskæftiget i „Dags-Telegrafens“ Sætteri, i Anledning af den i det sidste Numer af Tidenden indeholdte Paatale af det skete Brud har modtaget en Opsigelse, indvarsles herved til en overordentlig Generalforsamling Fredag den 16de Juli, Aften Klokken 10½ pr., i Hr. Thuns Lokale, Hj. af Amaliegade og Sct. Anna Plads, for at der kan tages Beslutning angaaende den Fremgangsmaade, Foreningen i saa Henseende bør benytte.

Bestyrelsen.

Vi tillade os herved paa Hr. Maskinmester Rudolph Samuelsens Vegne at takke de ærede Kolleger for den betydelige Hjælp (248 Kr. 9 Øre), der er ydet ham. Det specificerede Regnskab tilligemed Kvittering er fra Lørdag den 17de Juli fremlagt til Gennemsyn i den typografiske Forenings Lokale.

Indbyderne.

Saa længe min Rejse varer, bedes Breve o. s. v., der ere af et personligt Indhold, sendte til mig under min sædvanlige Adresse, hvorefter de da ville blive mig eftersendte pr. poste restante. Hvad der vedkommer Tidendens Redaktion, maa sendes enten til d'Hrr. *J. C. Henriksen* eller *Frederik Olsen* eller under Adresse: „Typograf-Tidendes“ Redaktion, st. Regnegade 17, 3. Sal. *R. P. Jensen.*

I R. P. Jensens Fraværelse redigeret af J. C. Henriksen og Fred. Olsen.

Typografiske Kundgørelser.

En Sætter
kan faa en stadig Plads i et københavnsk Trykkeri. Tidendens Ekspedition anviser.

En dygtig og paalidelig Sætter,
helst en, der har lært i en Provinsby og senere arbejdet i København, kan straks faa en god og stadig Plads i Jylland. Mulig kan han blive Faktor i vedkommende Bogtrykkeri, naar han viser sig egnet dertil. R. P. Jensen besætter Pladsen.

En Sætter søges til et Trykkeri i Sælland. „Typ. Tid.“s Ekspedition anviser.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Redigeret af Typograf R. P. Jensen.

Typograf-Tidende, der udgives af *den typografiske Forening* i København, udkommer en Gang ugenlig. Tidendens fortrinsvise Opgave er paa enhver Maade at varetage Typografernes rent sociale Fag-Interesser; desuden indeholder den tekniske Meddelelser og i Øvrigt Alt, hvad der kan være af Interesse for Bogtrykkunstens Udøvere.

Kundgørelser indrykkes for en Betaling af 10 Øre pr. Petitlinie. For større og gentagende samt *staaende* Kundgørelser gives en betydelig Rabat. Pladssøgende Typografer betale altid kun halv Pris.

Abonnements-Prisen er 1 Kr. 25 Øre fjerdingaarlig. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder, i alle Boglader samt hos Hr. Boghandler *J. Christensen*, Toldbodgade 16, Kristiania.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening“ i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 30. København, den 23. Juli 1875. 2. Aarg.

Nips fra Organisationsrejsen.

Ved Skrivelse af 10. ds. modtog Redaktionen af „Dags-Telegrafen" den vedlagte Artikel med Anmodning om, at optage den i „Dags-Telegrafen." Redaktionen maatte imidlertid finde det mest passende, at denne Artikel optoges i det samme Blad, hvori det, hvortil det sigtede, var optaget, saa meget mere, som der her er Tale om et Foreningsspørgsmaal, der maa antages mindre at kunne interessere det store Publikum. Redaktionen forestillede derfor i et Brev Hr. Typograf A. Westermann i Randers, der havde fremsendt Artiklen, dette, og den har derefter idag fra ham modtaget en Tilslutning hertil, med Anmodning om at sende Artiklen til Optagelse i „Typograf-Tidende." Dette sker herved med den af Hr. Westermann ønskede Tilføielse, at han maa fastholde Artiklens Gjengivelse i dens Helhed. Ligeledes skal jeg efter Hr. Westermanns Anmodning udbede mig snarest muligt en Meddelelse om, hvorvidt Artiklen kan ventes optagen i „Typograf-Tidende" for den 23. ds.

P. R. V.
ærbødigst
I. A. Meyer,
Red.-Sekr.

Til
Redaktionen af „Typograf.Tidende!"

* * *

Hr. Redaktør!

Tillad os i Deres ærede Blad at fremkomme med en Berigtigelse i Anledning af det Referat, som Formanden for „Dansk-Typograf.Forbund," Hr. R. P. Jensen, har givet af Mødet her i Randers, idet vi ubetinget maa erklære dette for usandfærdigt fra Ende til Anden og i høieste Grad maa beklage, at et helt Samfund af — som man burde vente — fornuftige Mennesker vil lade sig lede af en Mand, der saa lidet forstaar at gengive, hvad der foregaaer paa enkelte Møder, som ikke falde ud til Vedkommendes Tilfredshed. Man burde vente de samme Fordringer, som dHrr. stille til Typograferne over hele Landet, opfyldt af dem selv overfor disse, nemlig et klart Syn og en upartisk Bedømmelse af Forholdene, samt en troværdig Fremsættelse af, hvad der i Virkeligheden passerer. Dette er destoværre saa langt fra Tilfældet, idet Hr. R. P. Jensen paa en for ham eiendommelig Maade har fordreiet Sandheden saaledes, at Folk, der ikke have været tilstede ved Mødet, maa komme til den Overbevisning, at ikke en eneste af os her er i Besiddelse af det ringeste Gran af sund Sands og selvstændig Dømmekraft.

Saa kort som muligt skulle vi gjennemgaae Hr. Jensens Referat i „Typograf-Tidenden" for 1. Juli og dertil føie de Bemærkninger, som ere nødvendige for at klare Situationen.

Hr. Jensens Referat begynder med en Opgivelse af den Arbeidskraft, som findes i de to herværende Bogtrykkerier og denne angives for „Amtsavisens" Vedkommende til 8 Typografer og 2 Drenge. Her har vi strax en af de mange Feil, hvoraf bemeldte Herres Referat vrimler, idet der i ovennævnte Avis's Trykkeri beskæftiges 9 Typografer, som alle vare tilstede ved Mødet, samt 3 Drenge, hvoraf 2 i Sætteriet og 1 i Trykkeriet. Hvor Hr. Jensen har expederet den ene Typograf hen og hvem af os han har været saa naadig imod, er os aldeles ubekjendt og ligegyldigt. Naar han fortæller, at vi fremkom med en Mængde Urimeligheder, da tage vi os den Frihed at paastaa det modsatte, thi naar der fremkom Urimeligheder fra nogen af Siderne, da var det virkelig Hr. Jensen, som fremsatte dem en masse, hvilke dannede den Mur, han reiste mellem os og det paatænkte Forbund. Hvad vort Kjendskab til Forholdene saavel i Ind- sam Udlandet angaae, da kan vi trøste Hr. Jensen med, at vi i lang Tid, længere end han maaskee troer, har fulgt den typografiske Udvikling gjennem det af ham anbefalede Organ.

„At vi ikke kan billige i mulig indtræffende Tilfælde ved Magt at gjennemføre, hvad man i Mindelighed ikke kan opnaa," er aldeles korrekt fremsat; det var en af de Hovedgrunde vi anførte, og vi kan forsikkre Hr. Jensen, og med ham hele Forbundet, at vi vil holde fast ved den, om han saa kommer til Randers hundrede Gange for at bearbeide os, ligesom vi ogsaa kan berolige dHrr. med, at denne Beslutning er taget af os, uden nogensomhelst Paavirkning fra vor Principals Side. Vi kan ikke fatte, hvorledes Hr. Jensen, med sit klare Syn, kan skuffe sig selv i den Grad, at han troer vi bleve ham Svar skyldige. Tvertimod falder dette tilbage

paa ham selv, thi hver Gang der fra vor Side fremsattes en Paastand, som han ikke kunde klare, var man vis paa fra hans Mund at høre: „Men mine Herrer, maa jeg bemærke!“ Denne Bemærkning førte ham selv og os ind paa et helt modsat Spørgsmaal, og han undgik saaledes ved en snild Manøver at svare paa det han ikke kunde. Hvad Lønningsforholdene her angaae, da er Hr. Jensen aldeles paa Vildspor, idet disse stille sig paa et langt gunstigere Standpunkt, end af ham angivet, og naar Hr. Jensen omtaler Trykkeriets tekniske Forhold, som staaende under det andet Trykkeri her i Byen, saa tvinger han os ligefrem til at henvende følgende direkte Spørgsmaal til ham: „Hvorfra har De erholdt disse i sin Helhed usandfærdige Oplysninger?“ Vi havde ventet Hr. Jensens Visit hos os, saameget mere som han havde en hel Dag til sin Raadighed her i Byen, men ikke destomindre fandt han sig ikke beføiet til at aflægge en saadan, og vi maatte derfor give Afkald paa den, i Forbundets Organ saameget omtalte, Kollegialitet, som vi havde ventet at finde hos dets Præsident.

Hvad Trykkeriets Udstyrelse og Drift angaaer, da kan vi med rolig Samvittighed paastaae, at det kan staae ved Siden af hvilketsomhelst i Jylland, da det ikke alene er i Besiddelse af et rigt Sortiment af Skrifter samt Alt, hvad der hører til et velforsynet Bogtrykkeri, hvorved det sér sig istand til at udføre hvilketsomhelst Arbeide der maatte indløbe, men ogsaa driver 2 Hurtigpresser, som om kort Tid vil hente deres Drivkraft fra en Gasmaskine; kommer hertil luftige og rummelige Lokaler, saa tro vi, at det nok kan henregnes til et af de bedre Provinstrykkerier. Formodentlig har Hr. Jensen hentet sine Oplysninger fra en Kilde, som er aldeles ubekjendt med Trykkeriets Forhold og hvorfra kun Had og Misundelse udsaas. Hvad Hr. Jensens Hentydning til Skovturen angaar, da er det meget beklageligt for ham, at han skal være i Besiddelse af en saa stor Portion Stupiditet, thi andet kan det dog virkelig ikke kaldes, naar han tror, at noget fornuftigt Menneske vilde falde paa, at henregne det til Løn, og vi kan forsikkre Hr. Jensen om, at vi gjør det ikke. Vi betragte Sagen som den foreligger, nemlig som en af Principalen udvist Humanitet, som vi forstaa at vurdere. Der er og har altid bestaaet et humant og venskabelig Forhold mellem Hr. Elmenhoff og hans Typografer og det skal aldrig lykkes Hr. Jensen at skabe en Kløft imellem os, hverken paa den ene eller anden Maade, om han saa var i Besiddelse af dobbelt saa gode Talegaver, som dem han har. Hr. Jensens Spydighed om Spise- og Drikkegilder kan vel nærmest føres derhen, at han er bleven arrig over, at der der ikke her, i Lighed med andre Steder, blev arrangeret noget saadant for ham og, Herregud! Manden maa ja have Luft!

Om vi hos os formene at vi ikke vilde være istand til andet Steds at tjene mere, end her bliver os tildelt, er en saa ondskabsfuld og nærgaaende Bemærkning, der staaer i fuldstændig Samklang med Alt hvad der udgaaer fra den Kant og som paa en slaaende Maade betegner den Vei Præsidenten og med ham Forbundet agter at gaae.

Hermed troe vi at have fremsat Sagen i det rette Lys og overensstemmende med den rene Sandhed og skal kun tilføie, at vi for vort Vedkommende anseer denne Sag for endt og ikke agte at indlade os paa videre Komentarer, hvad der end maatte blive udgydt imod os.

Randers, den 13. Juli 1875.

Samtlige (9) Typografer paa Elmenhoffs Bogtrykkerie

* * *

At Redaktionen af „Dags-Telegrafen“ ikke har villet optage ovenstaaende barnlig-naive Skrivelse, kunne vi godt forstaa og vi optage den ogsaa kun som et Slags Curiosum og for at den typografiske Verden kan se hvilke drabelige Mænd med Hr. Westermann i Spidsen den gode Randers By endnu 1875 huser. Men Sammenligningen passer ogsaa kun i den „efterabede“ Drabelighed. At Bogtrykkeriet er forsynet med et godt Udvalg af Skrifter og stedse faar flere, hvorved det seer sig i Stand til at udføre hvilketsomhelst Arbeide, ja, at det endogsaa snart faar en Gasmaskine, disse Meddelelser ville ikke alene gjøre Virkning som Reklame for Fabriken, men sikkert ogsaa indbringe Meddeleren og hans Kolleger synlige Tegn paa Principalens Tilfredshed, ja man kunde ønske, at disse maa være saa langtvirkende, at ingensomhelst af Medundertegnerne nogensinde maa finde sig foranledigede til at banke paa Forbundets Dør. Hvad for øvrigt det „rette Lys“ angaar, vil Præsidenten efter endt Rejse vistnok sætte det i den „rette Stage,“ og begge Dele vil hjælpe til at belyse „den rene“ Sandhed.

Extraordinær Generalforsamling
den 16. Juli 1875.

Til Dirigent valgtes N. Hansen, til Sekretærer J. F. Møller og V. Rosberg. F. Tid. Form. (Grøndahl) oplæste derefter følgende Skrivelse fra 14 Sættere i „Dags-Telegrafen“:

I Følge Løbeseddel fra Bestyrelsen for den „typografiske Forening,“ dateret 14. Juli og modtaget i „Dagstelegrafens“ Sætteri den 15. Juli, Fm. Kl. 11, ses det, at Bestyrelsen indvarsler til en overordentlig Generalforsamling den 16. Juli, Aften Kl. $10^1/_2$.

Næst at protestere imod Generalforsamlingens Lovlighed i Henhold til Lovenes §§ 19 og 25, som fordre minst 3 Dages Varsel, maa vi beklage, at Bestyrelsen har fundet det rig-

tigt at tage en Sag i sin Haand, som har sit Udspring fra en Artikel i „Typ.-Tid.“ med Overskriften „Overenskomsten,“ og i den Anledning berammet ovennævnte Generalforsammling.

Hvad Artiklen nemlig angaar, da kunne vi ikke indrømme, at den paa en korrekt og tilstrækkelig oplysende Maade gjengiver Forholdene ved „Dags-Telegrafens“ Søndagsarbeide, og da den tillige i sit Indhold er udfordrende og irriterende, kunne vi saa langt fra sympathisere med den, at vi tvært imod finde det rigtigt at afholde os fra enhver Drøftelse om at tage Konsekvenserne af den.

København, 15, Juli 1875.

Bestle. H. C. Birch. C. Eisner. C. Fjeldsøe. V. Hansen. Wilh. Hansen. C. Holm. Jeppesen. E. Krakau. Th. Larsen. Nestler. Gustav Petersen. C. C. Rasmussen. Tauber.
Sættere i „Dags-Telegrafen.“

Denne Skrivelse bede vi den ærede Formand besørge oplæst ved Generalforsammlingens Begyndelse og tillige indrykket i det først udgaaende Numer af „Typograf-Tidende.“

Til
Bestyrelsen for den typografiske Forening.

Han indrømmede Formfejlen og bad dHrr. adspørge Forsamlingen, om den erkjendte den lovlig eller ei.

Henriksen mente, at „Flertallet“ af „Dags-Teleg.“ Sættere vist nok ikke dreves af pur Kollegialitet, naar de paaberaabte sig denne Forsamlings Ulovlighed. Sagen var for vigtig til at den burde opsættes, om ogsaa Tiden til dens Fastsættelse strengt taget ikke var iagttaget. Her galdt det ikke om at holde sig til Lovens Ord, men til dens Aand, hvilket

Calmar modsagde, idet han oplæste § 19,

Henriksen hævdede paany, at ved de extraordinære Generalforsamlinger foranledigede ved særegne vigtige Omstændigheder, burde Tiden for deres Invarsling ikke tages saa nøie.

Form. vilde underkaste sig Forsamlingens Beslutning.

V. Thomsen støttede Calmars Protest.

N. D. Hansen fremkom med et Mæglingsforslag om at betragte nærværende Møde som et Diskussionsmøde, hvilket imidlertid forkastedes, hvorimod Generalforsamlingens Afholdelse godkjendtes med stor Majoritet (mod 9 St.).

Henriksen forklarede derefter Sagen, som ikke var ubekjendt, da Tidenden, som af den Grund var udkommen en Dag tidligere, næsten havde været fyldt dermed. Ferslew havde brudt den Overenskomst, som han selv havde indgaaet og det paa en saa eklatant Maade, at vi vare løste fra vort Ord. Da Ferslew ikke var en Mand, man kunde stole paa, burde maa forlange betryggende Garantier af ham alene, efter som de øvrige Bladudg. ikke havde brudt deres Ord.

Form. indrømmede Brudet, men mente at vi Intet burde gjøre, da Ferslew havde lovet, at det ikke skulde ske oftere.

Fred. Olsen opfordrede indtrængende Forsamlingen om ikke at lade de Mænd i Stikken, som spilde Kræfter og megen Tid ved at træde i Skranken for vore Interesser, thi da vilde de træde tilbage.

Henriksen oplyste, at i Tirsdags havde de haft Møde med Bestyrelsen, og denne havde da lovet at bringe Sagen frem, men denne Maade at bringe den frem paa, var jo slet ikke at bringe den frem. En slig Best., har ikke mange Chancer for sig.

Form. replicerede og støttedes af

Jeppesen, som aldrig kunde gaa ind paa Henr.'s Fordring: Faktorens Fjernelse, hvilket Henriksen imidlertid negtede at have fremsat. Han oplyste tillige, at han havde skrevet Løbesedlen paa Best.'s Opfordring.

Form. havde ikke hørt Henriksen nævne andre Garantier end Faktorens Fjernelse og han troede derfor, at det ikke var den eneste Udvej, Henr. kunde tænke sig for at faa Sagen klaret.

Henr. imødegik ham skarpt.

V. Thomsen lykønskede Foreningen, fordi den havde en saa nidkjær og besindig Bestyrelse. Han formente, at Forsamlingen burde have været afholdt allerede i forrige Uge, men da havde Hr. R. P. Jensen faaet Sagen bilagt. Derefter havde Artiklen staaet i Tidenden og den bevirkede Indkaldelsen. Men den offentlige Mening vilde ikke give os Medhold, og det burde vi sætte Pris paa.

Henriksen oplyste, at ogsaa i Søndags var Overenskomsten brudt ved at en Sætter foruden de to var tilsagt at møde.

(Calmar: men ikke for at sætte). Naar Ferslew tilsiger Nogen var det vel for at han skulde bestille Noget.

Jeppesen havde en af „Dags-Telegrafens“ Sætteres Ord paa, at der intet Brud var sket den Søndag.

Form. erklærede, at vi burde tro Ferslew paa hans Ord og at Best. ikke kunde tilraade Foreningens Hjælp, hvorimod den vil være med til at støtte dem paa anden Maade.

V. Thomsen beklagede Formandens Fraværelse og holdt med Best. da den i modsat Fald kunde faa Udseende af at ville være Herrer i anden Mands Hus.

N. D. Hansen fremhævede, at en Kollega var bleven opsagt af Ferslew paa Grund af, at han havde som Redaktør af Tidenden paatalt Bruddet. Han vilde spørge, om en slig Optræden burde taales af fri Arbejdere? 9 i „Dags-Teleg.“ vare rede til ethvert Offer. Men det vilde ikke hjælpe stort, da der vel nok vilde ske Tilgang fra Sætteriet nedenunder, naar Bestyrelsen lod Sagen falde.

Olsen hævdede, at gjorde den det, viste den Svaghed, hvorpaa

Form. svarede, at Best. vilde nedlægge sine Poster og udskrive nye Valg. Den kunde ikke tage sig af denne Sag.

Henr. pointerede stærkt, at han og Fr. Olsen ikke længer saa sig i Stand at være Red. af Tidenden.

Carl Madsen gjorde opmærksom paa, at vi havde havt 2 Beretninger fra „Dags-Teleg.'s" Sættere, hvoraf den ene, Henriksens, var ubestemt, da han vel havde paastaaet, at der var 3 Sættere til Stede, men ikke, at de havde arbejdet, og derfor vilde han ikke støtte Henr.'s Forslag. Han beklagede, at Best. vilde gaa af, da det var vanskeligt, at faa en anden, som man kunde være tjent med. Ligeledes beklagede han Formandens Fraværelse.

Fr. Olsen fastholdt, at ville fratræde Redaktionen.

Form. oplæste derefter

Bestyrelsens Dagsorden:

Efter de forskjellige Udtalelser i denne Sag og stadig med Hensyn til hvad der baader Foreningen, foreslaer man, at Generalforsamlingen vedtager at denne Sag paa dens nuværende Standpunkt ikke kan støttes af Foreningen, men forøvrigt udtaler den sin Sympati for de Personer, som det i den Anledning er gaaet ud over og tilsiger forøvrigt Samme Foreningens fuldstændige Beredvillighed til at støtte dem paa alle andre Punkter.

Thomsens Dagsorden:

Generalforsamlingen udtaler sin Tilfredshed med den nuværende Redaktion og opfordrer den til foreløbig at vedblive.

Med Hensyn til Thomsens Dagsorden gjorde Henr. den bestemte Erklæring, at han under ingen Betingelser vilde blive.

Best.'s Dagsorden forkastedes med 24 mod 34 St.,
hvorpaa Foltmar fremkom med Forslag om Nedsættelse af et Udvalg paa 7 Medlemmer for at drøfte, hvilke yderligere Skridt der burde foretages.

Best. modsatte sig dette bestemt, hvorimod den sluttede sig til et Forslag af Dekker om at udsætte Gen.-Fors., indtil Formanden kom hjem. Dette vedtoges.

Organisationsrejsen.

Redaktionen har modtaget følgende Telegram fra Nykjøbing paa Falster. Dateret 15. Juli 1875.

Til
„Typograf-Tidendes" Redaktion.

Lokalforeningen er dannet i Nykøbing paa Falster. Præsidenten er i dette Øjeblik reist til Nakskov, hvor der holdes Møde iaften. Hilsen til vore Kolleger i Københavnl Leve Kollegialiteten.

Forbundsmedlemmerne i Nykjøbing.

Repræsentantmøde
afholdes den 31. Juli. Dagsordenen vil nærmere blive bekjendtgjort.

Herved tillader jeg mig at takke de ærede Kolleger i Nielsen & Lüdiches Officin for deres smukke Afskedsfest i Anledning af min Afreise fra Københavnsamt for den Opmærksomhed og Velvilje, der er vist mig fra de københavnske Kollegers Side.

Max Krause.

Vi tillade os herved paa Hr. Maskinmester Rudolph Samuelsens Vegne at takke de ærede Kolleger for den betydelige Hjælp (248 Kr. 9 Øre), der er ydet ham. Det specificerede Regnskab tilligemed Kvittering er fra Lørdag den 17de Juli fremlagt til Gennemsyn i den typografiske Forenings Lokale.

Indbyderne.

Saa længe min Rejse varer, bedes Breve o. s. v., der ere af et personligt Indhold, sendte til mig under min sædvanlige Adresse, hvorefter de da ville blive mig eftersendte pr. poste restante. Hvad der vedkommer Tidendens Redaktion, maa sendes under Adresse: „Typograf-Tidendes" Redaktion, st. Regnegade 17, 3. Sal. *R. P. Jensen.*

I R. P. Jensens Fraværelse redigeret af den typografiske Forenings-Bestyrelse.

Typografiske Kundgørelser.

En Sætter,
vant til saavel Værk-, Accidenz- som Avissats, ønker Plads. Man henvende sig til
Tidenden's Expedition.

En Sætter søges til et Trykkeri i Sælland. „Typ. Tid."s Ekspedition anviser.

En Maskintrykker,
duelig og proper, kan faa en god Plads i et af Sjællands Bogtrykkerier. Billet mrkt. „**F. O. 860**" modtager Aug. J. Wolff & Co.'s Annoncebureau, Skindergade 2.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Redigeret af Typograf R. P. Jensen.

Typograf-Tidende, der udgives af *den typografiske Forening* i København, udkommer en Gang ugenlig. Tidendens fortrinsvise Opgave er paa enhver Maade at varetage Typografernes rent sociale Fag-Interesser; desuden indeholder den tekniske Meddelelser og i Øvrigt Alt, hvad der kan være af Interesse for Bogtrykkunstens Udøvere.

Kundgørelser indrykkes for en Betaling af 10 Øre pr. Petitlinie. For større og gentagende samt *staaende* Kundgørelser gives en betydelig Rabat. Pladssøgende Typografer betale altid kun halv Pris.

Abonnements-Prisen er 1 Kr. 25 Øre fjerdingaarlig. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder, i alle Boglader samt hos Hr. Boghandler *J. Christensen*, Toldbodgade 16, Kristiania.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 31. København, den 30. Juli 1875. 2. Aarg.

Sætteri-Ordning i et New-Yorker Trykkeri.

Det er en bekendt Sag, at de fleste Principaler her hjemme nære en stærk Modvilje mod Indførelsen af en Tarif-Ordning, naar denne skal være betryggende ogsaa for Typograferne, og Guderne maa vide, hvor lang Tid der endnu vil hengaa, inden en saadan kan skaffe sig Indgang. Derimod tvivle vi ikke om deres Velvilje, hvis Sagen skulde dreje sig om Hus- eller Foretningsordener, thi disse medføre for dem den Behagelighed, at her er der ikke Tale om Regler for begge Parter, men om Regler Principalerne foreskrive Typograferne. Da det nu er os saa sjældent forundt at kunne være Organ for Principalerne, skulle vi være det for en Gangs Skyld, for at de selv kunne faa at sé, hvorledes en saadan Ting som en Hus-Ordning sér ud. Det i Philadelphia udkommende Fagblad „Typografic Advertiser" meddeler nemlig et Sætter-Reglement, som er indført i et af de største Trykkerier i New-York (Tower, Gildersleeve & Komp.), saalydende:

1) Punktlig Komme Morgen og Middag.

2) Regal og Vindue maa stedse være rene.

3) Satsen maa gennemlæses i Vinkelhagen. Ansvar for Sætterens Fejl kan ikke paahvile Korrektøren.

4) Naar Arbejdet er ombyggelig besørget, før det forlader Sætterens Haand, undgaas megen Forstyrrelse og Tidsspilde.

5) Tilegnelse af Andres Udslutninger maa ikke finde Sted.

6) Til Formater maa anvendes hele Blystege, saa længe saadanne findes, og ikke mindre Stykker.

7) Enhver Kasse maa efter at være brugt skydes helt ind og Etiketterne holdes fri for Smuds.

8) Trykkerfaktoren maa underrettes om, naar Formene ere færdige til at tage ind.

9) Slutteborde, Bræder og Skibe maa, saa snart et Arbejde er tilendebragt, øjeblikkelig gøres tomme, saaledes at det Materiale, for hvilket der ikke mere er Brug, kommer paa sin Plads. Dette bør især iagttages ved Aflægningen af Akcidenser. Ikke et eneste Spatium maa blive liggende. Sats, der ikke er udbunden, bliver først at aflægge.

10) Ved Oprømning maa alle Udgangslinier først aflægges. Paa Fordelsskibene taales kun, hvad der er aldeles nødvendigt.

11) Alt Materiale maa efter at være brugt hensættes eller henlægges paa sin Plads med den størst mulige Akkuratesse. Man bør desuden have Benjamin Franklins Ord i Tanke: „Hvis Du taber ét Bogstav, saa tag to op." Ingen Bogstaver eller andet Materiale maa henligge omkring paa Gulvet.

12) Det maa erindres, at det er ligesaa vigtigt at være flink i Aflægning som i Sætning. Mange Sættere betragte Aflægningstiden som en Lejlighed til at tage sig det mageligt.

Der er endnu tilbage 5 Paragrafer, der i det Væsentlige gaa ud paa at vise Sætterne den Fejl, som de begaa ved at være efterladende, ødsle med Tiden, føre Samtaler i Stedet for at arbejde o. s. v., og hvori det tillige gøres dem indlysende, hvor meget de skade sig selv derved, da Principalerne selvfølgelig ville afskedige saadanne Arbejdere, naar de kunne faa andre.

Tidobbelt Jubilæum i Statstrykkeriet i Wien.

I forrige Maaned festligholdtes i Wien en sjælden Højtidelighed, idet 10 af Gutenbergs Dyrkere*) fejrede deres 50-aars Jubilæum. Som Festprogram var udkommen et nydeligt Hefte med Jubilarernes Medaillon-Portraiter sammenstillede ved Hjælp af Fotolitografiet. Heftet indeholder biografiske Notitser om Jubilarerne tilligemed Festprogrammet og de til Festen knyttede Sange.

Af Biografierne sér man, at de 10 Jubilarer tilsammen tælle en Levealder af 670 Aar, hvoraf de 534 omfatte deres Virksomhed ved Bogtrykkeriet, og af disse have igjen 341 Aar været anvendte i det keiserlige Statstrykkeri. Gjennemsnitsvirksomheden for hver bliver imellem 54—60 Aar.

De 10 Jubilarer vare:

1) Franz Wöhlert, f. 1811. Kejseren af Østerrige dekorerede ham 1867 med Fortjenst-

*) Egentlig 8, da de to sidstnævnte ere resp. Kobbertrykker og Bogbinder.

korset i Guld og 1873 blev han udnævnt til teknisk Inspektør i Statstrykkeriet.

2) Franz Spergel, f. 1807. Ved sit Jubilæum fik han Fortjenstkorset i Guld.

3) Anton Engelman, f. 1802. Ogsaa han fik Fortjenstkorset i Guld. I Aaret 1836 havde Engelmann undervist nuværende Hofraad Dr. Carl Ritter von Scherzer i Typografien. Samme sendte fra Londen sin forhenværende „Anførergespon" telegrafisk Hilsen og hjærtelig Lykønskning.

4) Anton Schnepf, f. 1804.

5) Michael Russ, f. 1805.

6) Leopold Hirschleger, f. 1808.

7) Ludwig Müller, f. 1810. Blev dekoreret med Fortjenstkorset i Sølv.

8) Adalbert Arzt, f. 1810.

9) Johann Pikisch, f. 1811.

10) Vincenz Lutz, f. 1812.

Allerede Dagen før Festen havde Kejseren oversendt Dekorationerne ved Hofraad Dr. Beck. Festen fandt Sted i Schwenders storartede Lokaler og talte over 4,000 Deltagere. Kl. $8^1/_2$ bleve Jubilarerne førte til deres Æresplads er i den rigt dekorerede Amorsal. Bogtrykker-Sangforeningen foredrog to Sange: „Ein Mann, ein Wort" og „der Tag des Herrn." Til denne sidste Sang knyttedes Festtalen, som blev modtagen med overordentlig Jubel, og efterat denne var forstummet, frembare unge Herrer og Damer de 10 Æresgaver, som vare skænkede af Colleger, nemlig: 3 Guld-Uhre med Kjæder, 4 store Sølv-Pokaler og 3 Sølv-Tobaksdaaser med værdifuldt Indhold. De bleve overrakte Jubilarerne medens Musiken spillede den i Festens Anledning komponerede Jubilæumsmarch. Taler og Sange fulgte nu Slag i Slag og Festen fortsattes til den lyse Morgen.

Til
Red. af „Typograf-Tidenden."

Nedenstaaende bedes indrykket i det først udommende Nr. af Tidenden.

Ifølge Referatet af den extraordinære Generalforsamling d. 16. Juli 1875 sees, at Hr. N. D. Hansen bl. a. har udtalt: „9 i „Dags-Tel." vare rede til ethvert Offer. Men det vilde ikke hjælpe stort, da der vel nok vilde ske Tilgang fra Sætteriet nedenunder." — Uagtet vi „nedenunder" ingenlunde billige de 9's Optræden og allermindst Motiverne til denne, kan dette dog fornuftigvis ikke begrunde en Udtalelse som om de „nedenunder" vare rede til naarsomhelst at tage Affære. Vi have i den Anledning afæsket Hr. N. D. Hansen en Forklaring, idet vi forventede, at han havde noget at støtte sig til, hvorpaa en saadan Udtalelse kunde begrundes. Hans Svar var: „det er min personlige Overbevisning." Vi have forsøgt at begribeliggjøre ham, at han kan have lige saa mange Overbevisninger, han vil, men i det Øjeblik denne offentlig udtalte Overbevisning berører Andres Ære, maa Overbevisningen enten begrundes eller han maa undskylde sin løse Udtalelse. „Det er min Overbevisning" var gjentagende hans Svar. Vi skulle ikke videre beskæftige os med det, som han kalder „Overbevisning," heller ikke ofre hans Udtalelse nogen Tanke, men henstille kun om ikke ogsaa dette lovende unge Menneske kan henføres til den nyere Tids Fremtoninger, hvis frodige Stamme har sin Rod paa et Sted, der ligger i Nærheden af Valby.

Samtlige „nedenunder."

Organisationsrejsen.

Fra Odense meddeler Hr. R. P. Jensen os, at Lolland-Falster og Fyn nu ogsaa ere fuldt organiserede. Der er dannet Stedforeninger i Nykøbing p. F., Nakskov, Svendborg og Odense, hvorunder alle Smaabyerne ere blevne underlagde. Tillige er Sydsælland organiseret med en Stedforening i Nestved. Hr. Jensen er meget tilfreds med den Tilslutning, der er bleven givet Forbundet, idet den paa faa Undtagelser nær er enstemmig. Det er hans Mening, at Odense ikke vil komme til at staa tilbage for Aarhus i at medvirke til Gavn og Hæder for det typografiske Samfund. I Gaar er han afrejst fra Odense til Nyborg. For Øvrigt udbeder han sig Henstand med Reiseberetningerne, indtil han kommer hjem.

Forskelligt.

— Efter sikkert Forlydende vil et nyt Bogtrykkeri blive etableret heri Byen til Efteraaret. Den egentlige Bærer af samme er en i den typografiske Verden velbekjendt Personlighed, som i sig forener saavel Fagkundskab som Dygtighed. Vi notere dette med Glæde, men samtidig kunne vi ikke andet end see hen til de fleste andre heri Byen værende Bogtrykkerier, hvor ovennævnte Egenskaber kun findes saa saare sparsomt repræsenterede, ja for manges — og deriblandt for de stores — Vedkommende er det Hele kun slet og ret en „Geschäft" eller „Spekulation," hvor ethvertsomhelst Hensyn til „Kunsten" eller dens Bærere betragtes som en fuldstændig Latterlighed.

— Den afdøde Forlagsboghandler Michel Levy i Paris har efterladt sig en Formue af 17 Millioner Francs og endnu véd man ikke, hvem de lykkelige Arvinger ere, da man endnu ikke har kunnet finde noget Testamente.

— En sjælden Bibel er nylig solgt i New-York. Bogen indeholder Texten til flere

af de sjældneste Bibeludgaver og er forsynet med 30,000 Illustrationer i Kobberstik og Olie- og Akvarelfarver. Hele Værker bestaaer af 60 store Bind og blev solgt for 10,000 Dollars.

— F. H. Küstermann i Berlin har taget Patent paa en Typeslibemaskine.

— Tysklands Bogproduktion har i 1874 naaet sin største Højde i det Tallet viser 12,070 Nyheder eller nye Oplag. Det er fornemmelig siden 1868 at Produktionen har taget et saa mægtigt Opsving. Før dette Tidspunkt var Antallet omkring 9,000, men i Aaret 1869 steg det til 11,305. Nu kom Krigen med Frankrig. Begge Krigsaarene viste naturlig en ringere Production, idet det første mødte med 10,108, det andet med 10,669 Nyheder. Men allerede Aaret 1872 viste en Stigning, idet Tallet da var over 10,000 og i 1873 steg det til 11,325 Nyheder; saa kom Aaret 1874, der bragte den smukke Totalsum af 12,070 Bøger. I alle Literaturens Brancher har der været Fremgang, kun 7 af disse, nemlig Theologi, Filosofi, Skrifter for Ungdommen, Bygningslære, Forst- og Jagtvidenskab, Skjønliteratur og Kaart, har vist Tilbagegang. Højst betegnende er det, at den theologiske Literatur, der indtil for kort Tid siden indtog første Rang, nu er sunken til at blive den anden eller tredie i Rækken, thi før og med Aaret 1871 har ingen Branche af Literaturen vist saa mange Nyheder som den theologiske, men i 1874 var Jurisprudentsen, Politik og Statistik i første Række.

En af D'Hrr. J. C. Henriksen og Fr. Olsen indleveret Skrivelse vil paa Grund af dens sene Fremkomst — da Redaktionen ønsker at knytte nogle Bemærkninger til denne — først blive optaget i næste Numer.

Repræsentantskabsmødet

afholdes Lørdag den 31. Juli Aften Kl. 10, i Foreningens Lokale, Krystalgade Nr. 4.

Dagsorden:

1) Optagelse af Medlemmer.
2) Andragender.
3) Regnskabet foreligger revideret til Indstilling af Repræsentantskabet paa den forestaaende Generalforsamling.

Frederik Olsen,
Repræsentantskabets Formand.

Saa længe min Rejse varer, bedes Breve o. s. v., der ere af et personligt Indhold, sendte til mig under min sædvanlige Adresse, hvorefter de da ville blive mig eftersendte pr. poste restante. Hvad der vedkommer Tidendens Redaktion, maa sendes under Adresse: „Typograf-Tidendes" Redaktion, st. Regnegade 17, 3. Sal. *R. P. Jensen.*

I R. P. Jensens Fraværelse redigeret af den typografiske Forenings-Bestyrelse.

Rettelse: I Referatet af Generalforsamlingen i sidste Numer staaer der S. 3, 1ste Sp., 26de Linie: Dhrr. læs Dirigenten. S. 3., 2den Sp., 20de Linie: Ordet „ikke" udgaar. Paa flere Steder staar anført V. Thomsen., skal være C. Thomsen.

Den typografiske Forening.

Halvaaret 1. Januar—30. Juni.

Nye Medlemmer.

Aagaard. O. Andersen. C. A. Andersen. Almind. Th. Andersen. P. Brusen. I. H. Bornemann. J. F. Budtz. C. C. Byncke. J. L. Bressendorff. C. F. Bentzen. W. Christoffersen. N. L. Christensen. V. J. Christensen. A. Christensen. A. Christensen. A. Christensen. J. F. C. Ditlevsen. Oluf Darum. V. E. Didrichsen. F. M. G. Eslinger. Enevoldsen. Eiby. Eilersgaard. Eisner. J. P. Frandsen. Fibecker. Fogh. Th. Frederiksen. Fremming. C. F. F. Foss. A. Frølund. Franke. P. Gottschalk. Vald. Glies. P. Gravesen. E. T. Glies. Gredsted. O. Hamann. J. C. N. Heje. P. L. Hess. J. Chr. Hansen. F. F. Hansen. N. Hansen. V. V. Hansen. Erh. Hansen. P. Hansen. A. Hansen. J. A. Hansen. H. A. Hansen. A. W. Henningsen. J. C. Holm. O. C. Hansen. L. Hauerberg. V. Jantzen. J. V. Jentzen. Axel Jensen. A. J. Johansen. R. Jensen. F. Jörgensen. Niels Jensen. J. C. Jörgensen. R. V. Kock. J. Kaaber. Kjærsgaard. Kørber. Kruse. Kummerfeldt. E. Köhlert. A. H. Köster. F. V. Lund. O. Liliegreen. Lund. P. G. Lydicke. E. Lindahl. L. V. Larsen. Lefévre. L. Ludvigsen. L. Larsen. H. P. F. Madsen. A. E. Milne. C. C. Møller. J. P. Madsen. G. V. Mockwitz. Fr. Nehm. Anton Nielsen. N. F. Nielsen. N. P. Nielsen. F. F. Nielsen. J. J. Nielsen. Th. Nielsen. M. Olsen. C. Chr. Petersen. H. Pflug. Ludv. Petersen. Carl Petersen. L. T. V. Petersen. Petersen. Emil Petersen. C. C. Petersen. Wm. Petersen. M. V. Roeder. J. R. Rasmussen. Carl de Rècharté. N. M. Strøm. J. Stevnsborg. A. W. Schmidt. C. B. Schröder. L. Schröder. J. Stuhr. Charles Schröder. J. E. Schow-Rind. Chr. Svendsen. Wilh. Tømmerup. Udbye. O. W. Wriedt. J. J. Wulff. C. A. Wehage. Wettersten. Winblad. Ziirsen. John Zierwes. — *Ialt 122.*

Udmeldte.

N. T. Andersen. Andersen. W. Christoffersen. N. L. Christensen. J. F. C. Ditlevsen. J. Engelstrup. F. M. G. Eslinger. Fr. Flotow. H. V. Fjeldsøe. Friberg. A. Frølund. J. C. F. Græbe. Jacob Græbe. F. Gierløv. N. P. Hannibal. Carl A. Hansen. C. Hansen. Musiker Holm. L. B. Hartvig. L. Haurberg. Peter Jacobsen. J. P. Jensen. Kørber. J. C. Larsen. J. Marx. A. K. E. Müller. Mohr. L. Madsen. H. Pflug. R. Rasmussen. J. R. Rasmussen. Adolph Schough. Vald. Steffensen. O. Steffensen. L. P. Sørensen. Tronier. Uhrbach. O. W. Wriedt. John Zierwes. — *Ialt 39.*

Udslettede.

Fogh. V. H. R. Jantzen. J. F. Jensen. H. Jensen. Niels Jensen. Kjærsgaard. Lefévre. L. V. Larsen. A. E. Milne. J. C. O. Rasmussen. M. V. Roeder. Charles Schröder. H. M. Sonne. C. M. Schmidt. W. Worm. — *Ialt 15.*

Anm. H. M. Schou (Valentins Trykkeri) er ved en Uregelmæssighed fra Incassatorens Side fejlagtig opført som udslettet med Restance. Ligeledes J. H. Gemynthe undladt at anmeldes som bortrejst.

„Den typografiske Forenings“ Regnskabs-Oversigt for Halvaaret 1. Januar—30. Juni 1875.

Indtægt:	Kr	Øre	Kr	Øre
Medlemmernes Bidrag		2079. 56		
Abonnement paa Tidenden for Januar Kvartal		85. 30		
Overskud fra Maskeraden		78. —		
Strøms Afbetalinger i Halvaaret		54. 16		
Renten af 850 Rd.		34. —		
Solgt 2 Stkr. Creditforeningsobligationer		288. 13		
Indkøbt en Creditforeningsobligation		200. —		
Indtægt				2819. 15

Foreningens Inventar (foruden Fanen 450 Kr) 157 Kr.

Udgift:

Faste Understøttelser:

Jensens Enke, 6 Kr mdlg.	36. —	
Guldbrandsens Enke, 2 Kr mdlg. i 1 M. 4 Kr i 5 M	22. —	
Michelsens Enke, 4 Kr mdlg. i 6 M.	24. —	
Mine Kjøpping, 1 Kr do. i 6 M.	6. —	
Andersen, 7 Kr mdlg. i 3 M., 5 Kr mdlg. i 2 M.	31. —	
Busch, 4 Kr mdlg. i 5 M.	20. —	
Grundtvig, 3 Kr. mdlg. i 6 M.	18. —	
Eisner, 1 Kr. mdlg. i 6 M.	6. —	
Madsens Enke, 1 Kr 66 Øre mdlg. i 6 M.	9. 96	
Brincks Enke, 2 Kr mdlg. i 6 M.	12. —	
Veickerts Enke, 1 Kr mdlg. i 6 M.	6. —	
Juel, 2 Kr mdlg. i 6 M.	12. —	
Neyes Enke, 5 Kr mdlg. i 6 M.	30. —	
Barnevitz Enke, 1 Kr mdlg. i 6 M.	6. —	
Møller, 2 Kr mdlg i 6 M.	12. —	
Helsings Enke, 2 Kr mdlg. i 6 M.	12. —	
Teudt, 5 Kr mdlg. i 6 M.	30. —	
Corvinus, 1 Kr mdlg. i 6 M.	6. —	
P. Petersen, 4 Kr mdlg. i 6 M.	24. —	
Duus, 4 Kr mdlg. i 6 M.	24. —	
Basse, 6 Kr i 1 M.	6. —	
Vald. Schous Børn, 6 Kr mdlg. i 3 M.	18. —	
Risenberg, 1 Kr mdlg. i 6 M.	6. —	
		376. 96

Andre Understøttelser:

Fridrich Floto, Reiseunderstøttelse	10. —	
V. E. Christensen, do.	4. —	
J. C. M. Møller	4. —	
L. Andersen, Begravelseshjælp.	10. —	
C. V. Nielsens Kone for Decbr. 1874, Januar—Mai a 50 Øre mdlg.	3. —	
A. Uhrbach, Reiseunderstøttelse.	10. —	
L. E. Hansens Enke	8. —	
C. V. Nielsens Kone	4. —	
Enken Marie Valentin som Hjælp til en Symaskine	10. —	
at overføre	63. —	376. 56

	Kr	Øre	Kr	Øre
Overført:	63. —		376. 56	
Samuelsen, en øieblikkelig Hjælp	10. —			
Esslinger, Reiseunderstøttelse	10. —			
L. V. Larsen, øieblikkelig Hjælp	4. —			
L. Christensen, do. do.	3. —			
			90. —	

Forskellige Udgifter:

Leje af Localet hos Kücker i Jan. Febr., Marts og April.	48. —		
Do. af do. hos do. fra 1/5 til 30/9 samt 2 Aftener	54. —		
Localet til Generalforsamlingen d. 9/2	10. —		
Leje af Localet hos Thun til 3 forskellige Møder	22. —		
Buddeløn	10. 33		
Administration	19. 15		
Avisernes Afhentning	12. —		
Tidsskrifter og Bladhold (heri indbefattet Boghdl. Block's Regning for 1874)	57. —		
Typograf-Tidende:			
Redaktionshonorar for 24 Numere	192. —		
Buddeløn for Ombæring af 24 Numere	46. 10		
Trykning af 24 Numere a 22 Kr	528. —		
Beskæring af 9 Nr. a 1 Kr	9. —		
Godtgørelse for Petit og Correctur	9. 99		
		785. 9	
Bogtrykkerarbeide		96. 66	
Tilskud til Duus og Hustrues Guldbryllupsgave		20. 29	
1 Farvestempel (Typografisk Forening)		17. —	
Leje af Obligationerne i Bikuben		1. —	
Udbetalt Formanden af det bevilgede Beløb til Organisationsreisen		280. —	
Solgt 2 Østifternes Creditforeningsobligationer		300. —	
Købt 1 do. do. stor 200 Kr		187. 68	
Kassererens Honorar for det forløbne Halvaar		100. —	
			2020. 20
Udgift			2487. 16
Indtægt			2819. 15
Overskud			331. 99
Kassebeholdning fra forrige Halvaar			
÷ Strøms Indbetaling i dette Halvaar			1968. 44
			2300. 43
Kassebeholdning den 30. Juni 1875:			
Obligationer	1600. —		
Strøms Beviis	233. 76		
Contant og i Bikuben	466. 67		
			2300. 43

Ovenstaaende Regnskab er af Undertegnede revideret og befundet at være i Orden. Kassebeholdning samt Værdipapirer eftersete.

København, den 30. Juli 1875.

R. Voltmar. **N. D. Hansen.** **J. C. Henriksen.**

Typografiske Kundgørelser.

En Sætter,
vant til saavel Værk-, Accidents- som Avissats, ønker Plads. Man henvende sig til
Tidendens Expedition.

Lawrence Brothers pat. engl. Valsemasse
sælges af Eneagenten for Danmark og Norge, Bogtrykker H. J. Jensen, Christiania, for 40 Spdl. (160 Kroner) pr. 100 Pd. Større Partier frit Kjøbenhavn.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening“ i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 32. København, den 6. August 1875. 2. Aarg.

Organisationsrejsen.

Hr. R. P. Jensen har meddelt os, at han nu i det Væsenlige har tilendebragt sin Rejse — kun nogle faa Steder paa Sælland, i Københavns Nærhed, agter han endnu at besøge —, og at han fra næste Uges Begyndelse igen kan overtage sin Funktion som Formand og Redaktionen af Tidenden.

Hr. Jensen har tillige tilsendt os en Fortegnelse over den indrettede Organisation, hvortil han knytter en Notits om, at der i Løbet af næste Uge fra Forbundets Præsidium vil udgaa Skrivelser til samtlige Stedforeninger, saa at Forbindelsen mellem disse og de dem underlagde Smaabyer kan blive fuldstændig tilvejebragt. Der er oprettet Stedforeninger i:

Kolding. Her under høre Byerne Fredericia, Ribe, Varde og Ringkøbing. Bestyrelse: Emil Petersen (Formand).

Vejle. Bestyrelse: D. V. C. Hansen (Formand).

Horsens. Bestyrelse: A. E. Kihl (Formand).

Aarhus. Følgende Byer ere her underlagde: Ebeltoft, Grenaa, Holstebro, Lemvig, Randers, Skanderborg, Silkeborg, Skive og Viborg. Bestyrelse: Ditlev Nielsen (Formand), F. H. Andersen (Kasserer) og A. Hansen.

Aalborg. Følgende Byer underlagde: Frederikshavn, Hjørring, Hobro, Thisted*) og Nykøbing p. M. Bestyrelse: L. Jensen (Formand), Geisler og Lauderborn.

Odense. Herunder følgende Byer: Assens, Bogense, Faaborg, Middelfart og Nyborg. Foreløbig Bestyrelse: P. Ditlefsen (Formand).

Svendborg. Underlagt: Rudkøbing og Ærøskøbing. Bestyrelse: Printzlau (Formand).

Nykøbing p. F. Underlagt: Stubbekøbing, Maribo og Rødby. Bestyrelse: C. P. Jensen, H. M. Schou og Skaarup.

Nakskov. Bestyrelse: P. Larsen (Formand).

Nestved. Her under: Voidingborg og Præstø. Bestyrelse: C. A. Meyer (Formand) og Schoubye.

Slagelse. Underlagt: Korsør, Skelskør og Sorø. Bestyrelse: H. Olsen (Formand).

*) I Thisted ventes oprettet en selvstændig Stedforening.

Der mangler endnu at oprette Stedforeninger i Ringsted, Hillerød, Holbæk (hvorunder Kallundborg) og Roskilde. De øvrige sællandske Byer: Fakse, Frederikssund, Helsingør, Hørsholm, Køge, Lyngby, Nykøbing og Storehedinge samt Stege paa Møen lægges under København. Paa Bornholm (i Rønne) vil desuden blive forsøgt oprettet en Stedforening.

„Typograf-Tidendes" Referat af den den 16. Juli afholdte extraordinære Generalforsamling er i flere Henseender mangelfuldt og vildledende og formentlig skikket til at bibringe de af den „typografiske Forenings" Medlemmer, der ikke bivaanede den nævnte Generalforsamling, saavelsom Tidendens Læsere i Provindserne en fejlagtig Opfattelse af vor Stilling i den foreliggende Sag. Vi finde os af denne Grund foranledigede til nedenstaaende Bemærkninger.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Garantier for en fremtidig Overholdelse af Overenskomsten fra „Dags.-Tel." Udgiveres Side anfører Referatet: „Formanden havde ikke hørt Henriksen nævne andre Garantier end Faktorens Fjernelse, og han troede derfor, at det var den eneste Udvei, H. kunde tænke sig for at faa Sagen klaret." Hvad Henriksen replicerede, meddeles ikke, hvorfor vi skulde oplyse, at han paany hævdede ikke at have stillet en Fordring som den antydede, ligesom han udtrykkelig fremhævede, at man meget vel kunde tænke sig forskjellige Garantier fremsatte af d'Hrr. Ferslew & Comp., og forsaavidt Bestyrelsen paa Foreningens Vegne fandt disse akceptable, var det en Selvfølge, at han underkastede sig dens Afgjørelse. Som man sér, er dette paa ingen Maade identisk med en Fordring om Administrationens Fjernelse, og vi henstille desuden til Læserne at fælde Dommen over den Mangel paa Takt, der, som det forekommer os, har ledet to af Bestyrelsens Medlemmer til overfor Generalforsamlingen, altsaa overfor den typografiske Offentlighed, at gjengive paa en inkorrekt Maade Udtalelser, der vare faldne i en privat Kreds, og som vi ville forudsætte, at de have misforstaaet.

Af Hr. C. Madsens Foredrag, saaledes som dette fremtræder i Referatet, erholder man det

Indtryk, at Henriksen havde stillet et Forslag, uden at det dog antydes, i hvilken Retning dette Forslag skulde gaa. Naar man imidlertid véd, at H.'s Opsigelse paa Grund af hans Virksomhed i Foreningens Tjeneste var et væsentligt Motiv til Generalforsamlingens Indkaldelse, ligger det nær at antage, at Forslaget stod i Forbindelse med dette Motiv. Man vil imidlertid kunne sige sig selv, at den saaledes supponerede Forslagsstiller, der var personlig impliceret i Sagen, ikke var beføjet til at tage Initiativet til et saadant Forslag, men at dette nærmest burde fremkomme fra Bestyrelsen. Dirigenten meddelte altsaa, at H. intet Forslag havde stillet, og da Taleren opkastede Tvivl om Rigtigheden af Dirigentens Erklæring, konstateredes denne af Forsamlingen. Herom tier imidlertid Referatet.

Endvidere var en anden af vore Udtalelser udeladt i Referatet, nemlig hvad Fr. Olsen udtalte af sit første Foredrag: at forsaavidt Foreningen delte de i Artiklen med Overkrift „Overenskomsten" fremsatte Anskuelser, saa var det en Tilsidesættelse af hele Foreningen, naar en af dem, der havde givet disse Anskuelser Udtryk, blev opsagt fra sin Plads. Hvis Foreningen rolig saa herpaa, viste den en Svaghed overfor vedkommende Principal, der meget let kunde drage andre Følger efter sig, og svigtede dem, der vare traadte i Skranken for at hævde Foreningens Ret.

Med Hensyn til vor Fratrædelse fra Redaktionen af Tidenden skulle vi bemærke, at vi selvfølgelig under ordinære Forhold med stor Beredvillighed vilde have ofret Foreningens Organ Tid og Kræfter som dets midlertidige Redaktører; en ganske anden Sag vilde det derimod være, om vi under en Tilsynshavende og overfor en Bestyrelse, med hvem vi maatte ansé os for at være i afgjort Uoverenstemmelse angaaende særdeles væsentlige Punkter, fortsatte denne vor Virksomhed; vi maatte altsaa aldeles bestemt vægre os herved. Da Bestyrelsen fandt det rigtigt at lægge et Tryk paa Forsamlingens Beslutningsfrihed ved sin Erklæring om ikke at ville tage sig af den foreliggende Sag, men at ville træde tilbage, saafremt en aktiv Optræden maatte vinde Tilslutning, fandt vi os ikke foranledigede til at afæske Forsamlingen nogen Meningstilkjendegivelse, idet Forudsætningen for et saadant Skridt: Bestyrelsens Samvirken med os, som bekjendt, var bristet, ligesom vi maatte erkjende Hr. R. P. Jensens Berettigelse til at afgive sit Votum i en Sag, der berørte ham saa direkte som Spørgsmaalet om hans 4 Medbestyreres Afgang, før den fandt sin Afgjørelse. Vi overlode altsaa af Hensyn til Foreningen Bestyrelsen Valpladsen, der unægtelig frembød et sørgeligt Skue, og trak os tilbage med Overbevisningen om, at Forsamlingens Majoritet med os var enig i, at Forenigens Ære og Værdighed bød den at træde op.

Naar vi nægtede at modtage det til os rettede Tillidsvotum, vil man tro vor Forsikring om, at ingen barnagtig Fortrydelse her har gjort sig gjældende. Havde Bestyrelsen fastholdt sin tidligere Opfattelse, vilde Forsamlingen ved sin Afstemming utvivlsomt have støttet vore Bestræbelser for saa vidt muligt at hævde Foreningens Interesser, og en Støtte af denne Art vilde ubetinget have været det korrekteste Tillidsvotum; men at modtage et saadant i samme Moment, som man erklærede at maatte unddrage os sin Bistand, — dertil havde vi sandelig ingen Anledning.

Ligesom vi ere os fuldt bevidste at kunne paa ethvert Punkt forsvare, hvad vi i den Tid, hvori vi have havt den Ære at redigere Tidenden, have fremsat i denne, saaledes tro vi os berettigede til at haabe, at man vil have fundet vort Standpunkt paa Generalforsamlingen klart og korrekt. Vi slutte, idet vi udtale et oprigtigt Ønske om, at Foreningen vil vide inden føie Tid at gjenoprette sin lidt forstyrrede Organisme, saa at den kan have bedre Held med sig, naar det næste Gang gjælder om at vise, at ikke Tilbagegang, men Fremskridt staaer skrevet paa dens Fane, at det ikke er en af dens ringeste Opgaver at værne om sin egen Værdighed og sine Medlemmers Interesser, og at den har andre Forpligtelser overfor Saadanne, der have hørt til dens bedste, dens trofasteste Støtter, end at støde dem fra sig.

J. C. Henriksen. *Frederik Olsen.*

Ovenstaaende ønskes bhgl. indrykket i det først udkommende Nr. af „Typograf-Tidenden."

J. C. Henriksen.

* * *

„Hvor underlig det sig kan vende." For faa Dage siden svarede d'Hrr. midlertidige Redaktører en Indsender, som klagede over et Referats Mangelfuldhed: „et Referat er — et Referat." Vi samstemme med d'Hrr., men d'Hrr. samstemme ikke med dem selv. Naar man selv er Part i Sagen, og især naar man tillæger sine Yttringer en overordentlig Vigtighed, saa er Sagen en ganske anden, saa er Referatet altid mangelfuldt, og her er det nu tilmed vildledende. Til Lykke for os og til Lykke for Efterverdenen er Forsélsen gjenoprettet, idet d'Hrr. jo nu have haft Lejlighed til at supplere det „mangelfulde" og til at føre de Vildledte paa rette Spor — og for saa vidt kunde „Visen" gjærne være ude og hele Landet kunde atter være glad; men da d'Hrr.'s Skrivelse indeholder noget „mere og andet," maa man tilgive os, at vi dvæle en liden Stund ved dette „mere." — D'Hrr. have benyttet Formandens Fraværelse og deres dem aldeles privat tildelte Stilling som midlertidige Redaktører — denne Stilling naturligvis med den øvrige Bestyrelses stiltiende Billigelse, da man jo burde forudsætte, at de som Formandens „gode Venner" ganske vilde være et Udtryk for hans og selvfølgelig ogsaa

for Foreningens Anskuelser og hvorved de i Gjerningen vilde faa Lejlighed til at vise den af dem paapegede særegne Opofrelse — til at grave en forlængst af Formanden bilagt Sag op igjen og forsøgt at lave et stort Numer ud af den, og om det end ikke maatte mærkes, burde billigvis egne Interesser ikke forglemmes; men efter alt, hvad der ligger for, maa det staa klart for enhver Uhildet, at Hr. H. har forsøgt at frempoussere og opstylte til en vigtig Begivenhed noget, som han ikke selv vidste om det var en virkelig Begivenhed; han har spundet et kunstigt Væv, hvis Traade vel vare fiffige, men ingenlunde holdbare. Nogle bleve da ogsaa hildede, og andre bleve ved „Indgifter" bibragte en aldeles skjæv Fremstilling af Forholdene, men Fortryllelsen varede da ogsaa kun kort, da Bestyrelsen viste den „Mangel paa Takt" at kige Hr. H. i Kortene. Tallet „9" er nu vel reduceret til „7," men vi maa ligefuldt beundre og samtidig beklage en Fasthed, som i dette Tilfælde vel er dikteret af en for vidt dreven Æresfølelse. Som sagt, en yderligere Drøftelse skulde vi ingenlunde have indladt os paa, saafremt d'Hrr. vare nøjedes med at fuldstændiggjøre Referatet, men da „den ene Høflighed er den anden værd," have vi heller ikke kunnet undlade yderligere at meddele Billedet nogle Randgloser, men — selve Sagen var uden Kjærne og Frugten blev derefter: kun „lidet lystelig at skue," men desuagtet, og trods Hr. H.'s Misfornøjelse med Bestyrelsen — der vel bliver endnu større, ved at vi ikke have villet forholde Medlemmerne at faa en liden Forsmag paa en „Regering," hvis Tidsomraade rigtignok i dette Tilfælde kun har varet omtrent $2^1/_2$ Sekund, men som dog tydelig viser den „Fremgang," hvorefter der stiles, — trods dette maa den nuværende Bestyrelse — som alle tidligere og, som vi haabe, alle fremtidige — fastholde, at den altid først og fremmest har det for Øje, hvorfor den er der, nemlig Foreningens Tarv, at ikke Fremfusenhed og tvivlsomme Matadorer i faa Øjeblikke skulde lette en Bygning ud af det Fundament, hvortil Stenene møjsommelig ere slæbte længe førend der var „tænkt" paa nogen af d'Hrr.

Red.

Forskelligt.

— Iblandt de grafiske Kunster har i den senere Tid især Skriftstøberiet udviklet sig til en næppe anet Høide, hvilket atter har bevirket, at de typografiske Præstationer lidt efter lidt fortrænge de litografiske paa mangfoldige Omraader, hvor man forhen udelukkende har været henvist til Litografien. Med Hensyn til Farvetrykket ere alle Vanskeligheder omtrent overvundne, den egentlige Hovedvanskelighed ligger i Opfindelsen af selve det typografiske Materiale. I Frankrig, men dog fornemmelig i Tyskland er man utrættelig i Forsøg paa dette Omraade, saaledes som det sømmer sig for de to store Kulturfolk — vore Forhold ere for smaa, vi have ikke Raad til at experimentere. — Det med „Journal f. Buchdruckerkunst" følgende Prøveblad viser hvilken vid Mark der er for en dygtig, fantasirig og med stor Taalmodighed udrustet Typograf til med et forholdsvis ringe Materiale at kunne præstere Ting, som udelukkende hidtil har tilhørt Litografien, men nu som Bogtryk fremtræder paa en langt tydeligere og renere Maade. Prøvebladet er udgaaet fra det Woellmerske Skriftstøberi i Berlin.

Fra samme Anstalt er for nylig udgaaet en Skrive-Skrift paa Mittel-Kegel, som er den nydeligste og hensigtsmæssigste vi endnu have sét, og tillige udmærker sig ved en sjælden Elegance. Vi kunne i et og alt underskrive hvad „Journal" siger om denne nye Fremtoning, kaldet Correspondence-Skrift: „Denne Skrift forener i sig stor Sirlighed og overordentlig Elegance, og den kan ubetinget stilles forrest i Rækken af den Masse smukke og smagfulde Skriveskrifter, som den nyere Tid har bragt os næsten til Overflod. Vi sige „næsten" til Overflod; thi Højden er ikke naaet, saalænge der endnu er Plads for en saa fortræffelig Nyhed som denne Mittel-Correspondenceskrift. Dens lille Kegle er ogsaa en praktisk Anbefaling. Litograferne have al Grund til ogsaa at frygte denne nye Konkurrent, thi Forretningsmandens praktiske Øje vil øjeblikkelig give den Fortrinet for de litografiske Arbejder, som ingenlunde besidde denne Skrifts Regelmæssighed og Klarhed og som oven i Kjøbet er dyrere end Bogtryk.

— Det største Bogtrykkeri i Norden er det i Stockholm oprettede Centraltrykkeri, forøvrigt et Actieforetagende. Den storartede Bygning, som indbefatter alle de til de grafiske Kunster hørende forskjellige Grene, ligger lige overfor Banegaarden. Stueetagen er benyttet som Lager for inden- og udenlandske Papirer og afgiver tillige Rum for en stor Dampmaskine, som driver alle Maskiner og Heiseapparater og forsyner Lokalerne med den fornødne Varme. I samme Etage er Forlags-Expeditionen, der vel just ikke er betydelig, men efter al Sandsyndelighed snart vil faa en storartet Virkekreds. En illustreret Verdenshistorie tæller saaledes 12,000 Subskribenter.

I 1ste Etage er de forskjellige Kontorer og en 30 Alen lang og 21 Alen bred Maskinsal med 11 Hurtigpresser af nyeste Konstruktion, hvis Tal snart vil forøges, foruden forskjellige Presser og mindre Maskiner. I en anden Sal staaer 4 Satiner- og forskjellige Glittepresser.

2den Etage indeholder en særdeles smuk luftig og lys Sættersal med 22 Fag store Vinduer; her arbejde for Tiden 60 Sættere. Umiddelbart til denne Sal støder forskjellige Kontorer for Faktorer o. s. v., et rigt udstyret

Accidenstrykkeri og et Bogbinderi, der for Tiden beskjæftiger 21 Arbejdere.

3dje Etage omfatter den litografiske Anstalt med 4 Hurtigpresser og 20 Haandpresser, og tillige en Tegnesal. 4de Etage er Tørre- og Optagningsværelser.

En mindre Bygning i Gaarden indeholder Skriftstøberi med 4 Maskiner og Stereotypi, og det vil ogsaa komme til at indbefatte en zylografisk Anstalt. Nuværende Finantsminister Forsell var Foretagendets højeste administrerende Direktør, efter ham fulgte Dr. G. J. Fahlcrantz. Som Exempel paa Anstaltens udstrakte Virksomhed kan anføres, at for Øjeblikket bliver der trykt 15 periodiske Skrifter, hvoriblandt de 11 ere illustrerede. I de sidste 5 Maaneder er der leveret Arbejde for omtrent 600,000 Kroner.

— „Journ. f. Buchd." giver en Beretning om en den 4. Juli forefalden Kapsætning, som var arrangeret af den wienske Faktorforening. 11 Kæmpende havde indfundet sig i „Neuen Freien Presses" Trykkeri, hvor enhver af dem bleve anvist en i lige Grad godt belyst Vindusplads og en tom Sætterkasse. Aflægning af Skriften (Borgois) begyndte Kl. 10. Formatets Brede var fastsat til 5 Konkordancer. Kl. $10^1/_2$ begyndte Sætningen og hørte op paa Slaget 12. Derpaa blev Satsen aftrukken og overgiven til Præmiedommerne. For at sikre Kvalitetens rigtige Inflydelse lige over for Kvantiteten var der opstillet de Regler for Satsens Bedømmelse, at der skulde fraregnes en Linie for hver 5 Fejl og ved en „Begravelse" eller et „Bryllup" en Linie for hvert Ord. Manuskriptet hidrørte fra Lærlingeskolens autograferede Samling, og dets Skrivemaade galdt som Norm, dog bleve de ortografiske Urigtigheder, som Sætteren undlod at rette, at regne for Fejl. Sejrherrerne vare d'Hrr. J. Gardovsky, J. Hohenberg og A. Trenkwitz. Den Første leverede 59 Linier (= 3835 Bogstaver) ÷ 18 Fejl = 55 Linier, den Anden 55 Linier (= 3575 Bogst.) ÷ 12 Fejl = 52 Linier og den Tredje 54 Linier ÷ 22 Fejl = 49 Linier — Alt i Løbet af halvanden Time. Gardovsky fik i Præmie en Sætter-Aal, hvis Skive, der kan afskrues, skjulte 3 Dukater, Hohenberg et Kvartskib en miniatur, under hvis Tunge var lagt 5 Sølvgylden, og Trenkwitz et Spalteskib med 3 Sølvgylden under Skibstungen. Faktorforeningen havde sørget for, at ogsaa de 8 Sættere, som ingen Præmie havde faaet, erholdt en Erindringsgave om Kampdagen.

Forespørgsel til den ærede Bestyrelse for Sangforeningen.

Da der jo ifølge Lovene hvert Aar skal arrangeres en Sommerfornøjelse for Medlemmerne, og vi nu allerede ere i August Maaned, saa anmodes den ærede Bestyrelse om venligst at besvare, naar ovennævnte Sommerfornøjelse vil finde Sted.

Forb.
Flere Medlemmer.

Hr. Julius Nehm har indsendt en Skrivelse, men da Forudsætningen, hvorpaa hele Skrivelsen er baseret, er urigtig, thi vi have selvfølgelig forvisset os om, at Skrivelsen virkelig var affattet af samtlige „nedenunder," have vi ikke troet at burde optage den. Med Hensyn til Slutningsbemækningen ser Hr. Nehm, at vi have fulgt hans Raad. *Red.*

Typografernes Sangforening.

Lørdagen den 14. August, Kl. 9 Aften, afholdes den halvaarlige Generalforsamling i Hr. Nærums Lokale paa Store Købmagergade 52, 1. Sal. *Bestyrelsen.*

Den typografiske Forening.

Det til i Lørdags indvarslede Repræsentantskabsmøde blev af Formanden suspenderet, da det til at forhandle nødvendige Antal Medlemmer ikke var mødt. — Fraværende vare: Med anmeldt Forfald: J. Christensen, N. Hansen,, N. D. Hansen, Muhle og Th. Sørensen. — Uden anmeldt Forfald: Dahlquist, Th. Jørgensen, J. F. Møller, Neye, Emil Thomsen, Charl. Thomsen, Wold og Rudolf Nielsen.

Repræsentantskabsmøde

afholdes Lørdag den 7. August, Aften Kl. 10, i Foreningens Lokale, Krystalgade 4.

Dagsorden:

1) Optagelse af Medlemmer.
2) Andragender.
3) Regnskabet foreligger revideret til Indstillig af Repræsentantskabet paa den forestaaende Generalforsamling.

Frederik Olsen,
Repræsentantskabets Formand.

I R. P. Jensens Fraværelse redigeret af den typografiske Forenings Bestyrelse.

Typografiske Kundgørelser.

En Sætter,
vant til saavel Værk-, Accidents- som Avissats, ønsker Plads. Man henvende sig til
Tidendens Expedition.

En Sætter søges til et Trykkeri i Sælland. „Typ. Tid."s Ekspedition anviser.

En **Maskintrykker** ønsker Plads. Løn mindst 18 Kr. og 10 Timers Arbejdstid.

En **Sætter** søger Plads. Ugenløn 16 Kr. eller Beregning efter Tarifen.

En **Sætter** kan faa en varig Plads paa Beregning: 28 Øre pr. 1000 Alphabet.

En **Maskintrykkerplads** er ledig. Ugeløn 18 Kr.

En **Sætter** kan faa en stadig Plads i Slesvig-Holsten. Arbejdstiden 10 Timer og Ugelønnen 10 Thlr. $17^1/_2$ Sgr. (omtr. 20 Kr. 20 Øre).
Anvises af *R. P. Jensen.*

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 33. København, den 13. August 1875. 2. Aarg.

Efter at jeg nu i det Væsenlige har tilendebragt min Rejse og saaledes igen overtaget min Funktion som Formand og Redaktionen af Tidenden, bringer jeg Provinskollegerne min bedste Tak for den gode Modtagelse, som alle Steder er bleven mig til Del, og for den kollegiale Venlighed, hvormed man i et saa rigt Maal er kommen mig i Møde.

Med Ønsket om, at der ved min Rejse maa være bleven lagt Grundvolden til et enigt og stærkt Forbund mellem alle danske Typografer, aflægger jeg min forbindligste Tak til Alle. *R. P. Jensen.*

Forbundet, dets Grundsætninger og Organisation.

I.

Under Overskriften „Præsidenten er Forbundet" indeholder Juni-Numret af „Skand. Bogtr.-Tid." en Redaktionsartikel, der tilsigter at give en Kritik af „Almindeligt dansk Typograf-Forbund". Principalorganet har gjort sine Sager ret godt. Der fortælles, hvorledes „Den typografiske Forenings" Formand som Forbundets Præsident har faaet bevilget 400 Kr. til hans „Kroningsrejse Landet igennem", hvorledes „det Hele" (Forbundets Indretning), „som man*) sér", er anlagt paa at skulle være færdig i en „Haandevending", hvorledes allerede Formanden optræder med Præsidentens fulde Myndighed, omtrent som „Herskere „af Guds Naade" tale til deres Undersaatter: „Kollegerne ville allerunderdanigst have at underordne dem den stedlige Forening, som jeg allernaadigst opgiver for dem."" Saa kommer der nogle Citater, der ere udrevne af Forbundslovene, og „som man af dem vil sé", siges der, „faar Hr. R. P. Jensen som Præsident i Forbundet en Snor i alle danske Typografer"; de „ere i Færd med at gaa op i Præsidenten, at blive Kød af hans Kød og Ben af hans Ben". Hr. Nyrop finder dog, at den „skildrede" Ordning er, „som man sér", let at overskue, og at den i alt Fald har én stor Fordel, den nemlig, at man véd, hvem man skal henvende sig til, naar „f. Eks. en Faktor vil søge at komme til Forstaaelse med sit Trykkeris Personale om at fremme et Arbejde", for at der saa fra Præsidenten, „Selvherskeren", kan „komme en Forordning herom", eller naar nogle Typografer en halv Formiddag i Arbejdstiden finde paa at ville „spille nogle Potter Kegler," hvad der skulde kunne være paabudt ved en „Forordning"*), for at saa Faktoren kan fremføre sin Klage for „Selvherskeren" — o. s. fr., siger Hr. Nyrop. Efter Hr. Nyrops Sigende, saa er Præsidentens Valgsprog: „Vi alene vide", og „Ingen kan modsige ham". Punktum. — Ja, hvis Principalorganets Fremstilling var rigtig, saa stod det sig ikke længe med „Præsident Jensens Magt", men — skudt forbi, Hr. Nyrop — den er aldeles urigtig. Det er dog ikke vor Mening at indlade os i en Polemik med Hr. Nyrop; vi have blot gjort et Uddrag af Artiklen for at servere den for vore Læsere som en Kuriositet. Men et Stykke af den gør en Undtagelse, et Stykke, som vi ville skænke nogen Opmærksomhed, forinden vi nærmere give en Udvikling af Forbundet, dets Grundsætninger og Organisation.

Hr. Nyrop skriver saaledes, som det synes med Alvor:

„Hvad der i dette Aktstykke (sé „Typ.-Tid." af 28. Maj) mest forundrer, er den Sikkerhed, hvormed der regnes paa en næsten blind Underkastelse (Tilslutning til Forbundet), ti efter den almindelige Antagelse er Mangel paa Disciplin en af Tidens Brøst. Individet føler sig frit og vil ikke underkaste sig Andet end sin egen Tilbøjelighed. Men just derfor er Hr. R. P. Jensens Forsøg paa at faa alle Danmarks Typografer, om vi saa maa sige, paa en Snor af stor Interesse. Ti lykkes det — og vi tro, at det lykkes —, da viser det sig, at den ved Næringsloven i 1857 gennemførte Ophævelse af alle Lavene som saadanne maa være en Fejl. Medlemmerne af de forskellige Fag ville jo trods Enkeltes Pukken paa individuel Frihed styres fra oven ja blindt ledes, og ville de det, da er det næppe rigtigt ganske at holde Statens Tilsyn borte."

I Hovedsagen er Hr. Nyrops Mening med disse Udtalelser, at det at indordne sig i en Forening som Forbundet er det Samme som at give Afkald paa sin individuelle Frihed. Dette maa vi modsige. Enhver, der slutter sig til Forbundet, gør det af egen fri Vilje; han gør

*) „Man" d. e. Hr. C. Nyrop.

*) Der kunde ogsaa staa i „Forordningen", hvor mange Gange det var tilladt hver Enkelt at slaa „otte om Kongen".

det af „egen Tilbøjelighed“, fordi Erfaringen har lært ham, at han kun ved at slutte sig fast og enigt sammen med sine Kolleger kan skabe sig en selvstændig Stilling som Arbejder og Statsborger. Nu skal han rigtignok underkaste sig Forbundets Love og Beslutninger; men kan man tænke sig nogen Forening, hvor dette ikke er Tilfældet? F. Eks. en Mand, der ejer en lille Kapital, som bidrager til hans Ernæring, sætter den i et eller andet Aktieforetagende, hvis Statuter han dermed maa underkaste sig; han maa finde sig i, at en Generalforsamlings Beslutning kan gaa ham imod, men han gør det, fordi han har Erkendelsen af, at hans Kapital er fordelagtig anbragt, og det uagtet han stedse maa være med til at tage Konsekvenserne af Aktieforetagendets administrerende Bestyrelse. Dette Aktieforetagende kunde f. Eks. være de forenede Sukkerfabriker i København, som meget forstandigt have slaaet sig sammen, og som gøre deres Bedste til, at ikke andre end dem skulde kunne tilvirke Sukker. Det er vist ikke Hr. Nyrops Mening, at disse Aktionærer have mistet deres individuelle Frihed. Akkurat lige saadan forholder det sig med Typografernes Forbund: det er et stort Konsortium, hvis Deltagere have indskudt deres Kapitaler d. e. deres Arbejde for at bringe saa stort et Udbytte ud deraf som vel muligt, men da de erkende, at Enhver især selv i heldigste Tilfælde ikke kan faa et saa stort Udbytte, at han dermed kan sikkre sig for alle Eventualiteter, tilsige de hverandre gensidig Understøttelse, naar som helst en saadan er nødvendig. At Forbundets Love ere anderledes indrettede end Sukkerfabrikernes, kan næppe forundre, og at de ere saadan, at de fordre en stræng Pligtopfyldelse, for at Enhver kan blive ydet sine fulde Rettigheder, maa vistnok indrømmes at være meget fornuftigt. Forresten have vi Typografer jo ikke gjort noget Andet eller Værre end Bogtrykkeriejerne; de gøre saamæn deres Bedste for at skabe en Sammenslutning mellem dem, støttet ved Pengebøder o. s. v. — Det er vistnok en Fejl, at alle Lavene som saadanne bleve ophævede ved Næringsloven i 1857; i alt Fald er der en stærk Trang til Stede hos alle Fag til at organisere sig, og Arbejderbevægelsen vil sikkert ogsaa vedblive, indtil der findes en Form, hvori den kan hvile sig. — Det Besynderligste i det citerede Stykke er dog det, at Hr. Nyrop siger: „Medlemmerne af de forskellige Fag ville jo trods Enkeltes Pukken paa individuel Frihed styres fra oven ja blindt ledes, og ville de det, da er det næppe rigtigt ganske at holde Statens Tilsyn borte.“ Denne Sætnings Rigtighed maa vi underkende for Typografernes Vedkommende. Blandt Typografernes har altid hver Enkelt kunnet gøre sin Mening gældende for at skaffe den Indflydelse, saadanne have Formerne for deres Organisation været, og at dette ikke mindre er Tilfældet med det nu oprettede Forbund, haabe vi at kunne gøre Hr. Nyrop indlysende. At Arbejderne skulde trues med Statens Tilsyn, fordi de ville benytte den ved Grundloven hjemlede Foreningsfrihed, er mærkeligt. Skulde Lovgivningen ville gribe ind i Arbejdernes fri Stilling som Statsborgere, er der stor Frygt for, at t. Eks. de typografiske Arbejderes Forening, der hidtil har staaet uberørt af al Politik, vil drages med ind i denne, og det netop fordi den hævder, at „Individet føler sig frit og vil nødigt underkaste sig Andet end sin egen Tilbøjelighed“. Men det udelukker som sagt ikke, at Typograferne derfor ikke af fri Vilje skulde kunne slutte sig sammen i en Forening som „Almindeligt dansk Typograf-Forbund“, hvori der vel maa være „Disciplin“, men hvor der ogsaa hersker „individuel Frihed“, — det skulle vi godtgøre, naar vi næste Gang gaa videre.

Forskelligt.

— Den typografiske Voldgiftsret, hvori Bogtrykkeriejerne ere repræsenterede ved Dhrr. Lauritzen og Valentin og Typograferne ved Dhrr. J. C. Henriksen og R. P. Jensen, konstituerede sig i Tirsdags og valgte Valentin til Formand og R. P. Jensen til Sekretær. Næste Møde afholdes i Aften.

— Opmærksomheden henledes paa „Den typografiske Forenings“ ordenlige Generalforsamling, der afholdes paa Mandag. Forhandlingerne ville sikkert blive af betydelig Interesse. En kraftig Deltagelse i Repræsentantskabsvalget er meget ønskelig.

— Generalforsamlingen, der i Sangforeningen er indvarslet til i Morgen Aften, har en meget righoldig Dagsorden, som maa opfordre Medlemmerne til at møde talrigt.

— Ved Digteren H. C. Andersens Jordefærd, der fandt Sted i Onsdags, vare ikke faa Typografer til Stede under Fanen.

— En amerikansk Forfatter, der af Skødesløshed skrev en meget utydelig, næsten ulæselig Haand, hvorved han forvoldte den stakkels Sætter, som skulde bringe hans Aandsprodukter i Trykken, megen Besvær og en Del unødvendige Bryderier, er fornylig paa New-Yorks Gader bleven overfaldet og gennempryglet af nogle Typografer. Der meddeles ikke Noget om, hvorvidt „Lektionen“ har frugtet. Saaledes fortæller i alt Fald „Den lille Avis“ Begivenheden, og saa maa den vel være sand.

Foranlediget ved Forespørgsler af forskellige ærede Kolleger, undlader jeg ikke at meddele, at jeg ikke, ved at besvare Indlæg, der ere holdte i en Tone som det i Tidendens Nr. 31 fra „Samtlige nedenunder" fremkomne, vil gøre „Typograf-Tidende" til et Smudsblad.

N. D. Hansen.

For at imødegaa en Misforstaaelse, der faar Udbredelse blandt mine Kolleger ved en i disse Dage cirkulerende Opfordring til Dhrr. Grøndahl og Jeppesen om at fratræde Bestyrelsen, finder jeg Anledning til at bemærke, at jeg var og endnu er i fuld Overensstemmelse med mine Medbestyrere, og at jeg kun deri afveg fra deres Anskuelse, at jeg alt om Tirsdagen fraraadede et Mødes Afholdelse. Dem, der altsaa ønske Dhrr. Grøndahl og Jeppesen fjernede, anmodes om at medtage mig som den Tredje.

Ferd. Stahrenberg.

Følgende Kolleger foreslaaes til Repræsentanter ved det forestaaende Valg:

P. Christensen (Jørgensen & Ko.s Tr.),
Dahlquist (Ferslew & Ko.s Tr.),
Ewald sen. (Lunos Tr.),
Foltmar (Schjellerups Tr.),
N. D. Hansen („Dagbl.s Tr."),
N. Hansen (Thieles Tr.),
J. C. Henriksen (Lund & Ziirsens Tr.),
Jakobsen (Adresseavisens Tr.),
Carl Madsen („Berl. Tid."s Tr.)
Mortensen („Dag. Nyh."s Tr.),
F. S. Muhle,
J. F. Møller (Lund & Ziirsens Tr.),
Neye (Lunos Tr.,,
Marius Nielsen (Schultz's Tr.),
Rud. Nielsen (Fjesdsøe & Gandrups Tr.),
Fred. Olsen (Bordings Tr.),
Scharnowsky („Dag. Nyh."s Tr.),
Thorvald Sørensen (Schultz's Tr.),
Thomsen (Cohens Tr.) og
Thomsen (Thieles Tr.),

Flere Medlemmer.

Spørgsmaal vedrørende Forbundet.

Er det muligt, at „Almindeligt dansk Typograf-Forbund" kan udstrække sit Omraade til Nordslesvig, saa at der dér oprettes Stedforeninger, og blive i saa Tilfælde de danske Forbundsmedlemmer anerkendte som gode Kolleger Syd paa? Kunne vi i Nordslesvig glæde os ved Formandens Besøg? — Det sidste Spørgsmaal maa jeg desværre besvare benægtende. Hvad Spørgsmaalet om Forbundets Udstrækning til Nordslesvig angaar, da skal jeg herom korrespondere med det tyske Forbundspræsidium. Jeg skal gøre mit Bedste, for at de danske Kolleger kunne slutte sig til deres Fædreland.

R. P. Jensen.

Typografernes Sangforening.

Lørdagen den 14. August, Kl. 9 Aften, afholdes den halvaarlige Generalforsamling i Hr. Nærums Lokale paa Store Købmagergade 52, 1. Sal.

Bestyrelsen.

Den typografiske Forening.

Repræsentantskabets Møde den 7. August.

Følgende optoges enstemmig som Medlemmer: P. C. Wadum (Cohens Tr.), G. Stodt (Salomons Tr.), R. Madsen (Lunos Tr.), Appelgreen (Quist's Tr.), F. Gjerløv (Jørgensen & Ko.s Tr.), Rasmus Petersen og A. C. Larsen (Valentin & Lunds Tr.).

I Følge Andragender blev Chr. Møllers faste Understøttelse forhøjet fra 2 Kr. til 3 Kr. om Maaneden og Madam Valentin bevilget en øjeblikkelig Hjælp af 4 Kr.

Henriksen forelagde paa Revisorernes Vegne det reviderede Regnskab, hvortil han knyttede nogle korte Bemærkninger, som besvaredes af Bestyrelsen. Repræsentantskabets Indstilling af Regnskabet til Generalforsamlingens Godkendelse vedtoges derpaa enstemmig.

Udenfor Dagsordenen fremsatte Repræsentantskabets Formand en Sag mellem J. C. Henriksen og Fr. Olsen som midlertidige Redaktører af „Typ.-Tid." kontra „Den typ. Forening". Henriksen og Olsen gjorde Fordring paa 48 Kr. som Honorar for Redaktionen af 6 af Tidendens Numre, hvilket Beløb de forlangte anvist af Foreningens Kasse og ikke — af principielle Grunde som Følge af den sidste Tids Uoverensstemmelser — vilde betragte som en privat Sag mellem dem og Redaktør R. P. Jensen. Henriksen, der førte Ordet, bemærkede, at Sagen blev bragt frem, ogsaa fordi R. P. Jensen ønskede det. R. P. Jensen, der var til Stede, erklærede, at han virkelig havde opfattet Sagen anderledes end Dhrr. H. og O.; ligesom han selv aldrig havde modtaget saa meget som en Øre for sin Virksomhed i Foreningens Tjeneste, hvilken nu gik Aaringer tilbage, saaledes troede han, at Dhrr. H. og O. privat vilde gøre ham den Tjeneste at redigere Tidenden gratis, da Redaktionshonoraret (8 Kr. ugenlig) var det eneste Vederlag, som han havde for alt sit Arbejde. At han ikke desto mindre havde haft en ugrundet Opfattelse, skulde hen meget gerne erkende, og han maatte ogsaa tilstaa, at Dhrr. H.s og O.s Fordring var meget berettiget og ingenlunde kunde afvises, eftersom de rigeligt havde leveret Arbejde for Beløbet. Men han maatte forbeholde sig, at denne Fordring kom til at influere paa Organisationsrejsens Konto. Henriksen og Olsen indrømmede dette, ligesom de selv tidligere havde fremhævet det Utilbørlige i, at Formanden vedblev at være ulønnet. Paa Foranledning bekræftede Kasserer Berg, at Bestyrelsen ikke tog sig betalt af R. P. Jensen for de Numre, som den havde redigeret. Der var Flere, som havde Ordet, og de anerkendte Alle Fordringens Berettigelse, men ønskede den afgjort privat med Jensen. Dette erklærede Henriksen paa egne og Olsens Vegne sig afgjort imod, og blev det vedtaget, vilde de lade Fordringen falde og Intet

modtage; de fastholdt en direkte Udbetaling af Kassen paa Formandens Anvisning. Kasserer Berg og R. P. Jensen vare ikke imod denne Ordning, og Sagen afgjordes derpaa med, at Henriksen og Olsen faar udbetalt Redaktionshonoraret for de 6 første Numre i nærværende Kvartal af Foreningens Kasse.

Derpaa fik R. P. Jensen Ordet for paa Bestyrelsens Vegne at takke Repræsentantskabet for dets Virksomhed i den forløbne Valgperiode samt for at bringe det en Hilsen og Tak fra mange Provindskolleger. Hvad der end var forefaldet under hans Fraværelse, saa vilde han bede om, at Løsenet baade først og sidst maatte blive: Enighed! — Repræsentantskabet besvarede denne Hilsen ved at istemme et Leve for samtlige Provindskolleger, og det sluttede sin Virksomhed med et Leve for dets Formand, Hr. Fred. Olsen.

Fraværende med anmeldt Forfald: Dahlquist og Muhle, uden anmeldt Forfald: P. Christensen, N. Hansen, N. D. Hansen, Rud. Nielsen, Thorv. Sørensen og Wold.

Mandagen, den 16. Avgust, Aften Kl. $9^1/_2$, afholdes den halvaarlige ordenlige Generalforsamling i Hr. Restavratør Thuns Lokale, Hj. af Amaliegade og Sct. Annæplads.

Dagsorden:

1) Formanden giver den lovbefalede Udsigt over Foreningens Tilstand og Virken m. m. i det forløbne Halvaar.

2) Godkendelsen af Halvaars-Regnskabet 1. Jan.—31. Juni 1875, der foreligger revideret.

3) Valg paa 20 Repræsentanter.

4) Formanden fremkommer med nogle Udtalelser.

Den 12. Avgust 1875. *Bestyrelsen.*

Det bringes herved til Medlemmernes almindelige Kundskab, at hvem der maatte have en eller anden Sag, som ønskes indanket for Voldgiftsretten, vil behage at indsende den skriftlig til Rettens Formand, Hr. Bogtrykker Valentin. *Bestyrelsen.*

Repræsentantskabet.

De ved Generalforsamlingen valgte Repræsentantskabsmedlemmer anmodes om at møde til et konstituerende Møde, Lørdag den 21de Avgust Aften Kl. 10, i Foreningens Lokale.

For Bestyrelsen:
R. P. Jensen.

I Reglen hver Dag (Søndag undtagen) er jeg at træffe mellem Kl. 1 og 3 i Fortunstræde 4, St. Min Telegramadresse er: „Jensen. Fortunstræde, København."

R. P. Jensen.

Brevkasse.

B. i N. Der skal blive gjort Alt for at opfylde Deres Ønske angaaende Tidendens Ekspedition. Bestilling paa Posthuset er nu rigtignok at foretrække.

Aarhus. Det i Stedforeningens første Maanedsmøde holdte Indledningsforedrag over Diskussionsemnet „Om Lærlingeforholdene" skal blive optaget snarest muligt.

Bj. i M. Tak for Oplysningerne.

„**Mange Typografer**". Det er rigtigst at holde op med Polemiken om det sidste „indre" Stridsspørgsmaal; den er ikke skikket til at værne om Enigheden.

Typografiske Kundgørelser.

Advarsel!

Typograf Johan Nicolai Hansen har Lørdag den 31. Juli forladt Joh. L. Lunds Bogtrykkeri her i Byen efterladende sig en betydelig Gjæld til flere Kolleger samt til en Lærling (!). Fra undertegnede Inkassator har han tillige, for at knnne hæve Rejseunderstøttelse af „Den typografiske Forening", faaet udleveret et Bevis for, at hans Restance til Foreningen (2 Kr, 75 Øre) var betalt, hvilket Bevis i god Tro paa hans Ord om Beløbets Betaling inden hans Bortrejse blev ham givet, — men han glemte ogsaa at betale det.

Bemeldte Individ skal efter Sigende have besluttet at ville hjemsøge Tyskland, hvorfor i Særdeleshed de tyske Fagblades Opmærksomhed henledes paa nærværende Notits.

J. F. Møller.

Lawrence Brothers pat. engl. Valsemasse

sælges af Eneagenten for Danmark og Norge, Bogtrykker H. J. Jensen, Christiania, for 40 Spdl. (160 Kroner) pr. 100 Pd. Større Partier frit Kjøbenhavn.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Redigeret af Typograf R. P. Jensen.

Typograf-Tidende, der udgives af *den typografiske Forening* i København, udkommer en Gang ugenlig. Tidendens fortrinsvise Opgave er paa enhver Maade at varetage Typografernes rent sociale Fag-Interesser; desuden indeholder den tekniske Meddelelser og i Øvrigt Alt, hvad der kan være af Interesse for Bogtrykkunstens Udøvere.

Kundgørelser indrykkes for en Betaling af 10 Øre pr. Petitlinie. For større og gentagende samt *staaende* Kundgørelser gives en betydelig Rabat. Pladssøgende Typografer betale altid kun halv Pris.

Abonnements-Prisen er 1 Kr. 25 Øre fjerdingaarlig. Abonnement modtages paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder, i alle Boglader samt hos Hr. Boghandler *J. Christensen*, Toldbodgade 16, Kristiania.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 34. København, den 20. Avgust 1875. 2. Aarg.

Den typografiske Forening.

Ordenlig Generalforsamling den 16. Avgust.

Ordstyrer: A. F. Decker. Sekretærer: C. F. Fasmer og Mortensen.

Formanden gav den lovbefalede Udsigt over Foreningens Tilstand og Virken m. m. i det forløbne Halvaar. Han omtalte først Status, der trods de betydelige overordenlige Udgifter til Forbundets Dannelse viser et Overskud af 331 Kr. 99 Øre, hvorved Formuen er stegen til 2300 Kr. 43 Øre. Indtægten staar opført med 2819 Kr. 15 Øre, Udgiften med 2487 Kr. 16 Øre. Medlemstallet er steget til 402 (1. Jan. 1875 var det 379, 1. Juli 1874: 336); 30—40 Typografer kunne antages at staa udenfor Foreningen, og af disse er henved Halvdelen Trykkere. Angaaende Regnskabet skulde han endnu kun bemærke, at Rejseunderstøttelsen til Udlandet (10 Kr.) er en uheldig Bestemmelse i Lovene, som ikke svarer til sin Hensigt. Det sidste Halvaars Virksomhed vilde han give Betegnelsen: Dagbladenes Halvaar. I Dagbladenes Trykkerier er der skét de største Fremskridt: Satsprisen er stegen, Arbejdstiden bleven temmelig normal, Søndagsarbejdet tildels hævet o. s. v., Altsammen Reformer paa de vigtigste Punkter, hvilket ikke kunde have ladet sig gennemføre, hvis Dagbladssætterne havde været tarifmæssig bundne ligesom Værksætterne, og hvis de ikke vare traadte temmelig kraftig op. Dernæst maa mærkes den i Februar udbrudte Strejke i Rigsdagstrykkeriet, som temmelig sikkert gav det endelige Stød til Principalforeningens Dannelse. En Reform af stor Betydning er skét ved Nedsættelsen af en Voldgiftsret. I denne Sag blev der ikke handlet synderlig hensynsfuldt af Principalerne over for Typograferne, men efter at Retten nu har konstitueret sig, er der god Udsigt til en Samarbejden. Man er her inde paa den rigtige Vej, og det kommer nu kun an paa, om man fra den anden Side vil følge den. Rettens hele Ordning er af en foreløbig Beskaffenhed; den nu gældende Tarif danner Retsgrundlaget for Voldgiften, saa længe den staar i anerkendt Kraft, og Rettens nuværende Sammensætning bliver først at forandre samtidig med Retsgrundlaget, hvad der vil sige det Samme, som at Retten ophører, hvis der ikke for den er til Stede er et anerkendt Retsgrundlag. Hermed er Foreningens Stilling angivet til Principalforeningen. Den største og vigtigste Sag i Halvaarets Løb er Forbundets Dannelse, som mere og mere viser sig at være paa høje Tid. Denne Sag kommer imidlertid senere for i Foreningen, og Taleren vilde derfor indskrænke sig til at erindre om den gode Tilslutning, Provinskollegerne have ydet Forbundssagen, naar undtages et enkelt Tilfælde (det Elmenhoffske Trykkeri i Randers). Mangt et Anerkendelsesord, ja mangen en Taknemmelighedsytring er fra Provinskolleger falden over for „Den typografiske Forening“ i København, og han skulde pligtskyldig slutte sin Beretning med at bringe Københavner-Kollegerne deres Hilsen. — Forsamlingen besvarede denne Hilsen med et tredobbelt Hurra for Provinskollegerne.

Derpaa godkendtes enstemmigt og uden nogen som helst Bemærkning Halvaars-Regnskabet 1. Jan.—31. Juni 1875.

Udfaldet af Repræsentantskabsvalget kunde ikke meddeles før om nogle Dage, da det ikke var muligt at faa Optællingen af Stemmerne tilendebragt samme Aften.

Som den fjerde og sidste Sag stod opført paa Dagsordenen: „Formanden fremkommer med nogle Udtalelser.“ Han begyndte med at meddele, at Medlemmerne kunde have ventet, at der fra Bestyrelsen skulde foreligge for nærværende Generalforsamling bestemte Forslag vedrørende Forbundssagen og Tarifsagen, men dette havde den fundet rigtigst at opsætte til en overordenlig Generalforsamling, fordi der i Foreningen forelaa en „indre“ Strid, som fordrede en Slags Afgørelse, forinden man gik over til at behandle de store Samfundssager. Han advarede mod Uenighed og Ufordragelighed, ti hvis noget Saadant skulde raade blandt de danske Typografer, var alt Arbejde ørkesløst — saa var det overflødigt at ofre Tid og Penge paa en Forening og et Organ. Han skulde nu udtale sin Mening om den „indre“ Strid, og maaske man saa kunde faa den opklaret saaledes, at den havde faaet rammet sig en Pæl gennem Livet for stedse. — At Dhrr. Ferslew & Ko. havde overtraadt Overenskomsten om Søndagsarbejdet, ansaa han for konstateret, og hvilken Skyld et Par Kolleger havde heri, fremgaar bedst af Principalorganet, der endog vil

udlægge Overtrædelsen saaledes, som om det var „Den typ. F.“, der havde formaaet dem dertil for at komme Dhrr. Ferslew & Ko. til Livs, en Sigtelse, som Foreningen dog rigtignok er hævet over. Saasnart han (Formanden) var bleven underrettet om Overtrædelsen, henvendte han sig til Hr. Ferslew for at protestere derimod; denne ménte, at det var ikke Overenskomsten imod, om han ogsaa lod de to Natsættere hjælpe til ved Søndagsarbejdet, naar der kun ikke blev præsteret mere Sats, end hvad to Sættere antagelig kunde præstere i en Tid af tre Timer, men han (Fm.) kunde ikke give en saadan Fortolkning Medhold, saa meget mere, som den vilde give Anledning til Misnøje og Utilfredshed, hvoraf der kunde fremkomme en ny Strid, som ikke var mindre ubehagelig for Hr. Ferslew end for os Typografer. Hr. Ferslew erklærede da, at denne saaledes ydede Assistance (af Natsætterne) herefter vilde ophøre, og dermed maatte han (Fm.) naturligvis være tilfreds. At den indførte Ordning ogsaa blev forandret, er Alle bekendt. Han gav baade den fungerende Formand (Hr. Grøndahl) og den midlertidige Redaktion (ved Hr. Fred. Olsen) al fornøden Oplysning om denne Samtale samt overleverede den Sidste tillige det Numer af „Dagstelegrafen“, hvori Overtrædelsen var begaaet, da det, om det senere blev fornødent, heraf kunde konstateres, at der hin første Søndag af de 4 Sættere var leveret et større Kvantum Sats end to kunde levere i tre Timer. Derpaa fortsatte han sin Organisationsrejse i den Formening, at Sagen var endelig ordnet fra Foreningens Side, for saa vidt Hr. Ferslew da ikke gjorde sig skyldig i en ny Overtrædelse. Nu stod der i „Typ.-Tid.“ (Nr. for den samme Uge) en Meddelelse om Overenskomstens Overtrædelse, som sluttede med en temmelig skarp Bemærkning mod Hr. Ferslew, hvoraf denne tog Anledning til at give den ene Redaktør, Hr. J. C. Henriksen, en Opsigelse. Altsaa en Kollega blev opsagt for sine Bestræbelser i Foreningens Tjeneste. Det havde en overordenlig Generalforsamlings Sammenkaldelse til Følge, for at Foreningen kunde tage Sagen i sin Haand og saaledes gøre den til en Foreningssag. Man stod nu i Generalforsamlingen. Hvad skulde den beslutte? Baade Redaktionen og Bestyrelsen havde fejlet. Redaktionens Skyld bestod i, at den gav en Meddelelse om Overtrædelsen, der fortiede det allervigtigste Faktum: Formandens Protest og dennes Tagen til Følge af Hr. Ferslew, og mod Redaktionen talte desden Hr. Ferslews Erklæring i „Typ.-Tid.“ (sé Nr. 29), der meddelte dette Faktum, samt de 14 „Dagstelegraf“-Sætteres Erklæring, hvori udtaltes, at de „ikke kunde indrømme, at den („Overenskomst“-Artiklen) paa en korrekt og tilstrækkelig oplysende Maade gengiver Forholdene ved „Dagstelegrafens“ Søndagsarbejde“. Bestyrelsen gjorde sig til Redaktionens Medskyldige, fordi den ved Generalforsamlingens Sammenkaldelse satte Foreningen en Opgave, som den ikke kunde magte. Altsaa — hvad skulde Generalforsamlingen beslutte? Foreningen kunde ikke optage nogen Kamp med Hr. Ferslew til Fordel for Redaktionen og de 9 Sættere, der fulgte den, fordi den ikke havde Spor af Realitetsgrundlag at staa paa, ti det havde den bortgivet til Hr. Ferslew ved at fortie Formandens Protest og Afgørelse, som han kunde henvise til, og en Sag, som mangler virkelig Realitet, kan ikke ventes at blive støttet af alle Medlemmer saaledes, som det sig bør, for at den skal kunne sejre. Det maatte saaledes billiges, at Bestyrelsen optraadte paa Generalforsamlingen, som den gjorde, nemlig at holde Foreningen udenfor Sagen; ti, afsét fra Alt, hvad der var skét, Foreningen kunde dog ikke med en Støtte af 9 Medlemmer i „Dagsteleg.“s Trykkeri holde Hr. Ferslew Stangen i Længden. — Hvad er der nu at gøre? Intet — ikke saa meget som at tage selv den mindste Beslutning. Hverken Redaktionen eller Bestyrelsen kunne fralægge dem de begaaede Fejl; hvem der har fejlet mest, skulde han ikke afgøre, men i alt Fald har Bestyrelsen efter hans Mening handlet rigtigt ved, at den paa Generalforsamlingen bidrog Sit til at holde Foreningen udenfor Sagen. De Syv, der opsagde deres Pladser, handlede kollegialt rigtigt, ti Bestyrelsens Løbeseddel maatte bevirke, at de kom i en uholdbar Stilling, som meget let kunde drage saadanne Konsekvenser efter sig; men det vilde alligevel ikke have været mindre rigtigt, om der havde gjort sig Indflydelser gældende, hvorved det var blevet muligt for dem at beholde deres Pladser. Det Bedste var, om Sagen kunde gaa i Glemmebogen, saa at den ikke skulde forstyrre Enigheden.

J. C. Henriksen ménte, at Formanden var inkonsekvent, naar han roste de Syv, men alligevel fandt det rigtigst, om de havde handlet anderledes og beholdt deres Pladser. Hr. Ferslew benægtede i sin Skrivelse til „Typ.-Tid.“, at han havde brudt Overenskomsten, medens Formanden udtalte, at Hr. F. overfor ham havde indrømmet dette; — hvem skulde man nu tro? At Bestyrelsen havde fejlet, er et Faktum; ti den skulde ikke have sammenkaldt Generalforsamlingen. Ovenikøbet havde den erklæret overfor ham, at Sagen skulde føres frem, og det var denne Udtalelse, der laa til Grund for Redaktionens Optræden. Redaktionen havde trukken sig tilbage, for at ikke Bestyrelsen under Formandens Fraværelse skulde træde tilbage.

Formanden: Det maatte vistnok være en Fejltagelse, hvis man troede, at Udtalelser fra Bestyrelsen skulde have bevirket „Overenskomst“-Artiklen. Han fandt Udtalelsen „Hvem skulde man nu tro?“ mærkelig. Foreningens Organ havde kun at tage Hensyn til Bestyrelsens Ord og Handlinger, saa kunde Hr. Ferslew sige, hvad han vilde, og her var der nu saa meget mindre Grund til at afvige herfra, som det den paafølgende Søndag viste sig, at hvad Formanden

havde udtalt, bekræftede Hr. F. selv ved at forandre den paabegyndte Ordning af Søndagsarbejdet. Naar han havde udtalt sig rosende om de Syv, da ménte han, at de havde vist, at deres Kollegialitet ikke var noget tomt Mundsvejr, men han ménte ogsaa, at man burde have sørget for, at de ikke kom til at ofre sig til ingen Verdens Nytte.

J. C. Henriksen forménte nu, at Formandens Protest maatte opfattes som et privat Anliggende, og at det var Redaktionens Pligt at paatale Sagen.

Formanden: Altsaa forlangte Redaktionen, at dens Paatale skulde respekteres, og at Foreningen skulde bære Konsekvenserne heraf, medens Bestyrelsen — Foreningens første Autoritet — skulde desavoueres. Han hævdede, at han over for Hr. Ferslew var optraadt i Egenskab af Foreningens Formand, og at han havde givet baade Bestyrelsen og Redaktionen al fornøden Underretning herom. Der maatte være skét et nyt Brud, forinden man gik videre over for Hr. Ferslew, end Formanden havde gjort.

Olaf Lund forespurgte Redaktionen, hvorfor den ikke havde givet en tilstrækkelig oplysende Meddelelse om Brudet.

Fred. Olsen bekræftede Rigtigheden af den Udtalelse af Formanden, at denne havde meddelt ham Sagen. Men hans Mening var den, at da det havde vist sig, at man ikke kunde tro Hr. Ferslew paa hans Ord, maatte han dermed være hjemfalden til en stræng Dom, som Formandens Afgørelse med ham ikke kunde formilde. Som Redaktion følte de (H. og O.) sig forpligtede til at meddele Medlemmerne Sagen; de optraadte ikke paa egen Haand, da det var den fungerende Formands Pligt at udøve et Tilsyn.

Formanden: Redaktionen kunde naturligvis over for Hr. Ferslew udtale den Dom, som den fandt passende; men det forhindrede ham ikke i at spørge den om, hvorfor den i sit Referat havde fortiet, hvad han havde foretaget sig over for Hr. Ferslew. Hvis det var kommet frem, vilde Sagen straks have vist sig anderledes. Man skyldte sine Modstandere visse Hensyn.

V. Hansen bemærkede, at Formanden tillagde de to Natsættere, hvoraf han var den ene, al for megen Skyld i Brudet. De havde opfattet Sagen saaledes, som om Overenskomsten ikke galdt dem, og desuden var det blevet fordret (!) af dem, at de skulde arbejde.

Formanden gjorde Natsætterne opmærkpaa, at de havde haft en fejl Opfattelse. Man maatte underordne sig Foreningen.

J. C. Henriksen fandt Formandens Svar til Hansen altfor mat; ti der galdt ingen Undskyldning for Hr. Hansen og Kollega, eftersom de bestemt vidste, at Overenskomsten kun tillader Arbejde af to Søndagssættere. Han udtalte endvidere, at der første Søndag efter Brudet var bleven arbejdet af tre Sættere.

Formanden kunde ikke afgøre, om der var skét noget nyt Brud, men det kunde undersøges. Hr. Ferslew maatte selvfølgelig holde sit Ord og Typografernes ogsaa deres.

Fred. Olsen bemærkede, at han kun lagde ringe Vægt paa den nedlagte Protest.

Formanden hævdede paa Ny Protestens Betydning og Sagens Afgørelse med Hr. Ferslew, der ikke var en privat Sag men en Foreningssag*).

Der veksledes endnu yderligere nogle Replikker mellem Henriksen, V. Hansen og Formanden.

Nestler gjorde derefter Henriksen opmærksom paa, at han over for Ferslew havde udtalt, at hvis han havde været vidende om Formandens Protest, vilde han ikke have omtalt Sagen i Tidenden.

Endnu faldt et Par Repliker, og der forlangtes da Afslutning. Formanden erklærede, at han ved at fremsætte Sagen ikke havde tilsigtet Andet, end at ethvert Medlem skulde faa Lejlighed til at sé til Bunds i den for selv at kunne dømme.

Afslutning af Ordskiftet vedtoges enstemmigt, og Generalforsamlingen hævedes med et Leve for Formanden.

* * *

Repræsentantvalget har givet følgende Resultat: Der er afgivet 199 Stemmer, som ere faldne saaledes:

Repæsentanter:

N. Hansen (Thieles Tr.) [199 St.],
Foltmar (Schjellerups Tr.) [186 St.],
Ewald sen. (Lunos Tr.) [174 St.],
J. F. Møller (Lund & Ziirsens Tr.) [172 St.],
Dahlquist (Ferslew & Ko.s Tr.), [170 St.],
Thorvald Sørensen (Schultz's Tr.) [168 St.),
H. C. Jakobsen (Adresseavisens Tr.) [160 St.],
Rud. Nielsen (Fjeldsøe & Gandrups Tr.) [142 St.],
V. Neye (Lunos Tr.) [134 St.],
Scharnowsky („Dag. Nyh."s Tr.) [133 St.],
C. Th. Thomsen (Thieles Tr.) [131 St.],
Wm. Petersen (Cohens Tr.) [127 St.],
Carl Madsen („Berl. Tid."s Tr.) [116 St.],
H. C. Jakobsen (Valentin & Lunds Tr.) [111 St.],
Th. Jørgensen (Jørgensen & Ko.s Tr.) [100 St.],
A. F. Decker (Jørgensen & Ko.s Tr.) [99 St.],
A. Calmer („Berl. Tid."s Tr.) [97 St.],
P. Christensen (Jørgensen & Ko.s Tr.) [92 St.],
E. Bestle (Ferslew & Ko.s Tr.) [88 St.],
Kr. Jakobsen (Schultz's Tr.) [86 St.]**).

---

*) Her skulle vi anføre en Sætning i Hr. Ferslews Skrivelse til „Typ.-Tid.", som forresten illustrerer den hele Sag: „Et Arrangement... er blevet gjort til Genstand for en vildledende... Fremstilling, og Artiklen er optagen af „Typograf-Tidendes" Redaktør, efter at han i Egenskab af Formand for den typografiske Forening (udhævet af os) var bleven underrettet af os (Ferslew & Ko.) om, at der var truffet Foranstaltninger til at lade den Assistanse ophøre, hvorover man beklagede sig." Hvis Formanden virkelig havde været Redaktøren, saa var han kommen til at staa i et uheldigt Lys. Mon det ikke er den midlertidige Redaktion, som nu er bleven uheldig stillet? Red.

**) Fred. Olsen har som Repræsentant faaet 99 St., men han har frabedt sig Valg.

Suppleanter:

Emil Sørensen (Nielsen & Lydiches Tr.) [86 St.],
N. D. Hansen („Dagbl.s" Tr.) [82 St.],
Marius Nielsen (Schultz's Tr.) [79 St.],
Mortensen („Dag. Nyh."s Tr.) [67 St.],
Charl. Thomsen (Joh. L. Lunds Tr.) [49 St.],
Emil Thomsen (Cohens Tr.) [46 St.],
V. Sørensen („Dag. Nyh."s Tr.) [35 St.],
V. Rosberg (Th. Nielsens Tr.) [31 St.],
Maxen (Hoffenbergske Tr.) [25 St.].
N. Nielsen (Thieles Tr.) [25 St.]*).

Forskelligt.

— I „Skand. Bogtr.-Tid.", Juli-Numret, fortæller en Indsender, at han „længe har staaet som passiv Tilskuer til de Bevægelser, som i de sidste Kvartaler have rørt sig indenfor det typografiske Samfund", ti det „interesserede" ham at sé, „hvor højt de Herrer vilde stramme Buen", og han har virkelig „beundret deres Ihærdighed". Men hans Beundring har nu faaet en Ende og er bleven afløst af „Mishag", og den væsenligste Aarsag hertil er „Typ.-Tid."s Artikel „Overenskomsten" (sé Nr. 28), hvis Forfatter saa faar læst og paaskreven. Derpaa bliver Hr. Ferslew tagen i Forsvar. Indsenderen gør Hr. F. den Bjørnetjeneste at fortælle, at „efter hvad han har erfaret", er Overenskomsten ikke overtraadt, og hvis Overtrædelsen var skét, saa spørger han, hvorfor da Typograferne ikke protesterede derimod. Saa faar „Oppositionens Fører" i „Dags-Telegrafens" Sætteri nogle ordenlige Hip med den mystiske Slutning, at „han ikke kender, hvad der muligt kan ligge skjult i den nærmest kommende Tid". Herpaa følger en lille Skildring af „Dags-Telegrafens" Personale, der lignes ved „forkælede" og „uartige" Børn. Indsenderen gaar nu over til at nævne „Præsident Jensens Rejse", som „maaské vil bringe noget aldeles Nyt paa Dagsordenen, saafremt Pengeforholdene ikke komme hindrende i Vejen ved at indvirke paa Bogmarkedet"; ti „skér det" — siger han — „vil sikkert en Del Fordringer blive nedstemte, og Overmodet vil da straffe sig selv." Hans Slutningsfrase er saa lydende: „Det skulde forresten forundre mig meget, om en stor Del Typografer ikke snart tog deres Fornuft fangen og indsaa, at det spændte Forhold, som nu er herskende mellem Principal og Arbejder, ikke kan holdes i Længden. Hvorlænge ville de lytte til Agitatorerne? Det kan næppe vare meget længe, og „Almindeligt dansk Typograf-Forbund" vil næppe komme til at berøre Principalerne synderligt, om de blot holde sammen og tilsidesætte alle smaalige Konkurrencehensyn." — Sé, det er det Hele!

*) Som Suppleanter ere tillige valgte J. C. Henriksen og F. S. Muhle med henholdsvis 85 og 54 St., men de have frabedt sig Valget.

Da Hr. J. C. Henriksen har opgivet sit Hverv som Medlem af Voldgiftsretten, vil der i de allerførste Dage blive udskrevet et nyt Valg.

For Bestyrelsen:
R. P. Jensen.

Repræsentantskabet.

De ved Generalforsamlingen valgte Repræsentantskabsmedlemmer anmodes om at møde til et konstituerende Møde, Lørdag den 21de Avgust, Aften Kl. 10, i Foreningens Lokale.

For Bestyrelsen:
R. P. Jensen.

I Reglen hver Dag (Søndag undtagen) er jeg at træffe mellem Kl. 1 og 3 i Fortunstræde 4, St. Min Telegramadresse er: „Jensen. Fortunstræde, Københavns."

R. P. Jensen.

Brevkasse.

V. O. i København. Tidenden kan ikke i denne Tid tage mod alt det Stof, som der foreligger. Man maa give Tid.
Mærk. Hos Redaktionen henligger et Brev til Hr. John Zirwes fra Baiern. Udlagt Porto 31 Øre.

Typografiske Kundgørelser.

En Sætter søger Plads i et større Trykkeri enten i København eller i en større Provinsby. Løn 18 a 20 Kr. eller Beregning. Billet mrkt. „A. D. 30" bedes tilsendt dette Blads Kontor.

2 Sættere

ønske Kondition i Provinserne. Løn 18 Kr. ugenlig eller Beregning efter Københavner-Tarifen. Man henvender sig til R. P. Jensen.

J. B. Meyer,
Flensburg, Grosse Strasse 548.
Hovedagentur for Hurtigpressefabriken **Frankenthal** (Albert & Co.),
anbefaler sig Dhrr. Bogtrykkere ved Bestillinger af Hurtigpresser, Pakpresser, Satineermaskiner etc. under gode Betingelser.

Lawrence Brothers pat. engl. Valsemasse
sælges af Eneagenten for Danmark og Norge, Bogtrykker H. J. Jensen, Christiania, for 40 Spdl. (160 Kroner) pr. 100 Pd. Større Partier frit Kjøbenhavn.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 35. København, den 28. Avgust 1875. 2. Aarg.

Et lille Eftersmæk angaaende den „indre" Strid.

Hr. J. C. Henriksen har udbedt sig Plads i „Typograf-Tidende" for nedenstaaende Bemærkninger:

Saafremt den ærede Formands og mine Udtalelser paa Generalforsamlingen den 16. Avgust stode i Overensstemmelse med Tidendens Gengivelse af Samme, maatte han have skilt sig ret respektabelt ved den vanskelige Opgave at optræde paa én Gang som Part i Sagen og som upartisk Dommer og jeg have fremsat Noget, der havde en betænkelig Lighed med, hvad man kalder Nonsens. En saadan Overensstemmelse er imidlertid ikke til Stede.

Den ærede Formand udtalte ikke — som i Referatet anført —, at „. . . de Syv, der opsagde deres Pladser, handlede kollegialt rigtigt . . ., men det vilde alligevel ikke have været mindre rigtigt, om der havde gjort sig Indflydelser gældende, hvorved det var blevet muligt for dem at beholde deres Pladser . . ." Han ytrede ordret: „De Eneste, der ikke have fejlet, ere de Syv, men de burde ikke have forladt deres Pladser." Jeg paaviste Formandens Inkonsekvens, naar han i samme Moment erklærede, baade at de Syv havde fejlet og ikke fejlet — Noget, jeg tillod mig at betegne som meningsløs Tale og som en noget tvivlsom Kompliment overfor de Syv. Jeg skal tilføje, at jeg i Samtaler med flere af disse raadede dem til at forblive paa deres Pladser, og den indirekte Bebrejdelse for, at ingen Indflydelser i saa Henseende gjorde sig gældende, rammer altsaa i ethvert Tilfælde ikke mig.

Jeg skal dernæst have formént, at „Formandens Protest maatte opfattes som et privat Anliggende". Denne Gengivelse er falsk, idet jeg kun har hævdet, at Formandens Samtale med Hr. Ferslew havde en „privat" Karaktér. Den ærede Formand er naturligvis berettiget til at have sin egen ensidige Opfattelse af dette Udtryk — jeg tillader mig at fastholde, at Begrebet „privat" baade kan og skal kunne fortolkes som „ikke offenlig", og Ingen vil vel benægte, at en Samtale under fire Øjne havde denne negative Karaktér.

Referatets Mangel paa den tilbørlige Upartiskhed viser sig endelig deri, at medens det anfører en Bemærkning om, at jeg overfor Hr. Ferslew skulde have udtalt, at jeg, hvis jeg havde været vidende om Formandens Protest, ikke vilde have omtalt Sagen i Tidenden, er min Erklæring: — at jeg overfor Hr. F. ikke har udtalt Sligt, at jeg tvertimod har erklæret mig vidende om hans Konference med Formanden, og at det under begge Omstændigheder var den midlertidige Redaktions Agt at oplyse Læserne om det skete Brud — ikke nævnt med et Ord.

Noget af det Mærkeligste, den ærede Formand tror at burde byde Tidendens Læsere i Almindelighed og den midlertidige Redaktion i Særdeleshed, er hans Udtalelse om, at vi (Red.) „kun havde at tage Hensyn til Bestyrelsens Ord og Handlinger, saa kunde Hr. Ferslew sige, hvad han vilde". Vi maatte altsaa ikke tro Hr. F. — men Hr. Formanden har nok Lov dertil, hvilket fremgaar af følgende Passus af hans Introduktions-Foredrag: „Hr. Ferslew erklærede, at denne saaledes ydede Assistanse herefter vilde ophøre, og dermed maatte han (Fm.) naturligvis være tilfreds." Kvintessensen er imidlertid en Note, der anfører et Brudstykke af Hr. Ferslews Skrivelse til „Typ.-Tid.", og som den ærede Formand synes at betragte som særdeles kompromitterende for os. Men har Hr. Formanden ikke kort i Forvejen erklæret, at vi intet Hensyn burde tage til Hr. Ferslew, og handle vi ikke som lydige Tjenere, naar vi som Følge heraf ikke tillægge den nævnte Skrivelse nogensomhelst Betydning? I Sandhed, hvis den ærede Formand ikke var en saa god Demokrat, som han er, vilde han sikkert i det typografiske Samfund kunne skabe en uforfalsket Cæsarisme!

At Referatet i Øvrigt for saa vidt har sin Interesse, som det lægger Formanden Udtalelser i Munden, hvilke enten aldeles ikke fremkom eller præsenterede sig i en saa mystisk Form, at de bleve hartad ufattelige for simple Dødelige, ligesom enhver skærende eller stødende Dissonans omhyggelig er fjernet — derom vil man have overbevist sig. Jeg føler mig imidlertid overtydet om, at Sekretærerne ikke have afleveret Referatet saaledes, som det foreligger for Læserne, og dette saa meget mere, som jeg tror at kende Hr. Formandens beklagelige Passion for saadanne Bearbejdelser, der blotte et Referat for ethvert Spor af Objektivitet og lade de faldne Udtalelser fremtone sig netop

saaledes, som han — af og til paa Korrekthedens Bekostning — finder ønskeligt.

J. C. Henriksen.

* * *

Hvis der ikke i denne Tid havde været saa knap Plads i Tidenden at raade over, skulde det have været os en Fornøjelse at vove en lille Dyst med Hr. Henriksen i konstfærdige og spidsfindige Ordfortolkninger; nu maa vi — vi havde nær sagt: desværre — give Afkald herpaa og nøjes med at anføre et Par korte Bemærkninger, der skulle indskrænke sig til det Allernødvendigste.

For det Første anfører Hr. Henriksen, at Formanden ikke har udtalt sig om de Syv som i Referatet anført, men brugt de af ham (H.) citerede Ord. At Formanden ordret skulde have udtalt: „De Eneste, der ikke have fejlet, ere de Syv, men de burde ikke have forladt deres Pladser", er maaské rigtigt nok, men det lykkedes virkelig ikke Hr. Henriksen at paavise, at Formanden dermed skulde have sagt, at „de Syv baade havde fejlet og ikke fejlet"; ti de Syv havde ikke begaaet Fejl, men at de alligevel opsagde deres Pladser, skéte paa Foranledning af Andres Fejl. Altsaa: Hr. Henriksen er nødt til at lægge en af ham opfunden Mening ind i Formandens Ord, for at han kan faa Brug for Betegnelserne: „Inkonsekvens", „meningsløs Tale", „tvivlsom Kompliment over for de Syv" o. s. v. Imidlertid er der nøjagtig den samme Mening i, baade hvad Hr. Henriksen anfører, at Formanden skal have udtalt, og hvad Referatet tillægger ham, og i alle Tilfælde er det vist, at Referatet rigtigt har gengivet den nærmere Forklaring, som Formanden gav af sine Ord til Hr. Henriksen. Det er vor Mening, at Hr. Henriksen kunde have gjort noget Mere, end han gjorde, for at bevare Pladserne for sine kollegiale Venner, — dette være sagt uden nogen Bebrejdelse til Hr. Henriksen.

For det Andet skal Hr. Henriksen ikke have ment, at „Formandens Protest maatte opfattes som et privat Anliggende", men at Formanden med Hr. Ferslew havde haft en „Samtale", der var af en „privat" Karaktér. Det er nu rigtignok vanskeligt at finde Rede heri, men det maa kunne lade sig gøre. Hvad er „privat"? Særskilt, særegen, som tilhører en enkelt Person, kun berører egne Anliggender; ogsaa: embedsløs, uden offentligt Hverv. Lad os nu sé! Kan Hr. Henriksen tænke sig Muligheden af, at Hr. R. P. Jensen har ført en „Samtale" med Hr. Ferslew i et Anliggende, der kun berører ham selv? Hvad skulde saa det være for et Anliggende? Nej, Hr. Henriksen véd godt, at „Samtalen" med Hr. Ferslew galdt en Protest mod Brudet; han véd, at der til Hr. R. P. Jensen i Egenskab af Formand kom Meddelelser om Brudet, for at denne kunde varetage Foreningens Tarv — **han selv** bragte en saadan Meddelelse —; han vidste, at Hr. R. P. Jensen vilde udbede sig en „Samtale" med Hr. Ferslew for at „protestere" mod Brudet, og han véd endvidere, at Hr. Ferslew selv har bekræftet, at denne Samtale blev ført med Hr. Jensen i Egenskab af Formand, og at Hr. Ferslew tilsagde denne som saadan, at han vilde tage Protesten til Følge. Men alligevel vil Hr. Henriksen have, at Samtalen skulde have haft en „privat" Karakter, og vil Formanden ikke gaa ind herpaa, saa har han en „ensidig" Opfattelse af Udtrykket „privat"; ti dette baade kan og skal kunne fortolkes som „ikke offenlig". Mon Hr. Henriksen ikke véd, at et „privat" Anliggende ogsaa meget godt kan forhandles offenligt, i Fleres Nærværelse, og at det saaledes ikke karakteriseres derved, men ved, at den Paagældende foretager sig Noget, der er i Embeds — i et Hvervs — Medfør og for saa vidt ikke vedkommer hans egen Person? — Forresten er Forskellen mellem, hvad Hr. Henriksen selv vil, at han skal have sagt, og hvad Referatet meddeler, saa fin, at den næsten ikke er til at skælne, men vi skulle dog bemærke, at Sekretærerne have refereret nøjagtig som Tidenden, hvad han kan overbevise sig om ved at eftersé deres Manuskript.

For det Tredje skal Referatet ikke være „tilbørlig upartisk", fordi det har nævnt Hr. Nestlers Bemærkning, men undladt at meddele Hr. Henriksens Svar herpaa. Hvis Saadant virkelig er skét, saa har Hr. Henriksen Ret; men vi skulle dog gøre ham opmærksom paa, at et saadant Svar heller ikke findes i Sekretærernes Manuskript, hvad han kan overbevise sig om. Det er vist, at Hr. Nestler fremkom med sin Bemærkning under en meget bestemt Form, men hvis Hr. Henriksen har givet Svar herpaa — hvad vi ikke tør betvivle, naar han siger det —, saa maa det have manglet den samme Bestemthed og derved ikke kunnet tilvende sig Opmærksomhed. Lige meget — hvis Hr. Henriksen har givet sit anførte Svar, som absolut maatte tilintetgøre Hr. Nestlers Paastand, saa skulde man tro, at Hr. Nestler havde fundet Anledning til at hævde sin Paastand, men det gjorde han ikke, og Svaret er altsaa ogsaa undgaaet Hr. Nestlers Opmærksomhed, til hvem det dog nærmest var rettet.

For det Fjerde er Hr. Henriksen lidt i Vildrede med, paa hvem og paa hvad der skal tros. Det skulle vi imidlertid sige ham. Kun alene Bestyrelsen kan forvalte Foreningen og i Øjeblikket bestemme dens Optræden, eftersom den maatte finde det rigtigst, og det er altid en Pligt for Organets Redaktion at støtte og hævde Bestyrelsens Bestræbelser i Foreningens Anliggender. Kun under denne Forudsætning er Forholdet solidarisk, men gaar ellers over til at blive privat. Her havde man nu det Særsyn, at Redaktionen tog saa meget Hensyn til Hr. Ferslew, at den helt glemte Bestyrelsen og følgelig dermed Foreningen. Det var altsaa

Hr. Ferslew og den midlertidige Redaktion, der „privat“ kom i Totterne paa hinanden, medens Foreningen efter foreløbig at have ordnet sit Forhold til Hr. Ferslew stod og saa til. Det er en Selvfølge, at i „private“ — ikke Foreenings- — Anliggender har Bestyrelsen Intet at sige, selvfølgelig heller ikke i Konflikten „den midlertidige Redaktion kontra Hr. Ferslew“, og vi maa derfor give Hr. Henriksen fuldstændig Ret i, at Redaktionen kunde tro Hr. Ferslew og lade være at tro ham, akkurat som den selv syntes, den kunde tillægge Hr. Ferslews Skrivelse, som den selv havde fremkaldt, en hvilken som helst Betydning, — det Hele var et aldeles „privat“ Anliggende. I Sandhed, Hr. Henriksen har Ret!

For det Femte — det er sandt, Hr. Henriksen har kun disse fire Ankeposter. Vi tro egenlig ikke, at Hr. Henriksen ved at fremsætte dem har opnaaet at svække Referatets Paalidelighed og Overensstemmelse med Sekretærernes Noticer i nogen synderlig Grad, men derfor ville vi dog ikke paastaa, at han har „fremsat Noget, der har en betænkelig Lighed med, hvad man kalder Nonsens“. Lige over for en saadan Indrømmelse fra vor Side kunne vi maaské til Gengæld forvente os Hr. Henriksens Paaskønnelse af, at enhver skærende eller stødende Dissonans er fjærnet, og skulde der virkelig gives endnu en lille Uregelmæssighed, da bede vi Hr. Henriksen tage til Takke med den snart minderige Sætning: „Et Referat er et Referat!“ *Redaktionen.*

Forskelligt.

— Opmærksomheden henledes paa den overordenlige Generalforsamling, der er indvarslet til Onsdag Aften. Forhandlingsgenstanden under Punkt 2 er af stor Vigtighed.

— Til det forestaaende Valg af et Voldgiftsretsmedlem er af Repræsentantskabet opstillet Hr. P. Christensen (Jørgensen & Ko.s Tr.).

— Hr. Faber, Redaktør af „Arbejderen“, er med Enstemmighed valgt til Opmand i Voldgiftsretten.

— „Typografernes Sangforening“ afholdt sin halvaarlige Generalforsamling d. 14. ds.*) med E. Ryssel som Ordstyrer. Af den Beretning, som Kassereren, Hr. Bogtrykker Th. Nielsen, gav om Foreningens Virksomhed i det forløbne Halvaar, fremgik det, at Foreningens Tilstand ikke har bedret sig i nogensomhelst Henseende. Den hensygnende Interesse for Sang har vedblivende holdt sig, Medlemmerne ere komne meget sparsomt til Stede paa Mødeaftenerne, og hertil kommer, at de til Bestyrelsens Raadighed staaende pekuniære Midler have stedse været i en yderst misserabel Tilstand, hvad der navnlig skyldes den sendrægtige Maade, hvorpaa Kontingentet er kommet ind. Det maatte tilskrives disse Pengeforhold, at der ikke er arrangeret nogen Sommerfornøjelse, hvilket heller ikke, som fejlagtig anført af „Flere Typografer“ i „Typ.-Tid.“ (sé Nr. 32), paabydes i Lovene. Medlemstallet er gaaet ned fra 109 til 85, en Tilbagegang, som dog nærmest Aarstiden har Skyld i. Kassereren sluttede sin Beretning med at udtale Haabet om bedre Tider. O. Larsen ankede over, at Bestyrelsen ikke havde arrangeret selv den mindste Sommerfornøjelse, ikke saa meget som en Frederiksbergtur. Kassereren fandt dette let forklarligt, naar man kun vilde lægge tilbørlig Vægt paa de virkelige Forhold i Foreningen: dels Medlemmernes meget lunkne Deltagelse og dels den pekuniære Tilstand. Endnu et Par Medlemmer talte i samme Retning som Larsen. — Dernæst vedtoges det enstemmig, at Sangforeningen fra Vintersæsonens Begyndelse lejer Lokale sammen med „Den typografiske Forening“. Der ytrede sig dog Meningsforskel i denne Sag. Olsen (i „Fædrelandets“ Sætteri og ikke Medlem af „Den typ. F.“) ivrede mod en saadan Samværen af begge Foreninger, da den kunde blive skadelig for Sangforeningen. R. P. Jensen vilde dog gøre opmærksom paa, at Sangforeningen ved dette Arrangement Intet havde at tabe, men Alt at vinde, og han forsikrede om, at kunde den store Forening ikke gavne den lille, skade den, vilde den ikke; ti det var t. Eks. ogsaa ham om at gøre at fremhjælpe de selskabelige Elementer blandt Typograferne under Sangens forædlende Indflydelse. Det var nu hans Mening, at der fandtes Sangkræfter nok i „Den typ. F.“, det galdt kun om at vinde dem for Sangforeningen, og det bedste Middel hertil var Samkvemmet med „Den typ. F.s“ Medlemmer. Naturligvis kunde det ikke undgaas, at Aanden i „Den typ. F.“ derved vilde smitte Sangforeningen, men det var da heller ikke nogen farlig Ting. Alle de Bemærkninger, der bleve gjorte, vare for Øvrigt mod Olsen. — Som Forhandlingsgenstand forelaa ogsaa et af Bestyrelsen stillet Forslag om en Del Forandringer i Foreningens Vedtægter. Der blev af R. Jakobsen og Lind stillet Forslag om at beholde de ældre Vedtægter uforandrede, men det fandt ingen Tilslutning, og de foreslaaede Forandringer bleve derefter vedtagne paa et Par Undtagelser nær. Forandringerne gribe ikke synderlig ind i Foreningens hidtil værende Ordning, men de have bevirket, at Vedtægterne ere blevne mere intelligente med Hensyn til Affattelsen. Den væsenligste Forandring angaar Foreningens Formue. I de ældre Vedtægter hed det, at Foreningen skulde eje en „Grundfond“ paa 1000 Kr. og en „Reservefond“ paa 400 Kr., anbragte i kgl. Obligationer; nu er det vedtaget, at der henstaar som et „Reservefond“ 1200 Kr. i kgl. Obli-

*) Optagelsen forsinket af Mangel paa Plads. Red.

gationer, som ikke kunne røres uden en Generalforsamlings Beslutning, medens den øvrige Formue, omtr. 400 Kr. er disponibel for Bestyrelsen, naar den finder det tjenligt i Foreningens Interesse. — Endvidere genvalgtes Hr. Hansen (Adresseavisens Tr.) til Bestyrer. — Generalforsamlingen sluttedes med et Leve for Bestyrelsen.

— Boghandleren Ed. Steiger i New-York sysselsætter sig med at samle alle Jordens Tidender og Tidsskrifter, hvilke han næste Aar agter at udstille i Filadelfia.

Den typografiske Forening.

Repræsentantskabet

afholdt sit første Møde i Lørdags (den 21 ds.). Foreningens Formand indledede Mødet med at ønske, at det nyvalgte Repræsentantskab i det kommende Aar maatte virke til Held og Lykke for Foreningen, hvorefter han opfordrede det til at konstituere sig. Under Th. Jørgensens Forsæde som Aldersformand foretoges Valg paa Formand, Næstformand og Sekretær. Til Formand valgtes N. Hansen, til Næstformand Wm. Petersen og til Sekretær A. F. Decker. Da C. Th. Thomsen havde nægtet at modtage Valg, tiltraadte den første Suppleant, Emil Sørensen, i Stedet for ham.

Den hidtil gældende Forretningsorden blev forelagt uforandret, men dens endelige Vedtagelse opsattes til næste Møde.

Ekstraordinært blev behandlet et af Bestyrelsen stillet Forslag om, at Repræsentantskabet vilde udpege et Medlem til at tage Sæde i Voldgiftsretten i Stedet for J. C. Henriksen. Det besluttedes enstemmigt at foreslaa P. Christensen (Jørgensen & Ko.s Tr.) til det forestaaende Suppleringsvalg.

Fraværende med anmeldt Forfald: Calmer, Kr. Jakobsen og Thorvald Sørensen, uden anmeldt Forfald: Foltmar, H. C. Jakobsen (Valentin & Lunds Tr.) og Scharnowsky.

Overordenlig Generalforsamling

afholdes Onsdag den 1. September, Aften Kl. $9^1/_2$, i Hr. Restavratør Thuns Lokaler, Hj. af Amaliegade og Sct. Annæplads.

Dagsorden:

1. Af Bestyrelsen: Forslag angaaende Indmeldelse af „Den typografiske Forening“ i „Almindeligt dansk Typograf-Forbund“.
2. Af Bestyrelsen: Forslag til Beslutning angaaende en Henvendelse til „Foreningen af danske Bogtrykkere“ om Nedsættelsen af en Tarif-Kommission.
3. Valg paa et Medlem af Voldgiftsretten.

Bestyrelsen.

Ordenlig Repræsentantskabsmøde

afholdes i Aften (Lørdag), Kl. $9^1/_2$, i Foreningens Lokale.

Dagsorden:

1. Behandling af Forretningsordenen.
2. Optagelse af Medlemmer.
3. Andragender.
4. Forelæggelse af en Skrivelse til Bogtrykkerforeningen.
5. Fastsættelse af Forbundspræsidiets Løn.
6. Valg paa 5 Medlemmer af Forbundets permanente Udvalg.

N. Hansen,
Repræsentantskabets Formand.

Bestyrelsesmøde

i Aften (Lørdag), Kl. 9 præcise, i Lokalet.

R. P. Jensen,
Formand.

Det bringes herved til Medlemmernes almindelige Kundskab, at hvem der maatte have en eller anden Sag, som ønskes indanket for Voldgiftsretten, vil behage at indsende den skriftlig til Rettens Formand, Hr. Bogtrykker Valentin. *Bestyrelsen.*

Brevkasse.

København. Mange Tak, Hr. T.! Mere af den Slags.

Typografiske Kundgørelser.

Lawrence Brothers pat. engl. Valsemasse

sælges af Eneagenten for Danmark og Norge, Bogtrykker H. J. Jensen, Christiania, for 40 Spdl. (160 Kroner) pr. 100 Pd. Større Partier frit Kjøbenhavn.

J. B. Meyer,

Flensburg, Grosse Strasse 548.

Hovedagentur for Hurtigpressefabriken **Frankenthal** (Albert & Co.),

anbefaler sig Dhrr. Bogtrykkere ved Bestillinger af Hurtigpresser, Pakpresser, Satineermaskiner etc. under gode Betingelser.

En Maskintrykker

ønsker Plads i Kjøbenhavn. R. P. Jensen anviser.

En Haandpressetrykker

søger Plads. Han kan straks tiltræde den. Anvises af *R. P. Jensen.*

En Sætter søger Plads i et større Trykkeri enten i Kjøbenhavn eller i en større Provinsby. Løn 18 a 20 Kr. eller Beregning. Billet mrkt. „A. D. 30“ bedes tilsendt dette Blads Kontor.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening“ i Kjøbenhavn. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 36. København, den 4. September 1875. 2. Aarg.

Forbundsmeddelelse.

Stedforeningernes Formænd gøres opmærksom paa, at de, naar de udstæde Forbundsbøger, maa tage Udskrift af dem, saa at de ere i Stand til at protokollere Bogens Numer, Ihændehaverens fulde Navn og hans Personalia samt hans Bidrag til Forbundet. Da dette neppe er skét noget Steds, saa bedes man om for de Bøgers Vedkommende, som ere udstædte, at optegne efter Hukommelsen Numret og Navnet, og de øvrige Data kunne da senere skaffes tilveje. Om nogle faa Dage ere Skemaer til Protokoller færdige fra Trykkeriet, og de skulle da blive tilsendte.

I Præsidiet for „Almindeligt dansk Typograf-Forbund", den 3. September 1875.

R. P. Jensen.

Den „indre" Strid og Generalforsamlingen den 1ste September.

Det er Organets Pligt at give en Beretning om Alt, hvad der maatte have Betydning for Foreningen. Den „indre" Strid staar paa Dagsordenen og fortrænger for Øjeblikket ethvert Samfundsspørgsmaal, det være nok saa vigtigt, og efter at det paa Generalforsamlingen i Onsdags er kommet til temmelig aabne Udtalelser, der alle vare af en personlig Natur, uden at det dog var muligt at kende deres sande Udspring, maa det ansés for at være i sin Orden, at vi give en korrekt Fremstilling af Sagen. Hvis Nogen skulde føle sig ubehagelig berørt derved, bedes han om at undskylde os.

Da Formanden begyndte Organisationsrejsen, var der den bedste Forstaaelse med Hensyn til Foreningens Anliggender og et godt Forhold herskede mellem alle Medlemmerne, naar undtages, at der i „Dagstelegrafens" Trykkeri maaske kunde ligge en lille ulmende Gnist, som dog for det Første ikke syntes at true med at bryde ud i lys Lue. Denne Gnist var, at der mellem dette Trykkeris Faktor og Hr. J. C. Henriksen, som havde Plads i Trykkeriet, herskede et meget usikkert Forhold, Faktoren med Flertallet af Sætterne paa sin Side og Hr. Henriksen med Mindretallet paa sin, et Forhold, hvori Hr. Henriksen og hans Venner vilde finde Støtte hos Foreningen, hvis man paa Grund af deres Reformiver skulde faa i Sinde at fortrædige dem, men som den ogsaa maatte vogte sig for at blande sig i, hvis det — hvad der nærmest laa for — skulde blive aldeles uholdbart af rént personlige Grunde. Under Bestræbelserne for Søndagsarbejdets Afskaffelse blev Formanden opmærksom paa dette prekære Forhold; i de Dage fandt han ogsaa Lejlighed til at give Foreningen den rette Stilling til det, og fra den lod han sig ikke paa nogen Maade bringe bort, skønt meget stærkt paavirket i saa Henseende. Der var altsaa nok en lille Gnist, men ved Formandens Afreise ulmede den som sagt kun meget svagt. Forinden han rejste, havde Dhrr. Henriksen og Olsen været saa velvillige at overtage Tidendens Redaktion og Hr. Grøndahl Formandsposten. Der havde altid været en særdeles god Samvirken til Stede hos Formanden og de her nævnte Kolleger, og denne Forstaaelse viste sig ogsaa bedst derved, at om end ikke alle formelle Hensyn ved disse Overdragelser vare blevne nøje iagttagne, saa vakte dog dette ikke den mindste Fortrydelse hos Nogen. R. P. Jensen betragtede det som en personlig Tjeneste, Dhrr. Henriksen og Olsen viste ham ved at overtage Redaktionen; den samme uindskrænkede Ret, han som Redaktør havde over Bladets Indhold, kunde han selvfølgelig overdrage til dem, og at han gjorde det med Tillidsfuldhed, bevises bedst deraf, at han beholdt det juridiske Ansvar under deres Ledelse. Et Tilsyn med den midlertidige Redaktion fra den fungerende Formands Side burde ganske vist finde Sted, skønt det under de daværende Forhold syntes at være unødvendigt, men det maa ikke forstaas saaledes, som om Tidenden skulde censureres af Formanden, forinden den blev trykt, men saaledes, at hvis Tidenden fremkom med Udtalelser paa Foreningens Vegne, som Bestyrelsen ikke kunde tiltræde, disse da fik en officiel Berigtigelse, hvad der vilde være i Overensstemmelse med Lovens Aand og Bogstav. Hertil maa endnu føjes, at Formanden havde skellig Grund til at anbefale Agtpaagivenhed, navnlig med Hensyn til Spørgsmaalet om Søndagsarbejdet, da Tidspunktet for dettes Indskrænkning vilde indtræde, medens han var fraværende, og det saaledes kunde antages, at visse Fortolkninger vilde blive forsøgte. Med Saadant for Øje og den ulmende

Gnist i „Dagstelegrafen"s Trykkeri taget med udtalte han sig til Hr. Fred. Olsen om at varetage Foreningens Tarv gennem Tidenden paa en omsigtsfuld Maade, idet han troede ham bedst i Stand hertil, ja, han troede virkelig, at Hr. Olsen saa dybest i Tingene, mindst vilde lade sig paavirke af Nogen, og i den Samvirken, som da var til Stede, kunde gøre en helbringende Indflydelse gældende; ti Formanden havde bedre end nogen Anden Kendskab til, hvilke Skær Foreningen har at tage sig i Agt for. Men — desværre! — Begivenhederne viste senere hen, at man Alle — Hr. Olsen ikke undtagen — kom uheldig fra at holde Skibet flot.

Naa — Formanden rejste, og Alt syntes forretsen at være saare godt. Nu vilde Tilfældet, at han blev hjemkaldt i Anledning af Konflikten i „Dagens Nyheder"s Sætteri. Om denne Hjemkaldelse var der Meningsforskel mellem Redaktionen og Bestyrelsen, og Formanden selv mente ogsaa, at denne Sag lod sig ordne uden hans Nærværelse; men denne Meningsforskel kunde da ikke have Noget at betyde, al den Stund, at de paagældende Sættere selv vare meget tilfreds med, at han var til Stede. Han hjalp til at faa Konflikten bilagt, og Alt kom igen i Orden. Skønt han gerne straks vilde have fortsat sin Rejse, saa fandt han det dog rigtigt at opsætte dette nogle Dage efter Anmodning af Bestyrelsen, for at han kunde være til Stede og varetage Foreningens Tarv paa det Tidspunkt, da Søndagsarbejdets Indskrænkning traadte i Kraft. Meget rigtigt — Hr. Ferslew fortolkede fejl, og der skéte et Brud. Formanden paatalte Sagen for Hr. Ferslew, som ogsaa tog Paatalen til Følge; han gav baade Bestyrelsen og Redaktionen fornøden Underretning herom og gjorde samtidig begge opmærksom paa den ulmende Gnist, hvis der skulde ské et nyt Brud i „Dagstelegrafen"s Trykkeri. Forinden han rejste, medvirkede han dernæst til, at Henriksen skulde forblive paa sin Plads, da en Omskiftning vilde bringe denne pekuniært Tab. Alt var igen saare godt, og Formanden var ogsaa rejst. Men hvad skéte nu? Gnisten ulmede op i lys Flamme, og der var Ingen, som kunde slukke den; Ilden fortærede Alting, saa at der kun stod Tomterne tilbage. Og midt i al den Hurlumhej bleve to af Bestyrelsens Medlemmer og den midlertidige Redaktion uenige, meget uenige. Paa Generalforsamlingen forlangte Redaktionen, at Henriksens Opsigelse skulde gøres til en Foreningssag, Bestyrelsen var derimod, men hvad enten Generalforsamlingen havde besluttet det Ene eller det Andet, vilde det ikke have haft synderlige Følger over Hr. Ferslew, medens Foreningen ved at gøre Sagen til sin vilde have prostitueret sig ganske grundigt. Denne mislige Stilling skyldtes først Redaktionen, og derpaa gjorde Bestyrelsen sig til dens Medskyldige, saa at Alt, hvad der forelaa paa Generalforsamlingen, ikke var Andet end et personligt Spørgsmaal; ti selve Sagen havde faaet sin Afgørelse ved Formanden, og ham vilde det meget store Flértal af Medlemmerne støtte. Hvorledes Sagen end vendes og drejes, saa maatte Medlemmerne først vende sig fra Formanden, forinden de kunde tage Parti for den midlertidige Redaktion, — det stod maaské ikke ganske klart for alle Medlemmer paa Generalforsamlingen, men hvad der derimod stod klárt, var, at Foreningen var kommet ud i et Uføre, som gjorde den magtesløs, og der maatte man lade den sidde, indtil Formanden kom hjem. Formanden rejste bort fra en enig, stærk og over for enhver Modstander godt situeret Forening; han kom tilbage og traf en af indre Stridigheder svækket Forening. Formanden kom hjem. For ham blev nu Sagerne refereret, men paa forskellig Maade af begge Parter. Da han endelig fandt Rede i det Hele, saa blev det for ham indlysende, at begge havde Uret, og det er da nu ogsaa gaaet op for enhver Kollega. Bestyrelsen erkendte sin Uret, medens den maatte ansé det som en Selvfølge, at Redaktionen ogsaa vilde erkende sin. Dhrr. Grøndahl og Jeppesen vilde endog træde af, da de forefaldne Begivenheder havde gjort dem kede af deres Funktioner. Formanden arbejdede paa at bringe et Kompromis i Stand mellem Parterne, saa at begges Virksomhed kunde være bevaret for Foreningen, men det lykkedes ikke; han opnaaede kun at høre, at naar han talte med den ene Part, saa beskyldtes han af den for at tage Parti for den anden, og omvendt. Derimod blev Konflikten større ved en temmelig skarp Polemik i Tidenden. Saa kom Mistillidsadressen mod Dhrr. Grøndahl og Jeppesen frem; det var et meget uoverlagt Skridt fra Oppositionens Side, ja, det var Mere, det var et fjendligt Skridt mod „Den typografiske Forening"s Bestaaen. Ophavsmændene til denne Adresse vilde trodse en Vilje igennem, uden at de tænkte paa, at en saadan Optræden maatte bevirke Trods imod Trods; ti det var og er en almindelig Erkendelse blandt Foreningens Medlemmer, at Dhrr. Henriksen og Olsen ikke have taget mindre Fejl end Dhrr. Grøndahl og Jeppesen. Adressen var en Tilsidesættelse af, hvad det ene Medlem skyldte det andet; den var en Trods, som endog for mangen en Kollega blev saarende, fordi den gav det Udseende af, at man vilde skaffe absolut Ret for den ene Part og absolut Uret for den anden, — Noget, som slet ikke kunde lade sig gøre uden at vende Sandheden paa Hovedet. Og hvad bevirkede saa Adressen? For det Første, at Dhrr. Grøndahl og Jeppesen, som ellers vilde træde af, følte sig forpligtede til at beholde deres Funktioner, og for det Andet, at Hr. Olsen ikke opnaaede absolut Majoritet til Repræsentantskabet og Hr. Henriksen kun naaede at blive Suppleant. Hvis Adressen derimod ikke var kommen frem, vilde Dhrr. Grøndahl og Jeppesen være traadte tilbage og Dhrr. Henriksen og Olsen sikkert være valgte med et stort Flertal som Repræsentanter. Da Repræsentantskabsvalget fik det Udfald, som det

fik, tabte Adressen aldeles sin Betydning, men den befordrede en Partidannelse i Foreningen. Den ordenlige Generalforsamling kom; Striden maatte frem. Alle kende disse Forhandlinger. Formanden orienterede Medlemmerne i Stridens Spørgsmaal; Bestyrelsen fandt sig uden Modsigelse i at blive tillagt Fejl, men det vilde Redaktionen ikke, den vilde ikke erkende sig skyldig i begaaede Fejl, skønt der ikke findes et eneste Medlem, som tør fritage den. Hvis Redaktionen derfor havde indskrænket sig til at forsvare sin Ret og erkende sin Uret, vilde Striden have stillet sig ganske anderledes, og hvis Dhrr. Grøndahl og Jeppesen, foruden at de erkendte deres Uret, vare traadte op for at forsvare deres Ret, vilde Striden ogsaa have sét anderledes ud. Formanden tog ikke Parti for Bestyrelsen, men han stillede sig for saa vidt mod Redaktionen, som han søgte at faa den til at erkende sin Uret; ti dette vilde have tilvejebragt Ligevægt mellem Partierne, saa at et Kompromis temmelig let kunde være opnaaet. Men der opnaaedes Ingenting — slet Intet.

Den ordenlige Generalforsamling sluttede dog ikke værre, end at der kunde være Haab om, at Striden Tid efter anden vilde falde bort, og Bestyrelsen fortsatte sit Reformarbejde. En overordenlig Generalforsamling blev i saa Henseende indkaldt til i Onsdags. Men i Tirsdags Aftes foregik der Noget bag Kulisserne. Den Partidannelse, der blev befordret ved Mistillidsadressen, blev gjort til Virkelighed, og 50—60 Kolleger forenede sig for at føre en passiv Modstand mod den nuværende Bestyrelse, saa længe Dhrr. Grøndahl og Jeppesen findes i den. Det er altsaa en personlig Strid, hvorom det Hele drejer sig. Og nu komme vi til Generalforsamlingen. (Sluttes).

Forskelligt.

— „Aftenposten“ har faaet sig indrettet en ny Rubrik: „Brevkasse“, hvori Forespørgsler o. s. v. ville blive besvarede. Da Bladet nu har faaet Rubriken, maa der ogsaa staa Noget anført under den, og i Numret for forrige Søndag kan man saaledes læse Følgende: „En Bogtrykker. De mener, at det er en bestemt Mand, hvem Bevægelsen blandt Typograferne fra først af skyldes, og De ønsker at vide Navnet paa denne Mand! Dette Spørgsmaal er egenlig noget indiskret, men vi skulle dog alligevel betro Dem, at det efter vor Formening ikke kan være nogen Anden end — Johan Gutenberg.“

— I Fagskolen for Bogtrykkerilærlinge i Wien har der nylig været afholdt en Prøve, hvorved af 52 Elever i nederste Afdeling 16 fik Karakteren „tilfredsstillende“, 25 „godkendt“, 4 Ros og 7 kunde ikke komme i Betragtning, fordi de ikke havde deltaget i Undervisningen den hele Termin; i øverste Afdeling fik af 39 Elever 13 „tilfredsstillende“, 22 „godkendt“ og 4 Ros. Dette Resultat skulle Lærerne have været meget tilfreds med.

— Fra London skrives til „Vorwärts“: „„Times“s Trykkeri skal endnu en Gang slaa Trykkeriverdenen med Overraskelse. Der skal nemlig opstilles en Sættemaskine, hvor Aflægningen ikke vil komme i Betragtning, da Skriften for hver Gang skal smeltes og omstøbes.“

Den typografiske Forening.

Overordenlig Generalforsamling d. 1. Septbr.

I Henhold til Dagsordenen foretoges:

1. „Den typografiske Forening“s Indmeldelse i „Almindeligt dansk Typograf-Forbund“ vedtoges enstemmigt.

2. Forslaget til Beslutning angaaende en Henvendelse til „Foreningen af danske Bogtrykkere“ om Nedsættelsen af en Tarif-Kommission tog Formanden tilbage.

3. Valg paa et Medlem af Voldgiftsretten. Der var afgivet 227 Stemmesedler. Valgt blev P. Christensen (Jørgensen & Ko.s Tr.) med 139 St. (Foltmar havde 76 og Wm. Petersen 12 St.).

Repræsentantskabsmødet den 28. August.

Efter Dagsordenen foretoges:

1. Forretningsordenen. Efter et kort Ordskifte vedtoges den for forrige Repræsentantskab gældende Forretningsorden uforandret og med Enstemmighed.

2. Optagelse af ny Medlemmer: Chr. Birch, Th. Clemmensen, C. F. Andersen og Haurberg (Calbergs Tr.); Hamberg (Lunos Tr.); J. Andersen (Volkersens Tr.); J. V. Hansen („Dagstel.s“ Tr.); Vilhelm Hein (Fjeldsøe & Gandrups Tr.); Rudolf Böhm, H. C. Hansen, K. H. Sørensen og C. V. Thyregod (Salomons Tr.); H. P. Varberg (Cohens Tr.); J. C. Kryger (Thieles Tr.); C. L. C. Ebbesen (Nielsen & Lydickes Tr.).

3. Andragender. Vilhelmine Helsing androg om, at den hende hidtil ydede Understøttelse maatte, da hun nu er bleven gift, overføres paa hendes Barn indtil dets Konfirmation. Nægtedes enstemmigt. — Maren Magdalene Bonhemme, der er kommen til Skade ved et Ulykkestilfælde, bevilgedes en øjeblikkelig Hjælp af 10 Kr.

4. Forelæggelse af en Skrivelse til Bogtrykkerforeningen. Formanden oplæste Skrivelsen, der galdt Nedsættelsen af en Tarifkommission, og udbad sig for Bestyrelsen Repræsentantskabets kraftige Understøttelse under Sagens videre Gang. Flere Medlemmer, deriblandt navnlig Wm. Petersen og Chr. Ewald, pointerede, at en Forhøjelse af Satsprisen bør være Hovedformaalet med Kommis-

sionens Nedsættelse. Formanden skulde ikke glemme at lægge tilbørlig Vægt paa denne Side af Sagen, men mente dog, at forsaavidt det kun kom an paa et Par Øre mere eller mindre, saa vilde han sætte Tarif-Ordningen øverst. Dahlquist ønskede Sagen udsat et halvt Aars Tid, da Forbundet først maatte være fuldstændig organiseret. P. Christensen kunde slutte sig til Formanden, men ønskede Sagen bragt frem paa en Generalforsamling, for at denne kunde give sin Mening tilkende, forinden den eventuelle Kommission traadte sammen. Formanden undervurderede ikke Dalquist's Betænkelighed, men man vilde dog vistnok give ham Ret i, at det var rigtigst at gøre sig Tiden saa frugtbringende som muligt, og han havde stor Tillid til Provinskollegerne. Det var nødvendigt at gaa frem ad Underhandlingernes Vej saa længe som muligt. Hvad Christensen ønskede, skulde ské. Efter at endnu flere Repræsentanter og Formanden havde haft Ordet, vedtoges det med alle Stemmer mod en (Dahlquist) at slutte sig til Formandens Udtalelser og Skrivelsens Indhold.

5. Valg paa 5 Medlemmer til Forbundets permanente Udvalg. Valgte bleve: P. Christensen, Foltmar, N. Hansen, J. F. Møller og Wm. Petersen.

6. Fastsættelse af Forbundspræsidiets Løn. Denne Sag ændrede Formanden derhen, at den kun skulde gælde hans Løn som „Den typ. Forenings" Formand, da Alt, hvad der i denne Henseende vedkom Forbundet, laa ind under det permanente Forbundsudvalgs Afgørelse, en Fejltagelse, han selv havde forskyldt. Som „Den typ. Forenings" Formand forlangte han 100 Kr. om Halvaaret. Han maatte for Fremtiden ganske ofre sig for Foreningen og Forbundet og havde følgelig ikke nogen Tid tilovers til at søge andet Erhverv. Med det Samme oplyste han, at han hos Forbundsudvalget vilde andrage om 300 Kr. halvaarlig som Forbundspræsident. Der udtaltes fra flere Medlemmers Side, at det ikke alene var i sin Orden, at Formanden fik fuldstændigt Vederlag for sit Arbejde, men det bemærkedes ogsaa, at hans Forlangende var meget beskedent. Formandens Løn bestemtes derpaa enstemmigt til 100 Kr. halvaarligt.

Udenfor Dagsordenen udtalte Formanden sig om en Skrivelse, der var udgaaet fra en af Centralbestyrelsen for de fri Fagforeninger nedsat Komité i Anledning af Oprettelsen af en fælles Foreningsbygning for alle københavnske Arbejdere, og hvori Bestyrelsen indbødes til at give Møde den 25de f. M. Han oplæste følgende Svarskrivelse:

København, den 25de August 1875.

Til

Dhrr. *C. C. Andersen*, *N. Hansen*, *Chr. Hørdum*, *P. C. Johnsen* og *Louis Pio*.

Som Svar paa den Indbydelse, de Herrer have beæret „Den typografiske Forening"s Bestyrelse med i Anledning af en fælles Foreningsbygning for alle københavnske Arbejdere, skulle vi udtale vort bedste Ønske for, at det maa lykkes Centralbestyrelsen for de fri Fagforeninger at realisere denne Tanke. Vi erkende saa godt som Nogen den Uret, der med Hensyn til Erhvervelsen af Lokaler er vederfaret disse Foreninger. Naar vi ikke desto mindre maa afslaa at deltage i det til i Aften berammede Møde, saa er det, dels fordi „Den typ. F." ikke for sit Vedkommende kan beklage sig over Vanskelighederne ved at faa Lokale, og dels fordi Foreningen vil vedblive at indtage den hidtil førte Holdning som Fagforening. Derimod skal det være os en Glæde at bidrage saa Meget som muligt til den projekterede Bygnings Erhvervelse, navnlig ved at besørge Pengeindsamlinger i det typografiske Fag, naar vi derom maatte faa Meddelelse.

Paa Bestyrelsens Vegne:
R. P. Jensen.

Dermed sluttedes Mødet. Fraværende med anmeldt Forfald: Bestle, Calmer, Foltmar, Th. Jørgensen og Carl Madsen.

Det bringes herved til Medlemmernes almindelige Kundskab, at hvem der maatte have en eller anden Sag, som ønskes indanket for Voldgiftsretten, vil behage at indsende den skriftlig til Rettens Formand, Hr. Bogtrykker Valentin. *Bestyrelsen.*

Typografiske Kundgørelser.

J. B. Meyer,

Flensburg, Grosse Strasse 548.

Hovedagentur for Hurtigpressefabriken **Frankenthal** (Albert & Co.),

anbefaler sig Dhrr. Bogtrykkere ved Bestillinger af Hurtigpresser, Pakpresser, Satineermaskiner etc. under gode Betingelser.

Lawrence Brothers pat. engl. Valsemasse

sælges af Eneagenten for Danmark og Norge, Bogtrykker H. J. Jensen, Christiania, for 40 Spdl. (160 Kroner) pr. 100 Pd. Større Partier frit Kjøbenhavn.

En Haandpressetrykker

søger Plads. Han kan straks tiltræde den. Anvises af *R. P. Jensen.*

Maskintrykkerpladsen

i Jylland er besat. R. P. Jensen.

En Sætter søger Plads i et større Trykkeri enten i København eller i en større Provinsby. Løn 18 a 20 Kr. eller Beregning. Billet mrkt. „A. D. 30" bedes tilsendt dette Blads Kontor.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 37. København, den 11. September 1875. 2. Aarg.

Forbundsmeddelelser.

„Den typografiske Forening“ i København har ved en enstemmig Generalforsamlingsbeslutning den 1. September indordnet sig under Forbundet fra den 1. Juli at regne med et Medlemsantal af noget over 400.

Samtlige Stedforeninger have billiget det fra Vejle og tildels Kolding Stedforeninger udgaaede Forslag til Forandringer i Forbundslovenes § 23 (den grundlovgivende Typografforsamling). I § 23, første Stykke, 4. L., forandres saaledes: „Afsendingene . . . . der vælge i Fællesskab“ til: „Enhver Forening med underlagte Byer, der blot tæller 10 Medlemmer, vælger en Afsending, og ellers vælges en for hver 25 Medlemmer; 38 Medlemmer vælge to, o. s. v. Naar to Foreninger vælge i Fællesskab, ordnes dette af Præsidiet.“

Det i Forbundslovenes § 6 befalede permanente Udvalg bestaar af følgende Medlemmer: P. Christensen, Foltmar, N. Hansen, J. F. Møller og Wm. Petersen. Udvalgets Formand er N. Hansen, Brevadresse: Thieles Bogtr.

I Præsidiet for „Almindeligt dansk Typograf-Forbund“, den 8. September 1875.

R. P. Jensen.

Den „indre“ Strid og Generalforsamlingen den 1ste September.

(Sluttet.)

Generalforsamlingen begyndte. Oppositionens Kandidater til Dirigent- og Sekretærposterne valgtes. Formanden motiverede den første Sag paa Dagsordenen: „Den typograsfike Forening“s Indtrædelse i „Almindeligt dansk Typograf-Forbund“. Med en skøn Enighed afgjordes dette Spørgsmaal i Overensstemmelse med Formandens Udtalelser. Man kom nu til den anden Sag: Nedsættelsen af en Tarifkommission. Formanden forelagde den for Forsamlingen i et længere Foredrag, hvori han godtgjorde, at den nuværende Situation lovede en Tarifkommissions Nedsættelse, og at Opnaaelsen heraf vilde bringe Typograferne langt frem mod det tilstræbte Maal. Den ene af Oppositionens Ordførere, Hr J. C. Henriksen, fandt, at her var Tale om et meget vigtigt Spørgsmaal, men han kunde dog ikke anbefale dets Fremme. Som den første Grund hertil anførte han — de ugunstige Konjunkturer, hvorfor man maatte afvente et bedre valgt Tidspunkt, og hans anden Grund var den Indvending, at der manglede den Enighed i Foreningen, som er nødvendig for at gennemføre Sagen, en Enighed, som burde tilvejebringes, før man beskæftigede sig med vigtige Samfundssager. Lad os Alle være enige om, at den første Grund ikke er Andet end en Skingrund, som maatte til for dog at have nogen Realitet at holde sig til. Hvis Konjunkturerne nu skulde være ugunstige for Typograferne, Vorherre maa da vide, hvorledes Hr. Henriksen har tænkt sig, at de skulde kunne blive bedre! — Den anden Grund derimod var vægtig nok. Der er Uenighed i Foreningen — det er fuldkommen sandt. Men hvem er Skyld i denne Uenighed? Vi skulle nok vogte os for at tale mere om, hvem der har Skyld; ti naar vi i en Linie søge at skaffe Bevis for, at A har Skyld paa det Punkt, saa siger A, at vi holde med B, og føre vi i en anden Linie Bevis for, at B har Skyld paa hint Punkt, saa siger B, at vi holde med A. Ja, det er hartad utroligt, men ikke desto mindre sandt. Imidlertid er der det Gode ved det Hele, at alle Medlemmer véd, at ingen af Parterne er sagesløs. Altsaa — Partiet er lige: begge Parter have Skyld, ligemeget hvem der har den meste eller mindste. Vi ville da opkaste tre Spørgsmaal til Dhrr. Henriksen og Olsen: Er det under disse Omstændigheder loyalt mod Foreningen, at den ene Part nægter sin Medvirken til en meget vigtig Reforms Gennemførelse, fordi den fremkommer fra den anden? Hvad vilde De sige om Dhrr. Grøndahl og Jeppesen, hvis disse nægtede at medvirke til Fremme af en anerkendt god Sag, fordi dens Fremkomst skyldtes Dem? Hvis det nu var Dem, det som Styrere blev overdraget at arbejde for Tarifsagen, medens dens Gennemførelse hindredes, for ikke at sige umuliggjordes, af et indisciplineret Mindretal, hvad vilde De saa sige? — Det Svar, Dhrr. Henriksen og Olsen afgive, er Dommen over Oppositionens Optræden paa Generalforsamlingen i Tarifsagen. — Der blev af Oppositionens Ordførere udtalt en speciel Mistillid til Dhrr. Grøndahl og Jeppesen; det vilde have været rigtigt, om de havde taget Ordet til deres Forsvar.

En Episode af Generalforsamlingens Forhandlinger dannede nogle Bemærkninger, der

faldt mellem Formanden og Hr. Olsen. Det er dog kun én Bemærkning, der kan gøre Krav paa videre Omtale. Hr. Olsen anførte saaledes, at Formanden for ham skulde have udtalt forinden sin Afrejse, „at han (Fm.) gav den midlertidige Redaktion frit Raaderum over Tidendens Spalter, at kun den kunde bestemme, hvad der skulde i Tidenden, og hvad der ikke skulde i den; ti han stolede ikke paa Bestyrelsen“*). Denne Ytring, der er falden aldeles privat i en Samtale mellem Hr. Olsen og Formanden, er vist nærmest fremkommen for at skabe en Kløft mellem Formanden og hans Medbestyrere, navnlig ved Benyttelsen af den sidste Sætning. Det er muligt, at dette er lykkedes Hr. Olsen, og det er ogsaa vist, at det er en overilet og uheldig valgt Ytring af Formanden. Hvis denne skulde forklare sig nærmere, saa foreligger der dog maaske Noget, der kan tale til hans Undskyldning.

Som det er let at sé, har det ikke været vor Hensigt at give noget egenligt Referat af Generalforsamlingens Forhandlinger — vi henvise til Forhandlingsprotokollen —, men vi have blot villet trække et Par Momenter frem, der enten have eller kunne faa særlig Betydning for selve Sagen. Hvad vi nu yderligere skulle anføre, skér kun for at orientere vore Læsere i Almindelighed.

Af fremtrædende Talere paa Generalforsamlingen vare endvidere Dhrr. C. Th. Thomsen og Dekker, og desuden havde Dhrr. N. D. Hansen, Foltmar og Mortensen Ordet. Hr. C. Th. Thomsen udtalte sig skarpt mod Oppositionens Optræden og stillede Forslag til et Tillidsvotum til den samlede Bestyrelse, der vedtoges enstemmigt med nogle og tredsindstyve Stemmer; Oppositionen stemte ikke. Hr. Dekker, der var den sidste Taler, som havde Ordet, beklagede indtrængende den fremkomne Strid, som han haabede snart vilde ophøre; det kunde maaské ventes, at de to Medlemmer ville vige for Sagens Skyld, da det var nødvendigt, at Alle kunde slutte sig sammen og tilligemed Formanden arbejde fremad mod det fælles Maal. Forinden Afstemningen tog Formanden Forslaget angaaende Tarifkommissionens Nedsættelse tilbage, hvad der ikke skéte af Hensyn til Afstemningens Resultat, som — det var tidligere udtalt af Formanden — Bestyrelsen kunde finde sig i, enten den havde Majoriteten for sig eller ikke, men Grunden dertil var, at han ikke vilde lade den „indre“ Strid komme til at influere paa Foreningens Forhold over for Bogtrykkerforeningen. Efter at Forsamlingen var bleven bekendt med Udfaldet af Valget af en Uoldgiftsmand (Hr. P. Christensen 139 St., Oppositionens Kandidat 76 St.), sluttedes den med Hurraer for Foreningen og for Enigheden.

*) Vi have citeret denne Ytring, fordi vi, forinden den kom paa sin Plads i Manuskriptet, have konfereret med den ene af Generalforsamlingens Sekretærer, og denne, der tillige saavidt muligt vilde forelægge den for den anden Sekretær til Bekræftelse, har fundet, at den i sit Indhold er overensstemmende med det af Hr. Olsen Udtalte.

Korrespondance.

Kolding, 4. September. Det er en rum Tid siden, jeg har ladet høre fra mig. I al den Tid er der jo skét Meget og, som jeg af Tidenden har sét, skét meget Godt baade i København og Provinserne. For Provinsernes Vedkommende glæder det mig, at der i Forbundssagen er kommet et saa godt Resultat, som der er; det viser dog, at disse Kolleger ogsaa følge med Tiden, at de gerne ville slutte dem til deres københavnske Kollger og gøre Sit til at faa den paabegyndte Forbundsbygning bygget færdig.

Efter Løfte skal jeg meddele, hvad der er forefaldet her i vor lille Forening, siden den er oprettet. Den Tilslutning, Forbundet har faaet i de „Typografia“ underlagte Byer er følgende:

1) *Varde:* „Varde Avis“s Trykkeri (Redaktør Helms). Her arbejder ikke en eneste Typograf, men der er fem Lærlinge. Efter Forlydende skal der findes Beskæftigelse for 1—2 Mand, som om Sommeren arbejde i Murerprofessionen og om Vinteren forsøge sig i Typografien. Trykkeriet har en Hurtigpresse. — „Vardeposten“s Trykkeri (Redaktør: Skolelærer Kjeldt, Forpagter Ulrik Petersen). Ingen Typograf, én Lærling, Kvindearbejde og en Haandpresse. — Der er altsaa ikke en eneste Typograf i Varde By, skønt der findes to Trykkerier, hvoraf det ene præsterer en ikke ubetydelig Avis.

2) *Ribe:* I Stegemanns Trykkeri er tre Typografer (to Sættere og en Trykker) og ingen Lærlinge; her er en Hurtigpresse, som drives ved Damp. Arbejdstid: 7—12 Form. og 1½—7 Efterm.; Løn: Trykkeren 16 Kr., Sætterne 12 Kr. ugenlig. Alle tre Typografer ere Medlemmer af Forbundet fra 1. Juli at regne.

3) *Ringkøbing:* Hertil har jeg skrevet, men ikke faaet Svar.

4) *Fredericia:* I Eibeschütz's Trykkeri er en Typograf, men jeg véd ikke, om vi kunne vente hans Tilslutning.

5) *Middelfart:* Et Medlem; andre Oplysninger mangle.

Hvad Foreningen i Kolding angaar, da kan jeg forsikre, at den følger med, hvad der foregaar omkring i Landet. Den første Lørdag i hver Maaned holdes Møde, hvor Medlemmerne samtale med hverandre om Tidens og Dagens store Spørgsmaal.

Det forekommer os Alle her meget forunderligt, at „Typograf-Tidende“ i den sidste Tid har været over alle Maader tør og uden Interesse for Provinskolleger; det forekommer os, at Skænderier og personlige Tvistigheder navnlig i denne Tid ikke ville styrke og hæve Tilliden til Københavner-Kollegerne. I den sidste Tid har Tidenden næsten fra Ende til anden nemlig været fyldt med Ting, der for det Første kun angaa 2 eller 3 enkelte Personer i København, og som for det Andet aldeles ingen Interesse kunne have for Typografer udenfor København. Det er en Selvfølge, at Enhver kan og skal have Lov til at skrive i Tidenden, men en Polemik som den, der nu er gaaet igennem de sidste Numre, kunde og burde have været kortere og af et mindre personligt Indhold; ti vi Typografer i Provinserne betale ogsaa Tidenden, og vi formene, at vi ikke skulle have den for at sé, hvor-

ledes nogle enkelte Københavnere kunne skændes. Der har sikkert været Meget at meddele, og navnlig ønske vi stadig at blive bekendt med, hvorledes det gaar med Forbundssagen, de danske Typografers Livssag. Et godt Indtryk kunne aldrig personlige Kævlerier gøre og allermindst i en Tid som denne, hvor det er nødvendigt, at **Alle ere enige.** Det er efter almindelig Opfordring, at jeg fremkommer med disse Udtalelser, som Præsidenten der kende vort Hengivinhedsforhold til ham, vist næppe vil tage os fortrydeligt op.

Forresten er Alt ved det Gamle her; Forholdene have ikke væsenlig forandret sig. De Kolleger, der vare med til at lægge Grundstenen til Forbundsbygningen, ere endnu næsten alle samlede her, og de ere lige ivrige for at fremme Sagen paa bedste Maade. I vore Møder kommer det vel til Meningsforskel, men det er glemt med det Samme; v i bruge ikke at kævles om en Ting i Uger, end sige i Maaneder.

En fuldstændig Navnefortegnelse over Medlemmerne i „Typografia" skal følge med Kvartalsregnskabet.

Vor Forening har sendt Indbydelse til nogle nærliggende Byer for at tilvejebringe en typografisk Sammenkomst her i Kolding Søndag den 12. September, nemlig til Vejle, Fredericia, Middelfart, Ringkøbing, Ribe og Haderslev. Om Sammenkomsten bliver til Noget, véd jeg imidlertid ikke, da vi endnu ikke have faaet Svar fra nogle af de Indbudte.

Emil Petersen,
Formand.

Vejle: Fra Vejle meddeles det os, at Hr. Bogtrykker Hertz er saa langt fra at indskrænke sit Drengepersonale, at han endog i den senere Tid har søgt et nyt Eksemplar gennem sin Avis. — Fra denne By skrives endvidere til os: „Alle Vegne er der Misstemning mod Typograferne i Randers. De sé desværre ikke langt frem i Tiden, de stole paa, at det Kølvand, hvori de nu sejle, vil vedblive at gaa i samme Retning; men hvor let kan der ikke ské en Forandring, og saa gælder det om, at deres Kolleger ville hjælpe dem, — jeg tror det ikke. Det kan ganske vist sé morsomt ud en Tid „at staa paa sine egne Bén", men naar Støtterne tages hélt bort, er det Morsomme forbi."

Forskelligt.

Principalforeningen har vedtaget et Udkast til en Lærekontrakt, som efter „Bogtr.-Tid." lyder saaledes:

Lære-Kontrakt.

Imellem os Undertegnede, jeg Bogtrykker (N. N.) og jeg (N. N.) paa min Søns (Myndlings) Vegne, er følgende Lærekontrakt indgaaet:

Jeg Bogtrykker (N. N.) antager i Lære som Sætter(Trykker)-Lærling (N. N.) fra den 187 , og skal Læretiden vare til den 187 , altsaa i 5, o: fem efter hinanden følgende Aar.

I det første Aar faar Lærlingen i ugenlig Løn 3 Kr., i det andet Aar 4 Kr., i det tredje Aar 5 Kr., i det 4de Aar 6 Kr., i det femte Aar 7 Kr.

Foruden denne Løn vil der for Lærlingen, saafremt han opfører sig til min Tilfredshed, blive indsat ugenlig i en Sparekasse en Sum, der, naar hans Læretid er udløben, vil være c. 80 Kr., som da udbetales ham. Ligeledes vil der for Lærlingen blive indbetalt et ugenligt Bidrag i en Sygekasse, saa at hans Forældre eller Værge i Sygdomstilfælde ville modtage Understøttelse til hans Pleje.

Hans Forældre (eller Værge) ere i Læretiden pligtige at holde ham med Kost, Logis samt i Sygdomstilfælde med Medicin og Pleje (sé dog ovenfor), kort: alle mulige Udgifter til hans Underhold i hele Læretiden.

Den daglige Arbejdstid er 10 samfulde Timer: om Sommeren fra Kl. Morgen til Kl. Aften, om Vinteren fra Kl. Morgen til Kl. Aften, hvoraf fragaar $1\frac{1}{2}$ Time til Middag, $\frac{1}{4}$ Time til Frokost og $\frac{1}{4}$ Time til Vesperkost.

Jeg Bogtrykker (N. N.) forpligter mig til, saavidt hans Evner tillade det, at uddanne ham til en god Arbejder i sit Fag, og jeg (N. N.) indestaar for hans Troskab og gode Opførsel i alle Henseender, ligesom jeg i det Hele erkender mig pligtig til at holde Principalen skadesløs i alle Maader for hvilketsomhelst Brud paa Kontrakten fra Lærlingens Side.

København, den

Bogtrykkeri-Ejer.
(N. N.)

Lærlingens Fader (eller Værge).
(N. N.)

Redaktionen af „Bogtr.-Tid." ledsager Udkastet med nogle Bemærkninger, som vi i alle Henseender kunne tiltræde. Ligesom den ærede Redaktion have vi den Hovedanke at fremsætte mod Kontrakten, at det ikke paalægges Principalen at sørge for, at Lærlingen besøger saadanne Skoler og Læreanstalter, der kunne bidrage til hans Uddannelse; ti den Betryggelse, der ligger i Løftet om, at Principalen vil uddanne ham til „en god Arbejder" i sit Fag, „saa vidt hans Evner tillade det", er ikke for Meget at regne. Vi ønske netop Lærlingeforholdet ordnet saaledes, at det unge Menneskes Evner blive underkastede en Prøve, forinden han endelig bestemmes til Faget, for at man deraf kan erfare, hvorvidt der er Sandsynlighed for, at han k a n uddannes til blot en nogenlunde god Arbejder. Hvilke skammelige Misbrug der nu for Tiden finde Sted ved Antagelsen af Lærlinge, er en i den typografiske Verden velbekendt Sag. Da der nu i Faget er indrettet en Voldgiftsret, saa indsé vi heller ikke Grunden til, hvorfor man ikke ogsaa med Hensyn til Lærlingeforholdet skulde drage Nytte af Retten, saaledes at det i Kontrakten blev paabudt, at Klager eller Uenighed vil være at afgøre af den.

Forøvrigt er der ved denne Kontrakt skét en Forbedring i Ordningen af Lærlingeforholdet, der er al Anerkendelse værd, og det var ønskeligt, om man vilde gaa endnu et Skridt videre, saa at den, vistnok af Alle ønskede Fagskole med dertil hørende Fagprøve snarlig kan sé sin Opstandelse imøde. At indrette en Fagskole er virkelig ikke noget uoverkommeligt Arbejde, naar man kun vil have den, og der saa bliver taget kraftig fat; man sér, hvor herlig saadanne Skoler trives flere Steder i Udlandet. Vi ville paa Ny anbefale denne Sag til Principalforeningen og særlig til dens Formand, som vi véd omfatter Oprettelsen af en Fagskole med megen Interesse.

— „Typografernes Sangforening" begynder Lørdag Aften d. 18. d. M. sin Vintersæson, og Sangøvelserne ville da tage deres Begyndelse. I en udsendt Løbeseddel retter Bestyrelsen en kraftig Opfordring til Dhrr. Principaler og Typografer om at støtte Foreningen, hvad der kan ské ved, „dels og helst at indmelde sig i Foreningen som aktivt Medlem, dels som bidragydende Medlem".

— „Præsidiet for „Tysk-amerikansk Typografia" (Typograf-Forbund) har paabudt, at enhver til samme hørende Forening fra nu af har at holde Forbundets Organ: „Das deutsch-amerikanische Journal für Buchdruckerkunst" i saa mange Eksemplarer, som Foreningen tæller Medlemmer, og til en Pris af 2 Dollars pr. Eksemplar.

— Det hedder i „Skand. Bogtr.-Tid." (August-Numret): „ . . . Vi have kaldet Dannelsen af Forbundet for en Begivenhed, og det er det ogsaa, ti det er interessant at sé en over hele Landet omfattende Arbejderforening opstaa, uden at der er indblandet socialistiske Talemaader og politisk Allarm. I saa Henseende er Forbundet en Arbejderforening, som den skal være, og kan umulig Andet end vække Sympati; et Spørgsmaal er det imidlertid, hvorlænge denne Sympati vil kunne vedvare." — Vi glæde os til det gode Omdømme, som Hr. Nyrop her lader Forbundet blive til Del, og idet vi forbindligst notere dette, skulle vi med det Samme bemærke, at saa længe Forbundets Ledelse er overladt til de Mænd, som for nærværende Tid føre Styret, skal Fejlen ikke komme til at ligge paa Forbundets Side, om denne Sympati skulde komme i Aftagende.

Den typografiske Forening.

Ordenlig Repræsentantskabsmøde

afholdes i Aften (Lørdag), Kl. $9^1/_2$, i Foreningens Lokale.

Dagsorden:

1. Optagelse af Medlemmer.
2. Andragender.
3. Efterbevilling i Anledning af Forbundssagen.
4. Nedsættelse af et kombineret Udvalg med det Hverv at tilvejebringe reglementariske Bestemmelser for den i Lovenes § 17 befalede Laanekasse.

N. Hansen,
Repræsentantskabets Formand.

I Stedet for Hr. V. Neye, der ikke ønsker at modtage det paa ham faldne Valg som Repræsentant, anmodes den anden Suppleant, Hr. N. D. Hansen, om at tage Plads i Repræsentantskabet.

Bestyrelsen.

I Reglen hver Dag (Søndag undtagen) er jeg at træffe mellem Kl. 1 og 3 i Fortunstræde 4, St. Min Telegramadresse er: „Jensen. Fortunstræde, København". *R. P. Jensen.*

Typografiske Kundgørelser.

En god Akcidenssætter
kan faa en varig Plads i Jylland, naar man henvender sig til
R. P. Jensen.

2 Sættere
kunne straks faa Plads i et af Københavns større Bogtrykkerier. R. P. Jensen anviser.

En Sætter
kan komme til at assistere i et af Københavns Dagblade, medens en af de faste Sættere er indkaldt til Reserven, der varer i 30 Dage.
R. P. Jensen.

En duelig Maskintrykker
søger Plads enten i København eller Provinseren ved R. P. Jensen.

Lawrence Brothers pat. engl. Valsemasse
sælges af Eneagenten for Danmark og Norge, Bogtrykker H. J. Jensen, Christiania, for 40 Spdl. (160 Kroner) pr. 100 Pd. Større Partier frit København.

J. B. Meyer,
Flensburg, Grosse Strasse 548.
Hovedagentur for Hurtigpressefabriken **Frankenthal** (Albert & Co.),
anbefaler sig Dhrr. Bogtrykkere ved Bestillinger af Hurtigpresser, Pakpresser, Satineermaskiner etc. under gode Betingelser.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 38. København, den 18. September 1875. 2. Aarg.

Forbundsmeddelelser.

Odense. Til Bestyrelse for Stedforeningen er valgt: Dhrr. P. Erichsen (Formand), C. Claudi (Kasserer) og L. Schou. Breve ville være at adressere: P. Erichsen, Stiftstrykkeriet.

I Præsidiet for „Almindeligt dansk Typograf-Forbund", den 16. September 1875.

R. P. Jensen.

Hvortil ville Overgreb fra Typografernes Side føre?

Med dette Spørgsmaal begynder Hr. C. Nyrop en Artikel i Avgust-Numret af „Skandinavisk Bogtrykker-Tidende", og Hr. Nyrop søger at besvare det, dels ved at anføre et Uddrag af en Hr. Massons Beretning om Frankrigs Deltagelse i Wiener-Udstillingen, dels ved at aftrykke nogle Citater, der oprindelig skyldes det tyske Principalorgan „Ann. d. Typogr.". Fra Frankrig anføres, at Bogtrykkerierne i Paris have haft en haard Kamp at bestaa med deres Kolleger i Provinserne, fordi Tarifen i Paris er i de senere Aar bleven forhøjet „endog to Gange"; det skal have draget meget alvorlige Følger efter sig, ja Pariser-Bogtrykkerne skulle endog „saa godt som have sat deres Frihed til", medens Boghandlerne, der ikke ere blevne stavnsbundne i samme Grad, lidt efter lidt have givet deres Arbejde til Provinsbogtrykkere eller Udlandet. For Tysklands Vedkommende hedder det, at Bogtrykvirksomheden der befinder sig allerede paa tredje Aar i en vedblivende Tilbagegang, „efter Papirhandelen at dømme", og det er Tarifens Skyld, siges der; den skal have foraarsaget, at den videnskabelige Literatur er bleven formindsket, og at Forlagsforretningerne nu lægge Vind paa at lade gangbare Artikler, f. Eks. Skolebøger, trykke i et større Oplag en forhen, saa at de nye Oplag kunne vente saa meget desto længere. Af disse Meddelelser, der ere optegnede med principalsindede Penne, drager Hr Nyrop nogle Slutninger, som han vil anvende paa vore egne Forhold, og de skulle tjene Typograferne til Advarsel mod ikke at begaa „Overgreb". Han siger saaledes:

„Hos os er Bogtryk ogsaa steget endog ganske betydeligt, vi minde om Bogtrykkernes Cirkulære til deres Kunder i December ifjor, og for Tiden er der efter en fleraarig uafbrudt Travlhed i alle Københavns Bogtrykkerier indtraadt en Stilstand, der ikke kan Andet end vække Eftertanke. Grunden er vistnok her den samme som i Udlandet, og den har ført til, at Forlæggerne indskrænke deres „Høflighedsforlag". Det er her som der den første Virkning; men en anden Virkning turde det muligvis ogsaa her blive, at de københavnske Bogtrykkerier faa Konkurrenter — i Sverig. De fleste danske Provinsbogtrykkerier (dog med Undtagelse af Odenses) ere væsenlig kun indrettede paa at trykke en lokal Avis; til dem vilde en københavnsk Forlægger neppe betro noget større Værk. Anderledes forholder det sig derimod, naar der kan være Tale om at henvende sig til Sverigs større Bogtrykkerier, og det kan der. Det er os bekendt, at et Værk, om hvilket der endog var sket mere end en foreløbig Henvendelse til et københavnsk Bogtrykkeri, i den sidste Tid er gaaet over til Sverigs og tillige Nordens største Bogtrykkeri, Centraltrykkeriet i Stockholm, hvis Priser stille sig langt fordelagtigere for Forlæggeren end det københavnske Bogtrykkeris. Ligger der ikke heri en Advarsel til Typograferne om ikke at drive Sagen paa Spidsen? Det er rigtigt at værne om sin Stilling og sine Rettigheder, og nærværende Blad („Bogtr.-Tid.") har aldrig i Princípet gjort Modstand mod Typografernes Bestræbelser i saa Henseende, skønt det altid har opfordret til Sindighed og Moderation; men den Organisation, som Danmarks samtlige Typografer have faaet, indeholder — hvis den vedbliver — en ikke ringe Fare for Forholdenes rolige Udvikling, den indbyder til Overgreb, og derimod er det vi ville advare. Skulde det komme til yderliggaaende Forholdsregler fra Typografernes Side — Noget, der for Tiden maa betragtes for aldeles umotiveret — vilde det let kunne fremkalde en *lock-out* fra ialt Fald de større Bogtrykkeriejeres Side, og det tør sikkert antages, st en saadan Forholdsregel vil ramme Typograferne langt føleligere end Bogtrykkeriejerne, uden Hensyn til hvad Følgerne heraf i en videre Fremtid ville kunne blive. Er der Noget, der vil kunne fremme en udenbys og, som det tør antages, udenlandsk Konkurrence, er det en længere Stansning af den herværende typografiske Produktion. Ved at fremkalde en saadan arbejde Typograferne fuldstændigt imod deres egne Interesser, og derfor bør de ikke fremkalde den."

Det er ikke Nok med, at disse Udtalelser ere fremkomne i Principalorganet, men der er endog Provinsaviser, som have citeret det for at gøre saa almen kendt som muligt, hvilke „Overgreb" Typograferne ere i Begreb med at gøre. Vi skulle nu sé Udtalelserne lidt efter i Sømmene.

Der er først Meddelelserne, som lyde fra Frankrig. Det er rigtignok uheldigt, at de franske Typografer i deres Helhed ikke kunne forene sig saaledes, at de, Lokalforholdene tagne i Betragtning, ere i Stand til at faa indført en Normaltarif, som kan føre de franske Bogtrykkeriejere

ind under en ligelig Konkurrence; men en saadan Indvending kan ikke ramme de danske Typografer, da de ved Forbundets Dannelse have skabt en ligelig Konkurrence for alle danske Bogtrykkeriejere, idet det nemlig er Forbundet om at gøre at forbedre Arbejdsforholdene og forhøje Satsprisen lige saa meget i Provinserne som i København. At ikke Hr. Nyrop (eller maaske det er denne Hr. Massons Fejl) ved et Par Tal oplyser, hvor meget fransk Bogtrykarbejde der bliver besørget i Udlandet, det er Skade, men kan dog for saa vidt være det Samme, da man véd, at alt det franske Bogtrykarbejde, der udføres udenfor Frankrigs Grænser, rage nogle smudskonkurrerende Bogtrykkere i Belgien (fornemmelig Bryssel) og det franske Schweiz til sig og er forresten ikke for Meget at regne. Og nu Meddelelserne fra Tyskland! „Efter Papirhandelen at dømme“ er, siges der, Bogtrykvirksomheden i Tilbagegang. Det er vistnok meget fiffigt af det tyske Principalorgan at bruge „Papirhandelen“ som Maalestok for Bogtrykproduktionen, men ikke just saa fiffigt er det, naar det danske Principalorgan vil gøre det Samme. Her hjemme véd enhver Fagmand Besked om, at to store Papirfabriker (Dalum ved Odense og Maglemølle ved Nestved) i det sidste Aar have begyndt deres Virksomhed, og at et Par andre Fabriker ere blevne betydelig udvidede; dette maatte: „efter Papirhandelen at dømme“, virkelig vise en saadan forøget Produktion af dansk Bogtrykarbejde, som ingenlunde er til Stede. Nej, det Hele er en principalvenlig Fiffighed, kun beregnet paa at putte Udenforstaaende eller Uvidende Blaar i Øjnene; ti det Rigtige er, at den tyske Bogtrykproduktion har været større i 1874 end i 1873. Vi beklage, at vi ikke for Øjeblikket kunne anføre Talstørrelserne over den samlede Produktion, men det kunne vi derimod med Hensyn til Forbruget af Skolebøger for det østrigske Monarkis Vedkommende, en Bogtrykartikel, som specielt nævnes. Det k. k. Skolebøgerforlag i Wien har nemlig i Aaret 1874 solgt 1,987,433 Folkeskolebøger eller 176,021 mere end i Aaret 1873. Naar der paastaas, at den videnskabelige Literatur er formindsket, saa kan det jo gerne være sandt; men om der end er trykt et Par Værker mere eller mindre af videnskabeligt Indhold, saa har dette for Arbejdskræfterne kun liden Betydning overfor den Kendsgerning, at Bogtrykmarkedet Dag for Dag baade i Tyskland og alle andre Steder udvider sig til at omfatte et betydelig forøget Forbrug af al almenfattelig Literatur. — Disse Meddelelser fra Udlandet ere saaledes af en meget tvivlsom Beskaffenhed og egne sig ikke til at bevise, at Typograferne ved deres Tariffordringer have gjort sig skyldige i „Overgreb“, medens de ved at blive anvendte som Rettesnor for os, som Hr. Nyrop har gjort, komme til at vise sig i sin sande Skikkelse.

Et Blik paa vore hjemlige Bogtrykforhold viser, at Forbruget i de senere Aar har været i jævn — i en kort Periode endog rastløs — Stigen, og dermed bliver det stadig ved; 1875 vil ved en Sammenligning med 1874 og forudgaaende Aar vise det. Men Spekulationen har været endnu større end Forbruget, med andre Ord: Produktionsevnen har dels ved de ældre Trykkeriers Udvidelse og dels ved de ny Trykkeriers Oprettelse faaet en saadan Tilvækst, at om den endnu ikke overstiger Forbruget, vil den dog komme til at gøre det, fordi de ny Trykkerier for sig fordre en endnu yderligere forøget Produktionsvirksomhed, dersom de skulle vedblive at kunne bestaa, og der er saa langt fra at være Stansning i denne overhaandtagende Produktionsevne, at endog et nyt københavnsk Trykkeri vil begynde sin Virksomhed om nogle Dage. Paa samme Maade er Udviklingen foregaaet i Tyskland. Forbruget har her holdt sig, men Spekulationslysten har skabt en Produktionsevne, som Forbruget ikke har kunnet tilfredsstille, hvoraf Følgen er bleven, dels at mangen Bogtrykkeriejer ikke kan faa det Udbytte, han havde kalkuleret, dels at flere Typografer ere blevne arbejdsløse. En saadan uheldig Vending i Tingene beskyldes saa Typograferne for, den skal være foraarsaget ved „Overgreb“ fra deres Side. Hvis alle vore spekulationslystne og for en Del smudskonkurrerende Bogtrykkeriejere ikke vedblivende kunne faa Nok at bestille og Nok at fortjene, saa, hedder det, er det begrundet i Typografernes „Overgreb“. Men hvad er Konsekvensen af en saadan Betragtningsmaade? Den kan ikke være Andet, end at Typograferne skulle arbejde for et Lavmaal af Betaling, hvorved der paa deres Bekostning stadig kan ské en Forøgelse i Forbruget til Fordel for Spekulationen o: Bogtrykkeriejerne, saa at disse i alt Fald kunne faa deres Udbytte. „Det er rigtigt at værne om sin Stilling og sine Rettigheder“, siger Hr. Nyrop, og det er heller kun det, Typograferne ville; de ville have deres Udbytte som Medproducenter af det tiltagende Forbrug, og saa maa Bogtrykkeriejerne om, hvorledes de kunne faa deres, det bliver deres Sag. Ville Bogtrykkeriejerne drukne sig selv i Konkurrencens Malmstrøm, ville de — billedlig talt — æde hinanden op, saa værsgo, — Forbruget bliver lige stort derfor, men Typograferne kunne kun forskaffe sig deres Udbytte, naar de ved at slutte sig sammen indbyrdes udelukke en Konkurrence mellem dem selv. Derfor kunne vi med Ret vende Hr. Nyrops Spørgsmaal om, saa at det kommer til at hedde: „Hvortil ville Overgreb fra Principalernes Side føre?“ Svar: Til de Principalers Ruin, der ikke kunne komme med i Konkurrencen. Ti det er og kan aldrig blive Typografernes Sag, at de skulle foretage sig eller indrømme Noget specielt til Fordel for en Bogtrykkeriejer, der har gjort en fejl Spekulation, og som forresten maaske alle sine Dage har været en Klodrian.

Det nytter ikke Noget, at man overfor Typograferne opstiller Sætninger som: „Bogtryk-

kerne have saa godt som sat deres Frihed til", de ere blevne „stavnsbundne" o. s. v., det ere de selv Skyld i, hvis det da er sandt, men det er det ikke. Sagen er derimod, at Typograferne have alle Dage saa godt som været berøvede deres Frihed; denne ere de i Færd med at tilkæmpe sig, men uden at „stavnsbinde" Andre, ti de forlange ikke større Frihed for sig selv, end de ville yde Enhver, som de staa i Arbejdsforhold til. Den vaagnende Selvstændighedsfølelse, den tilkæmpede Uafhængighed hos Arbejderen ere Lyspunkter i den nuværende sociale Bevægelse, og det kan umuligt være Andet, end at der fra den tidligere Slavetilstand herved er kommet et Faktum mere til Stede, som Arbejdsgiveren er nødsaget til at tage i Betragtning, hvis han skal kunne drive sin Bedrift. Naar en Mand vil drive Bogtryk, maa han gøre sig dette klart, ti ellers gør han rigtigst i at vælge sig en anden Stilling. Hvad skulde de tyske Typografer vel bryde sig om, hvorvidt Bogtrykindustrien trives bedst i Leipzig, Stuttgart eller Berlin, de franske, hvorvidt det gaar bedre for Bogtrykkerne i Marseille og Lyon end i Paris, eller de danske, om Odense og Aarhus optraadte som bedre Konkurrenter til København end nu, — det har saa overmaade Lidt at sige overfor hvad der er Hovedsagen, nemlig, at Forbruget ikke formindskes, og at Typograferne ere i Stand til at dæmme op saa godt som muligt for de producerende Hænders Formerelse. Hr. Nyrop har nylig selv sagt, at „Typografstanden er Bevægelsespartiet, der angriber, Principalerne Konservatismen, der forsvarer", og det er vistnok sandt. Typograferne rette deres Angreb paa den nuværende Tilstand for at faa den forbedret, og Principalerne indtage en fuldstændig konservativ Position hertil; men det Værste er, at man i sin Ivrighed for at bevare det Gamle uforandret, benytter et Forsvar, hvori der som oftest er ikke alene Fordrejelser men endog ligefrem Urigtigheder. Vi kunne ikke her gøre en Undtagelse med Hr. Nyrop.

„Hos os er Bogtryk ogsaa steget endog ganske betydeligt", siger Hr. Nyrop. Ja, det er vist nok; to Gange, baade Efteraaret 1872 og Nyaar 1875, have Principalerne forhøjet deres Priser med ret klækkelige Procent. Men hvor stor er Typografernes Prisforhøjelse? I Efteraaret 1873 fik Sætteren 11 og 12 Sk. pr. 1000 *n*, i 1875 er Prisen 24—26 og 26—28 Øre pr. Tusind Bogstaver (Alfabet). Hr. Nyrops „endog ganske betydeligt" lyder næsten som Ironi over for Typograferne. Ja, at Sætterne ikke længere korrigere gratis for Principalerne eller Forlæggerne, skulle vi maaske tage med; men saa er ogsaa det Hele sagt. Saa, naar Bogtrykarbejdet er steget „endog ganske betydeligt", er dette da ikke „ganske betydeligt" kommet Typograferne til Gode. — Det er aldeles urigtigt, at der her i København er indtraadt nogen Stilstand i den hidtil herskende Travlhed. I Juli og Avgust Maaneder forekommer en Tid, der benævnes „Agurketiden"; saa tage Forfatterne paa Landet, Forlæggerne tage paa Landet og Bogtrykkerne tage paa Landet, — Sætteren tager ikke paa Landet, men han bliver i Byen ved sin Sætterkasse, og naar alt Materiale er opsat, som snart kan ské, maa han vente, indtil man igen kommer hjem fra Landet, naar ellers undtages, hvad Lidt der kan falde af til ham. Den Slags „Stilstand" behøver ingen Principal at ræddes for, selv om Spekulationslysten er nok saa stor og Konkurrencen nok saa haard. Og da der i Virkeligheden ingen Stilstand har været eller er, saa maa alle formodede Virkninger falde væk. Det er meget muligt, at Forlæggerne indskrænke deres „Høflighedsforslag", dog næppe fordi Satsprisen i Løbet af 3 Aar er stegen fra 11—12 Sk. til 24—28 Øre, men snarere fordi Forholdet mellem Avtor og Forlægger, ligesom overhovedet Forholdet mellem Arbejder og Arbejdsgiver, er blevet et andet end hidtil; den Tid er vistnok forbi, da Avtor lod sig betale med „Høflighed", nu skal der klingende Mønt til. Lige meget — nu til Dags ligne Forlæggerne andre Mennesker paa et Haar; de drive ikke deres Forretninger til Fordel for Bogtrykkeriejerne, men til Fordel for dem selv, og deres „høflighed" kommer kun frem, naar den skal sættes i Forbindelse med et „Forslag", der enten direkte eller indirekte kan betragtes som en indbringende Spekulation. — Hr. Nyrop mener desuden, at hvis Tygograferne ikke afholde sig fra „Overgreb", ville de københavnske Bogtrykkerier faa Konkurrenter i Sverig; det er ham nemlig bekendt, at et Værk i den sidste Tid er gaaet til Centraltrykkeriet i Stockholm, „hvis Priser stille sig langt fordelagtigere for Forlæggeren end et københavnsk Bogtrykkeris. Hvis man kan trykke billigere i Stockholm end i København, saa beviser det ikke Andet, end at Københavner-Bogtrykkerne lige over for deres Stockholmer-Kolleger mangle den fornødne Indsigt til at drive Bogtrykkeri, ti Arbejdsprisen er lige saa høj i Stockholm som i København, og navnlig i Centraltrykkeriet, der ikke benytter kvindelige Sættere. Den Antagelse ligger dog os nærmest, at Værket er gaaet til Stockholm, fordi Vedkommende ikke kunde faa det trykt i København med det Samme, som han bestilte det, eller, som det populært hedder, fordi han ved Bestillingen ikke kunde faa det færdigtrykt med sig tilbage. Men hvad har det overhovedet at betyde, om et enkelt Værk bliver trykt i Udlandet eller ikke? Det er for Intet at regne. I gamle Dage kunde man tillægge Forlæggerne en overvættes Betydning for den danske Bogtrykindustri, men under de senere Aars Udvikling er dette for en væsenlig Del faldet bort, eftersom der nu findes flere industrielle Firmaer, hvis Mængde af Bogtryksager staar i et betydeligt Forhold til flere Forlæggeres. Endvidere: naar Hr. Nyrop kan paavise et dansk Værks Trykning i Sverig, saa kunne vi ogsaa paavise et svensk Værks Trykning i Danmark, ja et tysk med. Nej, det er „Overgreb" at høre et sligt Forsvar for den konservative „Principalisme".

Det vil altsaa sés, at de franske Typografer ikke ville beskytte Pariser-Bogtrykkerne mod andre franske Byers Konkurrence, at Papirhandelen i Tyskland er formindsket, at Forlæggere i Leipzig lade trykke i Stuttgart og Forlæggere i Stuttgart lade trykke i Leipzig, at Forlæggerne spekulere, som de bedst kunne, og nu ere komne til at indskrænke deres „Høflighedsforslag", at der tales om en „Stilstand" i Københavns Bogtrykkerier, som slet ikke er til Stede, at der er gaaet et Værk til Centraltrykkeriet i Stokholm, — det kaldes „Overgreb" fra Typografernes Side. Altsammen eller Noget af det opfordrer Hr. Nyrop til at spørge, om „der ikke heri ligger en Advarsel til Typograferne om ikke at „drive Sagen paa Spidsen", ti Forbundets Organisation indeholder „en ikke ringe Fare for Forholdenes rolige Udvikling", den indbyder til „Overgreb", som han vil advare imod, og til Slutning lader han Typograferne vide, at de maa tage sig i Agt for en *lock-out* (Stansning af Arbejdsgiverne). Vi Typografer véd saa godt, at vor Organisation er en Torn i Øjet paa Principalerne, den vil vedblive og ogsaa blive plejet, for at blive rigtig stærk, ikke for at „drive Sagen paa Spidsen", men for at skaffe os en Magtstilling overfor Principalerne, som er nødvendig, hvis ikke vore beretigede Fordringer som hidtil skulle blive afviste, og det bliver da „Overgreb" fra Principalernes Side, om de ville drive Sagen paa Spidsen. Hvad en en *lock-out* er, véd vi Typografer, Forbundet skal vide at tage imod den. Forbundet er taknemlig for enhver Velvilje, der vises det, ikke mindst naar den kommer fra Hr. Nyrop, og vil man fra alle Sider, ligesom Hr. Nyrop har gjort, indrømme det Ret til at værne om Typografernes Stilling og Rettigheder, da føle vi os ogsaa forvissede om, at det vil gaa frem med Sindighed og Moderation; men det maa vi gøre opmærksom paa, at det er spildt Ulejlighed at komme med Formaninger, ti Typograferne véd selv til Punkt og Prikke, hvad der tjener til deres Bedste.

Den typografiske Forening.

Repræsentantskabet

i Lørdags (d. 11te) var ikke fuldtalligt nok til at tage Beslutning; der var kun mødt 9 Medlemmer. Fraværende med anmeldt Forfald: Foltmar, J. F. Møller, Emil Sørensen og Thorv. Sørensen, uden anmeldt Eorfald: Calmar, Dahlquist, N. D. Hansen, Jacobsen (Valentin & Lund), Carl Madsen, Rud. Nielsen og Scharnowsky. Formanden ansatte et Møde til paa Lørdag og opfordrede Medlemmerne til at give Møde i et tilstrækkeligt Antal.

Dhrr. V. Grøndahl, P. Jeppesen og Ferd. Stahrenberg have ved en fælles Skrivelse og Hr. L. D. Berg ved en særlig, hvilke Skrivelser ere komne mig i Hænde i Torsdags Aftes, nedlagt deres Mendater som Bestyrere. Hr. L. D. Berg varetager indtil videre Kassererforretningerne.

R. P. Jensen,
Formand.

Ordenlig Repræsentantskabsmøde

afholdes i Aften (Lørdag), Kl. $9^1/_2$, i Foreningens Lokale. Dagsorden: 1) Optagelse af Medlemmer. 2) Andragender. 3) Efterbevilling i Anledning af Forbundssagen. 4) Nedsættelse af et kombineret Udvalg med det Hverv at tilvejebringe reglementariske Bestemmelser for den i Lovenes § 17 befalede Laanekasse.

N. Hansen,
Repræsentantskabets Formand.

I Stedet for Hr. Scharnowsky, der har nedlagt sit Mandat som Repræsentant, anmodes den tredje Suppleant, Hr. Marius Nielsen, om at tage Plads i Repræsentantskabet. Den fjerde Suppleant, Hr. Mortensen („Dag. Nyh.") anmodes ligeledes om at tiltræde, da Hr. N. D. Hansen (anden Suppleant) ønsker sig fritaget.

Bestyrelsen.

Korrespondance.

Samtlige Erklæringer, som ere indkomne til os i Anledning af de fire Bestyrelsesmedlemmers Fratrædelse, skulle blive optagne i næste Numer, der vil blive ledsaget af et Tillæg. *Red.*

Typografiske Kundgørelser.

Lawrence Brothers pat. engl. Valsemasse

sælges af Eneagenten for Danmark og Norge, Bogtrykker H. J. Jensen, Christiania, for 40 Spdl. (160 Kroner) pr. 100 Pd. Større Partier frit København.

J. B. Meyer,

Flensburg, Grosse Strasse 548.

Hovedagentur for Hurtigpressefabriken **Frankenthal** (Albert & Co.),

anbefaler sig Dhrr. Bogtrykkere ved Bestillinger af Hurtigpresser, Pakpresser, Satineermaskiner etc. under gode Betingelser.

Bogtrykkeribestyrer.

En ung Mand, der i et Par Aar har bestyret et større Bogtrykkeri, ønsker en lignende Plads. Han kan paatage sig Regnskabsføring, Korrekturlæsning osv. Billet, mrkt. E. G. 62, modtager „Typograf-Tidendens" Ekspeditionskontor.

En god Akcidenssætter

kan faa en varig Plads i Jylland, naar man henvender sig til

R. P. Jensen.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 39. København, den 25. September 1875. 2. Aarg.

Ere de nuværende Lønningsforhold ved Bogtrykkeriet saaledes, at Typograferne kunne blive staaende ved dem?

Naar vi tillade os at opkaste dette Spørgsmaal, saa er det just ikke fordi vi mene at kunne belyse det fra nogen ny Side, eller fordi vi tro at kunne paavise, hvilke Veje man skal gaa for at faa Lønningsvilkaarene forbedrede, men alene for at give Anledning til at klare Begreberne ved en Diskussion om disse Forhold, der ere af saa væsenlig Betydning, at Spørgsmaalet om Søndagsarbejde eller ikke Søndagsarbejde maa staa tilbage derfor, hvor vigtigt dette end kan være, eftersom det har Arbejdernes Frigørelse og Velvære til Hensigt.

Typograferne have i de sidste Aaringer faaet Forhøjelse to Gange, ja de have endog faaet en Tarif, som er udarbejdet af Tillidsmænd, valgte dels af dem selv og dels af Dhrr. Principaler, om hvem vi ingenlunde kunne tro, at de have haft nogen daarlig Vilje til at hjælpe os til en saa god materiel Stilling som mulig. For Udenforstaaende kunde der derfor være god Grund til at tro, at vi vare vel tilfreds med vor Stilling, at de Røster, der i sin Tid talte for, at Typograferne skulde forkaste det dem gjorte Tariftilbud, vare saadanne begærlige og unøjsomme Mennesker, der ikke fortjente at blive ydede en saa god Betaling som den, der efter gentagne Forbedringer selvfølgelig maatte være opnaaet, og at „Typograf-Tidendens“ altid herskende Misfornøjelse med Tarifen var umotiveret.

Hvor fejlagtig denne Anskuelse om de store Forhøjelser er, véd enhver Typograf. Prisforhøjelsen indskrænker sig faktisk dertil, at medens der for nogle Aar siden betaltes 12 Sk. pr. Tusind *n*, betales der nu 26—28 Øre pr. Tusind Bogstaver, en Forhøjelse, der er saa ringe, at de fleste andre Arbejdere ville lé deraf, naar de hørte det. At Sætterne nu faa betalt en Del Arbejde, f. Eks. Korrektur, som man tidligere de fleste Steder forlangte, at de skulde udføre gratis, er kun en simpel Retfærdighed og ikke nogen Forhøjelse i den egenlige Arbejdsløn, idet dog ikke alle Principaler vare saa inhumane at forlange Nogen til at arbejde for Intet, hvorfor Fortjenesten hos disse da heller ikke er stegen saa meget som hos dem, der ikke skammede sig ved at lade en Sætter staa og korrigere hele Dage i Træk paa Forfatterens Rettelser uden at betale ham Noget derfor.

Vil man have et Overblik over, hvad en Sætter kan tjene om Ugen med den nuværende Tarif, maa man imidlertid ikke gaa ud fra det sidste Aars og de for Øjeblikket tilstedeværende heldige Konjunkturer, men slet og ret tage den fastsatte Pris pr. Tusind til Norm og kaste Alt om „efter Overenskomst“ over Bord; ti — det kan man være overbevist om — kommer der daarlige Tider med knapt Arbejde, saa vil „Overenskomsten“ neppe falde ud til Fordel for Sætterne, og man vil komme til at arbejde med en langt ringere Fortjeneste end den, der nu almindelig kan paaregnes selv i smaa Bogtrykkerier, hvor man i de sidste Aar har været tvungen til at betale ordenlig og for alt Arbejde, da man ellers kunde risikere, at Sætteren en skøn Dag forsvandt og saaledes overlod Principalen selv Æren og Fordelen ved at gøre Arbejdet færdigt. Nej, man vil indskrænke sig til at betale de 26—28 Øre pr. Tusind; med denne Pris vil en dygtig Sætter ikke være i Stand til at tjene synderligt mere end 16 à 17 Kr. ugenlig, og det endda kun, naar han er saa heldig at have fuld Beskæftigelse hele Ugen igennem ved skært Arbejde og gode Korrekturer. Ti bliver der givet ham Arbejde med mindre skær Sats, eller skulde der være andre end hans egne Fejl at rette, vil Fortjenesten sikkert synke til 14 à 15 Kr. Vi gaa nemlig ud fra, at en jævn god Sætter med gennemsnitlig 10 Timers daglig Arbejdstid kan sætte 10,000 Bogstaver om Dagen eller 60,000 om Ugen, her iberegnet Udskydning til Korrektur og til Trykning, Korrigering og Revisionsretning, og for dette Arbejde vil der da udkomme en Fortjeneste af 16 Kr. 80 Øre i Antiqua eller i Fraktur 15 Kr 60 Øre. Denne Fortjeneste er virkelig altfor lille efter Nutidens Pris paa Livsfornødenhederne og efter de Fordringer, som et dygtigt og paapasseligt Menneske kan gøre. Vi véd meget vel, at mange Sættere kunne sætte mere end 60,000 Bogstaver om Ugen, men vi véd ogsaa, at der er særdeles mange, som ikke kunne sætte saa Meget, hvorfor vi nok tro, at dette Tal vil passe som Gennemsnit. Desuden maa man erindre, at under en gunstig Periode som den nu tilbagelagte har der været ikke saa lidt fordelagtigt Arbejde, „Svinesteg“, som Dhrr. Principaler naturligvis

saa vidt muligt ville lade sætte paa visse Penge, naar Mængden af Arbejdet ikke bliver saa stor, som den hidtil har været. Denne „Svinesteg“ er væsenlig kommen de hurtige Sættere til Gode, og ved Hjælp af den har det været muligt for dem at opnaa en højere Fortjeneste end den foran opgivne. Men vi tro nok at turde bestemt udtale, at under almindelige Forhold vil Fortjenesten vanskeligt overstige de paaregnede 16 Kr. 80 Øre.

Er denne Fortjeneste nu tilstrækkelig til Livets nødtørftige Ophold? Staar den i et passende Forhold til, hvad andre Arbejdere kunne tjene i en lignende Arbejdstid? Paa disse Spørgsmaal kan der neppe med Ret svares Ja. Det er bekendt nok, at Bygningshaandværkerne i de sidste Aar have tjent mere end det Dobbelte, og det er ligeledes bekendt, at en Arbejdsmand i de sidste Par Aar med Held har gjort meget større Fordringer, end mangen dygtig Typograf har kunnet faa opfyldte. Sligt kan ikke siges at være rigtigt. Naar vi have lært et Haandværk, saa bør dette virkelig ogsaa betales os saaledes, at vi kunne leve deraf uden altfor stor Kamp, ti findes der end ingen Tilværelse uden Selvfornægtelse, saa kan denne dog virkelig ogsaa blive for stor. Man kan ganske vist sige, at et enligt Menneske kan leve af 16 Kr. ugentlig, vi indrømme det, men en Familiefader kan det ikke, og vi skulle dog ikke leve i Ungkarlestand altid. Arbejdets Løn maa være saa stor, at en Familie paa 4—5 Personer kan leve tarveligt deraf; hvis den ikke er det, er den for lav. For 16 Kr. 80 Øre kan en Familie ikke leve, naar den skal spise sig mæt hver Dag samt betale Husleje, Klæder og Skolepenge — Sygekasse, Begravelseskasse, Alderdomsforsørgelseskasse og Gud véd, hvad alle disse Kasser kaldes, ville vi slet ikke tale om, de ere næppe til at tænke paa for en stakkels gift Sætter, med mindre han vil binde sig til en Avis med 14—16 Timers dagligt Arbejde og derved for bestandig give Afkald paa den Nydelse, som er Familielivets største Skat, nemlig Samværelsen med Hustru og Børn, der skulde formilde hans Liv og give ham Erstatning for de Savn og Anstrængelser, en Arbejder næsten altid maa underkaste sig for at skaffe Brødet til Familien og sig selv.

Naar det altsaa er saaledes, at der ikke gennemsnitlig kan sættes mere end 60,000 Bogstaver om Ugen, saa tør vi vel nok sige, at Typografernes Lønningsvilkaar langt fra ere tilfredsstillende, og der bliver da Spørgsmaal om, hvad der skal gøres for at opnaa bedre. Herom er der faldet tydelige Vink. Vi skulle søge at faa en ny Tarif. Ja, det er nu godt nok; men Sagen er den, at vi ere saa langt fra at have Principalerne til vore Venner i den Henseende, at vi vel endog kunne regne dem til vore Modstandere. Men skulde det ikke være muligt at kunne erhverve nogle Venner blandt dem, hvis man var i Stand til at foreslaa et nyt Grundlag for Beregningen? Jeg har hørt en Principal udtale sig for den engelske eller franske Beregningsmaade. Os Typografer kunde det jo være lige meget, hvilken Tarif vi beregnede efter, naar vi blot fik en ordenlig og retfærdig Betaling. Jeg henstiller dette til Overvejelse. Dersom den nugældende Tarif skal vedblive at være i Kraft, da maa vi sige, at først naar Prisen er sat til 31—33 Øre pr. Tusind, vilde vi kunne kalde den tidssvarende i den Henseende.

T.

* * *

Hertil skulle vi føje en Oplysning. Den vedkommende Principal har ikke rigtig Kendskab til det, hvorom han vil gøre sin Mening gældende. Den franske Beregningsmaade er nemlig den samme, som vi nu have i vor Tarif; Alfabetberegningen skyldes oprindelig de Franske, derefter blev den adopteret af Tyskerne, og nu er den naaet til os. Englænderne og Amerikanerne bruge *m* som Norm for Betalingen. Da dette Bogstav er Normeringsbogstav for Skriftstøberne, er det jo nok muligt, at det kan danne en fast og tilfredsstillende Norm for Satsens Beregning, og hvis det skulde vise sig, kunde man jo gerne føje den Slags Ønsker; men Satsprisen maatte naturligvis blive derefter. Saa paa den Maade vil det vist falde vanskeligt at vinde Principalerne som „Venner“. *Red.*

Teknik.

Rensning af Typerne er en Sag af stor Vigtighed for Bogtrykkerierne. Den Talemaade, at det egenlig ikke er selve Trykningen men Vaskningen, som slider paa Skriften, er næppe aldeles urigtig, ti man anvender nemlig ofte Lud, der ikke har den fornødne Evne til at opløse de Fedtsubstanser, Farven indeholder, og for at bøde noget herpaa maa man da udføre Vaskningen med en meget stiv Børste, hvad der nok kan bevirke nogen Slid paa Typernes Billedflade. Det er derfor om at gøre, at den Lud, man i Trykkeriet anvender til Formvaskning, er saaledes sammensat, at den med Lethed kan borttage Farven fra Typerne uden en altfor kraftig Anvendelse af Børsten, og tillige bør den ikke virke opløsende paa Typernes Bestanddele, men selv lade sig fuldstændig opløse og bortskylle af Vand, saa at den ikke skal indvirke skadelig paa Sætternes Fingre og gøre dem hudløse. Et af de bedste Præparater i denne Retning er den af Hr. A. Appelt i Køben kavn (Fabrik: Overgaden o. V. 44) tilberedte koncentrerede Sæbelud. Den finder stadig Anvendelse i det Schultziske og Joh. Ludv Sivertsens Bogtrykkerier, hvilke renommerede Firmaer have givet den de bedste Anbefalinger, og vi skulle henlede Dhrr. Bogtrykkeriejeres Opmærksomhed herpaa.

Korrespondance.

Kolding, 21. September. Søndag den 12te Septbr. fandt der her i Byen en Begivenhed Sted, der ikke er saa ganske almindelig endnu i den typografiske Verden, nemlig en festlig Sammenkomst af Kolleger fra forskellige Byer. Fra Kolding var der cirka 14 Dage tidligere udgaaet Indbydelse til samtlige Kolleger i de nærmest omliggende Byer til at møde i Kolding paa den oven for nævnte Dag, og det viste sig ogsaa, at man ikke var bange for at efterkomme Indbydelsen. Ved Middagstid samledes vi koldinggensiske Typografer paa Banegaarden for at modtage de Fremmede, og til vor store Glæde var deres Tal, i Forhold til de faa typografiske Kræfter, der findes i Provinserne, temmelig stort; der havde saaledes indfundet sig 1 fra Aarhus, 5 fra Vejle, alle Mand fra Fredericia (men der er kun 1!), 1 fra Ringkøbing, 2 fra Ribe og 4 fra Haderslev, i Alt 14 foruden vi 10 her i Byen, hvoraf naturligvis Ingen manglede ved denne Lejlighed. Da der var bleven budt de Fremmede en lille Forfriskning oven paa Rejsens Besværligheder, og efter at Formanden for Stedforeningen her i nogle faa Ord havde budt dem velkommen samt oplæst et Telegram fra Præsidenten for Forbundet, Hr. R. P. Jensen, hvilket Telegram det enstemmig besluttedes at besvare, vandrede hele Skaren op til Ruinerne af det gamle Slot „Koldinghus", hvilke betragtedes med Interesse af Alle, særlig paa Grund af de mange historiske Minder, der knytte sig hertil, og man forsømte ikke at bese Noget. Herfra gik man til den tæt ved Byen liggende Lystskov „Marielund", der er ret smuk, og her blev der tilbragt nogle Timer ved et fyldt Bæger under livlig Samtale og Afsyngelsen af nogle firstemmige Sange. Ved Tilbagekomsten til Byen blev denne gennemvandret og beskuet, og derpaa samledes man til en Fællesspisning, hvor der var en meget gemytlig og løftet Stemning, der om mulig blev endnu mere animeret senere hen paa Aftenen ved „Bollerne". Fem i Dagens Anledning forfattede Sange forherligede Festen, og da der ikke var Mangel paa Talere, saa fulgte Sange og Taler Slag i Slag. Af de udbragte Skaaler skal jeg blot fremhæve nogle faa, nemlig for Forbundet, for Præsidenten, for Københavnerne, for de Fremmede og for Koldinggenserne, da det vilde blive for vidtløftigt at omtale Alt. De Gæster, der skulde Nord paa, afrejste Kl. $1^1/_2$ og de andre Kl. 3 Morgen, og paa Banegaarden udvekslede til Slutning mangt et hjerteligt Haandtryk og flere kraftige Hurraer mellem de Bortdragende og de Tilbageblivende. —*e.*

Forskelligt.

Fra England skrives til „Vorwärts", at der er fremkommet et Forslag om at forene alle der nu bestaaende typografiske Foreninger under en Generaldirektion for igennem denne at danne en „National-Bogtrykkerforening", som skal omfatte baade England, Skotland og Irland. I England findes over 70 typografiske Foreninger med tilsammen 3,186 Medlemmer; nogle Foreninger, hvis Formaal hovedsagelig er Sygeunderstøttelse, have 200 Medlemmer; Londons Sætterforening tæller 4,200, den derværende Trykkerforening 450, Leeds-Foreningen 302 og tre mindre Foreninger 158 Medlemmer; tilsammen for England og Wales 9,126. Den skotske Forenings Medlemsantal er omtrent 1,700 og den irlandske Forenings 988. Saaledes er der i hele Storbritannien omtrent 11,814 Medlemmer i typografiske Foreninger. Sætterforeningen i London ejer en Formue paa over 9000 Pund Sterling. — „Nord. Bokt.-Tidn.", der ogsaa gengiver denne Meddelelse, mener, at en Sammenslutning af alle de storbritaniske Foreninger til en „National-Bogtrykkerforening" „torde dock möta stora, om ej oöfverstigliga, hinder genom det stora antalet föreningar som der finnas och de olika intressen och åsigter som ibland dem äro rådande". Et saa ensidigt Principalorgan som „Tidningen" vil nødig tænke sig, at alle Typografer maa have fælles Interesser og fælles Formaal. Hvad vil Organet sige til et Forslag om Dannelsen af et skandinavisk Typograf-Forbund? Et saadant ligger maaske nærmere, end det tror.

— I den svenske By Falum har der hidtil hersket det egne Forhold, at en og samme Person har ejet begge Byens Trykkerier og fra disse udgivet Tidender, som have forfægtet aldeles modsatte Hensigter. Det ene Trykkeri er nu solgt til et Aktieselskab.

(Nord. Bokt.-Tidn.)

Til Medlemmer af Bestyrelsen for „Den typografiske Forening" tillade vi os at foreslaa følgende Herrer:

L. D. Berg som Kasserer,
N. Hansen (Thieles Tr.),
Fr. Olsen og
Wm. Petersen.

J. F. Budtz. P. Christensen. A. F. Decker.
F. Gjerløv. C. Th. Hansen. J. C. N. Heie.
A. Jensen. C. C. O. Jensen. Th. Jørgensen.
Kaaber. E. Lindahl. Oluf Lund. A. C. Nielsen.
N. P. Nielsen. Nordlunde. Stuhr.
C. Wehage.

Den typografiske Forening.

Repræsentantskabsmødet den 18. Septbr.

Efter Dagsordenen foretoges:

1. Optagelse af Medlemmer. Følgende optoges: Sophus Kisom (Nielsen & Lydickes Tr.); R. Carlsen og J. Thomsen (Schultz's Tr.); Th. Hetzold og Alb. Roth (Thieles Tr.); Chr. Sonne og A. F. Winkelmann (Salomons Tr.). N. Hansen, der fungerer som Maskinmester i Schultz's Tr., nægtedes Optagelse paa Grund af, at Repræ-

sentantskabet efter de fremkomne Oplysninger ikke fandt at kunne anerkende ham som Typograf.

2. Andragender. Der bevilgedes A. S. Sivertsen i Ferslews Trykkeri en Understøttelse af 3 Kr. maanedlig i Oktober Kvartal.

3. Efterbevilling i Anledning af Forbundssagen. Den forlangte Sum, 100 Kr., billigedes enstemmig, men saaledes, at den udredes af Forbundskassen. Formanden oplyste, at uagtet de betydelige Udgifter i det første Regnskabsaar, saaledes kalkuleret 500 Kr. til Bogtrykkerdagen næste Aar, viste Forbundets Budget 12—1500 Kr. i Overskud.

4. Nedsættelse af et kombineret Udvalg angaaende Laanekassen. Formanden foreslog, at Udvalget blev sammensat af to Bestyrelsesmedlemmer og tre Medlemmer af Repræsentantskabet. Valgte bleve: Ewald, Foltmar og Th. Jørgensen.

Udenfor Dagsordenen foretoges:

1. Formanden meddelte Bestyrelsens Fratrædelse. Han udtalte, at der ikke fra Bestyrelsens Side vilde blive foranstaltet noget Prøvevalg eller indkaldt nogen Generalforsamling, men at Valget ligefrem vilde blive udskrevet ved udsendte Stemmesedler, og endvidere bemærkede han, at han selv personlig ikke vilde gøre den mindste Indflydelse gældende paa Valgets Resultat. Foltmar var tilfreds med Formandens Udtalelser og fandt det heldigt, at Valget skete paa denne Maade.

2. H. C. Jakobsen (Adresseavisen) rettede den Forespørgsel til Formanden, om det forholdt sig rigtigt med det Rygte, der har gaaet i de sidste Dage, at Sætterne i „Berlingske Tidendes“ Trykkeri havde arbejdet de tre sidste Søndage og derved for Foreningen foraarsaget Brud paa Overenskomsten. Formanden svarede, at Rygtet ikke var ham ubekendt, men han havde hidtil ikke fundet Anledning til at træde op, da en af Trykkeriets Sættere for ham havde erklæret, at der ikke var blevet arbejdet og saaledes ikke skét noget Brud. Det var ham vel bekendt, at der blev arbejdet en Søndag for tre Uger siden, men det var under Omstændigheder, som maatte billiges. Fra flere Sider udtaltes imidlertid Ønsket om, at Formanden vilde skaffe nøjagtigere Oplysninger om denne Sag, enten ved at henvende sig i Trykkeriet til Sætterne eller, hvis dette ikke var tilstrækkeligt, ved at forlange et bestemt skriftligt Svar fra Trykkeriet.

Fraværende med anmeldt Forfald: Carl Madsen, Wm. Petersen og Emil Sørensen, uden anmeldt Forfald: H. C. Jakobsen (Valentin & Lunds Tr.).

Nyt Valg paa fire Bestyrelsesmedlemmer udskrives til Lørdag den 2. Oktober. Med nærværende Numer af Tidenden følger Stemmesedler, hvorpaa særskilt Afstemning paa Kasserer tilkendegives. Stemmesedlerne bedes afleverede enten forseglede til Formanden eller Lørdag Aften til Repræsentantskabet, som optæller Stemmerne. *Bestyrelsen.*

Ordenlig Repræsentantskabsmøde

afholdes Lørdag den 2. Oktober, Aften Kl. $9^1/_2$. Dagsordenen vil blive bekendtgjort i næste Numer.

N. Hansen,
Repræsentantskabets Formand.

I Stedet for Supleanten Hr. Marinus Nielsen og Repræsentanten Hr. Calmer anmodes Dhrr. Supleanter Charl. Thomsen og Emil Thomsen om at tage Sæde i Repræsentantskabet. *Bestyrelsen.*

I Reglen hver Dag (Søndag undtagen) er jeg at træffe mellem Kl. 1 og 3 i Fortunstræde 4, St. Min Telegramadresse er: „Jensen. Fortunstræde, København“. *R. P. Jensen.*

Hermed et Tillæg.

Typografiske Kundgørelser.

Bogtrykkeribestyrer.

En ung Mand, der i et Par Aar har bestyret et større Bogtrykkeri, ønsker en lignende Plads. Han kan paatage sig Regnskabsføring, Korrekturlæsning osv. Billet, mrkt. E. G. 62, modtager „Typograf-Tidendens“ Ekspeditionskontor.

En Sætter

ønsker Plads i en af Provins-Købstæderne. Man henvender sig til
R. P. Jensen.

J. B. Meyer,

Flensburg, Grosse Strasse 548.

Hovedagentur for Hurtigpressefabriken **Frankenthal** (Albert & Co.),

anbefaler sig Dhrr. Bogtrykkere ved Bestillinger af Hurtigpresser, Pakpresser, Satineermaskiner etc. under gode Betingelser.

Lawrence Brothers pat. engl. Valsemasse

sælges af Eneagenten for Danmark og Norge, Bogtrykker H. J. Jensen, Christiania, for 40 Spdl. (160 Kroner) pr. 100 Pd. Større Partier frit København.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening“ i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Tillæg til Nr. 39 af „Typograf-Tidende“.

Den „indre“ Strid.

Da Hr. Olsen paa Generalforsamlingen den 1ste September oplyste, at Foreningens Formand ved sin Bortrejse til Provinserne, foruden at overdrage Dhrr. Henriksen og Olsen Redaktionen af Tidenden, tillige paalagde dem at lede Foreningen, da han ikke stolede paa Bestyrelsen, er det blevet mindre behageligt for os at fortsætte Samarbejdet med Foreningens Formand, og vi tillade os derfor at underrette de ærede Medlemmer om, at vi som en Følge heraf opgive vore Pladser i Bestyrelsen, idet vi fremhæve, at det alene er den nævnte Udtalelse og den ærede Formands hele uklare Forhold til os og Oppositionen, der har fremkaldt vor Beslutning, og ikke den højrøstede og anmassende Optræden af en Opposition, der gentagne Gange paa en følelig Maade er bleven mindet om, at den overvejende Del af Foreningens Medlemmer i høj Grad misbilliger dens Adfærd og de bittre Angreb, dens Førere have rettet imod os, fordi vi i Foreningens Interesse have maattet nægte vor Medvirkning til Skridt, der utvivlsomt vilde have medført de farligste Følger for denne.

København, den 13de September 1875.

V. Grøndahl. P. Jeppesen. Ferd. Stahrenberg.

* * *

Undertegnede, der hidtil har været Foreningens Kasserer og som saadan kun indirekte har haft Indflydelse paa de forskellige Sager vedrørende Foreningens Omraade udenfor Kassererforretningerne, kunde vistnok betragte de Udtalelser, der ere faldne, som mig vedkommende i mindre Grad, men jeg har dog troet at maatte fastholde, saaledes som Sagerne staa paa nærværende Standpunkt, at fratræde med de øvrige Medlemmer af Bestyrelsen.

København, den 17de September 1875.

L. D. Berg.

* * *

I det næstsidste Numer af „Typ.-Tid.“ finder man det rigtigt, om vi havde optraadt paa Generalforsamlingen og forsvaret os, og vi burde maaske ogsaa i den Anledning have udarbejdet en udførlig Fremstilling af vor Optræden i Sagen: Hr. Henriksen kontra Hr. Ferslew, men efter at de ærede Medlemmer have maattet døje denne Sag i spaltelange Artikler i Bladet og ved Diskussionerne paa 3 Generalforsamlinger, have vi ikke troet at turde paaregne nogen stor Interesse herfor, og vi indskrænke os derfor til følgende korte Bemærkninger.

Vi have i den nævnte Sag truffet en Afgørelse, som den overvejende Del af Foreningens Medlemmer have billiget, og som den ærede Formand selv har fundet rigtig; i alt Fald siger han i Nr. 36 af Tidenden, at hvis Foreningen vilde have gjort den meget omdebatterede Sag til sin „vilde den have prostitueret sig ganske grundig“, og ganske paa samme Maade har han udtalt sig personlig lige over for os. Hermed kunne vi være tilfredse, men vi kunne ikke forstaa, at den ærede Formand, naar han maa give os Ret i dette Hovedspørgsmaal, kan tale saa meget om den „Uret“, vi have begaaet, uden for Øvrigt at nævne, hvori denne bestod, og om, at vi have erkendt vor Uret. Vi erkende kun, at vi have begaaet en Fejl, ved ikke bestemt at afvise Hr. Henriksen, da han forlangte, at hans Opsigelse skulde gøres til en Foreningssag, og derved, at vi indkaldte en Generalforsamling, men vi ville ikke indrømme, at disse Fejl ere saa store, at de begrunde de heftige og hensynsløse Angreb, man har rettet mod os. Aarsagen til disse Angreb maa vi derimod søge i den Omstændighed, at vi ved vor Optræden forhindrede to unge Ærgærrigheder i at spille den fremtrædende Rolle, som de saa inderlig længtes efter, og vi tør maaske minde den ærede Formand om, at det er hans Fejl, at han ved at overdrage de to haabefulde unge Mænd den midlertidige Redaktion af Bladet i en væsenlig Grad bidrog til at fremkalde de opstaaede Forviklinger, da det viste sig, at de aldeles manglede den Moderation og det Maadehold, der var en nødvendig Betingelse for, at de skulde kunne magte deres Opgave. At vi ved at bidrage til midlertidig at afbryde de to Herrers glimrende parlamentariske Løbebane i høj Grad har fortørnet dem, er Noget, som vi tillade os at henregne til de mindre Onder, ja, med den ærede Formands egne bedrøvelige Erfaringer for Øje vil man vist give os Ret, naar vi mene, at det er mindre generende at have dem til Fjender end til Venner.

Paa Generalforsamlingen udtalte Oppositionen, at den nærede en speciel Mistillid til os, og den begrundede herpaa sin Modstand mod, at Tarifsagen blev bragt frem, saa længe vi fandtes i Bestyrelsen. For at gøre det indlysende, hvor uholdbar den anførte Grund til at stanse Tarifsagen var, behøve vi blot at antyde, hvor ringe vor Virksomhed i denne Sag vilde blive, idet den nemlig indskrænkede sig til at underskrive Henvendelsen til Principalerne og over for dem at bære Ansvaret for, at Sagen rejstes, eller, for at tale populært, vi havde kun at lægge Ryg til, da det jo blev den eventuelle Tarifkommissions Opgave at føre Sagen videre. At man ikke har villet unde os denne Ære, er dog en af de Ting, vi have lettest ved at tilgive vore Modstandere. Vi bleve endvidere paa Generalforsamlingen af en æret Kollega opfordrede til at vise den Resignation at træde tilbage, og herom skulle vi ogsaa tillade os i al Korthed at fremsætte nogle Bemærkninger. At Oppositionens Ordførere højrøstet forlangte vor Fjærnelse var saa langt fra at indeholde nogen Opfordring for os til at opgive vore Pladser i Bestyrelsen, at vi netop af denne Grund tog den faste Beslutning at blive, indtil vor Funktionstid var udløben, naar ikke andre og vægtigere Grunde gjorde dette umuligt for os. Dette er jo imidlertid blevet Tilfældet, da Hr. Olsens Afsløring paa Generalforsamlingen d. 1. September, selv naar vi bedømme Formandens Udtalelse mildt, nødvendigvis maatte bevirke, at vi ikke længere kunde arbejde sammen med Foreningens Formand. Selve Hr. Olsens Optræden ved denne Lejlighed skulle vi afholde os fra at udtale nogen Dom over, da det ikke vilde tage sig godt ud paa Tryk, naar den blev karakteriseret, som den fortjener.

V. Grøndahl. P. Jeppesen.

* * *

„Jeg kunde ikke stole paa Bestyrelsen“ — det er en Ytring, som jeg vel ikke tør benægte at have brugt, men som er dragen frem uden at være bestemt til Offenliggørelse. Det Hele forholder sig saaledes. Ret før jeg begyndte min Organisationsrejse, var Søndagsspørgsmaalet kommet til en Afslutning — jeg maatte jo udsætte min Afrejse blot for at bringe det til Ende —, og i Synskredsen af den ellers klare Himmel øjnede jeg kun den mørke Sky, at maaske Fortolkningskunsten vilde trække op, naar Kontrakten mellem Bladudgiverne og „Den typografiske Forening“ om Søndagsarbejdet skulde træde i Kraft, hvad der netop vilde indtræffe under min sandsynlige Fraværelse. Herved var den Omstændighed til Stede, at den fungerende Formand og jeg havde hver sin Mening om Kontraktens Overholdelse fra Typografernes Side, medens min og Redaktionens Mening stemmede overens i saa Henseende. Hvis nu Fortolkningskunsterne bleve bragt frem — og Hr. Ferslew kom jo med dem —, saa var det mig om at gøre for Sagens Skyld, at den fungerende Formands Fortolkning (vide de i de senere Dage verserende Rygter om Søndagsarbejde i „Berlingske Tidendes“ Trykkeri) ikke skulde bane sig Vej til Foreningens Medlemmer som en Ledetraad for deres Optræden, og i en Samtale jeg havde med Hr. Olsen om Bladets Redaktion under min Fra-

værelse, udtalte jeg da bl. A., at Redaktionen maatte have den samme uindskrænkede Frihed til at disponere over Tidendens Spalter, som jeg selv havde haft, ligesom jeg — uden at meddele Noget om den fungerende Formands og min Meningsforskel, da den ikke behøvede at blive videre kendt — tilføjede: ti jeg stolede ikke paa Bestyrelsen. Jeg skulde ikke have brugt et saadant Udtryk, det véd jeg meget godt, men det er fløjet mig ud af Munden, og havde jeg vidst, at hvad jeg i Meningen udtalte til Hr. Olsen, skulde blive offenliggjort, kunde jeg med Lethed have gjort mig forstaaelig for ham, selv om jeg skulde have brugt flere Ord dertil; ti det har ikke været min Mening at sige noget Nedsættende om mine Medbestyrere, saa meget mere, som jeg altid har fundet god Støtte hos hver Enkelt af dem, naar jeg har forlangt den.

„Intet er saa galt, uden at det er godt for Noget". Saadan maa jeg ræsonnere. Kan den „indre" Strid ophøre ved, at jeg bliver gjort til Syndebuk, naa — saa lad det være saaledes. Jeg har ikke i noget Punkt forsyndet mig mod den typografiske Samfundssag, og lige over for den kan jeg resignere, fordi jeg véd, at selv mine fire forhenværende Medbestyrere ikke tillægge Udtrykket den slette Betydning, som der kunde ligge deri. Jeg burde maaske have nedlagt min Funktion tilligemed den øvrige Bestyrelse, men nogle af mine nærmeststaaende kollegiale Venner have af flere Grunde raadet mig derfra, og jeg tror ogsaa selv, at jeg ligesom hidtil nyder Medlemmernes almindelige Tillid. Skulde jeg tabe denne Tro, er min Virken forbi, ti en Partigænger-Formand hverken kan eller vil jeg være, — kun det vil jeg efter bedste Evne: værne om vor Samfundssag mod indre og ydre Fjender.

København, den 24de September 1875.

R. P. Jensen.

* * *

København, d. 21. Septbr. 1875.

Det er Redaktionen af de tre sidste Numre af „Typograf-Tidende" før Formandens Hjemkomst, der gaar igen i ovenstaaende Skrivelser, det er den samme udannede Tone, man her finder, som karakteriserede hine tre Numre og gjorde det klart, at de ærede Herrer vare i Besiddelse af „den Moderation og det Maadehold, der var en nødvendig Betinlgese for, at de skulde kunne magte deres Opgage". Deres Vaaben ere Uforskammetheder, Skældsord og løst henkastede Paastande, der dog ikke i fjærneste Maade bidrage til at gøre deres Handlemaade mere klar og mere begribelig. Jeg finder derfor ingen Anledning til at indlade mig med dem, maaske jeg ogsaa derved vilde udsætte mig for Koldingkredsens Formands, Hr. Emil Petersens Mishag. Jeg vil kun ønske „Den typografiske Forening" til Lykke med, at den er bleven fri for slige tvivlraadige, vaklende og uduelige Bestyrere.

Frederik Olsen.

* * *

Da jeg tilsendte „Typograf-Tidende" mit sidste Indlæg i „den indre Strid", besluttede jeg at lade dette være en Afslutning for mit Vedkommende af en Polemik, der efter min Overbevisning maatte forblive resultatløs. Jeg modtog imidlertid for nogle Dage siden en Meddelelse fra Bladets Redaktion, ifølge hvilken det først udkommende Numer af Tidenden vilde blive ledsaget af et Tillæg, hvis Bestemmelse det var at optage afsluttende Erklæringer fra de forskellige i Striden Implicerede. Fra en saadan typografisk-literær Mønstring har jeg ikke troet at burde holde mig tilbage.

Det er med en stadig tiltagende Beundring, at jeg i den senere Tid har været Vidne til den Konsekvens, hvormed navnlig Dhrr. Grøndahl og Jeppesen have vidst at arrangere sig paa den diametralt modsatte Maade af den, enhver anden Dødelig efter al Sandsynlighed i deres Stilling vilde have fundet korrektest. Som Funktionærer i Foreningen høre de med en vis stoisk Ro paa de Udtalelser, der paa den ene Generalforsamling efter den anden rettes imod dem, og overlade til Formanden paa bedste Maade at tale den Sag, for hvilken de selv burde føle sig nærmest forpligtede til at træde i Skranken; — efter at de have nedlagt deres Poster, efter at de altsaa igen have indrangeret sig blandt de menige Medlemmer, først da fremkomme de med de Erklæringer, de som Foreningens Bestyrere have holdt tilbage. En saadan Fremgangsmaade forekommer mig noget original.

Den ovenstaaende Skrivelse fra Dhrr. Grøndahl og Jeppesen indeholder dels de samme Angreb og Insinuationer, som de tidligere have fremsat, og hvilke jeg derfor nu som før vil lade ligge, dels et Par Realitetsbemærkninger. Disse sidste tror jeg at burde ofre et Par Udtalelser.

De Herrer anføre, at jeg skulde have forlangt min Opsigelse gjort til en Foreningssag; dette tillader jeg mig at betegne som en komplet Usandhed. Jeg ser mig nemlig heldigvis i Stand til ved Vidner at konstatere, at jeg i en Samtale i Foreningens Lokale med den midlertidige Formand, Hr. Grøndahl, afgav den Erklæring, at jeg ikke fordrede eller endog blot ønskede, at Foreningen bevirkede min Opsigelse tilbagetagen, men at det tvertimod var mig personlig kært at forlade en Stilling, hvormed jeg ikke længer følte mig tilfreds. Hr. Grøndahl udtalte imidlertid, at jeg i Foreningens Interesse maatte og skulde forblive paa min Plads; at min Opsigelse burde være en Foreningssag, betragtede han nemlig som en Selvfølge. Da jeg, som bemærket, formaar at konstatere denne min Gengivelse, ville Dhrr. forhaabentlig ved nærmere Eftertanke føres til den Erkendelse, at deres Forhold til Sandheden i dette Tilfælde er af en temmelig løs Beskaffenhed.

Naar de Herrer finde Grunden til Oppositionens Vægring ved at støtte Forslaget om paany at bringe Tarifsagen frem — den nemlig, at den ingen Tillid nærede til Bestyrelsen — uholdbar, idet Bestyrelsens Virksomhed med Hensyn til den nævnte Sag „indskrænkede sig til at underskrive Henvendelsen til Principalerne og overfor dem at bære Ansvaret" o. s. v., kort sagt: at bære Sagen frem, idet de synes at ville lægge alle øvrige Forretninger paa Tarifkommissionens Skuldre, turde de have gjort en noget fejlagtig Kalkul. De gaa nemlig ud fra den Forudsætning, at hele Sagen er klappet og klar, naar først den paagældende Kommission lykkelig og vel er nedsat, og tage ikke den Mulighed i Betragtning, at Kommissionen som Følge af de i den repræsenterede forskellige Interesser gaar fra hinanden uden Resultat. Ønsker „Den typografiske Forening" ikke desto mindre at bringe Sagen til en tilfredsstillende Afslutning, finde de Herrer da ikke, at en dygtig og energisk Bestyrelse, til hvilken der næres den størst mulige Tillid, er en nødvendig Betingelse for en heldig Udgang? Og betænke de ikke, at en Sags Skæbne særdeles hyppig er afhængig netop af den Maade, hvorpaa den rejses, føres frem?

Det skal dog ikke siges, at jeg i Et og Alt er uenig med de Herrer. Naar de saaledes tage til Indtægt en Erklæring fra Formanden om, at Foreningen, hvis den vilde have gjort den Ferslewske Sag til sin, „vilde have prostitueret sig ganske grundig", da kan jeg særdeles vel samstemme med dem heri; jeg er efter den sidste Tids Begivenheder selv kommen til den Erkendelse, at saafremt Bestyrelsen i Formandens Fraværelse skulde lige over for Hr. Ferslew have hævdet Foreningens Interesser, vilde en grundig Prostitution næppe være udebleven. Ligeledes maa jeg fornuftigvis billige, at de Herrer have taget deres Afsked; dette er maaske den eneste fortjenstfulde Handling af dybere Betydning, som de i deres forholdsvis lange Embedsvirksomhed have udført, og man bør derfor i fuldt Maal yde dem den Paaskønnelse, hvortil den berettiger dem.

J. C. Henriksen.

* * *

Dermed er Diskussionen vedrørende denne Sag sluttet for „Typ.-Tid.s" Vedkommende. *Red.*

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 39. København, den 25. September 1875. 2. Aarg.

Forbundsmeddelelser.

Nykøbing p. F. 1. Kv. 1875. 11 betalende Medlemmer i 2 Byer (Nykøbing 10, Maribo 1). Bortrejst 1 Medlem (til Nakskov). Udtraadt 1 Medlem (Nykøbing: F., Skaarup).

Kvittering for Forbundsbidrag.

Nykøbing p. F. 1. Kv. 1875. Summa 13 Kr. 90 Øre.

Forbundet.*)

Hvem er ej stolt af Standen, vi tilhøre?
Hvem vil ej prise den i hver en Stund?
Hvem vil ej virke for vor Sag at føre
Til Maalet frem, paa fast og sikker Grund? —
Det vil Enhver, saafremt han har et Hjærte,
Som slaar for Brødres og for eget Vel!
Det vil Enhver, som omgaas Typer, Sværte!
Det vil Enhver, som ej vil vorde Træl!

Vi er jo Alle Sønner af den Samme,
Af Kunstens Skaber, Johan Gutenberg,
Og ved slig Fader Ingen tør sig skamme —
Af ham vær stolt og om hans Minde værg!
Men en Ting maa ej nogen af os glemme:
Det gamle Ord, at „Enighed gør stærk"!
Og vil vor Sag vi nogensinde fremme,
Da maa det ske ved kraftigt Fælles-Værk!

Ja, Enighed vort Løsen nu skal være,
Og den vort Forbund os vil hjælpe til!
Derfor vi det maa holde højt i Ære,
Derfor til det vor Lid vi sætte vil!
Ej Tvedragt, Splid skal rane vore Kræfter,
Vi vil ej svækkes ved indbyrdes Kiv,
Og derfor vi maa huske godt herefter:
Vort Forbund det er Sjælen i vort Liv!

—e.

*) Nærværende Sang blev afsungen ved Typografernes Sammenkomst i Kolding den 12. September.

Forbundet, dets Grundsætninger og Organisation.

II.**)

I den første Artikel fik vi Lejlighed til at godtgøre, at man kan være Medlem af Forbundet lige som af enhver anden Forening uden derved at give Afkald paa sin individuelle Frihed, og at det er i Erkendelse af det Fordelagtige ved at være Forbundsmedlem, altsaa af egen Tilbøjelighed, at Typografen bliver det. Vi komme nu til Grundsætningerne.

Den Tid ligger endnu ganske nær, da den typografiske Arbejder var fuldstændig afmægtig i social Henseende, fordi han ikke kunde frigøre sig for det Trællesind, det Kryberi, den Lunkenhed, der dengang beherskede ham; han stod i et trykkende Afhængighedsforhold til Principalen, til Faktoren, der drev et Slags Slavefogderi. Det er derfor Forbundets første store Grundsætning at gøre Typografen til en fri, selvstændig og uafhængig Mand, der med Bevidstheden om sine Pligter og sine Rettigheder kan varetage sine Interesser som enhver anden Statsborger. Ligesom Bogtrykkeriejerne altid have haft og fremdeles maa have fuld Ret til at træffe Bestemmelser med Hensyn til deres Bedrift, saaledes vil Forbundet ogsaa træffe Bestemmelser, som betinge dets Medlemmers Medvirken i Bedriften. Hvorvel vi selvfølgelig ønske, at Arbejderstanden faar saa megen politisk Indflydelse som mulig, saa maa vi for Forbundets Vedkommende hævde, at Arbejdernes politiske Interesser i Almindelighed ikke bør finde deres Drøftelse indenfor et Fags snævre Grænser, men at det er den faglige Opgave at fremhjælpe en bedre Stilling i materiel og social Henseende, da netop derved dannes det sikreste Grundlag for Arbejderens politiske Magt. Derfor er ethvert politisk Anliggende, som ikke berøver Typografen den ham ved Grundloven hjemlede Foreningsfrihed, Forbundet uvedkommende, og dets Medlemmer henvises til at varetage deres politiske Interesser i saadanne Foreninger, hvis Grundsætninger ere i Overensstemmelse med deres politiske Overbevisning. Heri adskiller Forbundet sig fra de saakaldte „frie Fagforeninger", hvis Program er aldeles social-politisk.

Hvad vi her have nævnt, er Hovedgrundsætningen for Forbundets Virksomhed. Naar vi nu tage § 14 i Forbundslovene, anføres her nogle Grundsætninger, der direkte føre til det i § 2 satte Formaal: „at fremme tidssvarende Forbedringer i Faget, baade i aandelig og materiel Henseende". Disse Grundsætninger ere: Arbejdsprisen, Arbejdstiden (i Særdeleshed Helligdags- og Overarbejde), Lærlingevæsenet og Understøttelsesvæsenet. Endvidere nævnes der Kollegialitetens Fremme, et fast Sammenhold i alle

**) Se Nr. 33.

Forhold, gensidig Understøttelse i paakommende Tilfælde og Forpligtelse til at beskytte Medlemmerne mod en hvilken som helst Undertrykkelse. Selvfølgelig ere Tidsforholdene i en væsenlig Grad bestemmende for Hævdelsen af disse Grundsætninger og for Fremkomsten af ny sideordnede Opgaver.

Arbejdsprisen og Arbejdstiden ere paa det Nøjeste forbundne med hinanden; ti det nytter kun lidet, at en Sætter kan tjene f. Eks. 25 Kr. om Ugen, naar han skal arbejde 14—15 Timer i Døgnet og tillige hver Søndag Formiddag. Derfor er det en Grundsætning at faa indført en Normal-Arbejdsdag med særlig Godtgørelse for Over- og Helligdagsarbejde. Forbundet sætter sig paa det holdbare Standpunkt, at med 6 Arbejdsdage à 10 Timer maa og skal en almindelig god Typograf kunne tjene saa Meget, at han med Familie kan leve anstændig deraf, og naar der ud over denne Normal-Arbejdstid forlanges Ekstraarbejde, maa og skal han ogsaa kunne forlange Betaling ekstra. Det er nok muligt, at det falder en eller anden Principal lidt trangt for Brystet, at Typografen nu for Alvor vil beskæftige sig med Arbejdsprisen og Arbejdstiden, men det hjælper ikke; Principalen har Lov til at rage saa meget Arbejde til sig, som han kan faa fat i, og det bliver hans egen Sag, hvormeget eller hvorlidet han vil underbyde sin Konkurrent, men det maa han vide, at det er aldeles mod Forbundets Grundsætning, at Medlemmerne med Hensyn til Arbejdslønnen skulle lade sig bestemme af Principalernes Koncurrencehensyn. Hvilken Arbejdspris Typografen tør tillade sig at forlange uden at gaa Forbruget for nær, kan Forbundet lige saa godt fastsætte som Principalen; han kommer til at finde sig deri, hvis han vil være Bogtrykker.

Lærlingevæsenet staar i Betydning ved Siden af Arbejdsprisen og Arbejdstiden for at sikre Typografen en god materiel og social Stilling. Hvilken Betydning Lærlingens Uddannelse har for den typografiske Stand i Almindelighed og for de typografiske Arbejdere i Særdeleshed, behøve vi ikke her at udvikle, men vi skulle blot notere, at for Københavns Vedkommende maa der efter Tid og Lejlighed arbejdes for den saa tidt omtalte tekniske Skole og i Provinserne Faget gøre sig gældende for at tilvejebringe en særlig Undervisning for typografiske Lærlinge i de derværende Haandværkerskoler. Men hvad det fremfor Alt kommer an paa, er at sætte en Stopper for den tilstedeværende Omsiggriben af Lærlingevæsenet, der endog grænser til det Uhyggelige. Det er nemlig Forbundets Grundsætning at forhindre saa meget som muligt, at der gennem Lærlingevæsenet finder en Overproduktion af Arbejdskraften Sted, og dette kan opnaas, naar Forbundet kan forskaffe sig Ret til at være medbestemmende om, i hvilket Forhold Lærlingenes Tal i et Trykkeri skal staa til Typografernes.

Den fjerde Grundsætning er Understøttelsesvæsenet. Forbundet stiller den Fordring til Typograferne, at de skulle sikre dem ved Selvhjælp, saa at de som en Ret i alt Fald kunne have det Allernødvendigste til Livest Ophold uden at ligge Nogen til Byrde; ti det er netop, som udtalt, Forbundets store og fornemste Grundsætning at fremhjælpe den typografiske Arbejder til at indtage en fri og uafhængig Stilling som Statsborger og Menneske. Der maa altsaa indrettes Selvhjælpsinstitutioner i dette Øjemed, og med de allerede bestaaende typografiske Selvhjælpskasser som Grundlag maa der under Forbundets Supremati findes en — eller hvis det er hensigtsmæssigt — flere Sygekasser, Alderdoms- og Invalidekasser, Begravelseskasser og Arbejdsløshedskasser. Selvfølgelig maa Enhver pligtskyldigst yde til hver af disse Kasser saa Meget, som der udfordres, for at de kunne svare til deres Hensigt, og det bliver Forbundets Sag at forskaffe Typografen saa megen Fortjeneste, at han har Evne til at udrede de fornødne Bidrag til alle Kasserne. Et Eksempel vil vise, at Typograferne i København ikke staa saa meget langt fra Maalet. „De forenede Hjælpekasser“ sikre mod Sydgom samt give Pension og Begravelseshjælp. Hvis det af Folketingets Majoritet i sidste Rigsdagssamling fremsatte Forslag om Statens Tilskud til anerkendt bestaaende Selvhjælpsinstitutioner var blevet til Lov, vilde „Kasserne“ mod blot det dobbelte Bidrag være i Stand til at sikre deres Medlemmer Livets nødtørftige Ophold i alle Tilfælde; de give allerede nu den Gamle 200 Kr. i Pension om Aaret, med Statens Bidrag vilde det blive 400 Kr. Hvor Meget bebøves her, for at et tilfredsstillende Resultat kunde opnaas? — For at den hele Selvhjælp kan komme til at hvile paa et solidt Grundlag, har Forbundets Bestyrelse at tilvejebringe alle fornødne statistiske Oplysninger.

Fremdeles er det Forbundets Grundsætning, at Medlemmerne ere ubetinget forpligtede til at beskytte hverandre, at holde fast sammen i alle Forhold, saa at den Enkelte ikke for sin Færd kommer til at lide under nogen uretfærdig Undertrykkelse, fordi han som Arbejder vil være en fri og selvstændig Mand, kort sagt, ethvert Medlem skal hævde Forbundet, hvoraf det selv udgør en Del. Alt, hvad der hedder Misundelse, Kryberi, Leflen o. s. v., kan ikke findes indenfor Forbundets Omraade, det maa skæres bort som et dødt Stykke Kød paa Samfundslegemet; Forbundet kan kun bestaa af sunde og kraftige Bestanddele.

De her nævnte Grundsætninger maa altid være virksomt til Stede i Forbundet. Men som Sager, der ere af en særdeles stor midlertidig Betydning, skulle vi endnu nævne Tarifordningen og Voldgiftsretten. Heller ikke maa den midlertidige Betydning af Kontraktsforholdet mellem Arbejdsgiver og Arbejder underkendes; det bør være et fagligt Anliggende, hvis Ordning efter gensidig Overenskomst vel er juridisk bindende i

Henhold til Loven, men ikke kan indskrænkes ved Lovbestemmelser, og vi have ogsaa den Fortrøstning til den danske Rigsdag, at den ikke vil lægge Baand paa Arbejderen til Fordel for Arbejdsgiveren.

Det er kun i korte Træk, vi have gjort Rede for de nærmest liggende Grundsætninger, som ere bestemmende for Forbundet til Opnaaelsen af sit Formaal. Vi have sagt, at Forbundet vil have Indflydelse paa Arbejdsprisen, Arbejdstiden og Lærlingevæsenet, og at det vil ordne et Understøttelsesvæsen, hvortil Forbundet skal skaffe Medlemmerne Ydelsesevne. Det er godt nok sagt, vil man maaske svare, og maaske vil man spørge tvivlende: kan Forbundet gøre det? Ja, ved dets — Organisation.

Lærlingevæsenet.

Fra en Provinskollega have vi modtaget Følgende:

„Da jeg just efter Fyraften staar og kiger lidt i Bladene, opdager jeg tilfældigt i „Fyns Stiftstidende" følgende Avertissement:

Hjem for en fattig Dreng!

En Familie i Jylland ønsker at modtage en konfirmeret, opvakt Dreng og sørge for ham i Et og Alt, ligesom han vil blive oplært i Bogtrykkerkunsten. Billet o. s. v.

Paa en Tid, hvor Konfirmationen staar for Døren og Mange ere tvivlraadige om, hvad deres Drengebørn skulle lære, klinger en saadan Bekendtgørelse meget smukt; men sér man lidt nøjere til, og i Særdeleshed hvis man kender lidt til Forholdene i flere Provinstrykkerier, saa falder det Smukke bort, og man harmes ved at læse Sligt. At en Dreng kommer i Bogtrykkerlære, deri er der ganske vist ikke noget Ondt, naar blot de nødvendige Betingelser ere til Stede, nemlig: at Drengen har de nødvendige Skolekundskaber, og at det Trykkeri, i hvilket han optages, har Evne til at oplære en typografisk Arbejder; men disse to Betingelser mangle i et meget stort Antal Tilfælde, og det Ene er en ligefrem Følge af det Andet. Det er almindelig bekendt i hele den typografiske Verden, at en stor Del Provinstrykkeriers Hovederhverv er Avisen, og ved at sætte denne skulle altsaa de mange unge Mennesker modtage deres typografiske Uddannelse; kommer dertil, at en stor Del af disse Blade saa godt som udelukkende redigeres med Saksen og Blyanten, saa at der stadig sættes efter trykt Manuskript, saa følger heraf, at en Lærling med mindre gode Skolekundskaber meget godt i sin Læretid kan opfylde de Fordringer, der stilles til ham. Men hermed er ogsaa hele Herligheden forbi; naar de 5 Aar og dermed Læretiden er omme, faar han sit Lærebrev med de bedste Anbefalinger, og — saa kan han rejse for at gøre Plads for ny vordende Kunstnere. — At disse Bemærkninger ikke ere løse Paastande, kan jeg bevise ved at henvise til de mange Trykkerier, hvor der i Aar og Dag har været 3, 4, ja 5 Lærlinge og 1 Typograf, for ikke at tale om de, som aldrig beskæftige en eneste Typograf, og det, skønt disse Trykkerier, som jeg før bemærkede, som oftest slet ikke ere i Besiddelse af Betingelserne for at oplære et ungt Menneske i Typografien; det er vel sagtens ogsaa derfor, at der af og til skal en slig Lokkemad som den nævnte Bekendtgørelse til for at faa Nogen til at bide paa Krogen. Jeg haaber derfor, at mine ærede Kolleger i Provinserne ville gøre, hvad de formaa, for at forhindre, at unge Mennesker, naar disse ikke have særlige Evner for Typografien, lade sig friste af slige Løfter om „Forsørgelse", da denne Forsørgelse dog kun gælder de stakkels 5 Aar (Læretiden) af Ens hele Levetid. Paa en Tid, hvor vore Kolleger i København træde i Spidsen for at hæve Standen og forbedre dens Kaar, er det Enhvers Pligt, hver i sin Kreds, efter bedste Evne at støtte denne Stræben; — at modarbejde Lærlingeuvæsenet i Provinserne, er ikke den ringeste Støtte, vi kunne yde Sagen."

Korrespondance.

Aarhus, 27. September. I Gaar afholdt den herværende Stedforening en overordenlig Generalforsamling for at foretage Valg paa en Formand i Stedet for Hr. Ditlev Nielsen, som ønskede at fratræde paa Grund af, at han nu ophørte at arbejde ved Typografien. Hr. Julius Stæhr i „Amtstidendens" Trykkeri blev valgt. Dhrr. Julius Stæhr (Formand), F. H. Andersen (Kasserer) og A. Hansen udgør saaledes Foreningens Bestyrelse. — Paa samme Generalforsamling blev enstemmig vedtaget at yde 10 Kr. af Foreningens Kasse til en Krans til afdøde forhenværende Typograf Peder Christian Andersens Kiste. Den Afdødes Jordfæstelse fandt Sted i Dag under smuk Højtidelighed med Musik og et temmelig stort Følge, hvor iblandt mange Typografer. — Efter hvad jeg erfarer, har man i „Jyllandspostens" Trykkeri faaet et Tillæg af 2 Øre pr. Tusind Alfabet, saa at Satsprisen nu er 28 Øre, og desuden er der opnaaet Godtgørelse for Arbejde efter Kl. 10 Aften (35 Øre pr. Time indtil Kl. 12 og 35 Øre pr halve Time efter Kl. 12 foruden Satsprisen). I „Stiftstidendens" Trykkeri har der allerede i længere Tid for Avissætternes Vedkommende været beregnet efter Alfabet à 27 Øre pr. Tusind, hvilken Satspris ogsaa gælder for „Amtstidenden". Begge Tidenderne ere Aftenblade, hvorimod „Jyllandsposten" er et Morgenblad. Efter at der saaledes gennemgaaende er foregaaet Forandringer til det Bedre, er den almindelige Mening her, tror jeg nok, at man for Øjeblikket skal slaa sig til Taals. Men derfor maa Præsidenten ikke tro, at det er vor Agt at ligge i Dvale. Nej! Vi følge nøje med Udviklingen og ere stadig opmærksom paa, hvad der foregaar i København, og naar det fordres, skulle vi af al Evne støtte vore Kolleger. Hver Maaned holder Foreningen Møde, hvori der udveksles Anskuelser o. s. v. For Øjeblikket er

den især beskæftiget med at faa ordnet Forholdet til de underliggende Byer; det fra Forbundspræsidiet modtagne Cirkulære bliver i disse Dage udsendt, og samtidig med Kvartalsregnskabet vil der da forhaabenlig kunne gives en fuldstændig Beretning fra Aarhus-Kredsen. — For denne Gang har jeg ikke Mere at meddele, men saa snart der forefalder Noget af Interesse, skal Redaktionen høre fra mig. *A—n.*

Forskelligt.

— I Anledning af Bestyrelsesvalget i „Den typografiske Forening" have „mange Medlemmer" udsendt en Løbeseddel, hvori opstilles Dhrr. E. Christensen (Sally B. Salomons Tr.), Ewaldsen., Kasserer (Lunos Tr.), Fasmer (Adresseavisens Tr.) og J. F. Møller (Joh. L. Lunds Tr.). De foreslaa disse Kolleger til Medlemmer af Bestyrelsen „i Erkendelse af, at der navnlig bør virkes hen til Valget af Saadanne, der ved ikke at have taget aktiv Del i den i den sidste Tid førte Strid formentlig lettest ville være i Stand til at tilvejebringe en Tilnærmelse mellem de modstridende Parter". Med Hensyn til den her i Tidenden opstillede Liste bemærkes paa Løbesedlen, „at Hr. Fr. Olsen ikke agter at modtage Valg, og at man ikke har fundet det hensigtsmæssigt at opstille Hr. N. Hansen, der i Tilfælde af, at han blev valgt, maatte opgive sine Poster som Repræsentantskabets og Kontrolkomiteens Formand".

— Efter Forlydende vil der til Nyaar kunne ventes en Nedsættelse i Priserne paa Papir af 15 pCt.

— I en engelsk Journal læses: Den, som laaner en Fagtidende uden at subskribere paa den, ligner den, som opfandt en Maskine for at koge sin egen Middagsmad ved den Røg, som opstiger fra hans Tantes Skorsten. — Denne Lignelse er værd at mærke sig!

— I Paris udgives 754 periodiske Tidsskrifter. Antallet af de daglige politiske Aviser udgør 37, foruden at der findes 11 saakaldte politiske Revyer.

— Avstraliens Bogtrykkere have nu ogsaa faaet deres eget Organ, som udkommer i Melbourne under Navn af „Australian Typographical Journal".

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale er fra i Aften i Hovedvagtsgade Nr. 8, 1. Sal (Hjørnet af Ny Østergade).

Ordenlig Repræsentantskabsmøde
afholdes Lørdag den 2. Oktober, Aften Kl. 9½.

Dagsorden:

1. Optagelse af Medlemmer.
2. Andragender.
3. Forslag til Forandringer i Forretningsordenen.
4. Optælling af Stemmesedlerne til Bestyrelsesvalget.

N. Hansen,
Repræsentantskabets Formand.

I Anledning af Vintersæsonens Begyndelse vil der Lørdag Aften den 9. Oktober blive foranstaltet en **Fællesspisning** i Foreningens ny Lokale. Pr. Kuvert 1 Kr. 35 Øre — Man kan tegne sig hos Bestyrelsens Medlemmer indtil Torsdag Aften og i Aften paa en Liste, der henligger i Lokalet. *Bestyrelsen.*

Da jeg af flere Medlemmer er bleven anmodet om at forskaffe dem Billetter til de Forestillinger, som ville blive givne paa Nationalteatret til nedsat Pris, skal jeg gøre mit Beste i saa Henseende. De som saaledes ønske Billetter til Forestillingen Søndag den 10. Oktober, maa inden Tirsdag Aften opgive skriftlig til mig, hvor mange Billetter de ville have, og til hvilke Pladser Billetterne ønskes. Bestillingerne hos mig maa være bindende. *R. P. Jensen.*

I Reglen hver Dag (Søndag undtagen) er jeg at træffe mellem Kl. 1 og 3 i Fortunstræde 4, St. Min Telegramadresse er: „Jensen. Fortunstræde, København". *R. P. Jensen.*

Typografiske Kundgørelser.

J. B. Meyer,
Flensburg, Grosse Strasse 548.
Hovedagentur for Hurtigpressefabriken **Frankenthal** (Albert & Co.),
anbefaler sig Dhrr. Bogtrykkere ved Bestillinger af Hurtigpresser, Pakpresser, Satineermaskiner etc. under gode Betingelser.

Lawrence Brothers pat. engl. Valsemasse
sælges af Eneagenten for Danmark og Norge, Bogtrykker H. J. Jensen, Christiania, for 40 Spdl. (160 Kroner) pr. 100 Pd. Større Partier frit København.

3 à 4 Sættere
kunne faa Plads i et københavnsk Trykkeri.
R. P. Jensen.

Bogtrykkeribestyrer.
En ung Mand, der i et Par Aar har bestyret et større Bogtrykkeri, ønsker en lignende Plads. Han kan paatage sig Regnskabsføring, Korrekturlæsning osv. Billet, mrkt. E. G. 62, modtager „Typograf-Tidendens" Ekspeditionskontor.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 41. København, den 9. Oktober 1875. 2. Aarg.

Forbundsmeddelelser.

Slagelse. 5 betalende Medlemmer. Ingen Forandring.

Nestved. 8 betalende Medlemmer, hvoraf 1 for Øjeblikket er indkaldt til Reserven. Afrejst 2 (N. Chr. Gunst til Kiel og Peter Petersen til Rødby).

Horsens. 6 betalende Medlemmer. Afrejst 1 (P. Olsen til Frederikshavn).

Kvittering for Forbundsbidrag.

Slagelse. 1. Kv. 1875. Summa 6 Kr. 50 Ø.
Nestved. 1. Kv. 1875. Summa 12 Kr. 20 Ø.
Horsens. 1. Kv. 1875. Summa 7 Kr. 90 Ø.

Regnskabsberetninger og Penge bedes sendte under Adresse: Kasserer L. D. Berg, Regnegade 17, København.

Forbundet, dets Grundsætninger og Organisation.

III.

(Sidste Stykke.)

Forbundet er en Sammenslutning af alle i Danmark bestaaende typografiske Foreninger, der hver for sig have et stedligt Omfang, eftersom det er naturligt og hensigtsmæssigt. De stedlige Foreninger føre et Selvstyre, saa at den mindste Forening qua Forening har samme Betydning for sit Omraade som den største Forening har for sit; hver for sig have Foreningernes Bestyrelser lige megen Avtoritet. En Indskrænkning heri finder Sted, idet alle Foreningerne centraliseres under en fælles Grundlov og med en Overbestyrelse (Præsidiet), samtidig med at de indgaa paa fælles Ansvarlighed eller Forpligtelse, hævde Gensidighed: En for Alle og Alle for En.

Forbundets øverste Myndighed er Bogtrykkerdagen. Alle Typografer ere som Medlemmer af en stedlig Forening i lige Grad repræsenterede i den med en lille fortrinsvis Indrømmelse til de smaa Foreninger, der kun behøve et Minimum af 10 Medlemmer for selv at have en Repræsentant, medens Repræsentationen ellers er En for hver Femogtyve. Bogtrykkerdagen er uafhængig og dens Myndighed uindskrænket; den bestemmer Forbundets Virksomhed gennem Stedforeningerne i den Tidsperiode, der naar fra den ene ordenlige Bogtrykkerdag til den anden, forkaster antagne Grundsætninger for de forskellige Foreningers Virksomhed eller opstiller ny, kort sagt, den forhandler og beslutter aldeles frit, eftersom Typografernes Interesser byde, og dens Beslutninger kunne ikke krænkes. Den vælger selv Præsidiet og det permanente Kontroludvalg. Præsidiet er den udøvende og administrerende Myndighed; det bringer Bogtrykkerdagens Beslutninger til Udførelse og leder i det Hele taget Forbundet, men kun i Medfør af Bogtrykkerdagens Vilje, og for saa vidt „optræder det i Forbundets Sted og repræsenterer det saavel indad som udad til“ samt „har Ret til at fordre en streng Udøvelse af de gældende Love, for hvis Overholdelse det paaligger ham (Præsidenten) at drage Omsorg“ (§ 5). Til at vaage over Forretningsførelsen, altsaa over Præsidiets Handlemaade, sætter Bogtrykkerdagen Kontroludvalget, der hver Maaned skal forelægges „en Beretning om Forbundets Virksomhed o. s. v., hvorom det kan tage Beslutning, hvis det finder Saadant ønskeligt“, og foruden at prøve Fjerdingaars-Regnskaberne har det ogsaa den bevilgende Myndighed, naar der stilles Krav til Kassen ud over det helt Almindelige, hvortil Bogtrykkerdagen i Forvejen har været den Bevilgende (§ 6). Naar man gør sig hele denne Indretning rigtig klar, vil det let sés, hvor fejlagtig den af Hr. C. Nyrop i „Skand. Bogtr.-Tid.“ brugte Betegnelse er, nemlig at „Præsidenten er Forbundet“.

Medens ethvert Medlem saaledes har uindskrænket Ret til at stemme paa den Kollega, som han finder sig repræsenteret ved i Bogtrykkerdagen, medens denne, hvis Delegerede tør antages at være valgte ud af de bedste Kræfter, igen vælger Præsidenten, som — det vil der nok blive sørget for — forener antagelig Dygtighed og fornøden Omsigt til at varetage Ledelsen under vanskelige Forhold, samt vælger et Udvalg til at kontrollere Ledelsen, — kan den Disciplin, som ethvert Medlem ubetinget maa underkaste sig, ikke være generende, ti det har fra første Færd af selv haft en forholdsvis Del i Valget af denne Ledelse gennem dets Delegerede som Valgmand. Her vil Hr. Nyrop

kunne sé, at der kan være Disciplin i Forbundet uden at forskærtse den „individuelle Frihed“, naar man kun vil indordne sig som Medlem, ligesom man maa finde sig i i enhver Forening. Og Disciplin maa der være! Det er en absolut Betingelse for, at Forbundet skal kunne udrette Noget. Enhver Forordning, der ikke er i Strid med Bogtrykkerdagens — Medlemmernes Tillidsmænds — Vilje, maa vises Lydighed. Lydighed maa vises, selv om det gælder Forbundslovenes § 10 (om overordenlige Bidrag). At føre en Ssmfundssag igennem som den typografiske er lige som med enhver anden Sag stundom et Pengespørgsmaal; det kan komme til Strejke, ja, selv Principalorganet har jo truet med en „lock-out“. Det bør altid være Formaalet for Forbundets øverste Ledelse at føre Typografernes Samfundssag frem ad Forhandlingernes og Overenskomstens Vej; om Strejke bør der aldrig være Tale, men skulde Modstanderne vise sig umedgørlige, saa at der ingen Udvej er at komme med dem — maa dette sidste Middel være en Selvfølge; det maa paatrænge sig uden altfor megen Snak eller Tale, og det bør benyttes som af Mænd, der véd, hvad de ville, og ere sig bevidste, hvad de kunne.

Forbundslovenes § 8, der omhandler Kvitteringsbogen, er af særlig Vigtighed. Denne Bog tjener i enhver Henseende som Legitimation og sikrer fuldstændig Gensidighed hos de bestaaende Stedforeninger, men til Gengæld maa Ihændehaveren ogsaa i Bogen underskrive en Erklæring om, at han i Et og Alt vil lyde Forbundslovene; tillige vil det ved den altid kunne kontrolleres, om Vedkommende har betalt sine Skatter til Forbundet, eller hvor Meget han staar til Restance, hvilket skal efterbetales. Kvitteringsbogen er for Forbundsmedlemmet det Samme som et Flyttebevis er for den Værnepligtige, og det vil være meget ubehageligt for et Medlem at gøre sig skyldig i Uregelmæssigheder, for ikke at sige Misligheder, med sin Bog, da Saadant altid er at offenliggøre i Foreningens Organ. Med Kvitteringsbogen som Kontrolapparat, ikke alene for Forbunds- og Viatikumsbidrag men for enhver indrettet Selvhjælpskasse, vil der Tid efter anden lade sig indføre en Administration, som ikke lader Noget tilbage at ønske.

Sammenholdes det her Anførte med Lovenes andre Bestemmelser om de fjerdingaarlige Indberetninger til Præsidiet, om Optagelse, Udelukkelse og Genoptagelse af Medlemmer o. s. v., saa sés det, at Forbundet, skønt det kun er midlerlidig indrettet og indtil en vis Grad oktroieret, har saadanne organiske Love, at det fremstaar som en absolut Enhed. Den midlertidige Karaktér forsvinder og mulige Mangler afhjælpes, naar Medlemmernes Repræsentanter næste Aar træde sammen i Bogtrykkerdagen. Hvad der saaledes her nærmere bliver at bestemme, er Medlemmernes Rettigheder (§ 20); de maa defineres lige saa nøje som deres Pligter.

I Forbundslovenes § 3 hedder det, at „Forbundets fornemste Opgave er dog indtil videre at fuldstændiggøre og fæstne Organisationen af alle danske Typografer“, med andre Ord, at indarbejde Administrationen. Først naar denne Opgave er løst, staar Forbundet fuldt færdigt. For at bruge en Betegnelse analog med Hr. C. Nyrops ville vi da sige, at „Bogtrykkerdagen er Forbundet“. Præsidiet vil gennem sin Administration ikke kunne tillade nogen Udskejelse fra dens Beslutninger, men for disse skal det fordre Lydighed; der maa være disciplinær Optræden fra ethvert Medlems Side. Naar Lovenes Bestemmelser saaledes ubrødelig overholdes — og det maa de, da det ellers vil have Udelukkelse til Følge —, saa staar Forbundet som en Enhed, som en Kolos, der vælter sig fremad, den lige meget, om Hindringer ligge i Vejen i Skikkelse af Principalisme eller i Skikkelse af indisciplineret Optræden eller Inkollegialitet. En saadan kæmpestærk Enhed skal ikke tjene til Brutalitet eller Vilkaarlighed, ti saa vilde dens Styrke svækkes, men den skal skaffe Respekt for sin Tilværelse. Og er Respekten først rigtig til Stede, saa har Forbundet let ved at værne om hvert eneste af sine Medlemmer, let ved at forskaffe Medlemmers Optræden, enkeltvis eller flere, den Vægt, som den bør have, og let ved at hævde sine Grundsætninger. I en fast og godt disciplineret Organisation — dette gælder lige meget Typografferne og Principalerne — ligger den største Betryggelse for Faget til at opnaa tjenlige Samfundsforhold ad Forhandlingernes og Overenskomstens Vej; ti Magtfylden betinger Ansvar hos dens Udøvere og er en Dæmper paa Opbrusning.

Korrespondance.

Nykøbing p. F., 29. September. Af den Beretning for Juli Fjerdingaar, som er tilsendt Præsidiet, vil sés, at Stedforeningens Medlemsantal er 11, hvoraf de 10 i Nykøbing og det ellevte Medlem i Maribo. Der er sendt Forespørgsel til Rødby om at tiltræde Forbundet, men da der ikke er kommet Svar tilbage, er Grunden formodenlig den, at der ingen Typografer har været i alt Fald paa den Tid. I Stubbekøbing er kun en Typograf, men fire (!) Drenge, hvoraf den ene nok snart har udlært. Saafremt denne Kollega ikke trækker sig tilbage fra Faget paa Grund af Helbredshensyn, er han et sikkert Forbundsmedlem. I Nykøbing findes kun to Ikke-Medlemmer, foruden at Hr. Faktor Skaarup nu har udmeldt sig fra 1. Oktober. Af hvilke Grunde Hr. Skaarup har gjort dette, vides ikke; i Begyndelsen var han et ivrigt Forbundsmedlem. Et Medlem (Christensen fra Norge) er bortrejst til Nakskov. Hvad der ellers angaar de herværende Trykkeriforbold, saa er Alt uforandret, siden Præsidenten holdt Møde her. — De af Præsidiet foreslaaede Love for Sted-

foreningen ere i det Væsenlige vedtagne. Med Hensyn til Bestyrelsesvalget er den Forandring, at naar Nogen første Gang undslaar sig ved at modtage det paa dem faldne Valg, skal tvungent Valg foretages. Den sidste Lørdag i hver Maaned holdes Møde „for at udveksle Meninger om Forbunds- og andre almindelige Fag-Anliggender". „De af Medlemmerne i Nykøbing, som udeblive fra disse Møder uden gyldig Grund, hvilket bedømmes af de mødende Medlemmer, skulle betale 35 Øre til Kassen; Udeblivelsen samt Grunden maa være skriftlig anmeldt til Bestyrelsen senest 2 Timer før Sammenkomsten." Bidraget er sat til 5 Øre foruden Forbundsbidraget; kun Forbundsmedlemmer faa Viatikum, der er ansat til 4 Kr., men kommer Vedkommende tilbage inden 6 Maaneders Forløb, faar han kun 2 Kr. Medlemmerne kunne af Stedforeningens Midler faa smaa Laan, fra 2 til 8 Kr., mod en ugenlig Rente af 5 Øre pr. 2 Kr., og Laanet gælder for 4 Uger. Disse Afvigelser eller rettere denne Supplering maa ansés for hensigtsmæssig. *T.*

Horsens, 4. Oktober. Siden vi i Sommer havde den Glæde at sé Præsidenten hos os, er der egenlig ikke forefaldet Noget, der er værd at notere, da Forholdene her ere uforandrede. Stedforeningen, der ikke har nogle underlagte Byer, tæller 6 Medlemmer; et Medlem (P. Olsen, Sætter) er afrejst den 12. Juli til Frederikshavn med Kvitteringsbog Nr. 1. Vi have nu besluttet at holde Møde mindst en Gang maanedlig, og da der naturligvis af og til vil blive diskuteret et eller andet Spørgsmaal, vil der ogsaa herefter blive Anledning til at lade høre fra os. Men fordi vi ikke have ladet os mærke med vor Tilværelse gennem Tidenden, have vi dog fulgt Forbundssagen med Interesse, og vi imødese med Længsel den Tid, da der vil ské Noget. At „den indre Strid", som vi da haabe, nu er bilagt, glæder os, og vor Forening paaskønner meget den mæglende Stilling, som Præsidenten har indtagen. Her ønske vi, at alle smaa og personlige Hensyn fremtidig maa undgaas, ti Forbundet vil nok kunne faa Brug for alle de gode Kræfter, det kan samle, og de bør ikke forspildes til Unytte. Hvor vanskeligt det naturligvis er at samle saa forskelligartede Elementer, der under en saa ny Bevægelse som vor absolut maa findes i Hovedstaden, er let fatteligt, og man maa derfor være tilfreds, saaledes som det Hele nu er. — Her i Horsens have vi i sidste Kvartal haft 5 Rejsende, hvoraf de to kun vare Forbundsmedlemmer (den ene endda af det tyske Forbund), altsaa En af Fire var i Forbundet. Det er vor Mening, at den Slags „Kolleger", som skulker af sig, ikke bør have Viatikum. De have Undskyldninger nok paa rede Haand, som: at de have arbejdet i en mindre By og lignende Historier, men Sligt kan dog ikke længere tages for gode Varer, og hvis man gør det, vil det ogsaa være at modarbejde os selv. Hvis det endda var gamle, uskadelige Folk, som Medlidenhed bød at hjælpe, saa fik det være, hvad det er, men unge Mennesker — nej, om det end er lidt haardt, de maa tvinges til Lydighed. — Vi have den største Lyst til at forespørge hos Præsidiet, om der ikke snart skal tages fat paa „vor Nabo med de mange Drenge". Nogle faa Øre fra hvert Forbundsmedlem kunne maaské virke helbredende paa den Svaghed, og hvorfor ikke hjælpe paa Svagheder, naar saa Lidt maaské kan hjælpe? — Vor Forening sender de københavnske Kolleger en Hilsen med Ønsket om en god Fremgang for vor fælles Sag. §

Forskelligt.

I disse Dage begynder et af Hr. Faktor Ludv. Jørgensen med Kompagnon ny indrettet Trykkeri sin Virksomhed her i København. Om kort Tid vil der blive anlagt endnu et Trykkeri, og denne ny Bogtrykkeriejer skal være en Hr. Eltong, forhenværende Urtekræmmer.

— Antallet af de Billetter, hvorpaa der af „Den typografiske Forenings" Medlemmer er gjort Bestilling til Nationalteatrets billige Forestilling i Morgen Aften, beløber sig til over 100.

— „Kolportørernes Fagforening" har dannet sig i den forløbne Uge. Formaalet med Foreningen er gennem en Sammenslutning af Kolportørerne at opnaa en Forbedring i de nuværende Forhold, bl. A. at virke hen til „at skaffe Dhrr. Forlagsboghandlere dygtige og ærlige Kræfter og udelukke alle daarlige Subjekter fra Faget". (Soc.-Dem.)

— Typografernes Organ i Wien, „Vorwärts", giver en statistisk Oversigt af Personalets Antal og Lønningsforholdene i de Trykkerier, der findes i det østrigske Monarki. Efter denne Oversigt er der i Alt i de østrigske Landsdele omtrent 400 Trykkerier, som beskæftige et Personale, hvis Antal naar op til 4000. Af dette Antal høre 2900 Typografer til det tyske Forbund, 400 tilhøre Wiener Ikke-Forbundsforeningen, og Resten er slet ikke Foreningsmedlemmer. Lærlingenes Tal er 1884. I Wien er 91 Trykkerier med 1164 Sættere, 193 Trykkere, 109 Faktorer, 151 Maskiner og 82 Korrektører. Her i København ere vi endnu ikke komne saa vidt, at vi kunue regne Korrektører med til Trykkeripersonalet, — men det kommer nok!

Den typografiske Forening.

Repræsentantskabsmødet den 2. Oktbr.

I Formandens Fraværelse lededes Mødet af Viceformanden, Wm. Petersen.

Der foretoges:

1. Optagelse af Medlemmer. Følgende optoges: H. Kelpien og C. C. Jensen (Cohens Tr.), Kryger (Thieles Tr.) og C. Th. Thomsen (Jørgensen & Ko.s Tr.).

2. Andragender. Hansens Enke bevilgedes som sædvanlig 8 Kr. til Huslejehjælp.

3. Forslag til Forandring af For-

retningsordenen. Det vedtoges at forandre § 9 saaledes, at det for Fremtiden paaligger Repræsentantskabets Formand og Sekretær at undertegne Referatet af Forhandlingerne til „Typograf-Tidende“ og til Forhandlingsprotokollen.

4. Foreningens Formand gav Meddelelse om de Skridt, han havde foretaget for at faa Oplysning om Sandheden af Rygtet om, at der i Strid med Overenskomsten skulde være arbejdet i „Berlingske Tidendes“ Trykkeri de tre sidste Søndage. Repræsentantskabet fandt sig tilfredsstillet ved de fremkomne Oplysninger, men bad ham om at have sin Opmærksomhed henvendt paa „Dagstelegrafens“ Trykkeri, hvor ogsaa Rygtet fortalte om Misligheder med Hensyn til Søndagsarbejdet.

5. Foreningens Formand oplæste en Skrivelse fra Hr. Louis Pio angaaende den paatænkte fælles Forsamlingsbygning for københavnske Arbejdere, hvori Foreningen opfordres til at sætte sig i Forbindelse med den valgte Byggekomité ved en Repræsentant og at ordne Indbetalingen af de tegnede Aktier. Sagens Ordning ad administrativ Vej billigedes.

6. Optælling af Stemmesedlerne til Bestyrelsesvalget. Der var afgivet 218 Stemmer, og valgte bleve:

L. D. Berg, Kasserer (171 St.),
Wm. Petersen (155 St.),
N. Hansen (152 St.) og
Dahlquist (93 St.).

Derefter havde E. Christensen 75 St., J. F. Møller 68 og Fasmer 51; til Kasserer havde Ewald 43 St.

Fraværende med anmeldt Forfald: Formanden og Carl Madsen, uden anmeldt Forfald: Bestle, Dahlquist og H. C. Jakobsen.

Mødet hævet.

Den til i Aften (Lørdag) averterede Fællesspisning udsættes indtil Videre. *Bestyrelsen.*

De hos mig begærede Billetter til Nationalteatrets billige Forestilling i Morgen Aften kunne afhentes i Dag Kl. 1—3 i mit Hjem og i Aften Kl. 9—11 i Foreningslokalet. Det er dog tvivlsomt, om jeg kan faa alle de Billetter, som ønskes. *R. P. Jensen.*

Bestyrelsesmøde i Aften Kl. 10 i Lokalet.
Formanden.

Foreningens Lokale er i Hovedvagtsgade Nr. 8, 1. Sal (Hjørnet af Ny Østergade).

Til vor syge Kollega er paa de i sin Tid udsendte Cirkulærer følgende Bidrag tegnede og indbetalte:

Jørgensen & Ko.s Tr. 7 Kr. 33 Øre, F. P. Jakobsen 25 Øre, Hoffensbergske Tr. 4 Kr., Calbergs Tr. 5 Kr., Carl Lunds Tr. 1 Kr. 25 Øre, Lunos Tr. 11 Kr. 93 Øre, Sivertsens Tr. 1 Kr. 75 Øre, Kellers Tr. 2 Kr. 75 Øre, Salomons Tr. 4 Kr. 50 Øre, „Dagbladets“ Tr. 7 Kr. 50 Øre, Joh. L. Lunds Tr. 7 Kr., Cohens Tr. 3 Kr. 25 Øre, Thieles Tr. 18 Kr. 25 Øre, Nielsens & Lydickes Tr. 5 Kr., Elvius's Tr. 1 Kr. 50 Øre, Schultziske Tr. 45 Kr. 50 Øre, Triers Tr. 6 Kr., Berlingske Tr. 24 Kr. 50 Øre, Kleins Tr. 6 Kr., Foltmar 1 Kr., S. L. Møllers Tr. 1 Kr., Volkersens Tr. 1 Kr., Adresseavisens Tr. 4 Kr., Ferslewske Tr. 6 Kr. 50 Øre, „Dagstelegrafens“ Tr. 4 Kr., Bordings Tr. 1 Kr. 50 Øre, L. D. Berg 2 Kr., R. P. Jensen 1 Kr. Tilsammen **185 Kr. 1 Øre.**

Idet vi meddele ovenstaaende Fortegnelse over de indkomne Bidrag, er det os en kær Pligt at udtale en oprigtig Tak til de Mange, der ved at yde større eller mindre Beløb have bedraget til at lette en værdig trængende Kollega de Savn, som hans langvarige Sygdom har medført. *Indbyderne.*

Samtlige mine Kolleger i „Dagstelegrafen“s Sætteri takkes herved for det mig velvillig ydede Kollekt under Restavreringen af min brækkede Arm.
Wilh. Hansen.

I Reglen hver Dag (Søndag undtagen) er jeg at træffe mellem Kl. 1 og 3 i Fortunstræde 4, St. Min Telegramadresse er: „Jensen. Fortunstræde, Købenkavn. *R. P. Jensen.*

Rettelse. Forrige Numer var betegnet som Nr. 39 og med Dato den 25. Septbr., men skulde være Nr. **40** og **den 2. Oktober.**

Typografiske Kundgørelser.

J. B. Meyer,

Flensburg, Grosse Strasse 548.

Hovedagentur for Hurtigpressefabriken **Frankenthal** (Albert & Co.),

anbefaler sig Dhrr. Bogtrykkere ved Bestillinger af Hurtigpresser, Pakpresser, Satineermaskiner etc. under gode Betingelser.

Lawrence Brothers pat. engl. Valsemasse

sælges af Eneagenten for Danmark og Norge, Bogtrykker H. J. Jensen, Christiania, for 40 Spdl. (160 Kroner) pr. 100 Pd. Større Partier frit København.

---

1 Sætter

kan faa Plads i et Provinstrykkeri.
R. P. Jensen.

Bogtrykkeribestyrer.

En ung Mand, der i et Par Aar har bestyret et større Bogtrykkeri, ønsker en lignende Plads. Han kan paatage sig Regnskabsføring, Korrekturlæsning osv. Billet, mrkt. E. G. 62, modtager „Typograf-Tidendens“ Ekspeditionskontor.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening“ i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 42. København, den 16. Oktober 1875. 2. Aarg.

Forbundsmeddelelser.

Nakskov. 3 betalende Medlemmer. Afrejst 1 (Lauritz Chr. Matsen [til Præstø?] og Carl Chr. Jensen til København), tilrejst 1 Medlem (Anton Kristensen fra Nykøbing p. F.).

Kvittering for Forbundsbidrag.

Nakskov. 1. Kv. 1875. Summa 5 Kr.

Et Par Ord til Efterretning.

Det er ikke Nok med, at vi Typografer nu have begyndt at indrette vor Forbundsorganisation og stedse arbejde paa at faa den fæstnet og sat i en rigtig administrativ Gænge, men der er Noget, der er af lige saa stor Vigtighed, og det er, at vi komme til en rigtig Forstaaelse af dens Benyttelse. Heri staa vi betydeligt tilbage.

Forbundets Dannelse har naturligvis navnlig i Provinserne, hvor der tidligere herskede en søvndyssende Tilstand, bragt en Opvaagnen til Stede; man er ved at gnide Søvnen af Øjnene, sér sig om, og af Utilfredshed med, hvorledes man har det, forlader man Reden, flygter bort til et andet Sted for at sé, om dér ikke skulde være bedre. De ærede Provinskolleger ane maaske næppe, at der i det sidste Aarstid formelig er strømmet Arbejdskraft til København, fordi den ikke har befundet sig vel paa det hidtilværende Sted (saaledes har R. P. Jensen i Løbet af de sidste 8 Dage modtaget Anmodning fra ikke mindre end 14 Kolleger i Provinserne om at skaffe dem Pladser i København). Som rimeligt er, maa der finde en stadig Veksling Sted, den Ene tager bort og den Anden kommer til, men Aarsagerne bør ikke, saaledes som det næsten altid er nu, direkte være de samme: en for lille Fortjeneste og en for udstrakt eller uregelmæssig Arbejdstid. Og hvad opnaas der ved denne Omflytning? Ingenting. Paa det Sted, hvor man kommer hen, træffer man de selvsamme Ulemper, som man forhen led under; man har kun opnaaet at faa en anden Plads. Derimod er denne Fremfærd hæmmende for Typografernes Interesser, idet den bidrager til at fremme Lærlingevæsenet; ti en Overfyldning af Arbejdskraft i København paa en Tid, da der ellers ikke er for meget af den, tvinger let Provins-Principalen til at skaffe Arbejdet besørget ved Lærlinge.

Hvis Kollegerne — det gælder lige meget de københavnske og provinsielle — ville vedblive saaledes, kan Forbundsorganisationen ikke blive til synderlig Nytte. Man maa ikke flygte bort, fordi man ikke arbejder paa ønskelige Betingelser, ti hvis man gør det, faar man dem ikke bedre, men man maa blive i sin Plads for at faa dem. Det er os bekendt, at i et Provinstrykkeri, hvor der arbejder fem Typografer, ville de fire efterhaanden tage bort, fordi de ikke ere tilfreds med Arbejdsvilkaarene. Tro de nu, at de kunne faa bedre Pladser? — det er i alt Fald meget tvivlsomt. Men hvad der ikke er tvivlsomt, det er, at disse Pladser vedblive at være lige slette. I Stedet for saaledes at gaa deres Vej skulde de fire Kolleger tage den femte med sig, træde frem Alle som En for Principalen og med al Forekommenhed forlange opfyldt de Betingelser, paa hvilke de kun ville yde deres Arbejdskraft. Svarede han Ja, kom det først dem selv tilgode, senere Andre, og svarede han Nej, kunde de, hvad de dog nu have besluttet, tage bort fra Trykkeriet, ikke for at lade de slette Pladser indtage af andre Kolleger, men for at Forbundet paa Grundlag af de stillede Betingelser kunde lukke Trykkeriet for Arbejdskraft, indtil han gik ind paa dem. Ved en saadan Fremfærd blev Pladserne ikke mere saa slette, men de vilde have undergaaet en kendelig Forandring, inden de igen indtoges af Forbundsmedlemmer — akkurat det Modsatte af, hvad der nu almindelig skér.

Se, saaledes skal man bære sig ad, det er en Maade, hvorpaa der kan gøres virksom Brug af Organisationen. Men at rende fra Sted til Sted som nogle misfornøjede Børn, klynkende og klagende til alle Sider, derved opnaas saamæn ikke det Mindste. Derfor ville vi raade alle Kolleger til, at de, naar de komme sammen, ivrig raadslaa om, hvorledes de bedst kunne faa Arbejdsvilkaarene forbedrede, og naar de ere færdige med deres Raadslagning, skride de i broderlig Enighed til Handling. Forbundet staar bagved dem!

Hr. Redaktør!

En Artikel i det sidste Nr. af „Typ.-Tidende“, betitlet „Forbundet, dets Grundsætninger og Organisation“, giver mig Anledning til et Par Bemærkninger, som jeg beder Dem give Plads i Tidenden.

Der omtales i den ovennævnte Artikel, „at der var en Tid, da Typografen ikke kunde frigøre sig for det Trællesind, det Kryberi og den Lunkenhed, der den Gang beherskede ham, men stod i et trykkende Afhængighedsforhold til Principalen og Faktoren, der drev et Slags Slavefogderi“. Da jeg nu for Øjeblikket er saa heldig, eller rettere sagt uheldig, at beklæde en saadan Slavefogedbestilling, og jeg ikke frygter for, at som Følge deraf det gamle Ord: „Naar man slaar blandt en Flok Hunde“ o. s. v. skal kunne finde Anvendelse paa mig, vil jeg tillade mig at se lidt nærmere paa denne Sætning.

I den Tid, der omtales, vare Forholdene vel saadanne, at man ikke saa roligt som nu kunde give Afkald paa den Stilling, der gav En sit, om maaske ikke fuldt tilfredsstillende, Underhold, da man ikke var sikker paa straks at kunne opnaa nogen bedre, men desuagtet har jeg ikke haft Lejlighed til at se, at den dygtige og paalidelige Arbejder har staaet i noget andet Forhold til Principal eller Faktor, end at han med Rette kunde siges at indtage en fri og selvstændig Stilling udenfor de Forbold, hvori man vel aldrig i en velordnet Bedrift kan være uafhængig, saa længe man ikke er den Styrende. For den daarlige og upaalidelige Arbejders Vedkommende forholdt Sagen sig naturligvis anderledes; han har muligvis maattet benytte alle de nævnte Midler for at holde sig paa den Plads, hvorfra han vidste, at han let kunde blive fortrængt af bedre Kræfter, og saaledes vil det sikkert ogsaa vedblive at gaa, selv om Forbundet sætter sig til Opgave at forhindre det. Derimod synes det nu, som om den megen Tale om Frihed og Uafhængighed for en Tid vil føre til, at den upaalidelige Typograf tror sig løst fra alle Forpligtelser og berettiget til at udøve et Tryk, som med Grund kan betegnes som af en Slavefoged overfor dem, han tidligere har anklaget for Tyranni, idet man er saadanne Folk aldeles prisgivne. I det mindste har jeg i den seneste Tid gjort sørgelige Erfaringer i den Henseende, idet jeg navnlig i de sidste 14 Dage efter Vedkommendes Forgodtbefindende 3 Gange har maattet undvære 1 eller 2 af et Avispersonale paa 4 Mand og senest i Gaar og i Dag ikke har set Noget til To af dem, hvoraf den Ene var Ombrækker i Avisen, og det uagtet jeg omtrent har bønfaldet dem om at fritage mig for at være Slavefoged, da jeg kun nærede det Ønske, at Enhver af egen Drift vilde gøre sin Pligt, ligesom jeg opfyldte mine Pligter med redelig Vilje overfor dem. Men nej! for disse to Herrers Vedkommende eksisterer der kun Rettigheder, men ingen Pligter.

Da jeg vel véd, at der har hersket en Del Mistillid med Hensyn til Forholdene i det Trykkeri, jeg for Tiden bestyrer, men til hvis Begrundelse der i det mindste i den Tid, jeg har været her, ingen Anledning har været, skal jeg tillade mig at anføre de Vilkaar, hvorunder her arbejdes, for at Enhver selv kan dømme. Arbejdstiden er 9 à 10 Timer daglig, intet Søndagsarbejde, naar undtages, at der hver 3dje eller 4de Søndag fordres 1 à 2 Timers Arbejde for at slutte Avisen, og Betalingen herfor er 16 à 17 Kr., hvilket ikke er mindre, end der vilde kunne tjenes paa Beregning efter Tarifen. Ere disse Vilkaar saa daarlige, at man ikke kan fordre, at Vedkommende opfylder sine Forpligtelser? Jeg tror ikke, at nogen Rettænkende vil paastaa det, men derimod indrømme mig, at saa længe vi ikke selv opfylde vore Pligter, kunne vi ikke forlange at blive behandlede med det Hensyn og opnaa den Agtelse, som først og fremmest er nødvendig for at kunne tiltvinge sig den fri og uafhængige Stilling, man ønsker at indtage. Saa længe Forbundet, der ogsaa har sat sig dette til Opgave, ikke kan gennemføre Bestemmelser, der lige saa vel sikre Principalerne mod Typografernes Overgreb som omvendt, saa længe kan der ikke indtræde en sund og kraftig Tilstand, ti da findes der „dødt Kød“ paa vort Samfundslegeme, som om kortere eller længere Tid vil angribe ogsaa de ædlere Dele, og som derfor maa skæres bort i Tide. Kan dette ské, vil det ikke glæde Nogen mere end mig, der ønsker vort Samfund alt Held og Lykke.

Hillerød, den 7de Oktober 1875.

Ærbødigst

Laur. Madsen.

* * *

Det er visselig saare sandt, at i en velordnet Bedrift maa enhver Typograf under Udførelsen af sit Arbejde indtage et underordnet Forhold over for den Styrende, og at han ogsaa godt kan gøre dette uden at give Afkald paa en Stilling som selvstændig Mand; men hvis De, Hr. Madsen, tænker Dem om, skulde de dog ikke alligevel have lagt Mærke til, hvorledes den dygtige og paalidelige Arbejder mangen Gang har maattet finde sig i en halstarrig Principals Vilkaarlighed eller i en lunefuld Faktors Styrelse? Jo, det har De vist, og i Dag, i Morgen, i Overmorgen, hver Dag foreligger der Eksempler derpaa. Det er dog ikke saadanne Smaating, vi tænkte paa, da vi nedskrev den af Hr. Madsen citerede Sætning; vi mente, at Typografen, som i gamle Dage uden videre fandt sig i at blive dikteret Arbejdsvilkaarene, ikke var Andet end et Træl, som man i Skikkelse af en Faktor gav et Opsyn, og det er dette Opsyn vi have betegnet ved „et Slags Slavefogderi“. Hvor man endnu vil holde fast ved dette System, ere Forholdene meget uholdbare, og derfor maa det vige; kun er det ikke alle Steder, at Faktoren er i Besiddelse af saa megen Intelligens, at han kan komme bort fra denne „Slavefogedbestilling“. At Hr. Madsen kan det, véd vi alt for godt, og at han ikke

vil beklæde en saadan Stilling, er sikkert nok. Naar nu Hr. Madsen gaar over til de Hanson'ske Trykkeriforhold i Hillerød, saa véd Enhver, at de, før han overtog Trykkeriets Bestyrelse, stode under al Kritik, men det er maaske ikke Alle bekendt, at han paa Grund af Trykkeriets slette Renomé ikke har været i Stand til at faa sin Arbejdskraft fornyet, men for en Del har maattet hjælpe sig med den Hanson'ske, der stod saa temmelig i Højde med Trykkeritilstandene, og heraf bliver hans Genvordigheder meget forklarlige. Vi samstemme fuldstændig med Hr. Madsens Slutningsbemærkninger. Den Slags Typografer, der ikke kende til Forpligtelser, kunne ikke høre Forbundet til. Hvis de to Typografer, der ere rendte deres Vej i Utide fra Trykkeriet, havde været Forbundsmedlemmer, vilde de ikke kunne have faaet deres Kvitteringsbøger udleverede, og dermed vilde de have været udelukkede, et Forhold, som kun kunde have været berigtiget, naar de havde opfyldt deres Forpligtelser overfor Trykkeriet. Den Slags „Dødkød" kan Forbundslegemet forvare sig imod. *Red.*

Forskelligt.

— I Følge Meddelelse til Forbundspræsidiet er deri Randers dannet en Stedforening af Forbundet.

— Hr. Ludv. V. Hansen fremstiller sig af og til i Principalorganet. Gentagne Gange har Korrekturspørgsmaalet været Genstanden for hans Undersøgelser, og nu er han da endelig ogsaa kommen saa vidt, at han med „Typ.-Tid." erkender det Rigtige i Huskorrekturens Indførelse, men, desværre! Indførelsen lader sig alligevel ikke ret vel gøre, fordi en saadan Ordning vilde blive for dyr for Principalerne og formindske Konsumen (hu! ha!); alligevel finder han en Udvej (Hr. Hansen er opfindsom!): „Bogtrykkerne bør overlade Huskorrekturlæsningen til en eller flere af sine bedste Arbejdere, som for en forholdsvis moderat*) Betaling kunne paatage sig dette Arbejde i deres Fritid*)." Med andre Ord: Hr. Hansen vil, at Typograferne skulle gøre den Slags Arbejde ligesom saa meget andet for hvad man vilde give dem. Et net Forslag af en Typograf! Men selv Prinicpalforeningens Formand, Hr. Sally B. Salomon, finder dog Hr. Hansens Forslag fer stærkt; han finder det „uforsvarligt" at byde dette „kedelige Arbejde" til en Sætter, „der har arbejdet flittigt hele Dagen". Her har Hr. Hansen drevet sin Principalisme saa vidt, at den endog bliver vel stiv for Principalerne selv. — Sidste Gang er Hr. Hansen optraadt som Kritiker over Voldgiftsretten og dens Nedsættelse, og han gør endog et svagt Forsøg paa at forsvare Principalernes Optræden i denne Sag. Det skulde han have ladet være med; han har virkelig ikke Kendskab til, hvad en Voldgiftsret egentlig er, og hvorledes den bør sammensættes, og det er en nødvendig Betingelse, naar han vil optræde som Kritiker; men han siger da heller ikke Andet, end at hvad Principalerne have gjort er vel gjort. Derimod faar „Hovedlederen", „Præsident for dansk Typograf-Forbund, Formand for den typografiske Forening og Redaktør af „Typ.-Tid.", Hr. R. P. Jensen, sit Rap; han kan først ikke forstaa, hvorfor „denne har modtaget Valg som Medlem af Voldgifssretten uden mindste Indsigelse", og dernæst har han Møje med at finde ud af, hvorledes han („Hovedlederen") stiller sig til det „saa meget omtalte" Tarifspørgsmaal saa vel som til Voldgiftsretten. Har De, Hr. Hansen, ikke læst Nr. 25 af „Typ.-Tid."? — dér vil De i en Redaktionsartikel faa klar Besked. De skulde læse den, og saa sammenholde det, De har læst, med det, vi nu vil sige Dem. Da der fra Typografernes Side skredes til Valg til Voldgiftsretten, gik dette ud paa at vælge to „Afsendinge" (ikke Voldgiftsmænd; det maatte bero paa Modpartens Stilling, om de vilde optræde som saadanne i den af Principalerne oktroierede Sammensætning af Retten); man valgte „Hovedlederen", fordi han ønskede en saa stor Indflydelse som mulig paa denne Sag. Paa den sidste ordenlige Generalforsamling i „Den typ. Forening." udtalte Formanden, at „Voldgiftsretten ophører, hvis der ikke for den er til Stede et anerkendt Retsgrundlag", som er den nu gældende Tarif, med andre Ord: naar Tarifen er opsagt, er Voldgiftsretten „en saga blott". At Voldgiftsretten og Tarifsagen saaledes staa i uadskillelig Forbindelse med hinanden, kan Enhver sé, der ikke er saa forblændet af Principalisme som Hr. Hansen. Man vil — Hr. Hansen inklusive — saa gerne ved Voldgiftsretten lægge et Baand paa Tarifsagens Ordning, men det er gennemskuet for længe siden og ogsaa forhindret, eftersom Retten nu er ordnet, som den er. Det kan Hr. Hansen nok finde ud af. Og saa kan kan vel ogsaa forstaa, hvorledes „Hovedlederen" i god Konsekvens kan sige, at Typograferne ville have en ny Tarifkommission, en ny Tarif, og at Voldgiftsretten ikke duer, samt maaske begribe, at der ved Voldgiftsretten er skabt en Forbindelse, som kan fremhjælpe Samarbejden i Tarifsagen, for ikke at tale om, at Retten mere end noget Andet godtgør Tarifens Intet. — Forresten faar Hr. Hansens Iver for Principalerne et komisk Anstrøg derved, at han ved Citater af Principalforeningens Love vil bevise, hvad Voldgiftsretten bør være for Typograferne. — Hr. Hansen nævner et Sted den „indre Strid" i Principalismens Tjeneste; det passer sig ikke for en god Kollega.

— Af Almanaker er der i Finansaaret 1873—74 erlagt Stempelafgift af følgende Tal: Wisbecks Almanak 98,170 Eksemplarer, Flinchs 90,000 og af Wissings Portemonnæalmanak 20,706. I det nævnte Aar udgaves endvidere

*) Udhævelserne ere af os. Red.

14 andre Almanakker, men af disse stempledes ingen i et Antal af 10,000 Eksemplarer; en (fra Ferslew) nærmede sig dette Tal med 9,499. (Morgbl.)

— Hugo Gerbers, Præsident for det østrigske Typograf-Forbund, er paa Grund af sin Virksomhed i Typografernes Tjeneste udvist af de østrigske Stater. Han er en dygtig Mand og meget afholdt af sine Kolleger. Det formenes, at han vedblivende kan medvirke som Leder for de østrigske Typografer.

— I Følge en Beretning fra Forstanderskabet for de hamborgske Bogtrykkerilærlinges Undervisning i Aaret 1874—75 finder denne langtfra den Tilslutning, ogsaa hos Lærlingene, som man kunde ønske. Tidligere, indtil 1872, havde Typograferne indrettet et Kursus for Lærlingene, men som Følge af det uregelmæssige Besøg maatte dette ophøre. Paa Opfordring optog Principalforeningen for Hamborg og Altona Sagen, og et Kursus i Modersmaalet paabegyndtes den 19. April 1874. Skønt Undervisningen kun fandt Sted om Søndagen, var der dog flere Officiner, hvis Lærlinge det ikke blev tilladt at møde, fordi Søndagen ikke var bekvem. Af 81 indskrevne Lærlinge mødte kun 75, og dette Tal er allerede i det første Fjerdingaar gaaet ned til 65. For om muligt at modarbejde den vedvarende Uregelmæssighed i Besøget, har man indrettet Præmier for de flittige Elever. Det er Hensigten til den tidligere Undervisning at føje endnu en Time, som skal anvendes til Læsning af Manuskripter.

— Den første Aarsberetning over Fagskolen for Bogtrykkeri-Lærlinge i Wien foreligger nu. Af ca. 850 Sætter- og Trykkerlærlinge ere kun 92 blevne underviste, et meget tarveligt Resultat. „Korresp." imødesér en Hensygnen af Skolen, skønt Bladet, det tyske Forbundsorgan, nærer de bedste Ønsker for den; det udtaler, at en saadan Skole ikke vil kunne trives, før Principalerne gaa ind paa at henlægge Undervisningstimerne til de Søgnedages Formiddage, og før de ophøre med at antage aldeles uskikkede unge Mennesker som Lærlinge.

I Belgien og Holland findes i Følge „Adressekalender for den nederlandske Boghandel": 367 Bogtrykkerier, 98 litografiske Trykkerier, 8 Anstalter for Kobbertryk, 4 Skriftstøberier, 3 Stereotypstøberier, 13 xylografiske Anstalter, 4 Farvefabriker, 87 Bogbinderier og 1,004 Boglader.

— Som et Bevis paa hurtig Ekspedition anføres, at New-Yorks ny Adressekalender, der er omtrent 18,000 Sider stor, blev sat og trykt i den korte Tid af 13 Dage. Dette Stykke Arbejde foregik i John Polhemus' Trykkeri. — Man opstille det Regnestykke: New-Yorks Adressekalender sættes og trykkes i 13 Dage, — hvor lang Tid behøves der for at sætte og trykke Københavns Vejviser?

— I den senere Tid har man i Leipziger-Foreningen beskjæftiget sig meget med en Normaltarif for Tysklands Trykkere og Maskinmestre, og „Korresp." indeholder nu et Udkast til en saadan. Her i København lade Trykkerne syv og ni være lige.

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale er i Hovedvagtsgade Nr. 8, 1. Sal (Hjørnet af Ny Østergade).

Af de hos mig bestilte Billetter til Nationalteatrets billige Forestilling i Søndags fik jeg kun Halvdelen, og Vedkommende fik Billetter i den Orden, de havde bestilt dem. De, som havde henvendt sig til mig om Billetter, men desuagtet ingen fik, ville have fortrinsvis Ret næste Gang, naar de forny deres Bestilling.

R. P. Jensen.

I Reglen hver Dag (Søndag undtagen) er jeg at træffe mellem Kl. 1 og 3 i Fortunstræde 4, St. Min Telegramadresse er: „Jensen. Fortunstræde, København. *R. P. Jensen.*

Rettelse. I forrige Numer stod opført som optaget Medlem i „Den typografiske Forening" „C. Th. Thomsen", men det skal være „C. Th. Hansen".

Typografiske Kundgørelser.

En Maskinmester (Trykker),
som har Kendskab til Træsnits-Arbejde, kan faa en god Plads i et herværende Bogtrykkeri. Billet, mrkt. „Maskinmester 530", bedes indlagt paa Aug. J. Volff & Co.'s Annoncebureau, Skindergade 2, i Løbet af 8 Dage.

En i Akcidens- og Værksats dygtig
Sætter
ønsker sig fra 25. Oktober en god og varig Plads. Billet, mrkt. „Akcidens-Sætter", befordres af denne Tidendes Ekspedition.

J. B. Meyer,
Flensburg, Grosse Strasse 548.
Hovedagentur for Hurtigpressefabriken **Frankenthal** (Albert & Co.),
anbefaler sig Dhrr. Bogtrykkere ved Bestillinger af Hurtigpresser, Pakpresser, Satineermaskiner etc. under gode Betingelser.

Lawrence Brothers pat. engl. Valsemasse
sælges af Eneagenten for Danmark og Norge, Bogtrykker H. J. Jensen, Christiania, for 40 Spdl. (160 Kroner) pr. 100 Pd. Større Partier frit København.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Ekstranumer | København, den 25. Oktober 1875. | 2. Aarg.

I Følge modtaget Telegram fra Ringkjøbing, dateret i Middags, har Forbunds-Kollegerne i Amtstrykkeriet ophørt med deres Arbejde, fordi Princípalen, Hr. Jørgensen, har nægtet Tarifens Indførelse.

Som Følge deraf er Ringkjøbing Amtstrykkeri blokeret.

I Præsidiet for „Almindeligt dansk Typograf-Forbund", den 25. Oktober 1875.

R. P. Jensen.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 43. København, den 23. Oktober 1875. 2. Aarg.

Det Æstetiske i Typografien.

*Indledning.**)

Endskønt Typografien ingenlunde tør regne sig til de „skønne Kunster", saa spiller dog paa dens nuværende Standpunkt Skønhedssansen en Rolle, som man ikke maa undervurdere. Saa snart en Fagmand, der blot halvvejs tør gøre Fordring paa at have lært Noget, faar et eller andet Stykke Bogtrykarbejde at se, saa vil hans første Blik være henvendt paa den typografiske Udstyrelse; han vil underkaste Arbejdet en Prøvelse, baade hvad Valget af Skrifterne, Sætningen i det Hele og Trykningen angaar, og han vil derefter dømme om Forretningen, hvorfra det er udgaaet, samt om de i samme sysselsatte Kræfter. Selv blandt Folk, som staa udenfor Faget, har denne Sans udviklet sig stærkt i den nyere Tid, og man hører undertiden af Saadanne meget træffende Domme blive udtalte over typografiske Frembringelser. Vel lader denne Skønhedssans sig ikke indtvinge i et reglementarisk Snøreliv — det er en gammel Sandhed, at Smag og Behag ere forskellige —, men der lader sig dog udfinde et Synspunkt, hvorfra man er i Stand til at fælde en teknisk rigtig Dom. Der har i Tidens Løb udviklet sig visse praktiske Regler, som man ikke tør undlade at tage Hensyn til, naar man ikke vil udsætte sig for den Sigtelse at have udført et Arbejde uden at have den tilbørlige Indsigt i samme.

Saaledes ser man i den Oversvømmelse af Skriftprøver, som Nutiden har ført med sig, en Mængde saakaldte „Zirskrifter", der alene udmærke sig ved en fuldstændig Mangel paa Smag og i det Højeste kunne tjene til at gøre et typografisk Arbejde smagløst, og kun af den bestandige Higen efter at finde paa noget Nyt, noget hidtil Uset, lader denne Mangel paa Skønhedssans hos Dhrr. Skriftstøbere sig forklare; hvad man mest maa undres over, er dog, at der endnu findes Bogtrykkere, der sætte Pris paa saadanne Monstrøsiteter, og at disse ikke ved den bedre Smag ere blevne umuliggjorte.

Desværre gælder dette ikke mindre med Hensyn til Sætningen. I Anvendelsen af de forskellige Skriftgrader i Forhold til Formatet, i Fordelingen af Lys og Skygge, ved Opstillingen af svære og lette Skrifter samt med Hensyn til en symmetrisk Ordning af lange og korte Linier og en rigtig Anvendelse af Spærring i Titler og Akcidenser bliver der syndet meget imod Skønhedssansen, og selv i almindelig Værksats med kun faa Underrubriker finder man ofte de forskellige Skrifter og Skriftgrader henkastede i et saa broget Virvar, som om det var skét uden det ringeste Overlæg. Og dog ere de herfor gældende Regler temmelig simple, saa at der i de fleste Tilfælde, selv med mindre Materiale, lader sig fremstille noget Smukt. Især er man tilbøjelig til at begaa Fejl ved Spatiering eller Spærring af Linier for at opnaa en større Brede, og man er ofte berettiget til at nære Tvivl om, hvorvidt vedkommende Sætter egenlig har haft selv det mindste Begreb om Hensigten med brede og smalle Skrifter, naar man f. Eks. ser, hvorledes ganske smalle Skrifter ere spærrede ud for at opnaa en bred Linie eller omvendt en Linie, bestaaende af faa Ord, har faaet en uforholdsmæssig Brede ved at være sat med en bred Skrift, og det paa Steder, hvor en smal Linie vilde have været ganske anderledes paa sin Plads. Saaledes gives der endnu Hundreder af Tilfælde, hvor Sætteren forsynder sig mod Alt, hvad der hedder Skønhed og Smag.

Ogsaa Trykningen, som vel i og for sig er et mere rent mekanisk Arbejde, udfordrer, navnlig ved Tilretningen af Titler, Akcidenser og Træsnit, en temmelig udpræget Skønhedssans med Hensyn til Fordelingen af Lys og Skygge, lysere eller mørkere Farvenuanser samt stærkere eller lettere Tryk, og der behøves undertiden en stor Dygtighed og megen Omhu, men desværre er man ofte tilfreds, naar der blot er opnaaet en ligelig Fordeling af Farven. Selv almindelig Værksats finder man endnu ofte baade uklart og klattet trykt, hvilket selvfølgelig tilintetgør Virkningen af selv den akkurateste Sætning og det bedste Materiale.

Af hvad der her er sagt, vil det sikkerlig tilstrækkeligt fremgaa, at Æstetikens Fordringer til Typografien ingenlunde ere saa helt ubetydelige, men meget mere fortjene at underkastes en nærmere Betragtning, for derved om muligt at komme til en klarere Mening om, hvad der i vort Fag fortjener at kaldes for smukt, og

*) Dette og følgende Stykker ere i fri Bearbejdelse gengivne efter „Korrespondent".

hvad der ikke fortjener en saadan Benævnelse. I det Følgende ville vi nu udtale vore Anskuelser vedrørende dette Punkt uden dog derfor at anmasse os altid at træffe det Rigtige; vi vente tvertimod, at Andre og bedre Underrettede ligeledes ville meddele deres Erfaringer, hvad der kun kan være til Nytte.

Brev fra Paris.

I Haab om at gøre Dem, Hr. Jensen, en behagelig Overraskelse, tilskriver jeg dem nogle Ord.

Da jeg sidst var i København, i Juni Maaned, efter at have tilendebragt min Rejse i Sverig-Norge og Rusland, havde jeg ikke den Fornøjelse at træffe Dem; man sagde mig, at den københavnske Forening havde bevilget Dem 400 Kr. til en Rundrejse i Danmark for at søge tilvejebragt en Forening af alle danske Typografer. Dette var mig en kær Efterretning, uagtet jeg derved blev berøvet en Samtale med Dem, men endnu glædeligere var det, da jeg af Hr. Læssøe, som opholdt sig her i Paris i Avgust Maaned, erfarede, at Deres Rejse havde givet et særdeles godt Resultat.

Her i Paris have alle Typografer ikke endnu kunnet komme overens om at indordne dem under **én** Forening, hvad der dog er sket i flere Lande. Maskintrykkerne bære alene Skylden for denne Adsplittelse. Flere Gange have de haft Lejlighed til at fortryde dette, og de ere heller ikke mere saa hovmodige som tidligere, da deres Priser ere blevne mindre Aar for Aar. Dersom de vare gaaede ind paa en Sammenslutning, havde vi nu haft én Forening i Stedet for tre, og de havde kunnet opretholde deres Priser.

Siden vor ulykkelige Krig, har Pariser-Sætterforeningen ikke, som den forhen plejede hvert Aar, fejret Gennemførelsen af Tarifen, men i Aar foranstaltede den en Banket i den Anledning. Her vilde jeg udtale mig. Jeg vilde vise, at jeg ikke havde glemt mit kære Fødeland. At kunne sige i en Forening, hvor flere Hundrede franske Typografer ere sammen til en Familiefest, at de danske Typografer have forenet sig ikke alene i København men i hele Danmark — det skulde være min Glæde, min Stolthed!

Banketten fandt Sted i Gaar; der var 4—500 Kolleger til Stede, og den var meget smuk. Min Beslutning tro tog jeg Ordet og ytrede Følgende:

Mine Herrer og kære Kolleger!

Skønt jeg ikke har den Ære at repræsentere Sætter- eller Trykkerselskaberne som Beskikket (délegué), saa tilhører jeg dog stedse Typografien, og jeg tror, at jeg kan tillade mig at tage Ordet ved denne typografiske Familiefest — en Fest, som i længere Tid ikke er bleven holdt, men hvis Afholdelse er bleven afbrudt ved uventede og smertefulde Omstændigheder for vort skønne Frankrig, der er mit Adoptivfædreland (ma patrie adoptive), og som jeg har elsket fra min Barndom — for at give Udtryk, hvad jeg føler i mit Hjertes Inderste.

Sættere i Typografien!

Eders Forenings stadige Held!

Ja, kære Kolleger, tiltrods for den sørgelige Periode, under hvilken en stor Del af os har lidt saa Meget, har Frankrig dog hævet sig igen, og vi have det Haab, at det kommende Aar vil samle os med mere Lykke og Munterhed, og at ikke alene Frankrig men ogsaa den franske Typografi maa være mere blomstrende (florisante).

Ved Deres sidste Sammenkomst havde jeg den Ære at tage Ordet for at udtrykke to Ønsker for Typografien: det ene for Syndikus-Kammeret (chambre syndicale) og det andet for Sammenslutningen (fusion) af alle Typografiens Grene (branches); Ønsket om Syndikus-Kammeret er realiseret, men Sammenslutningen er ikke fuldendt. Sætterforeningen og dens forhenværende Formand, min Ven Gauthier, som gav mig den første Idé til Sammenslutningen, skylder jeg Ros, ligeledes hans Efterfølger, min Ven Baraguet, og vor saa meget savnede Parot, som hjalp mig i mit Foretagende. Udførelsen har ikke haft Fremgang som i flere andre Lande, jeg har haft Lejlighed til at besøge siden Krigen, og hvor jeg har gjort Bekendtskab med de typografiske Foreninger. De typografiske Foreninger i hele Danmark udgør kun ét Forbund, hvori alle Typograferne ere forenede! — Det er glimrende! (C'est grandiose!)

Siden 1868 har jeg stedse haabet at se Sammenslutningen af alle Pariser-Typograferne realiseret, førend jeg endte mine Levedage, men i Dag indser jeg, at jeg er for gammel til at kunne have den Lykke at se mine Ønsker virkeliggjorte. Vi maa have et andet Aarhundrede dertil! (Il nous faut un autre siécle pour ça!)

Dette forhindrer mig dog ikke i til Slutning at gentage mit dyrebareste Ønske og at udbringe denne Skaal:

For Pariser-Typografien!

For de solidariske Typografforbunds Held saavel i Frankrig som i hele Verden!

Paris, den 17. Oktober 1875.

Jean Engelbauer.

Korrespondance.

Ringsted, 18. Oktober. Her i Byen er to Trykkerier, Zahles og Schous Enkes. I Zahles Trykkeri, der udfolder omtrent en dobbelt saa stor Virksomhed som Schous Enkes, beskæftiges fire Typografer (Faktoren, to Sættere og en Trykker) samt to Lærlinge; Trykkeriet har Maskine, en temmelig normal Arbejdstid og kun undtagelsesvis Søndagsarbejde samt Tarifen med 27 Øre. Sætterilokalet har hidtil været mindre godt, men en Forandring her i er nu forestaaende, da Ejerens nyopførte Bygning, hvor der særlig er indrettet hensigtsmæssige Lokaler til Trykke-

riet, snart er fuldført. Personalet i Schous Enkes Trykkeri bestaar af to Sættere, hvoraf den ene tillige er Haandpressetrykker (ingen Maskine), og to Lærlinge foruden Bestyreren, hvis Virksomhed ogsaa staar angiven paa Foden af Avisen som en Redaktørs. Arbejdsvilkaarene ere her 8—10 Kr. ugenlig samt Kost og Logis, Arbejde hver Søndag, hvorimod Arbejdstiden er normal, dog undtagne Lærlingene, der stundom blive bragte i Konflikt med Fabrikloven. Her i Ringsted er saaledes syv Typografer, og de Fleste af os have længe ventet paa at blive optagne i Forbundet. I Gaar havde vi da ogsaa i den Anledning Besøg af Præsidenten. En Sammenkomst blev foranstaltet til om Eftermiddagen, men kun Typograferne fra Zahles Trykkeri og Hr. Zahle selv gav Møde, hvorimod det Schou'ske Personale blev borte, hvad der var saa meget besynderligere, som man fra dette Trykkeri har hørt Røster om, at man vilde gaa i Rette med Præsidenten, fordi han endnu ikke havde besøgt Ringsted. Præsidenten udviklede Foreningens Grundæstninger og Hensigter, og alle fire tilstedeværende Typografer tilligemed Hr. Bogtrykker Zahle indmeldte sig i Forbundet ved at oprette en Stedforening med Hr. S. K. Johansen som Formand. Præsidenten erklærede, at det var første Gang paa hans Rejser, den Uhøflighed blev vist, at et helt Trykkeripersonale ikke havde efterkommet hans Anmodning om en Sammenkomst. De Tre, der staa udenfor Forbundet, ere J. M. Hansen (Bestyreren), Gemynthe og Fabricius; men det er at haabe, navnlig for de to Sidstes Vedkommende, at de ville faa Lejlighed til at erfare, hvad der baader dem bedst: enten at være Forbundsmedlem eller Ikke-Forbundsmedlem. *

Aalborg, 18. Oktober. I Forgaars Aftes festligholdt den herværende Stedforening den første Aarsdag for sin Stiftelse ved en Fællesspisning i Foreningslokalet, og omtrent alle Medlemmerne deltog deri. Ved Bordet blev straks med Enstemmighed vedtaget at sende de københavnske Kolleger en telegrafisk Hilsen, men da man kom paa Stationen med Telegrammet, overraskedes man med det ubehagelige Svar, at Aalborg Telegrafstation lukkes — Kl. 9. Københavnerne maa derfor for denne Gang være fornøjede med Erklæringen om, at Aalborgenserne „gerne vilde, men ikke kunde". Efter Bordet kom „Bollen" frem, og nu vekslede Taler og Sang. Formanden, Hr. L. Jensen, talte for Stedforeningen og Forbundet, idet han ønskede, at det maatte blive klart for alle danske Typografer, hvilken Betydning en fuldstændig Sammenslutning havde, og han fremsatte som sin Overbevisning, at Aalborg-Foreningen ikke vilde staa tilbage, men virksomt medvirke i den typografiske Samfundssags Tjeneste. Hr. Drachmann udbragte Præsidentens Skaal, Hr. Dein et Mindebæger for Gutenberg og Hr. Lautherborn Skaalen for Bogtrykkeriejerne i Aalborg, til hvilken sidste Skaal Hr. Drachmann knyttede Haabet om, at Stiftstrykkeriets Ejerinde, Fru Rée, snart vilde finde sig foranlediget til at forhøje Ugelønnen, da den nuværende, 16 Kr., staar under Middellønnen i Jylland og saaledes neppe er det Rée'ske Trykkeri værdig. Der blev endnu udbragt en Række Skaaler. Under den hele Festlighed herskede en udmærket Stemning, og man brød ikke op, før Klokken var over to. +

Kristiania. Det norske Bibelselskab har nylig udgivet sin Beretning, og heraf vil man erfare, hvilke slette Folk de norske Typografer ere. I Beretningen hedder det nemlig, at naar det er gaaet saa sent med Trykningen af det ny Bibeloplag, har dette „væsenlig sin Grund i Mangel paa Sættere, som Selskabets Bogtrykker forgæves har søgt ogsaa udenfor Landet, navnlig i København, og i Arbejdernes nuværende Uefterrettelighed og Opsætsighed, hvilket gør, at Mesteren maa se gennem Fingre med dem, om de forsømme deres Arbejde en, ja to eller flere Dage i Ugen, ti tales de til Rette, forlade de uden videre deres Tjeneste". Den her omhandlede Bogtrykker, som maa gennemgaa alle disse Genvordigheder, er Dhrr. Grøndahl & Søn, hvis Trykkeri er et af de større i Kristiania. Sagen kommer dog til at se anderledes ud, naar man, som der meddeles os gennem et Privatbrev, erfarer, at Forholdene i Dhrr. Grønhahl & Søn's Trykkeri ere saa slette, at næsten alle Typografer have i Sinde at vende det Ryggen, og til Overflod skulle vi derfor efterkomme en Anmodning om at advare de danske Kolleger mod Engagementstilbud fra dette Trykkeri. Bibelselskabet gør rigtigst i for Fremtiden at holde Typograferne udenfor sin Beretning, og Bogtrykkeren faar tage Skade for Hjemgæld.

Forskelligt.

I Følge § 4 i Presseloven af 3. Januar 1851 skal „af ethvert Skrift ikke over 6 Ark Bogtrykkeren samtidig med Skriftets Udlevering fra Trykkeriet og senest inden en Time fra Udleveringens Begyndelse afgive et Eksemplar paa Politikammeret". Denne Bestemmelse, som — siger „Morgbl." — naturligvis er begrundet paa, at det Offenlige skal have Lejlighed til snarest muligt at skride ind mod Skriftet, hvis man finder det strafbart, vil, efter hvad Bladet erfarer, det københavnske Politi fortolke paa en Maade, som utvivlsomt ikke er stemmende med Lovens Tanke, og som i sine Konsekvenser maa føre til de urimeligste Resultater. Politiet gør nemlig en Opfattelse af Ordet „Skrift" gældende, hvorefter det endog bliver nødvendigt under Tvang af Bøder at indlevere paa Politikammeret Eksemplarer af private Breve, Forretningsbreve o. Lign., ja af Adresser, Spisesedler, Priskuranter og Visitkort, medens det synes Bladet klart, at „Skrift" i den her omhandlede Henseende fornuftigvis kun kan betyde, hvad der er bestemt til at publiceres eller offenlig-

gøres, og at Politiet som Følge heraf ikke har nogen Ret til at forlange sig et Eksemplar udleveret af saadanne „Skrifter“, som kun ere bestemte for en begrænset, privat Kreds. Saaledes have Bogtrykkere ogsaa hidtil forstaaet den paagældende Bestemmelse i Presseloven, og i Praksis har Politiet indirekte stadfæstet denne Forstaaelse, idet det i over en Snes Aar ikke har fundet sig foranlediget til at skride ind før nu i den allersidste Tid, da det har troet at burde „forandre Signalerne“ og give Advarsler til nogle herværende Bogtrykkere, af hvilke Bladet i alt Fald for den enes Vedkommende med Bestemthed véd, at hans hele Brøde bestaar i at have trykt en privat Meddelelse fra Formanden i en demokratisk Forening til dennes Medlemmer. Hertil kunne vi føje den Berigtigelse, at for tre Aar siden blev „Den typografiske Forenings“ Bogtrykker idømt en Mulkt, fordi han ikke havde den samme Forstaaelse som Politiet af Presselovens § 4 med Hensyn til en Løbeseddel, der var undertegnet af denne Forenings Bestyrelse, og som kun angik et privat Foreningsanliggende. Det er sikkert den eneste Tiltale, der nogensinde her til Lands er skét i en saadan Sag, skønt den samme Forbrydelse baade før og efter den Tid har fundet Sted mange Hundrede Gange. Som „Morgbl.“ rigtig bemærker, kan denne Optræden fra Politimyndighedernes Side let bringe Næringstab for Bogtrykkerne, og det tør vel saaledes ventes, at Principalforeningen vil gøre Noget i Sagen.

— Maglemølle Papirfabrik, der navnlig er oprettet af Bogtrykkeriejere og Forlæggere, staar meget uheldig. Efter hvad der er oplyst paa en nylig afholdt Generalforsamling, ere de kalkulerede Udgifter ved Fabrikens Anlæg overskredne med 426,000 Kr. Aktiekapitalen er 800,000 Kr. og den svævende Gæld 616,000 Kr. Desuagtet savnes endnu Driftskapital, og man stillede derfor Forslag om at optage et Prioritetslaan paa indtil 800,000 Kr. Hvis en passende Driftskapital ikke skaffes tilveje, ser Bestyrelsen ingen anden Udvej end at stanse Driften. I en følgende Generalforsamling skal Sagen afgøres.

— Som bekendt er det Trier'ske Trykkeri fornylig gaaet over i andre Hænder og drives nu af to Brødre Schou, hvoraf den ene er Fagmand. Det tjener til Underretning, at de ny Principaler have en tvivlsom Respekt for Tarifen.

— I det tyske Sprog udkommer følgende typografiske Blade: I Berlin „Berl. Mittheilungen“; i Brunsvig: „Journal für Buchdruckerkunst“; i St. Gallen: „Helv. Typographia“; i Leipzig: „Annalen der Typographie“, „Archiv“ og „Korrespondent“; i Pest: „Typographia“; i Filadelfia: „Deutsch-amerik. Buchdrucker-Journal“; i Wien: „Vorwärts“ og „Oesterr. Buchdrucker-Zeitung“. Af disse Blade er „Korresp.“ Organ for det tyske Forbund og „Ann. d. Typ.“ for den tyske Principalforening, „Vorwärts“ for Wiener-Typograferne og „Oesterr. Buchd.-Zeit.“ for Wiener-Principalerne; „Helv. Typographia“ er det schweiziske Forbundsorgan, „Typographia“ i Pest Organ for de ungarske Typografer og „Deutsch-amerik. Buchd.-Journ.“ Organ for det tysk-amerikanske Forbund; „Berl. Mittheilungen“ er Organ for de Berliner-Principaler, der have udskilt sig fra den tyske Principalforening; „Journ. für Buchd.“ er et væsenlig teknisk og „Archiv“ et udelukkende teknisk Blad.

Den typografiske Forening.

Bestyrelsesmøde i Aften Kl. 9½ i Foreningslokalet.

Formanden.

Brevkasse.

Kolding. Beretning modtagen. Næste Numer.

Vejle. Ligeledes.

Typografiske Kundgørelser.

Lawrence Brothers pat. engl. Valsemasse

sælges af Eneagenten for Danmark og Norge, Bogtrykker H. J. Jensen, Christiania, for 40 Spdl. (160 Kroner) pr. 100 Pd. Større Partier frit Kjøbenhavn.

J. B. Meyer,

Flensburg, Grosse Strasse 548.

Hovedagentur for Hurtigpressefabriken **Frankenthal** (Albert & Co.),

anbefaler sig Dhrr. Bogtrykkere ved Bestillinger af Hurtigpresser, Pakpresser, Satineermaskiner etc. under gode Betingelser.

En Maskintrykker

fra Norstedt & Sønners Trykkeri i Stockholm ønsker Plads i Kjøbenhavn. Denne Tidendes Ekspedition modtager Billetter under Mærket „A. 1.“

En Sætter

ønsker sig anbragt i et tysk Værk eller Tidsskrift. Billet, mrkt. A. B., bedes i Løbet af 8 Dage indlagt i „Typ.-Tid.“s Ekspedition.

En Maskinmester (Trykker),

som har Kendskab til Træsnits-Arbejde, kan faa en god Plads i et herværende Bogtrykkeri. Billet, mrkt. „Maskinmester 530“, bedes indlagt paa Aug. J. Volff & Co.'s Annoncebureau, Skindergade 2, i Løbet af 8 Dage.

En i Akcidens- og Værksats dygtig **Sætter**

ønsker sig fra 25. Oktober en god og varig Plads. Billet, mrkt. „Akcidens-Sætter“, befordres af denne Tidendes Ekspedition.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening“ i Kjøbenhavn. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 44. København, den 30. Oktober 1875. 2. Aarg.

Forbundsmeddelelser.

Arbejdsstansning i Ringkøbing Amtsbogtrykkeri. Trykkeriet er blokeret.

Kolding. 17 betalende Medlemmer (Kolding 10, Ribe 3, Ringkøbing 2, Fredericia 1 og Middelfart 1 Medlem). Afrejst 1 Medlem til benhavn.

Vejle. 8 betalende Medlemmer. Afrejst 1 Medlem til København.

Aarhus. 28 betalende Medlemmer (Aarhus 24 og Randers 4 Medlemmer). Ny indtraadt 2, tilrejst 1, afrejst 2, udmeldt 1, udslettet 1 Medlem.

Kvittering for Forbundsbidrag.

Kolding. 1. Kv. 1875. Summa 22 Kr. 10 Øre.
Vejle. 1. Kv. 1875. Summa 10 Kr. 60 Øre.
Aarhus. 1. Kv. 1875. Summa 26 Kr. 20 Øre.

Det Æstetiske i Typografien.

I. Skriftstøberiet.

Det er en Kendsgerning, som ikke bliver benægtet selv af Skriftstøberne, at den nuværende Fremgangsmaade ved Støbningen i Almindelighed staar langt tilbage for den Akkuratesse og Renhed, hvormed man tidligere gik tilværks, hvorimod der med Hensyn til Skriftarternes Mængde og Zirlighed nu anvendes langt mere Skarpsindighed og Opfindsomhed end nogensinde før. At der herved kommer Meget imellem, som ingenlunde gør Opfinderen Ære og langt hellere aldrig maatte have set Dagens Lys, have vi allerede omtalt i Indledningen, og Enhver, der har haft Lejlighed til at orientere sig i denne Branche af Nutidens Opfindelser, maa indrømme, at en saadan Dom ikke er ugrundet; dog skal det siges, at største Delen kun kan glæde enhver Bogtrykker, der har Interesse for sit Fag. De saa kaldte Brødskrifter udvise nu en langt ringere Afvigelse i de forskellige Snit end tidligere, og med Undtagelse af Mediæval-Skrifterne er der paa dette Omraade intet Nyt at omtale; at denne sidste som Brødskrift virkelig kan siges at være smuk, turde vel være et stort Spørgsmaal, og den har vistnok en langt større Fremtid for sig som Akcidensskrift end i den omtalte Egenskab.

Hvad nu de brede Antikva-Titelskrifter angaar, saa lide disse, navnlig ved deres Anvendelse som Versalskrifter, af en betydelig Fejl, som ofte gør dem højst uskønne, og det er de store Huller, som Anvendelsen af Bogstaverne A, F, L, T, V, W fører med sig. Man tænke sig f. Eks. Ordet „TRÆLLEKAAR“ sat af en bred Grotesk, Klarendon eller Ekstended, hvilken Forskel bliver der da ikke med Hensyn til Mellemrummene, og hvilken Spærring skal der ikke til for tilnærmelsesvis at undgaa denne Forskel. Tidligere søgte man at afhjælpe denne Ulempe ved enten foroven eller forneden at lade disse Bogstaver beholde Udløbere, men nu er der ingen Skriftstøber, som gør sig denne Ulejlighed, og derved blive disse Skrifter ubrugelige i ovennævnte Tilfælde, især naar det gælder om at fremstille noget Smukt. Ved de smallere Skrifter findes ofte den Ulempe, at de enkelte Bogstaver, naar de ere satte ved Siden af hinanden, ikke danne en nøjagtig lige Linie, saa at de enten ved Foden danne et Savblad eller foroven et Geled af mere eller mindre vel udvoksede Individer, hvilket naturligvis er langt mere iøjnefaldende ved smalle Skrifter end ved brede. Alle disse Ulemper, som selvfølgelig i høj Grad forringe en Skrifts gode Udseende, finder man forresten ikke blot ved Titel- og Zirskrifter, men lige saa ofte ved Brødskrifter, navnlig i Antikva, og maa vel sagtens hidrøre fra Maskinstøbningen, da dette tidligere kun sjældent fandt Sted.

Ogsaa Støbningen af Indfatninger og Streger lader meget tilbage at ønske. Indfatningernes enkelte Stykker passe ikke nøjagtig til hverandre, saa at Sætteren for at opnaa Nøjagtighed er nødsaget til at bruge Papir- og Kortblade, og Dhrr. Skriftstøbere have, naar de se et Aftryk af deres Frembringelser, næppe nogen Idé om, hvilken Møje, Taalmodighed og Tid det har kostet at faa dem til at staa, som de skulle. Ligeledes er der ofte en Mængde Ulemper ved Stregerne; snart ere de af forskellig Styrke, saa at man, naar man ser dem sammenpassede, skulde tro, at det var forskellige Slags, hvad der naturligvis i høj Grad hindrer en nøjagtig Sætning af Akcidenser, snart ere de fine Streger af forskellig Finhed, de dobbeltfine Streger have forskelligt Mellemrum, Slyngestregerne have højere eller lavere Sving, og de systematiske

Skykker vise ikke den nøjagtige Tilslutning i Sammenføjningerne, der er saa nødvendig, og alt dette kan mangen Gang bringe selv den dygtigste Sætter til Fortvivlelse.

Alt dette er Ulemper, hvorved det Æstetiske, det Skønne i Typografien i høj Grad lider, og det er ovenikøbet Ulemper, som, da de hidrøre fra Støbningen, enten slet ikke eller kun vanskeligt lade sig overvinde. Det vilde i Sandhed være et stort Fremskridt, om Dhrr. Skriftstøbere lagde noget mere Vægt paa Akkuratesse i Stedet for at bryde deres Hoveder med at opfinde bestandig nye Skrifter, der mange Gange kun ere uskønne Omkalfatringer af i og for sig skønne Ting.

Til Slutning maa det være os tilladt at omtale endnu Et, som fortjener den største Opmærksomhed, nemlig den i mange Tilfælde betydelige Forskel i Skrifthøjden og den store Mangfoldighed af Skriftkegler. Hvor mange Ubehageligheder er der ikke allerede herved fremkommen, og hvor megen Tid og Opmærksomhed har dette ikke udkrævet i Støberierne, skøndt det kun kan have et eneste og alt andet end tiltalende Resultat, nemlig at gøre al Sætning til noget Makværk, som selv de dygtigste Fagmænd kun vanskeligt kunne finde ud af. Skulde det virkelig være umuligt at bevirke en Forandring heri? Det maatte dog ganske sikkert kunne lade sig gøre at faa alle Skriftstøbere til at antage et eneste, en Gang for alle fastslaaet System, og dermed vilde da hele denne Misère være forbi.

Nogle Betragtninger til Overvejelse.

Hr. Redaktør! Der er i den sidste Tid ved et Par Lejligheder i „Typograf-Tidende“ fremkommet Oplysninger om Sætternes Vilkaar under den nugældende Tarif, som foranledige mig til her at tage til Orde, da jeg hidtil ikke har sét disse Bemærkninger modsagte og derfor maa antage, at de i Almindelighed ere svarende til de virkelige Forhold. Det er paa denne Maade blevet slaaet fast, at den Fortjeneste, en god Arbejder ved godt, skært Arbejde, gode Korrekturer og i almindeligt 10 Timers Hverdags-Arbejde kan gøre Regning paa, ikke vil overstige 16 à 17 Kr. Et saadant Forhold havde jeg ikke tænkt mig kunde være til Stede, ti jeg har her i Trykkeriet netop daglige Beviser for, at Sættere, som jeg mener kun have et jævnt hurtigt Greb, tjene adskillige Procent mere under samme nævnte Forhold. Den ugenlige Fortjeneste vil i Gennemsnit beløbe sig til omkring 20 Kr., jeg kan sige mindst, naar der udvises Paapassenhed. Dette Resultat, forekommer det mig, maatte være temmelig betryggende for en Sætter og ikke for Tiden give Anledning til at søge yderligere Forhøjelse. Som jeg har bemærket, paatænkes det jo imidlertid at fremkomme med Fordring om en ny Tarif, der naturligvis vil gaa ud paa at faa Satsprisen yderligere forhøjet, samtidig med, at der skulde søges raadet Bod paa adskillige Mangler, som kunne være til Stede i den gamle. Vanskeligheden ved at ordne Forholdene saaledes, at de staa lige over hele Landet, forekommer mig dog at maatte være indlysende. Jeg kan nemlig ikke skønne rettere, end at Kaarene maa være i høj Grad ulige paa de forskellige Steder. Naar 16—17 Kroner bliver antaget som Norm for Uge-Udbyttet, kan jeg saa godt forstaa, at der trænges til Forbedring; men her paa Stedet ere vi, som foranført, komne et godt Stykke videre. Formodenlig gives der ogsaa Steder, hvor man ikke har naaet den antagne Gennemsnits-Fortjeneste. Men ville Sætterne gøre noget til Forbedring, mener jeg det rigtigst først at søge den nu gældende Tarif indført hele Landet over eller, hvor dette ikke vil kunne lade sig gøre, en fast, tilsvarende Løn. Først da, mener jeg, kan der gaas videre i sluttet Trop. En partiel Strejke (København) vil efter min Mening ikke give det forønskede Udslag; ti vel kan der hindres Tilgang fra Provinserne, men Understøttelsen her fra vil vist næppe kunne blive betydelig nok, og navnlig kan jeg ikke indsé, hvorledes en Sætter, der maaské ikke endnu har mere end 12—15 Kr. ugenlig — hvem véd —, skal kunne afsé noget af denne Løn, selv for kort Tid. Jeg frygter i saa Fald for, at der vil gaa mange Medlemmer tabt for Forbundet, tvungne af Nødvendigheden. Kan en Sætter, som her, tjene blot 20 Kr. om Ugen, bør han vist for Tiden være tilfreds. At dette ikke er Tilfældet alle Steder, hvor der arbejdes efter Tarifen, — kan De, Hr. Redaktør oplyse mig om, hvorledes dette hænger sammen? Paa nærværende Tidspunkt og med disse mindre godt ordnede Forhold vil en Prisforhøjelse sikkert afføde flere for Typograferne selv uheldige Omstændigheder, saaledes Antagelsen af endnu flere Lærlinge end hidtil, og andet, hvad der maatte være i Principalernes Interesse som Betryggelse mod kommende Eventualiteter.

Ved Siden af den Ret, Sætteren kan kræve til en anstændig, tidssvarende Betaling for sit Arbejde, har han imidlertid en Pligt, den første, som betinger hin, nemlig at udføre sit Arbejde efter typografiske Regler og med tilbørligt Hensyn til Smag og Skønhed. Dette maa være en Forudsætning. Naar der imidlertid gives Arbejdere, der nok ville have en god Betaling, men mod bedre Vidende — naturligvis — kun sørge for at faa saa meget fra Haanden som muligt uden at se hen til andet end Pengepungen, da bør der nedlægges en alvorlig Protest herimod. Og deres Tal, der hylde dette Princip, er desværre ikke saa forsvindende. Jeg har kendt Eksempler paa, hvorledes Sættere, der maaské have haft en daarlig typografisk Opdragelse, have søgt, naar det galdt skært, „beregneligt“ Arbejde, at faa saa mange og saa smaa Udgange i Satsen som muligt, det være sig nu simpelt hen ved at spærre ud eller gøre

smaa „Ændringer“ hist og her — maaske „Forbedringer“ —, stadig skottende mod „en heldig Udgang“. Ja, Opfindsomheden er utrolig, naar det gælder om at tjene Penge! — Blystege og Kvadrater kan der jo ogsaa ødsles med — men, nok herom. — Det har kun været min Mening med disse sidste Linier at ville værne om Typografernes Ære, og dette tror jeg nok skér bedst ved, at Enhver især med redelig Vilje arbejder paa Opfyldelsen af sine Pligter.

Kolding, 22. Oktober 1875.

David Thuge,
Bestyrer af „Folkebladets“ Trykkeri.

* * *

Paa det direkte Spørgsmaal om, hvorledes det hænger sammen, at Sætterne ikke alle Steder med Tarifberegning kunne tjene gennemsnitlig en Snes Kroner om Ugen, skulle vi svare: væsenlig fordi Typograferne endnu ikke have opnaaet gennem en Tarif at faa en tidssvarende Arbejdsordning indført, ti endnu den Dag i Dag administreres det overvejende Antal af Trykkerier gennemgaaende slet, hvorunder alene Typografen maa lide. Gid man en Gang maa faa Øjnene rigtig op for Betydningen af en tilfredsstillende tarifmæssig Arbejdsordning! — Hr. Thuges Betragtninger skulle vi forresten ved Lejlighed gøre til Genstand for nogle Bemærkninger.

Red.

Korrespondance.

Kolding, 20. Oktober. Alle Kollegerne i de under „Typografia“ henlagte Byer med Undtagelse af Varde have nu tiltraadt Forbundet, saa at Medlemsantallet ved Fjerdingaarsopgørelsen stillede sig saaledes: Kolding 10, Ribe 3, Ringkøbing 2, Fredericia 1 og Middelfart 1 Medlem. — I Ringkøbing er to Trykkerier, Amtsavisens Trykkeri, der ejes af Hr. J. Jørgensen, har en Hurtigpresse og en Korrekturpresse, og det beskæftigede i Begyndelsen af denne Maaned en Typograf og tre Lærlinge foruden Ejerens Søn, der er Trykkeribestyrer; Arbejdstiden strækker sig fra Kl. 8 Morgen til Kl. 8 Aften uden Middag, og Lønnen er 8 Kr. ugenlig foruden Kost og Logis. Folkebladets Trykkeri ejes af et Aktieselskab og er forpagtet af Bogtrykker A. Rasmussen; her er ligeledes en Hurtigpresse og en Korrekturpresse samt en Typograf og tre Lærlinge, hvorimod Arbejdstiden kun er fra Kl. 7 Morgen til Kl. 7 Aften med 2 Timers Middag, medens Lønnen er 18 Kr. ugenlig. — I det forløbne første Kvartal er Intet skét af Betydning. „Typografias“ Viatikumskasse, hvortil Medlemmerne svare 10 Øre om Ugen, har givet Understøttelse til 17 Rejsende, hvoraf kun den ene var en Dansker, de andre seksten Tyskere, men alle vare Forbundsmedlemmer; tre Rejsende have ikke faaet Viatikum, fordi de stod udenfor det danske og tyske Forbund. Hver Rejsende faar $1^1/_2$ Kr. i Viatikum, saa det vil deraf sés, at Kassen i det første Fjerdingaar har haft en betydelig Underballance. — Foreningen her holder Møde den første Søndag i hver Maaned, og i disse udbrede vi os om Alt, hvad der foregaar rundt om i Landet. Hvad angaar de stedlige Forhold, kunde der være Grund til at sige en Del for et enkelt Trykkeris Vedkommende, men denne Gang vil jeg indskrænke mig til at meddele, at i Heimanns Trykkeri beskæftiges for Øjeblikket ikke mindre end 5 — fem — Skolebørn (!), dels Drenge-, dels Pigebørn, ved Sætning. Af den Grund har en Kollega opsagt sin Plads og forlader i disse Dage Trykkeriet. Næste Gang, jeg lader høre fra mig, skal jeg maaske forklare Forholdene i dette vel renomerede Trykkeri noget nærmere. §

Ringkøbing, 25. Oktober. Efter at vi her i Ringkøbing straks pr. Telegram have givet Forbundspræsidiet Underretning om en Arbejdsstansning i det herværende Amtsbogtrykkeri, skal jeg nu fremstille Bevæggrundene hertil. Som bekendt have Forholdene i Amtsbogtrykkeriet stedse lidt af adskillige Mangler: Arbejdstiden har været lang, Lønnen lille, og de Forsøg, der hidtil ere blevne gjorte for at forbedre Forholdene, have været saa temmelig frugtesløse. Da der nu imidlertid — som Følge af, at en Lærling havde absenteret sig og en anden nylig er bleven udlært — paa en Gang kom til at arbejde fire Typografer mod kun en Lærling, fandt vi, at Øjeblikket var kommet til at faa Forholdene forbedrede paa en tilfredsstillende Maade, og de fire Kolleger henvendte sig saaledes til Principalen med Forlangende om en Arbejdstid paa 10 Timer daglig (tidligere 12), Beregning efter Tarifen eller en Minimumsbetaling paa visse Penge af 18 Kr. ugenlig samt Afskaffelse af Søndagsarbejdet. Svaret fra Principalen, Hr. Vald. Jørgensen, var, at han viste vor Afsending Døren, idet han ytrede de Ord: „Jeg er lige glad, om saa hele Skidtet rejser; vi kunne faa nok af den Slags“. Alle fire Kolleger forlode øjeblikkelig deres Pladser, og ligelydende Telegrammer herom tilsendtes Præsidenten og Kredsens Formand, Hr. Emil Petersen i Kolding. Vi ere taknemmelige for Præsidentens Svartelegram og glæde os til at have handlet saaledes, at Forbundet gør Sagen til sin. Der kan vel næppe være Tvivl om, at Hr. Jørgensen nu kommer til at gøre et særdeles ubehageligt Bekendtskab med vort prægtige Forbund, og der er flere end denne Principal, som kunde have godt deraf. I Enighed og fast Sammenhold ere vi bestemte paa at føre vort Forlangende igennem under Beskyttelse af Forbundet. —*r.*

Fakse, 26. Oktober. I det herværende Trykkeri, der ejes af Hr. Olsen, er kun to Typografer, men derimod er det godt forsynet med Lærlinge, hvoraf der findes tre; den ældste Lærling har været i Trykkeriet i 2 Aar, den næstældste i 1 Aar og den yngste, som skal være Typograf, uagtet hans Evner ikke tillade ham det, i et halvt Aar. Arbejdstiden er fra

Kl. 7 Morgen til 7 Aften med en halv Time til Frokost og en Times Middag; om Søndagen arbejdes til Kl. 12 Middag. Ugelønnen, der vistnok hører til de bedre Lønninger i Provinserne, er 10—12 Kr. ugenlig samt Kost og Logis, og naar Overarbejde bliver forlangt, arbejdes til Kl. 10 Aften, hvilket godtgøres med 1 Kr. For et Aar siden blev Ugelønnen forhøjet med 2 Kr. og Arbejdstiden forkortet med en Time. Siden den Tid har Principalen uden Foranledning fra Typografernes Side et Par Gange udtalt sig om det Heldige i Søndagsarbejdets Afskaffelse; han har beklaget, at en Overenskomst i saa Henseende ikke kom i Stand blandt Bladudgiverne i Sydsælland, hvad han var meget stemt for, men for Øjeblikket tvang Konkurrencen ham til at fastholde Søndagsarbejdet. — Begge Trykkeriets Typografer ere Forbundsmedlemmer, og et Eksemplar af Tidenden kommer til Trykkeriet. *E.*

Efter Redaktionens Slutning have vi modtaget følgende Skrivelse:

Hr. Redaktør!

Naar Præsidiet for „Almindeligt dansk Typograf-Forbund" i et Ekstranumer af „Typograf-Tidende" har erklæret Ringkøbing Amtstrykkeri i Blokade i Følge et herfra modtaget Telegram, dateret den 25. Oktbr., Middag, med Underretning om, at jeg skulde have nægtet Tarifens Indførelse, da tillader jeg mig herved at oplyse Dem om, at det Sidste ikke forholder sig saaledes, som Telegrammet har meddelt Dem.

Sagen er nemlig denne: Fire Sættere i mit Trykkeri, af hvilke Fürwald kun har arbejdet her to Dage, Jensen, der ikke er udlært og for 7 Dage siden var kommen hertil fra Aarhus, Madsen og Andersen, der begge have lært her, den sidste er Typograf siden Maanedens Begyndelse, — erklærede nemlig i Mandags, at de straks vilde paa Beregning, hvortil der blev svaret dem, at dette først kunde lade sig gøre om 14 Dage, naar de vare løste fra deres hidtidige Akkorder. De nedlagde imidlertid straks Arbejdet, vistnok aldeles i Strid med deres indgaaede Forpligtelser. Som sagt tilbød jeg dem og tilbyder enhver Sætter, der vil tage Arbejde i mit Trykkeri, Tarifens Indførelse, men der bør dog virkelig være Orden i Alting. Det er vel næppe Meningen, at Principalerne herefter skulle sættes udenfor Lov og Ret.

Idet jeg medeler Dem disse Fakta, af hvilke det vistnok vil fremgaa, at det er begrundet paa en Misforstaaelse, naar Ringkøbing Amtstrykkeri er erklæret i Blokade, tillader jeg mig at anmode Dem om at lade nærværende Skrivelse aftrykke i det først udkommende Nr. af „Typograf-Tidende".

Ringkøbing, den 27. Oktbr. 1875.

Ærbødigst

J. J. Jørgensen,

Redaktør af Ringkøbing Amts-Avis.

* * *

Naar den opmærksomme Læser sammenholder den Beretning, vor Korrespondent har meddelt, med Hr. Redaktør Jørgensens Skrivelse, vil han finde, at der egentlig ikke er nogen bestemt Modsigelse til Stede, men man vil tillige erfare, at der, selv om Hr. Jørgensens Indsigelse tages for god, alligevel er Beføjelse nok for Kollegerne til at handle, som de have gjort. Hvis der blandt Hr. Jørgensens Typografer skulde findes en, som ikke havde udstaaet sin Lære, bliver det Hr. Jørgensens egen Skam. *Red.*

I disse Dage løber en Person omkring i Trykkerierne for at tigge Penge sammen til „en Kollega Fritz Severin Walgreen". Walgreen er ikke Typograf saaledes, at han kan fremstille sig som Kollega, og desuden have vi Grund til at tro, at Tiggeriet har Noget tilfælles med, hvad man kalder „at redde", hvorfor vi skulle advare mod det. *Red.*

Klager over mangelfuld Besørgelse af Tidenden bedes anmeldte til Hr. Kasserer L. D. Berg, Regnegade 17, 3. Sal.

I Reglen hver Dag (Søndag undtagen) er jeg at træffe mellem Kl. 1 og 3 i Fortunstræde 4, St. Min Telegramadresse er: „Jensen. Fortunstræde, København. *R. P. Jensen.*

Brevkasse.

Holbæk. Korrespondancen maa vente til næste Gang.

Typografiske Kundgørelser.

To driftige Typografer

kunne paa meget favorable Vilkaar og saa godt som uden kontant Udbetaling faa et af Københavns større Bogtrykkerier enten til Købs eller i Forpagtning. Denne Tidendes Ekspedition befordrer Billetter under Mærket „Bogtrykkeri".

Lawrence Brothers pat. engl. Valsemasse

sælges af Eneagenten for Danmark og Norge, Bogtrykker H. J. Jensen, Christiania, for 40 Spdl. (160 Kroner) pr. 100 Pd. Større Partier frit København.

J. B. Meyer,

Flensburg, Grosse Strasse 548.

Hovedagentur for Hurtigpressefabriken **Frankenthal** (Albert & Co.),

anbefaler sig Dhrr. Bogtrykkere ved Bestillinger af Hurtigpresser, Pakpresser, Satineermaskiner etc. under gode Betingelser.

En Maskinmester

til om Natten at besørge Trykningen at et Dagblad søges. Nærmere Oplysninger faas hos R. P. Jensen.

En Sætter

ønsker sig en god og varig Plads. Billet, mrkt. „Sætter", befordres af denne Tidendes Ekspedition.

En Trykker

kan straks faa Plads i en Provinsby paa Sælland. — Betingelserne ere: 10 Timers Arbejdstid, Ugeløn 18 Kr., for Overarbejde Ekstrabetaling. — Man henvender sig til R. P. Jensen.

To Sættere

ønske Plads i en Provinsby.

R. P. Jensen.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.

Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 45. København, den 6. November 1875. 2. Aarg.

Forbundsmeddelelser.

Arbejdsstansning i Ringkøbing Amtsbogtrykkeri. Trykkeriet er blokeret.

Aalborg. 19 betalende Medlemmer (Aalborg 12, Hjørring 4, Frederikshavn 3). Ny indtraadt 2, tilrejst 2, afrejst 2. Sætter J. J. Vulff bortrejst og efterladt sin Bog Nr. 4, udstedt i København. Efterretninger fra Thisted og Nykøbing p. M. mangle. I Hobro findes kun Lærlinge.

Kvittering for Forbundsbidrag.

Aalborg. 1. Kv. 1875. Summa 19 Kr. 30 Øre.

Det Æstetiske i Typografien.

2. Sætningen.

Vi komme nu til det Gebet i Typografien, hvor Smag og Skønhed bedst er i Stand til at komme til sin Ret, nemlig til Sætningen. Denne er imidlertid saa forskellig (Værksats, Tabelsats, Annoncesats og Akcidenssats), at det er nødvendigt at omtale hver Del for sig, og vi ville da tage dem for os i den her angivne Rækkefølge.

1) Værksats. Her maa man frem for Alt have for Øje, at Fordelingen af Ordenes Mellemrum gennemgaaende bliver saa nøjagtig ens, som det vel er muligt; desuden maa man ogsaa have Opmærksomheden særlig henvendt paa Brydningen af Ordene, skønt selvfølgelig Brydninger i det Hele taget bør undgaas, hvor det lader sig gøre. Herpaa skulle vi dog ikke nøjere gaa ind. Dette og forskellige andre Punkter angaaende Værksatsen er Noget, som egenlig skulde danne Lærens Begyndelsesgrunde men i mange Tilfælde desværre forbigaaes, Noget, som selv af Sættere, der ere fuldstændig à jour med disse Regler, overses, naar der ikke føres en skarp Kontrol dermed, samt Noget, der vanskelig lader sig undskylde ved at anføre det Tidsspildende ved disse Reglers Overholdelse. I hvert Fald lider Satsens Udseende meget derunder, og en virkelig god Sætter kan næppe bringe det over sit Hjerte at skynde sig paa denne Maade. Ligeledes maa Opmærksomheden være henvendt paa, at man ved et passende Udvalg af Skrifter og en forholdsmæssig Længde af Linierne er i Stand til ved de i et Værk forekommende Rubriker at fremstille noget virkeligt Smukt, som forskønner hele Arbejdet, hvorimod man ved at se et af de hyppigt forekommende Værker, hvor Kapitler o. s. v. ere satte uden den ringeste Eftertanke, hvor der er anvendt altfor svære Skrifter, eller hvor enkelte Linier, som maaske kun ere af underordnet Betydning, ere spærrede ud til for megen Brede, ikke kan andet end ærgre sig over, at saadanne Ting overhovedet kunne udgaa fra en Typografs Haand. Endvidere henhører det til en regelmæssig Sats, at Forkortelser (Abreviaturer) som: f. Eks., o. s. v., o. desl. ikke deles i Slutningen af en Linie, ligesom der desuden altid først bør knibes ved disse, da Punkterne jo bevirke et større Mellemrum.

Ved Spatiering maa man kun anvende én Sort Spatier, helst ottendedels, hvilket bedst opnaas, naar man ved Aflægningen nøje sorterer Spatierne. I spatieret Sats bør enhver Knibning undgaas, da dette giver den et ufordelagtigt og utydeligt Udseende. I det Hele taget kan der ikke siges at være noget Smukt eller for Øjet Tiltrækkende ved spatieret Sats, og den bliver da heller ikke anvendt i de romanske Sprog, hvor man, naar Noget skal fremhæves, bruger Kursivskrifter, og ved Navne som oftest Kapitæler, der dog ikke kunne siges at være heldige, da de ere senere at læse, hvorimod Kursiv vistnok er den hensigtsmæssigste hidtil kendte Skrift til dette Brug. I Fraktur bruger man som anden og tredje Grad, hvor det gælder at fremhæve, halvfed og fed Skrift, hvilket imidlertid giver det Hele et forunderlig broget Udseende, som vistnok næppe Nogen vil kalde smukt.

Ved Indrykningen forsynder man sig ligeledes hyppigt mod den gode Smag, idet man ved smalle Formater anvender for stor og ved brede for ringe Indrykning. Reglen er, at der i Linier paa indtil tre Konkordanser rykkes 1 Geviert ind, indtil 4 K. 1½ G., indtil 5 K. 2 G., indtil 7 K. ½ K., indtil 10 K. ¾ K. og over 10 K. en hel Konkordans.

I Katalog- og anden Abreviatursats finder der ofte Sted en meget urigtig Fordeling af Mellemrummene, idet man spærrer paa Steder, hvor Ordene i Følge Meningen høre sammen, og derimod kniber, hvor der egenlig skulde være Ophold. Dette er ikke alene stødende for Øjet, men det vanskeliggør tillige Læsningen og Forstaaelsen

af saadanne Værker. Ogsaa med Hensyn til de leksikalske og grammatikalske Værker gælder dette.

Vi have nu nævnt de Fejl, som hyppigst forekomme i Værksats. Der kunde vel endnu være Meget at sige om denne Del af Sætningen, men det er Altsammen Noget, hvortil en ordenlig Sætter vilde sige, at det forstaar sig af sig selv, og vi ville derfor forlade dette Emne, hvorom der maaske allerede er sagt for Meget — ti hvem der er sort af Naturen, lader sig ikke vaske hvid, og frivillige Blinde ere de vanskeligste at gøre seende — for at gaa over til Tabelsats.

(Forts.)

Korrespondance.

Holbæk, 28. Oktober. I Søndags modtog Holbæk Besøg af Forbundspræsidenten, for at han kunde faa en stedlig Forening oprettet her. Samtlige Kolleger og Principaler vare indvarslede til et Møde i Hotel „Isefjord" om Eftermiddagen, men af Principalerne mødte kun Bogtrykker Willadsen, hvorimod alle Kollegerne paa en nær vare til Stede. Præsidenten gjorde Rede for Hensigten med Dannelsen af Forbundet og forklarede dets Grundsætninger, hvorefter alle tilstedeværende Kolleger samt Hr. Willadsen gav Forbundet deres Tilslutning og dannede en Stedforening med Hr. Sønderkjær som Formand. I Byens tre Trykkerier (Chr. Bechs Enkes, Conrad Hansens og Willadsens) er i Alt 8 Typografer, hvoraf Bechs og Willadsens Trykkerier have hver fire, medens der ikke findes en eneste Typograf i Conrad Hansens Trykkeri men et Personale, bestaaende af to Kvinder, to Lærlinge og to ukonfirmerede Drenge, som ere anbragte ved Sætterkassen den halve Dag, de ikke ere i Skole. Arbejdsvilkaarene i Bechs og Villadsens Trykkerier, der kun have hver en Lærling, ere ret gode, dog er Ugelønnen i det Bech'ske Trykkeri, 16 Kr. for Sætterne og 18 Kr. for Trykkeren, vel lav; Willadsens Typografer faa enten 20 Kr. om Ugen eller have Beregning efter Tarifen. I det Conrad Hansen'ske Trykkeri kendes ikke andre Arbejdsvilkaar, end man véd, at Brud paa Fabrikloven hører til Dagens Orden. Intet af Trykkerierne har endnu faaet Hurtigpresse, og i Conrad Hansens kan man endog hjælpe sig med en gammel Kolumbiapresse. Det Conrad Hansen'ske Trykkeri staar for Øvrigt meget lavt i typografisk Henseende, dets Frembringelser ere under al Kritik, og i et saadant Trykkeri uden Vejledning af en eneste Typograf uddannes hvert Aar unge Mennesker i Typografien — *o mores!*

*

— 3. November. I Søndags holdt den ny oprettede Stedforening sit første Møde for at vedtage Love o. desl. Ved samme Lejlighed besluttedes det at afskaffe Søndagsarbejdet. Hr. Willadsen gik straks beredvillig ind derpaa, og det Bech'ske Trykkeris Bestyrer, Hr. Bønnelycke, vil næppe heller stille Vanskeligheder i Vejen, skønt det er os ikke ubekendt, at denne Reform fra Hr. Bønnelyckes Side var bestemt til at skulde gaa ud over en af Kollegerne, hvis Plads han har søgt at besætte, Noget, der dog let kunde have faaet skæbnesvangre Følger for Trykkeriet, men som derfor nok ogsaa er opgivet.

*

Stege, 30. Oktober. Her paa Møen er to Trykkerier; det ene, hvorfra „Møens Avis" udgaar, og som ejes af Hr. Lohmann, er i Stege By, det andet paa Rødkilde, 1/4 Mil fra Stege, og er for halvandet Aar siden kommet i Folketingsmand Bojesens Eje; fra dette Trykkeri udgaar Øens Venstreblad, „Folkebladet". Dønningerne af den typografiske Bevægelse er nu ogsaa naaet hertil, men, saa vidt vides, have endnu kun „Folkebladets" Typografer sluttet sig til Forbundet. Dette Trykkeris Personale bestaar af to Typografer og to Lærlinge; den ene Typograf er lønnet med 16 Kr. om Ugen, den anden med 6 Kr. 66 Øre om Ugen samt har fri Station, hvortil kommer, at de begge have Andel i Udbyttet af Akcidensarbejdet med 25 pCt.; Lærlingene faa 100 Kr. i aarlig Løn og fri Station; Arbejdstiden er fra 7 til 7 med 2 1/2 Times Spise- og Hviletid. I det andet Trykkeri, Hr. Lohmanns, er foruden Ejerens Søn, der er oplært ved Faget, endnu en Typograf og tre Lærlinge; Typografen faar 6 Kr. om Ugen og fri Station, Lærlingene 32 Kr. aarlig og fri Station; Arbejdstiden er lang og strækker sig fra Kl. 7 Morgen til Kl. 8—8 1/2 Aften med kun en Times Spise- og Hviletid, ligesom Søndagsarbejde finder Sted hele Formiddagen uden Godtgørelse. Som det heraf vil ses, er der ikke saa lidt Forskel paa Arbejdsvilkaarene i de to møenske Trykkerier; „Møens Avis"s Trykkeri staar meget tilbage for „Folkebladets", skønt dette vel har svært nok ved at være i Niveau med alle Landets Trykkerier i Almindelighed, og i hint kan derfor vistnok ogsaa imødeses Forandring. Kun i „Folkebladets" Trykkeri holdes „Typograf-Tidende". Ø.

Aarhus, 1. November. I Dag have vi den Fornøjelse at kunne meddele, at Silkeborg-Kollegerne nu ogsaa have sluttet sig til Forbundet, idet vi gennem Hr. Faktor Kildahl der Steds have modtaget Meddelelse om, at foruden denne Kollega tillige Dhrr. J. S. Petersen og Kr. Eriksen ere indtraadte som Medlemmer fra 1. Oktober at regne. Endvidere er der fra Viborg indkommet Beretning, i Følge hvilken de derværende fire Kolleger, Dhrr. E. O. Paludan (Tillidsmand), C. Mohr, P. R. Møller og H. Hagen, ere Forbundsmedlemmer, de tre førstnævnte fre 1. Juli og sidstnævnte fra 1. Oktober at regne. Stedforeningen har nu et Medlemsantal af 28 (Aarhus 21, Silkeborg 3, Viborg 4). Den tidligere underlagte By Randers staar som selvstændig Stedforening med fem Medlemmer. Fra samtlige andre Byer, der ere underlagte Aarhus, have vi endnu ikke modtaget Meddelelser, dog „Skanderborg Avis"s Trykkeri undtaget, hvor der, saa vidt vides, ikke beskæftiges Typo-

grafer men kun 1 à 2 Drenge og en kvindelig Sætter. Hvad Forholdene i Silkeborg-Trykkeriet angaar, da have vi bragt i Erfaring, at der her arbejdes paa Beregning efter Alfabet med 27 Øre pr. Tusind, og at der findes fire Lærlinge med Udsigt til at faa en til om kort Tid, det bliver altsaa fem (!) Lærlinge. — Ved Maanedsmødet her i Byen i Søndags bragtes Vinterfornøjelserne paa Omtale, men man kom ikke til noget Resultat, hvorfor der til paa Søndag vil blive indkaldt en Generalforsamling, som har at tage endelig Beslutning i saa Henseende. — Saa snart Bestyrelsen modtager de manglende Efterretninger fra de under Aarhus henlagte Byer, skal derom ské Meddelelse til Præsidiet.

Bestyrelsen for Aarhus Stedforening.

Ringkøbing, 2. November. Ringkøbing Amtsbogtrykkeri har med Rette altid været omtalt som et af de sletteste Steder for Typografer, og „Dagstel." har haft en ikke saa ganske ringe Indtægt fra Hr. Redaktør Jørgensen for Bekendtgørelser angaaende Typografer, som kunne faa „fast" Plads. Hidtil har Trykkeriet hovedsagelig været drevet ved Lærlinges Hjælp, og kun en Gang imellem, naar det har været Redaktøren mulig at opdrive en Typograf eller en rejsende Kollega forvildede sig til Ringkøbing, har der arbejdet en saadan. For Tiden bestyres Trykkeriet af Hr. Valdemar Jørgensen, en Søn af Bogtrykkeriejeren; han er næppe ukendt i København, hvor han har været i et Par Trykkerier, men desværre har han kun haft ringe Udbytte af at have været ude iblandt Folk, ti hans Optræden lige over for Typograferne er mildest talt uforskammet. Kun faa af de Typografer, som have arbejdet i Jørgensens Trykkeri, ere komne derfra paa almindelig Maade, ved Opsigelse fra en af Siderne; nogle ere bogstavelig kastede ud af Døren, andre mere bløde Naturer ere rømmede derfra om Natten eller have maattet gaa øjeblikkelig, uden Opsigelse, og lignende, ligesom Hr. Valdemar Jørgensen heller ikke skal have undset sig ved i Vidners Overværelse at slaa en Kollega paa Øret, der paa Grund af Svaghed ikke kunde slaa igen.

Indtil for omtrent 8 Dage siden vare vi fire Typografer og en Lærling — en forhenværende Rebslager paa ca. 30 Aar! — beskæftigede hos Hr. Jørgensen.*) Af disse fire Typografer boede de to hos Jørgensen paa et „Tagkammer", og de andre to i Byen, medens tre af dem spiste hos Redaktøren. Kosten var i den sidste Tid ret god, og dette skal i Reglen være Tilfældet, naar der er kommen nye Folk; men tidligere har den været saa simpel og utilstrækkelig, at de have maattet købe en stor Del af Føden i Byen for at mætte dem.

Arbejdstiden for tre Kollegers Vedkommende var fra Kl. 8 Morgen til Kl. 8 Aften, uden Middagshvile, kun den nødvendige Spisetid, som dog var indskrænket til det mindst mulige, saa at man kan sige, at de kom tyggende paa den sidste Mundfuld Mad fra Middegsbordet og stillede dem ved Kassen. Meddeleren heraf, som boede og spiste i Byen, havde forud betinget sig $1^1/_2$ Times Middag. Naar man altsaa regner en daglig Arbejdstid af 12 Timer og om Søndagen 5 à 6 Timer, faar man et ugenlig Timeantal af mindst 77 Arbejdstimer, for hvilke Betalingen var følgende:

En fik Kost og Logis og	6	Kr.
— — do. do.	7	—
— — do. men ikke Logis	8	—
— egen Kost og Logis og	16	—

Man vil deraf se, at Fordringerne, der bleve stillede til Typograferne, vare store, men Vilkaarene yderst slette.

Naar man endvidere tager i Betænkning den slavelignende Behandling: at give en Typograf Prygl, at forlange af en anden, at han skal hente Øl, Cigarer o. lign. fra Byen til Principalen, at tiltale Typografer med „Du" uden at være „Dus" med dem, sjælden at nævne dem ved Efternavn — hvad almindelig Høflighed byder — men bestandig ved Fornavn, at overfuse dem med Grovheder uden ringeste Anledning, at have et Menneske gaaende frem og tilbage paa Gulvet og kige i Vinkelhage og Skib, — naar man lægger Alt dette sammen, saa spørger jeg enhver Kollega, han høre til Forbundet eller ikke, om saadanne Trykkeriforhold ikke højlig trænge til at reformeres?

Allerede længe havde Ilden ulmet, men man afventede det Tidspunkt, da Personalet var fuldtallig, for at gøre fælles Sag og forlange en Forbedring i Kaarene. Dette Tidspunkt kom.

Vi samledes en Aften med vor Kollega paa „Folkebladets" Trykkeri for at tale om, hvad der burde gøres for at forandre Forholdene, og for om mulig at tage Beslutning om Maaden, hvorpaa Sagen bedst kunde ordnes. Jeg tør sige — og gøre Valdemar Jørgensens Ord til Skamme —, at en skønnere Enighed end den, som herskede hos os, har og kan aldrig have eksisteret.

Det, vi bleve enige om, var: Beregning efter Tarifen, intet Søndagsarbejde, dog vare vi villige til foreløbig at arbejde om Søndagen, indtil Hr. Jørgensen kunde faa Sagen ordnet paa anden Maade, imod Ekstrabetaling pr. Time, ligesom Hr. Jørgensen ogsaa foreløbig kunde lade To af os forblive paa fast Ugeløn, hvis han ønskede det.

Det blev overdraget Meddeleren heraf at forebringe Hr. Jørgensen Sagen, hvad ogsaa skete. Jeg havde næppe gjort ham bekendt med Forslaget, før han rent ud nægtede at indlade sig paa Nogetsomhelst, og da jeg mindede ham om, at vi Alle vare enige, og at hans Vægring

*) Grunden til, at Hr. Jørgensen har set sig nødtvungen til at antage Typografer i Stedet for Lærlinge, har formodenlig været den, at de stakkels Drenge sultede og fik Prygl og derfor løb deres Vej. For at binde Typografer har han set sig nødsaget til at indgaa Kontrakter med dem. Saaledes havde han med den hos ham udlærte Sætter Chr. Madsen — den eneste Typograf, han den Gang havde — oprettet en Kontrakt, hvori Madsen for et Aar, fra Paaske 1874 til Paaske 1875, blev forpligtet til ikke at opsige sin Plads i dette Tidsrum, medens Brud paa Kontrakten skulde straffes med Fortabelse af et halvt Aars Løn. Lønnen for det hele Aar var „100 Rd. foruden Kosten, dog ikke Vask".

let kunde have ubehagelige Følger for ham, ligesom jeg senere bad ham om at betænke sig til om Middagen, foer han forbi mig og ind i Trykkeriet, hvor han tiltalte en af Kollegerne — som han maaske har troet at forskrække — paa sin sædvanlige smagfulde Maade: „Og Du! Du! Er Du ogsaa med?“ Da der blev svaret ham saavel fra dennes som fra de andres Side, at vi Alle fordrede Tarifberegning paa den Maade, jeg havde fremsat for ham, ytrede han, at det indlod han sig ikke paa, og at han var ligeglad, om saa hele „Skidten“ gik straks, saadan „Skidt“ kunde han faa nok af. Da jeg til disse Ord tillod mig at bemærke, at Typograferne ikke vare „Skidt“, bød han mig at gaa øjeblikkelig, da det naturligvis var mig, der var Ophavsmand til „Komplottet“, som han udtrykte sig. Jeg havde imidlertid en Gang tidligere fralagt mig denne Betegnelse og mindede ham derfor nu kun om, at jeg havde fjorten Dages Opsigelse, og skulde jeg gaa straks, forlangte jeg fjorten Dages Løn, hvortil han svarede, at det fik jeg ikke, og vilde jeg ham Noget, kunde jeg henvende mig til Politiet. „Herud af mit Trykkeri øjeblikkelig! Dér er Døren!“ „Tak, jeg véd det!“ vare de sidste Ord, vi vekslede, hvorpaa en Kollega tilligemed mig forlode Trykkeriet; de to andre vare allerede gaaede op paa deres respektive „Tagkamre“ for at hente deres Ejendele.*)

Hvad der senere er sket, behøver jeg vel ikke at omtale her, da vel enhver Kollega er bekendt dermed.

Valdemar Jørgensen har hidtil ikke henvendt sig til os, men har i Byen ladet sig forlyde med, at to af os vilde han nok have tilbage igen paa de af os stillede Betingelser; men da han ikke vil have os alle fire, vil heller ikke de to tage tilbage, — og Tilbudet er heller ikke gjort direkte.

Vi ere enige og tro at have handlet rigtig og konsekvent. Maatte Eksemplet her bevirke, at Kollegerne paa andre Pladser ville optræde bestemt og i fast Enighed fremsætte deres Ønsker lige over for Principaler af samme Beskaffenhed som Valdemar Jørgensen i Ringkøbing, da føler jeg mig forvisset om, at Kollegerne ville vinde betydelig saavel i deres egen som i Principalernes Agtelse. *F.*

*) Man vil heraf se, at Hr. Redaktør Jørgensens Skrivelse i Tidendens forrige Numer ikke indeholder en korrekt Fremstilling af Sagen, og hvis det paagældende Numer var kommet vor Meddeler i Hænde, forinden han afsendte Nærværende, havde han sikkert paavist dette. Red.

Helsingør, 2. November. De to herværende Trykkerier ejes af Dhrr. Grüner & Søn og Henr. Donatzky. I Førstnævntes Trykkeri arbejder Ejerens Søn, der kaldes Bogtrykkeribestyrer, og en Typograf, der er en meget skrøbelig Arbejder, og hvis Gage, saavidt vides, er 20 Kr. om Maaneden paa egen Kost, samt seks Kvinder i en Alder fra 14½ til 20 Aar. Hvad Vederlag disse Kvinder faa for deres Arbejde, ser jeg mig ikke i Stand til at meddele, men at det betales betydeligt lavere, end nogen mandlig Sætter vilde udføre det for, er aldeles vist. I Trykkeriet findes en Maskine, og til at passe den bruges en Karl, som har tjent der i adskillige Aar. Det er Danmarks ældste Bogtrykkerifirma, der er sunket saa dybt i Virksomhed. I Donatzkys Trykkeri er tre Sættere, to Sætter- og en Trykkerlærling samt en ældre Mand (forhen Købmand), der bliver uddannet i Typografien. Lønnen er for den ene Sætters Vedkommende 18 Kr. ugenlig, og de to andre have Beregning: **25** (!) Øre for Avissats og 29 Øre for Værksats pr. Tusind *n* (!). Arbejdstiden er i begge Trykkerier 10 Timer daglig, og Søn- og Helligdagsarbejde finder saa godt som aldrig Sted. ×

De Eksemplarer af Tidenden, som Dhrr. Inkassatorer mulig have henliggende uden at have Brug for, bedes indsendte til Ekspeditionen, da enkelte Numre i Oplaget ikke kan strække til det tiltagende Abonnement.

Ekspeditionen.

Brevkasse.

Korrespondancerne fra Hørsholm, Storehedinge, Korsør og Roskilde maa udelades denne Gang af Mangel paa Plads. *Red.*

Typografiske Kundgørelser.

Lawrence Brothers pat. engl. Valsemasse

sælges af Eneagenten for Danmark og Norge, Bogtrykker H. J. Jensen, Christiania, for 40 Spdl. (160 Kroner) pr. 100 Pd. Større Partier frit København.

En Sætter

ønsker sig en god og varig Plads. Billet, mrkt. „Sætter“, befordres af denne Tidendes Ekspedition.

J. B. Meyer,

Flensburg, Grosse Strasse 548.

Hovedagentur for Hurtigpressefabriken **Frankenthal** (Albert & Co.),

anbefaler sig Dhrr. Bogtrykkere ved Bestillinger af Hurtigpresser, Pakpresser, Satineermaskiner etc. under gode Betingelser.

To Sættere

kunne faa Pladser i Provinserne, naar de henvende dem til

R. P. Jensen.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening“ i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 46. København, den 13. November 1875. 2. Aarg.

Forbundsmeddelelser.

Arbejdsstansning i Ringkøbing Amtsbogtrykkeri. Trykkeriet er blokeret.

København. Medlemstallet (foruden underliggende sællandske Byer): 413. Ny indtraadte og tilrejste 59, afrejste 17, udtraadte 16 og udslettede 15 Medlemmer.

Kvittering for Forbundsbidrag.

København. 1. Kv. 1875. Summa 447 Kr. 10 Øre.
Aarhus. 1. Kv. 1875. Summa 3 Kr. 90 Øre.

Det Æstetiske i Typografien.

2. Sætningen. (Forts.)

2) Tabelsats. Her kan Smag, Skønhedssans og Forstand i langt højere Grad gøre sig gældende end ved Værksats. Den første Betingelse for, at en Tabel kan tage sig godt ud, er den, at Mellemslagene ved de forskellige Rubriker og Piller ere ligelig fordelte; ti har man paa den ene Side af en Streg slaaet en Cicero og paa den anden Side maaske $^1/_2$ eller $^1/_4$ Petit, saa vil dette virke i høj Grad frastødende. Kun i yderste Tilfælde maa man lade Satsen, det være Bogstaver eller Tal, staa kompres op ad en Streg, især hvis denne er fed eller halvfed. Hvad der ligeledes udfordrer den største Agtpaagivenhed, er, at de forskellige Rubriker efter deres Sammenhæng og indbyrdes Forhold blive adskilte fra hverandre enten ved fine, dobbeltfine, halvfede eller fede Streger. Men det Vigtigste af Alt er dog Hovedet; her gælder det om at fordele Mellemslaget paa en passende Maade, saa vel mellem Skrift og Streger som mellem de forskellige Linier, hvoraf Hovedet bestaar, og ikke mindre vigtigt er det at foretage et skønsomt Udvalg af Skrifter til disse Linier, saaledes at de ikke blive lige lange, og saaledes at de, hver efter den mere eller mindre over- eller underordnede Betydning, de have, blive satte af større eller mindre Typer. Lykkes det for en Sætter at komponere et saadant Arbejde, hvor den gode Smag virkelig er skét Fyldest, da har han Glæde og Principalen Fordel deraf, og det bør ikke tages i Betragtning, om dette Arbejde ikke er blevet hurtigt udført, ti det gælder i Typografien som i ethvert andet Fag: Hastværk er Lastværk. Adskillige Principaler og „Faktorer" have godt af at lægge sig dette paa Hjerte.

Alt, hvad der her er sagt, klinger i Grunden saa lige frem, det synes Altsammen at være Regler, hvorom der ikke kunde disputeres, og fra hvilke der ikke kunde afviges. Vil man imidlertid gøre sig den Ulejlighed at gennemse en større Samling af saadanne Arbejder, hvoraf maaske endda adskillige kunne være udgaaede fra de mest ansete Firmaer, saa vil Erfaringen lære Beskueren noget helt Andet. Man vil altid støde paa en Mængde Arbejder, hvis Udførelse er saa slet, at man er nødt til at ærgre sig derover og ikke kan andet end udbryde: „Den, der har sat dette, kan ikke kaldes Typograf." Der er mange Gange ikke det ringeste Spor af en bestemt, forud lagt Plan at opdage i disse „Tabelarbejder"; Pladsen ved Pillerne er fordelt uden det mindste Skøn, ved de forreste maaske meget rigeligt og ved de bageste derimod meget sparsomt, fordi det under Sætningen efterhaanden har vist sig, at det ikke kunde gaa an at være saa flot. Og dog véd vistnok enhver Typograf, at før der tages fat paa den egenlige Sætning af en Tabel, bør han være paa det Rene med, hvor stor Plads der kan blive til hver Rubrik; den sikreste Maade, hvorpaa et saadant Overblik kan tilvejebringes, er da vistnok den at gøre en foreløbig Opstilling af Streger og Blystege eller Kvadrater og derpaa maale ud efter Papiret, ti bliver dette gjort nøjagtigt, kan en slig Uregelmæssighed ikke finde Sted. Lige saa hyppigt ser man de forskellige Sorter Streger anvendte i Flæng og Hovedet aldeles forkludret, og Følgen heraf er, at Tabelsatsen, der, naar den bliver udført med Forstand og Skønhedssans, er et af de mest talende Beviser for, hvad et Bogtrykkeri og de i dette sysselsatte Sættere ere i Stand til at præstere, kun bliver til Skam saa vel for Vedkommende som for Bogtrykkerkunsten i Almindelighed.

Meget af dette, som her er anført, kunde naturligvis umulig finde Sted, hvis enten Principalerne eller deres Forretningsledere (Faktorer) vare i Besiddelse af den tekniske Dygtighed, hvorpaa der med Rette kunde gøres Fordring. Ofte ville de ikke en Gang anerkende Dygtigheden, hvor denne er til Stede, end sige da belønne den, lige saa lidt som de opmuntre dem, der ikke ere i Besiddelse deraf, til at erhverve sig den.

(Forts.)

Korrespondance.

Hørsholm, 29. Oktober. Hvem har ikke hørt Tale om Skræderens Trykkeri i Hørsholm og om hans berømte Avis? Men det var den Gang, da Skræderen optraadte som Bogtrykker, Redaktør o. s. v. — nu er det anderledes; Sønnen, Hr. Th. B. Andersen, der er en fagdannet Mand, har sat Skik paa Tingene. Vel maa der endnu virkes med noget af det Materiale, som den godmodige, kuriøse Skræder begyndte med i 1858, men der er kommet nyt og tidssvarende til, og Trykkeriet i Hørsholm ligner nu paa en Prik ethvert andet Provinstrykkeri. Og hertil er nu kommet det Allernyeste: Trykkeriets Personale har rangeret sig i det danske Typograf-Forbund. For Øjeblikket er her rigtignok ikke mere end en Typograf og saaledes kun et Forbundsmedlem, men til Gengæld virker denne ene baade som Sætter og Trykker. Det øvrige Personale bestaar af to Lærlinge. Arbejdstiden er ikke bestemt. Om Søndagen arbejdes til Avisen er trykt, henimod Kl. 9, og forresten kun til Middag, naar den yderste Nødvendighed kræver det, men Søndagsarbejdet bliver ikke særskilt betalt. Ugelønnen er ikke stor: 5 Kr. samt Kost og Logis. ×

Storehedinge, 3. November. Det eneste herværende Trykkeri ejes af Hr. Siegfr. Olsen. Den ugenlige Løn er 8 Kr. samt Kost og Logis med en temmelig regelmæssig Arbejdstid af 12 Timer daglig, hvoraf en Time Middag. Regelmæssig Søndagsarbejde er beregnet i denne Løn og bliver saaledes ikke særlig godtgjort. Ekstraarbejde (d. v. s. Arbejde efter Fyraften og udenfor Avisen, som udgaar hver Søgnedag) bliver særskilt betalt, i Reglen efter Principalens eget Skøn. Antallet af Arbejdskræfter gaar ikke op til noget stort Tal, idet her i det Hele arbejder en Typograf og tre Lærlinge, hvoraf den ældste har været i Lære ca. $2^1/_2$ Aar, den næstældste ca. $1^1/_2$ Aar og den yngste 6 à 7 Uger. I et Aars Tid har Trykkeriet haft Maskine, ved hvilken Arbejdet udføres i Flæng, af Principalen, naar han ikke har Forfald, ellers af Typografen. Med Sandhed kan det siges, at Hr. Olsen langt fra holder af for megen og for dyr Arbejdskraft, og som det vil ses, ere Forholdene her paa Trykkeriet noget forkvaklede og kunne trænge til en Forbedring; men som bekendt er det i saadanne mindre Trykkerier og under saa smaa Forhold, hvor der kun findes én Typograf, medens Resten er Lærlinge, meget gængs, at Principalerne indrette deres Sager udelukkende efter eget Forgodtbefindende og uden mindste Hensyn til Arbejdernes Tarv. Saaledes kan det endvidere anføres, at baade Kost og Logis er temmelig tarveligt, hvilket jo ogsaa, som man hører, er Tilfældet paa enkelte andre Trykkerier, hvor Arbejderne lønnes paa denne Maade. Dog forekommer det vist næppe noget som helst andet Sted, at Logiet er i den Grad indskrænket, at Principalen ikke undser sig ved at lade 3 Mennesker (en Typograf og to Lærlinge) sove sammen i én Seng. Det er imidlertid min Formening, at efterhaanden som Tiden skrider frem, vil der, naar Typograferne ikke lægge Hænderne i Skødet, heri kunne opnaas en Forandring, da Forholdene absolut maa udvikle sig og derved udkræve en Forøgelse af Arbejdskræfterne, hvilket vel ikke kan andet end medføre bedre Vilkaar. Da nu den herværende Typograf rejser om en Uges Tid, vil, som det synes, Hr. Olsen drive sit Trykkeri udelukkende med de 3 Lærlinge; men at dette kan ikke ské uden at komme i Konflikt med Fabrikloven, er vist næppe tvivlsomt. — Typografen er Forbundsmedlem og holder Tidenden. *M.*

Korsør, 4. November. Trykkeriet i Korsør er et af de mindre Provinstrykkerier, som kun have Haandpresse, og dets hele Personale bestaar af en Typograf og to Lærlinge. Lønnen er 18 Kr. ugenlig, og Arbejdstiden er i Reglen 10 Timer daglig (aldrig over) med 2 Timers Arbejde Søndag Formiddag. Typografen er indtraadt i Forbundet, ligesom han ogsaa holder Tidenden. Forresten befordrer Principalen, Hr. F. Th. Jensen, smukke og humane Forhold. *L.*

Roskilde, 4. November. Under Forbundspræsidentens Nærværelse her i Byen i Gaar og i Dag bleve samtlige Typografer i de herværende Trykkerier (H. A. Müllers og Julius Christjansens) indbudte til et Møde, som fandt Sted i Aftes, for at oprette en Stedforening af Forbundet. Alle tre Kolleger fra Hr. Christjansens Trykkeri og en Kollega fra Hr. Müllers havde efterkommet Indbydelsen, og tillige var Hr. Bogtrykker Christjansen til Stede. Fra Dhrr. G. Christensen, Philip og Rasmussen i det Müller'ske Trykkeri var der derimod indkommet en Skrivelse, hvori de meddelte, at „de ikke for Øjeblikket fandt Anledning til at indtræde i Forbundet, da de havde opnaaet de Fordele, som det mulig vil skaffe, nemlig Afskaffelse af Søndagsarbejdet og intet Natarbejde, samt da Lønnen er i Forhold med de andre Provinstrykkeriers". Ord for Ord var det virkelig Skrivelsens Indhold. I samme Trykkeri befinder sig endnu en Arbejder Hr. C. Christensen, men han havde ikke værdiget Indbydelsen et Muk, fordi han, som der menes, ikke rangerer sig med os syndige Mennesker af Typografer, men nok indtager den mere ophøjede Stilling, der er forbunden med at være „Redaktionssekretær" ved „Roskilde Avis". Som sagt maatte vi ved Mødet undvære disse fire Herrers Bistand, men alligevel fik vi oprettet en Stedforening, hvori alle Tilstedeværende indtraadte som Medlemmer og valgte Hr. H. P. C. Nordlunde til Formand. Vi have dog forresten ikke opgivet de andre Typografer som Forbundsmedlemmer, naar de kun faa lidt Belærelse om, hvad Forbundet er. — Lønningsforholdene ere temmelig ens i begge Trykkerier: den er gennemsnitlig 18 Kr. ugenlig. I Müllers Trykkeri er der to Lærlinge og i Christjansens en Lærling. *

Ringsted, 6. November. „Folketidendens“ Trykkeri er nu flyttet hen i den store ny Bygning, som Ejeren, Hr. Zahle, sidste Sommer har ladet opføre i St. Knudsgade, og Alle synes overmaade godt om Forandringen. Om vi end bo i Kælderen, mangler der hverken Hyggelighed eller tilstrækkelig Lysning, hvilket vi savnede forhen. Selve Trykkerilokalet er 17 Alen langt og 13 Alen bredt og bestemt til at give Plads for 12 Sættere og 2 Maskiner; mod østre Endegavl er Faktorens Kontor, Papirkammer og Vaskerum og i den modsatte Ende Bogholderens Kontor, Ekspeditionslokale samt Garderobe for Trykkeriets Personale. I Stedet for den her i Byen yderst slette Gasbelysing er foretrukket hensigtssvarende Petroleumslamper af samme Slags, som bruges i Jørgensen & Larsens Trykkeri i København. Den hele Indretning gør maaske Hr. Zahle mest Ære derved, at der med Hensyn til Arbejderen er taget Alt med i Betragtning, som kan gøre hans daglige Opholdssted hyggeligt og sundt. En anden meget behagelig Side ved vor ny Bopæl er den, at Byens Postkontor i disse Dage flyttes ind i Stueetagen i samme Sted og mulig i den nærmeste Fremtid vil blive efterfulgt af Telegrafstationen, som forventes forlagt fra Banegaarden til Byen. *J.*

København, 7. November. Af den til Forbundspræsidiet overleverede Beretning vil ses, at den københavnske Stedforening tæller 413 Medlemmer, og at der i Bidrag er overgaaet til Forbundskassen 447 Kr. 10 Øre. At denne Sum ikke indbefatter det fulde Beløb, som tilkommer Forbundskassen, har sin Grund i forhaandenværende Restancer, der ere tilladelige i Følge de stedlige Love, men hvoraf Forbundsbidraget vil blive uddraget, efterhaanden som Restancerne indkomme, og opført i næste Regnskabsberetning. Ligesom den herværende Forening har Mangler i denne Henseende, saaledes staar der en Del tilbage at ønske med Hensyn til dens hele Organisation, for at den som Stedforening skal kunne virke fyldestgørende i Henhold til Forbundslovene, og herpaa vil der blive raadet Bod ved, at Bestyrelsen til den ordenlige Generalforsamling straks efter Nyaar fremkommer med Forslag til saadanne Lovforandringer, der ere blevne nødvendige ved Forbundets Dannelse. Den københavnske Forenings største Udgiftspost er „Typograf-Tidende“, og det viser sig, at kun med Nød og Næppe kan Foreningen her, der alene maa bekoste Tidendens Udgivelse, skaffe Balance i sit Regnskab, efter at den nu maa afgive de 10 Øre af Medlemsbidraget (25 Øre). Der kan naturligvis ikke være Tale om at underkaste Tidenden nogen som helst Indskrænkning — snarere maa den udvides —, men paa den anden Side stiller det sig dog saaledes, at dersom man rundt om støtter den ved et kraftigt Abonnement, som det navnlig i den senere Tid lader til, ville vi her lettelig komme ud over denne Udgiftspost, saa meget mere, som vi fra Nyaar kunne tilbyde Stedforeningerne en Lettelse i Abonnementet, saa at de ligesom her i København kunne faa et Eksemplar til ethvert af sine Medlemmer. — Af de Københavns undenlagte Byer tæller nu Forbundet Medlemmer i Fakse, Hørsholm, Korsør, Lyngby, Storehedinge, Stege og rimeligvis Helsingør; med Frederiksund, Kallundborg, Køge, Nykøbing, Præstø, Skelskør og Vordingborg henstaar Sagen endnu i det Uvisse; fra Sorø er (ved A. M. Faxholm) modtaget Underretning om, at ingen af de derværende „Typografer“ „for Tiden“ agte at indtræde i Forbundet. — Med Hensyn til den lokale Virksomhed, der selvfølgelig har været paalagt en Hæmsko under den nuværende Overgangstilstand vedrørende Forbundet, behøver kun at anføres, at Tarifsagen blev bragt frem af Bestyrelsen, men toges tilbage igen paa Grund af en indre Misforstaaelse. Efter at denne nu er fuldstændig fjærnet, tør fornyet Forsøg i denne Retning imødeses. *R. P. Jensen.*

Ringkøbing, 9. November. Hr. Redaktør J. J. Jørgensen meddeler i en Skrivelse til „Typograf-Tidendes“ Redaktør, at han ikke har nægtet Tarifens Indførelse i Ringkøbing Amtsbogtrykkeri, men at han vilde indføre den, naar Sætterne om 14 Dage vare løste fra deres hidtidige Akkorder. Dette „forholder“ sig ikke saaledes. Hr. Redaktør Jørgensen har nemlig slet ikke haft med denne Sag at gøre, Kollegerne have ikke en Gang set ham, end sige talt med ham, og han var ogsaa en dem uvedkommende Person, da han har forpagtet Trykkeriet til sin Søn, Hr. Valdemar Jørgensen, paa tre Aar. Principalen er Sønnen, som har antaget Kollegerne, og med ham og ingen Anden havde de eller fik de Noget at gøre. Hr. Redaktør Jørgensen maa være meget enfoldig, dersom han tror, et en mod al Sandhed stridende Erklæring kan hjælpe hans Søn ud af Forlegenheden, og den hele Skrivelse er da heller ikke andet end en Krønike. Vi henholde os til Korrespondancen i sidste Numer, der er fuldstændig overensstemmende med Sandheden, og til Overflod skulle vi kun tilføje, at Hr. Valdemar Jørgensen ikke har tilbudt Tarifen, men at han har brudt „hidtidige Akkorder“ ved straks at vise en Kollega Døren. Det vilde vi ikke taale, og derfor holdt vi øjeblikkelig op med vort Arbejde. Det hedder sig, at han henvendte sig til Politiet, men at det ikke kunde hjælpe ham til at beholde et Personale, som han selv havde jaget bort som noget „Skidt“. — Takket være Forbundet og dets Ledelse, have Kollegerne baade faaet Understøttelse og ere alle i nye Pladser i Løbet af denne Uge. I Amtstrykkeriet hænge Principalen og „Lærlinge-Rebslageren“ i det bedste, de kunne, og de have vel ogsaa hidtil faaet Avisen ud de reglementerede tre Gange om Ugen — i Fredags maatte de dog nøjes med et halvt Numer —, men der bliver da rigtignok ogsaa klodset med Avertissementer. Man maa absolut til Sidst give sig og træde i Underhandling med Forbundet; Blo-

kaden er fuldstændig virksom indtil Dato, af Ugebladet „Jysk Søndagsblad“ resterer tre Numre, og alt Akcidensarbejde henligger. Altsaa — Hr. Jørgensen har næppe anden Udvej end at henvende sig til Forbundspræsidiet; ti det er næsten ikke tænkeligt, at der skulde findes en eneste Typograf, som vil yde en slig Principal Arbejde, før han har gjort Fyldest over for Forbundet.*)

—r.

Forskelligt.

— I Lørdags afgik ved Døden Bogtrykker Simon Christian Simonsen. Den Afdøde, der var bekendt som en ualmindelig dygtig Træsnittrykker, har arbejdet hos Firmaet Thiele i København i omtrent 13 Aar, derefter hos Norstedt & Sønner i Stockholm i 11 Aar, hvorefter han for et Aars Tid siden kom her til København og etablerede sig som Bogtrykker, men han naaede ikke videre end til at anskaffe sig lidt Skrift og et Par smaa Presser, før han kastedes paa Sygelejet og Døden bortrev ham. Han efterlader sig Kone og 6 Børn fra 11 til $1^1/_2$ Aar i meget trange, for ikke at sige, højst ulykkelige Kaar. Til dette sørgelige Dødsfald knytter sig en lille Begivenhed, som bør noteres. Da Simonsen var død og paa Grund af hans Sygdom ethvert Subsistensmiddel var sluppet op for den efterladte Enke med de 6 smaa Børn, henvendte hun sig til Brødrene Thiele om at medvirke til Indsamling af en Pengeunderstøttelse hos de københavnske Bogtrykkerieiere. Hun vidste ingen Bedre at henvende sig til; Manden havde arbejdet hos dem i 13 Aar, og det paa en Tid, da de endnu kun havde én Hurtigpresse, medens han maaske var Datidens bedste Træsnittrykker; desuden havde han fra dem selv medbragt de bedste Vidnesbyrd for Stræbsomhed og Flid. Men den stakkels Kone blev — afvist. Det er vel sørgeligt, men endnu mere betegnende.

— Atter vil der om kort Tid dukke et nyt Trykkeri op. Denne Gang er det — J. P. Hvidberg, Tælleren i Banken, hvortil der skal etableres et Bogtrykkeri. Hr. Hvidberg har nemlig snart afsonet sin Straf, og han er jo oprindelig Typograf.

*) Som bemærket i en tidligere Korrespondance, løb der en Lærling bort fra Trykkeriet; denne er en 21-aarig Kontorist, der i København havde forset sig mod Loven, kom derpaa i Lære i Amtstrykkeriet, hvor han var et Aars Tid, indtil han nu løb bort under mislige Omstændigheder. Denne unge Mand er atter bragt tilbage til Ringkøbing af Politiet og sidder nu arresteret, og i Arresten skal der, som der siges for vist, være bragt ham en Kasse og noget Skrift, for at han kan „stikke paa“.

Den typografiske Forening.

Angaaende Opførelsen af en almindelig Forsamlings- og Foreningsbygning i Hovedstaden skete der, som det vil erindres, i Slutningen af Avgust Maaned Henvendelse til Foreningen om at medvirke hertil, og Bestyrelsen erklærede sig da villig til at støtte Sagen ved at administrere Aktietegningen for det typografiske Fags Vedkommende. Hver Aktie lyder paa 10 Kr., som kan indbetales til Kasserer L. D. Berg med mindst 1 Kr. ugenlig, og naar det fulde Beløb er indkommet, vil der fra Byggekomiteen gennem Kassereren blive udstedt Aktiebeviser, som derefter blive overleverede til Aktiehaverne. Kun til denne Maaneds Udgang modtager Kassereren Aktietegning. Til yderligere Oplysning fremligger Byggeforetagendets Motivering i Foreningslolalet.

Bestyrelsen.

Lørdag den 20de d. M., Aften Kl. 9, **Pølsegilde** i Foreningslokalet. Pr. Kuvert (Steg, Pølse samt Brændevin og Øl) 1 Kr. 50 Øre. Indmeldelser om Deltagelse maa ské inden Torsdag Aften til et af Bestyrelsens Medlemmer.

Bestyrelsen.

De Eksemplarer af Tidenden, som Dhrr. Inkassatorer mulig have henliggende uden at have Brug for, bedes indsendte til Ekspeditionen, da enkelte Numre i Oplaget ikke kan strække til det tiltagende Abonnement.

Ekspeditionen.

I Reglen hver Dag (Søndag undtagen) er jeg at træffe mellem Kl. 1 og 3 i Fortunstræde 4, St. Min Telegramadresse er: „Jensen. Fortunstræde, København.

R. P. Jensen.

Typografiske Kundgørelser.

De Sættere,

der hos mig have udtalt Ønsket om Provinspladser, anmodes om at komme til mig snarest muligt, da et Par af disse Pladser igen ere ledige.

R. P. Jensen.

To Maskintrykkere

ønske Plads, helst i København. Nærmere erfares hos

R. P. Jensen.

Lawrence Brothers pat. engl. Valsemasse

sælges af Eneagenten for Danmark og Norge, Bogtrykker H. J. Jensen, Christiania, for 40 Spdl. (160 Kroner) pr. 100 Pd. Større Partier frit København.

J. B. Meyer,

Flensburg, Grosse Strasse 548.

Hovedagentur for Hurtigpressefabriken **Frankenthal** (Albert & Co.),

anbefaler sig Dhrr. Bogtrykkere ved Bestillinger af Hurtigpresser, Pakpresser, Satineermaskiner etc. under gode Betingelser.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening“ i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 47. København, den 20. November 1875. 2. Aarg.

Forbundsmeddelelser.

Arbejdsstansning i Ringkøbing Amtsbogtrykkeri. Trykkeriet er blokeret.

Odense. 22 betalende Medlemmer (Odense 16, Nyborg 4, Faaborg 2). Til- og afrejst et Medlem fra Nyborg (C. P. Wadum).

Kvittering for Forbundsbidrag.

Odense. 1. Kv. 1875. Summa 23 Kr. 90 Øre.

Det Æstetiske i Typografien.

2. Sætningen. (Forts.)

3) Annoncesats. I denne Branche maa Skønhedssansen indtage en underordnet Stilling, fordi her det Fremtrædende, det, som er mest i Øjne faldende, altid vil spille Hovedrollen, da det er disse Egenskaber, som de Averterende sætte størst Pris paa. Imidlertid er der dog stor Forskel paa den Maade, hvorpaa disse Egenskaber kunne gøre sig gældende, og dette vil vistnok ogsaa staa klart for Enhver, som har kastet et prøvende Blik paa de forskellige Blade; ti medens Bekendtgørelserne i mange af dem ere satte paa en plump og ubehjælpsom Maade, uden at der er taget blot det allerringeste Hensyn til Symmetri og Skønhed, saa ser man i andre Blade Eksempler paa, at der virkelig lader sig bringe noget Smukt ud af Annoncesatsen, naar kun de rette Hensyn gøre sig gældende. Naturligvis spiller her det for Haanden værende Materiale en langt større Rolle end andre Steder, men en dygtig Sætter, der véd at hjælpe sig, vil dog altid bringe mere ud af et ringe Materiale end en ubehjælpsom af et rigt. Den vigtigste Fordring, man maa stille til Annoncesats, er den, at det givne Rum bliver benyttet saa meget som muligt, og at Annoncen trods denne Sammenpresning dog gives et tiltalende Udseende, hvilket bedst opnaas ved en fornuftig Blanding af brede og smalle, fede og magre Skrifter. Vist nok er den Hurtighed, hvormed denne Slags Arbejde i Reglen skal ske, en væsenlig Hindring for den smagfulde Udførelse, og kun rutinerede Sættere ere i Stand til at forene disse to Ting med hinanden. Hvad nu vore Tidsskrifter og Ugeblade, som dog i denne Henseende kunde og burde staa paa et betydeligt højere Standpunkt, end de gøre, angaar, da hæve de sig for de flestes Vedkommende kun saare lidet over Dagbladene; om Skylden herfor nu maa søges hos Redaktøren og Forlæggeren eller hos Bogtrykkeren og Sætteren, skulle vi lade være usagt, men nægtes kan det dog ikke, at for den Slags Blade ere smukt satte Bekendtgørelser en væsenlig Pryd, og at der derfor burde lægges stor Vægt herpaa. I det Hele maa det siges, at den engelske og amerikanske Annonceliteratur staar betydeligt over den danske, ja vi kunne ikke maale os med den tyske, og vi kunde have godt af her at se os i Spejl. (Forts.)

Korrespondance.

† **Odense,** 8. November. Kvartalsberetningen her fra Stedforeningen viser et Medlemstal af 22. Af disse have i Odense 15 været Medlemmer fra 1. Juli og 1 fra 4. Septbr., i Nyborg 3 fra 1. Juli og 1 er tilkommet i Oktbr., samt i Faaborg ere de 2 Medlemmer at regne fra 1. Novbr. Alle Kollegerne i Svendborg slutte sig til Forbundet ved at genoprette Stedforeningen, som dannedes i Sommer. Paa de til Assens og Rudkøbing sendte Skrivelser er ikke kommet noget Svar. Disse to Byer med hver en Typograf samt Ærøskøbing (ingen Typografer) og Bogense staa udenfor Forbundet. Hvad Odense angaar, da arbejder der i de herværende fire Trykkerier i Alt 25 Typografer, nemlig i Stiftstrykkeriet 15, i Milos Trykkeri 5, i Thillerup & Tychsens 4 og i Tiedjes 1. 16 ere Forbundsmedlemmer; af de øvrige 9 findes som Ikke-Forbundsmedlemmer 6 i Stiftstrykkeriet, 2 i Milos Trykkeri og 1 i Thillerup & Tychsens. Her er i Alt 18 Lærlinge. I Nyborg er der kun et Trykkeri, hvori beskæftiges 4 Typografer og en Lærling, der snart har udlært, og her er Tarifen indført med 27 og 29 Øre pr. Tusind Alfabet. I Odense er vel ogsaa det meste Arbejde paa Beregning, men efter *n* og i de forskellige Trykkerier med forskellige Priser, der i Thillerup & Tychsens Trykkeri endog gaa ned til **25** (!) Øre pr. Tusind *n* (!) for Avissats. — Lovene for „Den typografiske Forening i Odense med underlagte Byer" ere i det Væsenlige vedtagne, som de af Præsidenten bleve foreslaaede ved Dannelsen. Af Forandringer nævnes, at Medlemmerne samles mindst én Gang maanedlig for at udveksle Meninger om Forbunds- og andre almindelige Faganliggender, at intet

Medlem kan undslaa sig for at modtage det paa ham faldende Valg til Bestyrelsen, og at der i April og Oktober Maaneder afholdes ordenlige Generalforsamlinger, hvor Regnskabet fremlægges.

Thisted, 14. November. Thisted Amtsbogtrykkeri vil i Løbet af næste Maaned blive endel udvidet og forsynet med en ny Maskine. Fra samme Tid vil Avisen udgaa daglig i et noget større Format end hidtil og desuden af og til i dobbelt Størrelse. Alle herværende Typografer, fem i Tallet, staa i Begreb med at indordne sig i Forbundet ved at danne en selvstændig Forening. Herom og om Forholdene i det Hele skal jeg senere give Tidenden Underretning. *H.*

Hillerød, 15. November. I Gaar dannede de herværende Kolleger en Stedforening af Forbundet ved Hjælp af Forbundspræsidentens Nærværelse. Her er i Alt 10 Typografer, hvoraf de 9 tiltraadte Forbundet; kun Faktor Drakenberg har endnu ikke indmeldt sig. Til Formand valgtes enstemmigt Hr. Adolf Hansen. I „Frederiksborg Amtstidendes" Trykkeri (Ejer: Hr. Chr. Hanson) beskæftiges foruden Faktoren 4 Sættere, en Trykker og en Lærling, i „Frederiksborg Amts Avis" (Ejer: Hr. Folketingsmand Berg) foruden Faktoren 2 Sættere, en Sætter-Trykker og en Lærling. Betalingen er i Amtstidenden 18 Kr. visse Penge ugenlig og i Amtsavisen Beregning med 27 Øre pr. Tusind Alfabet. Begge Trykkerier have normal Arbejdstid og intet Søndagsarbejde med Undtagelse af, at en af Sætterne i Amtstidenden skiftevis har Tur hver Søndag Formiddag en Time eller to uden særlig Godtgørelse. Arbejdsvilkaarene i Hillerød staa saaledes temmelig lige med andre Steder, men hvad der stiller sig fordelagtigst her, er dog, at hvert Trykkeri kun har én Lærling, et Forhold, der alene skyldes den Omstændighed, at man trods al Avertering herom ikke kan faa flere Lærlinge. *

Aarhus, 15. Novemher. Vor Beretning i Tidendens Nr. 45 rettes derhen, at Lønningsvilkaarene i Silkeborg Trykkeri ere 12 Kr. ugenlig samt fri Station, den ene Sætter undtaget, som har Beregning, og at Lærlingenes Antal kun er to med Udsigt til en tredje. Det tilføjes, at Hr. Bogtrykker Sørensen i Silkeborg har indmeldt sig i Stedforeningen.

Bestyrelsen for Aarhus Stedforening.

Svendborg, 17. November. Den i sin Tid dannede Stedforening af Forbundet er i et i Forgaars afholdt Møde rekonstrueret fra 1. Oktober at regne. Medlemsantallet er 6, og til Formand er valgt Hr. E. Vinblad. Man agter at gennemføre Tarifen. ×

Ringkøbing, 17. November. Blokaden er endnu fremdeles lige virkningsfuld; Hr. Vald. Jørgensen og Lærlingen arbejde vedblivende Dag og Nat, og Avisen kommer da rigtignok ud de reglementerede tre Gang ugenlig, men over Halvdelen af Indholdet er gamle Avertissementer. Det hedder sig, at Hr. Jørgensen har antaget en ny Lærling. At det kniber for Dhrr. Jørgensen at holde Trykkeriet og navnlig Avisen i Gang, kan let indses; de have hidtil tiet stille og bidt i det sure Æble, men i Fredags blev Byrden for svær, og Avisen mødte med følgende Udtalelse i Spidsen:

Læserne bedes gunstigst undskylde, at der i Dag lige som sidste Fredag kun udkommer et halvt Nr. af nærværende Blad. Grunden er denne, at fire Arbejdere i Trykkeriet, af hvilke de to kun have været her et Par Dage, troede, det var et gunstigt Øjeblik for dem at gøre Strejke eller nedlægge Arbejdet for derved at tvinge mig til ikke blot at yde dem højere Løn, men tillige stille dem saaledes, at de kunde gaa fra og komme til Arbejdet, naar de fandt for godt. Da jeg ikke straks vilde gaa ind paa deres uforskammede Fordringer, men forlangte, at deres hidtidige Akkorder først skulde være forbi, nedlagde de Arbejdet og bleve støttede af en Strejkeforening i Kjøbenhavn med en ugenlig Understøttelse af 10 Kr. til hver, ligesom det saakaldte „Præsidium" erklærede mit Trykkeri i Blokade, det vil sige, at ingen af Forbundsmedlemmerne maatte tage Arbejde her, saalænge Strejken varede. Trykkeriets forskellige Arbejder, saaledes ogsaa Trykningen af „Jysk Søndagsblad", have lidt en ubehagelig Stansning ved Strejken, dog haaber jeg, at dens Følger for „Ringkøbing Avis"s Vedkommende nu væsenlig skulle være overvundne, og det skal være mig kært, om jeg, naar der gives Anledning dertil, kan blive i Stand til ved Tillæg til Avisen at erstatte Læserne det lidte Tab. *J. Jørgensen.*

Som naturligt er, blev Præsidenten straks tilsendt Hr. J. Jørgensens her meddelte Udtalelse, for at han kunde berigtige det Vrange, for ikke at sige ligefrem Usande, i den, og efterstaaende Erklæring fra Præsidenten er overleveret til Optagelse i det andet herværende Blad „Folkebladet":

Redaktøren af „Ringkøbing Amts Avis", Hr. J. Jørgensen, har i et af Avisens Numre i forrige Uge ladet Publikum tilflyde en Meddelelse for at undskylde Amtsavisens Udgivelse i halve Numre og Stansningen af „Jysk Søndagsblads" Trykning. Publikums Dom er ikke de danske Typografer ligegyldig, og jeg skal derfor afgive en Erklæring i denne for Hr. Redaktør Jørgensen ganske vist „ubehagelige" Sag.

Det er rigtigt, at Typograferne i Amtstrykkeriet fordrede højere Løn, ti den stod under, hvad der gives saa godt som alle andre Steder, ogsaa af Ejeren af „Folkebladets" Trykkeri, men det er urigtigt, naar Hr. Jørgensen siger, at Typograferne skulde have forlangt at stilles saaledes, „at de kunde gaa fra og komme til Arbejdet, naar de fandt for godt", tvertimod, de forlangte en Arbejdstid fastsat og vilde ikke vide af Overarbejde eller Søndagsarbejde uden særlig Godtgørelse. Typograferne havde ikke Lejlighed til at føre Forhandling med Hr. Redaktør Jørgensen, men den førtes med Hr. Vald. Jørgensen, der staar under Bladet som Bestyrer (eller Forpagter, som der siges, at han er), og af hvem Typograferne ogsaa havde modtaget Engagement. Han (Vald. Jørgensen) afviste Typografernes Forlangende og jagede straks ud af Trykkeriet den af Typograferne, der paatalte Sagen; denne paaberaabte sig en indgaaet Akkord om 14 Dages Opsigelsesfrist, men Hr. Vald. Jørgensen svarede med en Henvisning til Politiet. Da saaledes Gensidighedsforholdet var hævet for den ene Typografs Vedkommende ved en hensynsløs og brutal Optræden fra Trykkeribestyrerens eller -Forpagterens Side, saa de andre tre Typografer sig nødsagede til at nægte Ydelse af Arbejdskraft til en Mand, der havde tilsidesat det skyldige Respektforhold, og deri vare de selvfølgelig i deres fuldkomne Ret. Vil Hr. Redaktør Jørgensen dække sin Søn med sit Navn, kommer han ogsaa til at paatage sig alle hans Ubesindigheder.

Hr. Redaktør Jørgensen gøres fremdeles opmærksom paa, at der er Ingen, der vil „tvinge“ ham, men Typograferne ville heller ikke „tvinges“ af ham; han kan disponere over sin Forretning, som han synes, og Typograferne disponere for deres Vedkommende, som de synes. De Sidste have ved deres Forening besluttet ikke at yde Ringkøbing Amtsbogtrykkeri Arbejde, førend de i Trykkeriet stillede Fordringer ere skete Fyldest, og denne Beslutning vil blive fastholdt for Forbundets Vedkommende.

I Præsidiet for „Almindeligt dansk Typograf-Forbund“, København, den 18. November 1875.

R. P. Jensen.

Hvis man tror, at Hr. Redaktør Jørgensen ikke har gjort og endnu gør alt Muligt for at faa Arbejdskraft, saa tager man fejl. Som sagt skal der komme en ny Lærling til Trykkeriet, og man fisker rimeligvis efter flere, men det er dog et stort Spørgsmaal, om der bliver Bid mere end denne ene Gang. Det blev ogsaa fortalt, at der skulde komme en Typograf hertil, og Hr. Jørgensen selv tilsagde Avisens Læsere, at med denne Uge skulde den regelmæssige Udgivelse igen indtræde, men, saa vidt vides, har nok Hr. Jørgensen ganske uforvarende stødt paa Præsidenten et Sted her ovre i Jylland, og Assistancen er udebleven. Det Forbund er dog en god Ting! —*r.*

* * *

Da vor Korrespondent nævner en Typograf *in spe* for Hr. Jørgensen, skulle vi tilføje en Oplysning, der er karakteristisk i mere end en Henseende. Det forholder sig rigtigt, at det i forrige Uge var lykkedes Hr. Jørgensen at sætte sig i Forbindelse med en Sætter i en af Jyllands Købstæder gennem Hr. Bogtrykker Thillerup i Flensborg, og han opnaaede ogsaa at faa engageret denne Sætter, et Forbundsmedlem, som troede det tilladt af Forbundet at arbejde i Amtstrykkeriet, naar det skete efter Tarifen. Præsidenten faar Nys herom, han véd vedkommende Sætters Opholdssted af Beretningerne, Misforstaaelsen bliver klaret, og Sætteren tog natuligvis ikke til Ringkøbing. Dette bevirkedes ved Organisationen. Men ikke mindre tilfredsstillende er det ved samme Lejlighed at erfare, at uagtet Hr. Jørgensen gennem Avertissementer i „Dagstelegrafen“ og ved Skrivelse til denne Tidendes Redaktør erklærer, at „han tilbyder enhver Sætter, der vil tage Arbejde i hans Trykkeri, Tarifens Indførelse“, saa forsøgte han alligevel at faa den her nævnte Sætter til at arbejde i sit Trykkeri for 16 Kr. ugenlig eller 8 Kr. samt Kost og Logis; det var hans Tilbud, og han gik kun ind paa Tarifen, fordi han ikke kunde faa Sætteren til at sige Ja paa andre Betingelser. Hvad skal man nu sige om Hr. Jørgensens Erklæringer? De ere i alt Fald belærende. *Red.*

***Bornholm.** Her paa Øen er tre Trykkerier, som alle findes i Rønne, nemlig Trydes, Colbergs og Kieffers. Disse tre Trykkerier virke med et Personale af 2 — to — Typografer og 10 — ti — Lærlinge, fordelt saaledes: Trydes Trykkeri 1 Typograf og 3 Lærlinge, Colbergs Trykkeri 4 Lærlinge og Kieffers Trykkeri 1 Typograf og 3 Lærlinge. Med Hensyn til Personale tør det saaledes antages, at man her paa Bornholm staar paa Højdepunktet af det Moderne. Men ogsaa i andre Henseender er der næppe Noget tilbage at ønske. Der er nu Hr. Colberg med sine 4 Drenge — han sørger for, at Lærlingene kunne faa Opdragelse, derfor maa de „lære“ i hele 6 Aar, men saa sørger han ogsaa for, at de faa Kost, Klæder og Logis, og det paa en saa prisværdig Maade, at de ikke blive forvænte. Kosten er ikke bedre, end at de se sig nødsagede til at afse lidt til Svinene, og ikke mere tilstrækkelig, end at de maa supplere den hos Venner og Bekendte eller gøre et lille Indkøb; Klæder have de paa, ganske vist, men der er sørget for Luftighed, og Logiet, ja det er nu saa som saa; for 4 à 5 Aar siden var det godt indrettet: et Loft — ikke at forveksle med et Loftskammer — der laa en Dreng, som, naar det regnede, godt kunde behøve en Paraply, og naar det havde sneet, en Skovl. Naar de Colberger-Drenge ere blevne udlærte, sørger denne Hædersmand fremdeles faderlig for dem: et Tilbud om Arbejde 12 Timer daglig samt Kosten + 6 Kr. maanedlig staar dem frit for at forkaste eller modtage, ligesom de ville. Hr. Colberg er en Frihedsmand, der ikke sympatiserer med saa reaktionære Love som Fabrikloven, og som i Fabrikinspektøren ser en ondskabsfuld Despot, der hverken mener ham eller hans Drenge det godt, og det skal siges, at han heller ikke lader sig genere deraf, men ganske rolig lader de arbejdsivrige Drenge faa deres Vilje, saa at de have Lov til at arbejde ud paa Aftenen; for nogle Aar tilbage udstrakte han Friheden fra Kl. 6 Morgen til Kl. 1—2 om Natten. Hvad nu Uddannelsen angaar, saa tør man naturligvis ikke stille store Fordringer; ti naar der ses hen til, at Hr. Colberg ikke som en fornuftig Mand vil sætte Penge til paa sine Drenge, og at disse omtrent maa nøjes med, hvad den ene kan meddele den anden af Kundskaber og Erfaringer, saa kan man ikke med Berettigelse forlange fra hans Trykkeri Typografer, der ere *non plus ultra*. At det Colberg'ske Trykkeri udfolder Forretningsdygtighed, tør fremgaa deraf, at Firmaet endnu i dette Foraar opnaaede at sælge en af dets Læredrenge, der havde et Aar tilbage af sin Læretid, et Lærebrev for den Sum 160 Kr., og det uagtet Drengen — eller Typografen, vilde vi sige — i København blev betydet, at han kom til at lære endnu i 5 Aar, hvis det fremdeles var hans Agt at ernære sig som Typograf. Som sagt, det Colberg'ske Trykkeri staar paa Højdepunktet af sin Tid, og det Kieffer'ske kan ligefrem ikke holde Skridt med det, skønt det anstrænger sig af yderste Evne og saa godt som muligt slaar an i samme Branche. Det tredje Trykkeri, det Tryde'ske, er mest tilbage, men det er ogsaa snart et halvt Hundrede Aar gammelt. Ikke alene skal Typografen her tjene henved en Snes Kroner ugenlig, men de to Lærlinge faa Kost-

penge og den tredje sit Ophold i Huset, baade god Kost, Klæder paa hele Kroppen og et Logis, hvor det hverken sneer eller regner. Mærkeligt er det forresten, at de Indfødte her paa Øen ikke skøtte om at blive uddannede som Typografer i disse Trykkerier, kun 5—6 Bornholmere ere i umindelige Tider udgaaede herfra; alle de andre Udlærte ere komne hertil fra det danske Riges andre Landsdele og importerede ad indirekte Vej, helst som „En, der har været ved Faget før". De to Trykkerier (Trydes og Kieffers) arbejde hver med en Hurtigpresse og Colbergs kun med en Haandpresse. I industriel Henseende skal endnu fremhæves, at man i Trydes og Colbergs Trykkerier forkaster Brugen af Blystege og i Stedet for anvender Fyrretræspinde, som tilpasses ved Hjælp af en Kniv. Bornholm staar endnu uberørt af det fredsforstyrrende typografiske Forbund, hvad Forholdene tilfulde vise, og selv „Typograf-Tidende" finder kun Vej her over en Gang imellem.

(Forlangt indrykket.)

I Anledning af en af Typograf J. F. Møller i Nr. 33 af „Typograf-Tid." indrykket Advarsel om mig, skal jeg herved tillade mig at gøre opmærksom paa, at formedelst jeg forlod Hr. Johan L. Lunds Bogtrykkeri med en **betydelig** Gæld, ca. 3—4 Kr., har jeg skriftlig **2 Gange** meddelt Hr. Møller, at han kunde faa Gælden betalt, naar han vilde lade mig vide, hvor Meget jeg skyldte. — Jeg har imidlertid ikke modtaget noget Svar fra samme, men er bleven stemplet som en Bedrager i „Typograftidende".

Jeg skal herved tillade mig at oplyse mine ærede Kolleger om, hvorledes det forholder sig med den betydelige Gæld (c. 3—4 Kr.), som Hr. Møller omtaler. Hr. Møller, der — som maaske flere af mine Kolleger véd — er en ypperlig „Geviertspiller", anmodede mig nemlig daglig om at „spille Geviert" med sig, og ved dette Spil blev jeg — paa omtrent 2 Kr. nær — hele den betydelige Gæld, som Hr. Møller omtaler, skyldig. Min Gæld til Lærlingen fremkom ved, at jeg, paa Grund af min Bortrejse, ikke vilde efterlade 4 Kol. til Oprømning i Hr. Lunds Bogtrykkeri, og derfor bad Drengen rømme dem op for mig.

Det er kuriøst nok, at medens Hr. Møller i sit Avertissement taler om en betydelig Gæld, skriver han — da min Broder anmodede om at faa at vide, hvor stor Gælden var — i Slutningen af et Brev til samme:

„ . . . . . Kvittering følger for Gælden til Foreningen. Det Øvrige*) saa jeg helst var glemt (!), da jeg har vigtigere (!) Ting at tænke paa end slige Bagateller (!).

D. 10/11 75. Deres

J. F. Møller."

Medens jeg var i Arbejde hos Hr. Lund, overhængte Hr. Møller mig fra Morgen til Aften med Uvidenhedsspørgsmaal angaaende endog de letteste Sætter-Arbejder, idet han stadig lovede mig, at jeg nok skulde faa min Tidsspilde betalt. Maaske dette er Hr. Møllers Maade at betale Folks Tjenester paa!

Sluttelig skal jeg kun meddele, at jeg nu ad Rettens Vej vil søge at oplyse Hr. Møller om, at man ikke — selv paa Grund af nok saa daarligt Humør — har Ret til at plette en Mands Rygte ved at indrykke Advarsler i Blade om samme.

Haderslev, d. 12. November.

Med Agtelse

Johan N. Hansen.

*) Udhævningen i Møllers Brev af Johan N. H.

Typografernes Sangforening.

Paa Grund af Pølsegildet i „Den typografiske Forening" finder der ingen Sangøvelser Sted i Aften. *Bestyrelsen.*

Den typografiske Forening.

Medlemmernes Opmærksomhed henledes paa Opførelsen af en almindelig Forsamlings- og Foreningsbygning i Hovedstaden. Hr. Kasserer L. D. Berg modtager i Løbet af denne Maaned Tegning af Aktier, hver lydende paa 10 Kr. Til yderligere Oplysning fremligger Byggeforetagendets Motivering i Foreningslolalet.

Bestyrelsen.

Nogle Kuverter til **Pølsegildet** i Aften ere endnu disponible.

Lørdag d. 27. d. M., Aften Kl. 9½, afholdes **Repræsentantskabsmøde**, Dagsordenen skal blive bekendtgjort i næste Numer. *Formanden.*

Brevkasse.

Hr. Ludv. V. Hansen. For Tiden er der ikke Plads i Tidenden til at føre nogen personlig Polemik. Der skal ved Opfordring blive givet Dem Lejlighed til at komme til Orde i Foreningen.

Typografiske Kundgørelser.

J. B. Meyer,

Flensburg, Grosse Strasse 548.

Hovedagentur for Hurtigpressefabriken **Frankenthal** (Albert & Co.),

anbefaler sig Dhrr. Bogtrykkere ved Bestillinger af Hurtigpresser, Pakpresser, Satineermaskiner etc. under gode Betingelser.

Lawrence Brothers pat. engl. Valsemasse

sælges af Eneagenten for Danmark og Norge, Bogtrykker H. J. Jensen, Christiania, for 40 Spdl. (160 Kroner) pr. 100 Pd. Større Partier frit København.

To Maskintrykkere

ønske Plads, helst i København. Nærmere erfares hos

R. P. Jensen.

De Eksemplarer af Tidenden, som Dhrr. Inkassatorer mulig have henliggende uden at have Brug for, bedes indsendte til Ekspeditionen, da enkelte Numre i Oplaget ikke kan strække til det tiltagende Abonnement. *Ekspeditionen.*

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 48. København, den 27. November 1875. 2. Aarg.

Forbundsmeddelelser.

Arbejdsstansning i Ringkøbing Amtsbogtrykkeri. Trykkeriet er blokeret.

Nogle Bemærkninger i Anledning af Tarif-Opsigelsen.

Af

J. F. Møller.

Som bekendt forelaa der for nogen Tid siden et Forslag om Opsigelsen af den nugældende Tarif, væsenligst motiveret ved Ønsket om Tilvejebringelsen af en mere tidssvarende Arbejdsordning. Da Forslaget kom frem paa Generalforsamlingen, ansaa Præsidenten det imidlertid heldigst at tage det tilbage, da Afstemningen rimeligvis vilde have haft Forkastelse til Følge, hvilket for Øvrigt mest havde sin Grund i, at man, hvor tilbøjelig man end maatte være til paa et belejligt Tidspunkt at støtte Forslaget, dog selvfølgelig kun med stor Mistænksomhed kunde modtage det, naar det var stillet af en Bestyrelse, som man ikke havde den fornødne Tillid til.*)

Som jeg nu ser af Nr. 46 af „Typograf-Tidende", kan Forslaget om kort Tid ventes forelagt igen, og jeg vil derfor tillade mig et Par Bemærkninger desangaaende.

For nogle Aar siden (Tiden før den nugældende Tarifs Fremkomst) sukkede man med fuld Føje over den daarlige Arbejdsordning; man mente, at Betalingen pr. Tusind kunde være god nok, naar kun alle de mange tidsspildende Arbejder (Korrektur, Oprømning, Søgen efter Materiale o. s. v. o. s. v.) bleve betalte. Men denne elendige Arbejdsmaade eksisterer nu kun undtagelsesvis! Tarifen er vel i og for sig en mærkværdig Fremtoning, der burde benævnes med alt Andet end det bestemte Navn „Tarif", men om den ogsaa i sin Ordlyd er uheldig, gaar der dog en Aand igennem den, som anerkender Tilstedeværelsen af Arbejde, der ikke før er bleven betalt, men som b ø r betales. Og naar et Trykkeris Sættere kun selv ville, kunne de meget godt blive fritagne for Arbejde, de ikke ere pligtige at besørge uden Betaling. Men selv om en Sætter arbejder under de heldigste Arbejdsforhold, maa han dog Lørdag Aften erkende, at det næsten er en Skam at have ofret en hel Uges Tid og Arbejde for at faa et saadant Resultat frem. Og hvoraf kommer det? — Ene og alene deraf, at Betalingen pr. Tusind Bogstaver er for lav! Naar Arbejdsordningen derfor ifølge Motiveringen skulde stilles i Forgrunden og Beregningen i Baggrunden, saa finder jeg, at der er al mulig Anledning til at stille disse to Ting aldeles sideordnede.

Det er ofte nok ved Talangivelser her i Bladet paavist, at en Sætters Fortjeneste er for lille til at tilfredsstille selv de tarveligste Fordringer til Livet; jeg skal derfor ikke trætte Læseren med Beviser for min Paastands Rigtighed, men kun anføre, at en Forhøjelse af omtrent 25 % ville vi, efter min Mening, kunne betragte som en tidssvarende Forbedring.

Der er dog, skulde jeg mene, god Logik deri, at naar man ofrer al sin Tid og Arbejdskraft, skal man til Gengæld have et Udbytte, som man kan leve anstændigt af, og som man kan være bekendt at tale højt om, men det kan en Beregningssætter ikke for Øjeblikket — man undtage naturligvis de faa favoriserede Sættere, der blive forsynede med det bedste Arbejde og som Følge deraf „ikke synes, der er Anledning til nu at „komme igen"". Disse Folk blive naturligvis kun favoriserede for at danne Trykkeriets Støtte i paakommende Tilfælde og — før det kommer saa vidt — foresnakke deres Kolleger, at „Konsumen ikke kan taale mer"!

Der er Ingen, der mere end jeg ønsker, at vi saa snart som muligt kunne komme til at arbejde under stabile Forhold, men hvorledes kunne vi det efter vor Maade at forbedre vore Kaar paa! Med al Agtelse for Hr. Forbundspræsidentens Dygtighed og med al Anerkendelse af, hvad han har virket for Foreningen, vel vidende, at „En for Læsset gør Læsset svært", maa jeg dog bestemt fremhæve, at Fremgangsmaaden ved Forbedringen af vore Kaar hidtil har været forkért! Siden Foreningens Stiftelse ere vi ganske vist gaaede fremad, men det har været et Slags 2 Skridt frem, 1 tilbage. Bestyrelsen har ganske vist ved ethvert „alvorligt" Foretagende formuleret sin Henvendelse til Principalerne paa en rosværdig h ø f l i g - b e s t e m t Maade, men er H ø f l i g h e d e n bleven bibeholdt helt igennem, saa er B e s t e m t h e d e n faldet af paa Halvvejen.

*) Man undskylde mig denne lille nødvendige Tilbagevenden til „den indre Strid".

Principalerne ere flere Gange optraadte mod os paa en Maade, der kun burde taales af Umælende og ikke af et saa vel organiseret Fag som det typografiske. Men trods alle de Chancer, vi have for at kunne sætte rimelige Fordringer igennem ved Kraft*), er Alt blevet taalt med en overmenneskelig Ro. Kommer man ikke uvilkaarlig til at tænke paa Unødvendigheden af at have „Forbund"?

Der er Mange, der endnu i sig besidde den sørgelige Mistrøstning fra gamle Dage, idet de sige: „Vi kunne ikke gøre Noget; vi ere svage og uenige!" Nuvel! Det kan være, at vi, hvis det kom saa vidt, vilde være svage og uenige, hvorom jeg rigtignok tillader mig at nære en beskeden Tvivl, men lad det komme saa vidt, lad os prøve, om det virkelig kan være muligt, at vi, der nu ved Forbundets Stiftelse have saa udmærkede Kort paa Haanden, skulde være svage og uenige, naar det gælder en Kamp for vor materielle Tilværelse!

Jeg er aldeles overbevist om, at det vil vise sig ved en saadan Lejlighed, at Uenigheden kun er en „Fanden paa Væggen", en stakkels „Gejst", der spøger i enkelte forvildede Kollegers Hoveder, men samtidig tror jeg, at Bestyrelsens Optræden kun har været lidet skikket til at hæve Mistrøstningen. „Krigen" har omtrent været ført saaledes: Efter en „stormende" Generalforsamling retter man en Henvendelse til Principalerne paa en Maade, som om „vi ville", Principalerne svare ganske rolig, belærte af Erfaring: „Vi ville ikke; i hvert Fald skulle vi nok sende Bud efter Eder, naar vi ville Eder Noget." Senere bliver der da ogsaa sendt Bud; man forhandler i en Kommission, som Principalerne forbyder Typografernes Formand at være Medlem af! Resultatet bliver et Par Øre mere i Fortjeneste om Ugen. Dermed Basta! Vi krybe ind i vort Sneglehus, og ovenpaa den stærke Anspændelse af Kræfter følger naturligvis en Mathed, der gør det nødvendigt at „holde Sengen" i længere Tid. Imidlertid sniger „Fjenden i vor egen Lejr", Mistrøstningens fæle Dæmon, sig omkring og hvisker: „Vi kunne ikke blive enige!" Principalerne more sig kosteligt over de skikkelige Typografer, samtidig med, at en „Kollega" lovpriser de imødekommende Principaler i Mestersangertoner og fylder „Skand. Bogtr.-Tid." med nye Opfindelser paa Arbejdets Omraade, sigtende til at skaffe Arbejderne Beskæftigelse mod „moderat" Betaling.

Men er det ikke i og for sig en Fornærnærmelse mod alle Typografer at tro paa Tilstedeværelsen af Uenighed? Man samler sig i Forening, fordi man som Enkeltmand Intet kan udrette, og man vælger Bestyrelse, fordi det er lige saa nødvendigt for en Forening, der vil Fremskridt, at have en Bestyrelse, som for en Armé at have Officerer. Synes man ikke, at det vilde være urimeligt at tale om ubrugelige Soldater, naar Generalen aldrig lod dem komme i Ilden, aldrig gav dem Lejlighed til at vise deres Beskaffenhed!

Jeg vil slutte med det Ønske, at den eventuelle Tarif-Kommission maa blive nedsat paa Basis af baade Satspris og Arbejdsordning, og da vil jeg, som ovenfor berørt, fastholde, at vi bør fordre en Lønningsforhøjelse af mindst 25 %. Men lad os saa ogsaa staa fast ved vor Fordring og vise Principalerne, at vi ikke for Intet have „etableret" os som „Almindeligt dansk Typograf-Forbund", og lad os frem for Alt erindre, at der er ikke langt fra Følelse til Vrøvl!

* * *

Det er ikke, som Hr. Møller skriver, et Forslag om Tarifens Opsigelse, der forelaa paa Generalforsamlingen, men et Forslag om at anmode Principalerne om Nedsættelse af en Tarifkommission. Det er fejl, naar Hr Møller tror, at Præsidenten tog Forslaget tilbage, fordi han frygtede en Forkastelse — han udtalte endog, at Bestyrelsen kunde finde sig i et Nej, men at den ikke vilde bære Ansvaret for, at Tarifsagen ikke paa Ny blev rejst —; hvad Præsidenten derimod frygtede for, det var Forslagets Vedtagelse, da det vilde have været meget uheldigt, om Bestyrelsen skulde henvende sig til Principalerne med en Anmodning, som en Del Medlemmer havde stemt imod, og det saa meget mere, som Anmodningen netop galdt Tarifsagen. For Øvrigt se vi gerne Fremkomsten af en Artikel med det af Hr. Møller givne Indhold, og den giver os særdeles god Anledning til i et følgende Numer at gaa noget dybere i Sagen end Hr. Møller.

Red.

*) Skønt det paa den Generalforsamling, der vedtog den nugældende Tarif, af flere ærede Talere blev sagt, at vi ikke havde Andet at gøre end vedtage Tarif-Forslaget, da vi ikke kunde fremtvinge Noget, fastholder jeg dog min Paastand, navnlig paa Grund af det særdeles vægtige Tryk, det typografiske Forbund vil kunne udøve paa Dagbladenes Udgivere og igennem disse paa Bogtrykkerstanden i sin Helhed.

Hr. Sally B. Salomon kontra Tarif og Voldgiftsret.

For nogen Tid tilbage indeholdt det tyske Typograf-Organ „Correspondent" et Brev fra København, hvori Hr. Sally B. Salomon og hans Trykkeri skildredes paa en, om just ikke synderlig smigrende, saa dog meget træffende Maade. Det har undret mig — og vistnok mange Andre —, at der ikke i vor Tidende — i al Fald i den senere Tid — er fremkommet Noget som helst til Belysning af Forholdene i det Salomon'ske Trykkeri (da dette just ikke kan siges at høre til Hovedstadens bedste) og den Maade, hvorpaa Principalen behandler sine Typografer. Da jeg netop nu i disse Dage er bleven Genstand for en, mildest talt, „inkonsekvent" Optræden fra hans Side, og denne Optræden har sin Grund i en for Principalforeningens Formand meget betegnende Maade at fortolke Tarifen paa, vil jeg ikke undlade at gøre mine ærede Kolleger

bekendte med de nærmere Omstændigheder angaaende denne Sag.

I Begyndelsen af forrige Uge blev jeg, efter at have korrigeret „Huskorrekturen“ paa et Ark, af Hr. Salomon leveret Forfatterens 2den Korrektur til Korrigering; til denne brugte jeg 3 Kvarter og forlangte mig derfor i Henhold til Tarifen Godtgørelse for 1 Time med 35 Øre, men dette nægtede Hr. S. paa det Bestemteste og gjorde gældende, at et saadant Forlangende ikke efter Tarifen var berettiget. Det var noget Nyt for mig, saa meget mere, som jeg altid hidtil havde faaet saadant betalt, men der blev saa ikke videre talt om den Sag, skønt jeg naturligvis ikke havde opgivet mit Forlangende, men var bestemt paa at skrive Korrekturgodtgørelsen paa Regningen om Lørdagen.

Men et Par Dage efter kommer Hr. Salomon igen. Denne Gang var det en Spidskolumne, der stak ham for meget i Øjnene. — Jeg var beskæftiget med et Arbejde i Kvartformat, og dettes sidste Ark kom ved ordinær Sætning fra min Side til at overskyde 4 Kolumner med en Spids paa en Vinkelhages Størrelse. Denne Spids vilde Hr. Salomon have indknebet, men mente saa, at der ingen Betaling kunde tilkomme mig for Spidskolumnen; senere tilbød han dog at betale den med Fjerdedelen af en Kolumnes Satspris. Jeg fastholdt imidlertid min Fordring om fuld Betaling, saa meget mere, som jeg i alle Maader kunde fralægge mig Beskyldningen for ved spærret Sats at have foranlediget det Overskydende, og dette konstateredes ved, at der i Forfatterens Korrektur var udstrøget en halv Snes Linier, ene og alene for at faa Spidsen indknebet. — Jeg var villig til at lade Voldgiftsretten afgøre denne Sag; men det lod ikke til, at Hr. Salomon tog nogen som helst Notits hverken af mit Tilbud eller af Voldgiftsretten, maaske i Bevidstheden om, at dennes Kendelse vilde gaa ham imod. Han udfandt da, at disse to Spørgsmaal, som han havde rejst mod mig i en og samme Uge, paa en for ham meget bekvem Maade let kunde klares, naar han, hvad ogsaa Tilfældet blev, betalte mig mine omtvistede Fordringer; men til Straf for min, efter hans Mening vistnok halstarrige Fastholden af mit Forlangende blev jeg saa meddelt skriftlig Opsigelse til Fratrædelse om 8 Dage. Dette skete Kl. 7 Lørdag Aften, uden at Hr. S. nedlod sig til nogen som helst Motivering, hvilket forekom mig meget besynderligt, da jeg var mig bevidst, at min Opsigelse ikke kunde fremkomme af andre Grunde end netop ved de ovenomtalte Stridspunkter. Denne min Opfattelse blev fuldstændig til Vished, da jeg Mandag Morgen af Hr. S. udbad mig en Forklaring desangaaende og kun modtog til Svar: „Det behøver jeg ikke at give Dem nogen Forklaring om; jeg indlader mig ikke paa nogen Diskussion!“ (sic!). Det var hans egne Ord.

Mine Kolleger i Trykkeriet have alle uden Undtagelse over for mig erklæret sig mod Hr. Salomons Fremgangsmaade, og som et nyt Bevis paa den Vilkaarlighed, enhver Kollega er udsat for, naar han holder paa sin Ret, tillader jeg mig at forelægge Sagen for samtlige Kolleger.

J. P. Frantzen.

Korrespondance.

Vejle, 18. November. Foranlediget ved adskillige Bemærkninger, snart fra den ene, snart fra den anden Side, angaaende Lærlingeuvæsenet her i Vejle, tillader jeg mig at fremkomme med et Par Ord, som jeg haaber ville bevirke, at man herefter ikke vil se hen til os med slet saa vrede Blikke. Man kan ganske vist ikke sige Andet, end at Forholdene her have været saa slette som noget Steds, men dels ere de blevne betydelig forandrede til det Bedre, og dels ere Udsigterne saa lyse, at vi Alle haabe, at Hr. Hertz's Bogtrykkeri i Fremtiden vil komme til at staa som et af de bedre Trykkerier i Provinserne. Nu ville de Fleste maaske vente at høre noget Overordenlig, men det er dog ikke Tilfældet; vi maa tage til Takke med smaa Fremskridt. Som det vil erindres, bestod Personalet i ovennævnte Trykkeri af 2 Typografer og 8 Lærlinge foruden et 9de Eksemplar, som var i Vente. Nu stiller Forholdet sig saaledes: 3 Typografer og 7 Lærlinge. De 2 Typografers Løn er stegen med 2 Kr. ugenlig og den 3dje arbejder paa Beregning efter Tarifen. 3 Lærlinge blive udlærte i Løbet af næste Aar. At Hr. Hertz ikke for længe siden har indset det Ufordelagtige for ham i at drive Forretningen saa godt som udelukkende med Drenge, er højst besynderligt; ti man maa ingenlunde tro, at disse ere daarligt aflagte, tvertimod, Vilkaarene for dem ere saa fordelagtige som næppe noget andet Steds. Alle 7 Drenge faa saaledes 5 Kr. ugenlig i Kostpenge hele Læretiden igennem og endvidere Hjælp til Klæder: de 2 første Aar 20 Kr., det 3dje 30 Kr., det 4de 40 Kr. og det 5te 60 Kr. Og for denne Løn udføre de et Arbejde, som med Lethed kunde overkommes med et Personale, bestaaende af 4 gode Typografer. — Den ene Typograf, der, som nævnt, staar paa Beregning, blev udlært i dette Efteraar. Som en Selvfølge blev han gjort opmærksom paa, at her eksisterer en Stedforening i Vejle som Underafdeling af Typograf-Forbundet, men han fandt sig ikke beføjet til at indtræde som Medlem, da han, som han forklarede, ikke ønskede at beskæftige sig ved Bogtrykkeriet. Nævnte Typograf, hvis Navn er Jens Nielsen, hører for Øvrigt til vor Stands mest jammerligt udstyrede Individer, og det er vist nærmest af den Grund, han ikke agter at gaa videre. Jeg siger: gaa videre, og jeg tror, det er berettiget at sige saaledes; ti en Typograf, der leverer et saa slet Stykke Arbejde, som han gør, ja, som rent ud sagt ikke formaar at sætte efter skrevet Manuskript, kan man næppe kalde for udlært. — I Hr. A. K. Jensens Bogtrykkeri ere Forholdene de samme som tidligere. Det er ikke alene mellem Principalen

og Typograferne, at Forholdet er mønsterværdigt, men selv blandt disse indbyrdes finder der en saadan Velvilje Sted, at det var ønskeligt, om det var saaledes over Alt. Som Eksempel skal blot omtales dette, at Typograferne indbyrdes hjælpe hverandre saaledes, at naar en enkelt Typograf bliver syg eller indkaldes til Militærtjeneste, overtage de andre hans „Part", og Vedkommende erholder sin Løn ubeskaaren. — Interessen for Forbundet er vedblivende den samme; og vi haabe, at Alle maa komme til at indse den betydelige Nytte, som den store Sammenslutning af Typograferne vil medføre. *V. H.*

Odense. I Korrespondancen i Tidendens sidste Nr. staar anført, at Betalingen for Avissats i Dhrr. Thillerup & Tychsens Trykkeri er 25 Øre pr. Tusind *n*, men det er fejl, da den siden September Maaned har været 27 Øre. Samtidig med denne Berigtigelse maa vi bemærke, at Fejltagelsen ikke er fremkommen ved Stedforeningens Indberetning. *Red.*

Ringkøbing, 24. November. Tilstanden i det blokerede Trykkeri er uforandret: ingen Typografer. Hr. Redaktør Jørgensen har faaet fat i to Lærlinge, men selv med den Assistance, han derved har vunden, er det kun paa en kummerlig Maade, at Avisen vedblivende kan udgaa, skønt de to arme Lærlinge stik imod Fabrikloven maa arbejde 15—16 Timer i Døgnet. „Jysk Søndagsblad" og alt Akcidensarbejde maa forblive urørt. Det hedder sig, at Hr. Jørgensen i „Dagstelegrafen" søger Drenge, som han vil tage til sig og forsørge. Mon ogsaa det er sandt? — Som det ses af Korrespondancen i forrige Numer, har Præsidenten i „Folkebladet" svaret Hr. Redaktør Jørgensen paa hans „Undskyldning" til Læserne, og dette Svar har atter haft til Følge, at Hr. Jørgensen i „Folkebladet"s Torsdagsnumer er fremkommet med et Gensvar, der Alt i Alt væsenlig gaar ud paa at undskylde og — vistnok imod hans Vilje — at ignorere Sønnen. Det paagældende Numer er tilsendt Præsidenten, og han vil nok give Svar paa Tiltale. Naar dette foreligger, skal jeg sende Tidenden et Resumé baade af Hr. Jørgensens og Præsidentens Indlæg. —*r.*

(Forlangt indrykket.)

Undertegnede Typografer, der i længere Tid have kendt eller arbejdet sammen med Typograf *J. F. Møller*, ville her, paa Foranledning af Typograf *Johan N Hansens* Udtalelser i „Typ.-Tid." Nr. 47, tillade sig at attestere, at Faktor J. F. Møller er en i enhver Henseende respektabel Typograf.

Peter T. Hitz. F. Scharnowsky. Hallengrén.
A. L. Mortensen. E. Jacobsen. L. Fack.

* * *

At *Johan N. Hansens* Inserat i „Typ.-Tid."s Nr. 47 indeholder altfor grove Usandheder, bevidnes af
F. F. Nielsen. J. Petersen. A. E. Wetterstén.

* * *

Undertegnede afventer Hr. *Johan N. Hansens* bebudede Søgsmaal.

København, den 23. Novbr. 1875.

J. F. Møller.

Den typografiske Forening.

Repræsentantskabsmøde

afholdes i Aften Kl. $9^1/_2$:

Dagsorden:

1) Valg af Formand og Viceformand.
2) Medlemmers Optagelse.
3) Andragender.
4) Spørgsmaal til Repræsentantskabet.

Næste Lørdag, den 4. December, Aften Kl. $9^1/_2$, **Foredrag** af Formanden om Tarifsagen.

Medlemmernes Opmærksomhed henledes paa Opførelsen af en almindelig Forsamlings- og Foreningsbygning i Hovedstaden.

Fra 1. December træffes jeg saavel i Redaktions- som Foreningsanliggender i Reglen hver Dag fra Kl. 11—1 Form. og Kl, 6—8 Efterm.

R. P. Jensen.

Brevkasse.

E. V. i Svendborg. Tak! I næste Numer.

□ i Frederikshavn. Der er først Plads i næste Numer.

N. i Roskilde. Det tilsendte bør i Tidenden, men der er ikke Plads denne Gang.

Typografiske Kundgørelser.

J. B. Meyer,

Flensburg, Grosse Strasse 548.

Hovedagentur for Hurtigpressefabriken **Frankenthal** (Albert & Co.),

anbefaler sig Dhrr. Bogtrykkere ved Bestillinger af Hurtigpresser, Pakpresser, Satineermaskiner etc. under gode Betingelser.

Lawrence Brothers pat. engl. Valsemasse

sælges af Eneagenten for Danmark og Norge, Bogtrykker H. J. Jensen, Christiania, for 40 Spdl. (160 Kroner) pr. 100 Pd. Større Partier frit København.

2 à 3 Sættere

ønske Plads i Provinserne. Man henvender sig til R. P. Jensen.

De Eksemplarer af Tidenden, som Dhrr. Inkassatorer mulig have henliggende uden at have Brug for, bedes indsendte til Ekspeditionen, da enkelte Numre i Oplaget ikke kan strække til det tiltagende Abonnement. *Ekspeditionen.*

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 49. København, den 4. December 1875. 2. Aarg.

Forbundsmeddelelser.

Bekendtgørelse. Efter at Blokaden af Ringkøbing Amtstrykkeri havde holdt sig uforandret i henved 5 Uger, er den bleven brudt af Carl Eriksen, forhenværende Bogtrykker i Frederikssund og senere i København. Bemeldte Eriksen havde Plads i Silkeborg og har ladet sig indskrive som Medlem i Aarhus Stedforening, men han er bortrejst fra Silkeborg uden at rekvirere sin Kvitteringsbog i Aarhus. I Ringkøbing er Bogen bleven ham affordret. Carl Eriksen vil være at udslette af Forbundet som en det uvedkommende Person. Endvidere paabydes, at intet Forbundsmedlem, forinden anden Bestemmelse er tagen, kan arbejde sammen med ham, uden at det har Udelukkelse til Følge. Trykkeriet er fremdeles lukket for Forbundsmedlemmer.

Forbundspræsidiet:
R. P. Jensen.

Hr. Redaktør!

Som Svar paa Hr. Frantzens Artikel i det sidst udkomne Numer af „Typograf-Tidende" er De maaske saa god at optage følgende lille Notits, som jeg synes er betegnende nok. Hvad selve Hovedemnet angaar, kommer jeg vel tilbage dertil, naar, som jeg har hørt, der kommer en Slags Fortsættelse af hin Artikel, — jeg kan da for at spare paa Deres Spalter og min Tid svare under Et.

Hr. Frantzen har en Gang før, for et Par Aar siden, arbejdet hos mig og fik da for en lignende Halstarrighed en omtrent saa lydende skriftlig Opsigelse: „Naar Hr. Frantzen er kommen til den Erkendelse, at der intet Sted gøres Mere for en ordenlig Sætter end hos os, kan han igen komme i Arbejde hos Undertegnede." Paaberaabende sig denne Opsigelses Motiver søgte Hr. Frantzen efter „Skruen" i „Dagstelegrafen" tre Gange Plads hos mig; jeg gjorde ham opmærksom paa, hvad Opsigelsen indeholdt, og spurgte ham, om han da nu var kommen til den omtalte Anskuelse, hvortil han svarede Ja — og saa tog jeg ham ogsaa i Arbejde, men jeg vidste i Forvejen, at med hans stædige Karakter vilde det ikke holde længe ud. Da jeg imidlertid anser Hr. Frantzen for en efter de nuværende Forhold sjelden akkurat Sætter, har jeg gjort alt Muligt for at beholde ham, ligesom han endnu i Lørdags erklærede for mig, at han nødig vilde tage her fra. Jeg tror saaledes, at Hr. Frantzen selv maa indrømme, at Forholdene i mit Trykkeri ikke ere saa slette endda.

Ærb.
Sally B. Salomon.

Hr. Sally B. Salomons 5 pCt.

Da jeg i forrige Numer af Tidenden meddelte nogle Oplysninger om den Maade, hvorpaa Hr. Salomon opførte sig over for sine Typografer og navnlig havde opført sig over for mig, havde jeg en dunkel Anelse om, at det ikke vilde blive derved, og denne min Anelse har fuldstændig bekræftet sig.

I Begyndelsen af indeværende Aar udstedte Hr. Salomon en Bekendtgørelse, hvori han tilsikrede „enhver Beregningssætter" i sit Trykkeri, som i Aarets Løb havde en Gennemsnitsfortjeneste af 8 1/3 Rd., et Tillæg af 5 pCt., som skulde udbetales til Nyaar (Forskud kunde faas Juleaften!). De fleste Kolleger vare vistnok enige om ikke at tillægge dette Tilbud nogen synderlig Vægt, da det var en bekendt Sag, at Fortjenesten hos Hr. S. yderst sjælden var saa stor som i Procenttilbudet fastsat og Sætterne som Følge deraf ikke gerne arbejde hos Hr. S. et helt Aar ad Gangen. — Jeg skal nu tillade mig at meddele mine ærede Kolleger, hvorledes det forholder sig med disse Procenter.

Da jeg for ca. 4 Maaneder siden fik Kondition hos Hr. Salomon, henvendte jeg mig til hans Faktor med Forespørgsel om, hvorvidt jeg var delagtig i de ovennævte 5 pCt., da jeg jo ikke arbejdede i Trykkeriet paa den Tid, Procenterne udlovedes, og herpaa fik jeg — efter at Faktoren havde raadført sig med Principalen eller dennes Søn — det Svar, at Tilbudet galdt for Alle, selvfølgelig ogsaa for mig. Nu, jeg gjorde mig altsaa Umage for at tjene de omtalte 8 1/3 Bd. og — tjente dem virkelig ogsaa. At dette, naar man arbejder hos Hr. S., ingenlunde er nogen let Sag, fremgaar deraf, at der for Tiden kun er én — siger og skriver én — af hans Sættere, som er berettiget til de omtalte Procenter.

Imidlertid fik jeg, som meddelt, min Afsked paa graat Papir (dette Udtryk taget aldeles bogstavelig) uden nogen som helst Grund eller i al Fald uden nogen Grund, som Hr. S.

har turdet angive, og jeg betragtede det derfor som en Selvfølge, at de 5 pCt. maatte udbetales mig for den Tid, jeg havde arbejdet hos Hr. S.; men ogsaa i denne Sag viste det sig, at Principalen og jeg havde en aldeles modsat Opfattelse, ti han nægtede paa det Bestemteste, at der tilkom mig Procenter, naar jeg ikke blev i Trykkeriet til Nyaar. Jeg gjorde ham da opmærksom paa, at det jo ikke var min Skyld, at jeg fratraadte min Plads en Maaned før Nyaar; men det forandrede ikke Hr. Salomons Mening. Han afgav den Erklæring, at Ingen kunde forbyde ham at fjærne de Sættere, der skulde have Procenter; hvis jeg for Øvrigt havde Noget at beklage mig over, kunde jeg jo stævne ham, han skulde „med Fornøjelse" møde. — Jeg skal ikke nægte, at jeg blev lidt underlig tilmode efter at have hørt denne Forklaring. Det gik pludselig op for mig, at Hr. Salomon ikke uden Grund havde forsynet sit Procenttilbud med følgende Motto: „Hony soit qui mal y pence", og jeg haaber nu, at det tillige maa være gaaet op for mine Kolleger, hvor lidt man kan fæste Lid til Hr. Salomons Lokkemad. *J. P. Frantzen.*

Korrespondance.

Roskilde, 16. November. I Torsdags holdt Stedforeningen her sit første Møde, hvori nogle specielt administrative Sager bleve ordnede. Til dette Møde havde Formanden, Hr. P. Nordlunde, sendt til Typograferne G. Christensen, Philip og Rasmussen i det Müller'ske Trykkeri en fornyet Opfordring om at komme til Stede, da de, som tidligere meddelt, havde undslaaet sig for en Sammenkomst med Præsidenten under hans Nærværelse her for at danne Foreningen. Formanden motiverede sin Opfordring ved at tilskrive de tre Herrer, at de næppe tilstrækkelig havde fulgt Udviklingen i det typografiske Fag de sidste Par Aar, da de ellers utvivlsomt maatte komme til samme Resultat som saa godt som alle deres Kolleger, nemlig at slutte dem til Forbundet, og dette vilde Foreningen søge at gøre dem indlysende. Men i Stedet for at give Møde modtog Formanden en Skrivelse fra dem, hvori de „forsikrede", at de vare „fuldstændig à jour med det hele af R. P. Jensen dirigerede Udviklingssystem", hvis Hovedgrundsætninger de fandt at være „intet Mindre", end „at man vilde sætte sig i en saa stærk Opposition til Principalen som mulig, og at man vilde nedlægge Arbejdet, saafremt man ikke kunde opnaa sine Fordringer med det Gode, hvorfor man da ogsaa virkede hen til en fælles Strejkekasse, — anderledes kunde Forbundslovene ikke fortolkes". „Man tør, Højstærede! virkelig ikke stille Sagerne paa Spidsen", skrev de fremdeles til Formanden, „ti Nemesis udebliver som bekendt aldrig. Se blot hen til Tyskland, hvorfra Bevægelsen er udgaaet, dér har man allerede nu Arbejdsløsheden i sin fulde Udstrækning, og ikke mindst i vort Fag, hvad vi daglig se Bevis paa ved den Mængde rejsende tyske Typografer, som passerer Roskilde". Hvis Forbundet vilde stille sig et „ædlere" Formaal, vilde de nok være med. Endvidere fandt de, at den Præsidenten paa hans Organisationsrejse medgivne Resolution fra de københavnske Kolleger ikke var andet end „opstyltede Talemaader" og „hule Fraser", som de „virkelig ikke vilde lade sig skræmme af". Det var Skrivelsens Indhold. De tre Herrer ere „à jour", det sige de selv, men det er heller kun dem selv, ti Andre vilde vist ikke sige det. †

Frederikshavn, 23. November. Da der jo stadig i den senere Tid i Tidenden fremkommer Skrivelser fra de fleste Trykkerier i Landet, hvorfor skulde Frederikshavn, der ejer Danmarks nordligste Bogtrykkeri, ikke ogsaa lade høre fra sig. — Forholdene her oppe ere gode i Forhold til mange andre Steder, hvorvel der jo nok kunde være Et og Andet at udsætte derpaa. I Trykkeriet arbejdes af 3 Typografer (1 Maskinmester og 2 Sættere), som i den nærmeste Tid ville blive supplerede med 1 Sætter til, nemlig Principalens Søn, der efter et halvt Aars Ophold i Paris vender tilbage; desuden arbejder der 2 Damer, hvoraf den ene har været her i 3 Aar, og den anden er nylig kommen i Lære, samt 2 Drenge, som begge have været i Lære i 3 à 4 Aar. Arbejdstiden er om Sommeren fra 7 til 7 og om Vinteren fra 8 til 8 med $1^1/_2$ Time Middag. Søndagsarbejde finder under Tiden Sted om Vinteren, men herfor betales særskilt. — Lønnen er for Maskinmesteren og den ene Sætter 20 Kroner ugenlig, hvorimod den anden Sætter, der har været her i 19 Aar som Haandpressetrykker, men da Trykkeriet fik Maskine gik over til Sætteriet, er bleven staaende med den gamle Løn, nemlig 16 Kroner ugenlig. Damerne arbejde paa Beregning; Drengene faa 5 à 6 Kroner og lære i 5 Aar. — Alle Typograferne ere Forbundsmedlemmer. Af Tidenden holdes to Eksemplarer. □

E. V. **Svendborg,** 23. November. Synes end Forholdene her i Svendborg for ganske kort Tid siden at være alt andet end heldige, og vare de herværende Typografer end et langt Skridt bagefter deres Kolleger i flere andre Byer, idet ikke alene den af Præsidenten dannede Afdeling af Forbundet gik i Stykker straks efter dens Oprettelse, men ogsaa Arbejdsforholdene vare saadanne, som heldigvis mere og mere bliver sjældnere i Provinserne, saa er dog dette Forhold, takket være et heldigt Sammentræf af Personer, nu ikke alene hævet men har endog maattet give Plads for Fremskridt, der ikke give nogle Provinsforhold Noget efter. Nærmest foranlediget ved Hr. Faktor Ditlefsen, den forhen værende Formand for Forbundets Afdeling i Odense, begyndte Typograferne her alvorligt at tænke paa at ville holde Skridt med Landets øvrige Kolleger. Ved en Sammenkomst besluttedes Oprettelsen af en Forbundsafdeling for Svendborg, og Dhrr. Bolvinkel og Vinblad overdroges det at give denne Afdeling lokale Love.

I Løbet af nogle Dage vare Lovene udarbejdede og vedtagne*), hvorefter Hr. Vinblad valgtes som Formand. Allerede to Dage efter indkaldtes Foreningens Medlemmer for at forhandle om Muligheden af at indføre en tarifmæssig Arbejdsordning i Hr. G. Petersens Trykkeri, hvor dette formentlig lettere lod sig gøre end i Hr. Assams Trykkeri, der ikke er modtagelig for en saadan Reform. Med Enstemmighed vedtoges, at Foreningen støttede Typograferne i Petersens Trykkeri under deres Bestræbelser for Tarifens Indførelse, og da Præsidiets Billigelse til at benytte alle tilladelige Midler allerede var indhentet, fremførte de deres Fordring for Hr. Petersen. Der blev dog ikke Lejlighed til at sætte Forbundets Styrke eller Kollegialiteten paa Prøve, da Hr. Petersen viste Kollegerne en Imødekommenhed, som maaske ikke er sjelden, men som ikke desto mindre er værd at notere, ti denne Bogtrykkeriejer gik virkelig ind paa Fordringen med stor Velvilje. Tarifen er saaledes indført fra den 27de November d. A., og den unge Forening kan nu arbejde videre, yderligere styrket ved det heldige Resultat af dens første Skridt i Fagets Tarv.

A. **Hillerød,** 30. November. I Søndags holdt Foreningen sit første Møde, hvor de af Præsidiet foreslaaede Love vedtoges med nogle Forandringer, af hvilke den væsenligste var at supplere Bestyrelsen med et Medlem, og dertil valgtes Oluf Lund. Nogle faglige Anliggender af lokal Betydning bleve drøftede, og med et Leve for Forbundet og Præsidenten sluttedes Mødet. — I Hansons Trykkeri have Kollegerne besluttet at indføre en tarifmæssig Arbejdsordning med 20 Kr. fast Ugeløn eller efter Beregning 30 og 32 Øre pr. Tusind Alfabet, 10 Timers Arbejdstid og intet Søndagsarbejde. Naar Præsidiets Samtykke er indhentet, vil det, om fornødent, komme til en Katastrofe. Vi ere enige!

L. **Nakskov,** 1. December. „Nakskov Tidende", der siden Bogtrykker V. Pedersens Død har været udgivet af hans Enke, er af denne fra 1. November paa en længere Aarrække overdraget til Folketingsmand, Redaktør Claussen i Nykøbing p. F., der tillige udgiver „Lolland-Falsters Folketidende", og førstnævnte Blad udgaar nu som et Aftryk af dette, kun med Forandring af Titel og lokale Bekendtgørelser. „Nakskov Tidende"s Trykkeri, der ligeledes er overdraget Hr. Claussen, vil blive drevet som Akcidenstrykkeri, men dog næppe beskæftige mere end en eller højst to Typografer. Efter Forlydende er Overdragelsen sket for et Tidsrum af 15 Aar og Afgiften sat til 2400 Kr. aarlig til Enken. Byens andet Blad, „Nakskov Avis", vil fra Nyaar ligeledes faa en anden Redaktør og Udgiver, idet Bladet med tilhørende Trykkeri fra nævnte Tid af Kjeldskovs Enke er overdraget i Leje til en Lærer her i Byen, og fra Midten af December udgaar det i et betydelig udvidet Format. Redaktør, Løjtnant Angelo, den hidtilværende Udgiver af „Nakskov Avis", overtager fra 1ste Januar 1876 „Viborg Stiftstidende" med Trykkeri, som han har købt.

Ringkøbing, 1. December. Blokaden er bleven brudt af en Typograf ved Navn Carl Eriksen, der sidst har arbejdet i Silkeborg. Han paastaar at være Forbundsmedlem, og hans Bog er bleven ham affordret, men endnu har han ikke skaffet den tilveje. Med denne Eriksens Assistance skal Amtstrykkeriet dog ikke komme ret vidt, det véd vistnok de fleste Kolleger; man kan holde det gaaende ved Hjælp af Drengene, rigtignok kun ved at arbejde indtil ud paa Natten, men det er dog et Spørgsmaal, om ikke Fabrikinspektøren bliver nødsaget til at skride ind. Bogtrykker Jørgensen maa føle Forbundets Magt, og hvorledes han end klarer sig, bringer hans mislige Stilling til Forbundet ham dog betydelige Næringstab. Hr. Stuhr i „Folkebladets" Trykkeri har efter Anmodning af Præsidiet haft en Samtale med Bogtrykker Jørgensen, hvori han opfordrede denne til at faa Forholdet til Forbundet ordnet; Hr. Jørgensen var forekommende nok og erklærede, at Tarifen for Fremtiden skulde gælde som Betalingsnorm i hans Trykkeri, men noget Skriftligt vilde han ikke afgive, da, som han udtalte, Saadant vilde blive brugt imod ham som Bevis for, at han var falden til Føje. Han gør Regning paa de udenfor Forbundet staaende Typografer og paa tyske Kolleger. Naar der ses hen til, hvorledes Hr. Jørgensen efter en bestemt Erklæring til Præsidenten om Tarifens Indførelse alligevel forsøger Engagement paa de gamle Vilkaar: 8 Kr. samt Kost og Logis, saa maa der Andet end Ord til, men selv afset fra dette, maa Præsidiet nødvendigvis hævde den tilbørlige Respekt for Forbundet, hvad da vistnok ogsaa ethvert Medlem ikke alene venter men føler sig overbevist om. Hr. Jørgensen véd nu, at uden en Henvendelse til Forbundet og en Overenskomst med dette vil Kampen blive fortsat, om den saa skal vare i Aar og Dag. —*r.*

* **København,** 2. December. Som nærmere erfares af Referatet af Repræsentantskabets Forhandlinger i Lørdags, er Forbundets Forhold til Kleins Trykkeri nu blevet et andet, idet den tidligere Nægtelse af Medlemmers Optagelse er tagen tilbage, og det kan saaledes ikke for Fremtiden formenes Forbundsmedlemmer at tage Arbejde i dette Trykkeri som i ethvert andet, der ikke er lukket af Forbundet. — Fra denne Uges Begyndelse har Sætterne af „Social-Demokraten" paa Redaktionens Foranledning faaet en Forhøjelse af 2 Øre pr. Tusind, saa at Betalingen nu er 30 Øre.

*) Disse Love skulle vi ved Lejlighed meddele, da de afvige ikke saa lidt fra de forelagte Mønsterlove, men desuagtet forekomme os at være meget heldige. Red.

Forskelligt.

I Oktober-Numret af „Skand. Bogtr.-Tid." fremsættes et Forslag af de wienske Typografer om en Forkortelse i Arbejdstiden saaledes, som om der var indtraadt en Vending i den Magt-

stilling mellem Principalerne og Typograferne, der for to Aar siden viste sig ved, at disse gennemførte deres Tarif, en Vending, der skal være lærerig. Dette er en fejl Slutning, hvad „Bogtr.-Tid." vil erfare deraf, at trods Arbejdsløsheden i Tyskland og Østrig formaaede Principalerne netop i den sidste Sommer ikke at rokke ved det wienske Lokaltillæg paa den tyske Normaltarif, som de vilde have nedsat fra 33$^1/_3$ pCt. til 25 pCt., og de gjorde sig dog al Umage derfor. Se, det er „lærerigt"!

Den typografiske Forening.

Repræsentantskabsmøde den 27. November.

Efter Dagsordenen foretoges:

1. Valg af Formand og Viceformand samt Sekretær, da *Decker* ønskede sig fritaget for denne sidste Post. Til Formand valgtes *R. Foltmar*, til Viceformand *P. Christensen* og til Sekretær *Ch. Thomsen.*

2. Optagelse af Medlemmer. Følgende optoges: H. P. Lassen, H. J. Rasmussen og Printzlau (Schultz's Tr.); Monzen og Steenberg (Salomons Tr.); Freyer (Olsen & Ko.s Tr.); P. L. Damborg, R. C. Hauch, V. Jørgensen, R. V. Penkert, R. J. Løblich og Mühlners (Thieles Tr.); E. Bondesen („Dagstel."s Tr.); N. Hansen (Calbergs Tr.); Martin Christensen og C. Rasmussen (Lunos Tr.); A. V. Bang (Elvius' Tr.); A. J. Broen (Henriksens Tr.); Frantz Jürgens og Frederiksen (Guldbrandsen & Ko.s Tr.); Carl Lund, J. P. Hansen, R. P. Petersen, J. C. Jensen, Harald Schmidt og T. Engberg (Cohens Tr.); T. Johansen (Jørgensen & Ko.s Tr.); P. L. Gornitzka og Reinhold Weissback (Nielsen & Lydickes Tr.); Moritz Lenz, Vilh. N. Jensen, Hansen Heyde, C. S. Broen, A. Christoffersen, O. Østrup og V. Stahl (Oettingers Tr.); Carl Andersen, Otto Altenburg, P. Lauritzen, P. C. Madsen, A. Rosenberg og A. G. Witzansky (Kleins Tr.). — Angaaende Typograferne fra Kleins og Oettingers Trykkerier gjordes nogle Bemærkninger. *Decker* udtalte, at naar Oettingers Typografer nu endelig havde anmodet om Optagelse i Foreningen, saa var det fordi der er indtraadt et spændt Forhold mellem dem og Principalen. *N. Hansen* (af Bestyrelsen) og *Mortensen* anbefalede deres Optagelse. Fra Kleins Typografer havde Foreningens Formand modtaget en Skrivelse, hvori de fordrede dem optagne som en Ret, der tilkom dem. *Decker* pegede tilbage til det inkonsekvente Forhold, hvori Foreningen i længere Tid havde staaet til Typograferne i Kleins Trykkeri, hvad *Mortensen* ogsaa urgerede over. Paa Foranledning af *Decker* udtalte Foreningens Formand, at Forholdet til Kleins Trykkeri nu burde ordnes. Han havde af Trykkeriets Bestyrer modtaget saadanne Oplysninger, der satte den Klein'ske Sag i et noget mildere Lys end hidtil, om det end maatte fastholdes, at Typografernes Uvilje mod Trykkeriet havde været berettiget, og han vilde nu anbefale Optagelsen. *Th. Jørgensen* foreslog knyttet til denne det Forbehold, at der herved Intet præjudiceres for Fremtiden, hvilket vedtoges.

3. Andragender. Madam Buehenne bevilgedes der en Understøttelse af 5 Kr. maanedlig i tre Maaneder.

4. Spørgsmaal til Repræsentantskabet. Da Foreningens Love paa den forestaaende Generalforsamling i Januar Maaned ville undergaa meget betydelige Forandringer som Følge af Forbundets Dannelse, vilde Bestyrelsen forespørge hos Repræsentantskabet, om det billigede, at den ukomplette Tilstand, hvori det for Øjeblikket befinder sig, vedbliver indtil den Tid, og at de to Medlemmer af det permanente Forbundsudvalg, der ere valgte ind i Bestyrelsen (N. Hansen og Wm. Petersen), beholde deres Poster indtil Bogtrykkerdagen. Efter et kort Ordskifte besvaredes Forespørgslen bejaende, og det vedtoges tillige at indkalde Resten af Suppleanterne.

Udenfor Dagsordenen meddelte Foreningens Formand, at Bestyrelsen for sit Vedkommende havde valgt Berg og Petersen til Medlemmer af Laanekasseudvalget, og at den havde sendt en Skrivelse til Principalforeningen med Anmodning om Nedsættelse af en Tarifkommission.

Forinden Mødet sluttedes meddeltes, at *Carl Madsen* var udtraadt af Repræsentantskabet.

Fraværende med anmeldt Forfald: J. F. Møller, uden anmeldt Forfald: H. C. Jakobsen, Kr. Jakobsen og Thorv. Sørensen.

R. Foltmar, Formand. — *Ch. Thomsen.* Sekretær.

I Aften (Lørdag), Kl. 9$^1/_2$, holder Formanden et Foredrag om Tarifsagen.

Medlemmernes Opmærksomhed henledes paa Opførelsen af en almindelig Forsamlings- og Foreningsbygning i Hovedstaden.

Typografernes Sangforening

afholder Assemblé den 1. Januar 1876 i Nærums Lokaler, hvortil Dhrr. Medlemmer med Damer og Besøgende indbydes.

Billetter à 75 Øre for et Medlem, 1 Kr. for en besøgende Herre og 50 Øre for en Dame faas i Lokalet hver Mødeaften samt hos Restyrelsens Medlemmer.

Th. Nielsen, Kasserer. *Hansen.* *A. Rasmussen.*

Typografiske Kundgørelser.

J. B. Meyer,

Flensburg, Grosse Strasse 548.

Hovedagentur for Hurtigpressefabriken **Frankenthal** (Albert & Co.),

anbefaler sig Dhrr. Bogtrykkere ved Bestillinger af Hurtigpresser, Pakpresser, Satineermaskiner etc. under gode Betingelser.

Lawrence Brothers pat. engl. Valsemasse

sælges af Eneagenten for Danmark og Norge, Bogtrykker H. J. Jensen, Christiania, for 40 Spdl. (160 Kroner) pr. 100 Pd. Større Partier frit København.

2 à 3 Sættere

ønske Plads i Provinserne. Man henvender sig til R. P. Jensen.

De Eksemplarer af Tidenden, som Dhrr. Inkassatorer mulig have henliggende uden at have Brug for, bedes indsendte til Ekspeditionen, da enkelte Numre i Oplaget ikke kan strække til det tiltagende Abonnement. *Ekspeditionen.*

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 50. København, den 11. December 1875. 2. Aarg.

Forbundsmeddelelser.

C. F. V. Müller, som vil have lært hos Bogtrykker S. L. Møller i København, men er løbet af sin Lære, og R. P. Petersen, som har forladt sin Lære hos G. Petersen i Svendborg, udslettes af Forbundet. Kun hvis de paa Ny ere i Lære eller fremvise Lærebrev, kunne Forbundsmedlemmer arbejde i samme Trykkeri som de uden at blive udslettede. — Jens Peter Jensen (Bog Nr. 20, Kolding) udslettes af Forbundet, og hans Bog annuleres. Han har forladt sin Lære i Aarhus og er nu igen kommet i Lære i København.

Forbundspræsidiet:
R. P. Jensen.

Lukket Trykkeri for Forbundsmedlemmer:
Amtstrykkeriet i Ringkøbing.

Det Æstetiske i Typografien.

2. Sætningen.

(Forts. — se Nr. 47.)

4) Akcidenssats. Vi komme nu til den sidste og vigtigste Del af vor Opgave, til den Del, hvor den individuelle Smag og Skønhedssans bedst er i Stand til at udfolde sig og gøre sig gældende, men hvor det rigtignok ogsaa i en meget væsenlig Grad kommer an paa det Materiale, der staar til Sætterens Raadighed. Akcidenssats er imidlertid et temmelig omfangsrigt Begreb, da herunder maa indbefattes Titler og Omslag, Priskuranter, Skemaer, Regninger, Etiketter, Programmer, Anbefalings-, Vin- og Visitkort m. m. m. Til enhver af disse Arter udfordres en særegen Anvendelse af Skrifter, og den hele Udstyrelsesmaade maa være forskellig for hver enkelt Art.

Titler og Omslag blive atter at inddele i to Grupper, nemlig 1) videnskabelige og tekniske Skrifter og 2) Skrifter henhørende til Underholdningslekturen. Til de første anvender man helst magre men karaktérfulde Skrifter, i det Højeste maa de være halvfede, og naar det er Antikva, benytter man Versaler; jo mere Indholdet imidlertid fjærner sig fra det strængt Videnskabelige, desto bedre kan man ogsaa anvende andre Skrifter, og jo mere det nærmer sig Underholdningslekturen, desto mere Afveksling bør der være i Udstyrelsen. Nu er det ikke alene et passende Valg af Skrifter, der giver en Titel et smukt og behageligt Udseende, ti det er mindst lige saa vigtigt, at der hersker Symmetri i Liniernes Længde og i den Maade, hvorpaa Mellemrummene fordeles. Ganske vist kan her højst forskellige Meninger gøre sig gældende, og om Smag og Skønhed lader der sig som bekendt ikke stride, da enhver Mening kan have sin Berettigelse, men i Almindelighed har dog enten den ene eller den anden Smagsretning de fleste Fornuftsgrunde for sig, og disse fortjene altid et vist Hensyn. Saaledes er det f. Eks. en Hovedbetingelse for en Titels gode Udseende, at Hovedlinien, den bredeste Linie, Bæreren af det Hele, ikke maa staa øverst, men, hvis det er muligt, anbringes i den øverste Tredjedel af Kolumnen og aldrig paa Midten eller nedenfor denne, fordi Titlen derved mister sit rette Tyngdepunkt og saaledes ogsaa sit smukke Udseende. Ved Mellemslagene bliver der i Reglen begaaet de fleste Fejl, idet man tager for meget Hensyn til de saakaldte „døde Linier", der kun bestaa af et enkelt Ord (af, over o. s. v.), og som skulle betragtes som næsten ikke værende til, fordi Øjet ved Betragtningen af dem ikke finder noget Hvilepunkt, hvorfor de saa meget hellere maa fuldstændig forsvinde. Disse Regler gælde overhovedet for al Akcidenssats med titelformige Linier. Naturligvis er her kun Tale om almindelig anlagte Titler; ti hvor der skal presses 15—20 Linier sammen paa en Titel, kan der ikke let være Tale om Skønhed. Desuden maa det ogsaa bemærkes, at hvor der anvendes Vignetter og Stokke paa Titler og Omslag, maa der slaas lige saa Meget for oven og neden af disse som mellem Linierne indbyrdes. Heller ikke maa man glemme at tage Hensyn til de underskaarne Versalskrifter, ti dette har ofte en ikke ringe Betydning, hvor der er Tale om Fordelingen af Pladsen mellem de forskellige Linier. Naar der anvendes Rammer, maa disse svare til Formatets Størrelse, hvilket langtfra altid skér, ti ofte ser man til Omslag og Titler i Oktav anvendt Indfatninger, der meget godt kunne passe til Kvart, og omvendt; ligedes maa der her skælnes mellem videnskabelige og underholdende Skrifter, idet der ved de først nævnte kun bør anvendes ensformige Stregeindfatninger, medens Valget, naar det gælder de sidste, bliver langt friere. At det ofte kan være en vanskelig Sag at faa en Ramme

til at staa nøjagtig, saa at der ikke hverken ved Hjørnestykkerne eller Sammenføjningspunkterne kommer den ringeste Uregelmæssighed til Syne, vil sikkert enhver Sætter have erfaret, men her gælder det „enten — eller"; enten maa man rent lade være med at anvende Stregeramme, eller ogsaa maa man sørge for, at den er nøjagtig sammenføjet, og kan det ikke ske paa anden Maade, saa ved at anvende Papirstrimler. Hvor man benytter Indfatninger, maa der sørges for, at de nøje passe sammen i deres Grundtone. Med Hensyn til dette Punkt er endnu kun at bemærke, at der maa anvendes et passende Mellemslag mellem Indfatningen og Teksten, og navnlig bør dette ikke være for ringe.

(Sluttes.)

To Indlæg.

Hr. Redaktør!

Det var altsaa en rigtig Forudsætning, som jeg omtalte i min i sidste Nr. af „Typ.-Tid." optagne Skrivelse, at der vilde komme en Fortsættelse af Hr. Frantzens Artikel imod mit Trykkeri og mig. Jeg skal søge saa kort som muligt at svare paa de Ting, som det kommer an paa at svare paa, og lade de Behageligheder uberørt, som adresseres til mig.

Det var ingen 2den Korrektur, som Hr. Frantzen skulde korrigere, men 3dje til Udskydning og Tryk. Efter at have korrigeret den, viste han mig den og sagde, at der var 1 Times Arbejde derpaa; jeg paaviste ham (Korrekturen ligger til behageligt Eftersyn), at det kunde der ikke være; „tre Kvarter", mente han, var der i alt Fald gaaet med. Jeg tror nok, at med at „løse op og skyde ud" er der gaaet, hvad ogsaa andre Sættere have vurderet det til, 1 Time dertil; men at jeg skulde betale denne Time nu, efter saa at sige hele Værket var færdigt, uden at Hr. Frantzen eller nogen Anden i Reglen har begært eller faaet nogen Godtgørelse, kan jeg ikke indse. Til Overflod skal jeg bemærke, at det ikke var Hr. F. selv, men en Dreng, jeg havde givet ham, som har sat det omtalte Værk.

Det andet Punkt er en Spidskolumne. Med den forholder det sig saaledes: Jeg havde flere Gange under Sætningen spurgt Hr. F., hvormeget Resten af det omtalte Kvartark vilde udgøre; hver Gang fik jeg til Svar: „fulde 5 Kolumner", og hver Gang bemærkede jeg dertil: „det var kedeligt, saa skal vi altsaa trykke denne ene Side aparte". Jeg blev derfor lovlig overrasket ved, da jeg fik Korrekturen til Afsendelse, at se, at det Hele, der oversteg 4de Side, var **6 Linier** (den ligger ogsaa til beh. Eftersyn). At det ikke kunde gaa, var mig klart, og Forfatteren slettede da saa mange Linier, at disse 6 Linier kunde gaa paa. At Spidskolumnen skulde betales, naar den skulde bruges, det er vist, men at den skulde betales, naar man i Forvejen siger til Sætteren, at den ikke skal bruges, kan jeg ikke fatte; det er effer min Formening at lave Svinesteg, hvor det ikke kan gaa an.

Da, som Hr. F. meget rigtigt bemærker, to saadanne Spørgsmaal var rejst i en Uge, saa indsaa jeg, at Freden mellem os var forbi, og for at afskære al Diskussion betalte jeg begge Dele, saaledes som Hr. F. havde beregnet dem, men sagde ham tillige op, og vilde heller ikke, af samme Grund, da Hr. F. om Mandagen interpellerede paa „egne og **Andres** Vegne", indlade mig i en Disput derom, hvad Hr. F. meget syntes at ønske.

Hermed er jeg færdig med Hr. F.s første Artikel; den anden omhandler kun 5 %-Spørgsmaalet. Jeg har lovet de Sættere, som vare hos mig den Gang, jeg opslog denne Bekendtgørelse, og som forbleve hos mig Aaret ud, et Ekstra-Gratiale af 5%, naar de havde tjent en vis Sum i Gennemsnit ugenlig. Men at jeg derved skulde have afskaaret mig Retten til at sige en Sætter op, selv en Maaned før Nyaar, tror jeg ikke.

Jeg har nu svaret paa alle de Punkter, Hr. F. har berørt. Jeg tror ikke at behøve at forsvare mig imod, at jeg har afskediget Hr. F. for at spare de faa Kroner, han mulig kunde gøre Krav paa. Enhver ældre Sætter véd, at jeg har tabt og skænket Sættere ikke enkelte Skilling, men at det nok er løben op til adskillige Hundrede Daler, uden at jeg derfor har lagt dem synderlig Hindring ivejen.

— Og hermed være saaledes fra min Side denne Strid afsluttet. Som De ser, Hr. Redaktør! er denne Skrivelse jasket af; jeg har fra nu af og ind i det nye Aar ingen Tid at ofre paa disse Kævlerier, saa der næppe kommer noget Svar fra mig, hvad der end yderligere maatte komme fra Hr. F. eller Konsorter. Enhver Uhildet, navnlig naar han kender Hr. F. og mig, vil kunne indse, at jeg ikke har brugt nogen „Lokkemad" hverken for at faa eller for at beholde ham. Ærb.

Sally B. Salomon.

6. Decbr. 1875.

* * *

Hr. Salomon har i sidste Numer af Tidenden meddelt en Notits, som han kalder et Svar paa min Artikel i Nr. 48, skønt den efter min Mening ikke kan være andet end et Forsøg paa at nedsætte mig i miue Kollegers Agtelse, og hvorvel jeg lige som Hr. S. kunde have Lyst til at spare paa Tidendens Spalter og min Tid, kan jeg dog ikke undlade at forsvare mig mod de i „Svaret" indeholdte personlige Bemærkninger.

Det er rigtigt, naar Hr. S. meddeler, at jeg en Gang før har arbejdet hos ham og fik en Opsigelse saa lydende: „Sally B. Salomon har den Ære at meddele: Hr. Frantzen fratræder om 8 Dage; — jeg ønsker, at han skal forsøge, hvorledes det er i andre Trykkerier; naar han er kommen til den Anskuelse, at der intet Steds som her bliver gjort Alt for at tilfredsstille ordenlige Sættere, har jeg aldeles

Intet imod at tage ham tilbage igen.“ Det er derimod aldeles urigtigt, naar Hr. S. siger, at jeg, paaberaabende mig denne Opsigelses Motiver, tre Gange har søgt Plads hos ham efter „Skruen“ i „Dags-Telegrafen“, ligesom jeg heller ikke hverken overfor Hr. Salomon eller nogen Anden har erklæret at være „kommen til den omtalte Anskuelse“. — Sagens rette Sammenhæng er følgende:

En Lørdag Aften, medens jeg endnu arbejdede i „Dags.-Tel.“s Sætteri og uden at der var nogen som helst Tanke om „Skruen“, traf jeg Hr. Salomons Faktor, Bergenholz, i „Den tygografiske Forening“s Lokale, hvor han havde indfundet sig for at hverve Sættere; han opfordrede mig indtrængende til at forlade „Dags-Telegrafen“ uden Opsigelse og tage Plads hos Salomon straks, og han stillede mig i Udsigt, at jeg hos ham kunde faa en lige saa stor Fortjeneste, som jeg havde i „Dags.-Tel.“. Dette Sidste tillod jeg mig dog at betvivle, lige som jeg ogsaa gjorde ham opmærksom paa, at jeg aldeles ikke var tilbøjelig til at tage Plads hos Hr. S., netop paaberaabende mig den omtalte Opsigelses Motiver. Hr. Faktoren fandt imidlertid, at denne Opsigelse Intet havde at betyde, og vedblev at trænge ind paa mig, dog uden synderligt Held. Jeg lovede ham efter Opfordring, at saa snart jeg kom til at trænge til en Kondition, skulde han være den Første, jeg henvendte mig til, og dermed erklærede han sig tilfreds.

Ikke længe efter indtraf „Skruen“ i „Dags-Tel.“. At jeg ifølge den trufne Aftale med Hr. Faktor Bergenholz søgte Plads hos ham, er en Selvfølge. Nu kunde han imidlertid ikke antage mig uden først at raadføre sig med Principalen, og jeg maatte altsaa komme igen for at indhente nærmere Ordre. Et Par Dage efter indfandt jeg mig og modtog af Hr. B. den Besked, at Hr. Salomon hellere vilde lukke sit Trykkeri end tage mig i Arbejde. Det stemmede jo rigtignok ikke ganske med den Iver, der tidligere var udfoldet for at faa fat i mig, og Hr. B. mente da ogsaa, at den af Hr. S. afgivne Erklæring næppe var saa alvorlig ment. Han bad mig om at maatte laane Opsigelsen, hvilket jeg ogsaa efter nogen Vægring indlod mig paa, idet jeg dog udtrykkelig frabad mig dens Anvendelse over for Hr. S. som et Middel til at skaffe mig Plads, og at dette ikke skulde ske, lovede Hr. B.; om han ikke desto mindre har misbrugt den Tillid, jeg viste ham, véd jeg ikke, men efter Hr. Salomons „Svar“ synes det saa. Dagen efter fik jeg Plads.

Til Slutning kun en lille Bemærkning. Naar Hr. Salomon mener, at den Omstændighed, at jeg helst vilde blive hos ham, skulde være et Bevis for, at Forholdene i hans Trykkeri „ikke ere saa slette endda“, maa jeg virkelig betage ham enhver Illusion i saa Henseende. Grunden var udelukkende den, at jeg havde pekuniær Fordel af at blive, for det Første paa Grund af Procenterne, og for det Andet fordi jeg i 5 à 6 Uger havde lært en Dreng at sætte, hvilken Forretning jeg selvfølgelig kun havde haft Tab af.

J. P. Frantzen.

Korrespondance.

Aarhus, 6. December. I Gaar fandt den af Stedforeningen arrangerede Aftenforlystelse Sted i „Kystpavillonen“, og den var særdeles vellykket. Først fremsagdes en „Sang-Prolog“ og derefter to mindre Smaating: „Spildt Ulejlighed“ og „Os selv“, hvorefter gaves til Bedste en Solo-Sang, Erik Bøghs „Manden i Huset“ og en kort Epilog. Efter at denne Del af Aftenens Højtidelighed var sluttet, dansedes der en Times Tid, hvorpaa alle Deltagerne (omtrent 50 Damer og Herrer) samledes til et Fællesmaaltid og senere, afvekslet med Dans, omkring Punschebollen. Begge Gange herskede en munter og kollegial Stemning, ledsaget af en Mængde Skaaltaler. Af indbudte Gæster vare til Stede Bogtrykkerne Nielsen og Backhausen og Skoleforstander Bjørnbak, Ejeren af Amtstidendens Trykkeri, og fra Silkeborg vare desuden mødte Bogtrykker Sørensen samt de to derværende Kolleger. Kl. 4 sluttedes denne behagelige og vel arrangerede Sammenkomst.

A—n.

Roskilde. Følgende tilskrives os: I Tidendens sidste Numer har jeg læst en Korrespondance fra Roskilde, hvoraf det ses, at den derværende Stedforenings Formand for anden Gang har sendt en Opfordring til de Tre (G. Christensen, Philip og Rasmussen) i Müllers Trykkeri om at indtræde i Forbundet. Det forundrer mig i høj Grad at læse deres Svar paa denne Opfordring, hvori de paaberaabe sig, at de ere fuldstændig à jour med de Udviklingsforhold, der i de senere Aar ere foregaaede paa det typografiske Fags Omraade, og jeg, der for nogen Tid siden arbejdede i det Müller'ske Trykkeri, skal derfor tillade mig at fremstille nogle Træk der kunne karakterisere, hvorledes det staar til med deres „Udvikling“. — Jeg skal først fremhæve, at dersom de læse „Typ.-Tid.“, saa ere de ogsaa nylig begyndt dermed, vistnok af den gode Grund, at de ikke tidligere have vidst af et saadant Blad at sige, — saa deraf have de desto værre ikke faaet megen „Udvikling“, og noget andet Fagblad kender man ikke. Hr. G. Christensen har nydt al den „Udvikling“, som Roskilde tilbyder; han er født og baaren der, har gaaet i Skole der, konfirmeret der, lært Bogtrykkerkunsten der og udøvet den der indtil Dato. En Gang mente Principalen, at han havde godt af at se sig lidt om, og han blev derfor opsagt, men paa en Tantes Forbøn fik han Lov til at blive. Saa er der Hr. Philip — han har faaet sin Uddannelse hos Bogtrykker Oettinger i København under Vejledning af en litografisk Trykker, har derefter vistnok været i Fyn og Jylland, indtil han for henved en halv Snes Aar siden havnede i Roskilde. Hvad endelig Hr·

Rasmussen angaar, da er han et skikkelig ungt Menneske, der nylig har udlært i Roskilde, og hos hvem er den eneste Fejl, at han maa samarbejde med Dhrr. Christensen og Philip. — Nu vil jeg tillade mig at stille de Spørgsmaal: Hvorledes ere de Tre blevne „à jour“ med det typografiske Fags Udvikling ikke alene her hjemme men ogsaa i Tyskland? Skyldes det „Roskilde Avis eller gamle Roskilde Amts- og Avertissementstidende“? Skyldes det „den Mængde tyske Typografer, som passerer Roskilde“? Hvis de vilde henvende dem til en københavnsk Kollega, saa kunde de maaske komme ud af den Vildfarelse, at den Præsidenten i Sommer medgivne Resolution ikke er de bare „opstyltede Talemaader“ og „hule Fraser“. Mon de dog ikke saa stikke Halen mellem Benene og løbe deres Vej?

n÷

† **Hillerød,** 10. December. I det Hanson'ske Trykkeri er mellem Sætterne og Principalen en skarp Strid om Indførelsen af en Tarif. Sætterne have opsagt deres Pladser. Præsidenten kommer til Stede paa Søndag. **Al Tilgang til Trykkeriet frabedes.**

* **København,** 10. December. Den i forrige Numer meddelte Notits angaaende Forhøjelse i „Social-Demokratens“ Sætteri er for saa vidt fejlagtig, som at Betalingen er gaaet op fra 30 til **32** Øre pr. Tusind Alfabet.

Den typografiske Forening.

Repræsentantskabsmøde

afholdes Lørdag den 18. d. M., Aften Kl. 9½. Dagsordenen skal blive bekendtgjort i næste Numer.

R. Foltmar,
Repræsentantskabets Formand.

Medlemmernes Opmærksomhed henledes paa Opførelsen af en almindelig Forsamlings- og Foreningsbygning i Hovedstaden.

Typografernes Sangforening

afholder Assemblé den 1. Januar 1876 i Nærums Lokaler, hvortil Dhrr. Medlemmer med Damer og Besøgende indbydes.

Billetter à 75 Øre for et Medlem, 1 Kr. for en besøgende Herre og 50 Øre for en Dame faas i Lokalet hver Mødeaften samt hos Restyrelsens Medlemmer.

Th. Nielsen, *Hansen.* *A. Rasmussen.*
Kasserer.

Typografiske Kundgørelser.

Typograf-Tidende.

Den 1ste Januar 1874 begyndte de danske Typografers Organ at udkomme, og i de nu snart forløbne to Aar er Oplaget steget fra 250 til 550. Efter at alle Landets Typografer paa en forholdsvis lille Del nær have sluttet sig sammen i Forbundet, viser det sig mere og mere, at Tidenden med sit indskrænkede Indhold ikke kan medtage Alt, hvorom der bør ske Meddelelse, og den vil derfor fra Nyaar blive saaledes udvidet, at den overvejende Del af Indholdet bliver sat med kompres Petit, hvad der vil udgøre omtrent en Fjerdedel mere Læsning. Men en saadan Udvidelse kræver kraftig Understøttelse fra Kollegernes Side, en kraftigere end hidtil er ydet, og den forvente vi ogsaa, saa sandt som vi ere overbeviste om, at enhver Kollega véd at vurdere Organets Betydning for at tilvejebringe et godt Resultat paa den typografiske Samfunds-Sag.

I København er hvert Forbundsmedlem Abonnent. Kan det Samme ikke ske rundt om i de provinsielle Stedforeninger? Om end ikke helt, saa dog maaske tilnærmelsesvis. De Byer, hvori der findes en Stedforening, kunne vi tilbyde direkte Abonnement, saa at ethvert Medlem kan tegne sig gennem vedkommende Bestyrelse, som opkræver Abonnementsprisen for derefter at indsende Beløbet efter hvert Fjerdingaars Udløb, og det samlede Antal Eksemplarer bliver da samme Dag, som Tidenden udgaar, frit tilsendt den til Uddeling.

De ærede Bestyrelser for Stedforeningerne bedes om at sætte et saadant Arrangement til Forhandling i Foreningerne og derpaa inden Nyaar at indsende til Tidendens Ekspedition en Rekvisition paa, hvor mange Eksemplarer Foreningen vil destribuere.

Redaktionen.

J. B. Meyer,

Flensburg, Grosse Strasse 548.

Hovedagentur for Hurtigpressefabriken **Frankenthal** (Albert & Co.),

anbefaler sig Dhrr. Bogtrykkere ved Bestillinger af Hurtigpresser, Pakpresser, Satineermaskiner etc. under gode Betingelser.

Lawrence Brothers pat. engl. Valsemasse

sælges af Eneagenten for Danmark og Norge, Bogtrykker H. J. Jensen, Christiania, for 40 Spdl. (160 Kroner) pr. 100 Pd. Større Partier frit København.

En Haandpressetrykker

kan straks faa Plads i København ved *R. P. Jensen.*

En Provinsplads

er ledig for en Sætter. Anvises af *R. P. Jensen.*

Fra 1. December træffes jeg saavel i Redaktions- som Foreningsanliggender i Reglen hver Dag fra Kl. 11—1 Form. og 6—8 Efterm.

R. P. Jensen.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening“ i Københavh. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 51. København, den 18. December 1875. 2. Aarg.

☞ For at undgaa Stansning i Tidendens Forsendelse minde vi om, at Abonnement i Provinserne maa tegnes eller fornyes paa vedkommende Postkontor inden den 26. December.

Forbundsmeddelelser.

Den i forrige Bekendtgørelse (Tidendens Nr. 50) omtalte R. P. Petersen har faaet sin Læretid berigtiget af Bogtrykker G. Petersen i Svendborg, der har været hans Læreprincipal. Hans Optagelse i Forbundet er saaledes tilladelig.

E. Geisler (optaget i Forbundet af Aalborg Stedforening) har brudt Blokaden af Ringkøbing Amtstrykkeri. Han udslettes af Forbundet, og intet Forbundsmedlem kan, forinden anden Bestemmelse er tagen, arbejde sammen med ham, uden at det har Udelukkelse til Følge. Bemeldte Geisler er rejst fra København uden Forbundsbog.

Forbundspræsidiet:
R. P. Jensen.

Lukket Trykkeri for Forbundsmedlemmer:
Amtstrykkeriet i Ringkøbing.

Typografer forstødt af Forbundet:
Carl Eriksen og E. Geisler.

Det Æstetiske i Typografien.

2. Sætningen. (Sluttet.)

Ved Forretningsformularer (Regninger, Cirkulærer, Kvitteringer, Breve o. s. v.) er det almindelig Brug saa meget som muligt at undgaa en broget Sammensætning af fremtrædende Skrifter, naar disse ere bestemte for Handlende, medens derimod andre Forretningsdrivende have mere Forkærlighed for det i Øjne faldende. Naar Veksler, Kvitteringer etc. ere forsynede med Pendanthoveder, maa der ikke hertil anvendes for svære Indfatninger, da disse ellers saa at sige bringe den egenlige Formular til at forsvinde, hvorimod en smagfuld og zirlig Indfatning tjener til yderligere at fremhæve den.

Ved Buesats gælder det frem for Alt om at sætte hvert enkelt Bogstav saaledes, at dets Fod nøjagtig er rettet efter Kredsens Midtpunkt, og dette bliver især vanskeligt, naar man skal sætte en fuldstændig Cirkel, ti der maa paa intet Punkt være en Overgang synlig, da selv det mindste Spor af en saadan vilde fordærve det Heles Udseende, og der kan ikke let tænkes noget mere Uskønt end at se de enkelte Bogstaver i en bue- eller cirkeldannet Linie staa ud og ind uden at have den Symmetri i Afrundingen, som netop er nødvendig. For at udføre et saadant Arbejde tilfredsstillende maa man foruden Skønhedssans være i Besiddelse af Taalmodighed og Udholdenhed, ti man maa langt hellere rent lade være at begynde derpaa end frembringe et Makværk.

Til Arbejder, som ere bestemte for Hoteller og Restavrationer, og som overhovedet skulle anvendes ved Fornøjelser og Underholdninger (Spisesedler, Vinkort, Programmer, Balkort etc.), passer Anvendelsen af fremtrædende Skrifter bedst, navnlig for enkelte af disse Arbejders Vedkommende, og ikke sjældent bliver det ligefrem forlangt. Ikke desto mindre vil et vist Maadehold ogsaa her være at anbefale, da det aldrig vil gøre et Arbejde uskønt. Ofte finder man Skrifter anvendte, hvis Størrelse ikke staar i noget som helst Forhold til Formatet, hvilket naturligvis altid har en uheldig Virkning, da det Øvrige bliver altfor ubetydeligt i Sammenligning med denne ene Linie. For Øvrigt har Sætterens Opfindelsesevne og Kombinationstalent det videste Spillerum paa dette Omraade, og naar Arbejdet kun ikke bliver barokt, vil enhver ny Fremhævelsesmaade i Reglen gøre Lykke.

Stor Forskel er der paa Udstyrelsen af Anbefalings- og Visitkort, ti medens de første helst maa være satte med fremtrædende og broget mellem hverandre blandede Skrifter, forlanges der til de sidste frem for Alt Finhed og Zirlighed; ligeledes vælger man til de først nævnte, naar de ere bestemte for Handlende eller større Fabrikanter, helst mere ensformige Skrifter, medens derimod Haandværkere i Reglen ønske det Modsatte.

Dette er omtrent Alt, hvad vi foreløbig have at sige om dette Emne, skønt Ingen skal være mere villig end os til at indrømme, at det langtfra er udtømt. Imidlertid have vi dog gjort opmærksom paa nogle af de værste Forsyndelser mod Æstetiken i Typografien, Forsyndelser, som desværre ere saa almindelige, at man kan træffe dem i en Mængde af Frembringelser, der hver Dag udgaa fra vore Bogtrykkerier. Skulde vi

have bidraget til at fjærne nogle af disse Fejl eller maaske bragt Andre, der have modsatte Auskuelser, til at fremkomme med disse, vilde det være os kært, da man ved at veksle Meninger bedst kommer til Klarhed om, hvad der virkelig er det Skønneste og Rigtigste.

Lidt om Lærlingeuvæsenet.

Denne Sag har allerede et Par Gange været bragt paa Bane her i Tidenden, saa man kan ikke sige, at dette Emne er nyt for Læseren; men imidlertid er det altfor vigtigt til, at det skulde være Nok med det allerede Skrevne, tvertimod, det kunde være i højeste Grad ønskeligt, at mange Kolleger, der have Lyst, Evne og Erfaring, ville give deres Besyv med i Laget, for at Sagen kan blive diskuteret paa en saa alsidig og grundig Maade som muligt, og et heldigt Resultat maatte da blive Frugten af saa Manges Bestræbelser.

Det maa staa klart for os Alle, at det er en ligefrem Livssag for os Typografer, at vi faa Haand i Hanke med de vordende Typografers Uddannelse, saaledes at denne bliver en saadan, som Standen med Tilfredsstillelse kan være Vidne til; ti som den nu er maa det med Skam tilstaas, at den paa mange, mange Steder er yderst tarvelig og mangelfuld, enten som Følge af, at Principalen, der selv fører specielt Tilsyn med Lærlingene, kun benytter disse i vindesyg Interesse og meget sjældent med det Formaal for Øje med Tiden at gøre dem til dygtige Arbejdere, om det endog i det første Aars Tid skulde svie lidt til hans Pengepose, eller ogsaa som Følge af, at Principalen (hvad der hyppigst er Tilfældet for Københavns Vedkommende) er en for fornem Mand til at befatte sig med saadanne Smaating som hans Lærlinges Uddannelse, hvilken da overlades til en Faktor, som i Reglen lader dem skøtte sig selv, saafremt de ikke direkte behøve hans Assistance, eller til en Sætter, der har faaet Lærlingen for ved dennes Arbejde at kunne faa en Merfortjeneste, der er beregnet paa at knytte ham til Forretningen.

Dette er som bekendt Kendsgerninger, enhver Typograf kan være enig med mig i at underskrive. Naar man nu sætter dem frem for Lyset, kan det saa forundre, at Lærlingeuvæsenet florerer i den Grad, som det gør? Næppe. Før var det en Ære at staa 5 Aar i Lære for derefter at blive erklæret for Typograf, men nu omstunder render man fra den ene Lære til den anden, og jeg har hørt Flere broute deraf, samtidig med, at de over for Andre, som trolig vilde holde deres 5 Aar ud hos en og samme Mand, selv om denne var en mindre behagelig Principal, have udkastet Bebrejdelser om at være „bange“ o. s. v. Denne Friskfyrsagtighed har været næret paa mange Steder, og det er ikke uden Eksempel, at den er bleven opmuntret af Principaler selv. Ja, tilvisse! det er en sørgelig Sandhed. Allerede tidlig i Drengeaarene modnes den Tanke at tjene saa Meget som muligt. Naar en Lærling nu har staaet 2 Aar i Lære, saa ser han sig, saafremt han er misfornøjet med sin hidtil hafte Plads (og det kan han saare let blive enten med eller uden Grund), om efter en ny, og denne tilbyder sig i Reglen meget snart samt oven i Købet med den Behagelighed, at den anden Principal tilbyder det paagældende haabefulde unge Menneske langt gunstigere Vilkaar, end han hidtil har arbejdet under. Nu kan man jo nok fortælle, at Principalforeningen har gjort en saadan Bortløben umulig ved at fastsætte Bøder for den Principal, som gør sig skyldig i den Slags usædelige Bestræbelser, men hvor mange Principaler ere vel Medlemmer af denne Forening? Udenfor København tæller den saa godt som ingen Medlemmer, og i København har den ikke den fornødne Overvægt, saa at den kan bringe sine Medlemmer til at lystre.

Men er der saaledes nogle Lærlinge, som have for megen Frihed og staa i et for løst Forhold til deres Læremester, er der igen andre, som ere i højeste Grad bundne og forkuede; ti det vil da vist nok ethvert fornuftigt Menneske indrømme mig, at for lidt Frihed virker lige saa skadeligt som for megen. I det Hele gælder det her som i Alting at træffe den gyldne Middelvej. Den rettænkende Principal, for hvem det er en Samvittighedssag at vejlede den Unge baade i moralsk og legemlig Henseende, vil give ham saa megen Fritid og saa mange venlige Paamindelser, at han besøger Skoler, hvor hans Kundskaber kunne udvides. Men nu omstunder lade mange Principaler fem være lige og bryde sig ikke om, hvortil deres Lærlinge anvende Fritiden, om de tilbringe den paa mildest talt upassende Steder, eller hvordan de tilbringe den.

Hvor Meget vilde der ikke være opnaaet, dersom Principalerne kunde blive enige om at lade det unge Menneske underkaste en Prøve, saa at der derved kunde faas noget Kendskab til hans Anlæg, og dersom de vilde tage dem sammen og oprette den saa ofte omtalte typografiske Fagskole? Men i Stedet for at være Vidne til en Arbejden i denne Retning maa man med Bedrøvelse se, at Principalen med temmelig stor Ligegyldighed antager saa mange Lærlinge, som det er muligt at opdrive, uden at spørge om, hvorvidt den Antagne er i Besiddelse af blot nogenlunde antagelige Anlæg til at kunne blive en Typograf, der kan ernære sig som saadan paa en anstændig Maade. Man tager Drenge, hvorfra man kan faa dem, uden Hensyn til, hvilken Skole de have frekventeret, og uden saa meget som hos deres Lærere at erkyndige sig om deres Opførsel, Evner o. s. v. Og Drengen kommer i Lære, han bliver indviet i Hemmeligkeden at kunne stable op, og — Principalen er fornøjet, ti Drengen forvolder ham intet Tab, men en lille Fordel kan endog vise sig her og der; han bliver udlært, men hvad der senere bliver af ham, maa Skæbnen raade for. Principalen er for Øvrigt tilfreds. I 5 Aar har

denne gjort Alt — det mener han da — for at banke Lærdommen ind i Drengen, som nu skal ud i Verden, ikke for at erfare, hvad han har lært, ti det maa han da vide, men for at han kan faa at føle, hvor godt han har haft det i sin Læretid, og hvilken god Læremester han har haft. Ja, saadan er det. Men det stakkels unge Menneske véd ikke, at hans Læremester har været saa „god" ved ham, at han ikke har faaet lært Noget; han véd kun, at han kaldes Typograf, og desværre tror han ogsaa at vide, at han er Typograf.

Og disse samme Principaler, som paatage sig Typografens Opdragelse og Uddannelse — hvad gøre de? De skælde og smelde, fordi den yngre Slægt mangler Arbejdsevne, fordi den viser Pligtforsømmelse, fordi den fører en fordærvelig Vandel, fordi — fordi — fordi . . . ja, Udsættelserne ere store og mange. Men at de have Opdragelsen og Uddannelsen i deres Haand, det tale de ikke om med et Ord.

En god Ting er der dog ved det Hele, og det er, at man begynder at faa Øjnene op for dette Uvæsen. Jeg har næsten tabt Troen paa, at Principalerne alvorlig vil dets Udryddelse, men hvad der da glæder mig saa meget desto mere, er, at Ledelsen af Forbundet fører dette i en Retning, som giver godt Haab om sunde og moralske Tilstande. Der er ikke noget i Vejen for, at lige som Forbundet har vist, at det kan holde Drengene til at faa udlært, saaledes kan det ogsaa træde op baade ved sin Kritik og sin Magtfylde over for den Principal, der paa en saa uforskammet Maade som med Hensyn til Lærlingeuvæsenet forser sig mod det typografiske Samfund. Jeg vil derfor opfordre enhver god og retsindig Forbunds-Kollega til at skænke Lærlingeuvæsenet særlig Opmærksomhed og bede ham om at yde sin Skærv til Drøftelsen af dette for det typografiske Samfund saa vigtige Spørgsmaal, for at det hele Fordærvelige i Uvæsenet ret kan komme til at vise sig i sit fulde Omfang; ti skal det udryddes, maa der gøres noget Mere derfor, end der hidtil fra nogen Side er gjort i en Sag som denne. *R.*

Korrespondance.

† **Hillerød,** 14. December. Den Krisis, som hele forrige Uge truede med at udbryde i Hansons Trykkeri, blev ikke til noget. For omtrent 14 Dage siden indgav Kollegerne i Hansons Trykkeri til Principalen et Forlangende om at faa en tarifmæssig Arbejdsordning indført i Trykkeriet, hvorpaa der blev svaret, at vi (Kollegerne) skulde faa Svar gennem Faktoren, Hr. Laur. Madsen. I Stedet for at give os dette Svar mærkede vi, at man fra Husets Side forsøgte at faa andre Typografer, og i Søndags otte Dage sendte derfor Foreningen sin Formand, Hr. A. Hansen, til København for at træffe Aftale med Præsidiet. Resultatet heraf blev, at alle Hansons Typografer næste Dag skulde opsige deres Pladser paa 14 Dage, medens Trykkeriet samtidig skulde blokeres af Forbundet. Efter Aftale opsagdes Pladserne, men imidlertid havde Faktoren samme Eftermiddag som Formanden været hos Præsidenten, og ved Forhandling med denne gik Faktoren ind paa vore Fordringer i Hovedsagen, dog med Tilsidesættelse af en Bestemmelse om Fordelssats. Hvad der saaledes opnaaedes, sendte Præsidenten os Besked om, medens han tillige, efter det indskrænkede Syn han havde paa enkelte lokale Forhold, anbefalede dette som et antageligt Tilbud. Men vi maatte vedblivende hævde Fordelssats-Bestemmelsen, da den er af særdeles Betydning, og fastholdt derfor Opsigelsen, hvorom vi underrettede Præsidenten. Denne vægrede sig ved at sætte Blokaden i Kraft, før fornyede Forsøg paa en Overenskomst vare gjorte, da han mente, at Forbundet havde saa stærkt Hold paa Trykkeriet, at derved Intet vilde tabes, og bebudede sin Nærværelse til i Søndags. Saa snart Præsidenten kom her til Byen, fik han en Samtale med Hr. Faktor Madsen, hvori denne erklærede sig meget uvillig til yderligere Indrømmelser og vægrede sig ved at forhandle med Typograferne. Præsidenten paatog sig nu at være Mellemmand med Kollegerne og Hr. Madsens Billigelse. Han samledes først med Kollegerne, og med dem blev han enig om et Forslag, der skulde være et sidste Ord fra disse, hvorpaa han, om fornødent, tilraadede energisk Optræden, hvad de da ogsaa vare rede til med Tilsidesættelse af Opsigelsen, der først udløb Lørdagen efter. Præsidenten, ledsaget af Formanden, forelagde dette Forslag for Hr. Madsen, og da denne gik ind paa det, opnaaedes saaledes følgende Overenskomst: 1) Ugelønnen er paa visse Penge 20 Kr. eller paa Beregning 30 Øre pr. Tusind Alfabet; 2) som Minimumsfortjeneste paa visse Penge garanteres 18 Kr.; 3) Arbejdstiden er 12 Timer daglig, fra Kl. 8 Morgen til Kl. 8 Aften, deri indbefattet 2 Timers Spise- og Hviletid; 4) for Arbejde paa Søn- og Helligdage eller for Overarbejde betales ekstra 20 Øre pr. Time foruden Satsprisen eller 50 Øre pr. Time; 5) utydeligt eller uordenligt Manuskript godtgøres; 6) Korrekturrettelser, som Sætteren ikke selv har forskyldt, godtgøres med 35 Øre pr. Time, — under en halv Time betales ikke; 7) Talsats, Tabelsats, blandet og spatieret Sats samt anden tidsspildende Sats godtgøres; 8) de i Bladet forekommende Lister med Undtagelse af Jernbane- og Postlisten blive at overlade de beregnende Sættere. Desuden blev Opsigelsen fra samtlige Sættere at betragte som ikke sket. Endvidere gik Præsidenten ind paa at garantere denne Tarifs Opretholdelse indtil Bogtrykkerdagen mod Gensidighed fra Principalens Side. Efterat Sagen saaledes var bleven ordnet, samledes Medlemmerne fra begge Trykkerier med Præsidenten for at samtale om forskellige Emner, hvoriblandt det var ikke det mindst underholdende, at en Kollega, som igennem et Avertissement i „Dags-Tel." havde søgt Plads i det Hanson'ske Trykkeri, fordi han ikke kendte For-

holdenes sande Natur, var kommen til Hillerød for at lade sig engagere, men i Stedet for blev Foreningens Gæst. Anledningen til at udbringe et Leve for Forbundet og dets Præsident forblev ikke ubenyttet, og der har maaske heller aldrig før været nogen bedre Anledning, ti vi havde nylig haft Syn for Sagen paa, hvad der er udrettet for os. Under muntert Samlag tilbragtes Tiden, indtil Præsidenten Kl. $8^1/_2$ rejste tilbage til København.

Forskelligt.

Hr. Cand polyt. Th. Hamann, der i nogle Aar har drevet en Farvefabrik her i København, og som i Foraaret udvidede denne Branche til at omfatte en fuldstændig Utensiliehandel for Bogtrykkere, har i indeværende Uge opgivet sit Bo til Fallit.

Den typografiske Forening.

Repræsentantskabsmøde
afholdes i Aften, Kl. $9^1/_2$.

Dagsorden:

1. Optagelse af Medlemmer.
2. Andragender.
3. Laanekasseudvalgets Betænkning.
4. Forespørgsel til Foreningens Formand.
5. Valg at 3 Revisorer til at revidere indeværende Halvaars Regnskab.

Dhrr. Suppleanter Rosberg og N. Nielsen bedes om at møde og indtage deres Pladser i Repræsentantskabet. *R. Foltmar,*
Repræsentantskabets Formand.

Typografernes Sangforening

afholder Assemblé den 1. Januar 1876 i Nærums Lokaler, hvortil Dhrr. Medlemmer med Damer og Besøgende indbydes.

Billetter à 75 Øre for et Medlem, 1 Kr. for en besøgende Herre og 50 Øre for en Dame faas i Lokalet hver Mødeaften samt hos Restyrelsens Medlemmer.

Th. Nielsen, *Hansen.* *A. Rasmussen.*
Kasserer.

Inserat.

Det gøres herved bekendt, at Bogtrykkerlærling Johan Peder Kjærsgaard er fragaaet sin Lære hos Hr. Bogtrykker Petersen i Nestved efter to Aars Læretid, og at han nu i Følge Rygte søger Plads som Typograf. —*n.*

Typografiske Kundgørelser.

J. B. Meyer,

Flensburg, Grosse Strasse 548.

Hovedagentur for Hurtigpressefabriken **Frankenthal** (Albert & Co.),

anbefaler sig Dhrr. Bogtrykkere ved Bestillinger af Hurtigpresser, Pakpresser, Satineermaskiner etc. under gode Betingelser.

Lawrence Brothers pat. engl. Valsemasse

sælges af Eneagenten for Danmark og Norge, Bogtrykker H. J. Jensen, Christiania, for 40 Spdl. (160 Kroner) pr. 100 Pd. Større Partier frit København.

En Provinsplads

er ledig for en Sætter. Anvises af
R. P. Jensen.

Sætterne Nelson og Lauritz W. Larsson bleve sagte op med 8 Dage i Lørdags. Senere Intet hørt fra dem. — De efterlade sig Korrekturer o. s. v. *Sally B. Salomon.*

Fra 1. December træffes jeg saavel i Redaktions- som Foreningsanliggender i Reglen hver Dag fra Kl. 11—1 Form. og 6—8 Efterm.
R. P. Jensen.

Typograf-Tidende.

Den 1ste Januar 1874 begyndte de danske Typografers Organ at udkomme, og i de nu snart forløbne to Aar er Oplaget steget fra 250 til 550. Efter at alle Landets Typografer paa en forholdsvis lille Del nær have sluttet sig sammen i Forbundet, viser det sig mere og mere, at Tidenden med sit indskrænkede Indhold ikke kan medtage Alt, hvorom der bør ske Meddelelse, og den vil derfor fra Nyaar blive saaledes udvidet, at den overvejende Del af Indholdet bliver sat med kompres Petit, hvad der vil udgøre omtrent en Fjerdedel mere Læsning. Men en saadan Udvidelse kræver kraftig Understøttelse fra Kollegernes Side, en kraftigere end hidtil er ydet, og den forvente vi ogsaa, saa sandt som vi ere overbeviste om, at enhver Kollega véd at vurdere Organets Betydning for at tilvejebringe et godt Resultat paa den typografiske Samfunds-Sag.

I København er hvert Forbundsmedlem Abonnent. Kan det Samme ikke ske rundt om i de provinsielle Stedforeninger? Om end ikke helt, saa dog maaske tilnærmelsesvis. De Byer, hvori der findes en Stedforening, kunne vi tilbyde direkte Abonnement, saa at ethvert Medlem kan tegne sig gennem vedkommende Bestyrelse, som opkræver Abonnementsprisen for derefter at indsende Beløbet efter hvert Fjerdingaars Udløb, og det samlede Antal Eksemplarer bliver da samme Dag, som Tidenden udgaar, frit tilsendt den til Uddeling.

De ærede Bestyrelser for Stedforeningerne bedes om at sætte et saadant Arrangement til Forhandling i Foreningerne og derpaa inden Nyaar at indsende til Tidendens Ekspedition en Rekvisition paa, hvor mange Eksemplarer Foreningen vil destribuere. **Redaktionen.**

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 52. København, den 24. December 1875. 2. Aarg.

Forbundsmeddelelser.

Bekendtgørelse. Fra 1. Januar 1876 sættes følgende administrative Bestemmelser i Kraft med Hensyn til Optagelse af Medlemmer: Den, som vil optages i Forbundet, melder sig som hidtil til vedkommende Stedforenings Bestyrelse, og denne vil da forinden den endelige Optagelse have at indsende til Optagelse i Forbundsorganet under „Forbundsmeddelelser" hans fulde Navn, ledsaget af et saadant Personalia, som kan tilvejebringes, og med saadanne Tilføjelser, der kunne give Oplysning om hans Forhold til Forbundet, være vejledende med Hensyn til hans Identitet og fremhjælpe mulige Indvendinger mod Optagelsen, f. Eks.: ikke tidligere været Forbundsmedlem, tidligere udelukket i N. N., var Medlem til d. A., udtraadt fra 1872 til 1875, sidst konditioneret i N. N. o. s. v. Formular:

Til Optagelse har meldt sig (Indvendinger maa inden 14 Dage fra dette Numers Dato gøres under hosføjede Adresse):

I N. N. Sætter N. N., født d. 1. Januar 1850 i N. N., udlært d. 1. Juli 1870 i N. N. (N. N.s Bogtrykkeri), har sidst konditioneret i N. N., ikke tidligere Forbundsmedlem. — Fred. Jensen, Stiftstrykkeriet.

For Øvrigt sker Optagelsen i Henhold til de lokale Love og under Iagttagelse af Forbundslovenes § 16.

Forbundspræsidiet:
R. P. Jensen.

Arbejdsstansningen i Ringkøbing Amtstrykkeri.

Som meddelt af Forbundspræsidiet i forrige Numer af Tidenden, er der nu to Typografers Navne, som knytte sig til denne Sag paa en for dem fatal Maade. Dette bringer os til at underkaste den en nøjere Prøvelse.

Den Virksomhed, som har været bedrevet i Amtstrykkeriet, og de Forhold, der som en Følge deraf al Tid have været herskende der, ere godt kendte af alle Fagets Udøvere, og det er derfor overflødigt at gentage alle de forefaldende Udskejelser, som have gjort Trykkeriet til et saa ilde anset Sted, at de respektable Kolleger kun meget nødig sætte deres Fod der. Endelig tabte da Bogtrykkeriejeren — Forpagteren, Bestyreren eller hvem det nu er — Herredømmet over Arbejdskraftens Tilvejebringelse; Lærlinge kunde ikke skaffes i tilstrækkelig Mængde, eller de løb bort efter at have forsøgt sig i Trykkeriet, Sikring ved Kontrakter lod sig ikke mere anvende mod Typografer, kort sagt, man maatte vove sig ud og søge Kræfterne paa Arbejdsmarkedet, og — man fik dem, om end ikke paa de gamle Konditioner: „Kost", „Logis" — „dog ikke Vask" — samt „100 Rd. i aarlig Løn", mod at Typografen forpligtede sig til „for denne Løn med Flid, Troskab og Ufortrødenhed at udføre de Arbejder, der maatte blive ham overdragne af Principalen"*), saa dog i alt Fald tilnærmelsesvis. At de saaledes erholdte Kræfter, der nylig havde faaet en Støtte i Forbundet, ikke under de forhaanden værende Forhold vilde vedblive deres Arbejde med „Ufortrødenhed" og som det fornemste Vederlag derfor lade sig nøje med det problematiske „Kost og Logis", lader sig overmaade let fatte, lettere, end om de havde gjort det, og at de herom henvendte dem til — ja, hvad skulle vi nu kalde ham? — Vedkommende, er lige saa fatteligt. Men hvad Svar fik saa Typograferne paa deres Henvendelse? Den ene blev straks jaget paa Døren, og de andre bleve saa haanligt behandlede, at de straks maatte stanse med deres Arbejde; paa Tarif vilde han slet ikke indlade sig, han havde kun Grovheder til overs. Trykkeriet blev altsaa lukket for Forbundsmedlemmer. Det kneb for Bogtrykkeriejeren. Først sendte han til denne Tidendes Redaktør en Skrivelse, hvori han erklærede, at han ikke havde nægtet Tarifens Indførelse, at enhver Sætter, der vil tage Arbejde i hans Trykkeri, tilbydes Tarifen, og at det Hele saaledes beroede paa en Misforstaaelse. Denne Erklæring var ikke Sandhed, men Hr. Bogtrykkeriejer Jørgensen søgte at faa Sandhed i den ved at ignorere Sønnens Opførsel og Handlemaade. Hvorledes Fader og Søn have det mellem hinanden, maa blive deres Sag, men vist er det, at Sønnen selv har opgivet for Andre at være Forpagter af Trykkeriet, at hans Navn (Vald. Jørgensen) staar anført i Trykkerifirmaet som den teknisk Ansvarlige, at han har engageret Typograferne (vi have selv set de paagældende Memorandum'er), og at Faderen heller ikke blandede sig i Striden mellem Sønnen og Typograferne, førend han sendte Misfor-

*) Citaterne ere efter en os forelagt Kontrakt, som Hr. Bogtrykker Jørgensen har haft med en af sine Sættere til Paaske 1875.

staaelses-Skrivelsen. Bedømmelsen af en saadan Adfærd ville vi saa overlade til Andre. Samtidig læstes i „Dags.-Tel." et anonymt Avertissement, hvori Trykkeriet søgte Sættere til Tarifpris, og gennem en Bogtrykker og en Bekendt i Flensborg var man ogsaa om sig for at faa Sættere; en tilbød sig, og nu var det Faderen, der optraadte som Trykkeriets Forretningsfører, men trods Avertissementet i „Dags-Tel." og trods Skrivelsen forsøgte han alligevel at faa denne Sætter paa de gamle Betingelser: 16 Kr. ugenlig eller 8 Kr. samt „Kost og Logis". Hvad kalder man fremdeles en saadan Adfærd? Endvidere har der fra Hr Jørgensen været at læse i „Dags-Tel." et Avertissement, hvori der søgtes Drenge, som han vilde tage til sig og forsørge*), og dertil kommer, at han til Forsvar for sig og som en Bebrejdelse mod de typografiske Arbejdere ikke har undset sig ved at anføre, at den ene Typograf ikke havde udlært, og det til Trods for, at han selv (eller Sønnen) havde antaget den bortløbne Lærling som Typograf, og til Trods for, at vedkommende Lærling paa Forbundets Foranstaltning har maattet gaa i Lære paa Ny. Naar vi endnu anføre, at Forbundspræsidiet indirekte har gjort Begyndelsen til en Udjævning, og at Hr. Jørgensen (Bogtrykkerieejeren) ikke har villet gaa ind herpaa, da det, mente han, saa gerne kunde faa Udseende af, at han var falden til Føje, have vi givet et Resumé af det Forefaldne.

Men endnu staar tilbage at medtage de To. Det Brud paa Forbundets Grundsætninger (om Kollegialitet kan der ikke være Tale over for de To), de som Medlemmer have gjort dem skyldige i, lader sig naturligvis ikke forsvare, men hertil bør oplyses, at det er af en yderst slet Beskaffenhed, idet de Begge som Forbundsmedlemmer paa den mest raffinerede Maade først have lagt Beslag paa en Virksomhed til Gunst for dem, som blev ydet med Beredvillighed, og derefter skamløst og uden den ringeste Nødvendighed handlet stik mod det Objekt, hvorfra denne Virksomhed udgik. De To have naturligvis Frihed til at foretage dem, hvad de ville og kunne, men saa vist, som de have det, saa vist har det danske Typograf-Forbund ogsaa Lov til at afbryde ethvert Bekendtskab og sky enhver Berørelse med dem. I en Forening som Forbundet, der lige saa meget vil stramme det moralske Baand paa sine Medlemmer som fremhjælpe deres økonomiske Interesser, kommer Saadant fuldkommen af sig selv. For at man imidlertid ikke skal tage Fejl af disse To og de andre Ligesindede, der rimeligvis komme til, er der indrettet en særlig Rubrik i Tidenden.

Der behøves nu ingen yderligere Forklaring til Forbundets Optræden saa vel over for Amtstrykkeriet som over for de To. Bogtrykkerieejeren har — det er da kommet saa tydeligt frem, som kan forlanges — villet fremture i den Haan og den Vilkaarlighed, som saa godt som enhver Kollega desværre kender altfor godt, men som det er et af Forbundets vigtigste Opgaver at tugte, og de To ere Udvækster paa Forbundslegemet, som ere blevne skaarne bort og smidt til Side, lige som man gør ved al Raadenskab. At Forbundet skal benytte en saadan Fremfærd, er ikke efter dets Ønske, men det vilde lidet baade sig, om det skulde lade sig kue af en trodsig Prinsipal eller afficere af et Par karakterløse Individer. Forbundets fjendlige Forhold til Begge maa derfor fortsættes, det er en Nødvendighed, og det kan kun hæves, naar der bliver givet Forbundet fyldestgørende Tilsagn, hvad der dog synes at afstedkomme uoverstigelige Vanskeligheder for de To's Vedkommende. Lad os saa afvente, hvem der trækker det korteste Straa!

I det Hele og Store har Arbejdsstansningen i Ringkøbing ikke haft og kan ikke faa synderlig Betydning, men ikke desto mindre har den flere lærerige Sider, og da navnlig den, at det gaar med det unge Forbundslegeme som med den opvoksende Yngling: kun ved Benyttelse af Muskelkraften udvikles denne, saa at den bliver stærk. Vi ville derfor tillade os at opfordre samtlige Stedforeninger til i et af deres første Møder at sætte Ringkøbing-Affæren paa Dagsordenen for efter en Drøftelse at fatte Beslutning om den, saa at der tydeligt og klart kan komme til at foreligge en almindelig Dom baade over for Hr. Jørgensen og over for de To. Under en saadan Drøftelse vil der desuden fremkomme Mangt og Meget, der kan bidrage til at styrke Opfattelsen af Forbundets Grundsætninger, der kan kyse Forræderne ad Ringkøbing til, og som kan skærpe Iagttagelsen over for al den Snuhed, der udfoldes gennem anonyme Avertissementer og anden fordægtig Vej. Ti efter Alt at dømme, vil i en nær Fremtid det ene Tilfælde indtræffe efter det andet, hvor Forbundet ligesom i Ringkøbing kan blive tvunget ind i et skarpt Forhold. Naar Enhver blot vil benytte Forbundet paa rette Maade og til det Yderste vaage over Disciplinen baade for sig selv og Andre, er Modstandere som Hr. Jørgensen og Konsorter ikke den farligste Slags.

*) En saadan Dreng var kommet til Trykkeriet men har taget Rejsepas igen, da „Forsørgelsen" stod i Konsekvens med den øvrige Virksomhed.

Det Æstetiske i Typografien.

3. Trykningen.

For i denne Branche at kunne frembringe noget Skønt er det først og fremmest nødvendigt at have smukt Papir og god Farve, ti disse to Ting i Forbindelse med et rent Tryk hæve i høj Grad ethvert typografisk Arbejde. Imidlertid ser man ogsaa i denne Retning saa meget Uskønt, at det overgaar Alt, hvad der i saa Henseende frembringes af det typografiske Fags øvrige Grene.

Om Dag- og Ugeblades Trykning ville vi nu slet ikke tale, ti den er i alle Lande, og ikke

mindst for Danmarks Vedkommende, saa slet, at den næsten er ulæselig. De Undskyldninger herfor, der ere de mest gængse, nemlig at Arbejdet er udført om Natten, i største Hastværk og uden de nødvendige Forberedelser, kunne naturligvis have deres Berettigelse, men Enhver kan vistnok være enig med os i, at det slette Tryk, som flere af vore Blade lide under, for en stor Del skyldes Ligegyldighed eller lige frem Udygtighed fra deres Side, hvem det er overdraget.

Men ogsaa ved Værktryk træffer man ofte paa Arbejder, der ere næsten lige saa slet udførte, og her savnes dog enhver gyldig Undskyldning. Hvorledes skal man i Grunden forklare sig det? Man maa jo næsten tro, at ej saa faa, navnlig af de yngre Maskinmestre, ikke vide, hvorledes Trykket skal se ud for at kunne kaldes rent, og derfor ere aldeles ude af Stand til at levere et smukt Arbejde. Den største Skyld herfor paahviler dog Prinsipalerne og deres Forretningsledere, fordi de paa den ene Side ikke betænke sig paa at rekrutere deres Lærlinge fra selv de sletteste Elementer, medens de paa den anden Side ikke gøre det mindste for deres Uddannelse, maaske fordi de selv savne Sansen herfor, eller fordi de sky de dermed forbundne Ofre og kun tænke paa deres egen øjeblikkelige Eordel. De klage højrøstet over den slette Uddannelse, som Nutidens yngre Arbejdere have haft, men tænke næppe paa, at det er dem selv, som bære den største Skyld.

Et godt Tryk bestaar deri, at hvert Bogstav kommer klart og rent frem, og at Farven er ligelig fordelt. Hvor simpelt dette end synes, saa er det dog umuligt for mange Trykkere at udføre dette, og det findes heller kun i de færreste Tilfælde; snart er der anvendt for megen, snart for lidt Farve, saa at der bliver Forskel paa de Ark, hvoraf et Værk bestaar, ja Forskel endog paa Skøn- og Videretrykket af det samme Ark, og undertiden ser man endog den ene Halvdel af en Side klattet, medens den anden er ganske graa.

Om Trykningen af Akcidenser gælder det Samme, som oven for er sagt om Værksats-Trykning, kun i endnu højere Grad; ti man kan have anvendt det bedste Materiale og den største Flid ved Sætningen for at frembringe noget Skønt, — saa snart Trykningen ikke duer, har al anvendt Møje og Flid været forgæves, fordi Arbejdet først ved et rent Tryk faar et Udseende, som lader hele den Skønhed, den typografiske Kunst er i Stand til at skabe, træde tydelig frem for ethvert Øje.

Trykningen af Træsnit hos os staar, som Enhver let kan overbevise sig om ved at sammenligne vore bedste Arbejder i denne Retning med Udlandets, paa et temmelig lavt Standpunkt, og vi have Meget at lære, før vi blot tilnærmelsesvis kunne taale en Sammenligning med Tyskerne, som rigtignok ogsaa have bragt denne Kunst til en saadan Højde, at Frankrig og England paa dette Omraade kun med Møje formaa at følge dem. Og navnlig maa det siges til Tyskernes Ros, at deres store illustrerede Ugeblade samtidig med at levere fortrinlige Billeder tillige ere saa billige, at de kunne finde Vej til den aller fattigste Del af Befolkningen og saaledes bidrage betydeligt til Udbredelsen af en ren og god Smag hos Folket i sin Helhed. At det er en vanskelig Sag at trykke et Træsnit saaledes, at den rette Farvenuance bliver bibeholdt over Alt, saaledes, at der bliver Lys, hvor der skal være Lys, og Skygge, hvor der skal være Skygge, véd enhver Fagmand; det kan være vanskeligt selv for den, som véd, hvorledes det skulde være, og er naturligvis fuldstændig umuligt for de mange Trykkere, der ikke have ringeste Idé om denne Fordeling eller om Tegning i det Hele taget. For Øvrigt burde enhver Trykker selv have nydt Undervisning i Tegning, ti dette vilde aabne hans Øjne for Meget, som han nu ikke har Syn for.

Hvad endelig Farvetrykket her hjemme angaar, da er der ikke Meget at sige herom, ti udgaar der end undertiden fra vore større Trykkerier et eller andet Arbejde i denne Retning, der kan siges at være smukt og anerkendelsesværdigt, saa hører dette dog til Undtagelserne. I Reglen har man kun tænkt paa at udføre det saaledes, at det knnde falde stærkere i Øjnene, end om det var trykt paa almindelig Vis med sort Farve, og der har ikke her været Tale om virkelig Skønhed. Et smukt og godt Farvetryk er det Højeste, som vort Fag formaar at frembringe, men det er kun ganske enkelte Trykkere, der have den Kendskab til Farvernes Tilberedelse og rette Blandingsmaade, det Blik for, hvad der virkelig tager sig godt ud, som er nødvendigt, og det maa tillige siges, at største Delen af de kulørte Farver, som vi for det Meste faa fra tyske Fabriker, er mere eller mindre slet og staar betydeligt tilbage for navnlig Englands og Amerikas, ligesom da i det Hele de engelske Farver maa siges at være de bedste, saa at Tyskland, som ellers staar saa højt i Alt, hvad der kan henføres til grafiske Kunster, i denne Retning staar tilbage.

Til Slutning ville vi kun udtale det Ønske, at saa vel Sættere som Trykkere i Fremtiden lade sig det være mere magtpaaliggende end hidtil at opfylde de Fordringer, som Skønhed og Smag med Rette stiller til typografiske Arbejders Udførelse. *A. L. M.*

Forskelligt.

— I Kiel er der i disse Dage sket en Arbejdsnedlæggelse, der ikke drejer sig om Lønningsspørgsmaalet, men derimod om Typografernes personlige Rettigheder, og som derfor fortjener den varmeste Sympati fra enhver Kollegas Side. Sagen er i Følge en Beretning til „Correspondent“ kortelig den, at et Bogtrykkerfirma i Kiel, Schmidt & Klaunig, havde afskediget en

Sætter uden forudgaaet Opsigelse og blev derfor af denne ved Rettens Hjælp tvungen til at betale ham 14 Dages Løn. Principalerne, hvoraf den ene tidligere selv skal have været et ivrigt Forbundsmedlem, tænkte nu, at det kun kunde være Medlemmer af Forbundet, der vare saa stædige, og de afskedigede derfor i al Stilhed de i Trykkeriet arbejdende ugifte Forbundsmedlemmer og antog Andre, som ikke vare i Forbundet; derpaa satte de deres gifte Arbejdere Kniven paa Struben: enten skulde de udtræde af Forbundet eller ogsaa bleve „de satte paa Gaden", og virkelig fik de Tre til at lystre dem i dette Stykke, medens To nedlagde Arbejdet, da de som frie Mænd ikke vilde finde sig i et sligt Overgreb. Vi have nu i Tirsdags modtaget en Skrivelse fra Kieler-Bogtrykkerforeningens Skriftfører, Hr. J. Böheim, hvori han anmoder os om paa det Indstændigste at fraraade enhver Kollega at tage Plads i Kiel, da Kampen nu er staaende ikke paa et, men paa flere Bogtrykkerier, som have sluttet sig til det fornævnte. At der vil blive gjort Forsøg paa at fiske Sættere i København, er temmelig sikkert, da to gifte og en ugift dansk Sætter have opsagt deres Pladser, men lige saa sikkert anse vi det at være, at ingen dansk Sætter bider paa denne Madding.

— Fra Stockholm telegraferedes i Mandags gennem Ritz. B., at det derværende store Etablissement „Centraltrykkeriet" om Morgenen er nedbrændt, hvorved Litograf Seedorf, der havde Bopæl i Etablissementets Bygning, og tre af hans Børn omkom. Den litografiske Afdeling er bleven aldeles ødelagt, medens den typografiske har lidt mest af Vand og antages tildels at kunne gøres brugelig. Den officielle Beretning om den arkæologiske Kongres, der forrige Aar afholdtes i Stockholm, er fuldstændig opbrændt og maa omtrykkes. De stockholmske Blade dadle stærkt Brandvæsenet for den mangelfulde Hjælp, det var i Stand til at yde. — „Centraltrykkeriet" er det største grafiske Etablissement i Norden; alene den typografiske Afdeling beskæftigede, saa vidt os bekendt, henimod 80 Sættere og havde 15—20 Hurtigpresser i Gang.

— I „Dags-Tel." læses følgende Avertissement: „3 dygtige Sættere, helst ikke Medlemmer af Forbundet, kunne faa fordelagtige Pladser i en Provinsavis. 28 Øre pr. 1000 Alfabet foruden fuld Betaling for Retning af forskellige Lister, anslaaet ved Skifte hver 3dje Uge til 4 Kr. Billet o. s. v." — Vi skulle tage meget fejl, om dette Avertissement ikke er udgaaet fra det Hanson'ske Trykkeri i Hillerød, og hvis dette bekræfter sig, da maa vi paa det mest Alvorlige advare Kollegerne mod det. Vi skulle nok faa Klarhed i Sagen, men for Øvrigt henvises til Hillerød-Korrespondancen i forrige Numer.

Forbundet.

Lukket Trykkeri for Forbundsmedlemmer:
Amtstrykkeriet i Ringkøbing.

Typografer forstødt af Forbundet:
Carl Eriksen og E. Geisler.

Den typografiske Forening.

Medlemmerne erindres om, at indeværende Halvaars Regnskab afsluttes den 31. December.
Bestyrelsen.

Juledag og Nyaarsdag er Foreningslokalet lukket. *Bestyrelsen.*

Bestyrelsesmøde i Fortunstræde 4 førstkommende Mandag, Aften Kl. 7. *Formanden.*

Under min Fraværelse i Julen bedes man om at henvende sig til Kassereren i ethvert Foreningsanliggende. *Formanden.*

Typografernes Sangforening.

De Herrer, som ønske at deltage i den annoncerede Assemblé, der afholdes i Hr. Nærums Lokaler Nyaarsdag, bedes om at afhente Billetter inden Onsdag den 29. December hos A. Rasmussen enten i „Fædrelandets" Sætteri eller i Adelgade 41, 1. Sal.

Assembléen begynder Kl. 8 præcise med Fællesspisning à la carte (à 1 Kr. 10 Øre pr. Kuvert, inkl. Øl og Brændevin) og sluttes med Dans indtil Kl. 2½.

Listen til Fællesspisningen sluttes senest Onsdag den 29. December. *Bestyrelsen.*

Foreningens første Sangøvelse finder Sted den 8. Januar 1876. *Bestyrelsen.*

Efterskrift.

Et Telegram fra Stedforeningens Bestyrelse i Hillerød meddeler os, at al Tilgang til begge Trykkerier frabedes.

Typografiske Kundgørelser.

J. B. Meyer,
Flensburg, Grosse Strasse 548.

Hovedagentur for Hurtigpressefabriken **Frankenthal** (Albert & Co.),
anbefaler sig Dhrr. Bogtrykkere ved Bestillinger af Hurtigpresser, Pakpresser, Satineermaskiner etc. under gode Betingelser.

Inserat.
Jeg afventer fremdeles Hr. *Johan N. Hansens* Søgsmaal.
København, den 23. Decbr. 1875.
J. F. Møller.

Sally B. Salomon søger
en Sætter
til fransk Manuskript paa længere Tid.

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening" i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.

Typograf-Tidende.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

№ 53. København, den 31. December 1875. 2. Aarg.

Forbundsmeddelelser.

Bekendtgørelse. Fra 1. Januar 1876 sættes følgende administrative Bestemmelser i Kraft med Hensyn til Optagelse af Medlemmer: Den, som vil optages i Forbundet, melder sig som hidtil til vedkommende Stedforenings Bestyrelse, og denne vil da forinden den endelige Optagelse have at indsende til Optagelse i Forbundsorganet under „Forbundsmeddelelser" hans fulde Navn, ledsaget af et saadant Personalia, som kan tilvejebringes, og med saadanne Tilføjelser, der kunne give Oplysning om hans Forhold til Forbundet, være vejledende med Hensyn til hans Identitet og fremhjælpe mulige Indvendinger mod Optagelsen, f. Eks.: ikke tidligere været Forbundsmedlem, tidligere udelukket i N. N., var Medlem til d. A., udtraadt fra 1872 til 1875, sidst konditioneret i N. N. o. s. v. Formular:

Til Optagelse har meldt sig (Indvendinger maa inden 14 Dage fra dette Numers Dato gøres under hosføjede Adresse):

I N. N. Sætter N. N., født d. 1. Januar 1850 i N. N., udlært d. 1. Juli 1870 i N. N. (N. N.s Bogtrykkeri), har sidst konditioneret i N. N., ikke tidligere Forbundsmedlem. — Fred. Jensen, Stiftstrykkeriet.

For Øvrigt sker Optagelsen i Henhold til de lokale Love og under Iagttagelse af Forbundslovenes § 16.

Forbundspræsidiet:
R. P. Jensen.

De københavnske Trykkeriers første Jernpresser, Hurtigpresser og uendelige Presse.*)

Som bekendt varede det en Tid af over 300 Aar, før den første Presse, som brugtes i Bogtrykkerkunstens første Dage, undergik væsenlige Forandringer. Jernpressen opfandtes først 1772 af *W. Haas* i Basel, og det varede endnu en Stund, før den blev almindelig. Den første Jernpresse, som kom her til Landet, var en saa kaldet Stanhope-Presse, konstrueret af den engelske Jarl *Charles Stanhope* (f. 1753, † 1816). Den er utvivlsomt kommet hertil Noget før den Presse, vi straks herefter skulle omtale (senest vistnok i Begyndelsen af 1829), men hvilket Trykkeri det var, som anskaffede den, have vi ikke kunnet faa oplyst. Den anden Jernpresse anskaffes af det Thieleske Bogtrykkeri. *H. H. Thiele* faar 1829 et rentefrit Forskud paa 400 Rbd. rede Sølv af den Rejersenske Fond for at kunne fra Mekanikus *Hoffmann* i Leipzig forskrive en Jernpresse af en hidtil ukendt Konstruktion, som det hedder. Derefter komme vi til Bogtrykker *J. D. Qwist*, der i Efteraaret 1829 faar en Kolumbiapresse fra Fabriken Zorge paa Hartzen. Kolumbiapressen var opfunden af Amerikaneren *George Clymer* i Filadelfia, og den Qwistske Presse var altsaa ingen Originalpresse, men en tysk eftergjort Presse, hvilket Bogtrykker *Jacob Behrend* ikke ganske velvilligt gjorde opmærksom paa i *Politivennen* (1830, S. 24 flg). Den næste Presse blev imidlertid ikke bedre derfor, ti den blev gjort efter den Qwistske Presse af Mekanikus *Frederik Schiøtt* her i Byen til Bogtrykker *P. N. Jørgensen*. Den var færdig i April 1830 og roses meget. *Handels- og Industri-Tidenden* for det nævnte Aar (S. 164) siger bl. A.: „Fundamentet og Digelen ere paa denne nye Presse efter Sigende større end paa nogen anden Presse her i Staden, saa at der fra Jørgensens Officin kan leveres Arbejde af større Format end fra de andre Bogtrykkeres." Pressen kostede 600 Rbd., og dem fik Jørgensen som rentefrit Forskud (i Sedler og Tegn) af den Rejersenske Fond.

I Løbet af et Par Aar var der altsaa kommet 4 Jernpresser i Gang i de herværende Bogtrykkerier, og det blev ikke herved. 1832 faar Bogtrykker *L. J. Jacobsen* 500 Rd. Sedler og Tegn i rentefrit Forskud af den Rejersenske Fond til Anskaffelse af en Kolumbiapresse, og det fortjener i det Hele at bemærkes, hvilken betydelig Rolle den Rejersenske Fond spiller i Henseende til de københavnske Bogtrykkeriers Forsyning med Jernpresser. Foruden som nævnt, at Thiele, Jørgensen og Jacobsen hver fik Laan af Fonden til at anskaffe saadanne Presser, fik *Thiele* i 1831 „til Anskaffelse af en ny Presse af Jern" foruden de 325 Rbd. r. S. der stod tilbage paa det tidligere Laan, endnu 175 Rbd. r. S. at laane, og Bogtrykker *Qwist* fik, ogsaa i 1831, til en (ny?) Kolumbiapresse 400 Rd. S. og T. i rentefrit Forskud.

Efter at Jernpressen var naaet hertil, gik det, som ovenfor vist, ret hurtigt med dens Udbredelse. Det ene Trykkeri efter det andet fik

*) Efter „Skand. Bogtr.-Tid.", Februar-Numret 1875.

en saadan, Saaledes gik det derimod ikke med Hurtigpressen. Den første Hurtigpresse var kommet hertil i 1825, altsaa allerede før den første Haand-Jernpresse, men først 10 Aar efter kom den anden hertil.

Det er Tyskeren *Friederich König* (f. 1775, † 1833), som opfinder Hurtigpressen 1806, men først da *Times* den 28de November 1814 første Gang er trykt paa en (med Damp dreven) Hurtigpresse, bliver Opfindelsen bekendt, og da ogsaa herhjemme. Adressekontorets Direktion bliver opmærksom paa den, den skriver til England, og den skriver til Tyskland, hvor König i Forbindelse med *A. F. Bauer* og understøttet af Kong Maximilian Josef af Baiern havde købt det tidligere Præmonstranserkloster Oberzell ved Würzburg og her indrettet en Maskinfabrik. Direktionens Overvejelser strakte sig gennem ikke faa Aar, og blandt Andet tog man i Betænkning, hvorvidt det gik an at anskaffe en Dampmaskine til at drive Hurtigpressen; man „befrygtede Uvilje af de øvrige Beboere i den Gaard midt i Byen [Østergade Nr. 43], hvor Adressekontoret var [er], hvis sammesteds anbragtes en Dampmaskine." Resultatet blev, at den ikke skulde drives med Damp, og i September 1825 stod her da en dobbelt Hurtigpresse fra *König & Bauer*, der med Transport, Lokales Indretning og Opsætning kostede henimod 12,000 Rbd. r. Sølv. Før brugtes der til at trykke Adresseavisen 6 Bogtrykkersvende, nu besørgede Hurtigpressen det med et Personale af 1 Mekaniker, 2 Mænd til at dreje Svinghjulet, 6 Drenge som Paalæggere og Fratagere samt 1 Mand til at fugte Papiret, vaske Formene m. m., hvortil man beholdt den ældste af de hidtilværende Trykkersvende. Senere blev Arbejdskraften yderligere reduceret. Tidligere stod der at læse paa Adresseavisen, at den trykkedes hos Hofbogtrykker *B. Brünnich*, nu kom der til at staa „Trykt i Adressecomptoirets Bogtrykkeri"; det staar første Gang paa Hovedavisen Nr. 236 for Lørdagen den 8. Oktober 1825 og første Gang paa Tillæget til Nr. 244 for Tirsdagen den 18. Oktober.

Det var i 1825, at dette skete, men saa daarlige vare Tiderne den Gang, at skønt Adressekontorets Direktion, saa vidt vides, ingensinde fortrød, at den havde anskaffet en Hurtigpresse tvertimod, var der Ingen, som fulgte det givne Eksempel, i et saa langt Tidsrum som 10 Aar. Først Mandagen den 11. Maj 1835 begyndte den anden Hurtigpresse at gaa i København. Paa denne Dag trykkedes første Gang det af Krigsassessor *A. C. Rostock* udgivne og forlagte Blad *Dagen* med Hurtigpresse i det Rostockske Officin. Pressen var fra Mekanikus *Schumacher* i Hamburg. Samtidig blev en Presse bestilt i England, nemlig en *Napiers* Presse til *Berlingske Tidende*; den kom imidlertid ikke i Gang før 1ste Januar 1836 samtidig med at det nævnte Blad fra at være i tospaltet Kvartformat forandredes til trespaltet Folio. I 1835 fik endelig ogsaa det *Schultziske* Officin en Hurtigpresse fra Hamburg (Schumacher?), og dette Officin er altsaa det første, der anskaffer en Hurtigpresse uden at være engageret i noget Blad.

Den 5te Hurtigpresse blev anskaffet til Trykningen af *Københavnsposten*. Paa Nr. 29 af dette Blad for Søndagen den 29. Januar 1837 staar første Gang „Trykt med Hurtigpresse i det Høst'ske Officin ved *Carl C. Werner*." Med Nr. 286 for Mandagen den 16. Oktober forandres denne Meddelelse derhen, at Bladet trykkes med Hurtigpresse hos *Carl C. Werner & Keller*, og fra Nr. 349 for Mandagen den 18. December s. A. læser man endelig: „Trykt med Hurtigpresse i det *Brünnichske* Bogtrykkeri", Ogsaa det *Brünnichske* Officin havde altsaa nu faaet en Hurtigpresse, og om denne vide vi ligesom om den, der blev anskaffet i det Høstske Officin, at den var bygget af Kleinsmed *J. H. Hüttemeier* her i Byen (Pilestræde 110). Det var Napierske Presser ligesom den, Berlingske Tidende havde indført 1835; den var Mønsteret, og efter den byggede *Hüttemeier* de andre, ja han begyndte at bygge den første af dem, endog før der var bestilt nogen saadan hos ham. Derfor hedder det ogsaa i *Københavnsposten* (1837, Nr. 64): „Han fik sit Mod belønnet ved de Bestillinger, der dels alt ere indløbne nemlig fra Dhrr. *Werner* og *Keller*, som eje det afbildede Eksemplar, og fra det *Brünnichske* Bogtrykkeri, dels efter al Sandsynlighed snart ville indløbe." *Hüttemeiers* Arbejde roses som fortrinligt, Presserne leverede 1000 à 1200 Aftryk i Timen.

Dhrr. *Werner* og *Keller*, der havde købt det Høstske Officin, ophørte, som vi saa, at trykke *Københavnsposten*, og snart ophørte de ganske at trykke; deres Trykkeri gik overstyr. Og det synes da, som om deres Hurtigpresse noget senere kom i *Bianco Lunos* Eje. *Fædrelandet*, der umiddelbart efter Frederik VI's Død i December 1839 fra at være et Ugeblad gik over til at være et Dagblad, trykkedes hos *Bianco Luno* og blev fra 1. Januar 1840 „trykt med Hurtigpresse". Det synes imidlertid, som om den Presse, der anvendtes, ikke har været ny; i en Inventariebog fra Januar 1841 for det paagældende Bogtrykkeri staar der at læse:

En Hurtigpresse (forfærdiget af *Hüttemeier*) købt af Grosserer *Saul Meier*	1737 Rd.
Forskellige Reparat. ved *Hüttemeier*, hvorved den blev sat i brugbar Stand	500 —
	2237 Rd.

Paa den Tid har der næppe været nogen anden brugt Hurtigpresse af *Hüttemeier* at faa end den oprindelig til Dhrr. *Werner* og *Keller* forfærdigede, Alt taler altsaa for, at det er den, der er erhvervet af *Bianco Luno*.

Vi have nu omtalt 6 Hurtigpresser. Den 6te blev anskaffet af Bogtrykker *Jac. Claud. Elmqvist* til Trykningen af teologisk Kandidat *P. Larsens* i sin Tid saa bekendte *Kommissions-*

Tidende, der konkurrede med Adresseavisen. Han trykkede den fra 2. Juli 1838 til 18. Maj 1840. I 1841 har her imidlertid været 8 Hurtigpresser, ti *P. L. Møller* siger det i sin samme Aar udkomne *Kort Fremstilling af Bogtrykkerkunstens Historie* (S. 186), men hvilket Trykkeri, denne 8de Hurtigpresse har været i, vide vi ikke. *Sally B. Salomon* fik sin første Hurtigpresse 1848, den var fra Kleinsmed og Mekanikus *Edvard Nissen* her i Byen, der i Vinteren 1847—1848 udstillede nogle af dens væsenligere Bestanddele i Industriforeningen. Det *Thieleske* Bogtrykkeri fik sin første Hurtigpresse i 1849, den var fra *König & Bauer*.

Fra den Tid ere Hurtigpresserne fuldstændig hjemme i vore Bogtrykkerier. Ethvert Bogtrykkeri, der ikke vilde regnes for aldeles ubetydeligt, maatte have mindst *en* saadan, og efterhaanden som Aviserne og deres Abonnentantal voksede, maatte Presserne ogsaa vokse. De Hurtigpresser, vi ovenfor have omtalt, trykkede kun paa *en* Side og leverede højst 500 à 600 færdigtrykte Blade i Timen. Nu kom der Maskiner med 2 Cylindre (Adresseavisen 1851), der leverede omtrent det Dobbelte og derefter dobbelte Skøn- og Gentryksmaskiner (Berlingske Tidende var den første), der trykkede 3000 Eksemplarer i en Time. Endelig fik *Berlingske Tidende* fra Nyaar 1859 en firdobbelt Komplet-Maskine fra *Marinoni & Bourlier* i Paris, der trykkede 6000 Eksemplarer i Timen. Prisen paa en saadan var 18,000 Frcs. eller over 6000 Rd. Ogsaa denne Hurtighed er imidlertid bleven for ringe og Mandagen den 25. Januar d. A. trykkedes *Dags-Telegrafen* første Gang paa en „uendelig" Presse, en *Viktoriapresse*, der i en Time ikke alene trykker, men ogsaa falser 9000 Eksemplarer. Det er det nævnte Blads driftige Ejere, Firmaet *C. Ferslev & Ko.*, der har Æren af at have bragt den første uendelige Presse i Gang i de 3 nordiske Lande.

Forskelligt.

— Xylografiens Ælde. Der har ofte været Strid om, hvor længe det er siden, at man begyndte paa Udskæringen af tavleformige Billeder for derpaa at tage Aftryk af disse. At denne Kunst har været kendt længe førend Opfindelsen at udskære enkelte Bogstaver blev gjort, er en Kendsgerning, og man tør vistnok uden Overdrivelse føre den tilbage til Midten af det 14. Aarhundrede; det første Billede, som er forsynet med Aarstal, skriver sig dog først fra Aaret 1423, det er det berømte Blad: „Den hellige Christoforius", som udgik fra Klostret Buzheim. Den vigtigste Anvendelse af Xylografien var imidlertid i den første Tid Trykningen af — Spillekort. Disse vare fra Kina indførte til Evropa af Araberne; i Begyndelsen tegnede og malede man dem paa fri Haand, hvilket ikke saa sjælden skete med stor Kunstfærdighed, men da de naaede til Tyskland begyndte man at trykke dem paa udskaarne Træ- eller Metalplader, og det er saaledes Spillekortene, vi for en væsenlig Del kunne takke for Træsnittets senere Udvikling.

Forbundet.

Lukket Trykkeri for Forbundsmedlemmer:
Amtstrykkeriet i Ringkøbing.

Typografer forstødt af Forbundet:
Carl Eriksen og E. Geisler.

Den typografiske Forening.

Repræsentantskabsmødet den 18de December.

Efter Dagsordenen foretoges:

1. Optagelse af Medlemmer: Følgende optoges: N. J. Hansen (Hoffensbergs Tr.); L. P. Wrem (Valentin & Lunds Tr.); Fred. C. Hansen (Schultz's Tr.); P. W. Bergh og F. Marott (Salomons Tr.); R. P. Petersen (O. C. Olsen & Ko.s Tr.)

2. Andragender. Efter at der som øjeblikkelig Hjælp var tilstaaet Cantor 10 Kr., bevilgedes der ham yderligere 10 Kr. én Gang for alle. — Et Andragende fra Corvinus om „Lidt til at holde Jul for" blev afvist.

3. Betænkning fra Laanekasseudvalget. Det til Oprettelse af en Laanekasse nedsatte Udvalg afgav følgende Betænkning:

> „Efter at Udvalget for Oprettelsen af en Laanekasse har gjort sig bekendt med de Oplysninger, som Bestyrelsen har forelagt dette, tilraader man, at denne Sag udsættes, indtil den forestaaende Bogtrykkerdag har været afholdt".

Denne Betænkning var enstemmig vedtaget af Udvalget, og Repræsentantskabets Formand meddelte, at Grunden, hvorfor man ønskede Sagen udsat, var den, at man ikke for Tiden raadede over de fornødne Midler til at føre den frem. Efter Bogtrykkerdagens Afholdelse, mente han, vilde Status nok blive bedre, da man efter al Sandsynlighed vilde faa bevilget en Del af de til Forbundets Dannelse medgaaede Udgifter. N. Hansen (af Bestyrelsen) oplyste, at der nu kun kunde raades over ca. 600 Kr., saa blev der ikke Noget tilovers, hvis man i et eller andet Tilfælde skulde bruge nogle Penge; Berlings Gave kunde man ikke godt røre ved. Foreningens Formand kunde ikke rigtig fatte, hvorfor man just skulde vente, til Bogtrykkerdagen var afholdt; om man fik et Par Hundrede Kroner til, det havde mindre at sige. Da han nu skulde udarbejde de nye Love, vilde kan gerne vide Repræsentantskabets Stilling til denne Sag, om han skulde lade Løfteparagrafen blive staaende eller tage den ud. Hvad angik Berlings Gave, da mente han, at den netop kunde være meget passende til at laane ud, nu laa den hen som en død Kapital. Decker vilde helst have Bestemmelsen om Laanekassen strøget af Lovene; han mente, at denne aldrig skulde have været derind, og han skulde gøre

alt Muligt, for at den ikke kom ind i de nye Love. Mortensen fandt Laanekassen meget heldig; den kunde lige saa godt gavne her i Foreningen som i saa mange andre Foreninger. Foreningens Formand paaviste ved Eksempler Laanekassens Nødvendighed i mange Tilfælde. Wm. Petersen udtalte, at det ikke var Udvalgets Mening, at Sagen aldeles skulde falde; den skulde blot udsættes til bedre Tider. P. Christensen fandt det rigtigt, at Sagen blev udsat; dog kunde han nok ønske, at Bestemmelsen om Laanekassen blev staaende i Lovene. Dalqvist mente, at vi godt kunde oprette Laanekassen med de Midler, vi raadede over. Repræsentantskabets Formand mente ogsaa, at Bestemmelsen om Laanekassen burde bibeholdes i de nye Love; det var ikke Foreningens Formaal at samle Kapital; men naar en saadan var til Stede, skulde den benyttes paa en gavnlig Maade. — Efter at Spørgsmaalet om Laanekassen var drøftet omtrent en Timestid, foreslog Decker at udsætte Sagen til næste Repræsentantskabsmøde, hvor Udkastet til de nye Love da vil foreligge til Forhandling. Dette Forslag vedtoges.

4. Spørgsmaal til Foreningens Formand. I Anledning af en Bekendtgørelse i „Typ.-Tid.“, der gik ud paa, at Bladet fra 1ste Januar n. A. skulde udvides, idet det skulde sættes med kompres Petit, hvorved Bladet vilde komme til at indeholde en Fjerdedel mere Stof end nu, vilde Repræsentantskabets Formand stille den Forespørgsel til Foreningens Formand, hvem der skulde udrede de Udgifter, der vare forbundne med Udvidelsen. Skulde Foreningen betale dem, da forekom det ham, at Repræsentantskabet, som den bevilgende Myndighed, først burde have været adspurgt. Foreningens Formand besvarede denne Forespørgsel ved at udtale, at det alene var Interesse for Sagen, der havde ledet ham til dette Skridt; han selv vilde faa en Fjerdedel mere Arbejde, men derfor agtede han ikke at beregne sig Noget. Det var formelt urigtigt, at han ikke i Forvejen havde forelagt Sagen for Repræsentantskabet, men det var kun en Uagtsomhed, som Repræsentantskabet selv for en Del kan tilskrive sig Skylden for. Endvidere oplyste han, at hvert Numer nu koster 23 Kr., men at det i den ny Skikkelse, trykt paa bedre Papir, vilde komme til at koste 27 Kr. pr. Nr.; Forskellen var saaledes ikke meget stor. Decker var i det Hele af samme Mening som Forespørgeren; han ønskede ikke Udgiften større, end den nu er, og mente ogsaa, at det var Repræsentantskabet, der burde bestemme, om Bladet skulde udvides. Foreningens Formand hævdede, at Udvidelsen var nødvendig, efter at Forbundet var dannet. Forespørgeren udtalte, at man burde tage Status i Betragtning ogsaa i denne Sag. Hertil føjede Ewald den Bemærkning, at de 23 Kr., som Bladet nu kostede at trykke, undertiden blev overskredet som Følge af Korrektur o. Lign, Mortensen mente, at Bladet maatte være større, der var mange Ting, som nu savnedes i Bladet; han nævnede bl. A. Bevægelserne i Udlandet. Forespørgeren fastholdt imidlertid, at de nuværende Udgifter ikke burde overskrides, og ved en Afstemning blev dette vedtaget med 6 St. mod 3.

5. Valg af 3 Revisorer til at revidere Foreningens Halvaars-Regnskab. Valgte bleve: Decker, Ewald og Mortensen.

Fraværende med anmeldt Forfald: J. F. Møller, uden anmeldt Forfald: Bestle, Kr. Jakobsen og Th. Sørensen.

R. Foltmar, Formand. — *Ch. Thomsen*, Sekretær.

Medlemmerne erindres om, at indeværende Halvaars Regnskab afsluttes den 31. December.

Bestyrelsen.

Nyaarsdag er Foreningslokalet lukket.

Bestyrelsen.

Under min Fraværelse i Julen bedes man om at henvende sig til Kassereren i ethvert Foreningsanliggende. *Formanden.*

Rettelse.

Iblandt de optagne Medlemmer i Nr. 49 er fra Henrichsens Trykkeri opført A. J. Broen, skal være *A. J. Bruun.*

Typografiske Kundgørelser.

J. B. Meyer,

Flensburg, Grosse Strasse 548.

Hovedagentur for Hurtigpressefabriken **Frankenthal** (Albert & Co.),

anbefaler sig Dhrr. Bogtrykkere ved Bestillinger af Hurtigpresser, Pakpresser, Satineermaskiner etc. under gode Betingelser.

Lawrence Brothers pat. engl. Valsemasse

sælges af Eneagenten for Danmark og Norge, Bogtrykker H. J. Jensen, Christiania, for 40 Spdl. (160 Kroner) pr. 100 Pd. Større Partier frit Københavnn.

Sally B. Salomon søger

en Sætter

til fransk Manuskript paa længere Tid.

En Sætter

kan faa Plads i en af Fyns Købstæder, naar han henvender sig til *R. P. Jensen.*

En Sætter

kan faa en god Plads. Man henvender sig til *R. P. Jensen.*

Ansvarlig for Redaktionen: Typograf R. P. Jensen, for Ekspeditionen: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3 Sal.
Udgiver: „Den typografiske Forening“ i København. — Trykt hos A. Guldbrandsen & Ko.